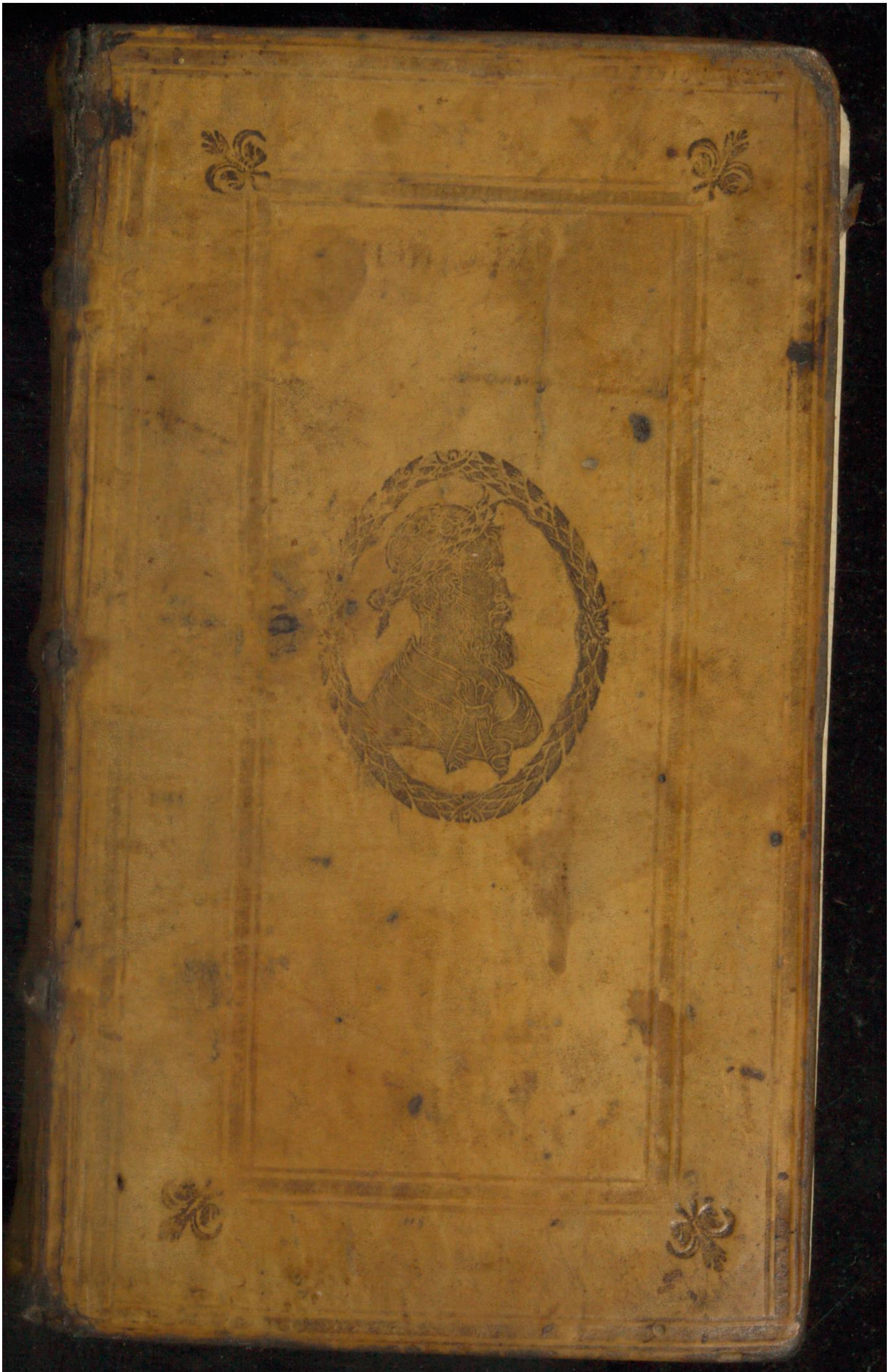
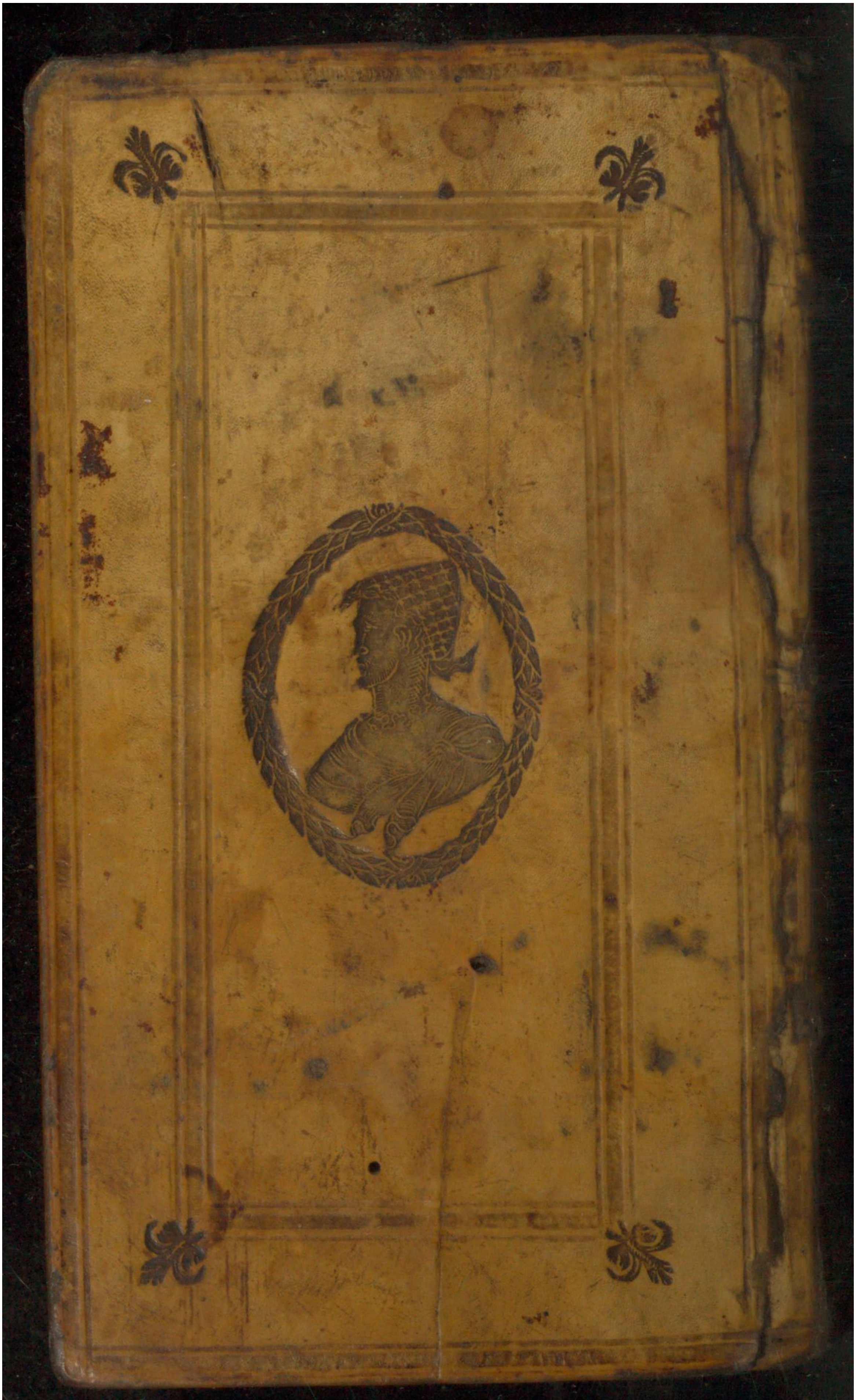

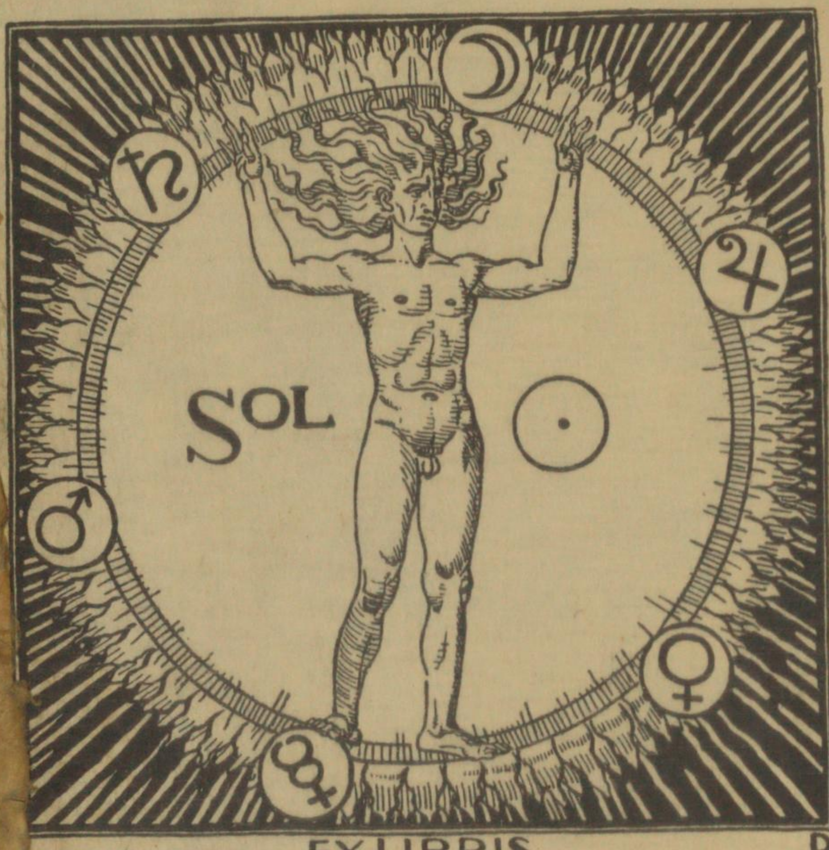

EX LIBRIS
Dr. ERNST DARMSTAEDTER

AVRIFERAE

ARTIS,

QVAM CHEMIAM VOCANT, ANTIQVISSIMI AVTHORES, siue TVRBA PHILOSOPHORVM.

Cum priuilegio Cæsar. Maiest.

BASILEAE.

AD PETRVM PERNAM.

M. D. LXXII.

IN HOC PRIMO VOlumine continentur.

1 Propositiones seu maximæ artis Chym.
2 Turba philosophorum.
3 Allegoriæ in Turbam.
4 Ænigmata ex visione Arislei.
5 Exercitationes in Turbam.
6 Aurora consurgens.
7 Rosinus ad Saratantam Episcopum.
8 Idem ad Euthiciam.
9 Liber Definitionum eiusdem.
10 Mariæ prophetissæ practica.
11 Liber Secretorum Calidis filij Iazichi.
12 Liber Trium verborum.
13 Aristoteles de Lapide philosophorum.
14 Auicenna de Conglutinatione lapidis.
15 Ignotus author de Secretis lapidis.
16 Merlini allegoria de arcano lapidis.
17 Rachaidibi de Materia lapidis.
18 Auicenna item de Alchimia.
19 Semita Semitæ.
20 Clangor Buccinæ.
21 Correctio fatuorum.
22 Incertus author de arte Chimia.

Ex his primi decem & postremus, ex manu scriptis exemplaribus impreßimus.

TYPO-

TYPOGRAPHVS
LECTORIBVS
S. P. D.

ANTE annos aliquot amice Lector, edidimus volumen satis iustum, variorum authorum περὶ χημείας tractantium, opera Gulielmi Grattaroli Medici collectum. Id cùm non malè nobis cessisset, gratumq; fuisse huius philosophiæ studiosis animaduerteremus, animum ad eam artem magis excolendam & illustrandam, quod in nobis fuit, appulimus. Itaq; iuuantibus amicis viris doctis, plura collegimus, & ex eis collectis meliora, vt puto, selegimus: duobusq; hisce voluminibus, forma commodiori nec sumptuosa, distribuimus, cogitamusq; adhuc præstãtiora, si Deus nobis ocia fecerit, amicique iuuerint, in

lucem dare: quibus homines, huius præstantissimæ vtilissimæq́ artis cupidi, vti fruiq́ possint. Sed dicet aliquis, me his meis editionibus plus nocumenti reipub. adferre quàm emolumenti, cùm vana sit ars & scientia nulla: quæ nõ de rebus omnino certis, sed incertis et raro cõtingentibus, imò rarissimè, aut fortè nunq̃ multorum opiniones tractet. Neminem enim hactenus nostro, aut superiori seculo præstitisse, quæ tam magnificè multifariamq́ pollicentur huius artis Scriptores. Cùm igitur fine careat intento, omnia autem propter finem fiant, sequitur, nullam esse artem nullámue scientiam, & ridiculos illos atq; stultos, qui hæc tractant, aut impostorib. inertibus credunt. Quibus cum à præstantibus doctissimisq; philosophis certis demõstrationibus satis superq́ responsum sit, probatáque huius artis veritas (præsertim

verò

vero à celeberr. philoſopho Petro Bo-
no Ferrarienſi in ſua Præcioſa Marga-
rita, nunc primùm à nobis integrè (non
vt antea Venetijs) edita: nec nō à Lau-
rentio Ventura Veneto, noſtra hac æta-
te, libro ad Illuſtriß. Ottonem Henri-
cum Palatinum dicato, & à nobis edi-
to, artis veritas vindicata, et olim ab in-
finitis ferè viris philoſophis idem facti-
tatum) nihil mea reſponſione opus eſt:
cum præſertim meum non ſit docere, aut
partes defendere: ſed bonarum literarū
& artium doctores in publicum ad com
munem vtilitatem edere, & inter ſe eos
committere, vt veritas tanquam ex ſili-
cum colliſione excutiatur. Interim ta-
men quod mihi, inerti ſcilicet, videtur,
dicam. Ab illis ferè contradici qui in ea
arte (& ſi alioqui doctißimi) nunquam
verſati ſunt, neminē verò magis teme-
rariè aut agere aut iudicare quàm igna-

ri & imperiti iudicãt. Inexperto .n. videtur multa impoßibilia, quæ tamẽ arte et natura facillimè fiunt, vt paßim in omni ferè genere artiũ experientia docet. Contrà peritus & expertus naturæ sagacißimæ scrutator, & vt ita dicam, coadiutor, ingenio atq; solicitudine, etiam quæ imperitis & ignaris impoßibilia videntur, & supra captũ vulgi, præstare atque efficere potest. Quod ad me attinet, & si nunquam huiusmodi attigerim, neque is sim qui de tam abstruso mysterio quicquam iudicare poßim, non poßum tamen in animũ inducere meum, tot doctos philosophos, & magni nominis viros, imò etiam illustres reges huius artis præcipuos scriptores, quorum scripta etiam proferimus, deceptos fuisse, aliosque decipere voluiße, cùm aliàs nomen præstantißimum apud omnes doctos iam per tot secula consecuti sint: vti

Ge-

Geber, Auicenna, Rasis, Villanouanus, Raymundus, et alij penè infiniti tum veteres, tum Neoterici, à quorum nominibus nunc abstinemus. Non dubito etiam multos hodie esse fuisseq; anteà insignes impostores; homines nequam, literarum & omnium bonarũ artium atq; morum rudissimos, omnis generis nequitiæ peritissimos, qui cum præter Cererem et Bachum, quibus ita familiariter vtuntur, vt etiam eorum stigmata nõ in corpore tantùm, sed in facie & naso insigniti, nihil prorsus sciant, magnificis tamen verbis venditant se magnatibus pro Geberis & Raymundis, vt eorum crumenas decoquant, cùm ne aquã quidem ardentem ex vino cõficere possint: cuius tamẽ dolia integra singulis diebus exhaurire possunt. Ab his, inquã, impostoribus patibulo dignis caueant nobiles & principes viri, nisi aurũ potabile facere velint.

Sed vt eò redeamus vnde digreßi sumus, authores viros doctos et vere philosophos tibi, amice Lector, nũc proponimus huius artis præcipuos authores. Et primo loco philosophorum Pythagoricæ Synodi sententias et quasi Aphorismos damus, quibus si diligenter incubueris, Deumq; omnium bonorũ datorem, vt ipsi frequenter monent, rogaueris, nõ dubito te & naturæ secreta quamplurima consecuturum, & desiderij tui cõpotem futurum. Synodũ hanc TVRBAM *Philosophorũ vocãt, cuius duo exemplaria typis excusimus, propter diuersam et nominum, & sententiarũ et ordinis rationem; vt quisq; quod sibi magis arriserit, sequatur. In eam sequũtur Exercitationes, quibus difficultates plurimæ enodantur. Quibus Aurora Consurgens annectitur, quæ philosophorũ loquendi modos, ambages, ænigmata et similitudines aperit.*

aperit. Reliqua breuitatis causa præter-imus: omnia verò ex manuscriptis exemplaribus, vel nunquam edita prius, vel meliora & auctiora damus. Quidq; in singulis tomis cōtineatur, sequens à titulo pagina indicat. Nunc nobis orandus es, vt hos nostros qualescunque labores boni cōsulas, meliora forsitan à nobis accepturus, si huius artis & inprimis veritatis amantes in cōmune consulere voluerint, nobisq; communicare, quæ aliàs nullo suo emolumento, aliorum verò detrimeuto apud illos perire possunt. Quod dictum velim nō tantùm in hac arte seu scientia, quàm in alijs omnibus. Si enim veteres sibi tautùm nati fuissent, scientiasq; ac artes nobis cælassent; quid quæso differremus à cæteris animantibus? His itaq; grato animo fruere. Vale.

PROPOSITIONES SEV MAXIMAE ARTIS *Chemicæ.*

PROPOSITIO I.

Omne purum & mundum extractum à ſua minera, à lapidibus, tum rebus extraneis, ſine aliqua præparatione, quæ non funditur vt cæra, incongrua eſt huic operi. Ex hac concluditur, quòd excluduntur omnia metalla, & omnes ſpecies Marchaſitæ, vitrum, criſtallum, corallus, & omnes margaritæ, quæ in igne non liquefiunt.

Propoſitio II.

Omne ſublimabile quod adhæret lateribus vaſis prohibentis viſionem rei extraneæ in vaſe, remota eſt & incongrua huic negotio. Ad hoc excluduntur maximè omnes quatuor ſpiritus principales, ſcilicet argentum viuum, arſenicum, ſulphur, & omne genus tutiæ & magneſiæ.

Propo-

Propoſitio III.

Omne minerale, cuius non ſit terra, alienum eſt & inimicum huic operi. Ex hoc excluduntur omnia quæ procedunt ab animalibus, vt ſunt capilli, ſanguis, caro, ſtercus, oua, & ſimilia: & etiam omnia animalia, vt teſtudines, caragdi, talpæ, ranæ, apes, & ſimilia.

Propoſitio IIII.

Quælibet res animata & procedens à rebus inanimatis, inepta eſt huic arti maiori. Ex hac propoſitione maximè excluduntur omnes ſuperfluitates animalium, & omnia vegetabilia, & quæ ab eis procedunt, vt puta vinum, aqua ardens, oleum, mel, vrina, ſperma, & his ſimilia.

Propoſitio V.

Omne quod in vna hora diei naturalis non poteſt ad ignem denigrari, dealbari, & rubificari, non intrant in compoſitionem huius operis, obtinens locum maſculineitatis.

Propo-

Propositio VI.

Omne quod caret fumo rubeo, clausum, & in vase paruo ad ignẽ debitum, non intrat in compositionem huius operis, tenẽs locum fœmineitatis. A duabus prædictis maximis excluduntur alumina & sales, & omne genus baurachiorum & gignarum, & omnes liquores ab eis procedentes.

Propositio VII.

Nulla res vnius numeri potest perficere opus maioris ordinis. Ex hoc maximè elicitur, quòd lapis philosophorum fit ex duobus, scilic. masculo & fœmina, vel ex rubeo & albo.

Propositio VIII.

Quicquid in vno vase, & in vno numero non potest compleri, incongruum est huic operi. Et ex hoc maximè excludũtur pluralitates vasorũ.

Propositio IX.

Quicquid spacio centum dierum ad

ad plus nõ valet talem perfectionem finire, & aurum & argentum facere, inimicum est huic operi. Ex hoc maximè excludũtur nouem menses, vel elicitur quòd lapis debet compleri in centum diebus vltima perfectione vsque ad tempus multiplicationis inclusiuè.

Propositio X.

Omne quod in primis sex diebus ad ignem debitum fusum in vase physico in furno sibi necessario non apparebit croceum, & in alijs sex diebus rubeum, & in subsequentibus album albedine perfecta, & in triginta diebus concludentibus rubicundissimum rubedine perfecta, non est de intentione huius operis. Ex hoc maximè elicitur modus operandi, scilicet quòd lapis physicus debet poni in vase vitreo inuiolabiliter clauso in furno physico, & fundi debet ad lentum ignem, & in illa fusione debet teneri ad ignem vniformem per spacium

cium dierũ decem & octo, in primis ſex diebus medicina erit crocea, in alijs ſex diebus erit rubea, & in alijs ſex erit nigra, & poſtmodum rubea intenſiſſima rubedine, quam tenebis per triginta dies, in quibus debes nutrire cum duobus luminibus non multum groſſis dictum lapidem die noctuque per ſpacium dictorum triginta dierum. Quibus finitis apparebit color croceus, qui cooperiet totum rubeũ ad inſtar nubis. Et ille color croceus ceſſabit infra ſpacium 8. dierum. poſtmodum apparebit albedo perfecta & clara, vt ſtella Dianæ: & erit medicina perfecta ad Lunam ſuper Mercurium, & corpora imperfecta ad infinitum. Adhuc addito vno lumine debet nutriri per ſpacium triginta dierum cum tribus luminibus, & apparebit medicina rubicundiſſima ad modũ Scarlati, & erit medicina perfecta ad rubeũ ſuper Mercurium, & corpora imperfecta in perpetuum & in infinitum, Chriſto fauente, Deo gratias.

Pro-

Propositio XI.

Omnis medicina, quæ seipsam multiplicare nō potest ad infinitum, non est de intentione operis maioris ordinis. Ex hoc maximè elicitur, quòd multiplicatio huius operis sit vna pars medicinæ prædictæ: ad rubedinem debet poni vas prædictum cum duodecim partibus cum igne trium luminum per quindecim dies, & deueniet ad vltimam rubediuem, & erit Elyxir ad rubeum perfectū, & ita potes multiplicare in infinitum.

Propositio. XII.

Quicquid excedit valorem vnius vnciæ auri puri, non est de intentione maioris ordinis. Et ex hoc maximè elicitur, quòd illa quæ lapidem physicum componunt, si excedunt vnciam vnam auri puri, non sunt de intentione maioris ordinis. Et ex hoc maximè sequitur, quòd 15. grana fermenti sunt idonea pro opere maioris ordinis, quoniam illa emuntur vili precio.

Propo-

Propositio XIII. & vltima.

Id tantùm quod compositum est ex oleo incombustibili, & de sale fusibili, est amicabile huic arti. Ex hoc maximè elicitur, quòd lapis Physicus componitur ex oleo incombustibili, & sale fussibili.

Deo gratias, amen.

TVRBA PHILOSOPHORVM IN SECVNDA PHILOSOPHIA LONgè diuerſa & copioſior, quàm reliquæ, quæ paſſim circumferuntur.

INITIVM Libri TVRBAE PHILOſophorum, in quo diſcipulorum prudentiorũ dicta Arisleus congregauit, Pythagoram philoſophum & magiſtrum introducendo, ſententiasque ex diſcipulis colligendo. Vocatur & hic liber Tertia ſinodus Pythagorica, de occulta ſapientia inſcriptus. Iubet autem Pythagoras Eximidium diſcipulum collocutionem ordiri, & de ſapientia occulta diſſerere, deinde & cæteros ordine quoque ſuam ſententiam efferre. Incipiens itaq;

EXIMIDIVS ait: Omnium rerum initium eſſe naturam quandam, eamque perpetuam, infinitam, omnia fouentem coquentemque. Naturam autem corruptionis & generationis tempora eſſe veluti terminos, quibus ad id quod vniuerſalis natura fouet, ac

coquit, peruenitur. Stellæ verò & astra cum ignea sint, vtiq; natura coctionis & fomenti sunt. vt aũt mansura essent, & suũ officium rectè facerẽt, Deus interea & terrã, resq; fouendas & coquẽdas, aera cõstituit, qui stellas contineret & prohiberet, ne (præsertim Solis flãma, taceo. n. de cęteris, ait) omnia subsistentia combureret. Et si spiritibus, quibus creaturę generantur, aer nõ inspiraret, omnia Sol suo calore subsistentia destrueret. Sed & aqua frigiditate & humiditate sua omnia destrueret, nisi intercederet aer. Aer itaque cum calidus & siccus sit, sic concordat calorem ignis cœlestis & stellarum cum frigiditate aquea, vt inter eos perpetua sit mansura amicitia, omniumq; rerum existentium procedat fomentum & decoctionis beneficium.

Ait TVRBA: Bene descripsisti ignem, persequere igitur.

3

Ait ILLE: Aera magnifico & honorifico, eò quòd ipso opus emendatur, cùm inspissat & rarescit, & cum calefit & frigescit. Eius autem spissitudo fit, quando in cœlo distinguuntur propter solis eleuationem. Eius verò raritas fit, quando ex altero Sole aer rarescit & calefit. Illo verò rarescente prope fit Sol: quo propinquo, calor peruenit homini & creaturis.

4

Ait ANAXAGORAS: Bene descripsisti

ſti aera. At ſcitote Turba, quòd quatuor initiorum ſpiſsitudo in terra ſola quieſcit, eò quòd ignis ſpiſsum in aera cadit, aeris verò ſpiſsum, & quod ex igne ſpiſſo congregatur, in aquam incidit. Aquæ quoq; ſpiſſum, & quod ex ignis & aeris ſpiſſo coadunatur, in terra quieſcit. Ita iſtorũ quatuor ſpiſsitudo in terra quieſcit, in q; ea coniuncta ſunt. Ipſa ergo terra omnib. cæteris elementis ſpiſsior eſt, vti palàm apparet, & videre eſt. Ignis aũt rarior eſt cæteris, & vti terra, quæ ſpiſsior, eſt inferior, ita ille ſuperior & dignior. Aer verò minus rarus igne, aqua rurſus minus rara q̃ aer. Omne enim frigidum & humidum, eſt minoris raritatis, quàm calidum & humidũ. Et minoris raritatis eſt terra quàm aqua, eò quòd eſt frigida & ſicca: & omne frigidum & ſiccũ minus rarum eſt, q̃ frigidũ & humidũ.

5 Ait PYTHAGORAS: Bene aptaſtis ô filij doctrinę, harum naturarum deſcriptiones, ex quibus Deus omnia creauit. Perſequimini ergo.

6 Ad hæc LVCAS ait: Notifico vobis, quòd ex his quatuor naturis, Deus omnia creauit, & omnia creata in eas reuertuntur: in his generantur & moriuntur ſuo tempore, prout Deus deſtinauit.

7. Ait LOCAſtes: Scitote quòd creatura Mundi, ex duob. denſis, & duob. raris creata

eſt, & nihil denſorum ſublimi ineſt creaturæ. Ideoq́ue & ſole, & omnibus inferioribus eſt creaturis rarior.

8 Inquit PYTH Agoras: Dico Deum ante omnia fuiſſe: & cum ſolus eſſet, quatuor creauit numero ſimplicia, quæ ſunt quatuor elementa, eiuſdem eſſentiæ, id eſt materiæ, diuerſarum tamen formarum, hoc eſt, qualitatum ſimplcium, quæ ad inuicem cõuertuntur, è quibus iam creatis, omnia deinceps creauit, tam ſublimium quàm inferiorum, eò quòd oportuit creaturas ex radice quadam extrahi, à qua multiplicarentur ad inhabitandum mundo. Ideo ante omnia Deus quatuor creauit elementa, ex quibus poſtea quod voluit, creauit, diuerſas ſcilicet naturas, quarum quaſdam ex vno creauit.

Ait TVRBA: Quæ ſunt illa Magiſter, quæ Deus ſublimis ex vno creauit?

9 Et ILLE: Sunt angeli, quos Deus ex igne creauit.

Et TVRBA: Quæ ſunt creata ex duob.?

10 Et ILLE: Creata ſunt ex duobus, Sol Luna & ſtellæ, nempe ex aere & igne. Ideo ſunt angeli, Sole & Luna & ſtellis lucidiores, eò quòd ex vno ſingulari, quod eſt quartum & omnium rariſsimum creati ſunt: Sol verò, Luna & ſtellæ, ex ignis & aeris compoſito creati ſunt.

Inquit

Inquit Turba: Et cœli creatio vnde?

11 Et ille: Creauit Deus cœlum ex aqua & aere, ita cœlum quoq; ex duobus est compositum, ex altero rariorum scilicet aere, & altero densorum, scilicet aqua.

Et illi: Magister perage dicta tua, & edisſere de tribus.

12 Et ille: Ex tribus elementis Deus creauit volatilia, bruta animalia, ac vegetabilia, scilicet ex aere, aqua & terra.

TVRba autem ait: Discerne hæc Magister.

13 Et ille: Quædam creata sunt ex aere, & terra: quædam verò ex igne, aere, & terra. De proximo, exemplo sunt volatilia, & omnia spiritum habentia, de primo verò sunt exemplo, vegetabilla. Omnia verò bruta ex terra, aere & igne sunt: vegetabilia autem ex aqua, terra & aere, nihilq; habent commune cum igne.

Et Illi: Dicemus tamen etiam vegetabilibus inesse ignem?

14 Et ille: Verum dicetis: nam ex aeris calore in eo abscōdito, quemadmodum significaui tenuem ignem aeri inesse, ignis illis inest quia aeri inest ignis, & aer in vegetabilibus De igne autem elementari per se loquendo, non inest, nisi spiritum & animam habentibus. Ex quatuor aūt elementis homo crea-

tus eſt. Intelligite igitur omnes, quòd omne quod ex vna creauit Deus eſſentia, non occidit, aut moritur, niſi in die iudicij. Mortis enim diffinitio, eſt compoſiti diſſolutio: Incõpoſiti autem nulla eſt diſiunctio. Ex duobus autem, vel tribus, vel quatuor compoſitis, vnumquodq; compoſitũ ſeparari neceſſe eſt, quæ ſeparatio mors eſt. Et ſcitote, quòd quicquid ex ſolo igne ſimplici & tenuiſs. creatũ eſt, id neq; bibit, neq; comedit, neq; dormit, ſed quod ex ſpiſſo igne creatũ eſt ſecus habet.

15. Inquit ARISLEVS: Magiſter, quia ad poſteritatis vtilitaté nos coadunaſti, nihil quidem vtilius cognitione elementorum ad noſtram notitiam peruenire potuit. At nunc cuperemus de occulta ſapientia, propter quá excutiendam conuocati ſumus, verba fieri.

16. Et ille: Dixi antè, quòd Deus omnia, hoc eſt, quatuor elementa ex nihilo, deinde ex his omnia creata eduxit, cœlum, thronos, angelos, ſtellas, mare, & omnia quæ in eis ſunt. Et quia videmus quatuor illa elementa ferè inimica inter ſe, ideo creaturę variæ ſunt: Nam ſi ex eodem cuncta elementa eſſent creata, vnius eſſent naturæ, & conuenirent. Attamen & illa quatuor ſic vniuit & copulauit Deus, vt pacẽ perpetuá obſeruare neceſſe habeant: ita ſiccum humido, & calidum frigido ſæpe miſcetur, & conuenienter coit, & inde

crea-

creaturę exeunt, quę preciosissimæ etiã sunt. Eorum aũt elementorum quę coeunt, duo videntur & tanguntur: duo verò non videntur neq; tanguntur. Quia si coniunguntur ea tantummodo quæ videntur & tanguntur, proculdubio etiá reliqua cómixta sunt, quæ duobus priorib. insunt: Aer enim de igne participans, etiam cum aqua cómune quid habet, similiter & terram hæc omnia in se cõplecti, suprà est dictum. Quòd si æs nostrũ, quod terra est, aquæ miscueritis, rem grandem efficietis. Nam ære ipso nostro cum aqua maris imposito & cocto, terrá ostendit, aquá imbibés, & alia duo elementa in se cõplectens: quod significatur processu operis, cõtritione sc. & coagulatione lapidis, statim ex his nũmos fieri. Sed quid vos singuli hac super re tractaturi & dicturi sitis, audiá. Interim vbi nec ab insipiẽtib. agnoscatur, nec à filijs doctrinę ignoretur, expositioné incipiatis. & tu prior dic Aristenes.

17 ARIstenes ait: Huius operis clauis est numorũ ars. Accipite igitur corpus quod vobis monstratũ est, ac in tabulas tenues coaptate: deinde maris nostri aqua imponite, quę dum regitur, Aqua permanés dicitur. Pòst imponite leui igne, donec tabulę cõfringãtur, & fiant aqua, et Ethelię iungite, & léto igne simul assate, donec fiat brodiũ saginatũ, & in suá Etheliá vertite, donec coaguletur, & fiat num9 varius,

quem ſolis florem nuncupamus. Coquite eum deinceps, donec nigredine priuetur, & albedo appareat. Poſtea regite ipſum, & animam auri commiſcete, & coquite, donec fiat Ethelia rubea, quam terite cum patiẽtia, nec vos tædeat eam cum aqua imbuere, quæ ex ea exiuit, & quæ eſt permanens, donec rubeum fiat. Hoc enim eſt æs combuſtum, & auri flos, & fermentum: quod cum aqua permanente dirigite, poſtea deſiccate, donec puluis fiat, & omni humiditate priuetur.

18. Inquit PARmenides: Scitote viri prudentes, quòd inuidi multipliciter tractauerunt de aquis, brodijs, corporibus & metallis, vt vos decipiant qui ſcientiam inquiritis. Hæc ergo dimittite omnia, & aurum nummosque fieri facite ex hoc noſtro ære, & æs, aut plumbum pro pinguedine vel nigredine, & ſtannum pro liquefactione ſumite: ſcientes quòd niſi veritatis naturas eiuſque compoſitiones bene coaptetis, & conſanguinea conſanguineis iungatis, nihil operamini, eò quòd naturæ cum ſuis obuiant naturis, continent eas, & lætantur in eis. Nam putreſcunt & gignuntur, eò quòd natura, quæ regit ipſũ illudque diruit, ac in puluerem & nihilum conuertit, deinde idem renouat, reiterat & gignit frequenter: Idem enim ipſum quod mortificat, id & viuificat. Intendite ergo noſcere

ſcere quid eſt, quod rem putrefacit ac renouat, & cuius ſit ſaporis, & quæ longinquitas & propinquitas, & qualiter poſt inimicitiam fiat amicitia, & qualiter accidat corruptio & generatio, & qualiter illæ naturæ complectantur inuicem, & quomodo in igne lento concordes fiant: quibus notis & perceptis manus veſtras operi applicate. Quòd ſi dictas qualitates ignoratis, nolite operi appropinquare, quoniam totum eſt noxium, & infortunium ac triſtitia. Modò Sapientum verba intelligite, & hoc breue dictum retinete, videlicet, quòd Natura natura lætatur, & naturam continet, & natura naturam vincit & ſuperat. Hiſce verbis comprehenditur totum opus. Dimittite ergo ſermones ſuperfluos, & accipite argentum viuum, & congelate eũ in corpore magneſiæ, & ſulphuris, quod non comburitur, & vertite ipſum in naturam albam. Et ſi æri noſtro impoſueritis, album fiet. Et ſi ipſum rubeum facere volueritis, rubeum fiet. Et ſi amplius coxeritis ipſum, aurum fiet. Dico etiam, quòd vertit ipſum mare in rubeum, & auri collam: & ſimiliter vertit aurum in rubeum ignem, eò quòd Natura natura lætatur. Coquite ergo ipſum in humore, donec appareat natura abſcondita: & cum videritis hoc, imbibite eum ſepties aqua permanente, coquendo, aſ-

ſando, donec rubeum fiat. O natura illa cœleſtis, veritatis naturas Dei nutû multiplicans. ô natura fortis, naturas vincens & ſuperans, ſuasque naturas gaudere faciens. Hæc eſt illa natura ſpecialis & ſpiritualis, cui Deus poſſe dedit ſupra ignis violentiam. Ideoque magnificamus eam, quia nihil eſt precioſius in vera tinctura. Eſt.n. veritas omnem ſcientiam continens, & cum liquefit cũ corporib. opus altiſsimum operatur, & ea in ſuum vertit colorem: & quemadmodum apud viſum ſuperficiem tingẽdo vincit, ſic intima ſuperat.

19 Poſthæc ZIMON ait: Ego plumbi albi vobis diſpoſitionem monſtrabo, in quo nihil aliud eſt quàm opus mulierum, & ludus puerorum. Et ſcitote, quòd ſecretum operis ex mare & fœmina conſtat, hoc eſt agente & patiente. In plumbo eſt maſculus, in auripigmento fœmina. Maſculus gaudet ſuſcepta fœmina, & iuuatur ab ea, & fœmina ſuſcipit à maſculo ſperma tingẽs, & coloratur ex eo. Itaque iunctos hos in vitreo vaſe ponite, & terite eos cum Ethelia, & aceto acerrimo, & coquite eos per ſeptem dies, & ne arcanum fumiget cauete: & cum ſiccum fuerit, totum iterum imbuite aceto, & tandem obtinebitis arcanum: Quoad rubeũ, dico quod non poteſtis rubeum facere niſi primum dealbaueritis: quoniã duæ illæ naturæ nihil aliud ſunt

quàm

quàm album & rubeum: Dealbate ergo rubeum, & secundum quatuor anni partes eum regite, & in vltimo fructũ vobis adferet. Adhæc insuper dico, quòd in plumbo rubedo sit. Sumite ergo æs, quod magister supra nominauit, & ponite plumbum cum eo, donec spissum fiat. Hoc erit plumbum de quo dixerunt Sapientes, quòd æs & plumbum lapis preciosus fiant. Miscete ergo ea insimul, & assate aurum cum eis, & cũ eos bene rexeritis, habebitis spiritum tingentem, & compositũ ex masculo & fœmina, quod est operis initium.

20 Inquit SCItes philosophus: Scitote omnes sapientię inuestigatores, quòd huius artis fundamentũ, propter quam multi perierunt, vnum quid est, quod omnib. rebus fortius & sublimius, apud incipientes verò omnium rerum est vilius.

21 Ait PYTHAgoras: Nomina ergo ô Scites hoc vnum.

22 Et ille: Acetum acerrimum quod fecit aurũ, merũ esse spiritũ, sine quo nec albedo, nec nigredo, nec rubedo cõsistit. Et scitote, quòd cũ corpori miscetur, continetur & vnũ fit cũ eo, & vertit ipsum in spiritũ, & spirituali tingit tinctura, inuariabiliq; rursus à tincto, tincturã accipit corporalẽ, q̃ deleri nõ potest. Et scitote quòd si corpus absq; aceto super ignẽ posueritis, cõburetur id & corrũpetur. Et scito-

te, quòd humor primus est frigidus. Cauete igitur ignem immoderatum, quia inimicus est frigori. Ideo dixerunt Sapientes, vos suauiter regere oportet, donec Sulphur fiat incremabile. & ita scripsit filius Adæ. Acetum hoc corpus comburit & in cinerem vertit, ipsumq; corpus dealbat & congelat, fitque nummus intensissimæ albedinis. Coquite ergo lapidem donec diruatur, deinde soluite rursus, ac aqua maris temperate. Et scitote, quòd totius operis spes est dealbatio, cui rubor succedit: deinde perfectio seu cõtinuatio.

23 SOCRates inquit: Scitote Turba, filij doctrinæ, Quod absque plumbo nulla fit tinctura, eò quod in eo consistit virtus operis. Et prima quidem vis est acetum: Secunda verò plumbum. Accipite ergo plumbum, quod fit ex lapide qui dicitur Kuhul, & fit optimũ, ac coquite in aceto, donec niger & albus: Deinde nitri aqua ipsum terite, donec spissus fiat vt pinguedo. Deinde coquite donec lapis fiat, intensissimo igne, & spsitudo corporis diruitur aqua concepta. Attẽdite ergo super ipsum donec lapis fiat, Quem terite, & rore & sale, & aqua maris & pluuiæ. Et si siccus fuerit, sui residuum humoris velociter bibit, eò quod est plumbum combustum.. Augete igitur ipsum ne comburatur vlterius. Hoc autem Sulphur quod nõ comburitur, nuncupamus

mus. Terite igitur ipſum aceto acerrimo 150 diebus, cauentes ne in fumum vertatur acetum & pereat. Hoc cognito quod demonſtraui, nihil aliud eſt quam Opus mulierum, & Ludus puerorum.

24. ZENON inquit: Scitote omnes huius artis inueſtigatores, quòd niſi lapidem hunc dealbaueritis, eum rubeum facere nõ poteritis. Et ſcitote, quòd annus in quatuor diuiditur rempora, Primum eſt frigidæ complexionis, Hyems ſcilicet. Secundum verò complexio eſt Veris. Tertiũ Æſtatis: deinde quartum, in quo fructus maturatur, Autumnus. Hoc itaque modo oportet vos naturas regere, videlicet Hyeme ſoluere, Vere coquere, Aeſtate coagulare, Atumno autem fructus colligere, hoc eſt tingere. Hoc igitur exemplo regite naturas tingentes: Sin autem, neminem niſi vos reprehendatis. Dicam tamẽ plura de plumbo rubificando. Accipite æs quod Magiſter ſumere iuſsit, & ponite plumbum cum eo, donec ſpiſſum fiat: congelate, deſiccate donec rubeum fiat. Hoc vtique eſt plumbum rubeum, de quo dixerunt ſapientes: AES & plumbum lapis præcioſus: miſcete ea æqualiter, & aſſate cum eis aurum, & ſi benè rexeritis, fit ſpiritus tingens in medio ſpirituum. Cum enim maſculus fœminæ cõiungitur, fit ipſa fœmina nõ fugiens, & to-

tum compositum spirituale, & ex ipso spirituali cõposito rubeum, quod est mundi principium. Et sic habetis plumbum rubeum, sine quo nihil potestis facere.

25. MVNDVS inquit: Inuestigatores artis, scire vos oportet, quòd Philosophi in libris suis Gumi multis nominibus nominauerunt, & tamen nihil aliud est quàm aqua permanens, ex qua quidẽ aqua lapis noster preciosissimus generatur. O quàm multi sunt gumi huius inuestigatores, & quàm pauci sunt qui noscant eam. Dico vobis, quòd guma hæc non emendatur, nisi solo auro. & sunt quidam inuestigatores, qui licet inueniant applicationes, nolunt tamen labores sustinere, quia simul & sumptus fiunt. Audite vos tamen me, & huius gumæ applicationes enarrabo. Dico quòd guma nostra fortior est auro. & qui noscunt eam, auro preciosiorem tenent. Aurum tamen honoramus, quia sine ipso guma non emendatur. Guma ergo nostra apud philosopos, preciosior est & nobilior margaritis, quia paulò auro eminentior est & sublimior. Et inde est, quòd qui scribunt de ea, nihil manifestè narrauerunt. Si enim venditores cognoscerent eam, non venderent eam tam vili pretio. Accipite itaque gumæ candidissimæ partem vnam, & vrinæ vituli albi partem aliam, & ex felle piscis par-

ſcis partem vnam, & de corpore gumi, ſine quo emendari non poteſt opus, partem vnam: & decoquite per quadraginta dies: poſtea in calido ſole deſiccate, donec coaguletur. Deinde cum lacte feruenti, quouſque lac deficiat, coquite donec deſiccetur, denuo cum lacte ficus ipſum miſcete & coquite, donec humor ille deſiccetur. Poſtmodum aqua pluuiali eum humectate, aſſate poſtea donec deſiccetur: vltimò aqua permanente imbibite, & aſſate donec intenſiſsimæ ſit ſiccitatis. His omnibus peractis, ipſam gumam miſcete cum guma, & coquite fortiter, donec tota vis aquæ pereat, corpusq́ue totum deſiccetur humiditate ſua, inducendo ſuper ipſum ignem, quouſque illius ſiccitas intendatur. Poſtea dimittite per quadraginte dies, v in illa maneat decoctione, donec ſpiritus penetret ipſum corpus. Hoc enim regimine ſpiritus in corpora, & corpora in ſpiritus vertuntur. Moneo tamen caueatis, ne compoſitum fumiget & fugiat. Propterea vas bene operite, & inuenietis arcanum, quod philoſophi in ſuis libris occultauerunt.

26. Inquit DARDAnus: Omnibus iam notum eſt per magiſtros philoſophos de aqua permanente. Nihil itaque oportet ſtudioſum huius artis incipere, niſi huius aquæ vi cognita. Non .n. oportet in commixtione,

contritione, nutritione, & toto regimine, nisi illa nota aqua permanente vti: quia vis eius est spiritualis sanguis, obq; hoc à philosophis dicta est aqua permanens. Contrita autem cum corpore, corpus illud in spiritum vertit, quoniam sibi mixta inuicem, & in vnum redacta se inuicem vertunt. Corpus scilicet inincorporat spiritum, spiritus verò corpus in spiritũ vertit, prout sanguis vertit. Scitote. n. quòd omne quod spiritũ habet, etiam sanguinem habet. huius igitur mementote arcani.

27. Inquit BELVS: Philosophi aquam permanentem vocauerunt, eiusque frequenter meminerunt: similiter etiam album & rubeum facere multipliciter descripserunt, & varijs nominibus. Manifesta autem veritate, occultis verbis concordes sunt, quibus modis pondera, compositiones, & regimen coniungi oporteat, factumque hoc omne, ne insipientes ipsum lapidem cognoscerent. Excelsum est enim hoc apud Philosophos, lapidẽ non esse lapidem: apud idiotas & insipientes vile & incredibile. Quis enim credat, lapidem posse aquam, aut aquam lapidem fieri, cum nihil sit diuersius? Attamen re vera ita, est. Lapis enim est hæc ipsa permanẽs aqua, & dum aqua est, lapis non est. Eo modo diuersa sortita hæc est aqua nomina. Quidam enim ex conditione & statu operis, aquam,

gummi,

gummi, venenum, acetum: deinde coruum, æs vſtum, æs nigrum, plumbum, ſerpentem: deinde marmor, lapidem criſtallũ, Etheliam albam, aurum, regem natum. Quidam à loco vbi generatur aqua ipſa, nomen ei ſumpſerũt: quidam à calore, quidam ſputum Lunæ: quidam cor ſalis eandem nominauerunt.

8. Inquit PANdulphus: Scitote omnes ſapientiæ inueſtigatores, quòd aqua permanens, eſt aqua vitæ munda: & quòd nullum venenum tingens generatur abſq; ſole & ſua vmbra. Qui enim Sapientum venenum ſole & eius vmbra tinxit, ad maximum peruenit arcanũ. Si id intellexiſtis, ô Turba, bene quidem: ſin autem, operis vobis perfectionem reitero. Accipite album mundum, quod maximum eſt arcanum, in quó eſt veritatis tinctura, eiuſq; arenam quæ facta eſt ex lapide; ſepties imbuite, quouſq; totá imbuat aquam, & vaſis os fortiter claudite, quoniam ex eo apparebit lapis tyrij coloris. Sed cũ receperitis album mundum, & ceperitis ſepties eũ imbibere, tũc accipiatis de aqua reſiduarum partium antea conſeruatarum, & ſit ignis priore intentior, & ſic imbuite corpus ſepties, donec illæ duæ finiantur, ſeu deficiant duæ tertiæ partes, eaſq; omnes terra bibat: deinde ipſum calido ponite igni, donec terra ſuum extrahat florem, ac ſatis placeat.

29. ARD Arius inquit: Regimen lapidis & compositionẽ vobis enarrabo. Sumite occultum & honorabile arcanũ, quod eſt magneſies alba, & quæ eſt cũ viuo mixta, ſed non ac cipiatis eam niſi puram & mundã, & ſuo imponite vaſi, & orate Deum, vt hunc maximũ videre lapidem vobis cõcedat: deinde coquite eum lẽtè. cùm extraxeritis, videte ſi factus eſt niger, & ſi ita eſt, optimè rexiſtis: ſin aũt, regite ipſum albo, quod eſt maximum arcanum, donec appareat nigredo, & quidem pura nigredo, quæ 40. tantummodo diebus durat. Poſtea terite ipſum cum ſuis confectionibus, quæ ſunt flos æris, aurum Indicum, quorum radix eſt vna ex vnguento croceo & alumine fixo. Hoc itaq; per 40. dies diligenter coquite: quo cõpleto initiũ lapidis Deus vobis oſtendet. Coquite ipſum iterum, & gumi reſiduo imbuite, ſciẽtes quòd quoties cinerem imbuitis, oportet ipſum toties ſiccari, & rurſus humectari, donec eius color in id quod quæritis vertatur. Præter hæc ſciatis, quòd huius lapidis precioſi perfectio eſt, ipſum regere reſiduo tertiæ partis medicinæ, & duas ſeruare, ad eum per vices imbuendũ, & ad iuſtum vſq; colorẽ coquendum. Sit aũt ignis priore intenſior, donec fluat vt cera, quæ quidem cũ deſiccatur, ſeipſam continet. Coquite ergo eam donec bibat collã auri, & cùm ſic-

cata

ðata fuerit, imbuite eam ſepties, quouſq; duas partes ſui bibat: & poſtea ponite eam in igne, donec ſuum florem extrahat, remittite eã calori, & beati eſtis, ſi bene intelligitis quæ dico. Sin aũt, reiterate opus, ſumentes albũ humidum, quod eſt maximum ſecretũ, in quo vera cõſiſtit tinctura, & imbuite ex eo ſepties arenam (quæ facta eſt ex lapide prius ſepties imbuto) quouſq; totam bibat aquam, & os vaſis fortiter claudite, vt ſæpe dictum eſt, & ecce apparebit vobis lapis Tyrius.

30. THEOphilus ait: Artis inueſtigatores ſcitote, quòd ars numi, & auri arcanum eſt tenebroſa veſtis, quam nemo nouit, niſi qui libros philoſophiæ diligenti & aſsidua lectione perlegerit. Nam quod occultatur eſt maius quàm id quod perdiſci poteſt. Propterea notifico poſteris, quòd inter Boritin & Æs propinquitas eſt, eò quòd Boritis Sapientum æs veluti aquam ita fluxilẽ reddit & vertit. Diuidite ergo venenum in duo æqualia, in vno æs liquefacite, in altrro æs terite, triturate, & humectate, donec in laminas producatur: & iterum cum priori veneni parte coquite, donec duas ebibat. & hoc facite ſeptiès: deinde 42. diebus coquite: deinde aperite vas, & inuenietis æs in argentum viuum verſum. Abluite ipſum coquendo, quouſq; ſua priuetur nigredine, fiatq; æs vmbra carens. Iterũ ipſum

continuè coquite, donec coaguletur: ipso autem coagulato, fiet maximũ arcanum, quod Boritin philosophi nuncupauêre. Hunc igitur lapidem coagulatũ coquite, donec & quousq; salmuræ similis fiat marinæ. Tunc aũt ipsum aqua imbuite permanente, quam vos iussi cõseruare, ac multipliciter coquite, quousq; eius appareant colores. Hæc est igitur putrefactio maxima, quæ maximum in se continet arcanum. Coquitur aũt, donec post nigredinem albus est factus mediocriter, & donec coalescat. Vbi coaluerit, & veluti flos candididiss. apparuerit, tunc fortius coquẽdo, non autem manib. teratur, quousq; tota eius natura diruatur. Tunc subinde imbuendus est per duo ad septem, vel vna ad tres corporis vel æris, donec satis color placuerit.

31 CERVS ait: Intelligite omnes doctrinæ filij, quòd Theophilus vobis significauit, inter magnetem & ferrum esse propinquitatẽ, similiter inter æs philosophorũ & aquam eorum permanentẽ, quorum vtrumq; sc. attractiuum alterius sit. Intelligite præterea, quòd inter stannum & argentum viuum nulla est propinquitas, nec natura vnius cõuenit cum natura alterius, & hoc est dictum sine inuidia. Insuper accipite argẽtum viuum, quod est vis masculinæ, ipsumq; cũ suo corpore coquite, donec fiat aqua fluxibilis, & coquite masculũ

simul

ſimul cum vapore ſuo, quouſq; vtrumq; coaleſcat & fiat lapis. Tum aquam quam diuideratis in duas partes, accipite, & vnam partem ad corpus liquefaciẽdum & coquendũ ponite, alteram verò ad combuſtum mundãdum, & ſuum ſocium, ſeruate. Imbuite igitur lapidem ſepties, & mundate donec diruatur, & corpus vniuerſum ab omni mundetur coinquinatione, & fiat terra, quę efficitur 40. diebus: ipſam rurſus liquefacite, donec fiat vt aqua, quæ eſt argent. viuum. Deinde aqua nitri abluite, donec fiat vt numus liquefactus. Deinde coquite donec congeletur, et fiat ſtanno ſimile. Regite ipſum itaq; coquendo, donec crocus fiat excellentiſsimus, & tandiu coquite, donec ad propoſitum veniatis.

32 BOrates ait: Non eſt ſapientis inuidere, propterea dicam liberè quod ſentio. Accipite plumbum, & vt philoſophi iuſsère, liquefacite, deinde congelate donec lapis fiat, deinde regite ipſum lapidem cum auricolla, & granatorum ſyrupo, donec confringatur. Iam .n. aquã in duas partes diuiſiſtis, & in altera plũbum liquefeciſtis, & factum eſt vt aqua. Coquite igitur ipſam donec fiat terra, deinde ipſam aqua reſeruata imbuite, donec rubeum induat colorem, ac prout dixi, frequẽtiſsimè regite. Vel ſi vultis argentum viuum coagulare, ſuo miſcete compari, deinde diligenter

coquite, donec vterque fiat aqua, deinde coquite illam aquam donec coaguletur. Hæc enim aqua cum vapore suo compari desiccatur & puluerisatur, ac conuertitur tota in argentum viuum coagulatum. Suo igitur vasi iterum imponite, & terite aqua sua, donec crocus fiat in colore auro similis.

33 Ait M, Enabadus: Multa dicta sunt, suadeo tamen posteris, vt corpora faciant non corpora, & incorporea vera corpora. Hoc .n. regimine totum paratur compositum, eiusq; naturæ occultum extrahitur. Qui enim argẽtum viuum corpori iungit magnesiæ & fœminã viro, naturã extrahit occultam, per quã corpora colorantur. Et hoc regimine si intelligitis, non corpora fiunt corpora, & corpora incorporea redduntur. & si diligenter igne rexeritis, ac Etheliæ iunxeritis, fiunt res mundæ, & non fugientes: scientes quod argentum viuum est ignis comburens, corpora mortificans & confringens suo regimine, quod idem & vnum est. Et quantò magis corpori miscetur & teritur, tantò magis corpus diruitur, teritur & attenuatur. Cum aũt corpora diligenter teritis, eaq; vt oportet coquitis, resultat inde Ethelia, ignem non fugiens, & tinctura, quæ omnia corpora cõfringit, & spiritus omnes retinet ac colorat, eò quòd Ethelia colorata omnia colorat. Et scitote

tote, quòd corpus nō poteſt tingere ſeipſum, niſi ſpiritus occultus extrahatur è ventre eius, & fiat corpus, anima & ſpiritus (qui eſt ſpiritualis tinctura) Spiſſum enim illud terreum nō tingit, verùm ipſum tenue naturæ tingit, quod corpus perfringit. Cùm autem corpus æris regitis, & ex eo tenuiſsimum extrahitis, vertitur id tenuiſsimum in tincturam & colorat. Ideoq; dixit Sapiens, quòd æs niſi prius tingatur, non tingit, & hæ duæ tincturæ ſunt condenſum & humidum: condenſum iungitur humido, eò quòd ſulphura ſulphuribus continentur, & iure naturæ gaudet natura, ſua natura aduentante.

34. ZENON inquit: Video vos duo corpora iunxiſſe, quod minimè fieri debet: propterea vobis dico filijs ſapientiæ, quod oportet vos compoſitum putrefacere 40. diebus: deinde quinquies vaſe ſublimare, deinde igni ſtercoris iungere & coquere, & colores qui ſubinde apparent ſunt huiuſmodi: prima die apparet color niger citrinus, ſecunda nigerrubeus, tertia croco ſicco ſimilis. Deinde ſuccedit perfectus color, numo vulgi ſimilis, & eſt Yxir cōpoſitum ex humido & ſicco, inuariabili tingens tinctura. Et ſcitote quòd corpus dicitur, in quo aurum eſt. Elixir autem componentes, cauete ne feſtinanter ſpiritum extrahatis: fortaſſe enim moreretur, extra-

hite autem ipſum vt Elixir noſtrum, hoc eſt vt venenũ, & remanebit anima, id eſt tinctura ex multis attracta reb. & numis impoſita. Hæc igitur tinctura eſt vita ijs quibus iungitur. Detrimentum autem & mors corporib. à quibus extrahitur. Atque ob id dixêre Sapientes, inter ipſos eſſe libidinem, tanquam inter marem & fœminam, & qui naturas horum nouit, prolixitatem decoctionis & compoſitionis patienter fert, & lucrum accipit.

35 CHAmbar inquit: Notandum eſt venerabilis Turba, quòd inuidi lapidẽ antimoniũ nuncuparunt, ipſumq; iuſſerunt regi, donec coruſcans fiat, & vt marmor ſplendens, & cõmiſcêtur aceto, & tegitur donec aqua fiat, deinde congelatur, fitq; lapis coruſcans, ſplendorem habens vt marmor: quem vbi videritis, iubeo regere donec rubeus fiat, eò quòd dum coquitur, donec diruatur, & terra fiat, in rubeum vertitur colorẽ, & hoc vbi videritis, reiterate, coquite, & imbuite, quouſq; colorẽ induat prædictũ, & aurũ fiat occultum. Dein deiterate ipſum, & fiet aurum Tyrij coloris. Oportet igitur vos cum videritis ſic lapidem corruſcantem, diruendo incidere, & in terrã vertere, donec incipiat aliquid ruboris. & poſtea aquæ reſiduum accipietis (quã antea vos iuſſerũt diuidere in duas partes) & eo reſiduo arenã multoties imbuetis quouſq; colores oc

culti

culti in ea vobis appareant, & si eam bene rexeritis, videbitis colores, sin minus frustrabimini. Respicite igitur qualiter faciatis amplexari paria. Masculus. n. suam amplexatus fœminam, velociter in eius corpus transit, & liquefacit ipsum, congelat, diruit & confringit, & deinceps rubor non moritur. & si hoc efficiatis absque pondere, mors eueniet, qua eueniente malum putandum est. Facite ergo in liquefaciendo ignem leuem, ipsa autem in terram versa Aquila, intensionem facite ignem, & imbuite ipsam, donec colores appareant.

36. CVSTOS inquit: Miror ô Turba sapientum de tali vi huius aquæ ac naturæ: cũ introiuit in hoc corpus, vertit ipsum in terram, deinde in puluerem, quem si vultis experiri an sit perfectus, manu contingite: & si impalpabilem vt aquam inueniatis, optimus est. Sin autem, iterate ipsum coquendo donec perficiatur. Et sciatis, quod si aliud quàm æs nostrum acceperitis, & aqua nostra eum regatis, nihil efficietis. Contrà autem si æs nostrum aqua nostra rexeritis, omnia prædicta inuenietis. Coquite ipsum ergo leui igne, & fiet lapis nummosus, de quo Sapientes dixere: quòd Natura natura lætatur propter propinquitatem quam habent inter se hæc duo corpora cum aqua permanente.

Horum igitur duorum vna est natura. inter eos propinquitas est, quæ si non esset, non ita citò commiscerentur, nec continerent se inuicem, nec vnum fierent.

37. DIAMEDES ait: Scitote viri Sapientes, quòd ex homine non nascitur nisi homo, nec ex brutis nisi suum simile. atque ob id dico, naturam non emendari nisi sua natura, quemadmodum homo non nisi ab homine emendatur. Ac proinde venerabili vtimini natura, ex ea namque & ars existit, & opus eius fit. Coniungite ergo masculinum serui rubei filium suæ odoriferæ vxori, & iuncti artem gignent, quibus nolite introducere alienum, nec puluerem, nec aliá rem, & sufficiat vobis conceptio, & verus filius nascetur. O quàm preciosissima est serui illius rubei natura, sine qua regimen cōstare non potest.

38. BASSEN inquit: Introducite citrinum cum sua vxore post coniugium in balneum, & ne incendatis balneum plurimum, ne sensu & motu priuentur. Subire facite balneum, quousque corpus & color eorum vnum quid fiant. Deinde reddite ei sudorem suum, ac iterum neci date, requiemque ei constituite, cauentes ne fugiant. Et tunc veneramini regem, & suam vxorem, & nolite eos comburere nimio igne, sed eos regite donec nigri fiant, deinde albi, post rubei, vltimò fiant ve-

nenu-

nenum tingens. Si hæc intelligitis huius scientiæ inuestigatores, bene est, sin minus & adhuc ignorantes estis, scitote quòd Deus celauerit à vobis veritatem. Nolite ergo Philosophos reprehendere, sed vosmetipsos. Si enim Deus in vobis mentem fidelem sciret, vtiq; veritatem vobis manifestaret.

39. NEPHITVS ait: Breuiter dico vobis artis inuestigatores, quòd Corsufle sit caput huius operis, nō initium verum, sed post cōplexum ritè ita vocatur. Quapropter Corsufle est totum compositum, quod oportet septies assari, & tunc omne corpus tingit & vocatur nummus, æris flos, vel auri flos, aut ferri flos, etiam plumbum, stannum, & mille nominibus à philosophis nominatur.

40. BONELLVS ait: Cuncta quæ viuunt, Deo sic volente etiam moriuntur. Propterea illa natura, cui humiditas adempta est, cum per noctes dimittitur, mortuo similis videtur, & tum illa natura igne indiget, quousq; corpus & illius spiritus in terram vertantur, & tunc fit puluis mortuo similis in suo tumulo. His peractis, reddit ei Deus spiritum & animam, & omni infirmitate ablata, confortata est natura nostra & emendata. Oportet igitur illam rem comburere absque timore, donec cinis fiat, qui cinis aptus sit recipere spiritum, animam & tincturam infusam. In-

ſpicite filij doctrinæ, qualiter pictores nequeunt ſuis coloribus pingere, quouſq; eos in cineres vertant & pulueriſent. Similiter & philoſophi ſuis ægrotis ſæpe nequeunt medicinas componere, niſi fractis & pulueriſatis. Quòd ſi ipſum cinerē regeritis ſubtiliter multa ab eo procedent, eò quòd æs vt homo corpus habet et ſpiritum. Hominis ſpiratio ex aëre eſt: ſimiliter æs humore inſpirato, vitam ſuſcipit & multiplicatur ac augmentatur vt ceteræ res. Atque ob id dixere philoſophi, quòd æs cum comburitur fit melius quā fuerat. Præterea æs hoc noſtrum cum primò coquitur aqua fit: deinde quantò magis coquitur, tantò magis inſpiſſatur, quouſque lapis fit omni metallo ſupereminens. Poſtea frangitur, imbuitur, ac igne intenſiori aſſatur, quouſque coloretur, & fiat combuſto ſanguini ſimilis: tunc nummos imponite, & tingit eos in aurum. Quemadmodum enim ex ſanguine ſperma non fit, niſi diligenter in epate coquatur, ita opus noſtrum nequaquā tinctura eſt, niſi diligenter coquatur, quouſque puluis fiat, & ita putrefactione ſperma ipſum ſpirituale effectum ſit. Tunc enim color, quem inueſtigaſtis, & non aliter inuenietur.

41. NICARVS ait: Iubeo poſteros aurum accipere quod volunt multiplicare & renouare,

uare, deinde in duas partes aquam diuidere, altera quidem ac ipsum comprimere. Illud enim æs incidens in illam aquam, dicetur fermentum auri, & si bene regatis, vtraque simul coquuntur, & liquefiunt vt aqua, quæ coquendo congelatur, & tunc apparet rubedo. Hanc autem rubedinem septies imbuetis aqua residua, aut donec totam bibat suam aquam, coquite demùm, donec desiccetur, & in terram vertatur aridam, deinde in accenso ponatur igne quadraginta diebus, quousque putrefiat, eiusque colores cum cinere appareant.

42. BARSENITES ait: Quæ dicta sunt superius reiterare oportet. Corsufle rubigini æris similis est, & vituli vrina coquitur, quousque Corsufle natura imminutetur. In ventre namque Corsufle natura vera occulta est, & hæc vera natura est ille spiritus tingẽs quam habuit ab aqua permanente nummosa & coruscante. Extrahitur autem ita, terite Corsufle, & aquæ septies imponite, donec totum bibat humorem, & vim recipiat imminentem aduersus pugnam ignis, & tunc rubigo nuncupatur. diligenter ergo putrefacite, quousque puluis fiat spiritualis in colore sicci sanguinis, quem potentia ignis colorem introducat, donec inuariabili colore induatur.

43 ZEVMON ait: Dicta Ægyptiorũ nõs in errorem introducunt. Quod quærimus publicè minimo precio venditur, & si noscecetur ne tantillum venderent mercatores. Hoc autem vile & abiectum philosophi honorauerũt, omnibusq; nominib. nominauerũt. & dixêre quòd sit lapis & non lapis, & sit guma Scotię. Atq; ob id huius veneni vim celauerunt philosophi, quia in eo est spiritus occultus quem quæritis, qui tingit, viuificat, salutem & animam dat corporibus. Et vos nisi corpus teratis, diruatis, imbuatis, ac diligenter regatis, donec suam pinguedinem extrahatis, & faciatis tenuẽ spiritum impalpabilem, in vanũ laboratis. Atque ob id dixêre Sapientes, nisi corpora vertatis in non corpora, incorporea faciatis corporea, nondum operis huius inuenistis principium. Fiunt autem incorporea, cum Ethelia teritur quousque fit puluis, & hic puluis non fit nisi fortissima decoctione, & contritione continua, & fit igne, non manibus, cum imbibitione, putrefactione, & Ethelia. Et Sapientes cum in hac arte dixerunt, quòd natura est vtilis et paruo venditur, fecerunt in hoc vulgus errare. Dixerunt etiam, naturam suam, naturis omnibus esse preciosiorem, & etiam hoc dicto multos fefellerunt, & tamen verum dixerunt. Ars enim duabus eget naturis, quia

tion ſit precioſum abſque vili, neq; vile abſque precioſo. Quapropter oportet vos dicta maiorum ſequi, qui dixerunt: Nihil aliud expedit vobis quàm aquam & vaporem ſublimare. Nam cum videritis illas duas naturas purificatas aquam fieri, totumque corpus Magneſiæ in aquam liquefactum, tunc certè omnia vapor ſunt: de iure autem, tunc vapor continet ſuum compar, id eſt, aqua aquam. Quare philoſophi vtrumque vaporem nominauerunt, eò quòd ſimul in putrefactione & decoctione vnita ſunt, & vnum alterum continet ne fugiat. Ergo permanentia fiunt. Nam natura occulta in corpore congelatur, & color eius variatur, ſuamque naturam exuit, & mancipatur ne fugiat. Nigredo verò ſi apparet, eſt ex ægritudine, & in putrefactione moritur, & fit rubigo, & tunc iure naturæ non fugit, eò quòd dimiſit fugæ ſeruitutem, & libera facta eſt natura, ſuum conſequens coniugem, eum ornans ſuo colore & decore, non quemadmodum antea fecerat, ſed ſumpto nummo aureo eum viuificat. Et hanc naturam ſpiritum & animam philoſophi appellauerunt. Inſuper dixerunt, ſpiritum humidum eſſe nigrum, coinquinatione carentem. Et ſicuti in homine eſt humiditas & ſiccitas, ſic in opere noſtro nihil aliud eſt quàm vapor & aqua. Propterea dixerunt antiqui o-

pus ex duobus esse, & hæc duo iuncta nonnulli vocarũt compositum, eò quòd illa duo quatuor sunt, inest enim siccitas & humiditas, spiritus & vapor.

44. ASSOTES ait: Dico vobis, quòd nisi sublimetis res in initio coquendi absque manuum contritione, donec aqua omnia fiant, nondum opus inuenistis. Et scitote, quòd aliquando vocant æs arenam, aliàs etiam lapidem, & in toto regimine nomina variant: tamen natura & humiditas fiunt aqua, & deinde lapis si bene commisceantur: quia quod leue & spirituale est, sursum sublimatur, quod verò ponderosum & spissum, deorsum in vase remanet. Hæc autem est contritio philosophorum, quæ fit decoctione non manu. Et scitote quôd nisi omnia in puluerẽ vertatis, nondum contriuistis. Coquite ergo quousq; conteratur, & puluis fiat.

45. AGADMON inquit: Coquite æs donec leue corpus fiat & impalpabile, ac suo vàse imponite: deinde quinquies vel septies sublimate, donec aqua descẽdat, scientes quòd cum aqua puluis fit, diligenter contritum est. Quòd si dubitatis quomodo aqua puluis fiat, scitote quod intentio philosophorum est, vt corpus quod non erat aqua, antequam caderet, simul cum aqua fiat aqua, & aqua aquæ misceatur, & fiant vnum. Sciendum prę-

terea,

terea, quòd nisi vtrumque in aquam vertatis, ad opus preciosum non peruenietis. Oportet enim corpus flamma ignis occupatum vt diruatur, & debile fiat cum aqua in qua est, donec fiat totum aqua. Ignari autem cùm audiunt nomen aquę, putant aquam nubis esse: quòd si libros nostros legerent, scirent vtiq; aquam esse permanentem, quæ absque suo compari cum quo facta est vnum, permanens esse non possit. Hæc autem est aqua, quam Philosophi aquam auri nuncupauêre, igneũ venenum, bonum multorum nominum, arenam, quam Hermes ablui iussit multoties, vt solis nigredo deleatur, quam in solutione corporis acceperat. Et scitote, quòd nisi hoc corpus meum capiatis carens spiritu, quod vultis minimè consequemini, eò quod alienum quicquã opus non ingreditur, nec quippiam nisi quod est sincerum. Quare omnem pluralitatem dimittite: natura enim vna re est contenta, & qui eam ignorat, peribit.

46. AFFLICTES inquit: Doctrinæ filij scitote, quòd totum opus & regimen non fit nisi aqua, cui miscete Magnesiæ corpus, & vasi suo imponite, & os diligenter claudite, ac leui coquite igne, quousque liquefiat, & in aquam vertatur: calore enim aquæ facilè totum aqua fiet. Videntes autem nigredinem aquæ imminere, sciatis quòd corpus iam li-

quefactum est. Iterum suo imponite vasi, & quadraginta coquite diebus, quousque & aceti & mellis bibat humorem. Quidam autem detegunt vas singulis septem diebus vel decem, sed vltima perfectio in quadragesimo die, tunc perfectè ebibet humorem decoctionis. Abluite igitur ipsam, & nigredine priuate, quousque lapis fiat tactu siccus. Propterea dixerunt philosophi, abluite Magnesiam aqua dulci, & diligenter coquite, donec terra fiat, & humor pereat, & tunc æs nuncupatur. Acetum acerrimum ei imponite, ipsoque aceto imbui dimittite, & erit nostrum æs, quod aqua ablui permanente, philosophi iussêre. Porrò Inuidiæ dictum, quòd quidam iussêrunt ipsum coquere vapore, donec lapis fiat coruscans, splendorem habens marmoris, & viso hoc, maximum esse ad arcanum vẽtum. Nam & deinceps oportet ipsum conteri, & aqua illa residua & dimidia, septem vicibus imbui permanente: qua absumpta putrefieri, donec optatum videatur habeaturq;.

47 CRANSES ait: Sapientes, accipite æs nostrum, & cum prima parte aquæ, suo imponite vasi, & coquite quadraginta diebus, ac ab omni immunditia mundate, & coquite donec peragantur dies, & lapis fiat sine humore. Deinde coquite donec remaneat fex: postea abluite aqua, qua absumpta dimittite

tite

tite, vt putrescat in suo vase, donec videatis quod quæritis. Vocauerunt autem Philosophi hoc compositum in nigredinem versum, SATIS NIGRVM, & dixerunt, Regite ipsum aceto & nitro. Quod verò remanet, si dealbatur, SATIS ALBVM dixerunt, et iusserunt vt aqua regatur permanente, quod vocarut SATIS RVBEVM, iusserunt vt aqua & igne regatur donec rubeum fiat. Vocarunt autem eam ob causam hoc nomine, propter colorum varietatem. In opere enim non est varietas rerum, nec multitudo, aut contrarietas, sed tantùm oportet æs nigrum album facere, deinde rubeum. Veri philosophi nullam aliam intentionem habuêre, nec aliud docuerunt, quàm vt Yxir liquefiat, cõteratur, & coquatur, eousque dum lapis fiat marmori similis. Atque ob id dixerunt Philosophi: Coquite ipsum vapore, donec lapis fiat coruscans, splendorem habens. Hoc vbi videritis, maximum habetis arcanum. Oportet autem hoc ipsum terere, & aqua abluere septies permanente: deinde contritum in sua aqua congelare, donec sua abstrahatur natura occulta. Et hoc voluit Maria cum dixit, Sulphura sulphuribus continentur, & humor similiter à suo humore, eò quòd ex sulphure sulphuri mixto maximum fit opus. Iubeo autem vos ipsum

ſulphur ſole & rore regere, donec optatum eueniat. Sciatis autem quòd dealbare duplex eſt, ſicuti & rubeum facere: vnum in contritione, aliud in decoctione. Cauete inſuper ne ab aquis ea ſeparetis, quò minus pereat anima & corpus, quæ duo in vaſe ſunt.

48. EFISTES ait: Animaduertite filij doctrinæ, qualiter Hermes Philpſophorum caput dixerit, cum docuit naturas commiſcere. Dixit enim: Accipite lapidem auri, & humori commiſcete (qui eſt aqua permanens) ſuoq́ue vaſi imponite ſuper leuem ignem donec liquefiat: deinde dimittite donec areſcat, & aqua cum arena ſe inuicem contineant, tunc fiat ignis intenſior, quouſque areſcat & terra fiat. Hoc peracto, ſcitote arcani eſſe initium. Hoc autem multoties facite, donec pereant aquæ partes duæ, & colores vobis appareant. Et ſcitote quòd dealbatio non fit niſi decoctione, atq; ob eam cauſam repetitur, conterendo & imbuendo frequentiſsimè. Iubeo autem ne ſimul aquam fundatis, ne Yſir ſubmergatur, ſed paulatim infundite, terite, & deſiccate, & hoc ſæpe facite, donec areſcat, & in puluerē expectati coloris vertatur.

49. BACAſer inquit: O omnes huius artis inueſtigatores, ſcitote, quòd ad notitiam & vtilitatem huius artis peruenire non poteſtis, niſi patienti & prolixo animo ſitis. Qui

ergo

ergo longanimis erit, libenterque patientia fruitur, in tramite iusto huius artis meabit: qui verò citius se putat ex libris nostris fructum capere posse, fallitur, satiusque fuerat non inspicere quidem, quàm vnquam contigisse. Libri enim nostri magnam iniuriam videntur inferre his, qui solummodo semel, bis vel ter scripta nostra legunt, cum intellectu, omnique eorum studio frustrati, etiam (quod pessimũ est) opes, labores, & tempus, si quod in hac arte insumpserunt, amittunt. Veruntamen qui curuat dorsum ad libros nostros legendos, eisque studiosè vacat, memoriam animumq; adhibet & arrigit, nec est vanis implicitus cogitationibus, Deumq; precatur, vt Salomon, pro sapientia, non pro opibus largiendis, is in regno rex regnabit nostro indesinẽter, quousq; moriatur. Deum igitur timete ô inuestigatores: quod enim quæritis, parui nequaquam est precij. Thesaurum enim maximum, & munus Dei excellentissimum queritis. Et cognoscite, ô inuestigatores, id quod philosophi dudum intimauerunt dicentes, quod rectum non nisi errore discernitur, & nihil magis dolorem cordi generat quàm error in hac arte & opere. Dum enim quis putat se fecisse, mundum habere, nihil in manibus suis inueniet. Vtcunque autem philosophi opus, remque ipsam varijs nomi-

nibus composuerunt, veritas semper in eorum est scriptis. Dixerunt etenim, commiscete, coquite, dealbate, terite, assate, coagulate, & soluite Etheliam, ac rubiginem facite: verba plurima sunt, regimen tamen vnum est. Si igitur vultis veritatem inuenire, non est opus illa operis diuisione, sed tantummodò hoc curate, complexionem aptate: deinde multo tempore leniter coquite: neque decoctionis & imbibitionis vos tædeat, quousq; videatis Yxir in Tyrium & regium vestitum decoratum. His verbis quamuis mortua sunt, inest tamen vita intelligentibus. Frequenter igitur legite ea, & super his semper plurimum meditamini, sapientia accedet vobis.

50. Inquit HYARGVS: Æs de quo prædixerunt Philosophi, non est vulgi, neq; vulgi stannum, verùm corpus est nostrum, quod oportet corpori Magnesiæ admisceri, vt coquatur & teratur absque tædio, donec lapis fiat. Deinde lapis ille iterum in vase suo teri debet aqua vitæ & nitri, & totus dirui. Oportet autem vos habere aquam continuè, qua quantò magis coquitis, tantò magis inspergatis, quousque acquirat rubiginem, quæ est operis fundamentum. Hanc coquite & Ægiptiaco terite aceto, & vtrumque vel æs ipsum

psum, vel ipsum acetum & aquã Æs vocate.

51. Inquit CADMON: Dixisti Hyarge, quòd vtrumque quod in commixtione venit, æs vocari consuetum sit à philosophis: & bene quidem, id enim est æs, quod in quatuor vertitur, & ex vna re est. Oportet igitur accipere ex ære nostro partem vnam, & ex aqua permanente, quæ etiam æs vocatur, tres partes. Deinde commiscete aceto, & coquite tandiu, quousque inspissentur, & vnus fiant lapis: deinde continuè coquite & imbibite, donec terra & puluis fiat Tyrius.

52 ASCANIVS ait: Cum legimus in libris Philosophorum, quòd natura tantùm vna est, quæ omnia superat, scire oportet, quòd vna & vnum compositum sunt. Nonne videtis hominis compositionem esse ex anima & corpore? Sic oportet nos duo coniungere, quam coniunctionem philosophi comparauerunt coniugibus, ex quorum amplexu resultat aqua aurea. sed hoc de secundo opere. De primo dicam pauca: Irritate bellum inter æs & argentum viuum, donec ad interitum veniant & corrumpantur, tunc æs argentum viuum concipiens, coagulat ipsum. Argentum verò viuum concipiens æs, congelatur: deinde corpus vtriusq; diruitur, nec puluis fit diligẽti & multa imbibitione et decoctione. Rubeũ masculum verò, fœminæ

(quæ ex vapore eſt) coniungite, donec maſcu lus & fœmina fiant Ethelia. Qui enim per Etheliam eos in ſpiritum vertit, deinde rubeos facit, omne corpus tingit, eò quòd cùm corpus diligẽter teritur, munda ex eo anima ſpiritualis ac ſublimis extrahitur, quæ omne corpus tingit, & eſt ſulphur naturæ, quod varijs nominibus nuncupatur.

53 DARdaris inquit: De regimine ſatis ſuperque à vobis dictum eſt: de cõiunctione igitur pauca dicam. Significo igitur poſteris, quòd inueſtigatores non poſſunt extrahere occultam naturam illam ſulphuream, niſi per Etheliam, qua corpora fiunt non corpora co quendi continuitate, & ipſius Etheliæ ſublimatione. Inſuper ſcitote, quód argentum viuum eſt igneum, omne corpus comburens magis quàm ignis, & corpora mortificans: & quòd omne corpus quod ei commiſcetur, teritur, & morti datur. Corporibus ergo diligenter contritis, & prout oportet exaltatis, fit Ethelia natura, calorem non fugiens, ſed tingens æs. Et eſt quòd Sapientes antea dixerunt, quòd figit argentum viuum donec tingatur, quod tinctum exiſtens, tingit. Præterea ſcitote, quòd æris corpus Magneſia regitur, & argentum viuum habet quatuor in ſe, tamen non habet eſſe niſi in humiditate, quæ aqua ſulphuris dicitur, & quæ ſulphura continet,

tinet. Sunt autem sulphura animę occultæ in quatuor elementis, quæ per artem extractæ, se inuicem continent naturaliter & coniunguntur. Si autem occultum quod est in ventre sulphuris aqua regatis, & bene mundetis, occultum obuians suæ naturæ lætatur, similiter aqua pari suo: sed hæc quatuor non tinguntur, verùm quintum tingit. Propterea dixerunt Philosophi, quòd quatuor numi vulgi non tingunt nisi æs, quod æs tinctum postea tingit numos vulgi.

54. MOSIVS ait: Hoc vnum quod sæpe nominatum est, philosophi multis nominibus nuncuparunt, aliquando duobus nominibus, quandoque etiam tribus nominauerunt. Dicam autem ego vobis iam quid sit, Vnum quidem, quod est argentum viuum igneum: Duo, corpus in eo compositum, & tertium est aqua sulphuris, qua abluitur, & teritur, ac regitur vnum, donec opus peragatur. Et hoc est quod innuit Philosophus cùm dixit: Argentum viuum quod tingit aurum, est argentum viuum Cambar, nihilominus tamen philosophi distinguunt, & dicunt, aliquando est Cambar, aliquando auripigmentum. Sed ita oportet intelligatis: Argentum viuum Cambar, est Magnesia: Argentum verò viuum seu auripigmentum, est sulphur quod ascendit de composito mi-

sto. Oportet igitur vos illud spissum commiscere veneno igneo, & putrefacere ac diligenter terere, quousque spiritus fiat in altero occultu spiritu, & tunc fit tinctura, quæ tingit omnia quæ vultis.

55 Inquit PLATO: O vos magistri operis, cauete cum corpora soluitis, ne comburatis etiam: quia oportet coquendo abluere ea marina aqua, quousque totum eorum sal in dulcorem vertatur, & clarescat ac tingat. Spiritu itaque separato à corpore, in altero spiritu occultus, factus est vterque fugiens: quod Sapientes expresserunt his verbis: Fuge, ianuam reserate non fugienti. Conuertens namque sulphureum in spiritum similem sibi, fit vterque fugiens: Non fugientes autem similiter fiunt: quia per ignis intercessionem se inuicem amplexantur & continent. Itaque accipite ea quæ non fugiunt, & iungite, & abluite corpus incorporeo, & corpore carente, corpore solidate, quousque vertatis ipsum in corpus, corporibus non fugientibus: & vertite terram in aquam, aquam in ignem, ignem verò in aerem, & celate ignem in intimis aquæ, terram verò in aeris ventre, & calidum miscete humido, siccum verò frigido: quia Natura naturam superat: deinde verò Natura naturæ congaudet: tandem

dem Natura naturam continet: continens autem omnia terra est. Cum enim quatuor, naturæ in cœlum ascenderunt, rursus tandem descenderunt, ita vt ignis in aerem, aer in aquam, aqua in terram incidat: finis itaque totius operis puluis ac cinis sunt.

56. ACTOMANVS inquit: Philosophi de rubigine frequentissimè tractauerunt: Rubigo autem fictum nomen est, non verum. Dico autem vobis, quòd rubigo sit secundum opus, quod ex solo auro fit, atque ob id Irudinem vocauerunt: quia in sulphureo aureo colatur, quemadmodum Irudo in aqua. Est igitur rubigo rubefactio in secundo opere: in primo enim rubiginem facere, est dealbare opus, in quo philosophi iusserunt poni auri florem, & aurum æqualiter.

57. MVNDVS ait: De rubigine satis tractatum est: dicam igitur de veneno. Venenum nō est corpus, eò quòd subtiles spiritus tenuem ipsum spiritum fecerunt, & corpus tinxerunt, & in venenum verterunt: quod venenum philosophi asserunt omne corpus tingere: atq; ob id opinati sunt, quòd qui aurum in venenū vertit, is ad ꝓpositū iam perue nit: qui verò nō, nihil effecit. Dico aūt quòd nisi igne res attenuetis, quousque illæ res vt spiritus ascendant, nihil dum perfecistis.

Hic igitur eſt ſpiritus ignem fugiens, & fumus ponderoſus, qui dum corpus ingreditur, vniuerſum penetrat, & natura eius eo lætatur. Atque ob id dictum eſt: Accipite ſpiritum nigrum viuentem, & eo corpora diruite & cruciate, quouſque alterentur ad beneplacitum veſtrum.

58. PYTHAgoras inquit: Intelligendum vobis eſt, ô Turba, quôd ſulphur, & calx, & alumen, quod eſt ex pomis & Kuhul, & ſputum Lunæ, ac ſputum combuſtibile, omnia illa ſcilicet nihil aliud eſſe, quàm aquam ſulphuris, & aquam ardentem. Et ſcitote, quòd Magneſia ſi cum argento viuo miſcetur, ſulphura commixta eſſe, & ſulphura ſe inuicem conſequuntur. Non igitur oportet vos, illam dimittere Magneſiam abſque argento viuo: cum enim componuntur, fortiſsima eſt compoſitio, quæ vna eſt de decem, quam philoſophi reginam conſtituerunt. Et congelare ipſum, non eſt quidem vnum regimen, ſecundum philoſophorum conſtitutionem. Prima enim coagulatio eſt ſtãni, & æris, & plumbi: ſecunda verò ſulphurum aqua componitur. Et ſciendum, quòd nihil aliud eſt huius artis ſcientia, quàm vapor & aquæ ſublimatio, argẽti viui Magneſięq; corpori coniũctio. Similiter & philoſophi in libris ſuis demonſtrarunt, quòd ſulphuris munda aqua ex ſole

eſt ſul-

est sulphur, & quod nullum sulphur fit abs-
que calce argenti viui, & sulphuris aqua,
BELVS inquit: De compositione mul
ta tractata sunt: compositio autem & contra-
ctus vnum quid sunt. Accipite ergo ex altera
compositione partem, & partem ex auri fer-
mento, eisque mundam sulphuris imponi-
te aquam, & habebitis potens arcanũ, quod
omne corpus tingit. Sed interim est notan-
dum, quòd aqua munda, quæ ex sulphure
est, non est ex solo sulphure, verùm ex pluri-
bus composita rebus, quæ vnum sulphur fa-
cta sunt ex pluribus sulphuribus. Vt ergo
multa sulphura vnum fiant sulphur, miscete
pugnans cum igne non pugnanti. Coniun-
cta namque in igne eis conueniente prelian-
tur, & amicitia fit constans, eò quôd calida
medicorum venena, leui igne coquuntur in-
comburente. Et hoc innuerunt philosophi
cum dixerunt, in decoctione, parum sulphu-
ris multa comburit dura corpora. Et humor,
quod relinquitur, humida pix, balsamum,
&c. nominatur. Verùm hoc arcanum est,
quod aperiam vobis. Hoc arcanum ex dua-
bus procedit compositionibus, Sulphure sci
licet & Magnesia. Et philosophi hoc compo-
situm in vnum redactum, Aquam nomina-
uerunt, & sputum boletorum, & spissum au-
rum. Omnibus autem in argentum viuum

versis, sulphuris aquam nominant, sulphur quoque cum sulphure continetur, dicunt igneum esse venenum, quod est potens arcanum, proueniens ab his quæ nostis.

60. Ait PANDulphus: Iubeo vt argentum viuũ ex Cambar capiatis, & eum in taberna culis sublimetis (est enim alterum sulphur, de quo antea dictum est) & sic sulphur sulphuri miscebitur, & multa ex eo procedent opera. Eo autem sublimato, procedet illud argentum viuum à Cambar, quod Etheliæ, Auripigmentum, Zendrio, Ebsemeth, Magnesia, Chucul, & multis alijs nominib. nuncupatur, de quo philosophi dixerunt, quòd natura in suo ventre erat occulta. Recto autem illo (quoniam omnium decem est perfectio) suo regimine, mox conueniens apparet eius alba natura, nec in eo vmbra vlla apparet, & tum Sapientes vocarunt Plumbum, Exebmich, Magnesia, Martech, & æs album, quod vbi verè dealbatum est, vmbra caret, & omni nigredine, & sua dimisit corpora spissa & ponderosa, nullum corpus penetrantia, & simul cum eo muudus spiritus humidus ascendit: qui spiritus tinctura est. Ideoque Sapientes dixêre, æs animam & corpus habere, & id quidẽ verũ: Anima est eius spiritus, corpus verò eius spissũ. Ideo oportet vos spissum diruere corpus, quousq; spiritũ extrahatis ex

tis ex

tis ex eo tingentẽ, extractũ quoq; ex eo spiritũ leui sulphuri miscete, & peragetis propositũ.

MORFOleus inquit: Oportet sapientes viri, lento igne primùm humiditatem cõburi, vt exemplo nobis monstratur in generatione pulli, & vbi augmentatur ignis, vas vndique obduretur, ne corpus æris, & spiritus eius fugiens extrahatur. Et hoc innuerunt Sapientes cum dixerunt: Accipite argentum viuum ex æris flore, quem, scilicet ęris florem, nostri aquam dixerunt, & igneum venenum ab hominibus extractum est. Et iterum dixerunt: Cum omnia vnum fiunt, facta sunt corporea incorporea, & è conuerso. Præterea dixerunt, quòd omne corpus dissoluitur cum spiritu cui mixtũ est, & proculdubio similiter fit spitituale: & omnis spiritus à corporibus alteratur & coloratur, cui spiritui color tingens, ac contra ignem constans miscetur. Benedictum ergo sit nomen eius, qui Sapientibus inspirauit corpus in spiritum vertere, vim & colorem habentem inalterabilem & incorruptibilem: & quòd prius erat Sulphur fugiens, nunc factum est Sulphur non fugiens & incombustibile. Scitote insuper doctrinæ filij, quòd qui potest spiritum fugientem rubeum facere corpore sibi coniuncto: deinde ex illo corpore & spiritu suam tennem natu-

ram in ſuo ventre occultam extrahere ingenio ſubtili, opus inuenit. Et notate, quòd prolixitate coquendi tingit corpus. & hoc dixerunt philoſophi, quòd rebus fortiter contritis, & igne diligenter coctis, fiunt tincturæ fixæ: & quicquid libris ſuis occultè narrauerunt, argentum viuum ſignificare voluerunt, quod aliquando dicitur aqua ſulphuris, aliquando plumbum, aliquando etiã numinus.

62. YXImidius inquit: Iam tractaſti Morfolee de æris & ſpiritus humidi regimine, & optimè quidem. Sed maximum eſt arcanum quod philoſophi dicunt: Æs non tingit, cum tamen tingitur, tingit: eò quòd argentum viuum, cum ſuę miſcetur tincturæ, tingit. Cum verò miſcetur his rebus, tincturæ philoſophorum, res fermentatæ, mixta corpora, Corſufle, & colla auri, venenum, maris ſplendor, Ethelia, auripigmentum, & randerich tinctura vocatur. Quæ tot nomina vana eſſe putantur & ſuperflua, vera tamen ſunt: non autem conficta, eò quòd vnum ſunt, vna opinio, & vnum iter, hoc eſt, argentum viuum, quod eſt quidem ex omnibus extractum, ex quo omnia fiunt, qui et eſt aqua munda, quæ vmbram æris delet. Et ſcitote quòd hoc argentum viuum cûm dealbatur fit ſulphur, quod à fuga detinetur, & aſsimilatur marmoris ſplendori. Et arcanum quidem hoc eſt maximum

ximum: quia solum sulphur æs dealbat.

Intimandum est etiam vobis huius artis inuestigatores, quòd illud sulphur non potuit æs dealbare, quousque in opere priori fuerit dealbatum: nam sulphuris huius mos est fugere. Cùm igitur sua spissa fugit corpora, & vapor sublimatur, tunc oportet vos alio argento viuo sui generis ipsum continere ne fugiat. Fit autem id quàmprimum argentum viuum & æs ipsum coniunguntur. Tunc enim sæpe inuicem soluunt & concipiunt, & fugere non sinunt, sed vtrumque argentum viuum fiunt. Et ita hoc quod primò æs, neque argentum viuum fuerat, commixtione tamen argenti viui factum est: quod scilicet additum argento viuo, prius argentum viuum, cui mos erat fugere, continet. Quare philosophi dixerunt: Sulphura sulphuribus continentur. Amplius scitote, quòd sulphura tingunt, deinde fugiunt proculdubio, nisi argēto viuo sui generis iuncta fuerint. Non putetis ergo, quod tingit, deinde fugit, nummum esse vulgi: verùm philosophorum intentio est numus, quod nisi albo vel rubeo misceatur (quod est argentum viuum sui generis) procul dubio fugiet. Iubeo autem vos argentum viuum argento viuo miscere, quousque vna eademq; aqua fiunt munda, ex duobus cōposita. Hoc est igitur maximū arcanū,

63. EXIMENVS inquit: Multis & omnibus penè metallorum nominibus philosophi aquam nostram, & opus nostrum nuncupauerunt: vtcunque autem vocent, semper ipsam aquam significant. Ipsa aqua cum rebus suis in vase suo posita, prohibet ne res comburantur, & quantò magis ipsæ res flamma occupantur, tantò magis in aquæ intimis absconduntur, ne ignis calore lædantur. Aqua autem eas in suo vase recipit, & ignis flãmam ab eis repellit. Et ita rebus cũ aqua diligenter tritis, Ethelia scãdit, & opus deinceps sola imbibitione aquę ad verũ operis finẽ perducit.

64 ANAxagoras rursus ait: Notifico vobis, sitiens & ad bibendum apta est Ethelia, quæ præcedente sulphure cocta est. Vitreo ergo vasi imponite & coquite, quousque Cambar fiat. Iubeo autem vos continuè coquere, & iteratè, nec vos tædeat. Et scitote, quòd operis huius perfectio est aqua sulphuris, quæ cum eo coquitur, donec rubigo fiat. Omnes enim philosophi dixerunt: Qui potest aurum in rubiginem vertere, veneni propositum iam inuenit: qui verò minimè, in nihilo est.

65. Ait AZIratus: Iubeo posteros de numis accipere, quos philosophi fecerũt, mixtis æris partibus, & vasi ad coquendum imponere ipso vase clauso optimè: Tum verò cùm æs numis contritum, & in aquam versum est, ni-

gredo

gredo apparebit de Kuhul, quæ de nigredine numorum eſt, & nigredine conſumpta, precioſa albedo illis apparebit: deinde coquēdo deſiccentur, quouſq; in lapidem vertantur. Illum coquite continuè igne priore fortiore, & diruetur confringeturq;, ac in cinerem vertetur. O quàm precioſus eſt cinis iſte filijs doctrinæ, & quam precioſum eſt quod ex eo fit. Miſcentes igitur cinerē aqua, iterum coquite quouſq; cinis ille liquefiat: deinde coquite, & aqua imbuite permanente, quouſq; compoſitio dulcis fiat ac ſuauis & rubea. Imbuite etiá quouſq; humida fiat. Amplius tum igne priore fortiore coquite, ac vaſis diligenter os claudite: hoc.n. regimine corpora fugientia fiunt, & ſpiritus in corpora, corpusq; in ſpiritum vertitur, & inuicem nectuntur: deinde fiunt corpora ſpiritus, animas habentes tingentes, eò quòd inuicem germinant.

66. OBSEMEganus ait: Dico quòd inuidi totam artem hanc nominum multitudine vaſtauerunt, ars tamē eſt, ſecundum quam iuſſere philoſophi aurum numoſum facere, & eum calcinare, ſublimare, figere, terere, dealbare, coagulare, coquere, & in rubeum vertere, & vocauerunt Etheliam ignem, & vas cribrum, aquam ſulphuris copulam: & hoc totum nihil aliud eſt, quàm contritio, & dealbatio. Præterea dico, quòd argentum

viuum apud visum album est, cumque autem fumus ei aduenit, vertitur in rubeum, & fit Cambar, hoc est, venenum. Et hoc inuenerunt philosophi dicentes, quòd natura plumbi facilè conuertitur: propterea sæpenumero reiterauerunt hoc verbum, Conterere, vt multis modis monstrarent spiritus in vase occultos abstrahere, & aqua imposita prohibere, ne comburantur, aliàs ignis ipsos facilè comburit. Sed aqua apposita, quātò plus flamma eos inuadit, tantò plus in visceribus aqua penetrat, & prohibet nē flamma comburatur. Atque ob id etiam antiqui multa tractauerunt de sublimatione: quia nisi res igne fortiter conteratur, Ethelia non ascendet, quod voluit Hermes innuere cum dixit: Cribrate res quas nostis, & altius liquefacite.

67. ARZOCH ait: Nisi res igne conterantur, Ethelia non ascendet, & ea nō ascendente, nihil facitis. Videtis enim quòd ventus meridiei plurimus cū exaltatur, nubes sublimari facit, marisque vapores eleuat. Hoc est vas, & testa, in qua inest sulphur incombustibile. Moneo autem vos, vt argentum viuum, quod ex pluribus est confectum, conuum, congeletis, vt duo tria fiant, & quatuor vnum, ac duo vnum.

68. ANAX Agoras inquit: Accipite combustum fugiens & corpore carens, & incor-

porate

porate eum: deinde sumite ponderosum fumum habens, habile ad bibẽdum. Hoc est, vt rem clarius exponam, Hoc combustum fugiens, & ad bibendum sitiens, est Ethelia, quę cùm sulphuri coniuncta est, vitreo vasi imponite, & coquite donec Cambar fiat, & peragat arcanum quod quæritis. Coquite ergo, & non pigeat vos reiterare: tota enim perfectio sulphuris in decoctione tabulæ consistit. Coquatur igitur quousque fiat rubigo. Omnes quidem Philosophi dixerunt, quòd qui rubiginem in venenum aureum potest conuertere, opus peragit: Sin autem, in vanum laborat.

69. PITHEN inquit: Dico, quòd cum Magister de aqua ista primò tractasset, postea in fine sui libri loqui voluit de fermento auri. Quare mirum est, cur inuidi finem ante principium in suis tractatibus posuerunt, præcipiendo in auri fermento, aquam sulphuris mundam cum aliquantulo suæ gumæ commisceri. Pręterea putrefactionem omiserunt, de qua pauca dicam. Putrefactio non fit absque humido & sicco, & ex vtroque nascitur operis principium, licet in tres partes inuidi hoc opus diuiserunt.

70. CONSTANS ait: Quid nobis cum inuidis & eorum tractatibus? Certum quippe est, hoc opus quatuor habere naturas, quæ

ſunt ignis,aqua,aer & terra:quæ niſi habeantur, nihil vnquam generatur, nec quicquam abſoluitur in arte. Iungite ergo ſiccum humido, hoc eſt, terram & aquam, & coquite igne & aere, quouſq; ſpiritus in anima deſiccetur: ſcientes quòd tenue tingens, ſumit virtutem ex tenuiſsima terræ, aeris & aquæ parte, & exſiccatur. Hic enim eſt modus operis noſtri, vt omnia in terram vertantur. Nolite ergo res multiplicare: Inuidi quidem eas multiplicauerunt, & varia deſcripſerunt regimina, vt inquiſitores fallerent: & aſsimilauerunt hoc opus ſicco, omni lapidi & metallo, animalibus, omni reptili & volatili: vos autem ſcitote, quòd corpora corporibus tinguntur, & corpora corporibus figuntur: & quòd philoſophus dixit: In arte eſt argentum viuum de Cambar, & in nummis eſt argentum viuum de maſculo: & nihil aliud curate, quoniam non ſunt niſi hæc duo argenta viua.

71. ASTRATVS inquit: Qui veritatem vult aſsequi, capiat Solis humorem, & ſputum Lunæ. Veritatem dico, nec aduerſa adfero: nummos enim, quos philoſophi capere iuſſerunt, numi Hermetis ſunt, de quibus partem ſumi iuſsit, & ex ęre philoſophorum partem, & nummis miſcere, ac vaſi imponere, obſtructo diligenter ore, & coquere ſeptem diebus, & tunc vertitur æs in numos.

Coqua-

Coquatur ergo iterum, & non tædeat vos decoctione: postea aperiatur vas & nigredo inuenietur: qua absumpta, apparebit albedo nobilissima. Postea ponatur in locum suum, & iterum coquatur, donec lapilli in siccum vertantur, postea coquatur igne fortiori, quousque lapis durior fiat & confringatur, ca in cinerem vertatur. ô quàm preciosus est cinis ille. Viri Sapientes intelligite illud. Aquæ suæ iterum coquite donec liquefiat. Postea coquite ipsum, & imbuite ipsum cum aqua permanente, donec compositio dulcis & suauis ac rubea appareat. Postea imbuite, donec humida fiat: demum coquite igne fortiori, & vt dictum est, os vasis claudite.

Hoc est regimen quo corpora fugientia, non fugientia fient, & spiritus in corpora, & corpora in spiritus vertuntur, & se inuicem nectuntur, ac vltimò fient corpora spiritus, animam habentes, & tingentes ac germinantes. Quapropter diligenti opera æs dealbate aqua permanente, donec accidat ei rubigo, & congeletur, fiatque corpus Magnesiæ: deinde coquite donec totũ corpus confringatur, & ita fugiens vertetur in cinerẽ, et efficietur ęs vmbra carẽs, & tinctura philosophorũ.

72. ANASTRATVS inquit: Dico vobis, quòd hoc secretum inuidi variè depinxerunt: aliquando in mẽbra, in physicã ratioci-

nationem, Astronomiam: & interdum assimi lauerunt arboribus, metallis, & vaporibus ac reptilibus: & quantò plus potuerunt, ipsa nomina multiplicauerunt. Ego verò vobis dico, sumite ferrum, facite inde laminas, postea aspergite eas veneno, & ponite in vas, cuius os bene occludatur, & cauete humorem multiplicare: vel ponatis ipsum siccum, & facite siccum massam fortem. Scientes quòd si aquam massæ multiplicaueritis, non continebit eam, neque bene ardebit in camino: & si nimis siccaueritis, non coniungetur, nec coquetur. Exsiccate ergo eam, & in vase suo ponite, cuius os firmiter claudatur: & postea fiat ignis carbonũ desuper per dies aliquot: deinde aperiatur vas, & inuenietis in eo, & etiam in coopertorio vasis nodos paruulos. Et hoc est, quòd igne sibi ministrato, acetum surgit in altum: eius namque natura spiritualis est, quia sursum ascendit: & ideo moneo vos, vt per se teneatis eam. Tribus enim decoctionibus multiplicatis, conglutinatur, & ab igne congelatur, eiusque natura conuertitur in naturam: sic Cambar similiter decoctione & liquefactione tali disiungitur. Notum etiã facio vobis, quòd ista frequenti decoctione, consumitur tertia pars aquæ, residuum verò eius efficitur ventus, qui Cambar & spiritum eius portat in ventre suo. Præter hæc dico,

quòd

quòd nihil eſt precioſius arena maris rubea, & eſt ſputum Lunæ, quod Solis lumini iungitur & congelatur. Et quantò plures tranſeunt dies, tantò fortius congelatur, & non comburitur. Solis enim beneficio coctũ congelatum eſt, & albedo illa præſtantiſsima facit eum terrenum ignem ſuperare.

3. BALGVS ait; Quidam fructum artis iſtius Tulleas deſcripſit, & mirabili modo me cepit docere dicens, quòd abſque labore inuenitur eius operatio. Cumque autem de eius incremento & ædificatione cepit docere, talia dixit: Accipe illam arborem albam, ædifica ei domum rotundam, tenebroſam, & rore circundatam, & impone ei magnæ ætatis hominem centum annorum, & claude domum, ne ventus aut puluis ad eos perueniat. Deinde dimitte eos in ſua domo octuaginta diebus: dico vobis in veritate, quòd ſenex ille non ceſſat comedere de fructu arboris illius, donec iuuenis fiat. O quàm miranda natura, quæ illius ſenis animam in corpus iuuenile transformauit, & pater filius factus eſt. benedictus ſit Deus, creator optimus.

4. THEOphilus ait: Scitote chariſsimi, quòd quamuis inuidi diſpoſitionem hanc multis celauerint nominibus, vno tamen nominauerunt eam nomine, ſcilicet Aquam vitæ. Nam cum dictus ſenex ſibi iungitur, perfe

ctè moritur. Postmodum verò ponitur in Sole, donec liquescat. Postea imbibitur, congelatur, & ita per dies 7. fit ferrũ rubiginosum.

Quòd si hoc est nimis obscurum, narrabo aliud. Quidam fructus exeũt à perfectissima arbore primo vere, & postmodum æstate florent, & tunc multiplicatur & decoratur arbor, donec fructus perficiantur, & maturando dulces fiant. Simili modo, illa mulier fugiens generos, quibus per se quamuis irata domestica sit: vt non dedignetur se superari, vt eius coniunx suum habeat decorem, qui furibundus eam diligit, ac iugiter pugnat cum ea, donec suos concubitus cum ea peragat: & Deus pro voluntate filios multiplicat: cuius porrò decor igne consumitur. Termino enim finito reuertitur ad eam. Dico etiam vobis, quòd Draco ille nunquam moritur: tamen illam mulierem suos interficiens coniuges, philosophi neci dederunt. Illius enim mulieris venter plenus est veneno. Fodiatur igitur sepulchrum Draconi, illicque sepeliatur mulier cum eo: qui illi mulieri fortiter iunctus, quautò magis eam nectit, & voluitur circa eam, tantò magis corpus eius in mulieris artubus mixtum ad mortem declinat, & totus vertitur in sanguinem. Quod cum vident philosophi in sanguinem versum, ponunt eum ad Solem, quousque leni-

tudo

tudo consumitur, sanguisque arescat. Et tunc apparet venenum, & occultum manifestatur.

5 BODillus inquit: Sciendum est omnes discipuli, quòd ex elementis nõ fit vtile absq; commixtione maris & fœminæ, & regimine caloris: quia sperma ex sanguine generatur & libidine. Viro namque mulieri commixto, vteri humore sperma nutritur, & sanguine humectante, & caliditate, partus quadraginta noctibus formatur. Si enim humiditas vteri & calor non essent, sperma non maneret, nec fœtus perageretur. Deus autem illum sanguinem & calorem ad nutriendum sperma constituit, quousque extrahat ipsum ad libitum. Fœtus autem extractus, non nisi lacte nutritur, & igne, per se & paulatim dum paruulus est, & quantò magis exuritur ossibus confortatis, in iuuentutem deducitur: in quam perueniens sibi sufficit. Sic ergo oportet vos in hac arte facere. Et scitote quòd absque calore nihil vnquam generatur, & quod balneum intensi caloris perire facit; si verò frigidum sit, fugat: si autem temperatum sit, corpori conueniens & suaue fit. Quare leues fiunt & aluntur, & caro augmentatur.

6 MOscus inquit: Scitote quòd inuidi modum plumbi formandi multis modis narra-

rauerunt, vt decipiant posteros, varia fingendo instrumenta. Ego autem dico, quòd nulla instrumenta fiunt, nisi ex nostro puluere albo, stellato, splendido, & ex lapide candido: à quo puluere apta fiunt instrumenta pro ouo: non tamen nominauerunt ouum, vel cuius auis ouum sit. Porrò eorum regimé quod diximus, difficillimum inquiunt est: nam si cópositum plus quàm oportet regatis, eius lumen à pelago sumptum extinguitur: & ideò iusserunt philosophi hoc opus subtili meditatione regi. Accipite ergo & regite ipsum Luna, & arenæ imponite, quousque dealbetur, scientes, quòd nisi patientiam habeatis, errabitis in eius regimine, & corpus corrumpetis. Coquite leni igne donec appareat album, deinde aceto extinguite, & tum videbitis vnum à tribus socijs dimissum. Et scitote quòd primum commiscet, secundum comburit, tertium liquefacit. Iungite ergo primò nouem partes de aceto cum calescit vas, & iterum nouem partes cum calefactum est vas apponite.

77. Rursus ait MVNDVS: Scitote quòd omnibus, quantumlibet multis nominibus tincturarũ relegatis, vna tantũmodo est philosophorum tinctura, quæ Tyria est: cui ad placitum nomina subscripserunt, & albato proprio nomine, ipsam magnum Arcanum nuncu-

nuncuparunt & mare, eò quòd æs nostrum à pelago extractum est rubeo & purissimo, quòd suauis est odoris, pulcher, & putrefaciendo non sordidus, nec tetri odoris. Et scitote, quòd plura nomina quæ illi data sunt, omnia vera sunt. Quemadmodum enim in tritico contingit quod molitur, & tunc alio nomine nuncupatur: deinde in varias substãtias cribro diuisas, varia panis genera fiunt, varijque labores exercentur, semper variatis nominibus, nihilominus tamen totum fermentum vno nomine nuncupatur: ita aquæ plura distincta nomina sunt, & tamẽ Tyrium colorem nostrum, in vnoquoque regiminis gradu sui coloris nuncupamus.

18. RARSON ait: Mira est philosophorum diuersitas in his quę posuerunt, eorumque consensus mirandus in hac re paucilla & vtilissima: veruntamen & hoc est, quòd si omnes inuestigatores, & vulgus id paruum & vile scirent, non vilipenderent: sed illi nostra scripta legentes, hoc ipsum quod commendamus, vile & paruum putant, non intelligentes, Deus igitur à populo illa celauit, ne mũdus deuastaretur. Verum autem est, quòd omnis nostra scientia natura est masculi & fœminæ. Hoc quidem maximum nostrum est arcanum, quod inuidi Magnesiam appelarunt. Propter arcanum ipsum, diligenter igi-

tur ipsam Magnesiá in vase suo coquite, quousque totū coaguletur, & seipsum contineat. Et si in inuidorum libris audieritis pelagus nominari, scitote quòd id humorem & aquá significat, & nigredinem quæ ablui debet, nummos vocant.

79. AGAdimon ait: Coquite æs donec exeat nigredo, quam nummum vocant, & res artis nostræ, bene miscete, & inuenietis nigredinē statim, quæ est plumbum sapiētum, de quo Sapientes in suis libris multa tractauere.

80. ORFVlus ait: Scitote quòd in principio miscendi oportet elementa cruda, syncera, & amœna, & recta super ignem lentum commiscere, & cauere ignis intensionem, donec seipsa contingát elementa, ac planè complexione paulum morari decet, quousque in illo leui igne desiccentur. Post primam autem combustionem oportet æs ablui ac mundificari, & in igne dealbari, quousque omnes res vnus fiát color: cui postea oportet vos totius humoris residuum miscere, & tunc eius rubor exaltabitur. Elementa igitur igne diligenter cocta lætantur, & in alienas vertuntur naturas, eò quòd liquefactio est caput huius artis, & quod liquefactum est, fit non liquefactum, humidū verò siccum, et spissum corpus spiritus, & spiritus fugiens fortis contra ignem pugnans. Quare conuertite elemē

ta, &

ta, & quòd quæritis inuenistis. Conuertite elemẽta et quod quęritis inuenietis. Conuerte aũt elementa, est humidum facere siccũ, & fugiens fixum. His peractis hac dispositione dimittantur deinceps in igne, quousq; spissũ attenuetur, & rarum tingẽs remaneat. Et scitote quòd elementorum mors ac vita ab igne fiunt, & quòd compositũ generat seipsũ, & in se ipso germinat idquòd quęritis, nẽpe colores croci & coralli nostri: quib. apparentibus, vltimò miracula videbitis, vt hoc quousque tyrius color peragatur, donante Deo, cui laus in æternum.

EMlganus inquit: Legẽdi sunt libri Philosophorũ: non frustrà enim dixerũt, inspicite lactantem puerum, & non impediatis eum, in eo manet arcanum, ex quo bona operantur Sapientes: de quo etiam dixerunt, Comburite æs, comburite argentum viuum, & comburite aurum. Hoc si tenebrosius dictum est, dicam clarius: comburere, comburere, comburere, non est nisi vnum, scil. dealbare, & rubeum facere, est viuificare. Et vobis dico, quòd definitio huius artis est corporis liquefactio, & animæ à corpore separatio, eò quòd æs nostrum habet animam & corpus, sicut homo. Oportet ergo dirui corpus, & animam ab eo separari. Proinde dixerũt philosophi, corpus nõ penetrat corpus: verũ subtile naturę & est anima ipsa, quę corpus penetrat

& tingit. Præterea dixerunt, quòd Saturni splendor dum scandit in aera, nõ apparet nisi tenebrosus, & Mercurius radijs Solis occurrit: deinde argẽtum viuum virtute ignea corpus viuificat, & perficit.

82. ATTAMAnus ait: Scitote fratres, quòd opus nostrum quod quæritis, ex maris fit generatione, quæ post Deum omnia perficit. Accipite Alzum, & lapides marinos veteres, & assate carbonibus, quousque albi fiant, & extinguite aceto albo: si Alzon fuerint vnciæ viginti quatuor, extinguite calorem illorum tertia parte sui, scilicet octo vncijs, & aceto terite albo per 40. dies. Opus verò secundum fit à mũdato & abluto corpore. Sed huic operi secundo acetum nolite imponere, sed dimittite ipsum coqui, donec acetum suum totum biberit, & terra fixa fiat, vt terra Ægiptiaca. Et scitote, quòd operum aliud citius coagulatur, aliud verò tardius. hoc autem accidit ex coquendi diuersitate: Si enim locus vbi coquitur, humidus & roscidus fuerit, citius congelatur: si verò siccius, tardius. Mediocritas igitur quærenda.

83. FLORVS ait: Coquendi dispositionem complebo, dicoque quod signum primæ decoctionis, est sui ruboris extractio. Cum autem videritis iam ipsum totum nigrum, scitote quòd in illius nigredinis ventre albedo oc-

do occulta est, & tunc oportet vos albedinem illam extrahere ab ipsa nigredine subtilissimè. In secunda verò decoctione ponatur illa albedo in vase cum suis instrumentis, & coquatur leniter, quousque omnia alba fiant. Cumque albedinem illam superuenientem in vase videritis, certi estote, quòd rubor in ipsa albedine occultatus est: & tūc nō oportet vos illam abstrahere, vel finem coquendi facere: sed coquere, quousq; totum fiat rubeum altissimum. Et scitote, quòd prima nigredo ex natura Mortach fuit, & ex illa nigredine exortus est rubor, qui rubor nigrum emedauit, & pacem inter fugiens & non fugiens cōposuit. Res cruciata in corpore mergitur, & vertit ipsum in naturam alterabilem. Et scitote, quòd illud sulphur corpus denigrans non potest tingi, nec tractari, sed id tractat & tingit. Item scitote, quòd illud sulphur quod denigrat est, quod non fugienti aperit ianuam, & in fugiēs cum fugientibus vertit: quod nominamus aliàs etiam Aquam sulphuris, vertēs æs in colores inalterabiles & indelebiles.

84. MANdinus ait: Nisi hoc arcanum habeat, quòd ipsum emendet, nō prodest quicquam. Ob id dixerunt antiqui: Illud quod perficitur vnum quid est: quia diuersæ naturæ rēm non emendant ipsam, sed vna tantùm, & quę conueniens sit, quam quidem vos parcè re-

gere oportet. Regendi namque ignorantia plurimos errare fecit. Nolite ergo harum compositionum pluralitatem curare, nec ea quæ Magistri in libris suis posuerunt varia; Vna enim veritatis natura est, qua naturale mutatur, eò quòd arcanum ipsius permutantis naturæ in suo ventre occultatum est, nec videtur, nec scitur, aut sentitur nisi à Sapiente. Qui ergo parcè regit æs, eiusque scit complexionem, extrahit ex eo naturam, omnes naturas superantem. Tunc magistri verba complebuntur, videlicet: quòd Natura natura lætatur, & Natura naturam superat, & Natura naturam continet: & tamen non sunt diuersæ naturæ, nec plures: verùm vna tantùm, forma differens, suas habens res in se, alijs alijsque accidentibus, quibus operatur, quod eius naturæ congruit. Proinde bene fecit Magister, quòd ab vno orditus est, & vno finiuit. Deinde illas vnitates aquam sulphuream nuncupauit, totamque naturam vincentem.

85. ARCHELAVS ait: Perbellè descripta est aqua sulphuris munda: nisi enim spissa corpora diruantur à natura corpore carente, donec fiant corpora incorporea, & velut spiritus tenuis, non potestis illam animam tenuissimam ac tingentem extrahere, quæ in intimo ventris occulta est. Et scitote, quòd

quòd nisi corpus diruatur quousque moriatur, & ex eo suam abstrahatis animam, quæ est spiritus tingens, nequaquam corpus eo tingere potestis.

86. PHILOTIS inquit: Omnibus præfatis, à quocunque Magistrorum, nihil aliud significamus vobis, quá Albar æris, eò quòd tingit omne corpus quod in compositionem introiuit. Compositio autem duplicis est complexionis: vna enim humida, altera verò sicca. Cum proinde coquitur, vnum fiunt, & dicitur bonum plurimorum nominum. Cùm verò rubeum fit, Auri flos dicitur, & Auri fermentum, Aurum coralli, & Aurum rostri. Dicitur etiam redundans rubeum, Sulphur, & rubeum Auripigmentum. Dum autem crudum permanet, Plumbum æris dicitur, Virga metalli ac lamina. Ecce eius patefacta sunt nomina tam cruda, quàm cocta. Est autem totum magisterium, vt superius fiat inferius, & inferius superius fiat, & coquatur, donec plumbum æris fluat cum fermento, in principio, vel medio, vel fine adhibito, & tunc tingit, cùm vt cera fluet proiectus.

87. AGMON inquit: Pro corollario dicā: quòd qui non liquefacit & coagulat, multipliciter errat. Denigrate ergo terram, & separate eius animam & aquam, & postea deal-

bate, & inuenietis quod quęritis. Dico etiam vobis, quòd qui terram denigrat, & album igne dissoluit, donec fiat sicut gladius denudatus: & qui prius, dealbatione eius completa, ei animam inducit', totumq; rabido igne figit, postquam liquefactum fuerit, felix dici merebitur, & super mundi circulos exaltari. Hæc de lapidis nostri reuelatione, doctrinæ filijs satis esse non dubitamus: cuius vires corrumpi nequeunt. Si ponatur in igne, vis eius augetur: quem si soluas, soluetur: si coagulas, coagulatur. Nemo ipso carere potest, & omnes homines habent eum, omnes tamen egent eo. Cumq; ei plura sint nomina, vno tamen nomine nominatur, in quo nulla est difficultas: id quod omnium est cõmunius, illo maximè significatur. Quicunq; autem magis propriè & appositè nominant, obscurũ illum reddunt, & minus intelligendum. Et reuera non est ei nisi vnum nomen, illudq; vbi non prodest, ibi magnificè & significanter nominatur: vbi prodest, valde celatur. Est lapis & nõ lapis, est quoq; spiritus, anima, & corpus: est albus, ater & rubeus, æreus, tyrius, omnibusque mundi coloribus expositus. Est ponderosus, solidus, incommotus igne, incõmotus aqua, incommotus vento: sed & leuissimus, cauus, spongiosus, cõmotus igne, commotus aqua, commotus vento: est salsus, est

quoq;

quoq; suauissimus: est summum venenum, est quoq; summa medicina: imberbis est, & est quoque barbatissimus: implumis non volans, plumis præditus quoq; est & volans: & si aquam ipsum dixeris, verũ dicis: si aquam negas, non falsò negasti. Ne ergo innumeralitate nominum decipiaris, mortuus, cum viuit vsq;. Sed certò habe, eum quid esse, cui nihil alienum accedit neq; infertur. Eius igitur socium inuestiga, & alienum nihil ei inferas, & sine multiplicare homines nomina: quæ nisi multiplicarentur, sapientiam nostram pueri riderent.

TYPOGRAPHVS Lectori.

PLacuit, candide Lector, ut utilitati tuæ consuleremus, aliud quoq; Turbæ exemplar, quod apud nos fuit, adscribere, non tam propter ordinem diuersum, quàm propter sententiarum & philosophorum nominum varietatem. Contingit enim, ut in altero volumine, idem diuerso efferatur sensu, & verbis, & authore alio, ut tu in re tanti momenti, non aberres, sed quod tibi magis arriserit, sequaris in tuis operationibus. Vale, & si quid hinc utilitatis ceperis, id viro clarißimo & excellentiß. Medico D. Guilielmo Rascalono Vormatiensi acceptum feres, cuius liberalitate hæc exemplaria nacti sumus.

TVR-

TVRBÆ PHILOSOPHORUM *alterum exemplar.*

SENTENTIÆ sunt Sapientum, collectæ in tertia Synodo Pythagorica: In qua dicitur Arisleũ philosophum discipulos Hermetis ac Sapientum maiores congregasse, & vnumquemque in medium aliquid adferre de lapide vegetabili iussit, vt posteritati ars sacra innotesceret: & qui ad hanc capescẽdam animum appulissent, ad veritatis semitam ducerentur. Eximindus autem vir senex, & optimi consilij iussus est primus vt loqueretur.

SENTENTIA I.

2. EXIMIMDVS. Vobis doctrinæ filijs notum facio, initium omnium rerũ creatarum naturam quandam esse, primam, perpetuam & infinitam, omnia coquentem & regentem, cuius actiones & passiones ab ijs tantùm sciuntur & noscuntur, quibus notitia artis sacrę data est. Insuper dico, stellas esse

igneas, & aerem ipsas temperare. Nam si aeris spissitudo & humiditas non esset, quæ solis flammam temperaret, subsistentia omnia sol combureret. Deus autem aerea separatim constituit, ne combureretur quòd in terris creauit. Nónne videtis, ô scientiæ filij, Solem ascendentem in cœlo in aerem vincere & calefacere igne suo, quo calefacto, ad subsistentiam calor peruenit, inspissans & cōdensans spiritus, è quibus creaturæ generantur? Aer enim coarctatur, & ab aqua continetur, atque ideo aer superatur, quia eius calor solis calori, eiusque humiditas aquę iungitur humiditati. Nónne videtis tenuem aquam in aerem ascendere calore solis eminente, & solem ea delectari ac adiuuari? Quòd si aere tenui suo humore non iuuaret aqua, procul dubio ignis ipsum superaret. Ignis verò ex aqua abstrahit humorem, quo aer contemperatur, & tunc ipsum ignem superat. Ignis ergo & aqua sunt inimici, inter quos nulla est consanguinitas: eò quòd ignis est calidus & siccus: & aqua est frigida & humida. Aer quoque cum sit calidus & humidus, concordiam habet cum aquæ humiditate & ignis caliditate, atque ob id fit amicitia generans. Inspicite omnes fructus, qui ex tenui vapore aereo fiunt, eò quòd solis calore ex aere & vita monstratur: & hoc ex Dei ordinatione.

SEN-

SENTENTIA II.

3 YSINdrus. Magnifico aerea, eò quòd ipsum opus aere emendatur. Cùm inspissatur rarescit, cùm calescit, frigescit. Eius autem spissitudo fit, quando in cœlo disiũgitur propter solis elongationem. Eius verò raritas fit, quando exaltato sole tabescit aer & clarescit. Similiter fit in Veris cõplexione, in tẽporis nec calidi nec frigidi distinctionem. Nam secundum alteratione ẽ dispositionis constitutę, ad disiunctiones anni alterandas, hyems alteratur: aer igitur inspissatur tùm, cùm sol ab eo prolongatur. Aere verò rarescente, propè fit sol, quo propinquo, calor peruenit hominib.

SENTENTIA III.

4 ANAXAgoras. Dico quòd principium omnium quę Deus creauit est pietas & ratio: eò quòd in creatione apparuit pietas, & spissum terrę ratione sperata: pietas aũt non videtur nisi in corpore. Proinde scitote Sapientum turba, quòd spissitudo omniũ quatuor in terra quiescit: eò quòd ignis spissum in aera cadit, aeris verò spissum, & quòd ex igne spisso congregatur, in aqua incidit. Aquæ verò spissum, & quod ex ignis & aeris spisso coadunatur in terra quiescit. Nõne videtis quòd

istorum quatuor spissitudo in terra coniuncta est? Ipsa igitur terra omnibus est spissior. ad hæc Turba: Verũ dixisti, terra certè est omnibus spissior. Quod verò istorum est rarius & dignius? respondit, Ignis est rarior in his quatuor, & ad eum peruenit rarum istorũ quatuor. Aer verò est minus rarus igne. Nam calidus est & humidus, ignis verò calidus & siccus. Calidum namq; et siccum est rarius calido & humido. Dicunt enim sapiẽtes, quòd minoris raritatis sit ignis aere, et terra minoris raritatis aqua, eò quòd frigida et sicca. Et quemadmodum siccũ calidum est rarius humido calido, ita siccum frigidum est minoris raritatis frigido humido.

SENTENTIA IIII.

5. PYTHAgoras. Bene aptastis, ô filij doctrinæ, harum quatuor naturarum descriptiones, ex quibus Deus cuncta creauit. Beatus ergo qui intelligit quæ descripta sunt, quoniam maiora non proponentur. perficite tamen sermonem vestrum. Ad hæc dixit:

SENTENTIA V.

6. PAndophis. Significo posteris, Quod est tenue aquę, et quod non separatur ab ea, manet supra terram siccá, hoc est, aer abscondi-tus in aqua, quæ sub terra est, qui fert terram

ne mer-

ne mergatur in aquam, quæ eſt ſub terra, & prohibet ne terra humectetur aqua. Aer is factus eſt complexus, inter diuerſa ſeparans aquam et terram, et inter aduerſa aquam & ignem, ne ſe inuicem deſtruant. Huius rei pro ponam exemplum, Ouũ, in quo quatuor cõ iuncta ſunt: eius cortex apparens eſt terra, & albumen aqua, pellicula verò tenuiſsima cortici iuncta, eſt ſeparans terram ab aqua, vt dixi, quòd ſit aer ſeparans terram ab aqua, rubeum verò oui eſt ignis, et pellicula rubeum continens eſt aer, aquam ſeparans ab igne, et tamen vtraq; pellicula vnum ſunt & idem: aer tamen frigidam ſeparans terram et aquã ab inuicem ſpiſsior eſt aere altiore. Et aer altior eſt ſubtilior et rarior natura aere inferiore, quia igni propinquior. In ouo itaque ſunt quatuor, terra, aqua, aer, et ignis, et punctus ſolis in medio, rubeum ſcil. quod eſt pullus: Ideoque omnes philoſophi, in hac excellentiſsima arte, ouum deſcripſerunt, ipſumque exemplum ſuo operi poſuerunt.

SENTENTIA VI.

7 ARiſleus. Scitote, quòd terra eſt collis, et nõ eſt plana, vnde ſol non aſcẽdit ſuper climata terrę vna hora. Nam ſi plana eſſet, vno vtiq; momẽto aſcẽderet ſupra totam terrã. Inſuper dico quòd Deus ſit vnus, vnũq; genuit, neq;

tamen genitus, et quòd omnium caput post se est terra & ignis. Et quia ignis est tenuis & leuis, regit omnia: terra autem cum sit spissa & ponderosa, fert omnia quæ regit ignis.

SENTENTIA VII.

8 LVCAS. Vos nō nisi de quatuor loquimini natura, vnusquisq; vestrū de his aliquid dixit. Ego aūt vobis notifico, omnia quæ Deus creauit, ex his quatuor esse naturis, & quæ ex ipsis creata sunt, in ea reuertuntur. Inde generationes & corruptiones fiūt, prout Deus destinauit. Et hęc fuit hactenus Indorum & Babiloniensium philosophorum sententia absolutissima.

SENTENTIA VIII.

9 LOCVstor. Naturæ duæ sunt tantùm quas Lucas describit, quarum altera nescitur nec describitur, nisi pietate & ratione: alia nō videtur nec sentitur, & est cœlum. Tertia quidem natura adiungitur, quę sentitur, videtur & scitur, & hæc est quæ cōtinet quicquid sub cœlo inest vsq; in terram. Et tamen percipit ratio his quinq; sensib. adiuta, visu, auditu, gustu, odoratu et tactu. Album à nigro ratio discernit, visu: verbum bonū à malo, auditu: dulce ab amaro, gústu: gratū ab ingrato, odoratu: & leue

& leue ab aſpero, tactu. Quod ad illam naturam, quæ nullo horum ſenſuum percipitur, natura eſt ſublimis, quę tantũ ratione & pietate percipitur, & eſt Deus ſublimis, qui lucẽ fecit, quæ eſt ſol ſcil. qui omnibus ſubtilior eſt creaturis, vt lumẽ præbeat mundo: qui cõſtat duobus denſis, & duobus raris. Et nihil denſorum eſt in creatione ſublimi, eò quôd ſole & omnibus inferioribus creaturis ſit ipſe ſubtilior & rarior.

SENTENTIA IX.

10 PYTAgoras. Dico Deum ante omnia fuiſſe, cum quo nihil fuit antè cum fuit, & ideò hoc dico, vt opinionem veſtrã roborem de elementis, de arcanis & ſcientia ſacra, ad quã ratio non peruenit niſi annuente Deo. Et intelligite quòd Deus cũ ſolus fuiſſet, quatuor creauit res, ignem, aerem, aquã & terram: de quorũ ſtirpe tàm ſuperiora quàm inferiora eſſe dedit: & ſecundũ prædeſtinationem ſuam ex his tanq̃ à radice omnes creaturas fecit, vt omnib. huiuſmodi creaturis laudaretur ſublimis, & homo rationẽ et iudiciũ exerceret. Quapropter ante omnia quatuor elemẽta ordinauit, ex quib. cuncta formauit, ſcil. diuerſas creaturas. Ex vno elemento videl. igne fecit Angelos: ex igne et aere Solem, Lunam ac ſtellas, atq; ob id Angeli Sole, Luna et ſtellis

lucidiores, eò quòd ex vno singulari, quod est quartũ, rarius creati sunt. Cœlum ex duobus est compositum ex vno rarorum, scil. aere, & altero densorum, scil. aqua. Animantia autem partim creata sunt ex igne, aere & terra, vt bruta animalia: partim ex igne, aere et aqua, vt volatlia. In vegetabilib. non est ignis. Ex terra namq;, aqua & aere sunt. Quòd si quis vestrũ velit in vegetabilib. inesse ignem, non absurdum erit. ex aeris calore. n. abscondito ignem habebit, vt antea in hoc cõgressu dictum est, ignem tenuẽ esse aeri. Ignis verò de quo dubium haberi potest, non inest, nisi in spiritum & animam habentibus.

Ex quatuor autem elementis, igne, aere, aqua, et terra homo creatus est, vnde morti subiectus, quia cõpositum sequitur diuisio, id est mors. Ex vno verò quod est creatũ non moritur, quia nulla inest diuisio. Ex duob. autem vel tribus, vel etiã quatuor, vnumquodq; cõpositum separari necesse est, quod fit morte. Et scitote, quòd omne cõpositum igne carens non comedit, nec bibit, nec dormit: eò quòd in omnib. spiritum habentib. ignis est qui comedit. angeli aũt nõ comedũt, eò quòd ignis simplex qui et rarũ dicitur non comedit, sed spissus ignis: angeli verò ex simplici et raro igne creati sunt, ob id non comedunt nec dormiunt. Et sic soluitur dubium de quo quis vestrûm du-

ſtrûm dubitare poſſet.

Ad hæc Ariſleus inquit: Quoniam ad poſteritatis vtilitatem vos congregaui, nihil vtilius futuris explicari poſſe exiſtimo, quàm ſi quis veſtrûm deſcriptiones elementorum enarrarit, ea methodo, ne ab incipientibus agnoſcatur: doctrinæ verò filios non prætereat.

SENTENTIA X.

EXIMENVS. Ex quatuor elementis creata ſunt omnia, ſcilicet cœlum, throni, angeli, ſol, luna, ſtellæ, ignis, aer, mare, & omnes aquæ, terra, & diuerſa ac ſimilia. Nec eſt diuerſitas in his quæ dixi, niſi quia quælibet illarum creaturarum diuerſæ eſt naturę, & eius natura ex diuerſis legibus eſt diuerſa. Et hæc diuerſitas ineſt omnibus creaturis, eò quòd ex diuerſis elementis ſint creatæ. & ſi eſſent ex vno elemento, conuenientiam haberent inter ſe. Verùm elementa quando commiſcentur, ipſum commixtum nec eſt ſiccum per ſe, nec humidum, nec calidum, nec frigidum. Cum autem conueniunt, exeunt inde creaturæ, quæ nunquam perficiuntur, niſi prius putrefiant & corrũpantur apud viſum. Deinde verò dat Deus incrementum, videlicet vitam, cibum, alimentum & gubernationem.

Audite charissimi, non frustra vobis has elementorum descriptiones enarraui. In ijs enim latet arcanum absconditum: quorum scilicet elementorum duo videntur, et eorum virtus & opus scitur: alia verò duo non videntur nec tanguntur, nec videtur virtus vel opus eorum, nisi in prioribus duobus elementis. Et nisi iungantur illa quatuor elementa, nihil operantur. Cum autem coniunguntur, deponunt naturas, & aliud fiunt, ac sic ars gignitur: quare super his meditamini. Insuper scitote omnes filij doctrinæ, quòd nulla fit tinctura vera, nisi ex ære nostro. Nolite ergo animas vestras & pecuniam in vanum consumere, nec tristitiam cordibus vestris inferre. Non enim quicquam facietis, nisi prædictum æs in album vertatis, ac numos experientia faciatis: deinde album illud rubeum faciatis, donec tinctura efficiatur. Illud igitur æs confringite, comburite, & nigredine priuate, coquendo, imbuendo & abluendo, quousque album fiat: deinde constringite eum arte.

SENTENTIA XI.

ARISTENES: Huius operis clauis est numorũ ars. Accipite igitur corpus quod vobis demonstratũ est, ac in tabulas tenues

coapta-

coaptate: deinde maris nostri aquæ imponite, quæ dum regitur, Aqua permanens dicitur. Pòst imponite leni igne, donec tabulæ confringantur, & fiant aquæ, & Etheliæ iungite, & lento igne simul assate, donec fiat brodium saginatum, & in suam Etheliam vertite, quousque coaguletur, & fiat nummus varius, quem Solis florem nuncupamus. Coquite eum deinceps donec nigredine priuetur, & albedo appareat. Postea regite ipsum, & animam auri commiscete & coquite, donec fiat Ethelia rubea, quam terite cum patientia, nec vos tędeat eam cum aqua imbuere, quæ ex ea exiuit, quæ est permanens, donec rubeum fiat. Hoc enim est æs combustum, & auri flos, & fermentum: quod cum aqua permanente dirigite, postea desiccate, donec puluis fiat, & omni humiditate priuetur.

SENTENTIA. XII.

14. PARMENIDES: Scitote quòd inuidi multipliciter tractauerunt de aquis, brodijs, corporibus & metallis, vt scientiam inquirentes fallerent. Hæc ergo dimittite, & aurum numosq́ue fieri facite ex hoc nostro ære, & æs aut plumbum pro pinguedine vel nigredine, & stannum pro liquefactione sumi-

te, ſcientes, quòd niſi veritatis naturas & dirigatis complexiones. & ſanguinea ſanguineis iungatis, nihil operamini. Naturæ quidem ſuis obuiant naturis, & ſequuntur eas, & lætantur in eis, & cum putreſcunt, gignuntur. Natura enim regitur, & modo quo cecidit, releuatur, & dum diruitur, vertitur in puluerem, & in nihilum reducitur: deinde regeneratur & renouatur. Intendite ergo noſcere, quid eſt quod eam putrefacit & renouat, & cuius ſit ſaporis, & quæ longinquitas & propinquitas, & qualiter poſt inimicitiam fiat amicitia, & qualiter accidat corruptio & generatio, & qualiter illæ naturæ complectantur inuicem, & quomodo in igne lento concordes fiant. Quibus notis & perceptis, manus veſtras operi applicate. Quòd ſi dictas qualitates ignoratis, nolite operi appropinquare: quoniam totum eſt noxium, & infortunium ac triſtitia. modò Sapientum verba intelligite, & hoc breue dictum retinete, videlicet quòd Natura natura lætatur, & Natura naturam continet, & Natura naturam vincit & ſuperat: Hoc ſolo verbo comprehenditur totum opus. Dimittite ergo ſermones ſuperfluos, & accipite argentum viuum, & congelate eum in corpore Magneſiæ vel ſulphuris, quod non comburitur, & vertite ipſum

psum in naturam albam. & si æri nostro imposueritis, album fiet: & si ipsum rubeum facere volueritis, rubeum fiet: & si amplius coxeritis ipsum, aurum fiet. Dico etiam, quòd vertit mare in rubeum, & auri colorem. Et scitote, quòd non vertitur aurum in rubiginem, id est, rubeum colorem, nisi per aquam permanentem, eò quòd Natura natura lætatur. Coquite ergo ipsum in humore, donec appareat natura abscondita: & cùm videritis hoc, imbibite eum septies aqua permanente, coquendo, assando, donec rubeum, fiat. O Natura fortis, naturas vincens & superans, suasque naturas gaudere faciens. Hæc est illa natura specialis & spiritualis, cui Deus posse dedit, quod ignis dare non potest. Quare veram hanc tincturam magnificamus: quia nihil est preciosius ipsa, & est veritas omnem scientiam continens: & cùm liquefit cum corporibus, altissimum operum operatur opus. O si modò veritatem nosceretis, quantas mihi gratias ageretis. Scitote etiam, quòd tingens ea, quæ mixta sunt, non debet diruere. Ipsum namque ea quæ ei miscentur superat, & in suum vertit colorem: & sicut apud visum superficiem vincit, sic & intima superat: & si vnum sit fixum, & aliud fugiens, figuntur ambo postquam mixta sunt: & si superficies deal

batur, intima eius dealbabuntur. Insuper scietis, quòd res vna superat decem, eò quòd sulphur nostrum, solùm omnia corpora ligat & colorat.

Adhæc respondit Turba: Benedixisti Parmenides: tamen qualiter fumus dealbat, prętermisisti.

SENTENTIA. XIII.

15.

LVCAS inquit: Ego dicam, in eo vestigia sequens priorum. Propterea scitote omnes scientiæ inuestigatores, quòd tractatus hic non est ab initio regendi. Accipite argentum viuum quod ex masculo est, & coagulate eum secundum consuetudinem. Dico secundum consuetudinem, eò quòd iam prius coagulatum est: non est igitur initium regendi. Hoc tamen iubeo, vt argentum viuum quod est de masculo capiatis, & ponatis super æs, id est, ferrum gubernatum, & dealbabitur. Simili namque modo fit Magnesia alba, & masculus similiter conuertitur, quádoquidem propinquitas est magnetis cum ferro: Natura quoque natura gaudet. Sumite etiam nubem, quam priores sumi iusserunt, & coquite cum suo corpore, donec stannum fiat, & secundum consuetudinem à sua nigredine priuate, abluite, & æquo assate igne, do-

nec

nec dealbetur. Argento viuo dealbato, omnia alba fiunt: Natura namque naturam conuertit. Item sumite Magnesiam, & aquam aluminis, & aquam maris, & aquam ferri, & dealbate fumo, qui cum sit albus, omnia dealbat. Iungite eum feci suæ donec coaguletur, & numus fiat albus. Hoc album æs assate, donec seipsum germinare faciat: quoniam Magnesia cum dealbatur, spiritus fugere non permittit, nec æris vmbram apparere, eò quòd Natura naturam continet. Accipite ergo album sulphureum, & Solem album, & rore fumi dealbate, vel albi Solis florem assate, donec candidissimus fiat. Et scitote, quòd Solis flos albus Ethelia est, assate ipsum per dies septem, donec fiat vt marmor coruscans: quo completo, habetis magnũ arcanum, eò quòd Sulphur sulphuri mixtum est, & propter propinquitatem matrimonij inter se: quia naturæ suis natutis obuiantes lætantur. Accipite igitur Martec, & dealbate ipsum fumo, aceto, & aqua permanente: deinde assate & coagulate: tamen non liquefiat in igne fortiori, & claudite os vasis diligenter, ne exeat flos, sed suo propinquo societur, & eius albedinem intendi faciat. Cauete autem ignis intensionem, quoniam si intendatis ignem ante terminum, rubeum fiet, quod non proderit, cùm in initio regendi quærenda sit albe-

do, coquite poſtea ipſum, & rubeum facite: ignis verò ſit leuis in dealbando donec coaguletur, & cum coagulatum eſt, tum vocamus ipſam animam, eò quòd citius à natura in naturam conuertitur. Hoc igitur ſolum acetum in nummorum arte eſt ſufficiens, eò quòd vna res facit, quod plures operantur. Pluribus autem rebus non indigetis, ſed vna tantùm re, quæ vna res in vnoquoque gradu operum noſtrorum in aliam vertitur naturam.

SENTENTIA XIIII.

16. PYTHAGORAS: Aliam ponamus gubernationem non rei, ſed naturæ. Dico quòd quicquid inuidi in libris ſuis de Elementorum tractatione dixerunt, in ſapore vnum tantùm ſunt, in apparentia verò diuerſa: Et res illa quam multipliciter narrauerunt, ſuum abſque igne conſequitur ſocium, prout lapis Magnetis conſequitur ferrum. Nec ſine cauſa confertur ſpermati vel vuluæ, quibus rectè aſsimilatur: quia in complexione ſua multos facit apparere colores, prout in vnoquoque regimine gubernatur res, quæ quidem res vbique inuenitur: & eſt lapis & non lapis, vilis & precioſus, obſcurus & clarus, & à quolibet notus. Eſt

quo-

quoque vnius nominis & nominum multorum, & vocatur Sputum Lunæ. Sic ergo hic lapis non eſt lapis, & tamen precioſiſsimus: quia ſine ipſo non operatur natura, cui nomen eſt vnum, cum tamen multis nominibus nominauerimus eum, propter naturæ ſuæ dignitatem, præcipuum tamen nomen illi ineſt, Ethelia alba, & Æs album, ſolus ab igne fugiens & æs dealbans. Hunc igitur lapidem album accipite & figite, ac lacte coagulate, hoc eſt more lactis: deinde calcem, qui eſt ſicuti marmor, conſtringite, ne humor à vaſe exeat: cuſtodite ipſum quoque in ſuo vaſe, & congelate, donec fiat puluis, & coquite cum ſputo Lunæ, & dirigite, & inuenietis lapidem factum, quem aqua ſua imbuite. Iſte eſt lapis, quem cunctis nominibus nominauerunt, qui opus recipit & bibit ſeipſum, & eſt lapis, à quo procedit omnis color. Sumite ergo gumam Scotiæ, & cum calcis cinere miſcete, & humectate aqua permanente, & inſpicite an puluis fiat. Sin autem, ponatis eum in ignem fortiorem priore, donec confringatur dimittite: poſtea imbuite ipſum aqua permanente; & quantò plus variabuntur colores, tantò plus calefieri ſinite. Et ſcitote, quòd ſi argentum viuum acceperitis album, vel ſputum Lunæ, vt dixi, & iuſsi facere,

leniq́ue igne fregeritis, coagulabitur, lapisq́ue fiet. Ex hoc ergo lapide cum frangitur, varij colores apparent: quòd si eum rexeritis, vt dixi, donec albus fiat, & vt marmor albescat, inuenietis propositum

SENTENTIA XV.

17. 'ASSVBERES: Dico quòd sulphura sulphuribus continentur, & humiditas humiditate. Respondit Turba: Iam primi hoc dixerunt: explana ergo quid est humiditas. Ad hæc ille: Cùm venenum corpus penetrat, ipsum calore perpetuo penetrat, & non permittit animam à corpore separari: quia compar est eidem. Et hoc est quod dixerunt inuidi: Persequimini fugientem, obuiate, & peribit fuga, & veritas apparebit, quæ suum comparem consepit, & sese inuicem complectuntur, eò quòd ex sulphure sulphuri mixto, preciosissimus fit color, qui nunquam fugit ab igne: quoniam anima in corporis intima infertur, ac corpus continet & colorat. Hæc dicta mea ita intelligite: Accipite animal quod dicitur kenkel, cuius aqua Tyrius color est, & regite ipsum leni igne vt consuetum est, donec terra fiat: in qua parum est coloris. Volentes igitur ad Tyriam tincturam peruenire, sumite eius humiditatem quam

quam eiecit, & ponite totum in vase cum eodem. Deinde coquite ipsum aqua marina donec humescat: deinde humectatum dimittite, postea denuò ipsum imbuite, & paulatim desiccate, & taliter coquendo, humectando, imbuendo, & desiccando, eius regimen obseruate, donec suum totum ebibat humorem & dimittite eum in suo vase per dies septem, donec color tyrius appareat. Audite adhuc breuius totum describam regimen: conterite ipsum vrina puerorum, & aqua maris, & aqua munda permanente, & coquite ipsum leui igne, antequam tingat, donec nigredo tota ab eo recedat, & postea de facili confringetur. Decoquite ergo ipsum suo humore, donec imbuat suum rubeum colorem. Si verò tyrium vultis colorem habere, imbuite ipsum aqua niuis continuè, & miscete prout scitis & sufficere videbitur, & miscete eum aqua permanente, donec sufficiat, & decoquite donec rubigo aquam bibat. Deinde aqua maris quam præparastis, quæ est aqua talci abluite, donec suum combibat humorem. quòd cum per dies septem feceritis apparebit color tyrius. Et si vultis vt sit alterius coloris quàm fuerat, ponite gumam in aquam permanentem, & ipsam per vices tingite, deinde in sole desiccate: deinde prædictæ aquæ reddite, & magis tyrius color intendetur. Et

ſcitote quòd non tingetis colorem purpureum niſi in frigido. Accipite ergo aquam quæ eſt de frigoris natura, & in ea Lunam decoquite, donec tincturę vim accipiat ab aqua, quam aquæ florem philoſophi nuncupauere. Propoſitum ergo veſtrum ſit in illa aqua: in ea ponite quod in vaſe eſt dies & noctes, donec precioſiſsimum tyrium veſtiat colorē.

SENTENTIA XVI.

18. FRICtes inquit: Scitote ſapientiæ inueſtigatores: quòd huius artis fundamentum, propter quod multi perierunt, vnum quidem eſſe omnibus naturis fortius & ſublimius apud philoſophos: apud incipientes verò eſt omnium rerum vilius. Sed nos hunc veneramur: & ſi reges hoc agnoſcerent, nullus noſtrûm vnquam ad hanc rem perueniret. O quàm mirabiliter natura hæc corpora vertit in ſpiritum, & quàm mirabili modo eminet cunctaque ſuperat. Hîc turba: Nomina eam nomine non verbis. Et ille: Eſt acetū acerrimum, quod aurum facit eſſe merū ſpiritum, ſine quo aceto nec albedo, nec nigredo, nec rubedo conſiſtit: & cum miſcetur corpori, continetur: & vnum fit cum eo, & vertit eum in ſpiritū, ipſumq; tingit tinctura ſpirituali quę nunquam deleri poteſt. Hoc autem ſcitote, quòd ſi corpus poſueritis ſuper

per ignem ſine aceto, comburetur & corrumpetur. Scituri etiam quòd humor primus eſt frigidus: cauete ergo ab igne quoniam inimicus eſt humori. Quare philoſophi & ſapientes iuſſerunt nos ſuauiter regere, donec fiat ſulphur incremabile: & hoc quouſq; innuerunt dicentes: optimum eſt, quòd pauca vis ſulphuris forte corpus comburit. Ideoq; eum venerantur, & deſcribunt in libris ſuis dicentes: Hoc acetum corpora comburit, in cinerẽ vertit & dealbat: & ſi coquatur bene, & à nigredine priuetur, fiet lapis & nummus albiſſimus. Coquite ergo ipſum, donec diruatur: deinde ſoluite, & aquę maris imponite: et ſcitote, quòd principium huius operis eſt dealbatio, cui rubor ſuccedit. Poſtea per acetũ fit corporis perfectio. Hoc acetum longo labore inueſtigaui, tandem nutu Dei altiſsimi naturam vnam vidi, quę eſt omnib. naturis potentior, nobilior & fortior. & hæc natura nihil aliud eſt quàm aqua munda, acetum acerrimũ & aqua permanens, quę illuminat omnia corpora, & lumen præbet omnibus qui legunt noſtros libros.

SENTENTIA XVII.

19. SOCrates. Scitote doctrinæ filij, quòd abſq; plumbo nulla fit tinctura, et quòd in eo eſt virtus operis. Nónne videtis, inquit Her-

mes gratia triplicis, quoties corpori immergitur, quòd ipſum corpus in colorem vertit inuariabilē: ergo prima vis eſt acetum, ſecūda plumbum, de quo Sapientes dixerunt, quòd omnibus corporibus immergatur, & omnia immutat & tingit colore immutabili. Accipite ergo plumbum quod ex lapide fit, & coquite ipſum donec nigreſcat: poſtea terite ipſum cum aqua nitri, donec fiat ſicut pinguedo ſpiſſa: poſtea coquite eum iterum cum igne fortiori, donec fiat lapis mundus & nummoſus. Poſtea terite eum rore, ſale, & aqua pluuiæ, viginti & nouem dies: deinde aqua ſalſa viginti dies, & aqua dulci decem dies, & inuenietis eum nummoſo lapidi ſimilem. Tunc coquite eum iterum aqua, donec ſtannum fiat per liquefactionem: deinde coquite donec humore priuetur, & fiat puluis ſiccus, qui cum exiccus eſt, velociter reliquum ſui humoris ebibit: eò quòd eſt plumbum combuſtum: cauete autem ne comburatur. hoc itàque eſt ſulphur quod non comburitur. Poſtea terite eum aceto acerrimo donec inſpiſſetur: coquite eum & cauete ne acetum vertatur in fumum & pereat. Nunc autem plumbi albi diſpoſitionem monſtraui, quo noto nihil aliud ſequitur, quàm Opus mulierum & Ludus puerorum. Propterea ſcitote quòd ſecretum operis ex mare & fœmina cō

ſtat:

ſtat: in plumbo maſculum, in auripigmento fœminam vobis monſtraui. Auripigmentum igitur plumbo miſcete, quoniam maſculina vi ſucepta, gaudet fœmina, & iuuatur ab ea, & maſculus ſuſcipiet à fœmina ſperma tingens. Proinde miſtos imponite vaſi vitreo, & terite eos cum Ethelia aceto acerrimo, ac ſeptem coquite diebus, cauentes ne arcanum fugiat, & ſic per noctes dimittite, & cum ſiccum fuerit, iterum aceto imbuite: & habebitis magnum arcanum. Iam ergo auripigmenti vim vobis notificaui, quæ vis eſt fœmina, quæ corpora vertit in ſpiritum: & perficit vniuerſum opus.

SENTENTIA. XVIII.

ZENON. Superque iam doctrinam albam facere docuiſtis, quid de rubeo? Dico quòd non poteſtis rubeum facere, niſi prius intendatis dealbare: quoniam duæ naturæ nihil aliud ſunt quàm album & rubeum. Dealbate ergo rubeum: & album in rubeum vertite, ſcientes quòd annus diuiditur in quatuor tempora. Primum tempus frigidæ eſt complexionis: & eſt hyems. Secundum eſt aereæ complexionis: & eſt ver. Tertium tempus eſt igneæ cõplexionis: & eſt æſtas. Quartum eſt autumni: in quo fructus maturãtur.

Iuxta hunc modum oportet vos naturas regere, videlicet hyeme soluere, Vere coquere, æstate coagulare: autumno autē fructus colligere & tingere. Sin hoc potestis, vos ipsos reprehendatis oportet. Insuper dicam de plumbo rubificando: accipite æs, quod magister in principio libri accipere iussit, & ponite plumbum cum eo, donec spissum fiat: congelate, desiccate, donec rubeum fiat: hoc vtiq; est plūbum rubeum, de quo dixerunt sapientes, æs & plumbum lapis preciosus: miscete ea ęqualiter, & assate cum eis aurum: & si bene rexeritis, fit spiritus ingens in medio spirituum. Cum enim masculus fœminæ coniungitur, fit ipsa fœmina, nō fugiens, et totum spirituale compositum, & ex ipso spirituali composito rubeum, quod est mundi principium. Et sic habetis plumbum rubeum, sine quo nihil potestis facere.

SENTENTIA XIX.

21. MVndus. Inuestigatores artis scire vos oportet, quòd philosophi in libris suis Gumi multis nominib. nominauerint: & tamen nihil aliud est q̄ aqua permanens: ex qua quidem aqua lapis noster preciosissimus generatur. O quàm multi sunt gumę huius inuestigatores: et quā pauci sunt qui noscunt eā. Dico vobis quòd guma hęc non emēdatur, nisi

cum

cum auro tantumodo. Et sunt quidá inuestigatores, qui licet inueniant applicationes, no lunt tamē labores sustinere, quia simul et sumptus fiunt. Audite tamen vos me, et huius gumę applicationes enarrabo. Dico quòd guma nostra fortior est auro, et qui noscunt eá, auro precioſiorem tenent. Aurum tamen honoramus, quia sine ipso guma nō emendatur. Guma ergo nostra apud philosophos preciosior est et nobilior margaritis, quia paulò auro eminentior et sublimior est. Et inde est quòd scribentes de ea nihil manifestè narrauerũt. Si.n. venditores cognoscerent eá, non venderent eam tá vili precio. Accipite igitur gumæ candidissimę partem vná, et vrinæ vituli albi partē aliam, et de felle piscis parté, & de corpore gumi, sine quo emendari nō potest, partē vnam, & decoquite per 40. dies: postea in calido sole desiccate, donec conguletur. Deinde cum lacte feruenti, quousq; lac deficiat, coquite, donec siccus fiat. Denuò cũ lacte siccus ipsũ miscete et coquite, donec humor ille desiccetur. Postmodum aqua pluuiali humectate, assate postea, donec desiccetur: vltimò aqua permanente imbibite et assate, donec intensissimę sit siccitatis. Iis peractis ipsũ gumi miscete, quæ ex omnib. parata est coloribus: & coquite, donec tota vis aquę pereat, corpusque totũ desiccetur humiditate, imbuite ipsũ

coquendo, quousque illius siccitas intendatur, postea dimitte per quadraginta dies, vt in illa maneat decoctione, donec spiritus penetret corpus: & hoc est regimen quo spiritus incorporantur: & corpora in spiritus vertuntur. Moneo tamen caueatis, ne compositum fumiget & fugiat, propterea vas bene operite: & inuenietis arcanum, quod philosophi in suis libris celauerunt.

SENTENTIA XX.

22 DARdaris. Verum est quòd de aqua permanente superiores narrauerunt: nihil in hoc opere fit toto sine hac aqua permanente: & qui eam non nouit & eius regimen prout oportet, frustrà laborat: vis enim ipsius est spiritualis sanguis. Et ideo vocauerunt eam philosophi permanentem: quia sanguis illius coctus in corpore quod superiores antea nominauerunt, nutu altissimi vertit spiritũ in corpus, & corpus in spiritum. Simul enim mixta & in vnum redacta incorporantur, & complectuntur se ipsa coniunctione inseparabili. Et notate quòd quicquid habet spiritum, habet & sanguinem.

SENTENTIA XXI.

23. BELlus. Scimus omnes quòd philosophi mul-

phi mul-

phi multipliciter tractauerunt de aqua ista permanente, & variè docuerunt album rufum facere: occulta autem varietate concordes fuerunt: quare huius compositiones & regimen descripserunt. Ego autem de hoc lapide benedicto dico, quòd sit lapis & nō lapis, & multis nuncupatur nominibus, ne quis insipiens noscat ipsum. Quidam Sapientes à loco vbi generatur ei nomē dedêre, quidam verò à colore, & dixêre esse intensissimi spiritus: & eo fieri corpus inustibile: & quidam vocauerunt leonem viridem: alij sputum Lunę: nōnulli arithmeticè posuerunt: aliqui melius quod fluat è metallis, ac ea de causa cor solis nominarunt. & quidam dixerūt, quòd fiat ex argento viuo, & alij volunt quòd ex lacte volatilium, & sic ipsum lapidem nominum legionibus vocarunt.

SENTENTIA XXII.

24. PANdulphus. Ego lapidem hunc descriptum, aquam permanētem dico esse: & quòd aqua permanens est aqua munda & aqua vitæ, de qua philosophi dixerunt: quòd natura natura lætatur, Natura naturá continet, & natura naturá vincit. Et hoc est colloquiū, in quo philosophi posuerūt breuiter totius operis fundamentū. Dico etiam, quòd nō est corpus dignius & purius sole, & quòd nullum

venenum tingens generetur sine sole & eius vmbra, & qui absq; ijs venenum facere conatur, errat omni cœlo. Qui autē venenum sole & eius vmbra tinxit, ad maximum peruenit arcanum, quod dicitur nummus, qui cum rubeus efficitur, aurum vocatur: & qui nouit arcana philosophorum, nouit totum opus.

SENTENTIA XXIII.

25. ARDarius. Regimen lapidis & compositionem vobis enarrabo. Sumite occultum & honorabile arcanum quod est Magnesies alba, & quæ est cum vino mixta, sed nō accipiatis eam, nisi puram et mundam: & suo imponite vasi, & orate Deum, vt hoc maximum videre lapidē vobis concedat. Deinde coquite ipsum lentè, cum extraxeritis, videte si factus est niger: & si est ita, optimè rexistis: sin aūt, regite ipsum albo, quod est maximum arcanum, donec appareat nigredo: equidem pura nigredo, quę 40. tantummodo diebus durat. Postea terite ipsam cum suis confectionibus, quæ sunt flos æris, aurum Indicum, quorum radix est vna ex vnguento croceo & alumine fixo. Hoc itaq; per 40. dies diligenter coquite, quo completo initium lapidis Deus vobis ostendet. Coquite eum iterum, & gumi residuo ipsum imbuite, scientes, quòd quoties ci

nerem imbuitis, oportet ipſum totiens ſiccari, et rurſus humectari, donec eius color in id quod quæritis vertatur. Præter hæc ſcietis quòd huius lapidis precioſi perfectio eſt ipsũ regere reſiduò tertiæ partis medicinæ, & duas ſeruare ad eum per vices imbuẽdum, et ad iuſtum vſq; colorem eum coquendum: ſit autem ignis priore intenſior, donec fluat vt cera, quæ quidem cùm deſiccatur ſeipſam continet. Coquite ergo eam donec bibat collam auri, et cũ ſiccata fuerit imbuite eam ſepties, quouſq; duas partes ſui bibat: & poſtea ponite eam in igne, donec ſuum florem extrahit: remittite eam calori. & beati eſtis, ſi bene intelligitis quæ dico. ſin autem reiterate opus, ſumentes album humidum, quod eſt maximum ſecretum, in quo vera cõſiſtit tinctura, & imbuite ex eo ſepties arenã (quæ facta eſt ex lapide prius ſepties imbuto) quouſq; totã bibat aquã, et os vaſis fortiter claudite, vt ſępè dictũ eſt, & ecce apparebit vobis lapis tyrius.

SENTENTIA XXIIII.

26. THeophilus. Artis inueſtigatores ſcitote, quòd ars nummi et auri arcanũ, eſt tenebroſa veſtis, quã nemo nouit, niſi qui libros philoſophiæ diligenti & aſsidua lectione perlegerit. Nam quòd occultatur, eſt maius quàm id quod perdiſci poteſt. Propterea notifico

posteris, quòd inter Boritis et æs est propinquitas, eò quòd Boritis sapientum ęs liquefacit et fluxibile vt aqua reddit. Diuidite ergo venenũ in duo æqualia, in vno ęs liquefacite, in altero æs terite, triturate, & humectate, donec in laminas producatur: et iterũ cum priore veneni parte coquite, donec duas ebibat, et hoc facite septies, deinde 42. diebus coquite: deinde aperite vas, et inueniatis æs in argentum viuum versum. Abluite ipsum coquẽdo, quousq; sua priuetur nigredine, et fiet ęs vmbra carens. Iterum ipsum cõtinuè coquite, donec congeletur: ipso aũt congelato, fit maximum arcanũ, quôd Boritim philosophi nuncupauêre. Coquite illũ lapidem coagulatum quousq; salmuræ similis sit marinæ, tunc aqua imbuite permanente, quá vos iussi obseruare, ac multipliciter coquite, quousq; eius appareant colores. Hæc est putrefactio maxima, quę maximũ in se continet arcanũ. Scire autem vos oportet, quòd propinquitas est inter Magnetem et ferrũ: inter æs et aquá permanentem. Si igitur ęs et aquá regatis permanentem, vt iussi, fiet inde maximũ arcanum. Hoc modo igitur facite: accipite argentum viuum masculo mixtũ, ac fortiter terite, nõ manibus, quousq; tenuis fiat aqua. Hanc diuidito in duas partes: in vnã ipsum coquite 40. diebus, donec fiat flos candidus, vt flos salis

in suo

in suo splendore et coruscatione. Vasis autem os fortiter obturate, & coquite 40. diebus, & inuenietis aquam lacte candidiorem: sin minus coquite denuo, & nigredine omni priuate, donec tota natura diruatur, et coinquinatio pereat & munda fiat. Si aũt vultis vt totum arcanũ peragatur, abluite ipsum aqua, quam iussi vos seruare (altera scil. parte) donec crocus fiat, & suo dimittite vasi, quoniá elixia seipsum continet, & residua imbuite aqua, donec decoctione & aqua conteratur, & fiat simile syrupo granatorũ. Imbuite igitur ipsum et coquite, donec pondus humiditatis ebiberit, & color, quem philosophi in suis libris exaltauerunt, appareat.

SENTENTIA XXV.

57. BELlus. Intelligite doctrinæ filij, quod Theophilus vobis significauit: inter Magnetem et ferrũ esse propinquitatem, ac inter philosophorũ ęs & aquam eorũ. Hęc propinquitas et commixtio eis accidit cõmuniter spatio 100. dierum. Intelligetis pręterea, quòd inter stannũ et argentum viuũ nulla est propinquitas, nec natura vnius conuenit cũ natura alterius, & hoc est dictũ sine inuidia. Insuper accipite argentum viuũ, in quo est masculina vis, ipsumq; coquite cum suo corpore, donec liquefiat vt aqua limpida: & coquite masculũ

ſimul & vaporẽ, quouſq; vterq; coaguletur, & fiat lapis: tùm aquam quam diuideratis in duas partes accipite: & vná partem ad corpus liquefaciendũ & concoquendũ ponite: alteram verò ad combuſtũ. mundandum & ſuum ſociũ ſeruate. Imbuite igitur lapidem ſepties, & mundate donec diruatur, & corpus vniuerſum ab omni mundetur coinquinatione, & fiat terra, quæ efficietur 40. diebus: ipſam liquefacite, donec fiat vt aqua, quę eſt argentum viuũ. Deinde aquá nitri abluite, donec fiat vt nummus liquefactus. Deinde coquite, donec congeletur, & fiat ſtanno ſimile: tunc maximum eſt arcanum, ſcil. lapis, qui ex duob. eſt: regite ipſum coquendo & terendo, donec crocus fiat excellentiſsimus: Et ſcitote, quòd aquam cũ ſuo comite deſiccatam crocum nuncupamus. Coquite igitur ipſum, & reſidua imbuite aqua, quá reſeruaſtis, donec propoſitum veſtrum inueniatis.

SENTENTIA. XXVI.

28. BOrates: Non eſt Sapientis inuidere: propterea dicam liberè, quæ ſentio. Accipite plũbum, & vt philoſophi iuſsêre, liquefacite: deinde cõgelate donec lapis fiat: deinde regite illum lapidẽ cum auri colla, & granatorũ ſyrupo, donec cõfringatur. Iam enim aquam in

duas

duas partes diuidiſtis, & in altera plumbum liquefeciſtis, & factum eſt vt aqua: coquite igitur ipſam, donec fiat terra: deinde ipſam aqua reſeruata imbuite, donec rubeum induat colorē, ac pro vt dixi, frequentiſsimè regite: vel vt clarius loquar: Si vultis argentum viuū coagulare, ſuo miſcete corpori: deinde diligēter coquite, donec vterq; fiat aqua permanēs: deinde coquite illam aquam, donec coaguletur. Hæc enim aqua cum vapore ſuo compari, deficcatur, & conuertitur tota in argentū viuum coagulatum: ſuo igitur vaſi iterum imponite et terite, donec crocus fiat in colorē auro ſimilis.

SENTENTIA XXVII.

29. MENebdus. Multa dicta ſunt: ſuadeo tamen poſteris, vt corpora faciant non corpora, & incorporea vera corpora. Hoc enim regimine acquiritur compoſitum, & eius naturę occultum extrahitur, et argentum viuum corpori iungitur, & magneſia ac fœmina viro & aduenięte Ethelia, natura extrahitur occulta, per quam corpora colorantur. Hoc ergo regimen ſi intelligitis, corpora fiunt nō corpora, & incorporea corpora: & ſi res diligenter igne rexeritis, ac Ethelię iunxeritis, fiunt res mūdę et nō fugientes. Sciētes quòd argentū viuū eſt ignis corpora cōburens, mortificans

&confringens vno regimine, & quantò magis corpori miſcetur & teritur, tantò magis corpus diruitur, & argentum viuũ attenuatur ac viuũ fit. Cum aũt corpora diligenter teritis, eaque vt oportet coquitis, reſultat inde Ethelia, ignem non fugiens, omni tincturæ apta, quæ omnia corpora confringit, ſuperat, & ſpiritus omnes retinet ac colorat, eò quòd Ethelia colorata omnia colorat. Et ſcitote, quòd corpus non poteſt tingere ſeipſum, niſi ſpiritus occultus extrahatur è ventre eius, & fiat corpus & anima abſq; ſpiritu (qui eſt ſpiritualis tinctura, ex quo etiã colores apparẽt) non tingit, eò quòd ſpiſſum tenue nõ tingit, verùm tenue naturæ, quod in corpus immutatur. Cum aũt corpus æris regitis, & ex eo tenuiſsimum extrahitis, vertitur id tenuiſsimũ in tincturam & colorat. Ideoq; dixit Sapiens: quòd æs, niſi prius tingatur non tingit: & hę duę tincturæ ſunt, condenſum & humidum: condenſum iungitur humido : eò quòd ſulphura ſulphurib. continẽtur, gaudet natura, ſua natura aduentante, & naturam continet & ſuperat.

SENTENTIA XXVIII.

30. ZEnon. Video vos duo corpora iunxiſſe, quod minimè fieri debet, propterea vobis dico filijs ſapiẽtię, quod oportet vos cõpoſitum putre-

putrefacere per quadraginta dies : deinde quinquies vaſe ſublimare : deinde ſtercori ignis iungere & coquere, & colores qui ſubinde apparent ſunt huiuſmodi. Prima die apparet color niger citrinus ; ſecunda, niger rubeus: tertia, croceus ſerico ſimilis: quarta, perfectus color apparebit, nummo vulgi ſimilis, & eſt Yxir, compoſitũ ex & humido & ſicco, inuariabili tingens tinctura. Et ſcitote quòd corpus dicitur in quo aurum eſt. Elixir autem componentes, cauete ne feſtinanter ſpiritum extrahatis, fortaſſe enim moreretur: extrahite autem ipſum, vt elixir noſtrum, hoc eſt, vt venenum : & remanebit anima, id eſt, tinctura ex multis extracta rebus, & numis impoſita. Hæc igitur tinctura eſt vita ijs quibus iungitur: detrimentum aurem & mors corporibus à quibus extrahitur. Atque ob id dixêre Sapientes, inter ipſos eſſe libidinem tanquam inter marem & fœminam: & qui naturas horum nouit, prolixitatem decoctionis & compoſitionis patienter fert, & lucrum accipit.

SENTENTIA. XXIX.

31. CHAMBAR. Notandum eſt venerabilis Turba, quòd inuidi lapidem antimonium nuncuparunt, ipſumque iuſſerunt re-

gi, donec coruſcans fiat, & vt marmor ſplendens, & commiſcetur aceto, & regitur donec aqua fiat: deinde congelatur, fitque lapis coruſcans, ſplendorem habens vt marmor. quẽ vbi videritis, iubeo regere donec rubeus fiat, eò quòd dum coquitur donec diruatur, & terra fiat, in rubeum vertitur colorem. & hoc vbi videritis, reiterate, coquite & imbuite, quouſque colorem inducat prædictum, & aurum fiat: deinde iterate eum, & fiet aurum Tyrij coloris. Oportet igitur vos, cùm videritis ſic lapidem coruſcantem, eum confringere, & in terram vertere, donec concipiat aliquid ruboris, & tunc aliquantulum aquæ accipietis, (quam antea vos iuſſerunt diuidere in duas partes) & arenam multoties imbuetis, quouſque colores occulti in ea vobis appareant: & ſi eam bene rexeritis, videbitis colores: ſin minus, fruſtrabimini. Reſpicite ergo qualiter faciatis amplexari paria. Maſculus enim ſuam amplexatus coniugem, velociter in eius corpus tranſit, & liquefacit ipſum, congelat, diruit & confringit: & deinceps rubor nõ moritur. & ſi hoc efficiatis abſque pondere, mors eueniet. Facite ergo in liquefaciendo ignem leuem, congelando intenſiorem, & imbuite ipſum donec colores appareant.

Sen-

SENTENTIA. XXX.

CVSTOS ait: Miror Turba sapientum, de tanta vi huius aquæ, quæ cum introit corpus, vertit ipſum in terram, deinde in pulverem: quem ſi vultis experiri an ſit perfectus manu accipite, & ſi eſt quaſi impalpabilis, optimus eſt: ſin autem, iterate ipſum coquendo donec perficiatur. Et ſciatis quòd ſi aliud quàm æs noſtrum acceperitis, & aqua noſtra eum rexeritis, nihil efficietis. Contrà autem ſi æs noſtrum aqua noſtra rexeritis, omnia prædicta inuenietis. Coquite ipſum ergo leni igne, & fiet lapis numoſus, de quo Sapientes dixêre, quòd Natura natura lætatur propter propinquitatem quam habent inter ſe hæc duo corpora cum aqua permanente. Horum igitur duorum vna eſt natura, inter quæ propinquitas eſt mixta, quæ ſi non eſſet, non ita citò commiſcerentur, nec continerent ſe inuicem, nec vnum fierent.

SENTENTIA XXXI.

32. DIAMEDES ait: Scitote viri Sapientes, quòd ex homine non naſcitur niſi homo, nec ex brutis niſi ſuum ſimile. Atque ob id dico, quòd Natura non emendatur niſi in ſua natura, ac proinde venerabili vtimini

natura: ex ea namque erumpit ars, & non ex alia: & nisi eam capiatis & regatis, nihil habebitis. Coniungite ergo masculum serui rubei, suæ odoriferæ vxori, & iuncti artem gignent, quibus nolite introducere alienum, nec puluerem, nec aliam rem: sufficiat vobis conceptio, & verus filius nascetur. O quàm preciosissima est serui illius rubei natura, sine qua regimen constare non potest.

SENTENTIA XXXII.

34. BASSEN inquit: Introducite Citrinum cum sua vxore post coniungium in balneum, & ne incendatis balneum plurimũ, ne sensu & motu priuẽtur. Subire facite balneũ, quousque corpus & color eorum vnũ quid fiant. Deinde reddite ei sudorem suum, ac iterum neci date, requiemque ei constituite, cauentes ne fugiant: & tunc veneramini regem, & suam vxorem, & nolite eos comburere nimio igne: sed eos regite donec nigri fiãt: deinde albi, pòst rubei, vltimò fiant venenum tingens.

SENTENTIA. XXXIII.

35. NEPHITVS ait: Breuiter dico vobis artis inuestigatores, quod Corsufle sit caput huius

huius operis, non initium: verùm post complexum ritè ita vocatur. Quapropter Corsufel est totum compositum, quod oportet septies assari, & tunc omne corpus tingit, & vocatur nummus, æris flos vel auri, aut ferri flos, etiam plumbum, stannum, & mille nominibus à philosophis nominatur.

SENTENTIA. XXXIIII.

BONELLVS ait: Cuncta quæ viuunt Deo sic volente, etiam moriuntur: propterea illa natura, cui humiditas adempta est, cùm per noctes dimittitur, mortuo similis est, & tum illa natura igne indiget, quousque spiritus corporis illius reuertatur: & tunc fit puluis mortuo similis in suo tumulo. Hoc peracto, reddit Deus spiritum & animam sibi, & omni liberat infirmitate, confortat eam & emendat. Oportet igitur naturam illam comburere absque timore, donec cinis fiat: qui cinis aptus sit recipere spiritum & humòrem suum, donec vertatur in pulcherrimum colorem, qui omnia vincit & superat: & si ipsum regeritis subtiliter, multa ab eo procedent, eò quòd æs vt homo corpus habet, & spiritum hominis. Spiratio ex aere est, similiter æs humore inspirato vitam suscipit & multiplicatur & augmentatur, vt cæteræ res. Atque ob

id dixêre philoſophi, quòd æs cũ comburitur fit melius quàm fuerat. Præterea æs hoc noſtrum cùm comburitur, fit aqua: deinde quantò magis coquitur, tantò magis inſpiſſatur, & lapis fit omni metallo ſupereminens: poſtea frangitur, imbuitur, ac igne intenſiori aſſatur, quouſque coloretur, & fiat ſanguini ſimilis, & tunc numus imponitur, & tingit æs in aurum. Nónne videtis quòd ex ſanguine ſperma non fit, niſi coquatur diligenter? idipſum fit in opere noſtro, niſi ſperma fiat ſpirituale, non exit ex eo tinctura.

SENTENTIA XXXV.

37. NICARVS: Iubeo poſteros aurum accipere, & quod volunt, multiplicare & renouare: deinde in duas partes aquam diuidere: ex vna oportet æs noſtrum comburere. Hoc enim æs in hac aqua ſolutũ, dicetur Fermentum auri: & ſi bene eum rexeritis, fiet aqua, quæ coquendo congelabitur, & tunc apparebit rubor. Hunc ergo ruborem ſepties imbuetis aqua, aut donec totam ſuam bibat aquam: coquite demum donec deſiccetur, & in terram vertatur aridam: deinde accenſo ponatis igne ad quadraginta dies, & putreſcet, eiusque colores apparebunt.

SENTENTIA XXXVI.

BARSEnites. Quæ dicta sunt superius, reiterare oportet. Accipite ergo Corsufle, quæ rubigine æris similis est, & vituli vrina coquite, quousque Corsufle natura vertatur. In ventre namque Corsufle natura vera occulta est. & hæc vera natura est spiritus ille tingens, quem habuit ab aqua permanente nummosa & coruscante. Extrahitur autem ita: terite, & aquæ septies imponite, donec totum bibat humorem, & vim recipiat imminentem aduersus pugnam ignis, & tunc rubigo nuncupatur. Diligenter ergo putrefacite, quousque puluis fiat spiritualis in colore sicci sanguinis, quẽ colorem potentia ignis introducat, donec inuariabili colore induatur.

SENTENTIA XXXVII.

ZEVNON. Dicta Ægyptiorum nos in errorem introducũt, Quod quęrimus publicè, minimo precio venditur, & si noscеretur ne tantillũ venderent mercatores. Hoc aũt vile & abiectum Philosophi honorauerũt, omnibusq; nominibus nominauerũt: & dixêre quòd sit lapis & nõ lapis, & sit guma Scotiæ: atq; ob id huius veneni vim celaurũt philosophi, qa in eo est spiritus quẽ q̃ritis, qui tingit

viuificat, ſalutem & animam dat corporibus. Et vos niſi hoc corpus teratis, diruatis, imbuatis, ac diligenter regatis, donec ſuam pinguedinem extrahatis, & faciatis tenuem ſpiritum inpalpabilem, in vanum laboratis. Atq; ob id dixêre Sapientes, niſi corpora vertatis in non corpora, & incorporea faciatis corporea, nondum operis huius inueniſtis principium. Fiunt autem corpora incorporea, cùm Ethelia teritur quouſq; fit puluis: & hic puluis non fit niſi fortiſsima decoctione, & contritione continua, & fit igne, non manibus, cũ imbibitione, putrefactione, & Ethelia. Et Sapientes cum in hac arte dixerunt, quòd natura eſt vilis, & paruo vẽditur fecêre vulgus errare. Dixerunt etiam, Naturam ſuam naturis omnibus eſſe precioſiorem, & etiam hoc dicto multos fefellerunt, & tamen verum dixerunt. Ars enim duabus aget naturis, quia nõ fit precioſum abſque vili, neque vile abſque precioſo. Quapropter oportet vos dicta maiorum ſequi, qui dixerunt: Nihil aliud expedit vobis quàm aquam & vaporem ſublimare, quod fiet cùm videritis illas duas naturas purificatas aquam fieri, totumque corpus Magneſiæ in aquam liquefactum. Tunc certè omnia vapor facta ſunt, & rectè: tum enim vapor continet ſuum compar. Quare Philoſophi vtrumque vaporem nominauerunt, eò

quòd

quòd vterq; in decoctione iungitur, & vnum alterum continet, & fugere non permittit: ergo permanentia fiunt. Nam natura occulta in corpore congelatur ; & color eius variatur, suamque naturam exuit, & mancipatur ne fugiat. Nigredo verò si apparet, est ex ægritudine, & in putrefactione moritur, & fit rubigo: & tunc iure naturæ non fugit, eò quòd dimisit fugæ seruitutem ; & libera facta est natura, suum consequẽs coniugem, eum ornans suo colore & decore: non quemadmodum antea fecerat, sed sumpto nummo aureo eum viuificat. & hanc naturam, Spiritum & animam philosophi appellauerunt. Insuper dixerunt, spiritum humidum esse nigrum, coinquinatione carentem: & sicuti in homine est humiditas & siccitas, sic in opere nostro nihil aliud est quàm vapor & aqua. Propterea dixerunt antiqui, opus ex duobus esse. & hæc duo iuncta nonnulli vocarunt compositum, eò quòd illa duo quatuor sunt: inest enim siccitas & humiditas, spiritus & vapor.

SENTENTIA XXXVIII.

40. ASSOTES ait: Dico vobis, quòd nisi sublimetis res in initio coquendi, absque manuum contritione, donec aqua omnia fiant, nondum opus inuenistis. Et scitote quòd a.

aliquando vocant Æs Arenam,aliàs etiam lapidem, & in toto regimine nomina variant: tamen natura & humiditas fiunt aqua,& deinde lapis,si bene commisceantur: quia quod leue & spirituale est,sursum sublimatur,quod verò ponderosum & spissum, deorsum in vase remanet. Hæc autem est contritio philosophorum,quæ fit decoctione,non manu. Et scitote, quòd nisi omnia in puluerem vertatis,nondum contriuistis. Coquite ergo quousque conteratur & puluis fiat.

SENTENTIA XXXIX

41 AGADmon. Coquite æs donec lene corpus fiat & impalpabile,ac suo vasi imponite:deinde quinquies vel septies sublimate donec aqua descendat,scientes,quòd cùm aqua puluis fit, diligenter contritum est. Quòd si dubitatis,quomodo aqua puluis fiat, scitote quòd intentio philosophorum est, vt corpus quod non erat aqua, antequam in aquam caderet,simul cum aqua fiat aqua,& aqua aquæ misceatur,& fiant vnum. Sciendum prterea quòd nisi vtrumq; in aquam vertatis,ad opus preciosum non peruenietis : oportet enim corpus flamma ignis occupatũ,vt diruatur & debile fiat, cũ aqua in aqua est, donec fiat totum aqua. Ignari autem cum audiunt nomen aquæ

aquæ, putant aquam nubis esse: quòd si libros nostros legerent, scirent vtique aquam esse permanentem, quæ absque suo compari cum quo facta est vnum, permanens esse non posset. Hæc autem est aqua quam philosophi Aquam auri nuncupauêre, ignem, venenũ bonum, multorum nominum arenam, quã Hermes ablui iussit multoties, vt Solis nigredo abluatur, quam in solutione corporis acceperat. Et scitote, nisi hoc meũ corpus carẽs spiritu capiatis, quod vultis minimè cõsequimini, eò quòd alienũ quicquam opus non ingreditur, nec quippiam nisi quod est syncerũ. Quare omnem pluralitatem dimittite: Natura .n. vna re est cõtenta, & qui eam ignorat, peribit.

SENTENTIA XL.

42. BONEllus. Doctrinæ filij commiscentes Magnesiam, vasi suo imponite, & os diligenter claudite, & leni coquite igne, quousque liquefiat, & in aquam vertatur: calore enim aquæ facilè totum aqua fiet. Videntes autem nigredinem aquæ imminere, sciatis quòd corpus iam liquefactum est. Iterum suo imponite vasi, & 40. coquite diebus, quousq; & aceti & mellis bibat humorem. Quidam aũt detegũt vas singulis semptem diebus vel decem: sed vltima perfectio in quadragesimo

die, tuuc perfectè ebibet humorem decoctionis: abluite igitur ipsam, & nigredine priuate quousque lapis fiat tactu siccus. Propterea dixerunt philosophi, abluite Magnesiam aqua dulci, & diligenter coquite donec terra fiat, & humor pereat, & tunc Æs nuncupatur. Acetum acerrimum ei imponite, ipsoque aceto imbui dimittite, & erit nostrum æs, quod aqua ablui permanente Philosophi iussère. Præterea dixerunt: Diuidatis venenum in duas partes, quarum vna corpus imbuite, altera verò putrefacite, scientes quòd totum opus & regimẽ non fit nisi cũ aqua: quia quod quærimus vnũ est. & nisi sit res hæc vna quæ eam emendat, quod quærimus nõ fiet. Oportet ergo nos necessaria illi exhibere, vt tandẽ fiat tinctura, quæ si non cõsequitur, reiterate.

SENTENTIA XLI.

43. CRANSES. Sapientes accipite æs nostrum, & cum prima parte aquæ suo imponite vasi, & coquite quadraginta diebus, ac ab omni immunditia mundate, ac coquite donec peragantur dies, & lapis fiat sine humore. Deinde coquite donec remaneat fex, postea abluite aqua: absumpta aqua dimittite, vt putrescat in suo vase, donec videatis quod quæritis. Vocauerunt autem philosophi hoc compo-

compositum in nigredinem conuersum, SATIS NIGRVM, & dixerunt: Regite ipsum aceto et nigro: quod verò remanet si dealbatur, SATIS ALBVM dixerunt, & iusserunt vt aqua regatur permanente: quod vocarunt, SATIS RVBEVM, iusserunt vt aqua et igne regatur, donec rubeum fiat. Vocarunt autem eam ob causam hoc nomine, propter colorum varietatem. In opere autem non est varietas rerum, nec multitudo, aut contrarietas: sed tantùm oportet æs nigrum album facere, deinde rubeum. Veri philosophi nullam aliam intentionem habuêre, nec aliud docuêre, quàm vt Yxir liquefiat, cõteratur & coquatur eousq; dum lapis fiat marmore similis. atque ob id dixêre philosophi, Coquite ipsum vapore, donec lapis fiat coruscans, splendorem habens: hoc vbi videritis, maximum habetis arcanum. Oportet autem hoc ipsum terere, & aqua abluere septies permanente: deinde contritum in sua aqua congelare, donec sua abstrahatur natura occulta. & hoc voluit Maria cum dixit: Sulphura sulphuribus continentur, & humor similiter à suo humore, eò quòd ex sulphure sulphuri mixto resultat, maximum fit opus. Iubeo aũt vos ipsum sulphur rore & sole regere, donec optatum eueniat. Scietis autem quòd dealbare duplex est, sicuti & rubeum facere vnũ

in contritione, aliud in decoctione. Caueto insuper ne ab aquis ea separetis, quò minus pereat anima & corpus, quæ in vase sunt.

SENTENTIA. XLII.

44. EFISTES Animaduertite filij doctrinæ, quid Hermes Philosophorum caput dixerit, cùm docuit naturas commiscere. Dixit enim: Accipite lapidem auri, & cum humore commiscete, (qui est aqua permanens) suoq; vasi imponite supra leuem calorem donec liquefiat: deinde dimittite donec arescat, & aqua cum arena se inuicem contineant: tunc fiat ignis intensior, donec prorsus arescat & terra fiat, & erit arcani initium. Hoc autem multoties facite donec pereant aquæ partes duæ, & colores vobis appareant. Et scitote, quòd dealbatio non fit nisi decoctione, atq; ob eam causam repetitur conterendo & imbuendo frequentissimè. Iubeo autẽ ne simul aquam fuudatis, ne Ysir submergatur: sed [illegible]atim infundite, terite, desiccate, & hoc sæ[illegible] facite, donec fiant aqua. Et dixerunt phi[illegible]ophi, Fimitata aqua dimittite, donec figatur deorsũ. hoc est arescẽte humore, & in puluerẽ verso in suo vase vitreo 40. dies dimittite, donec varios adferat colores. hoc regimine corpora fiunt spiritus, & spiritus calidi fiũt tingunt.

SENTENTIA. LXIII.

ADMION inquit: Non poteſtis viri prudentes ad vtilitatem artis peruenire ſine prolixo regimine & continuo. Qui ergo patiens eſt in regimine ingredietur artem: qui verò non, noſtras non legat ſententias, quia illi inferent damnum lectæ. Ideoq; Magiſter dixit: Qui laborat in libris noſtris legendis, eiſque vacat, nec varijs eſt implicitus cogitationibus, Deumque precatur, in regno regnabit donec morietur. Quod enim quęritur nō eſt parui precij, ſed eſt donum Dei, ob id patientia & labore opus eſt. Videmus enim, qui arbores inſerit, tempore fructus ſperat: qui ſeminat, poſt menſes metit. Spectate ergo & diſcite commiſcere, coquere, ſimulare, aſſare, calefacere, dealbare, terere, æquare Etheliam, & rubiginem facere, ac demum tingere. Hæc plura ſunt nomina, regimen tamen vnum eſt: ſed decoctio eſt continua, ob quam reiterarunt ſæpe, vt teratur compoſitum, & coquatur iugiter, neque laboris vos tædeat. Finis autem eſt, vt complexiones aptetis: deinde multipliciter coquatis, decoctiones imbuatis, & eouſque coquatis, donec ſpiritus fiant impalpabiles. Et videatis Yſir veſtitum veſte regia, & in colorem Tyrium verſum, tunc dicta Philoſophorum intelligetis.

SENTENTIA XLIIII.

46 LARgus ait: Æs de quo primi dixêre, non est æs, nec stannum vulgi; verùm corpus nostrum, quod oportet corpori Magnesiæ admisceri, vt coquatur & teratur absque tædio, donec lapis fiat; deinde lapis ille in vase teritur aqua nitri, et liquefit donec diruatur. Oportet autem vos habere aquam, quę quantò magis coquitur, tantò magis inspissatur, donec acquirat rubigine͂, quæ est operis fundamentum. Hanc coquite, et Ægyptiaco terite aceto.

SENTENTIA XLV.

47. CADMON. Significo posteris, quòd rotundum, quod æs in quatuor conuertit, ex vnaquaque re est. Modus autem abstrahendi est, vt ex aere accipiatur pars vna, ex aqua permanente accipiantur partes tres, deinde commisceantur et coquantur quousque inspissentur, et vnus fiat lapis, de quo philosophi dixêre: Accipite de syncero corpore partem, de aere Magnesiæ tres: deinde commiscete aceto recto masculino terræ mixto, ac cooperi vas, et obserua quod in eo est, & continuè coquite, donec terra fiant.

SENTENTIA XLVI.

48. ASCANIVS. Cum legimus in libris philo-

philoſophorum, quòd natura tantùm vna eſt, quæ omnia ſuperat, ſcire oportet quòd vna & vnum compoſita ſunt. Nónne videtis hominis compoſitionem eſſe ex anima et corpore? ſic oportet nos duo coniungere: quam commixtionem philoſophi compararunt cõiugibus: ex quorum amplexu reſultat aqua aurea. Sed hoc de ſecundo Opere: de primo dicam pauca: Irritate bellum inter æs & argentum viuum, donec ad interitum veniant & corrumpantur: tunc æs concipiens argentum viuum coagulat ipſum. Argentum verò viuum concipiens æs, congelatur in terram. Igitur pugnam irritate, ærisq́; corpus diruite, donec puluis fiat. Maſculum verô fœminę (quæ ex vapore fit) & argentum viuum coniungite, donec maſculus & fœmina fiant Etheel. Qui enim per Etheel eos in ſpiritum vertit: deinde rubeos facit, omne corpus tingit, eò quòd cum corpus diligenter teritur, munda ex eo anima, ſpiritualis ac ſublimis extrahitur, quæ omne corpus tingit, & eſt ſulphur naturæ, quod varijs nominibus nuncupatur.

SENTENTIA XLVII.

49. DARdaris. De regimine ſuperq́ue à vobis dictum eſt: de coniunctione igitur pauca

dicã, significans posteritati, quòd non possit abstrahi illa occulta anima, nisi per Etheliã, q̃ corpora facit nõ corpora coquendi cõtinuitate, & Etheliç sublimatione. Insuper scitote, quòd argentũ viuum est igneũ, omne corpus comburens, magis quàm ignis, & corpora mortificans, et quodcunq; corpus ei commiscetur, teritur et morti datur: corporibus ergo diligenter contritis, et prout oportet exaltatis, fit Etheliæ natura, calorem non fugiens, sed tingens æs: et est quod Sapientes antea dixerunt: quòd figit argentum viuum, donec tingatur, quod tinctum existens tingit. Præterea scitote, quòd æris corpus magnesia regitur, & argentum viuum habet quatuor in se: tamen non habet esse, nisi in humiditate, quæ aqua sulphuris dicitur, & quç sulphura continet. Sunt autem sulphura animæ occultæ in quatuor corporibus, quæ per se extractæ, seipsas inuicem continent, & naturaliter iunguntur. Si enim occultum quod est in ventre sulphuris aqua regatis, & bene mundetis, occultum obuiam naturæ suç lætatur: similiter aqua suo pari: sed hçc quatuor non tinguntur, verùm Quintum tingunt. Propterea dixerunt philosophi: quòd quatuor nummi vulgi non tingunt, nisi æs, quod æs tinctum, postea tingit nummos vulgi.

SEN-

SENTENTIA XLVIII.

MOSius. Hoc vnum quod sæpe nominatum est, philosophi multis nominibus nuncupauerunt: aliquando duobus nominibus, quandoq; etiam tribus nominarunt: dicam autem ego vobis iam quid sit: vnum est illud igneum: duo est compositum in eo, & tertium est aqua sulphuris, qua abluitur & teritur ac regitur vnum, donec peragatur. & hoc est quod innuit philosophus, cum dixit: Argentum viuum quod tingit aurum, est argentum viuum Cambar: nihilominus tamé philosophi distinguunt & dicunt: aliquando est Cambar, aliquando auripigmentum, sed ita oporret intelligatis: Argentum viuum Cambar, est Magnesia: Argentum verò viuum seri, auripigmentum est sulphur, quod ascendit de composito misto. Oportet igitur vos illud spissum commiscere veneno igneo, & putrefacere, ac diligenter terere, quousq; spiritus fiat: in altero occulto spiritu, & tunc fit tinctura, quæ tingit omnia quæ vultis.

SENTENTIA XLIX.

PLAto inquit: Oportet, cum hæc dissoluuntur corpora, cauere ne comburantur, & ea abluere aqua marina, quousq; totum sal in

dulcorem vertatur & clarescat ac tingat. Et oportet vnum tingens spiritum fieri, & alterum tinctum remanere non fugiens. Spiritus namque à corpore separatus, & in altero spiritu occultatus, fecit vtrumque fugiens: de quo Sapientes dixerunt: Fugienti ianuam reserate ne fugam accipiat. Conuertens namque in se spiritum sulphureum, sibi similem faciet, & vterque fiet fugiens, eò quòd facti sunt aerei spiritus: de quibus quoque philosophi dixerunt: Non fugiebant cum fugientibus: & tamen fugientes facti sunt: propterea reiterauere ea, & facti sunt non fugientes, sed simul vnum corpus, simile corpori à quo abstracti fuerunt. de quo vno Sapientes dixerunt: Quod tingens & tinctum vnum facti sunt, & hic spiritus in altero spiritu occultatus est humidus. Propterea oportet vos non ignorare, quòd humidorũ vnus est calidus: alter verò frigidus: & quamuis humidum frigidum inconueniens sit humido calido: vnũ tamen efficiunt. Et propterea illa duo corpora prætulimus: quia ijs totum opus peragimus, & corporea incorporeis regimus, donec incorporea corpora fiant, ignem non fugientia: & tunc illa corpora meliora sunt & preciosiora omnibus alijs corporibus. Accipite ea ergo, quæ non fugiunt, & coniungite ea, & abluite corpora eorum cũ incorporeo, donec

donec incorporeum corpus recipiat non fugiens: et vertite terram, in aquam, in ignem, & ignem in aerem, & celate ignem in intimis aquæ: terram verò in ventre aeris, ac calidum miscete humido, siccum verò frigido, & habebitis magisterium: scientes quòd Natura naturam superat, & Natura naturam vincit, ac Natura naturam continet.

SENTENTIA L.

2. AC Tomanus inquit: Philosophi de rubigine frequentissimè tractauerunt. Rubigo autem fictum nomen est non verum: dico tamen vobis, quòd rubigo sit secundum opus, quod ex solo auro fit, atque ob id Irudinem vocauerunt, quia in sulphureo auro celatur, quemadmodum Irudo in aqua. Est igitur rubigo rubefactio in secundo opere: in primo enim rubiginem facere, est dealbare opus, in quo philosophi iusserunt poni auri florem, & aurum æqualiter.

SENTENTIA LI.

53. MVNdus ait: De rubigine satis tractatum est, dicam igitur de veneno. Venenum non est corpus, eò quòd subtiles spiritus, tenuem ipsum spiritum fecerunt, & corpus tin-

xerunt, & in venenum verterunt, quod vene num philosophi asserunt omne corpus tingere, atq; ob id opinati sunt, quòd qui aurum in venenum vertit, is ad propositum iam peruenit: qui verò non, nihil efficit. Dico autem, quòd nisi igne res attenuetis, quousq; illę res vt spiritus ascendant, nihil dum perfecistis. Hic igitur est spiritus ignem fugiẽs, et fumus ponderosus, qui dum corpus ingreditur, vniuersum penetrat, & natura eo lætatur: Atq; ob id dictum est: Accipite spiritum nigrum, & eo corpora diruite & cruciate, donec alterentur.

SENTENTIA LII.

54. PYThagoras ait: Artis huius inuestigatores scire oportet. quòd philosophi de continuatione multipliciter tractauere. Iubeo ego aũt vos, vt argentum viuum corpore Magnesię constringere faciatis: vel corpus chuhul, vel sputum Lunæ, vel sulphur incombustibile, vel calcem assatam, vel alumen quod est ex pomis, vt scitis. Quòd si cuilibet istorũ esset singulare regimen, non dixissem vt scitis. Intelligite ergo, quòd ex sulphure & calce, & alumine, quod est ex pomis, et chuhul fit. Omne illud nihil aliud est, quàm aqua sulphuris. Et scitote, quòd Magnesia cum argento viuo

miscetur,

miſcetur,& ſulphura inuicem ſequuntur. Nõ igitur oportet vos illam dimittere Magneſiá abſq; argento viuo. Cum etenim componitur,fortiſsima cõpoſitio nominatur, quæ eſt vna ex decem,de quibus philoſophi tractauêre. Inſuper ſciatis,quòd cum magneſia,cũ argento viuo dealbatur, oportet vos in eam aquam albam congelare, & cũ rubificatur,rubeam quoq; aquá congelare. Nam quòd philoſophi dixerunt in ſuis libris :non eſt vnum regimen. Prima.n.congelatio ſtagni eſt,æris & plumbi:ſecũda eſt ſulphuris & aquę eius, & totum compoſitum hoc, nõ emitur, nec aliud quicquam eſt,quàm vapor & aqua:et regimen eius nihil aliud quàm ſublimatio argẽti viui,& vnio cũ corpore Magneſię. Ac proinde dixerunt,quod ſulphuris aqua munda, ex ſolo eſt ſulphure,et nullũ ſulphur fit abſq; ſuæ calcis,argentiq; viui et ſulphuris aqua.

SENTENTIA LIII.

55 BELlus. De compoſitione multa tractata ſunt: compoſitio autem & contactus vnũ quid ſunt. Accipite ergo ex altera compoſitione partem, & partem ex auri fermento,eiſque mundam ſulphuris imponite aquam, & habebitis patens arcanũ, quod omne corpus tingit. Sed interim eſt notandum,quòd

aqua munda quæ ex ſulphure eſt, non eſt ex ſolo ſulphure, verùm ex pluribus compoſita rebus, quæ vnum ſulphur efficiunt. Fit autem talis compoſitio in hunc modum. Miſcete pugnans in igne non pugnanti, coniuncta namque in igne conuenienter præliantur, & amicitia fit conſtans. Et hoc innuerunt philoſophi, cum dixerunt. In decoctione parum ſulphuris multa comburit dura corpora, & humor qui relinquitur, humida pix, balſamum gummi, &c. nominatur. Verùm hoc arcanum eſt, quod aperiam vobis. Hoc arcanum ex duabus procedit compoſitionibus: ſulphuris ſcilicet et Magneſiæ. Et philoſophi hoc compoſitum in vnum redactum, Aquam nominauerunt, & ſputum boletorum, ſpiſſum auri. In argentum verò viuum reductum, vocauerunt ſulphuris aquã. Sulphur autem cum ſulphur continet, dicunt igneum eſſe venenum, quod eſt patens arcanum, proueniens ab ijs, quos noſtis.

SENTENTIA LIIII.

56. PANdulphus. Iubeo vt argentum viuũ ex Cambar capiatis, et eum in tabernaculis ſublimetis: eſt enim alterum ſulphur, de quo antea dictum eſt: & ſic ſulphur ſulphuri miſcebitur, & multa ex eo procedent opera: Eo autem

autem ſublimato, procedet illud argentum viuum à Cambar, quod Ethelia, auripigmentũ, Zendrio, Ebſemech, Magneſia, Chuhul, et multis alijs nominib. nuncupatur. de quo philoſophi dixerunt, quòd natura in ſuò ventre erat occulta. Recto autem illo (quoniam omnium decem eſt perfectio) ſuo regimine, mox conueniens apparet eius alba natura, nec in eo vmbra vlla apparet: tunc Sapientes vocarunt plumbum ex Ebmich, Magneſia Martech, & æs album. Quòd vbi verè dealbatum eſt, vmbra caret & omni nigredine, & ſua dimiſit corpora ſpiſſa & ponderoſa, nullum corpus penetrantia, & ſimul cum eo mũdus ſpiritus humidus aſcendit, qui ſpiritus tinctura eſt. Ideoq; Sapientes dixêre: æs animam & corpus habere, anima autem eius eſt ſpiritus: corpus verò ſpiſſum: Id igitur ſpiſſum oportet vos diruere, quouſque eius ſpiſſum ſpiritum extrahatis, ex eo tingentem, extractum ſpiritum leui ſulphure miſcete, & peragetis propoſitum.

SENTENTIA. LV.

57. MORfoleus. Oportet, Sapientes viri, lento igne primũ humiditatem comburi, vt exẽplo nobis monſtratur in generatione pulli: & vbi augmentatur ignis, vas vndiq; obdure

tur, ne corpus æris, & ſpiritus eius fugiens extrahatur. & hoc innuerunt Sapientes, cum dixerunt: Accipite argentum viuum ex æris flore, quem ſcilicet ęris florem, noſtri aquam dixerunt, & igneum venenum ab hominibus extractum. Et iterum dixerunt: Cum omnia vnum fiunt, facta ſunt corporea incorporea, & è cõuerſo. Præterea dixerũt, Quòd omne corpus diſſoluitur cum eodem ſpiritu, cui eſt mixtum: & quòd omnis ſpiritus à corpore alteratur & coloratur, in quo conſiſtit color tingens. Benedictum ergo ſit nomen eius, qui electos ſuos docuit corpus in ſpiritũ vertere: qui ſpiritus calorem habet incorruptibilem, & quòd ſulphur fugiens extiterat, factum eſt ſulphur incombuſtibile. Scitote inſuper doctrinæ filij, quòd qui poteſt ſpiritum fugientem rubeum facere corpore ſibi coniuncto: deinde ex illo corpore & ſpiritu tenuem naturam in eius ventre occultam extrahere ingenio ſubtili, inuenit opus. Et notate quòd prolixitate coquẽdi tingit corpus, & hoc dixerunt philoſophi dicentes: Quòd rebus fortiter contritis, & igne diligenter coctis, fiunt tincturæ fixę, & quicquid in libris ſuis occultè narrauerunt, argentum viuum ſignificare voluerunt: quod aliquando dicitur aqua ſulphuris, aliquando plumbum, aliquando etiam nummus.

SENTENTIA LVI.

YSImidrus. De æris regimine et humidi ſpiritus ſatis ſuperq; tractatum eſt, abſoluam quod eſt omiſſum. Sciendum itaq; eſt, quòd philoſophi multa nomina poſuerũt, et quòd aliquando dicitur aqua Etheliæ, de qua ſuperius dictum eſt: quæ aqua cùm dealbatur, albificat & tingit. Ac vocatur ab eis flos auri, & antequam tingat, & ad hunc finem perueniat, vocatur æs. Cũ verò quatuor rebus, quas Sapientes vrinas fermentatas vocauerunt cõiungitur, vocant eam Cor, & colla auri, & nomina iſta ficta ſunt: tamen vera, & vnum ſolum ſignificant, ſcilicet argentum viuum ab hominibus extractum, ex quo & cum quo omnia fiunt, & dicitur eſſe aqua mundana; quæ omnem vmbram delet. Et ſciendum quòd cum dealbatur hoc argentum viuum ab hominibus extractum, efficitur ſulphur, quòd à ſulphure continetur, & eſt venenum quod marmori ſplendenti aſsimilatur, & hoc vocauerunt philoſophi Etheliam, & Auri pigmentum, & Sandarich, ex quo tinctura et ſpiritus mundus lento igne aſcendit, & ex quo flos ſublimatur. Et hoc totum ſecretum nihil aliud eſt, quàm argentum viuum ab hominib. extractum, id eſt, per homines. Porrò ſciendum eſt, quòd arcanum ęs dealbare non

poterit, donec fuerit in priore opere dealbatum. Notandum eſt etiam, quòd hoc ſulphur conſueuit fugere: & cum ſua ſpiſſa figit corpora, & ſublimatur ſicut vapor, oportet eum alio modo, argento viuo ſui generis retineri, & fugam cohiberi: & hoc eſt quod dixerunt philoſophi, ſcil. quòd ſulphura ſulphuribus continentur. Et non dubitetis, quia ſulphura fugiunt, niſi argento viuo ſui generis retineantur: & non credatis, quòd figat corpora, & poſtea fugiat. Philoſophorum intentio innuit: vt argentum viuum album vel rubeũ ſulphuri ſui generis miſceatur, & procul dubio non fugiet. Argentum ergo viuum, argento viuo ſui generis iungite: quo peracto maximum habetis arcanum. Eius confectio ex eius gumma et floribus lento igne coctis, conſtat. & hoc eſt acetum, ſal, & nitrum, & Muchal, cum eſt factum rubeum, & quodlibet elementum in nummo noſtro conſiſtens, verſum eſt in rubiginem.

SENTENTIA LVII.

59. OB Semeganus. Dico quòd inuidi totam artem hanc nominũ mulitudine vaſtauerũt: ars tamen eſt, ſecundum quam iuſsêre philoſophi aurum nummoſum facere, & eum calcinare, ſublimare, figere, terere, dealbare, coagulare,

gulare, coquere, & in rubeum vertere: & vocauerunt Etheliam ignem, et vas cribrum, aquam sulphuris, copulam: et hoc totum nihil aliud est, quàm contritio & dealbatio. Praeterea dico, quòd argentum viuum apud visum album est. Cum autem fumus ei aduenit, vertitur in rubeum, & fit Combar, hoc est venenum, & hoc innuerunt philosophi, dicẽtes: quòd natura plumbi facilè conuertitur: propterea saepenumerò reiterauerunt hoc verbũ conterere, vt multis modis monstrarent spiritus in vase occultos abstrahere, & aqua imposita prohibere ne comburãtur, aliàs ignis ipsos facilè cõburit. Sed aqua apposita, quantò plus flamma eos inuadit, tantò plus in visceribus aqua penetrat & prohibet, ne flamma cõburantur. Atq; ob id etiam antiqui multa tractauerunt de sublimatione, quia nisi res igne fortiter cõteratur, Ethelia non ascẽdet, quod voluit Hermes innuere, cum dixit: Cribrate res quas nostis, & altius liquefacite.

SENTENTIA LVIII.

60. ARzoch ait: Nisi res igne conterantur, Ethelia non ascendet, & ea non ascendente nihil facitis. Videtis enim quòd vẽtus meridiei plurimus cum exhalatur, nubes sublimari facit, marisq; vapores eleuat, hoc est vas, & te-

ſta, in qua eſt ſulphur incōbuſtibile. Moneo autem vos, vt argentum viuum, quod ex pluribus eſt confectum, congeletis, vt duo tria fiant, & quatuor vnum, ac duo vnum.

SENTENTIA LIX.

61. ANAxagoras. Accipite combuſtum fugiens, corpore carens, et incorporate eum. Deinde ſumite ponderoſum, fumum habens, habile ad bibendum, hoc eſt, vt rem clarius exponam: hoc combuſtum fugiens, & ad bibendum ſciens, eſt Ethelia, quæ cùm ſulphuri cō iuncta eſt, vitreo vaſi igni imponite, & coquite, donec Cābar fiat, & peragat arcanū quod quęritis. Coquite ergo, et non pigeat vos reiterare: tota enim perfectio ſulphuris in decoctione tabulæ conſiſtit. Coquatur igitur, quouſq; fiat rubigo. Omnes quidem philoſophi dixerunt: quòd qui rubiginē in venenum aureum poteſt conuertere, opus peragit: ſin autem inuanum laborat.

SENTENTIA LX.

62. PIThem. Dico quòd cum Magiſter de aqua iſta primò tractaſſet: poſtea in fine ſui libri loqui voluit de fermento auri. Quare mirum eſt, cur inuidi finem ante principium in ſuis

in ſuis tractatibus poſuerunt, præcipiendo in auri fermento, aquam ſulphuris mundam cum aliquantulo gummæ commiſceri. Præterea putrefactionem omiſerunt, de qua pauca dicam. Putrefactio non fit abſq; humido & ſicco, et ex vtroq; naſcitur operis principium, licet in tres partes inuidi hoc opus diuiſerunt.

SENTENTIA. LXI.

63. CONſtans. Quid nobis cum inuidis et eorum tractatibus? Certum quippe eſt, hoc opus quatuor habere naturas, quæ ſunt ignis, aqua, aer & terra: quæ niſi habeantur, nihil vnquam generatur, nec quicquam abſoluitur in arte. Iungite ergo ſiccum humido, hoc eſt terram & aquam, & coquite igne & aere, quouſque ſpiritus in anima deſiccetur, ſcientes quòd tenue tingens ſumit virtutem ex tenuiſsima terræ, aeris & aquæ parte, & exſiccatur. Hic enim eſt modus operis noſtri, vt omnia in terram vertantur. Nolite ergo res multiplicare: inuidi quidem eas multiplicauerunt, & varia deſcripſerunt regimina, vt inquiſitores fallerent, & aſsimulauerunt hoc opus ſicco, omni lapidi & metallo, pellibus animalium, omni reptili & volatili. Vos autem ſcitote, quòd corpora corporibus tinguntur, & corpora corporibus

figuntur, & quod philoſophus dixit: in arte eſt argentum viuum de Cambar, & in nummis eſt argentum viuum de maſculo, & nihil aliud curate, quoniam non ſunt niſi hæc duo argenta viua.

SENTENTIA LXII.

64. ASTratus. Qui veritatem vult aſſequi, capiat ſolis humorem & ſpiritum Lunæ, veritatem dico, nec aduerſa adfero: Nummos enim quos philoſophi capere iuſſerunt, nummi Hermetis ſunt, de quibus partem ſumi iuſſit, & ex ære philoſophorum partem, & nummis miſcere ac vaſi imponere, obſtructo diligenter ore, & coquere ſeptem diebus, & tunc vertitur æs in nummos. Coquatur ergo iterum, & non tædeat vos decoctione: poſtea aperiatur vas, & inuenietur nigredo, quæ abſumpta apparebit albedo nobiliſſima. Poſtea ponatur in locum ſuum, & iterum coquatur, donec lapilli in ſiccum vertantur: poſtea coquatur igne fortiori, quouſq; lapis durior fiat & confringatur, ac in cinerem vertatur. O quàm precioſus eſt cinis ille. Viri Sapientes intelligite illud: Aquæ ſuę iterũ coquite, donec liquefiat: poſtea coquite ipſum, & imbuite ipſum cum aqua permanente, donec cõpoſitio dulcis & ſuauis ac rubea

appa-

appareat. postea imbuite donec humida fiat: demum coquite igne fortiori, & vt dictum est os vasis claudite. Hoc est regimen quo corpora fugientia non fugientia fient, & spiritus in corpora, & corpora in spiritus vertentur, ac se inuicem nectentur, ac vltimò fient corpora spiritus, animam habentes & tingentes ac germinantes. Quapropter diligenti opera æs dealbate aqua permanente, donec accidat ei rubigo, et congeletur, fiatque corpus Magnesiæ: deinde coquite donec totum corpus confringatur, & ita fugiens vertetur in cinerem, & efficietur æs vmbra carens, & tinctura philosophorum.

SENTENTIA LXIII.

65. ANAstratus. Dico vobis quòd hoc secretum inuidi variè depinxerunt, aliquando in membra, in physicam ratiocinationem, Astronomiam; & interdum assimilauerunt arboribus, metallis, & vaporibus ac reptilibus: & quantò plus potuerunt, ipsa nomina multiplicauerunt. Ego verò vobis dico, sumite ferrum, facite inde laminas, postea aspergite eas veneno, & ponite in vas, cuius os bene occludatur, & cauete humorem multiplicare. Vel ponatis ipsum siccum, & facite siccum massam fortem, scientes, quòd si aquam

massæ multiplicaueritis, nō continebit eam, neque bene ardebit in camino: & si nimis siccaueritis, no coniungetur, nec coquetur. Exsiccate ergo eam, & in vase suo ponite, cuius os firmiter claudatur, & postea fiat ignis carbonum desuper per dies aliquot: deinde aperiatur vas, & inuenietis in eo, & etiam in coopertorio vasis nodos paruulos. & hoc est quod igne sibi ministrato, acetum surgit in altum. Eius namque natura spiritualis est, quia sursum ascendit: & ideo moneo vos, vt per se teneatis eam, tribus enim decoctionibus multiplicatis conglutinatur, & ab igne congelatur, eiusq́ue natura conuertitur in naturam. Sic Cambar similiter decoctione & liquefactione tali disiungitur. Notum etiam facio vobis, quòd ista frequenti decoctione consumitur tertia pars aquæ: residuum verò eius efficitur ventus, qui Cambar & spiritum eius portat in ventre suo. Præter hæc dico quòd nihil est preciosius arena maris rubea, & est sputum Lunæ, quod Solis lumini iungitur & congelatur. Et quantò plures transeunt dies, tantò fortius congelatur, & non comburitur. Solis enim beneficio coctum congelatum est: & albedo illa præstantissima facit eum terrenum ignem superare.

SENTENTIA LXIIII.

66. BALGVS. Quidam fructum istius artis Tulleas descripsit, & mirabili modo me cepit docere, dicens, Quòd absque labore inuenitur eius operatio. Cumq; autem de eius incremento & ædificatione cepit docere, talia dixit: Accipe arborem illam, & ædifica sibi domum rotundam & tenebrosam, & rore circũdatam, & pone in eam veterem hominem centum annorum, & claude domum, ne ventus aut puluis intret ad eos, & dimitte eos in domo illa centum & nonaginta diebus, Dico ego vobis in veritate, quòd senex ille non cessat comedere de fructu arboris illius, donec iuuenescat. O quàm mirifica est arbor illa, quæ suis fructibus animam in corpus iuuenile transfundit, & patrem in filium conuertit.

SENTENTIA LXV.

67. THEOPHIlus. Scitote charissimi, quòd quamuis inuidi dispositionem hanc multis celauerint nominibus, vno tamen nominauerunt eam, scilicet, Aquam vitæ, Nam cum dictus senex sibi iungitur, perfectè moritur: postmodum verò ponitur in Sole, donec liquescat: postea imbibitur, congela-

tur, & ita per dies ſeptem fit ferrum rubiginoſum. Quòd ſi hoc eſt nimis obſcurum, narrabo aliud. Quidam fructus exeunt à perfectiſsima arbore primo vere, & poſtmodum æſtate florent, & tunc multiplicatur & decoratur arbor, donec fructus perficiantur, & maturando dulces fiant. Simili modo illa mulier fugiens generos, quibus per ſe, quamuis irata, domeſtica fit, vt non dedignetur ſe ſuperari, vt eius coniunx ſuum habeat decorem qui furibundus eam diligit, ac iugiter pugnat cum ea, donec ſuos concubitus cum ea peragat, & Deus pro voluntate filios multiplicat. cuius porrò decor igne conſumitur: termino enim finito reuertitur ad eam. Dico etiam vobis, quòd draco ille non moritur: tamẽ illam mulierem ſuos interficiens coniuges, philoſophi neci dare eam voluerunt: illius enim venter plenus eſt veneno. Fodiatur igitur ſepulchrum Draconi, & ſepeliatur mulier cum illo: cumq́ue Draco ſe cum ea mixtum videt, emaſciatur & vertitur in ſanguinem. Quod cum vidẽt philoſophi in ſanguinem verſum, ponunt eum ad Solem, quouſque lentitudo ceſſat, & ſanguis areſcat: & tunc apparet venenum, & occultum manifeſtatur.

SENTENTIA LXVI.

68. BODILLVS: Scitote quòd abſque com-

complexione non generatur aliquid. Sperma denique ex ſanguine & libidine generatur, & nutritur caliditate & humiditate ſanguinis: poſt quadraginta verò dies formatur fœtus. Et niſi eſſet humiditas, non ſolueretur ſperma, nec procrearetur fœtus. Illum verò ſanguinem conſtituit Deus ad nutrimentũ ſpermati, donec fœtum producat, qui productus non niſi lacte nutritur quandiu paruus eſt: & quantò plus calore naturali exuritur, tantò plus oſsibus confortatis in iuuentutem ducitur, ad quam perueniens ſibi ſufficit. Simili modo oportet vos in hac arte laborare, ſcientes nihil abſque calore generari: ſed calor intenſus exhalare facit, frigus verò perire. Temperatus verò calor eſt ſuauis corpori, & per cum lenificantur venæ, & calor innatus alitur & augmentatur.

SENTENTIA LXVII.

69. MOSCVS. Scitote quòd inuidi modum plumbi formandi multis modis narrauerunt, cauſa decipiendi poſteros, varia fingendo inſtrmenta. Ego autẽ dico, quòd nulla inſtrumenta fiunt, niſi ex noſtro puluere albo, ſtellato, ſplendido, & ex lapide candido. à quo puluere apta fiunt inſtrumenta pro ouo: non tamen nominauerunt ouum, vel cuius auis ouum ſit. Porrò eorum regimen quod

diximus, difficillimum inquit eſt. Nam ſi compoſitum plus quàm oportet regatis; eius lumen à pelago ſumptum extinguitur, & ideo iuſſerunt philoſophi hoc opus ſubtili meditatione regi.

Accipite ergo & regite ipſum Luna, & arenæ imponite quouſque dealbetur, ſcientes, quòd niſi patientiam habeatis, errabitis in eius regimine, & corpus corrumpetis. Coquite leni igne donec appareat album: deinde aceto extinguite, & tum videbitis vnum à tribus ſocijs dimiſſum. Et ſcitote quòd primum commiſcet, ſecundum comburit, tertium liquefacit. Iungite ergo primò nouem partes de aceto cum caleſcit vas, & iterum nouem partes cum calefactum eſt vas apponite.

SENTENTIA LXVIII.

70. MVNDVS. Quidam Philoſophi nominauerunt aurum Chelidoniam, Karnech, Geldum, &c. & vnum tamen & idem ſunt: & nomine proprio ſubtracto, vocauerunt hoc ſecretum, Nigrum, quoniam à pelago noſtro extractum eſt. Et dico vobis, quòd antiqui doctores Tyrio colore fixerunt Keukel. Color autem noſter Tyrius, puluis à me deſcribetur, qui quidem à mari rubeo noſtro & puriſsimo extractus eſt. Et ſunt illi plurima nomina impoſita, quæ vera tamen ſunt. Exem-

plum

plum habetis etiam in tritico quod molitur, & tunc aliud nomen consequitur: deinde cribratur, & diuersis nominibus nominatur. in rei tamen veritate vnum est frumentum: sic hoc secretum nostrum secundum vnũquodque regimen nominatur variè.

SENTENTIA LXIX.

RARSON. Scitote quòd illa natura, de qua sæpe dictum est, masculus est & fœmina, & quòd philosophi vocauerunt eam Magnesiam, eò quòd in ea est maximum arcanum. Ponite ergo Magnesiam in suo vase, coquendo eam diligenter, & vase post septem dies aperto, inuenietis ibi aquam, quam coquite amplius, donec coagulãdo seipsam contineat. Scientes quòd inuidi in libris suis pelagus per humorem significare voluerunt, & pro vase posuerunt pannum, & pro natura medicinas: ipsa tamen vna est quæ germinat & floret.

SENTENTIA LXX.

AGAdimon ait: Coquite æs donec exeat nigredo, quam nummum vocant, & res artis nostræ bene miscete, & inuenietis nigredinem statim, quæ est plumbum sapientum,

de quo Sapientes in libris ſuis multa tractauerunt.

SENTENTIA LXXI.

73. ORFVLVS. Scitote quòd in principio miſcere oportet elementa ſyncera & amœna ſuper ignem lentum: & oportet etiam caueri, ne ignis ſit nimis fortis, donec ſeipſa contingant elementa, & plenè commiſceantur, ac poſtmodum deſiccentur, ſcientes quod vnum comburit aliud & diruit: & vnum confortat aliud, ac docet eum contra ignem preliari, cui reſiduum humoris totius iterũ commiſceri oportet, & tunc exaltatur eius rubor. & hoc eſt quare elementa igne cocta lætantur, & alias vertant naturas, eò quòd non liquidum fit liquidum, quod eſt caput huius artis, & hoc humidum ſiccum facere, & fugiens fixum eſt arcanum. Conuerſione autẽ facta dimittũtur in ignem, donec ſpiſſum attenuetur, & rarum tingens fiat. & hoc quidẽ taliter compoſita gignunt, & germinát quod quęritur, coloribus quoque incipientibus apparere, prodibũt miracula, et tandẽ incipit Tyrius color apparere. O natura cœleſtis, naturas tingens: ô illius cœleſte naturę regimẽ, elementa conuertens & multiplicans compoſitum, mouens vnicum. Dico vobis quod nihil

nihil preciosius est naturis illis.

SENTENTIA. LXXII.

74 EMIganus: Legendi sunt libri Philosophorum: non frustra enim dixerunt: Inspicite lactantem puerum, & non impediatis eum, in eo manet arcanum, ex quo bona operantur Sapientes. de quo etiam dixerunt: Comburite æs, comburite argentum viuum, & comburite aurum. Hoc si tenebrosius dictum est, dicam clarius: Comburere, comburere, comburere, non est nisi vnum, scilicet dealbare, & rubeũ facere est viuificare. Et vobis dico, quòd definitio huius artis est corporis liquefactio. & animæ à corpore separatio. Insuper dico quòd æs nostrum habet animam & corpus sicut homo: oportet ergo dirui corpus, & animam ab eo separari. Proinde dixerunt philosophi, quòd Saturni splendor, dum scandit in aera, non apparet nisi tenebrosus, & Mercurius radijs Solis occurrit: deinde argentum viuum virtute ignea corpus viuificat & perficit.

SENTENTIA LXXIII.

75. ATTAmanus. Scitote fratres, quòd opus nostrum quod quæritis, ex maris fit ge-

neratione, quæ poſt Deum omnia perficit. Accipite ergo lapides marinos veteres, & aſſate carbonibus, donec albi fiant, & extinguite aceto albo: ſi fuerint vnciæ viginti quatuor extinguite calorem illorum tertia parte aceti. poſtea coquite in Solem & terram nigram per viginti quatuor dies: opus verò ſecundū à die menſis Septēbris decimo, ad decimum gradum Libræ perficitur. Sed huic operi ſecundo acetum nolite apponere, ſed permittite ipſum decoqui, donec acetum ſuum totum biberit, & terra fixa fiat, vt terra Ægyptiaca. Et ſcitote quòd opus vnum alio citius exſiccatur, aliud tardius, & hoc fit ob coquendi diuerſitatem.

SENTENIA LXXIIII.

76. FLORVS. Coquendi diſpoſitionem complebo, dicoque quòd ſignum primæ decoctionis eſt ſui ruboris extractio. Rubedinem autem ita accipite. Cum videritis ipſum iam nigrum totum, ſcitote quòd in illius nigredinis ventre albedo occulta eſt, & tunc oportet albedinem illam extrahi à ſua nigredine. In ſecunda verò decoctione ponatur illa albedo in vaſe cū ſuis inſtrumētis, & coquite leniter donec omnia alba fiant. cumque albedinem illam ſuperuenientem in vaſe videritis,

tis, certi estote, quòd rubor in illa albedine est absconditus: & tunc oportet vos ipsum abstrahere, & tandiu coquere, donec totum fiat rubeum. Et scitote, quòd prima nigredo ex natura Martech fuit, & ex illa nigredine exortus est rubor, qui rubor nigrum emendauit, & pacem inter fugiens & non fugiẽs composuit. Fit autem hoc ita: Res cruciata in corpore mergitur, & vertit ipsam in naturam alterabilem. Et scitote quòd illud sulphur corpus denigrans non potest tangi, nec contractari: sed hic cruciat & tingit. Itẽ scitote, quòd illud sulphur denigrans, est id quod non fugienti aperit ianuam, & etiam non fugiens in fugiens conuertit. Nónne videtis quòd crucians cum nocumento vel corruptione non cruciat vtilitate & coadunatione? Sciatis etiá pro certo, si eius cruciatus esset noxius vel inconueniens, non compleretur ab eo quousq; colores inuariabiles extraheret: & hoc vtiq; Aquam sulphuris nominauimus, quá aquam ad rubeas tincturas aptamus, quæ quidẽ deinceps non denigratur. & licet postea non denigret, non fit tamen de nigredine illa tinctura, sed clauem esse vobis intimaui.

SENTENTIA. LXXV.

77. MANdinus dixit: Nisi hoc arcanum ha-

beat, quod ipſum emédet, non prodeſt vobis quicquá. ob id dixerunt antiqui, Illud quod perficitur vnum eſt, & diuerſæ naturæ non emendant ipſum: quod verum eſt: imo ſola vna res ſibi conuenit, quam quidem pariè regere vos oportet. ignorantia enim regiminis ſæpe errare facit. Nolite ergo pluralitatem diſpoſitionū curare, nec ea quæ fallentes in ſuis narrauerunt figuris. Vna .n. veritatis natura, quam Naturales vnū nominauerunt, in cuius ventre occultum ineſt: quod quidē occultum non videtur niſi à Sapiēte. Qui ergo eius ſcit complexionem extrahere, parieq; regit; ex eo eminet natura, omnes naturas ſuperans: & tunc complebitur ſermo qui ſcriptus eſt, videlicet, quòd Natura naturam continet: & tamen non ſunt diuerſæ naturæ, ſed vna, habēs naturas in ſe & res ſuas, quibus cæteris rebus eminet. Proinde bene fecit magiſter, quòd vno orditus eſt. & vno finiuit: deinde illas vnitates Aquam ſulphureā nuncupauit, omnem naturam vincentem.

SENTENTIA LXXVI.

78. ARCHElaus. Perbellè deſcripta eſt Aqua ſulphuris munda. Niſi enim ſpiſſa corpora diruantur à natura corpore carente, donec fiant corpora incorporea, & velut ſpiritus

tenuis, non poteſtis animam illam tenuiſſimam ac tingentem extrahere, quæ in intimo ventris occulta eſt. Et ſcitote, quòd niſi corpus diruatur, quouſque moriatur, & ex eo ſuam abſtrahatis animam, quę eſt ſpiritus tingens, nequaquam corpus eo tingere poteſtis.

SENTENTIA LXXVII.

79. PHIlotis. Prima compoſitio, ſcil. corpus Magneſiæ, ex pluribus fit rębus: quamuis vnum quid factæ ſunt, & vnum ab antiquis ſc. Albar æris nuncupatur. Cum autem regitur, decem nominibus nominatur à colorib. naturæ deſumptis, qui in regimine corporis Magneſiæ apparent. Oportet igitur, vt plumbũ in nigredinem conuertatur, & tunc decẽ prędicta in auri fermento apparebunt cum Sericon, quod eſt compoſitio, quæ decem nominibus nuncupatur. Sed ijs relictis, nihil aliud ſignificamus varietate nominum, quàm Albar ęris, eò quòd is tingit omne corpus, quod in compoſitione introiuit. Compoſitio aũt duplex eſt, vna in humido, altera in ſicco: & cum prudenter coquuntur, fiunt vnum, & nominatur Bonum plurimorũ nominũ. Cùm verò rubeum fit, auri flos, auri fermentum, colla auri, rubeum ſulphur, & auripigmentum. Dum aũt crudum permanet, plumbum

æris dicitur, virga metalli, & lamina.

SENTENTIA LXXVIII.

80. AGMON. Pro corolario dicam, quòd qui non liquefacit & coagulat, multipliciter errat. Denigrate ergo terram, & separate eius animam & aquam, & postea dealbate, & inuenietis quod quæritis. Dico etiam vobis, quòd qui terram denigrat, & album igne dissoluit, donec fiat sicut gladius denudatus, & qui prius dealbationem eius completam ei animam inducit, totumque tabido igne figit, postquam liquefactum fuerit, felix dici merebitur, & super mundi circulos exaltari.

Hoc de lapidis nostri reuelatione, doctrinæ filijs satis esse non dubitamus, cuius vires corrumpi nequeunt. si ponatur in igne, vis eius augetur, quē si soluere vis, soluetur: si coagulare, coagulabitur. Nemo ipso carere potest, & omnes ipso egent. Cumq; ei plura nomina sint, vno tamen nomine nominatur, & vbi patet, ibi cælatur. Est quoque lapis & non lapis, spiritus & anima & corpus: est albus, volatilis, concauus, pilis carens, quem nemo infrigidatum potest sine offensa tangere lingua: quem si volare facis, volat: & si dixeris ipsum aquam, verum dicis: & si dixeris ipsum non esse aquam, falsum dicis. Non tamen

men pluralitate nominum decipiaris, ſed certum habe, quod vnum quid eſt, cui nihil alienum infertur. Eius igitur locum inueſtiga, & nihil alienum inferas: ſed ſine multiplicare homines nomina, quæ niſi multiplicarentur, ſapientiam noſtram plurimi deriderent.

ALLEGORIAE SVPER *librum Turbæ.*

INCIPIVNT super libum Turbæ allegoriæ, & primò de homine. Accipe hominem, tonde eum, & trahe super lapidem vel laminam, donec corpus eius moriatur, & pereat spissitudo: securus sciens quòd cum suam amiserit spissitudinem fiet spirituale, redde sib postea animam suam: deinde pone in balneo per 40. dies, vt sicut in vulua sperma moriatur, quod vtique regenerationis naturæ est principium, & surgat creatio propositumque peragatur. Sume taurum cum carne & sanguine, cornibus pedumque calciamentis, & verte eum in aquam, & cum sanguine misce, totumque trahe, postea assa, donec rubescat: postea verte æs in tincturis deiuijs. Recipe Gallum, crista rubea coronatum, & viuum plumis priua, pòst pone caput eius in vitreo vase, et ad horam serua. Pòst conde iterum gallum, et trahe donec lenificetur, & quousque purificetur, & super marmor extende: deinde cum pennis ab eo remotis fortissimè trahe & tonde: deinde in equorum fimo, donec plumas inducat, dimittite. Cumque eum gallum, velut gallum vociferantem audieritis, scitote rectam semitam vos ambulasse.

x. In Vase magnum sonitum audiueris.

Vi-

Viperam sume, quę dicitur de rexa, et priuḗ a capite & cauda, in his duob. locis liquescit eius venenum, ex quo spiritus procedit. Diuide ergo caput et caudam, vnumquodq; per se in vitreo vase repone. Sume residuum corpus et coque lento igne, quousq; caro ab ossibus secernatur. Et postea pone eam super lamina, & tamdiu conde, donec vertatur corpus in spitirũ, & auferatur ab eo flexibilitas. Non enim potest attenuari lentum: deinde capiti suo iungite, et cum eo terite, donec corpus, quádiu flexibilitas in eo cõsistit. sicca corpus huiusmodi ad solem vel ad ignem, vt videas quod inquiris. Hoc itaq; completo, scito quod habes corpus corpora perforans, & naturam naturá continentem, et naturam natura lætanté, quę perfectio tyriaca philosophorum dicitur. Est in mari piscis rotundus, ossibus et corticib. carens, et habet in se pinguedinem, mirificá virtutem, quę si lẽto igne coquatur, donec eius pinguedo & humor prorsus recedit, & postmodũ teratur fortissimè, & quousq; lucescat aqua maris imbuatur: deinde per hebdomadá sepeliatur, et postea assádo candidetur. Cũq; fuerit bene dealbatũ, & eius aqua sibi reddita: postea proprio humore imbutus: deinde post humoris imbuitionẽ, quousq; citrinus appareat, assatus, fit coliriũ philosophorum: cuius oculi liniti ar-

cana philoſophorũ de facili potuerunt intue
ri. In maris luna eſt ſpongia plantata, habens
ſanguinem et ſenſum, ad modum arboris in
mari plantata, et non mouetur à loco ſuo:
quam ſi regere volueris, habeas tecum falcẽ
qua ſeces eam, à longè caueas tibi ne ſanguis
inde fluat, quoniam venenum eſt philoſopho
rum. Cum ergo ſpongiá illam ceperis, priua
eam ſanguine: deinde in vaſe vitreo eá repo-
ne & cuſtodi. Poſtmodũ ſume corpus eius, &
ablue aqua marina donec purificetur, et fiat
corpus albũ carens turbatione. Poſtea redde
ſibi ſanguinem ſuum: deinde ipſum fortiter
tere, donec ſua fortitudine priuetur odore, &
ſiccũ penitus fiat. Homines oliuas habent ex
quibus oleum extrahunt, et illud eſt combu-
ſtibile. Oleum aũt philoſophorum non ſic ex
trahitur. Veruntamẽ eius natura eſt cõbuſti-
bilis, & immobilis ſemper perſiſtit, et eſt mo
dus faciẽdi ipſum ſic. Oliuas quas habemus
mundas et integras accipimus, & terimus e-
as cũ aqua ſua: poſtea decoquimus eas. Dein
de ponẽtes eas in loco humido, dimittemus
ibi, donec penè diſſoluantur, & donec oleum
à ſuo ſpiſſo corpore ſeparetur. Facimus etiá
fecem inferius deſcendere, aquam in medio
cõſiſti: oleum verò ſuperius emanari. Poſtea
ſeparamus aquam, ponentes ſuper laminam
candentẽ aqua ſua imbibimus, donec flexibi

litatem quæ in eo est rectissimè videamus, et tunc ipsum in humido, equorum fimo sepelimus. Deinde siccamus & assamus ad Solem, & septies iteramus, vel quousq; ab omni inquinamento mundum et albissimũ videatur. Deinde sibi reddimus aquá suam, post assamus, donec ventilando sine quiete perficiatur: hoc est vnguentũ philosophorum, quod absq; pabulo ardet, et non cóburitur. Lignorum cineré sumite meum, imbuite ipsum aqua marina, ponétes ipsum in balneo, donec dissoluatur eius nigredo, quæ vocatur Ethel, sublimate ponentes ipsum in cucurbita cum alembico vitreo, & separate humorem ab eo. postea cinerem dissoluite, & dissolutum capite, & vrina puerorum abluite, vel aqua pluuiali, donec candidus fiat sicut lac. Pòst Ethel à corpore diuisum sumite, & cum corpore diligenter terite, pòst in vase vitreo ponite, dimittentes eum in loco tenebroso, donec videatis vas cádescere, & veluti Iacinthũ lucere. Philosophorum crocus taliter præparatur, sumatur radix eius cum stipite, postquam fuerit humidus, teratur cum humiditate sua in Sole: & post hoc dimittatur in in balneo, donec spiritus eius tingens, purus, & liquidus emineat, qui totus est colligendus, & corpus residens abluendum est: quonniam quædam flexibilitas & inquina-

natio consistit intra eã, quæ non nisi laborioso & subtili ingenio euelli potest. Capiatur ergo corpus et abluatur, & ad lentum & tepidum ignis calorẽ teratur, ad modum eorum, qui linum cũ cinere et aqua calcis albæ cãdidũ faciunt, dealbetur. Deinde per noctẽ vnã dimitte in loco humido: pòst aqua maris ablutum, roretur paulatim, donec plenissimè candidetur, quo candidato, reddatur ei spiritus tingens eius, & fit elixir, omni tẽpore firmum & perfectum. Corallus est quoddam vegetabile, nascens in mari, radices et ramos habens, & generatur humidus. Vento autem Septentrionali flante, indurescit, & fit corpus rubeum, quod cum videt, qui per mare nauigat, secat ipsum sub aquis: cum verò exit, vertitur in lapidem, cuius color est rubeus, et aptantur in lapides Indorũ quoq;, vulgus valde vtitur eo. Simili quoq; modo vtuntur scil. corallo nostro Philosophi in arte nostra: sumunt enim ipsum, & terũt fortiter, et in aqua maris eum per 21. dies imbuunt, et in balneo cum multa humiditate, donec spiritus eius tingẽs emineat, dimittunt: & hunc spiritum sumentes in vitreo vase reponunt, & dimittunt fecẽ quasi mortuam: et tamen nec albam nec rubeã. Postea ponunt in sphæram eam, quam cribrum vocamus. Deinde cum aqua maris tepida imbuunt, & hoc septies iteratũ

abluen-

abluẽdo et ſublimando, donec formam ſalis candidiſsimi recipiat: quo facto reddunt ei ſpiritum tingentem. Et deinde ponunt ipsũ in loco humido, donec rubeſcat, & fiat eius ſpermale. & de hoc ponunt philoſophi ſuper vitrum, & facit ipſum infrangibile. Et cũ ponitur ſuper argentum, vertit ipſum in aurum obrizon. Lapidem qui dicitur Borites ſumũt philoſophi, qui coloris Indici & varij ſimiliter eſſe dicitur. terunt ipſum et aqua maris imbuunt: poſtea ponũt ipſum in vaſe vitreo, & permittunt eum per dies plurimos in humido loco, donec ſulphur quod in eo latet, exeat, & hic ipſum colligunt, & in eo vitreo vaſe reponunt: corpus verò quod quaſi fuſcũ remanet in aqua ſalis diſtillati abluunt, pòſt in calido ſole tẽpore æſtiuo dimittunt, & hoc toties iteratũ, donec ad inſtar marmoris albi coruſcet. Poſtea ponunt in Athanor, & ibi deſiccãt. Poſtea reddunt ei ſulphur, quod ab ipſo fuerat extractum, & teritur in eo, quouſque vertitur in lapidẽ, et ita cõpletur Elixir in perpetuum huius vitæ valiturũ. Tinctores habent herbam, qua vtuntur in lana tingenda, ſumentes tantumodo tincturam & lignũ relinquentes. Similiter habemus nos in arte noſtra, ponimus terentes et cribrantes ipsũ, & vrina puerorum frequenter imbuentes, donec lẽteſcat: & ita erit tinctura eius, ab eo po

ſtea ponimus eum in fimo equino, quouſq; purificetur eius tinctura, & ſupra corpus appareat. Quam recipientes in vaſe vitreo ponimus: corpus verò ipſius cum proprio humore terentes, & in loco humido ponentes abluere non ceſſamus, donec candore niueo induatur. Poſtea iungimus ipſum tincturæ ſuæ purificatæ, quam ab eo abſtraximus, & in calido ſole ex ea ipſum imbuimus, & ita recipit virtutem mirificam. Et hæc eſt deſcriptio, quam figuratiuè narrarunt antiqui in proſis ſuis.

FINIS.

ÆNI-

AENIGMA

EX VISIONE ARISLEI PHILOSOPHI, ET ALLEgorijs Sapientum.

AENIGMA I.

CONGRegatis denuò philosophorum discipulis quibusdam studiosioribus, Pythagoras, quorum superior Arisleus Abladi filius, deinde Paris Belchioti filius, Armenius Archię filius, Meditátalus, Phaliseus, Echamisius & Parmenides, & Eximesias Admiri filius, Auerca q̄ siuit ex Arisleo, posset ne dicẽdo efficere, vt exemplo aut parabola liceret inuestigatoribus artis, ex arbore illa immortali, fructus, quam philosophorum discipuli prædicti, cæteriq; in Turba descripserant, colligere? Et ille lubenter quidem dicam, vti potero, sed non fortè satisfacturus voluntati tuæ. Rursusq; Pythagoras: Dic igitur quàm aptè poteris. Et ille: vidi me & quosdam ex Turba equitantes ad maris litora, & ecce habitatores maris secum inuicem concubãtes, & nihil eis gignebatur: et arbores plantantes, non tamen fructificantes: & seminantes nec quicquam nasci. Et dixi: Quid vobis? Nunquid quamuis multi sitis, nemo philo-

phus eſt, qui vos doceat? & dixerũt illi: Quid eſt philoſophus? ait ille: Qui res nouit. & illi: Quid prodeſt eius ſcientia? & ego: Si in vobis philoſophus eſſet, filij veſtri multiplicarentur, & naſcerentur vobis arbores, & nõ morerentur, & fructus non extinguerentur, & eſſetis reges, omnes inimicos veſtros ſuperantes. Euntes illi, ſignificauerunt hæc domino ſuo Regi marino. Cumque ab illo vocati eſſemus, muneraq́; poſtularet, reſpondebamus, Munera nos occulta portare, generandi ſcilicet artem, & arbores plantandi, & seminandi, ex quibus arboribus & fructibus qui comedet, non eſuriet vnquam. Et ille: Maximum munus, ſi hoc reuera miſit magiſter veſter. Dicite ergo, quid habetis? & ego: Domine quamuis rex ſis, malè tamen imperas & regis: maſculos namque maſculis coniunxiſti, ſciens quòd maſculi non gignunt. Generatio enim ex mare & fœmina eſt coniunctis, veraq́ue fit generatio, ſi natura naturæ, maſculus fœmellæ, conueniens conuenienti, aptũque apto commiſcetur. Et ille: Filium quidem & filiam habeo, propterea que rex ſum meorum ſubditorum, quoniam illi horum nihil habent: ego tamen filium & filiam meo in cerebro geſtaui. Et ego: Duc ad nos filium tuum Thabritium. Quo audito, poſtulaui & ſororem eius Beyam nobis adducendam.

Rex

Rex ait: Cur Beyam vultis? Et ego: Quia generatio non fit absq; ea, et quamuis soror sit fratris, et fœmina: tamen emendat ipsum, eò quòd ex ipso est. Producta aũt coram Beya: ecce puella cãdida, tenera et suauis. Coniungentib. autem nobis Thabritim & Beyá. En ait rex, nunquid vir duxit vxorem suã? Et ego: sic pater noster Adam iussit filios suos, et tu si in hoc acquiesces, ò Rex beatus eris, et generabunt tibi reges ac reginas, nepotes et neptes plurimos: et filius tuus Thabritis, et soror eius Beya lucrabuntur tibi, et mortui si fuerint, reuiuiscẽt. Acquiescente aũt Rege, et fratre cum sorore concubante, ecce confestim mortuus est Thabritis. Quare rex, me et vos vituperans, in domo vitrea incarcerauit, supra quam domum aliam ædificauit, supra quam etiam aliam, et in tribus domib. capti fuimus. Tunc dixi regi: Ex qua causa festinans, pœnã nobis intulisti? Trade nobis saltem denuò filiam tuã, fortè reddita est vitã filio tuo Thabriti. Et ille: Nunquid vultis meam amplius interficere filiã? Et ego: Noli festinare Rex, et cruciatus nobis inferre: sustine aliquantulum, et tuá nobis trade filiam, et paulò post habebis et filium et filiã denuò viuentes. Tradita aũt illa, mansit nobiscum in carcere 80. diebus, et mansimus in tenebris vndarũ, et intẽso æstatis calore, ac maris

perturbationem, cuiuſmodi nunquam acci-
dit nobis. Nos igitur feſsi, vidimus te magi-
ſtrum in ſomnis, & petiuimus, vt nobis ſub-
ſidium ferres, & mittens diſcipulum tuum
Harforetum, qui nutrimenti author eſt. Eo
autem conceſſo, gauiſi ſumus, ad Regem di-
centes: Quòd filius tuus viuit, qui morti fue-
rat deputatus.

ÆNIGMA II.

De Lapide.

Eſt in mari noſtro piſciculus rotundus. oſ-
ſibus & corticib. carens, & habet in ſe pingue
dinem, mirificamq; virtutem: qui ſilenti igne
coctus, donec eius humor pinguedoq; pror-
ſus rodatur & abſumatur: poſtea fortiſsimè
teri debet, & aqua maris imbui, quouſq; len-
teſcat: deinde per hebdomatá ſepeliri: dein-
de aſſari, donec candeſcat. Cumq; candeat, &
ſatis albeſcat, & eius aqua ſibi reddita, & po-
ſtea humore ſuo proprio imbutus: & demùm
poſt humoris imbibitioné quouſq; citrinus
appareat, aſſatus, fit collyriũ philoſophorum:
cuius liquore oculi liniti, arcana philoſopho-
rum facilè poſſunt videri intelligiq́ue.

ÆNIGMA. III.

Radix eſt, quæ cũ ſtipite ſuo viridi, ſeu ſuc-
co ſo-

coso teratur, et sua humiditate propria ad solem: postea mittatur ad balneum, lauetur. que donec spiritus eius, siue radicis sal, et lotio, purus, liquidus, et veluti tingẽs appareat, qui colligendus est totus, et corpus siue feces atræ, squamę́ue residentes, in balneo penitùs abluendæ. Quoniam fluxibile quid et inquinatũ consistit in eis, quod nisi laborioso ingenio et subtili euelli non possunt. Capiatur ergo corpus, et abluatur, et ad tepidum ignis calorẽ teratur, et aqua maris roretur paulatim, donec plenissimè candidetur, quo cãdidato, reddetur ei spiritus eius siue lotio: et fit Elixir succcessu temporis firmum et perfectum. Sublimatur etiam hęc radix per retortam infrigidam, et mercuriascit.

AENIGMA IIII.

Viperam sume, et priua eam capite et cauda: in his enim duob. locis quiescit eius venenum, ex quo procedit. Diuide ergo caput, et caudam, vnumquodq; per se in vitreo vase repone: Sume residuum corporis, et coque lento igne, quousq; caro ab osſibus secernatur. Et postea pone super laminam, et tamdiu coque, donec vertatur corpus in spiritum, et auferatur ab eo fluxibilitas. Non enim potest attenuari quod lentum est. Deinre capiti suo iungito, et cum eo tere tam-

diu, quandiu fluxibilitas in eo consistit. Sic eà corpus huiusmodi ad solẽ vel ad ignem, vt videas quod inquiris, Hoc itaq; completo, scito quòd habes corpus corpora perforans, & naturam, naturam continentem: quæ compositio Theriaca philosophorum dicitur.

AENIGMA. V.

Mercurius de se loquitur.

Mater me genuit, & per me gignitur ipsa: dominabatur denuò mihi: de cætero aũt dominabor illi: quia persecutor matris meæ factus sum: ipsa tamen me vt pia nunc fouet, et nutrit filiũ suum quem genuit, donec ad statum veniam perfectum. Ponas ergo me in humido igne, contere, donec finis operis inducatur. Deinde cum opus perfectum est, me ad rubedinem forti igne agito. Quia me caliditatis humor augmentat, & siccitatis consumptio necat.

AENIGMA VI.

Super matrem prægnantem seruum rubicundum æqualiter conde: Matrem moritifica, manus eius & pedes abscindens: seruum ipsum balnea, & desponsa hos ambo in linteo vitreo, quod Sera dicitur, & desuper pone Thonar: & obstrue bene cũ luto Sapientiæ. Et tunc accipe vitrũ cum sponso & sponsa, et

proijce eos in fornace, & fac aſſare per tres dies, & tunc erunt duo in carne vna. Demùm accipe illum albũ hominem de vaſe, & mole eum per molendinum, & adde ſibi clauem artis cum aquila, & iterum tere cum oleo oliuę tamdiu, donec ſiccetur. Hoc fac ter, & habes perfectionis extremum.

AENIGMA VII.

Colligatur vaporis terrei primordialis quátitas duodenaria, omni abſtracta terreitate inordinata, lotione decibili, menſtruoſaque infectione præciſa. Addatur germinis fructificandi granũ ſolitarium, in die deſpõſationis ſeriè alteratione exponendũ aluo philoſophico inducatur, ſolubili amplexa maturandum impregnátia hac decibili, nec ſortiatur, quin minimis vnione fructiculis deducatur primæua, vt vaporis diſpoſitio vtriuſq; cõnexionis liquoroſa elucèſcat probabili. Tractetur experièntia circumſpectabili, quòd filiolis cõgruit diſciplinæ. Talis inquã vapor vnctuoſus, primùm philoſophorum Hyle indiuiſibile, à quo deducuntur trinæ facierũ qualitates proportionabiles, quas ſcindere nequaquam iubetur. Aluo quoq; effuſo, alchimico phœbo collocetur maturoſe Hyle, vt nobile vitalitate deſtituatur, infima dimẽſionalis exiſtentia eliciatur, per mortalitatis tranſmutabilis fore apparentiam. Nihil ſplendeat niſi vnum,

viro letthali feruida pasſione proſtratum in fauillarum hypoſtaſin cōfabricalem. Sciatur itaq; gradus plantatæ arboris primulus, ordine ſub eodē frigido, aquoſo, terreo, quo tractatu rurſus fortem in alueolum adoptatur elemento combuſto mancipetur, ſagaci regatur ingenio, vſq; plena luceat digeſtionis puritas, candidatus in fulmine. Hoc ſiquidem prodigium pariterq; ſignum prodit lapilli digeſtibilis fore complementum. Iubetur fieri motu medietate manualis confuſionis porphyrio ſedulè, quouſq; totaliter præcurrat, vt eſt prætaxatum. Notate erudiri hoc ſeculo alueolo, ſoloq; phœbi regimine, tincturam candentem & rubentem, quę ſunt perpendenda in corpore prætaxato, digeſtione accepta, in cādoris nitore ſeu igneo proſternatur denuò ſaxo compaginetur, paucisſimas in particulas, motu tremebūdo, vt vniantur rigatione, partim vniuori, Irroratio triplicāda, vel quòd videatur fore neceſſarium, lacte naturali 200. ponderis ſub quantitate. Hoc per regimen, vnius phœbo proſtratus mortifero cernitur, & morte acerrima ſuſcitari. Gratularis igitur Regi vitam tui miniſtranti incorruptibilem. Quoniam quotiens interitu concernitur, totiens vita eſſentiali pòſt relucefcat, quouſque medicinalis perfectus, omnem indebitè ſanus, ſine corruptione ſubiacens, incolumitatem re-

tem reſtaurat. Hoc enim exigitur ſecundum vnctuoſitarem noſtri ſulphuris oleagineam, fluxibiliſsimam, in ſuæ ſedulæ rei ſubſtantiæ mũdatione, ſic fructus colligitur innumerabilis iuxta diſcretionis gradum. Cautela verò concernatur, cum ſerpens noſter conſpicitur prægnans, ne ictum tùm pereat maturitas, in nidum dum reponitur, calidum nutritiuum cum virtute exſiccationis porrigatur, in menſa ſuſceptibili cuſtodiatur, ne alimento ſuperfluo caudá propriam deglutiat, corrumpendo. Quoniam ſub conſideratione expedit intentio finalis indagari cum mundationis modo. Intentio philoſophorum inuariabilis vno ex ore reſonet, vim conſiſtere totalem humectatione inalternata, cum terreitate ſubſequenda: & ſic finis.

IN TVRBAM PHILOSOPHORVM *Exercitationes.*

In quibus occulta quædam, & ad artem facientia explicantur.

DEFINITIO LAPIDIS, ET quibus initijs constet.

EXERCITATIO I.

TRactaturi de Lapide Philosophorum, videndum in primis, quibus initijs, quibúsue elementis constet Lapis philosophorum. Consideratione itaq; philosophorum omnium, Mercurius pater est omnium metallorum. Lapis autem philosophicus est materia metallica, conuertens substantias et formas metallorum imperfectorum. Hanc aũt conuersionem non fieri, nisi per suum simile, iam dudùm ab omnibns philosophis est cõclamatum. Necesse igitur est, Lapidem philosophorum ex metallica meteria gigni. Ex qua autem metallica specie generetur, id sonant omnes philosophi, præsertim in hoc libello, dicẽtes: In mercurio esse omne id, quod à Sapien-

à Sapientibus queritur. Qua ratione enim eius substantia aut forma illa corporibus adiungitur, talem suscipit substantiam et formam: et sicuti à corporibus tingitur, sic et tingit: et sicut caro generatur ex sanguine coagulato: ita et Sol generatur ex Mercurio coagulato: et sicut sanguis est origo carnis, ita et Mercurius est origo Solis: et sicut sanguis est in carne, ita etiam Mercurius est in lapide Solis: quia ipse Mercurius congelatus est in lapidem Solis, et sic Mercurius est Sol, et eius Sol est Mercurius. Et omnia corpora metallica sunt Mercurius, tàm pura quàm impura: quia ex eo generata sunt. Et vt Mercurius est principium omnium metallorum, ita & sol est finis ac vltimum metallorum, et omnia metalla munda et immunda sunt intus Sol. Luna et Mercurius: sed vnus est verus Sol, qui abstrahitur ab illis: de quo in hoc libro copiosè.

DE CALIDO NATVRALI, *Exercitatio II.*

EXIMIDIVS.

Calidum naturale describitur, quod in omnibus rebus creatis, præsertim mineralibus inest: eo enim indigent Phi-

losophi: quia hoc calidum naturæ motũ virtute caloris ignis, digerit materiá eorum ad formam & ſpeciem debitam. Qnam ob cauſam quidam dixerunt: Lapidem philoſophorum eſſe materiam puram, quæ eſt natura auri, continentem in ſe calorem, qui dat incrementum, & ſua vi & potentia habeat creſcere & multiplicari in ſua ſpecie, ſicut res aliæ omnes.

DE PRIMA MATERIA metallorum, & quomodo ex ſeminali procreatione generentur metalla.

EXERCITATIO III.

ANAXAGORAS.
PYTHAGORAS.
LOCVSTOS.

PRimò omnium Deus ſublimis creauit quatuor numero ſimplicia, quæ ſunt quatuor elementa eiuſdem eſſentiæ, id eſt, materiæ, diuerſarum tamen formarum, hoc eſt, qualitatum ſimplicium, quæ ad inuicem conuertuntur. Primum horum fuit aer vt me-

vt medium temperamentum, in quo fuit ficcus ignis insensibilis, & huius ignis spissum in aere resedit. Aeris verò spissum, & quod ex ignis & aeris spisso coadunatum fuit, in terra quieuit. In conuersione verò aqua conuersa est in terram, & facta est terra, aqua, quæ vocatur Sulphur, & hoc mediante aere.

Terra conuersa est in aquam, & facta est aqua terra, quę vocatur Mercurius, & hoc mediante igne. Itaq; ex Mercurio & sulphure sex efficiuntur naturæ minerales, distinctæ à Natura, scilicet,

Saturnia. Iouialis. Martialis. Venerea.	Hæ sunt immundę siue lepro-sæ: quia principia eorum, scilicet Sulphur & Mercurius sunt immunda.
Solaris, Lunaris,	Hæ duæ mundæ sunt: quia ex Sulphure & ☿. mũdo natę sunt

Et hæ quidem naturæ conueniunt in sua radice, quæ est minera metallorum, sed ex accidente distincta sunt.

Septima natura accedit, scilicet Mercurialis, quæ est aliarum naturarum, id est materia communis. Hæc natura Mercurialis composita est ex duabus naturis primis simplicibus, scilicet elementaribus, immediatè scilicet natura aquæ, & natura terræ. In ista enim commistione terra conuertitur

in aquam mediante igne. Non quòd terra fiat aqua, ſed ita quòd terra mediante ſua ſiccitate per operationem caloris ignis, facit cõſtare humiditatem aquæ cum ſua frigiditate, ita quòd adhuc obſeruatur natura aquæ, quæ eſt fluxibilitas ſecundum vnam partem, & amittit aliam partem, quæ eſt humectatio, & ideo redditur aqua ſicca, quæ fluit & non madefacit. Quod autem componatur ex terra per operationem ignis, patet: nam per exceſſum calidum cõuertitur tota ſubſtantia Mercurij in terram rubeam. Vnumquodque enim reſoluitur in id ex quo eſt, & in ſe terminatur propriè: quia cûm hoc quod fluit cõglebatur. Quòd aũt ſit ex aqua, patet: quia fluit, & non terminatur termino proprio, ſed alieno reſiſtente: fluxibilitas enim ex natura aquæ eſt. Natura autem mercurialis ὕλη eſt materia communis ad omnia metalla: habet enim ſe ſicut ſemen in vegetabilibus, & ſperma in animalibus. Nam ex ſemine in plantis & vegetabilibus, & ex ſpermate in animalib. multiplicantur indiuidua, conſeruantia ſpeciem vniuſcuiuſq; generis. Et ſicut in vegetabilibus & in plantis eſt vis quædam germinatiua, producens ex ſuccoſitate terræ ſaliuam quandam nutrimentalem, per virtutes quatuor naturales, quæ ſuccoſitas ſecundum varietatem digeſtionis, ſecundum ſuas partes

tranſit

transit, quædam in substantiam plantæ, quędam in substantiá foliorum, quædam in substantiam fructuũ: in quibus cõsistit vis quædam seminalis specifica, transmutans reliquũ nutrimenti fructuum in semen, quæ est natura procreatrix indiuiduorum, & in vegetabilibus stat loco spermatis, sicut in animalibus est sperma. Sed in his tribus Mercurialibus naturis magna est diuersitas. Nam in animalium genere non fit generatio, nisi ex Mercurio spermatico duarum naturarum, masculini et fœminini, cùm ambo cõcurrunt in coitum, & per coitum commiscentur, & in vas naturæ proijciuntur, scilicet in matricem. Ista autem duo spermata non sufficerent, nisi vegetarentur ex proximiori materia conuenienti cum eorum natura, & talis materia est sanguis menstruus. Nam ex sanguine ista duo spermata generata sunt, & in processu temporis secundum diuersitatem temporum producit ex his spermatibus corpus humanum, quod primò vegetatur, sed cum vegetabili depascitur. postquam bene organisatum est corpus, introducitur anima sensibilis, & ex vnaquaq; specie producitur cum suo com pari indiuiduum eiusdem speciei, sicut ex homine generatur homo, ex asino cum asino asinus generatur: similiter ex plantis & metallis, quamuis aliter & aliter. Nam ex plantis

duæ ſunt viæ generationis, vna per ſemina-tionem: alia eſt per plantationem, id eſt, inſer tionem ſurculorum plantæ in plantam equidem vel alterius ſpeciei. Cum ergo talis ſurculus inradicatur in ſtirpem, producit fructum ſecundum naturam ſtirpis. Non ſic autem in animalibus, quæ ſolùm fiunt per ſeminis propagationem: neque etiam in mineralibus, quæ etiam ſumunt procreationem indiuiduorum ex duobus ſpermatibus mine ralibus, ſecundum vtraſque naturas maſculi & fœminæ. Modus autem, qualiter ex ſeminali procreatione generentur metalla, occultatus eſt à philoſophis. Sed ſecundum ſimilitudinem generationis animalium, manifeſtū eſt, & pręcipuè ſecundum naturam humanæ generationis, metallorum generationem fieri ex Mercurijs. Nam ſicut homo generat hominem & Sol: ſic metallum generat metallum, & calor temperatus loco Solis in artificiali generatione. Nam homo ex ſe ſolo non generat hominem, ſed cum ſuo cōpari. Com par autem hominis eſt homo: ſic compar me talli eſt metallum. Sed quia generatio eſt motus, & in omni motu eſt agens & patiens: ideò in generatione hominis concurrunt duo, ſcilicet, agens quod eſt maſculus, & patiens quod eſt fœmina. In generatione hominis iſta duo

ſta duo principia, ſcilicet actiuum maſculinum, & paſsiuum fœmininum non concurrunt ſecundum integram ſuam ſubſtantiam: ſed ex eorum ſubſtantijs elicitur materia ſeminalis, quæ eſt ſperma. Nam vt maritus procreat ex vxore ſua prolem, nō oportet vt corpus mariti totum conuertatur in ſperma, & poſtea commiſceantur, ſed ex corpore mariti elicitur ſperma maſculinum, & ex corpore vxoris elicitur ſperma fœmininum, & iſta duo ſpermata inter coitus copulam commiſcentur, & proijciuntur in agrum naturæ, hoc eſt, in matricem mulieris: & ſic ex virtute intrinſeca duorum ſpermatum, quæ dicitur vis formatiua, et calore cōtinentis, ſc. matricis, formatur corpus humanum, quod nutritur ſanguine menſtruo, ſic ſimiliter in generatione artificiali metallorum fit, quod ex mercurio maſculino, & mercurio fœminino ſimul mixtis, & in agrum naturæ proiectis, & per mercurium menſtrualem vegetatis, generatur proles ſimilis parentibus. Non autem quòd totum corpus metallicum aliquo artificio conuertatur in mercurium maſculinum & fœmininum, & poſtea coniungatur et fermentetur, & procreetur corpus ſolare vel lunare. Sed aliter. Nam ex corpore metallico maſculino elicitur ☿ maſculinus, & ex corpore metallico fœmineo, elicitur Mercurius

Notate & Conſiderate:

fœmineus, & isti duo mercurij simul secundum debitam proportionem coniuncti, et cum Mercurio menstruali etiam, secundum proportionem debitam copulatis, et in agrũ naturæ positis: tum ex virtute illorum duorum spermatum, cum vegetatione mercurij menstrualis, debito et temperato calore rectis, generatur infans secundum naturam parentum masculinus aut fœmininus.

DE PRIMO ELEMENTO LApidis, quod est terra.

EXERCITATIO IIII.

PYTHAGORAS.

4.b.

IN hoc conueniunt omnes philosophi vno ore, vt eligatur purissima & subtilissima terrea substancia, rubea vel alba, cum qua coniungatur mercurius rubeus vel albus per minima, & figatur donec vnum fiant & inseparabilia. Hæc autem terrea, vel est Lunæ, vel Solis, vel alicuius imperfecti corporis, vel solius mercurij. De Luna & Sole ego: de Venere Arnoldus Villanouanus: de Mercurio Geber Arabs, sentiunt. Et rursus si de Luna vel Sole sit sentiendum: in dubio fortè erit, an terra eorum sit cruda, an sint feces ex sul-

phure

phure relictæ: ſed arbitrandum eſt, terram eſſe ex crudis vel Lunæ, vel Solis, imò ex ſolo Sole. Sed non eſt vituperanda mens Arnoldi, nititur enim ea ex ratione: quia omnis tinctura debet habere ingrediẽtem lapidem, ex eoque conſtare quem vult tingere. Si igitur volueris tingere lapide tuo Venerem, neceſſe erit & terram ex Venere recepiſſe. Hæc terra fit per calcinationem, & conuertitur in cinerem, & cinis per ſublimationem conuertitur in quintam eſſentiam, & quinta eſſentia per ſolutionem cõuertitur in aquam, & aqua per coagulationem conuertitur in lapidẽ, in quo initium eſt magiſterij: ab eò enim rurſus extrahitur aqua, & terra mineralis: quæ cum calcinata & dealbata eſt, admittit denuò vaporem ſuum, & eum figit ac vnit vnione inſeparabili, quod in vniuerſum facit depuratio vel ſublimatio, quam ſubſequitur fermentum & nutritio.

DE DIMISSIONE AQVAE *vel Roratione ſuper terram.*

EXERCITATIO V.

ARISTENES.

Hoc omnium maximè hîc animaduerten-

dum eſt, quòd neque aqua maris ſimplex, ſola, neque æs ipſum ſolum aliquid pro Lapide Philoſophorum facere poſſunt, vel ipſum lapidem Philoſophicum conſtituere: neque lapis ipſe, ſiue Elixir, vel ſola ſimplici aqua, vel ſolo ære conſtare poſſunt, ſed vtrumque, id eſt, aquam ſimplicem, & ipſum æs coniungi oportere. Priuſquam verò coniungas ſiue commiſceas hæc ambo, ipſum æs ſcilicet, & aquam, vide vt vtrumque nec crudum, neque inrectificatum: ſed vt aqua ipſa aliquoties deſtillata, & tandem in ſtatum ſuum & deſcenſum reſtituta, ipſumque æs combuſtum, candidum & ſyncerum omnino factum ſit. His enim ita præparatis, ad Elixir procedi poteſt. Cùm enim æs ipſum ſyncerum non eſſet, terram, quæ inde elicitur, crudam & inſynceram, imò fortè nullam gigni certum foret. Ita & aqua, ſi ipſa munda & deſtillata nõ foret terram ipſam lauare & abluere nequiret. Sordidum enim & atrum, non ſordido vel atro: ſed puro, claro & mundo dealbatur. Mundificatis igitur vtriſque, tum æs ipſum in laminas tenuiſsimas productum diſcerptumque, cum aqua commiſceatur.

DE CONVERSIONE NAturarum & commixtione.

EXERCITATIO VI.

PARMENIDES.

MOdus artis ad inuicem conuertentis sic habet. Primò ſolue Lapidem in ſuum Mercurium. Lapidem dicunt authores metallicum, ablue, reduc, fige & incera. Solue ſcilicet groſſum in ſimplum, ablue obſcurum in lucidum, reduc humidum in ſiccum, fige volatiuum in corpus ſuum. Soluere eſt diuidere & corrumpere, ac materiam primã facere. Abluere eſt inhumare, diſtillare & calcinare. Reducere eſt impinguare, incerare, & ſubtiliare. Figere eſt deſponſare, reſoluere & coagulare. Per primum natura operatur interius: per ſecundum exterius: per tertium ſuperius: per quartum inferius. Sed moderni finem perturbant operis: quia cum laborare deſiſtunt, tum incipere potius iam primùm deberent. Sed vnus ſoluendo ſoluens & coagulans, alter ſoluens & figens, alter turbat medium, alter finem: ita hæſitant in arte, vt ſtulti. In ſumma dico, eos non facere tincturam vnius num-

mi, nisi omnia debitè digesta fuerint in naturarum conuersione, ita vt principiò conuertatur grossum in gracile, id est, corpus in aquam: deinde aqua in corpus siue terram: deinde addas, imò indas animam: quod fiet si animam cum aqua, id est, spiritum corpori addideris: demum nutrias tale animatum corpus lacte suo, id est, aqua sua, ex qua concreatum est opus, siue inceptum à principio. De commistione autem docetur, vt proportio ita sese ad inuicem habeat, vt sint aquæ tres partes ad vnam plumbi, vel melius duæ æris ad septem veneni, vt Zenon postea dicit. Quidam vt ij qui in aqua septies distillata & reuiuificata, soluunt, duas aquæ ad vnam partem plumbi proportione sesquialtera ducti, soluendo commiscent: artificiosè autem optimeque commixtis his duobus, & bene coaptatis, curato vt aqua fiat metallica, & tunc illam ipsam aquam in suo vase vitreo componito, inditoque & ad dies quadraginta putrefactionis, hoc est, primi gradus ignis coquito, donec ipsum plumbum liquefiat & putrescat.

DE CON-

DE CONIVGIO SOLIS *& Lunæ.*

EXERCITATIO VII.

7 ZIMON.

HIC philoſophus videtur annuere, vt vtrumque corpus perfectum ad compoſitionem Elixiris ſumatur, ſiue ille ſit futurus albus, ſiue citrinus. Ratio, quia nullum abſque altero facilè fluit. Finis autem omnis totius ſecreti Alchimiſtici eſt, vt Elixir ſtatim fluat ante fugam ſcilicet Mercurij. Sed nullos lego authores, vel perpaucos, qui hoc ſuadeant, vel dicant quando applicanda ſint hæc vtraque corpora, Solis ſcilicet & Lunæ: num in initio ſcilicet operis, vt puta in ſolutione, an in fine, nempe in fermentatione. Videat igitur qui volet, quid faciendum eligendumq́ue ſit. Modus hic mihi non admodum placet. Quia ſi ita fieret, oporteret Elixir neque album, neque citrinum, ſed promiſcui coloris futurum. Id tamen fieri poteſt, vt ſit hæc ſententia ita interpretanda, nempe, Cũ Elixirium ſit ad rubeum futurum, vt primo ſumatur Lunæ limatura, & ſoluatur cum Mercurio, & ex illis coniũctis colligatur ter-

ra ſine ſubſtantia Elixirij. Deinde per omnes partes procedatur, per hæc duo, ſcil. per Mercurium & Lunam, donec ad fermentationem veniatur, vbi Solis ſolum fermētum accipiatur, nō addito etiam de Luna aliquo. Quáuis Senior philoſophus putet oportere tria lumina deſponſari in commixtione operis, ſiue aquarum, Solem ſcil. Lunam & ſerpentem, & horum alterum eſſe fratrem, alterum ſororem ſerpentis, per quos indurari poſſe ſerpentem, & retineri ait. At errat meo iudicio. Satis enim eſt ſerpentem ſerere in ſororem ſuam. Cauſa erroris eſt: quia Sol non terrificatur propter perfectionem ſuam, vt ego arbitror. Quòd ſi ſimili modo purificaretur, tunc nihil obſtaret: quia & Lunæ & Serpenti coniungeretur.

QVOD ARTIS FVNDAmentum vnum quid ſit, & Lapis vnus.

EXERCITATIO VIII.

8. *SCITES.*

MVLti longis diſputationibus Lapidem vel diuerſis, vel duabus, vel vna tantū re conſtare, diuerſis nominib. cōtendunt. Sed hic philoſophus & Bonellus infrà, totum opus & ſubſtantiam totius operis

ris, nihil aliud esse dicunt, quàm aquam: & regimen eius in nullo est alio quàm in aqua. Et verè vna res est, in qua omnia insunt, & est sulphur philosophorum, est aqua, est anima, oleum, Mercurius, & Sol, ignis naturæ, aquila, lacryma, primum Hyle Sapientum, materia prima corporis perfecti. & qualicunque nomine philosophi lapidem suum nominauerunt, hanc vnam rem, hoc est, aquam illam, semper putant & significant, ex qua omnia, & in qua omnia: quæ omnia regit, in qua erratur, & in qua error ipse corrigitur. Aquam autem dico Philosophicam, non vulgi aquam, sed aquam Mercurialem, siue simplicem, siue compositam: vtraque enim est aqua philosophica, quamuis alius sit Mercurius vulgi, & Mercurius philosophorum. Illa enim simplex est mera, hæc ex duabus rebus composita est, ex ære scilicet nostro, & aqua simplici. Compositæ autem hæ duæ aquæ Mercurium philosophorum faciunt. Quapropter credendum est, substantiam vel materiam ipsam primam ex composita esse aqua. Componunt autem quidam tribus, quidam duabus speciebus tátùm: mihi satis sunt species duæ, id est, masculus & fœmina, aut frater & soror. Aquam autem simplicem aliàs vocant Venenum, Argentum viuum, Cambar, Aquam permanentem, Gum-

ma, Acetum, Vrinam, Aquam maris, Draconem, Serpentem. Secundum autem sensum huius philosophi ad perfectionem sic procedas: Contere lapidem in puluerem subtilem valde (hoc est, contere sc. igne, non manibus) & in aceto clariss. cœlestino pone, & statim soluitur in aquá philosophicam, & quasi fontaneam, & si ita totaliter fuerit solutus, tunc distilla materiam, distillationem coagula temperato calore, & vltimò calcina, sc. post coagulationem eius per modum suum, & in quarta solutione tingit, Et hæc nostra solutio est secundum naturam: sed illud perpetuo habeatur in memoria: Nullam extraneam rem recipi à Lapide philosophico, neque extraneum quippiam in Lapide philosophico ingredi. Quapropter videat qui volet, ne decipiatur hîc in nomine aceti. Vna enim res, vnius generis & naturæ, nihil alienum admittit: & verissimum est, vnam rem esse, & ex vno fieri. Quia quando Mercurius præparatur in aquá Benedictam, tunc ipse habet potestatem dissoluēdi corpus perfectum in Mercurium per artificium, & ita totum composium est Mercurius, vna sc. res ex qua lapis fit, & in illa vnica re sc. Mercurio, seu lapide, sunt quatuor: corpus sc. & anima, spiritus & tinctura, etiam terra, aqua, aer, ignis, fermentum, oleum.

De so-

DE SOLVTIONE ET DIVIsione Elementorum.

EXERCITATIO IX,

ZENON.

IN alchymico opere oportet primò omnium lapidem, id eſt, corpus, animam & ſpiritum, planè mortificare & exhaurire, cũ nihil fructũ in hac arte faciat, niſi prius mortificatum ſit. Sed mortificati ſeparatio elemẽtorum fit, & monſtratur cuiuſlibet elementi effectus: Ergo ſi vis Elixir facere, opus erit primò lapidem ipſum omnino ſoluas in ſua elementa, quod per anni partes nobis ſignificatur: Deinde ipſa Elementa per ignem, mediante Mercurio coniungas, quod eſt maximum arcanum, & ſic magiſterium eſt completum, omneque artificium in ſoluendo & coniungendo ſitum eſt. Hæ autem ſolutiones vel ſeparationes fiunt mediante mercurio; ipſe enim primô ſoluit corpus & facit ſeparationes, quæ rurſus coniunguntur per fermentum & mercurium. Verùm hîc ſedulô eſt animaduertendum, Mercurium vocari in initio operis, Aquam: deinde apparente nigredine, Terrá: deinde eo ſublimato, Aerem: deinde rubificato eo (debet autem aer per ſe

coqui donec rubeat) ignis: deinde ſublimatus cum corpore luminari aliquo, fermentũ: deinde ſolus additus toti & compoſitæ materiæ, ſpiritus: & ſic terra cum aqua aere & igne corpus eſt, fermentum, anima, vltima irrigatio, ſolius Mercurij ſpiritus. Sic patet ergo quòd Lapis conſtat quatuor elementis, ſcilicet, aqua, aere, igne, & terra. Nam in Lapide ſunt anima, corpus & ſpiritus, & tamen vnus Lapis, vt ſuprà dictum eſt, quem ſoluere oportet, & rurſus coagulare. Sub ſolutione omnes operationes comprehendũtur vſque ad albificationem lapidis: poſt albificationem coquitur iterum, & fit lapis rurſus dum coagulatur: deinde iterum ſoluitur, habito fermento: & ſolutio illa iteratur, donec fluat lapis vt cera.

DE SOLVTIONE CORPORUM in aquam, de Gumma & diuiſione aquæ.

EXERCITATIO X.

10

MVNDVS.

EX aqua lapis noſter precioſiſsimus generatur: oportet ergo in principio omnem rem in aquam ſoluere. Non enim credi-

credibile est aliquam rem posse conuerti de sua natura in aliam, quin prius reducatur ad eam materiam, de qua facta est à principio: quodsi factum est, credo eam traduci posse ad quamcunq; naturam volueris. Quoniam omnes res creatæ sunt ex aqua: ergo necessarium est eam rem conuerti in aquam. Ac proinde concluditur, quòd omnes spiritus cõuerti debent in aquam antequam sublimentur. Mercurius.n. quando soluitur in aquam, tunc deponit feces suas, & frigiditas ipsius vertitur in calorem, & humidum eius in siccum, & calor eius in sublimatione augetur, & subtilitas ac tinctura: quia à vitriolo accipit calorem & tincturam. Iuxta hanc verò doctrinam videri potest, Lapidem philosophorum componi posse ex Mercurio purgato, soluto, sublimato, & in limphá resoluto. Item ex alio Mercurio, non quidem vulgari, sed ex eo, qui ex vulgari illo extrahitur, qui abstractus, Quinta essentia vocatur: quę duo, sc. Quinta essentia & Limpha ante dicta, coniungi oportere credendũ est. Imò ipsa Quinta essentia cũ Limphato Mercurio ita miscenda successiuè, donec per vices quinta essentia duas partes eius limphę ebiberit: deinde etiã vltimò ad iungẽdum corpus attenuatũ. Hoc est sulphur ipsũ de quo inferius dicetur: vel fixatur sulphur ☿ & adidtur sulphur alicuius luminaris, & cõ-

iunguntur hæc duo in limpha mercurij, & sic coquuntur per vices rorando. Vel si hæc doctrina non placet, fiat secundum doctrinã philosophorum, primò sulphur philosophicum, et aqua philosophica, quæ & permanés dicitur. Et hęc duo simul concurrant, hoc est adunentur ad similitudinem naturæ, quę ex argento viuo, quod aqua vocatur, et sulphure terrestri procreat omnia metalla: ita cõcurrente aqua philosophica, hoc est, mercurio philosophorũ procreari credetur lapis philosophorum tingens. Ex doctrina aũt horum philosophorum, aquã philosophicam argentũ viuum dicimus ex corporib. extractũ: sulphur verò attenuatum corpus, siue terream illã attenuati corporis substantiã. Quæ mediantib. quibusdam pręparatorijs specieb. cogitur eleuari & sublimari, illamq; eleuatã & sublimatam corporis substantiã, sulphur philosophicũ appellant. Sed de his superq; satis. De Gũma dicendũ est. Gumma mas est, & ob id honorabilior. Aurum est soror gumę. Proinde dicit aurum: Nemo me enecat, nisi soror mea. Quod aũt dicit philosophus: Accipite gummæ candidissimę partem vnam, & vrinæ vituli. Concordat cum Theophilo infrà, qui dicit: oportere addi tria ad vnum, vel septem ad duo. Quod autem hic facit compositionem quatuor eorum, non nisi duo sunt, dat-

quæ

que ipsi gumæ tria nomina, sed re vera æs ipsum vocat gummam corporis, & bene quidem: deinde subdit, quod septies debeat nutriri rex, quos modos recenset & docet ordine.

RVRSVS DE AQVA, ET *diuisione aquæ in partes.*

EXERCITATIO XI.

PANDVLPHVS.

SI superior doctrina non placet, aliam adfert hîc philosophus, quam in hanc formam aptè explicabimus. Recipiatur de aqua abstracta à lapide pondus suum, id est, æquale cum lapide, & lapis ipse, & aqua bene permisceantur insimul, & locentur in regimine ignis sui, & caueatur ne effluat. Vel locetur tota materia in balneo mariæ, & soluetur materia in aquam lacteam, quæ aqua Lac virginis dicetur, & Acetũ philosophorum. Tunc permittatur eleuari in cœlum: & deinde iubeatur descendere in terram, id est omnes operationes reitera, vt decet. Nam inter söluendum ascendet in cœlũ, & inter coagulandum descẽdet, & vnitur spiritus cũ terra, & deinde iterum calcinetur, et erit lapis fixus

ac fluens. At animaduertatur, quòd quater erit lapis ſoluendus, et per omnia cum eo procedendum, vt innuit philoſophus. Et quoties ſolutus eſt lapis, toties eá ſolutionem ſigillo Hermetis cuſtodiri oportet, donec Elixir ipſum coagulatum videatur: deinde calcinatum, & rurſus in puluerem redactum fuerit. Et in quarta ſolutione (aiunt philoſophi) cauendnm eſt maximè ne fluat Elixir, & vitrum fiat, quod cum fieret in nullo eſſet vſu. Calcinatum enim eſſe oportet Elixir, hoc eſt in puluerem redactum, non vitreatum. Caue tur autem fluxus Elixiris, ſi ignis bona ratione, hoc eſt admodum clementer regatur. Et etiamſi philoſophus hîc dicat. vt ſit ignis intẽſior, perpetuò tamen in memoria habeatur, vt ignis à principio operis vnum ſit vſq; in finem, ſimilitudine infantis in vtero matris. Deinde animaduertatur quòd albũ mũdum philoſophus hîc fermẽtatum iam lapidẽ vocet: deinde cum dicit corpus ſepties debere imbui, ſignificat illas duas tertias in ſeptem partes diuidendas, & ſeptem vicibus imbuendas. Item ſignificat omnem aquam qua quis vſurus ſit per totum opus, in tres partes æquales diuidi, & cum ære tertiam vnam ad putrefaciendum poni oportere: deinde cæteras duas tertias ad nutritionem ſatis eſſe, ſi ſepties diuidantur, & ſuper rorentur, quod

eſt

est contra Theophilum, qui asserit aquam diuidi oportere in duo ęqualia, vt infrà patebit.

DE DIVISIONE AQVAE *& vasis apertione.*

EXERCITATIO XII.

12

THEOPHILVS.

THeophilus hîc docet venenum in duo æqualia esse diuidendum. quorum altero ęs liquefiat, altero verò teratur, & imbuatur. Sint autem Elixiris partes duæ ad septem, vel tres ad vnam, & sit ignis iustæ putrefactionis. Putãdum verò est philosophos ideo iubere aquam in duas partes diuidi, vt significent tanta aqua Elixirium post fermentationem, quanta in fermentatione requirebat (quamuis aliqui contrà sentiant, & tertiã numero partem doceant) imbuere, & per septem vices madefieri siue nutriri, quanta portione ipsum æs solutum est. Et cum iam dicta portio per septem vices post nutritionem ita adhibita est Elixirio: tunc Elixir maturum est ad tingendum. Docent tamen nonnulli oportere prius dictam septenam imbibitionem siue nutritionem ipsum Elixirium per aquam, quam illi vocant Acetum,

penitus ſolui, quod difficile eſt & creditu & factu, & timendum ne viuificatum iam Elixirium ſolutione ea ſtranguletur. Vtcunq; verò ſe res habeat, hoc perpetuò eſt obſeruandum, vt tantum aquæ in vna imbibitione ſuperfundas Elixirio, quantum eſſe putaris, paucillum poſt paucillum, & eo ſæpius: ſic enim ſepties licebit, & quatuordecies ſuperfundere. Quod ſi feceris, paulatim creſcet Elixir, augmentumque ferè octenis diebus, veluti hians & ſitiens appetet, roburque iuſtum acquiret: contrà verò, ſi immodica vtaris aqua plus ſatis, & voraciter bibet, roburq; omne debilitabit. Et putarem ego viceſimam portionem aquę in augmentatione ſeu nutritione ſatis eſſe ſingulis octenis dieb. Quanta aqua vti debeas in fermentatione, hoc ex ſuperiorib. deprehendiſti. Quando autem ſit vas aperiendum, ex naturali ratione collige. Aere autem non indiget conceptus ſcil. natus puer. Item nato rege tuo non licebit eum aere priuare, & clauſum detinere, vitamq; receptam ſuffocari. Naſcitur autem, & vitam fermento recipit: nec citius aperiendum vas, quàm cum fermentare volueris. Poſtea verò non puto vas rectè claudi: ſuffocatio. n. pararetur nati regis. Et quanuis pro nutritione ſedulò lac dandũ, tamen ita moderato igne regi eũ oportet, vt nequaquam euolare valeat lac ipſum,

ipſum, vel effumigari, & ſic paulatim lacte nutriendus ſepties vel octies, donec robuſtus fiat ad tollerandum robuſtiſsimum ignem, & vniuerſalem ſolutionem, vt quidā aiunt. Solui enim debet poſt nutritionem plenariam, & iterum ſiccari in puluerem ſeu lapidem, deinde iterum nutriri, donec tingat: & ſoluitur quidem aceto ſuo, quod eſt acetum acerrimum.

DE SICCATIONE AQVÆ, *Coagulatione & Calcinatione ac ignis regimine.*

EXERCITATIO XIII.

CERVS.

13 *BORATES.*

Dimidia aqua ſolui debet æs: Sed cum ſola tertia parte, aut ad ſummum ita, vt ſint duo ad ſeptem, coqui, vt hic docetur. cogitet igitur quiſq;, quomodo id efficiat. Animaduertatur præterea vt poſt imbibitionem terræ, & ſiccationem eius, terra ponderetur. Si pondus omnis commiſti ſeu coniuncti, id eſt terræ & aquę ſaluum eſt bene operatus es. Si plus inueneris ponderis quam impediſti, coque diutius, ſed ad admo-

dum lentè. Si pondus deficit, tunc exiecisti siccationem, & tunc emendatur error per aquam, quæ tandem superfunditur, & leniter digeritur. Animaduertendum præterea, quod quando materia dicitur hic vel alicubi in sententijs philosophorum, coagulari, vel calcinari, tunc non expedit fieri fortiore igne, quàm vel in soluendo, vel putrefaciendo, vel abluendo, vel fermentando, vel nutriēdo. Propterea infiniti artistæ sunt decepti, qui statim post solutionem & ablutionem coagulant & calcinant auctiore solis calore: quo errore materiā ita inurunt. Quia quando eam expedit solui, nō nisi lōgè maiori difficultate solui potest. Oportet autem materiam veluti interfici, non in vitrum cōuerti. Qua propter philosophi aiunt, Leni igne facietis omnem decoctionem, & inuenietis omnem scientiam, si aliter feceritis, non gaudebitis in opere vestro. Itaq; magna vis in regimine ignis sita est. Nam fortis ignis vitrificat & perurit, lenis soluit & coquit materiam, ac maturam reddit. Videmus enim in conceptione, vsq; ad ęditionem, eius calorem (nisi accidentaliter contingat, scilicet non naturaliter) non mutari in vtero matris, sed eundem semper esse. Eodem igitur, id est leni calore in opere subinde, vsque ad nutrimentum vtendum est. Scribunt multi, ignem fortificandum esse post coagulationem,

nem, vt ipsum scilicet coagulatum igne teratur. Si hæc via proderit, non moror quin quisquis volet eam experiatur. de me perpetuò obseruandum existimo, vt cum imbiberis aridum, parcus sis ignis carbonum, donec aridum imbiberit hoc, quod propinatum est, suauiter. Quod videre licebit si aquam propinatam voracem cognoueris. Vbi id factum est, tum fortè opus est liberaliore fornace, ex exsiccatione grandi corporis cocti, subsequente statim alia imbibitione, cui similiter inherendo famulandoque procedendum.

DE ANIMA, SPIRITV *& corpore.*

EXERCITATIO XIIII.

14.

MENABADVS.

OMnis disputatio magisterij Alchimici in hoc pendet, vt fiat Elixir ex corpore, anima, & spiritu conglutinatis, vt philosophus hîc notat. Corpus quidem quale sit nominatur, nesciri tamen potest quod veniat Elixir vtendum. Spiritus significatio nemini est incognita. Anima verò ea est, quæ viuificat & dat esse corpori & spiritui, & fit anima ex corpore ipso viuificato. Hoc enim loco animam nihil aliud esse cre-

dimus, quàm corpus viuificatum: viuificatur autem ita, vt in argentum viuum reuertatur, quale fuit prius quàm coagularetur. Et hæc anima, si additur corpori & spiritui mortificatis, ita vt demum totum Elixir viuum fiat: tunc demum credendum est, scopum Alchimicum attactum esse. Corpus autem vocatur terra, ęs, plumbũ, cinis, magnesia, calx, mater, clauis, virgo sancta, corona regis, Talek, Trames, vitrum, lignum aureum, spiritus fulgoris, mare, sal, vrina, alumẽ, guma Scotię, aqua sulphuris, sputum Lunę, guma alba, &c. Spiritus verò vocatur aqua, sanguis, colla auri, guma rubea, oliua, gallus, taurus, aqua crocea, æs combustum, & cõpositio, &c. Anima vocatur Rebis, aqua fœtida, mortui munditia, sanguis, aqua sanguinis, lapis animalis, lapis benedictus, &c. Mutua autẽ officia inter hæc tria sunt, quia spiritus custodit corpus, ne ab igne comburatur. Et clarum corpus custodit spiritum, ne euolet ab igne: quia corpus est fixum, vnde conseruat spiritum ne fugiat, & spiritus est incombustibilis: quare non sinit corpus comburi, quia spiritus & corpus vnum sunt mediante anima, quæ est apud spiritum, & corpus. Quòd si anima non esset, tunc spiritus & corpus separarentur ab inuicẽ ꝑ ignẽ, sed anima adiũcta spiritui & corpori, hoc totum non curat ignẽ, nec vllam rem mundi.

DE

DE CONIVNCTIONE *corporum, & copula eorum.*

EXERCITATIO XV.

15ª

ZENON.

INter ſupradicta tria ineſt libido ſeu conformitas talis: quia quemadmodum ſperma viri & mulieris ſunt dimiſſa in matrice mulieris in ſpecie lactis ſeptē dies, & in ſpecie ſanguinis per nouē dies, & in ſpecie carnis per viginti dies, & feruntur membra per triginta dies, & in fine illorum dierū Deus infundit benedictionem germinis humani, animam ſcilicet ſeu vitam: eodem modo eſt in ſpermate agentis corporis, id eſt, lunæ: & patientis, id eſt mercurij, cum nutrimento menſtrui, id eſt ſalis Alembrot. Nam opus cum creſcit, primò tribus diebus in lacte dicitur incorporatus, aut de complexione lapidis degenerat: poſtea in ſanguinem dum additur ſal noſtrum: poſtea in modum carnis imperfectæ, dum coagulatur in aquam, & diſſoluitur: poſt in fine formantur membra, & tandem Deus dat materiei animam, id eſt potentiam, qua augmentatur & nutritur medicina noſtra. Et poſtquam Rex ortus eſt, id eſt, anima per fermentum mediante aqua lapidi mortuo infuſa eſt, tunc opor-

tet vitalem lapidem nutriri: & puto eandem ego esse conditionem nutrimenti & augmẽti, à significatione nominum causam ducẽs. Nutrire enim est tenellè & frugaliter cibum administrare, veluti puero seu infanti, tenellus & frugi cibus adhibetur. Cum autem maturus, solidus, & robustus aliquantulum fieri incipit, tunc & cibus augmentatur. Itaq; cum nutrimentum in nutricis primariè seu voluntariè sit, iustumq; est, si tenellũ & frugi modò sit augmentum, non ita, sed semel pondus duarũ partium Elixiri dari potest, ita vt Elixirum iam adultum non superet cibum augmenti nisi in vna parte. Quia tertia pars Elixiri excedere debet cibum, vt cibus per eam conequi possit. Ponderosius enim est corpus quàm cibus. Sed illud quoque in augmentatione obseruare necesse est, vt quando lapidi augmentum adhibetur, ipsum augmentum subinde per omnes decoctionis species in igne temperato continuetur.

FINIS.

TYPO-

TYPHOGRAPHVS Lectori.

AMICE lector, Scias nos hîc à principio huius libri, verè Aureæ horæ, consulto præteriȷsse integrum tractatum Parabolarum, siue allegoriarum: quibus allegorȷs, antiquo more tenebrionum (temporibus & ætatib. ita ferentibus) totam ferè sacro sactam scripturam, Salomonis præsertim, & Psaltes ipsius scripta, maximè verò Cãtica canticorum, allegoricè, ad Alchimiã etiã inuita detraxit auctor, ita vt nulla alia de causa, illa omnia scripta esse uideãtur (si huic credimus) quàm in honorẽ & laudem Alchimiæ: imò (quod nefandum est) ipsum sacratißimum mysterium incarnationis & mortis Christi Domini nostri, ad mysterium lapidis prophanissimè contorsit, & multa alia præcipua nostræ fidei monumenta. non (vt ego quidem existimo) malo animo (pius enim aliâs videtur author) ab eo factum, sed vt seculum illud tenebrarum tulit: qui cũ ignorarẽt veram sacrarum scripturarũ

interpretationē, seruire eas cogebant su[is]
ridiculis inuentis, & digito putabant s[e]
tangere verum. Itaq; indignum eg[o]
iudicans & piaculum, sacrosanctam scri-
pturam ad huiusmodi artibus inseruie-
dum tam ineptè cogi, quātum in me fuit,
suæ libertati & honori vindicare & resti-
tuere volui, cum præsertim huic negotio,
nullam poßit vel intelligentiam vel uti-
litatem adferre, sed tantum pias & do-
ctas aures maximè offendere. Qui tamē
curiosior esse velit, potest vel sibi describe-
re, vel ab alijs impressa (si tamen quis
sumptus tam male collocare velit) lege-
re. Nobis satis esse volumus tractatulus
de Allegorijs ex philosophorum inuentis
et ipsius artis penetralib. erutus, quem
superius post Turbam expres-
simus. Vale.

AVRORA

AVRORA CONSVRGENS: QVAE DIcitur *Aurea hora*, & *in eius secundum Tractatum.*

PROLOGVS.

IN prælibatis oſtenſum eſt intelligenti ex Sacræ paginæ auctoritatibus, hanc ſcientiam non eſſe aliud, niſi donum Dei, & Sacramẽtum diuerſis typicis ſermonibus, ac parabolicis locutionibus, necnon problematibus & myſticis ferè circumuolutum: & hoc ideo ne ſtolidi & inſipientes naturam ignorantes, legere tamen ſcientes A.B.C.D. ipſis attraherent, & vſurparent. Quamobrem cupientes hanc ſcientiam, oportet intellectum valde ſubtiliter & in genioſe acuere, ſæpe & perſæpius, intus & extrà, antè, & retrò, voluere & reuoluere, dicta ſapientum. Non eſt enim ſapientũ ſtolidè loqui, cum intellectus verborum ipſorum, maximè literarum ſono contrariatur: qui enim ſonum verborum acceperit, & intellectum interiorem non habuerit, nihil ſi-

bi prodest: quoniam illi dicitur id, quod scriptum est, Legere & non intelligere est negligere. Quid ergo vobis videtur affectātibus hanc diuinam sapientiam, qui rem accipitis iuxta sonum literarum, & minimè consideratis in ea, vtrũ sit an nõ, id quod speratur? an naturam imitetur vel eam priuetis, vel quem fructum habetis, in cuius fine erubescitis? Nõ sic impij non sic, sed tanquam pulnis, quem proijcit ventus à facie terræ: Sic erunt operationes illorum, qui sine natura & intellectu operantur. Dicit enim Alexander: Si niuem vis frigiditate dissoluere, plus ipsam coagulas: & si aquam igne vis infrigidare, plus calefacis: & si aliquam naturá vertis ad eius oppositum, plus opus tuum corrumpis. Num quid non legistis multotiens, quòd arcanum arcanorum & thesaurus thesaurorum prætereuntibus in via non ponitur? Quod si sic publicè poneretur, arcani nomine priuaretur, testáte beato Gregorio: Deprædari desiderat, qui aurum publicè in via portat. Nam arcanum eo quòd in arca clausum esse deberet, dicitur. An ignoratis quod tota diuina pagina parabolicè procedit? Nam Christus filius Dei modum seruauit eundem, & dixit: Ego sum Vitis vera, & pater meus agricola est: Nunc attendite sonum verborum, & intellectum intrinsecum. Numquid filius Dei est vitis? neque vitis

Christus:

Chriſtus: quia maximè diſtát, nec pater eius cœleſtis Agricola, neque Agricola pater eſt. Sed intellectus occultus verborum in quo figuratur, ſicut alibi ſimilitudo alia ponitur, cùm dicitur, Petra, cuius lapis angularis, & huiuſmodi ſimilia, ex quibus ſimilitudines non proprietates dicuntur. Vide quomodo cautè ambuletis in hoc opere diuino, nõ vt imprudentes, ſed vt ſapientes & intelligentes. Notate ergo diligenter verba philoſophorum, & ſignate myſteria: & nolite fieri ſicut equus & mulus, in quibus non eſt intellectus: Sapientũ verò vincula ſoluite, & eorum dicta reuoluite, donec vobis in mente ſapiant. Si vnum ex minimis ſolueritis, maximum vobis non latebit: quoniam propter paruulos in hoc libello ponitur quintuplex doctrina, aliquid vtilitatis inferens ingenio ſè perſcrutantibus : primò quidem quibus alienis ſcientijs hæc ſcientia circundatur. ſecundò quibus ſtilis loquendi fruatur. tertiò, quibus rebus naturaliter aſsimilatur., qu rtò quibus operationum modis peragatur: & de perfectionis eius virtute. Quintò, quomodo quiſque illa ad medicinam humani corporis vtatur.

GLOSSA IN PROLOGVM tractatus Astronomiæ.

Aristoteles ad Alexandrum de uerbo ad uerbum dicit: Saturnus terram, Mercurius ♒, ♃ aerem, ☉ ignem regit: & non recipitur hîc cōuenientia in Planetarum operatione, sed in operationibus quas semper habent continuas & perpetuas, per uirtutem vltimā, quæ est super omnes uirtutes istarum operarum. Et hîc non est locus demonstrandi de his arduis, sed ideo feci mentionem, quia necesse, & nimis utile est tibi, propter frequentē tractatum, in quo determinabilius de singularibus & indiuiduis quorundam uegetabilium Planetarum. Cognitio ergo proprietatum istarū rerum spectat ad philosophos: Cognitio verò naturalium rerum, spectat ad medicos. illud nolo tuam prudentiam latere: quia omne carens lumine de natura vegetabilium à ♄ regitur, & ei attribuitur. Et quicquid vegetabilium est floridū & luminosum à ☿ regitur, & ei attribuitur. Et quicquid vegetabilium est floridum & non ferens fructum, ♂ attribuitur, & per ipsum regitur. Deinde cōpone & iunge has diuersimode, & dicas: Omne vegetabile ferens fructum creatur à ☿ & ♂. Item, Quædam vegetabilia sunt per ramos, quædam per semina, & quædam nascūtur sine semine & plantatione. patet ergo luce clarius ex prædictis, quòd quælibet species vegetabiliū

habet

habet dispositionem propriam, qua complexionatur & mutatur virtute vnius Planetæ, & ei aßimilatur & attribuitur virtute duorum Planetarum vel plurium, secundum quod potest suscipere: Iuuat vnamquamq; proprietatem, id quod ei attribuitur: scilicet prima virtus naturalis, quæ debet, ponit suã speciem, sicut in sapore, colore, odore & figura. Et anima naturalis colligit omnes proprietates & virtutes naturales ab ipsa, & imitatur per ea, & facit ea durare per tantum temporis spacium, quantum sibi definiunt & designãt sua virtute: quia non est actus sine motus, & non est operatio sine termino.

TRACTATVS DE ASTRONOMIA.

Caput I.

SCIENDVM est primò, quòd hęc ſcientia diuina Aſtronomię vocabulis vtitur, ſecundum curſum Planetarũ, atque affectibus eorum, numero & virtute ſignorum duodecim circuli Zodiaci, ſicut Ariſtoteles teſtatur ad Alexandrum dicens: Quòd Saturnus tenet terram, Mercurius aquam, Iupiter aerem, Sol ignem: quia omne carens lumine de numero vegetabilium à Saturno regitur, & ei attribuitur. Et quicquid vegetabilium eſt floridum non ferés fructum, Marti attribuitur, & per ipſum regitur: Et omne vegetabilium floridum fructuoſum, Soli attribuitur, & per ipſum regitur. Et iterũ ſubiungit: Deinde compone & coniunge has diuiſiones, & dies, Omne vegetabile ferens fructũ non florens, ſicuti eſt pomum & palma, attribuitur Saturno & Soli. Et omne floridum non ferens fructum, regitur à Mercurio & Marte. Ecce quomodo Aſtronomia virtutibus Planetarum hoc donum Dei cõtexit. Dicit enim Ariſtoteles, quòd omne vegetabile carens lumine à Saturno regitur. Intendit terram nigram & fœculentá: & omne flori-

floridum & luminoſum à Mercurio regitur, vult dealbationem primam ipſius terræ: & omne floridum non ferens fructum, à Marte regitur, vult terminationem, ſiue incinerationem poſt albedinem, quæ dicitur incineratio. Et omne floridum fructuoſum à Sole regitur, vult tincturam eſſe completam. Dicit enim auctor trium Verborum, quòd in fœtu primo menſe, cum ſemen à matrice cōceptum eſt, Saturnus operatur, congelando & conſtringendo ſua frigiditate & ſiccitate ipſam matricem, & materiam in vnam maſſam. Secundò menſe Iupiter operatur ſua caliditate & humiditate, digerendo in quandá maſſam carneam, quæ embrio vocatur. Tertiò menſe operatur Mars ſua caliditate & ſiccitate, digerendo & ſequeſtrando ipſam materiam in membra. Quartò menſe operatur Sol in mittendo ſpiritum vitæ. Quinto menſe operatur Mercurius, qui formatiua & ſpiracula facit. Sexto menſe Venus operatur, quæ diſponſit & ordinat ſupercilia, oculos vt teſticulos, & talia. Septimo menſe Luna operatur ad expellendum fœtum: & ſi tunc naſcitur, viuere poteſt: ſin autem debilitatur virtute ſignorum. Idem teſtatur dicens: Quando Sol eſt in Ariete, & in ſua exaltatione, tunc completur primus gradus, qui eſt debilis ratione caloris. Et eſt ordo aquæ. Quando Sol eſt in Leone, tunc completur

ſecundus gradus, qui eſt feruidior ratione maioris caloris, & eſt ordo aeris. Quando autem Sol in Sagittario, tunc completur tertius gradus, qui eſt nullius caloris comburentis, & eſt ordo aeris deficientis: quia calore priuato, nullus omnino motus eſt, ſed requies & tranquillitas vera. In hoc loco pater ſuſcipit filium, hoc eſt, terra retinet ſpiritũ, & ammodo ipſum fugere non permittit. Senior enim dicit de vittute duorum Planetarum: Ego Sol calidus & ſiccus, & tu luna frigida & humida, quando fuerimus copulati æquitate ſtatus in Venere domus clauſæ, recipiam à te animam adulando. Poſtquam aſcenderimus ordinem ſeniorum, lucem lucis, tunc effundetur ex me & ex te. Quid ergo intendit Senior per talia verba? Per Solẽ & Lunam vult ignẽ & aquam: ignem in terram, aquam in aerem, quando hæc coniuncta fuerint in vẽtre, hoc eſt, in radice domus clauſæ, hoc eſt, corporis magneſiæ: & hoc corpus recipit animam, hoc eſt, rem adulando, hoc eſt, paulatim & donec ordo ſeniorũ impleatur, id eſt, maiorum humorum ſuſceperit nutrimentũ: tunc lucerna lucis infundetur ex me, & ex te, hoc eſt quando ambo fiunt reſplendentes, & propalantur lucentes. Et ſic oportet vnumquenque inueſtigatione huius ſcientiæ verba ſapientum ſubtiliter enucleare, alioquin non modicam incurrit

currir errorum offenſam, & cætera.

Geometrica dicta Parabolico ſtilo. Cap. II.

Dehinc nota quod Geometrica & Arithmetica hanc nobiliſsimam ſcientiã ſuis numerorum diſtinctionibus in parte & in toto obſcurauit: Nam terminus & finis totius Operis in numerorum diuiſionibus eſt ſigillatus. In hoc autem termino multi doctrinæ filij errauerunt conqueſti. Nam philoſophi in huius ſcientiæ termino addiderunt & diminuerunt ſummam radicis, per partes integrantes ipſum totum, numero minori, mediocri, & maximo. Ob hoc, ne inſipientes capere poſſent. Dicit enim Ariſtoteles in libro Septuaginta Præceptorũ cap. Alternationum: Multiplices ſunt Septuaginta præceptorum alternationes 10. Namque primò conueniunt, ſecundò quoque, tertiò ſequuntur. Nam decem in decem reſpondent. hîc deniq; diuiſiones ſequi neceſſe eſt. Sed priorem ordinem lector noſter attendat. Quando & author trium verborum dicit: Quòd à tribus duo intelliguntur numeri: Nam longitudo dierum ſeptem completur. Et ſenior ait, Quòd in ſeptem diebus forſitan apparebit albedo. Et quidẽ in ſecundo refert, quòd vniuerſa erũt decem iuxta numerum aqui-

larium 9. (aliàs æqualium) & terrę nigræ. Intellige principium numeri primi & secundi: dicis duo, qui sunt tres numero: deinde dicis tria, quæ sunt numero sex: deinde dicis 4. quæ sunt numero 10. quatuor occulti, decem manifesti. His numeris perficietur magnesia alba: q̃a ab amoros (aliâs aborneos) id est, (contra ad ornos præfectum.) Refert enim Hermes, pater philosophorum, quod non perficiuntur quousque sui colores peragantur, quæ est aqua, quæ diuidit ipsam in alias quatuor, vna scilicet duabus, & tria vni, quarum calori (aliâs colori) tertia pars est: humori verò duæ tertiæ, quæ aquę sunt. Pondera sapientum. Et scito quòd vitis sapientũ succus in quinto extrahitur, eius quoque vnum in fine 30. peragitur. Intelligite proportionem. Decoctio namque minuit, tritura autem augmentat, hoc est initium & finis. Nam philosophi alij asserunt complementum fieri in 7. diebus: alij in quatuor diebus: alij in tribus vicibus: alij in quatuor vicibus: alij in decem diebus, Alij in xl. alij in vno anno. Turba philosophorũ & Alphidius, qui dicũt in quatuor anni partibus, scilicet Hyemis, Veris, Aestatis, & Autũni: alij in tribus annis, vt Geber, & Rex Artus: alij per mensem: alij per hebdomadam: alij per diem. quæ omnia idem & vnum sunt in toto, sed in radice differũt. quæ omnia oportet

tet artificem ſubtiliter explorare, alioquin eius operatio fruſtrabitur, & ad nihilum reuertetur. Et hæc de Ariſmetria dicta ſufficiant.

Naturalia dicta ſecundum proceſſum naturæ. Cap. III.

Conſequenter verò ſcientia naturalis, ſicut eſt medicorum & naturalium conſiderare, hanc conſolatricem theſaurariam ſcientiam ſuis proceſsibus circumcinxit, vt videlicet philoſophi in multis locis verborũ ſuorum hoc poſuerunt. Nam dicunt, Res non fiunt niſi ſecundum naturas earum, vt homo de homine, leo de leone. Et Ariſtoteles inquit: Naturaliſsimum operum eſt generare tale quale ipſum eſt, vt planta plantam, vacca vaccá. Et Hermes: Nihil conuenit rei, niſi quod propinquiuus eſt ei in ſua natura, & generatur in illa re proles ſimilis, hoc eſt, Si quæris medicinam, metalla curantem, de metallis erit eius origo, cum ſpecies â ſuo genere tingatur. Et Senior dicit: Semen viri proiectum in matricem mulieris per tenuitatem & ſubtilitatem adhæret ei ſeptem diebus, donec coagulatur in omnibus mẽbris mulieris, & peruenit ad carnem, & fit caro: & ſuper oſſa, & fit os: & ſuper neruos, & pilos, & fit ipſis ſimile. Coagulatur autẽ in 10. diebus, & fit tanquam caſeus: & rubificatur

in 17. diebus, & fit color eius sicut color carnis. Die vigesimaquarta discernitur habere membra pilis simillima: deinde 40. diebus formatur in formã hominis, & apparet in eo anima. & à 40. die incipit nutriri sanguine menstruali per cursum eius ad vmbilicum. Anima incipit à sanguine, & induratur, & infans crescit, & induratur paulatim, & figuratur: & cũ cõpleti fuerint nouem mẽses, absciditur quo nutriebatur, & ascendit ad pectus mulieris, & fit ibi sicut corona, & fit nutrimentum eius post egressionem ab vtero. Et hoc dictum est propter assignationem & præparationem lapidis, & secundum hoc præparauerunt eum. Intellige ergo hunc ꝓcessum naturalẽ, & alios sicut formatur pullus in ouo, in quo non erat pullus, per putrefactionem caloris & gallinæ. Et sic diuersos naturæ processus super adduxerunt, vt per hoc construerent scientiam eorum fore naturalem, & in omnibus naturam imitari. Et hæc de illo processu dicta sufficiant.

De matre Alchimia stilus parabolicus. Cap. IIII.

Prę omnibus autem notandum est. quòd hoc arcanum arcanorum stilo parabolico, problematico, nec non typico maximè vtitur circumloquendo. Nam philosophi vsi sunt diuersis truffis in assimilatione, sed in intelle-

intellectus est in omnibus idem: ideo hîc ponitur primo stilus parabolicus, post hoc alij in ordine. Refert enim Rex Artus libro suo quarto, quòd nobilis thesaurizaria mater Alchimia, medicinalẽ medicinam inter herbarum vires quærere proponit, cùm qua eius ægrotũ corpus curare possit, & reficere, qđ ab eius infirmitate absolueretur, & sanaretur. Tunc iam colorem duplicem coloratum splendoris, & candoris à luna & à Sole receperit colorata, sic quod coloratur à vertice capitis vsque ad pectus eius corpus est aureum: & à parte pectoris vsque ad femur, corpus videtur argentum: & de femore vsq; ad genua, corpus apparet hydropicum: & de genibus vsque ad plantam pedis, corpus indicat paraliticum: Ideo mater Alchimia, corpus ægrotum habere dicitur, quòd non potest se erigere, neque surgere: ergo infirmatur. Et nuncios ad peritissimum Phisicũ omnium herbarũ magistrum Macrũ, qui viribus herbarum corpora languida curat, & sanat, misit, quòd veniret ad eam, & naturaliores herbas, meliores & fortiores colligat, & vnà secum adducat, vt ab hydropica & paralitica infirmitate ipsam absoluat. Ob qđ ipsam ex tunc, si sanabitur, & remedium inueniret, illũ ditare velit, & largiflue remunerare. Magister Macer consentiens eius petitionibus, iuit ad montem Mambracum, in

quo multas & nobilissimas collegit herbas, meliores, fortiores & nobiliores: & cum sic ascendit montem, vidit herbam speciosam colore vario coloratam, quam radicitus extraxit, & coniecturabatur, se amplius tam odoriferam & curialem herbam non vidisse: descenditque ad Alchimiam matrem nobilissimam, & festinanter venit ad eam, quam cum tetigisset, & respexisset, ait: Mi Alchimia, dico quòd nunquam vidi magis corpus pulchrius: in parte namque superiori, caput tuum est aureum, & pectus argenteũ, sed in parte inferiori, deformius nunquam vidi: quia hydropisia in te, & paralitica apparet complexio: ergo in plenum admirari nõ sufficio vnde hoc fiat, quod tam bene decorata es à vertice capitis vsque ad femur, & in femore infecta vsque ad plãtam pedis. Cui mater Alchimia respondit: Ne mireris, à Sole namque decorata sum vsq; ad pectus, & à luna vsque ad femur, sed à femore vsque ad genua infecta & hydropica: ratiõe cuius corpus meum adhuc incompletum est, & non perfectum. Misi pro te Magister, & pater herbarum omnium, quod me curares, & membra mea non tam paralitica, quàm hydropica refocillares: Et in casu quòd me sanabis & sanaueris, astipulor abundanter te ditare. Adhibe igitur nunc tua medicamina & herbarum mihi virtutes ostende, quòd

possim

posſim ambulare: tunc ſcias, quòd non ſolũ te, ſed ditabo totum mundum. Cui magiſter Macer: Mi mater Alchimia, omnia quæ à me volueris impetrabis: Vtere ergo virtutibus herbarum mearum: Spero enim, quòd omnia membra tua languida ſanitate reficientur. hoc enim volo & deſidero, quia indigẽs es valde. Vide igitur nunc, & elige inter omnes herbas illas nobiliores, quæ tibi magis placeat, ac tuæ melius conueniat debili naturæ. At Alchimia ſtatim retroſpiciens, odoriferam, & nimis colore variatã, coloratam quam mater Alchimia debilis ſtatim appetiuit, dicens: O magiſter, video quandam herbam odoriferam, & valde reſplendentem, quæ multum mihi placet: dic mihi: cuius virtutis illa ſit, & illam vbi reperiſti? At Macer ad illam: O mi Alchimia, dico tibi, quòd nuper cum vnum ad me de tuis miſiſti nuncijs, & expetiſti auxilium, mox petitionibus tuis parui: Surgens ſurrexi ad montem magnum Mambraicum, ibi denique omnes iſtas herbas collegi, & altius montem aſcendendo vidi herbam hanc, tam tibi placitam, ibidem ſuprà montem ſtantem, quam ob amorem tui cum ſuis folijs radicitus extraxi, vt ſic te cum illa curare valerem. Scias namq; quod herba hæc magnæ virtutis eſt, quoniam indifferenter membra tua paralitica & hydropica penetrando curabit, quæ ab aliquibus,

Muſcus aromaticus appellatur. Mater Alchimia reſpondens ait: Nunc bene mihi, grates ago tibi venerabilis & dilecte mi magiſter Macer, quòd veniſti ad me, & illam nobiliſsimam herbam adiutricem & curatricem mei corporis tecum apportaſti. Ediſſere, ſi etiam aliquo alio baptiſatur nomine. At Macer: dico tibi, etiam radix Mambrę, eo quòd in mõte Mambraico vbi creuit, eſt inuenta. Inquit nobilis Alchimia cum gaudio: O magiſter, largæ experientię, amodo quęſo tardare noli, ſed feſtina circumcingere fortiter radicibus mambreis infirma mea membra, vt experiam ipſius efficaciam, ſi corporis mei ipſam ſentiam adiutricem. Et de facto te ditabo remunerando, ſic tamen quòd eadem radix ſemper mihi ſeruiat, & corpori meo obſequens ſit ancilla. Precor etiam vt adhuc aliam mihi ſuperaddas herbam efficaciorẽ, quæ melius ſubueniat & conueniat corpori meo, quod meũ ad te nuncium nõ vlterius contingat deſtinare: neque te, neque me per amplius fatigare. Sed in officio meo ſit mihi perſonaliter illa medicina permanens conſolatrix. Magiſter Macer voluntatem matris Alchimiæ adimpleuit, & miſit eam eligere poſtmodum herbam placibiliorem, efficaciorem & meliorem: & inter alias elegit herbam optimam quæ vocabatur Lolium. Tũc mater Alchimia cum herbis his duabus circumcin-

cum cincta sanata fuit, & completa: quæ Magistrum Macrum regalibus donauit donarijs, & optimè remunerauit: cui etiam ad id grates maximas multiformiter retulit. Et sic magister ab ea cum diuitijs & gaudio recessit.

Sermo Problematicus Cap. V.

Post parabolicum stilum sequitur problematicus, quem Hermes sic prosequitur dicens: Consideraui auem à sapientibus venerabilem, quę volat dum est in Ariete, Cancro, Libra, aut Capricorno. Et acquires eam tibi perennem meris ex mineris & montanis petrosis. Diuide eius partes præcipuas, quæ post diuisionem tibi remanebunt, licet sit modica, & cum ea dominetur nigredo: tamen cum terra complexionata est, & multos in ea percipies colores. Nominat eã sapiens, Terram sapientiæ, Æs, Plumbum. Assabis igitur eam forti igne numero minori quatuor diebus: numero medio, septem: numero maiori, decem, & tunc vocatur à sapientibus, Terra argentea. Secunda pars eius fluens, vocatur, Aqua sapientiæ: Tertia pars, Terra alba: hanc distillare facias quatuor vicibus numero minori, medio, & maximo septem diebus. & tunc dicitur Aurum apparens. Quarta pars est magnum album habens, & dicitur, Aer sapientiæ, Gnumi au

reum, ſulphur rubeum. Accipe autem ex aere partem vnam, & miſce cum tribus partib. auri apparentis: & pone in balneum numero minori 20. diebus, medio 30, maximo 40. poſtea diſtilla, & remanebit æs quod uocat ſapiẽtes, Corpus deſideratum, & aurum apparens: vocatur etiam Aurum ſingulare. Diuide ergo hoc aurum ſingulare in duas partes, & eius partes pone in vaſe amplo, donec ad ſolem recedat tertia pars, & tunc dicitur à ſapientibus, Aqua vitæ, ſiue Alumen. Accipe ergo gummi aureum, & tege eum auro ſingulari, & pone in balneum numero minori viginti diebus, medio 30. maximo 40. & inuenies aurum ſingulare currens ſuprà ſulfur nigrum: & erit aurum ſingulare rubeum: auferas & reſerua: & dicitur Tinctura ſapientiæ, & eſt ignis tinctorum, & receptum multorum nominum maſculinorũ, & eſt ſpiritus & anima, quæ peregrinos repatriare facit: & dicitur ignis auri purpurei, & ſulphur nigrũ, vetula extenuata. Accipe hãc extenuatã vetulam, & admiſce eam cũ terra aluminis, & cooperi auro ſingulari, aſſa numero minori 3, medio & maximo 7. & remanebit tuum gummi album, & lucidum, ſimile corpori, quod in die iudicij glorificatur. & dicitur à ſapientibus, Lac virginis. Aquã autẽ quam ab hoc lacte extraxiſti, reſerua, & dealbabis & cõgelabis, & habebis diuiſionẽ

omnium

omnium corporum: cui nil poteſt reſiſtere. Habemus iam duas aquas, ſcilicet aurũ ſingulare, & diuiſionem: duo ſimiliter vnguenta, gummi aureum purpureũ, & lac virginis, & tertium horum, vehiculum, ſcilicet, corpus deſideratum. Accipe corpus deſideratum, lac virginis, & admiſceas ei quartam partem diuiſionis, & tegas auro ſingulari, & pone in balneo 12. diebus numero minori, medio 30, maximo 41, & efficitur totum aqua ſpiſſa, lucida. Hanc ſi tibi placuerit, diuide in duas partes: vnam partem reſeruabis operi: alteri parti admiſce quartam partem auri purpurei, & pone in balneum 50 dibus, & erit aqua rubea, & illa aqua erit Elixir, & ſi volueris, congelabis illã igne leui. De hoc poſuerunt philoſophi partem ſuper mille & 80 partes ſimul ſumptas argenti viui coagulati cum ſuo ſpiritu, & erit totum Elixir.

Sermo Typicus Cap. V I.

Hinc verò tipycus ſermo, prout atteſtatur Ariſlei viſio, ſequitur in hũc modũ, Tradite puellam bonam, candidam, ſuauem, mitem, teneram Cabrico filio ſuo pro uxore mortua: propter quod philoſophi ſunt à rege incarcerati: & dixerunt, trade nobis filiam tuam in ſtatu ac ſenſus ſui colore, nec non maris conturbatione, quod ei ſimila nunquã acciderũt, & reuixit filiꝰ regis & multiplicatæ

ſunt, proles nimiæ, & gauiſi ſunt gaudio magno valde. Ecce quomodo mulier hæc nobilis, pauperũ cõſolatrix Alchimia eſt diuerſis circumlocutionib. ſententiarũ & colorũ obuelata, vt ab impitis celaretur, & peritos adhortaretur, quos diuitijs ditaret infinitis: qa gloriæ & diuitiæ ſunt in domo eius.

DE REBVS NATVRALIBVS.

Quomodo lapis ſimilatur Semini hominis in procreatione prolis Cap. VII.

Nunc autem tertiò conſiderandũ eſt, quibus reb. naturalibus, hęc ſcientia cõparetur: Semini enim humano virili aſsimilatur ob hanc cauſam: cum ipſum trahitur ab omnibus membris hominis, & poſsidet omnium membrorũ virtutẽ, & in vas naturale quod eſt matrix funditur: vbi moritur, & humore cõnaturali nutritur, donec formatur homo numero dierum ſuorum, & non amplius: ſic ſemen huius ſcientiæ à corpore metallico educitur, omnem virtutem habens metallorum in potentia, in vas naturale collocatur quod eſt aqua permanens & acetum philoſophorũ, in quo moritur, putreſcit, & vegetatur, & creſcit illud æs, & alię res nutrimentum recipientes. Hoc autem vas eſt vnũ per totum opus, complens albam & rubeam tin

cturam. Nam de ipſo factæ ſunt diuerſæ ſapientum deſcriptiones: quia eſt vnũ in quo ſunt tria, ſcilicet aqua, aer & ignis: quæ ſunt tria alembica vitrea, in quibus genitus philoſophorum generatur. Propter quod nominauerunt, Tincturam, ſanguinem, & ouum. Nam in ipſis fertur anima vel aqua, quemadmodum tinctorum tinctura ſuper pannos: portatur in aqua.

Eſt etiam vas ſublimationis in quo fumus argẽti viui ſublimatur, & aſcẽdit in eo: namque quando æſtimabitur quòd finitus ſit fumus argenti viui, & dicitur Aludel longum & altum, & vas inferius dicitur Scutella, ſiue furnus philoſophorum, in quo eſt ignis philoſophorum: qui cum egreditur denigrat ipſum vas, & cõburit omne metallum: quia omnis calidi oleum eſt pinguedo, & omnis frigidi oleum eſt humiditas.

Et etiam vas reſolutionis, in quo corpora reſoluuntur. Reſoluitur enim in eo aliquid poſt aliquid, parum poſt parum ordine ſuo, & non fit reſolutio omnium partium vna vice, ſed ſecundum Elixiri modum reſoluitur illud & extrahitur: vt Senior atteſtatur dicens: Cum non egreditur ab hoc lapide anima eorum vna vice, ſed pluribus: & propter hoc nuncupata eſt anima hæc, animæ flos & flores, ſanguis & ſanguines, pinguedo & pinguedines, & tamen eſt anima &

ſpiritus viuus eam educẽs. Et corpora ſunt duo ſcilicet maſculus & fœmina, quæ ſunt terra & aqua: & tres ſorores ingredientes ſuper ipſis principijs, ſunt nutrimentum & augmentũ ipſius aliti & augmentati: vt quã tum in vno quo alitur & augetur vitello & albumine, & cortice tegitur. Nam habet totũ in ſe quibus eget operator in operatione.

Et ſoror prima egrediens ſuper ipſis, dicitur Salſatura prima ex tribus, quam vocant hîc aerem, & facti ſunt duo maſculi: ſcilicet frigiditas & caliditas: & inter eos vna fœtida eſt aqua.

Deinde ingreditur ſecunda ſoror, hæc eſt ſecunda Salſatura ex tribus ſecũdis: & facti ſunt duo maſculi, qui ſunt terra & ignis: & duæ fœminæ, quæ ſunt aqua & aer.

Poſt hoc ingreditur tertia ſoror quæ eſt tertia Salſatura ex nouem, & perfecta eſt domus quatuor angulos habens & rectos: quę ſunt quinq;. Et hæc eſt Magneſia verè alba, & non falſa, ab armatis perfecta, vt Senior dicit. Hæc quinq; quando congregata & collecta fuerint, fient vnum, quod ſapiẽtum lapis naturalis perfectus eſt. cum niſi duæ perfectæ tertiæ, perfectæ fuerint, fiet totum. Et Auicenna: Cum ad has, quinque perueniemus, perueniet ad vos intentio noſtra. Et notandum, quòd inter elementa ſunt duo maſculi, ſcilicet terra & ignis, & duæ

fœminæ,

fœminæ, ſcilicet aqua & aer: & hæc quatuor in humido vnctuoſo, quod eſt radicale, naturaliter intelliguntur, vel in terra & aqua, quæ in manifeſto ſunt exiſtentes, &c.

De quatuor Rebus ex homine Cap. VIII.

Hinc verò nota, quòd quatuor rebus ex homine aſsimilatur, ſcilicet, Stercori, vrinæ, ſanguini, & capillis. Stercori dicitur ſimile in qualitate terrę fœtidę infectę, vel ratione mali odoris inficientis. Et eſt lutum ſapientiæ quo vaſa firmantur. Vrinæ verò in qualitate aquæ mundificantis, vel abluentis, ſiue remouentis fœtorem terræ: vel exacuitate ſalis exiccantis. Sanguini in qualitate aeris penetrantis, aut mollificantis duriciem terræ, aut ratione coloris rubei remanentis ſuper terram. Capillis autem, in qualitate ignis comburentis & egredientis de terra, &c.

De Quatuor interioribus in corpore humano Cap. IX.

Comparatur etiam quatuor rebus principalibus intra hominem, ſcilicet cerebro. in aquæ frigiditate. Cordi, in ignis caliditate: Epati, in aeris humiditate: Teſticulis, in terræ ſiccitate. Nam ſedes flegma

ris est in cerebro. & sedes coleræ rubeæ in corde. & sedes sanguinis, in epate. & sedes melancholicæ in genitalibus collocatur. Et hæc prædicta notanter in vno corpore natura constituit: sed situs & operationes eorum diuersificantur. Nam in colera virtus appetitiua intelligitur, quia colorat: In melancholia, virtus retentiua, quia retinet colores: In sanguinea, virtus digestiua: quia tollit superflua: In phlegmate virtus expulsiua, siue mundificatiua, quia dat veros & perfectos colores. Quinta autem virtus nec est calida, vel frigida, nec humida nec sicca, nec grauis nec leuis, nec dura nec mollis: sed ꝓpriè dicitur Vita, quæ has quatuor coniungit in vnum, eisq; tribuit vitam robustam atque perfectam.

De comparatione scientiæ ad ouum. Cap. X.

Ex hinc verò ouo comparatur hæc scientia: quia in eo sunt quatuor coniuncta: cortex apparens est terra: albedo est aqua: cortex verò tenuis qui est cortici spisso iunctus, separans aquam à terra, est aer: rubeum quoque oui est ignis: cortex rubeum continens est aer, separans aquam ab igne, & vtrunque est vnum & idem. Aer verò terram

terram separans ab aqua, spissior est aere altiori: aer verò altior, est calidior & subtilior: Nam ignis est sibi propinquior quàm aeri inferiori; In ouo igitur sunt quatuor, scilicet terra, aqua, aer & ignis: his quatuor exceptis in medio rubei est quintum, quod est pullus. Hoc non intelligitur de ouo volatilium, sed de quo philosophi loquuntur: ideoque omnes philosophi in hac excellentissima arte ouum descripserunt ipsum, & alia multa exempla suo operi posuerunt: vt doctrinæ filij inde intellectum caperent, & naturam inuestigarent.

DE BASILISCO ET VERMIbus venenosis.

De comparatione scientiæ cum Basilisco, & alijs vermibus venenosis propter similitudinem nutrimenti. Cap. XI.

Post hæc, Basilisco & alijs vermibus venenosis dicitur similis, ratione nutrimenti aut cibationis, aut infectionis. Nam sicut Basiliscus dicitur nutriri & cibari per diuersum cibum & potum, donec magnus fiat & maturus: post hoc moritur & occiditur, & de eius puluere fiunt tunc miracula: sic corpu-

ſculum noſtræ ſapientię nutritur & augetur per aquam permanentē, vſq; illud magnum & fluxibile apparebit, tunc mors eum reuelabit. Et ſicut Baſiliſcus ſuo flatu & odoratu inficit animalia & homines: ſic odor noſtri corporis magneſiæ, perficit argentū viuum ipſumq; ſubitò mutans de naturà ſuà in naturam alienam. Vnde Morienes: ſcito quòd terra fœtida cito recipit ſcintillulas albas. Comparatur etiam tyriacæ, ratione curationis omnium metallorū. Comparatur etiam veneno, ratione multiplicis tincturæ albę & rubeæ, nec non ſubitaneæ tranſmutationis vnius coloris in alium, de imperfectione in perfectionem: quia ſicut modica qualitas veneni, repente magnū corpus inficit, ſic vna pars Elixiris albi & rubei, multas partes omnium metallorum in verum & perfectum lunificum & ſolificum tranſmutat corpus.

De rebus mineralibus.
Cap. XII.

Cæteriq; philoſophurum hunc noſtrum lapidem rebus mineralibus omnibus comparauerunt. Quidam aluminibus, vitriolis ſalibus: quidam ſpiritibus: quidam metallorum corporibus. Horum autem quidam qui de ſalibus & aluminibus atque vitriolis tractauerunt, eſt ſententia multiplex: Nam Plato

Plato vult, quòd alumina ſplendificant, ſalia diſſoluunt, vitriola conſtringunt vel conſtringunt. Nam alumen crudum dicitur abundare in humore, calcinatum verò in ſumma ſiccitate: ideo quamdiu humor abundat, comparatur aluminibus: ſed priuato humore peccante, dicitur alumen calcinatũ, album, fixum. Proprietas verò ſaliũ eſt, diſſoluere, & rodere, & humectare, & liquefacere rem acidam: quia dicitur calcinate corpora cum ſale: quia ſal corrodit eorũ humiditaté corrumpentem. Iam ſales faciunt corpora leuiter in igne fluere. Notandum, quòd quędam ſalia ſunt fixa, quædam volatilia. Nam omne fixum ponitur pro corpore vel pro retinaculo & talia extrahuntur à rebus calcinatis: vt dicitur, Extrahite Salem alkali. extrahunt enim, & nõ proſperantur in eo: quia extrahunt de eo in quo non eſt Sal alkali philoſophorum. Quemadmodũ enim extrahitur Sal alkali à calce viua, vel cinere clauellato, vel ſal tartari ab ipſo tartaro calcinato per humorem conuenientem, donec nihil remanet acuitatis: ſic ſal noſtrum, quod eſt tinctura, extrahitur à calce metallorum per putrefactioné, vſq; totum compoſitum exuet ſuam naturam, & induat alienam. De tali ſale dicit Senior: Primò fit cinis, poſtea ſál, & de illo ſale per diuerſas operationes Mercurius philoſophorum. Salia verò non

fixa ponuntur pro Spiritibus, vel pro aquis acutis, acetosis, corrosiuis: sicut est sal aromaticum quod est nobilius, quia totum est spirituale. Post hoc sal commune, & sal vrinæ. Nam sal aromaticus est secundum elementum in hoc opere necessarium, testante Aristotele, in libro Septuaginta præceptorum, vbi dicit: quòd Almizadic tibi Solum deseruiat Nam ipsum corpora soluit & liquefacit & spiritualia reddit. Aliqui philosophorum posuerunt esse totum arcanum in eo, & vocaueunt ipsum diuersis nominibus propter naturæ suæ excellentiam. Vt in libro Turba philosophorum scribitur: quia quidam vocauerunt ipsum à loco, vt Gummi, Sputum Lunę: quidam à colore, vt sanguis, vrina Thauri: quidam à natura, vt argentum viuum. Vtamini ergo illa venerabili natura: nam ex ea ars fit, & non ex alia. O quam præciosa est serui rubicundi natura. de ipso dicunt philosophi, quòd ipsum sit primum in origine corporum metallicorum. Nam quando argentum viuum grossum immundum occurit sulphuri grosso, inde generatur metallum corruptum: & tale est remouendum in operatione prima: quia in prima ipsius origine producitur grossum fœtidum & immundum per naturam: vt Auicenna dicit. Vidimus itaq; in principio rei eius siccitatem & destructionem

nem aqueitatis fore nocuam, & ab eo vt calefiat quod pulueriſetur aut frangatur, vt Turba philoſophorum ait: Ecce plumbum rubeum, quod initium eſt operis noſtri: nam ſine ipſo regimen ſtare non poteſt. Non autem ſal aromaticum vulgi hîc intelligitur, quod cum ipſo opus noſtrum non peragitur. Vitriolum autem & atramentum ob hoc interponitur. quia omne vitriolum & atramentum philoſophorum calefactum & aſſatum igne debili colore rubiginoſo veſtietur, vt in libro Turbæ ſcribitur: quòd prima die apparet nigra citrina: Secunda nigra rubea: tertia ſimilis croco. Hinc verò quidam philoſophorum ſpiritibus mineralibus hanc ſapientiam aſsimilauerunt, vt eſt ſulphur, argentum viuum, arſenicũ, Auripigmentum, Magneſia, Marcaſita: cum tamen neutrum iſtorum ſit philoſophicum. Sulphuri ſimile dicitur propter tres actiones ipſi argento viuo inferens. Primò ſtringit ipſum à ſua humiditate: Secundò denigrat ſua aduſtione: Tertiò ipſum rubificat ſua tinctura aduſtiua. Nam ſenior dicit: Sulphur noſtrum non eſt ſulphur vulgi quod comburit & comburitur combuſtione nigredinis & deſtructionis: ſulphur enim noſtrum comburit combuſtione albedinis & meliorationis. Et Auicenna: Niſi quòd illud

quod aduritur, est vulgi: & aliud non aduritur quod est sapientum. Et Turba philosophorum dicit: Argentum viuum accipite, & in magnesiæ corpus coagulate, vel in sulphure quod non comburitur. Hoc autem sulphur quod non comburitur, nuncupamus æs. Terite ergo ipsum aceto acerrimo, & coquite, & cauete ne acetum in fumum vertatur, quia periret opus.

De multiplici argento viuo Caput XIII.

In comparatione argenti viui est aduertendum, quod triplex est argentum viuum: hoc est ignem philosophicum extrahere. Hoc secundum animam vitalem, dicitur ignis, siue anima, siue quinta essentia.

De primo Scribit Turba philosophorum dicens: Argentum viuum est ignis, qui corpora comburit. Et iterum, oportet ergo corpus flamma ignis occupare, vt dissoluatur & debile fiat: hunc enim ignem oportet extrahere igne connaturali: vt dicit Senior. Ignis noster est aqua: si sciueris dare ignem igni, mercurium mercurio, sufficit tibi.

De secundo dicit Senior & alij sapientes: Quòd anima extrahitur per putrefactionem, & cum in eo nihil remansit de anima, tunc abluisti corpus à sordibus suis. Item dicit: Aufer ei animam, & redde ei animam.

De tertio Scribitur: Oportet te extrehere quintam essentiam, aliter in vanum laboras. Et ob hoc triplex dicitur argentum viuum: & propter vitam eius imponitur ei mors, prout vulgare sonat prouerbium. Qui argentum viuum sciuerit occidere & mortificare, magister & philosophus in hoc opere appellatur.

Secundum verò argentum viuum est spiritus, & dicitur Aqua permanens, siue acetum, siue menstruum, siue nutrimentum, & multis alijs nominibus intitulatur.

Refert Turba philosophorum, quòd sit acetum acerrimum, per quod aurum, merus fit spiritus, & sine quo aceto nec nigredo, nec albedo, nec rubedo. per talem enim argentum viuum, extrahitur secundum, mortificatur, occiditur, extinguitur, & coagulatur, vt Turba philosophorum dicens attestatur, Scitote quòd corpus non tingit nisi prius tingatur. Ideo philosophi illud Venenum vocauerunt, ac variè & multipliciter de illo nominibus plurimis tractauerunt. Et quemadmodum

inuidi dixerunt, Est lapis, & non lapis, verum autem gumma, vt in Turba philosophorum scribitur: Notifico autem vobis gummæ dispositionem, non inuidens, arcanum in ea magnum existens. Scitote quòd gumma nostra fortior est auro, & oportet eam habere auro honorabiliorem: Gumma autem nostra apud philosophos est præciosior & sublimior margaritarum, eo quod ex gumma & pauco auro multa emimus: ideoque philosophi scribentes ne pereant cauentes: & manifestè in libris suis dispositionem eius non posuerunt, ne quilibet eam agnosceret, quam si insipientes scirent, non vilipenderent. O quam plures sunt gummæ, sed minimè hanc nostram cognoscentes. Ideo huius veneni naturam absconderunt philosophi, eo quod per ipsum totum regimen adimpletur: & tota mortificatio & occisio in ea consistit.

Quartum autem argentum viuum ex prioribus resultat, & est albi coloris, antequam ei ignis aduenerit. Igne verò ei adueniente ipsum fit rubeum, & hoc à lapide diuino procedit. vnde Elbo Interfector: Dealbate latonem, & rumpite libros, ne corda vestra rumpantur. Et Turba: Nummis imponite, & fit Elixir, & quod per ipsum natiuitas & vita, & a-

qua

qua munda ex multis extracta tincturis & rebus: eiusque tinctura vita ex his, quibus immergitur, & coloratio perfecta: Vt Turba philosophorum testatur, quod preciosissimus color est Tyrius, quem prius colorem pronunciauerit: deinde purpureus color approximabit. Hoc enim argentum viuum est fructificans suauitates odoris, & est tinctura verax & infallibilis, omni corpori præstans complementum.

De Arsenico & Auripigmento. *Cap. XIIII.*

Comparatur etiam arsenico & auripigmento ratione vnctuositatis, & ædustiuę humiditatis, nec non vaporabilis ab igne: quibus corpora denigrat & exiccat. Et Arsenicũ dicitur masculus, ratione coloris & siccitatis: Auripigmentum ratione caloris & humiditatis fœmina: vt Turba philosophorum dicit: Demonstraui vobis fœminam in auripigmento, masculũ verò in plumbo. Et sciẽdum quòd philosophi vnam dicunt naturã arsenici & auripigmenti ratione fugæ, vel ratione causarum prædictarum. Nam multotiens ponitur pro igne sulphureo, & sæpius pro spiritu, qui est egrediens à corpore, qui est aqua: qua omnia vegetantur & augmentantur.

De Markasita, Magnesia & Thutia. Cap. XV.

Comparatur etiam Markasitæ, Magnesiæ & Thutiæ: Markasitæ in colore: quia sicut Markasita scintillas argenteas & aureas habet mixtas in terra: sic in opere philosophico signa apparent similia: vt testatur Morienes dicens: Scito quod terra fœtida cito recipit scintillas aureas, vt suprà.

Dicitur etiam Magnesiæ esse similis, ratione ponderositatis, & fractionis omnium metallorum.

Dicitur etiam Thutiæ esse similis, ratione extinctionis, Nam sicut præcipitur Thutia extingui septies, vel nouies, vel decies, vel duodecies, vt eius terreitas subtilietur, & sulphureitas deleatur: sic mandant philosophi, opus eorum iterari, vt omne superfluum in manifesto abijciatur, absentia in profundo siue in occulto adijciantur.

Notandum verò est, quòd duplex est spiritus: vnus in corpore, & hic est remouendus, id est, extrahendus, & est igneæ naturę, vt Turba testatur dicens: Scitote quòd corpus non potest tingere se ipsum, nisi spiritus extrahatur, qui in ventre eius occultus est, & fiet aqua, & corpus absque spiritu: qui est spiritualis naturæ, ex quo colores apparent, eo quod spissum terreum non tingit, verùm

autem

autem tenue naturæ, quod de corpore transit & colorat. Secundus verò est extra corpus, & est aqueæ naturæ, & est tingens corpus in Elixir. Vt Turba dicit: Masculus verò, hic est corpus, & fœmina, hæc est spiritus.

De qualitatibus singulis omnium metallorum. Cap. XVI.

Inde vero comparatur omnibus metallis in qualitatibus, in naturis, in coloribus, in mollicie, in duricie: & hoc in manifesto & in occulto eorum. Auro & argento comparatur, ratione perfectionis colorum perseuerantium in igne, & ponderum, necnon ductibilitatē, pręcipuè tamen auro, cum ipsum sit nobilius & perfectus omnibus alijs tribus corporibus. Et ob hanc perfectionem perpetuam, dicitur aurum philosophicum, ei simile: vt Philosophus testatur dicens, Præsentes & præteriti non fecerunt aliquid, nisi ex auro aurum, & ex argento argentum: non tamen aurum illud vel argentum fuit vulgi.

Est autem philosophicum aurum, quod non emitur pręcio magno, vt Alfidius dicit: Scitote, quòd hic lapis, de quo hoc arcanum agitur, Deus non emendum magno pretio posuit, quoniam via eiectus inuenitur, vt à paupere & diuite haberi possit: vt scilicet ratione & scientia ad eam quisquis possit leuiter peruenire. Et Morienes ait: Omnis res quæ magno emitur pretio, mendax est: quo-

niam modico huius gummæ, & paulo auro, multum emimus. Et Senior dicit: Aurum nostrum non est aurum vulgi: quia sequitur dealbatio, vt ibi dicitur: Dealbate aurum. Hoc igitur aurum cum dealbatum fuerit, post nigredinem suam, quæ est tinctura. Et iterum commiscete aurum cum auro, hoc est, cinerem cum aqua. Vel seminate aurum in terram albam foliatam, quæ & tertia terra, quæ est auri, tingit Elixir, & Elixir tingit eam. Et hæc est magnesia alba perfecta, & non rubea. Inde ex auro philosophico non fit aurum sed argentum: vt Turba philosorum testatur dicens: Scitote quòd nisi dealbetis (scilicet aurum nostrum) non potestis rubeum facere, eo quòd duæ naturæ nil aliud sunt nisi album & rubeum. Album de rubeo nigro erit & mundo albo: crystallinum de rubeo citrino apparebit. Et hoc vult Senior cum dicit: Est enim mirabile, cum mise ris super alia tria commixta, tunc iuuat albũ super citrinum, & rubeum dealbat ea in albedine argenti: deinde iuuat citrinum super album & rubeum, & facit ea citrinare citrinitate auri. Deinde iuuat rubeum super citrinum & album, & facit ea in rubedine Alkasal marini. Et Morienes ait: Respice citrinum completum, & citrinum diminutum in sua citrinitate, & omnem citrinitatẽ. Et Respice rubeum completum, & rubeum diminutum

nutum in sua rubedine, & omnem rubedinem. Et insuper aspice nigrum completum, & nigrum diminutum in sua nigredine, & omnem nigredinem. Ex hoc patet, quòd aurum philosophicum nō est aurum vulgi, nec in colore, nec in substātia: ideo dicitur quod lætificat cor hominis, & argentum similiter: sed illud quod extrahitur ex eis, est alba & rubea tinctura, vera, fixa, viua, perseueratiua, coloratiua, perpetuatiua, ingressiua, penetratiua, perfectiua, omnibus metallis permixtiua. Illa hominem lætificat, & cor hominis sanat, vt Senior dicit, & reddit hominē hilarem, & iuuenilem facit, & vigorosè corpus conseruat.

De quatuor corporibus metallicis imperfectis. Cap. XVII.

Alijs verò quatuor corporibus, scilicet ferro, cupro, stanno, plumbo comparatur, ratione duræ fusionis & mollis in manifesto & in occulto eorum. Nam illa quæ sunt dura in manifesto, sicut ferrum & cuprum, sunt mollia in occulto: & sic de alijs duobus est intelligendum: idcirco ferro & cupro assimilantur propter carentiam horum fluxibilium & liquabilium in ignem. & talia sunt stringentia stannum & plumbum, quę abundant humore, præcipuè ferrum, cum ipsum sit minorum humorum, & maioris caloris, vt Se-

nior dicit: Ego ferrum ſiccum & durum & forte, & piſtans, & piſtatum omne bonum. Et non eſt res in mundo agens actionẽ meã: per me enim generatur Secretum ſecretorum: quando conualeſco à languoribus, tunc habeo vitam leonis rugiẽtis. & hoc eſt ferrum alchimicum: ipſum enim non trahitur ab adamante. Et ſi quis ſtuderet aliud inuenire faciens operationes huius, non poſſet: Ideo magnificatum, & exaltatum eſt, & factum æs omnium rerum. Ideo maximè videtur argento viuo philoſophico amicari, cum ipſius ſit coagulum, niſi coagulatione perpetua & firma. Nec non ſtannum & cuprum & plumbum eadem operatione poſſe firmari, vt Turba philoſophorum dicit: Æs vt plumbum lapis fiunt precioſus: ideo ponite plumbum cum plumbo: quia Natura natura lętatur, & Natura naturam volare facit: & Natura naturam continuit: & Natura naturam ſuperauit: Ideo nutu Dei fiunt illæ naturæ multiplicantes.

Dicitur etiam quod ſit propinquitas inter magnetem & ferrum: maior vtique eſt propinquitas inter æs & aquam noſtram, quæ eſt plumbum & ſtannum album, vt Turba philoſophorum teſtatur dicens: Etenim plumbi albi diſpoſitionem demonſtraui: eo autem noto, nihil aliud eſt, quàm opus mulierum, & ludus puerorum: abſque tali enim

plumbo

plumbo nulla tinctura fit perfecta, eo quòd vim habet (vt Hermes dicit) generandi triplicem: quòd compositum in corpore stringit, & in colorem vertitur inuaporabilem. Et Scitote, quòd prima vis est acetum, Secūda verò plumbum, de quo Sapientes dixerunt: Coquite ipsum stannum donec priuetur humore suo, & fiat siccum, & residuum suum bibat humorem, eo quòd plumbum combustum fuit, hoc est plumbum rubeum de quo Sapientes dixerunt: Ecce hoc plumbum quod rubeum nuncupamus, nostri operis est initium, sine quo nil fit. De ipso namque dicitur, de plumbo fac ferrum, aut crocum de croco, fac album de albo tincturam. De stanno fac cuprum vel æs: de ęre fac cerusam: de cerusa fac minium: de minio tincturam, & apprehendisti sapientiam. Intellige quid legas: nam hæc ars stultos fallit. O quam plures sunt seducti in nominibus spirituum & corporum, putantes se extrahere tincturas de rebus siccis & aridis combustibilibus, cum in eis nulla sit vtilitas, & omnia vertuntur in nihilum, & cuncta mortua sunt, & eorum causatio ad perfectionem nō peruenit, vt dicit Alphidius: Caue ergo fili à spiritibus & corporibus, lapidibusque mortuis te separa: quoniam in eis nullū est iter, nec etiam in eis tuum propositū inuenies: qa vita eorū non augetur, imò tendit in nihi

lum, ſicut ſunt ſalia, auripigméta, arſenicum, argentum viuum, ſulphur, capilli humani, ſanguis, ſperma, vrina puerorum, ouum, aurum, argentum, ferrum, cuprum, ſtannũ, magneſia, marcaſita, thutia, & his ſimilia: quæ omnia Senior dicit eſſe cõbuſtibilia, & mortua, nec in eis aliqua operatio noſtræ ſimilis: quia operatio noſtra ſurgit per ſeras ſeraturas aperientes. In plumbo verò eſt vita mortua, & hoc inter arcana arcanorum eſt notãdum, quod dicit philoſophus: Nihil eſt affinius auro quàm plumbum.

De comparatione ſcientiæ arboribus, herbis, floribus, radicibus & alijs vegetabilibus.
Cap. XVIII.

Quidam autem philoſophorum, hanc diuinam ſcientiam, herbis, radicibus, arboribus, floribus, & alijs diuerſis vegetabilibus, necnõ ſuccis eorum & fructibus ſimilitudinariè comparauerunt. Galenus dicit: De arbore philoſophica quæ ſeptẽ ramos habet, vt in quodam ſcripto reperi tractatum de lunatica ſic procedente: Hæc eſt quędam herba ſiue planta, nomine Lunatica, ſiue beriſſa: cuius radix eſt terra metallica, ſtipes eius rubicundus quadam nigredine perfuſus: folia eius ſimilia folijs maioranæ, & ſunt 30. ſecundum ætatem lunæ in creſcentia & in decre-

ſcentia

ſcẽtia, flos eius citrinus: poſt tres dies odor eius, vt odor muſci in plenilunio, vel in decreſcentia completa: ex eo acceptus & in eo Mercurius impoſitus vertitur in lunam perfectam. Si poſt hoc bullitus fuerit quinque vicibus, vertitur in ſolem: Cuius pars vna centum vertit in puriſsimum ſolem. Nota quòd omnium prędictorũ nomina ſunt poſita ſimilitudinariè in hac excellẽtiſsima ſcientia, pro qua omnis fidelis debet tempore vitæ ſuæ fideliter & conſtanter laborare.

De multiplici & varia pluralitate vocabulorum huius artis. *Cap. XIX.*

Quartò notandum eſt, quibus modis & vijs operatio illa cœleſtis adimpleatur. Et notandum, quòd philoſophi diuerſa vocabula ipſi operationi attribuerunt. Quidam eorum dixerunt, quòd calcinando, ſoluendo, & diſtillando, & coagulando hoc opus peragitur. Et Hermes hæc intimat per alia verba, cum dicit: Pater eius eſt Sol, mater verò eius luna: portauit illud ventus in ventre ſuo: nutrix eius terra eſt.

Alij verò dixerunt, ſublimando & reiterando atque figendo, donec in fundo maneat: Alij incerando, aut imbibendo, donec fluat: Alij abluendo aut mundificando, do-

nec album & pulchrum appareat: Alij occidendo, donec moriatur & albificetur: Alij viuificando & nutriendo, donec genitũ fiat: Alij putrefaciendo & corrumpendo, donec manifeſtum occultetur, & econtrà: Alij ſeparando elementa, & reiungendo: Alij conterendo, donec corporeum fiat ſpirituale, & econuerſò: Alij coquẽdo, donec areſcat: Alij aſſando, donec confringatur: Alij remouendo, donec nouus adueniat: Alij corpora & ſpiritus rectificando, ſicut Venerem dealbando, à Ioue ſtridorem auferendo: Saturnum in durando, aut mundificando: Martẽ mollificando: Lunam citrinando: nec non ipſa corpora in aquam ſoluendo, nihilominus omnibus corporibus diminutis perfectionem præſtando: Alij Mercurium coagulando, arſenicum, auripigmentum, ſulphur, magneſiam, marcaſitam, Thutiam dealbando, atque fixando: Alij ſalia acuta quaſi dea inceratiua præparando: Et adhuc diuerſis vocabulis (quod longum eſſet enarrare) Elixir eorum album & rubeum compleri dixerunt. quæ omnia ſunt vnum & idem intelligenti, & condependentia, ac ſibi concathenata quemadmodum cathena: ita cum vnũ terminatur, aliud incipitur.

De multiplici operatione philoſophantium. Cap. XX.

Idcirco calcinatio in principio operis noſtri

ſtri, ponitur tanquam pater in generatione. Vnde primò videndum eſt, quæ ſit calcinatio philoſophorum. & ſciendum, quòd triplex eſt calcinatio philoſophorum, duplex corporis, tertia ſpiritus. Prima eſt initium operis noſtri, de qua dicitur, calcinatio eſt priuatio frigidæ humiditatis, combuſtione remouentis: vel ſiccæ terræ incineratio. Et hanc philoſophi exemplificauerunt in ligno, in quo ſunt tres humiditates: prima aquoſa & frigida: & hæc prohibet lignum à combuſtione: ſecunda vnctuoſa, ſiue oleaginea, & ipſa facit lignum ardere. hæ duæ ſunt vaporabiles in igne, atque cremabiles. Tertia verò relinquitur in cinere, & eſt valde modica & ſubtilis, fixa & perpetua, nihil inflammabilis. & ipſa eſt vitrificans, & diaphanitatem vitream ſpondẽs. Et tali modo præcipitur fieri calcinatio philoſophorum, vt eſt in ligno prædictum: & ipſa fit verè per acetum philoſophorum, ſiue per aquam permanentem, & non re alia. Et hoc nota: Talis enim humiditas, vt dictum eſt, quæ eſt principium liquefactionis, oportet eſſe in corporibus: vt Hermes dicit, Principium omnium liquabiliũ eſt aqua. Et Auicenna refert, Cõſiderauimus itaq; in principijs naturalibus, quòd ſubiectum liquefactionis eſt humiditas, permixta partibus ſiccis terreis, in quibus mouetur, dum reſoluit eas ignis, & inue

nimus, causam vaporationis, humiditatem non vehementer in eis mixtam: imò eleuatur ab eis in resolutione, & inuenimus causam adustionis, & sic decoquitur decocti & permixti siccitati: ita qđ peruenit ad ipsam humiditatem illud, quod permixtum est ei de siccitate, & quod acquisiuit de caliditate accidentali superflua, cum igne: ita quòd figitur nobis tam diu, donec inuenitur ostensio humiditatis eiusdem, quod est apud ignē potentem conuertere: quia secundæ partes corporis ad substantiam ignis ante vaporationem separarentur & remaneret fęx eius cinis, qui est adustus. Equidem cum vaporat etiam conuersus est, & fit flamma, & talis dicitur calcinatio philosophorum. Præterea est notandum, quòd quicunque fecit calcinationem, cuiuscunque corporis, remanente materia metalli, hoc est humore, à quo habet denominationem & liquefactionem in igne, hic iam errauit: quia dicitur extractio humiditatis corrumpentis in calcinatione. Post hoc intromissio alienæ humiditatis igneæ: per quam erit essentia & vita eorum. Et hæc est pars prima, videlicet, Pater eius est Sol.

Secunda calcinatio est ipsius cineris vel calcis remanentis: elementorum separatio. Et hæc est pars secūda, videlicet, Mater eius Luna, & solutio philosophorum siue extra-

ctio

ctio Quintæ essentiæ, aut sublimatio, aut inceratio, vel imbibitio, vel omnium prędicto rum interpretatio. Nam hæc calcinatio fit ideo, vt partes arefactæ per ignem, & constrictæ, spirituales fiant, vel subtilientur & raræ fiant per spiritum, qui est aqua resoluens, & humectans ipsum terreum adustum. Et calor impressus qui est corrumpens cum humiditate, in aeream resolutionem transformans digerendo. Nam in prima calcinatione remouentur humiditates duæ, scilicet frigida & aquosa, & adustiua. In ista verò quæ est secunda remouetur terreitas & igneitas per resolutionem nostræ aquæ. Nam omnia quæ soluit & liquefacit & mollificat, deinde perturbat, ex hinc per decoctiones resultát aereæ resolutiones vaporando.

Vnde hæc est solutio philosophorum, quando partes terreæ siccæ mollescunt: ita quòd earum siccitas quæ est duricies, vertitur in molliciem, quæ aqua dicitur humectans, vt aqua pluuialis, vel alterius humiditatis: quia dicitur quanto magis siccum, tanto magis molle, cum sola siccitas Alchimiæ tingit & nō alia, hoc est, raritas elementorū.

Dicitur etiam inceratio ea de causa, cum terra sit priuata humore suo, necesse est eam incerare: id est, humore perfundere vt fluat & ingressum habeat, nec non virtutē, & formam metallicam repræsentat, vt Turba phi-

losophorum figuratè loquitur: Sicuti homo in tumulo iacet, donec puluis fiat, peractis diebus, Deus reddit ei animam atque spiritum suum: infirmitate ablata purgatur illa res, & post coruscationem emendatur: quemadmodum post resurrectionem generalem, homo fortior & iunior fit, quàm prius fuerat in hoc mundo. Ideo inceratio est rei siccæ priuatæ humoribus, cum re inceratiua ad ignẽ mollificatio. Et hæc liquefactio corporum est. Philosophus autem per aquam, vulgus verò per ignẽ: vnde dicitur liquefacite corpora liquefactione non vulgari, sed nostra quæ est cum aqua. Ideo incineratio est imbibitio, vel pastatio, siue liquefactio rei siccæ, calidæ, donec inebrietur. Nam omne sitiens apperit bibere. vt dicit Aristoteles, sitis appetitus est frigidum & humidum. Pro eo etiam dicitur illud, terreum sitiens.

Dicitur etiam sublimatio hæc pars secunda ob hoc: quia illud quod in inferiori parte vasis est, eleuatur, & exaltatur ad vas supremum, quod nominatur alẽbic, vel aludel lõgum: vel ideo, vt densitas elementorum per eleuationem transeat in eorum raritatem, vt siccitas terræ in humorem aquæ: & frigiditas aquæ in calorem aeris, & humor aeris in siccitatem transeat ignis: & hæ transmutationes debent fieri per gradus ignis ascendendo vsque ad cœlum: quod est alembic philo-

sopho-

ſophorum. Et per Deum illud eſt tingens in infinitum: & tali modo præcipitur fieri ſublimatio philoſophorum. Vnde dicitur ſublimare eſt extrahere à fęcibus elementaribus, quod eſt terra, quintam eſſentiam, vel oleagineam, vel aſcendentem naturam. Vel aliter: Sublimatio eſt à fęcib. rem eleuare, aut à terreſtribus partibus puram ſubſtantiam ſegregare. Nam in omni ſublimatione ſignũ perfectiõis eſt liquefactio & fuſio metallica.

Et notandum quòd duplex eſt ſublimatio: vna corporalis, alia ſpiritualis: corporalis quantum ad terreitatem, ſpiritualis quantum ad igneitatem. De prima dicitur ſic: Facite corpus ſpirituale, & fixum volatile. De ſecunda ſcribitur, Res in qua eſt aduſtio, primum quod in ea reſoluitur eſt virtus ignea, vt ſuprà. Et Senior dicit, Egrediatur ſpiritus à corpore qui eſt ignis.

Dicitur etiam Fixio, propter abſentis additionem: Nam illud quod abeſt, eſt volatilis naturæ, ſine quo ſtudium magiſterij vanum eſſet. Nam eſt Elixir albedinis & rubedinis tincturæ, necnon ſpiritus tingens, & aqua metallina, perfundẽs ſe in corpus ipſum viuificando: & corpus eſt recipiens tincturam ab ipſo ſpiritu, non ab alio. Vnde dicitur, quòd tinctura fit à natura volantium, Et illud quod firmat & fixat ipſum ſpiritum, eſt fixum & perpetuum & incremabile, & no-

minatur ſulphur philoſophorum, vel cinis extractus à cinere. Vt Senior dicit, Quòd fixum eſt, figit res fugitiuas. Et Auicenna, Inquirant igitur tincturam, quam ignis nõ corrumpat, & non expellat, & ſubſtantiam quæ permiſcetur liqueſcens, & ſubſtantiam conſolidatiuam, coagulatiuam, fixatiuam & firmam ſuper ignem, & ingenium permiſcendi iſta adinuicem: ita quòd tingatur cum eo quod eſt in eo de tinctura: & permiſceatur cum eo, quod eſt in ipſa, de ſubſtantia permiſcibili: & conſolidetur cum eo, quod eſt in eo de ſubſtátia conſolidatiua: & figitur ſemper cum eo, quod eſt in eo de ſubſtantia fixa. Et iterum ſubiungit, dicẽs: Quęſiuimus ſubſtantiam fixam, & inuenimus eam eſſe omne quod non fugit ab igne, & ipſum eſt corpora liquefactiua. In libro ſexto dicitur, quod per talia corpora figuntur ſpiritus velociſsimi, & non per alia. Ideo dicitur, Terra fixat, aqua dealbat, aer penetrat, ignis colorat. Hæc autem fixio, quæ multotiens repetitur, vt Geber docet, Donec cum tota ſui ſubſtantia in igne maneat: ſui autem truncum tota ſubſtantia deinde recedit.

Dicitur etiam ablutio, ſiue mundificatio hæc pars ſecunda, ratione nigredinis, & mali odoris, vt Turba philoſophorum dicit, Et non deſiſtatis ipſa abluere, donec nigredine priuetur, & album fiat. Et Morienes ait:.

Quanto

Quanto magis aliquid abluitur, tanto limpidius erit: & si ablutum non fuerit, non limpidabitur. Et Geber in libro Perfectionis dicit: quòd non figitur nisi illustretur, & fulgidissima ex illo eliciatur substantia, cum sui modo ingenij. Et in libro Disiunctionũ scribitur, Mundate corpora à sua nigredine vel rubedine, in qua est corrumptio eorum, donec album fiat album, & rubeum, rubeum. Nam ablutio dicitur rei inquinatæ deletio. Item dicitur, vade ad mulierem lauantem pannos, tu fac similiter. Et Hermes, in primis fuit rubeum, & in vltimis album. Et si sua nigredo omnium aufertur, ac deinde in rubeum vertitur lucidum, & nimis purum. Quia dicitur, Quòd ignis & Azot latonem mundant & abluunt. & Kaled minor: Qui scit nigredinem accipere ab eius superficie, ea ablutione ipsum purificat & auget.

Dicitur etiam occisio siue mortificatio, ratione vitæ vegetabilis, & ordinatæ, & accidentis, hoc est, caloris impressi. Nam omne quod habet calorem ex se mouentem & agẽtem sua transmutatione, dicitur viuere. Et ob hanc causam Alchimia dicitur imperfectè viuere, & hanc vitam philosophi studuerunt occidere, & vitam æternam atque permanentem reddere. Vt Kaled minor dicit, Nos oportet eum sapienter occidere,

hoc eſt, comburere: quia mors eum reuelabit. Et Auicenna Conteramus ipſum poſt mortificationem ſui primam, cum eo quod mortificatur de rebus adurentibus, vel per uijs facientibus peruium, & exiccantibus, ſicut eſt Sal, alumen, atramentum, calx, & aliæ res, quas habet ſimiles ignis. Faciamus ergo illud multotiens, donec moriatur & mollificetur.

Dicitur etiam viuificatio, ratione nutrimenti, vel viuificationis, ſeu ratione humoris metallici. Nam omne quod nutritur, diminuti ratione nutritur. Et illud, quod viuificatur, cauſa duorum viuificatur. Philoſophi autem volunt nutrire granum eorum humori connaturali, donec vegetetur, & fructum adferat talem, qualem ipſum intrinſecus habet: & volunt viuificare illud quod mortuum eſt, à forma metallina, quouſque præſtat fuſionem metallicam perfectam. Et talem viuificationem, ſiue nutrimentum, aliqui philoſophorum vocant Ingreſſum. Et hoc vult Geber, cùm dicit, Aut ingreſſum damus eis, quæ ſua ſpiſsitudine ingredi non permittuntur, cum multiplici reiteratione ſolutionis ſpirituum non inflammabilium. Ex his modorum ingenijs neceſſe eſt, quamlibet rem ingreſſum habere: quoniam ex illius dependet beneficio, & alterare cum permixtione inuenta.

Dicitur

Dicitur etiam putrefactio, siue corruptio, hæc pars secunda, ratione manifesti. Nam omne quod putrescit & corrumpitur apud visum, abijcit materiam manifestam, & repræsentat materiam occulti. Philosophi autem intendunt corrumpere, siue delere manifestum quod est terreum, & educere occultum, quod est argentum & aurum, vt Auicenna testatur dicens: Cum subtiliatur æs & decoquitur in acceto cum medicinis, donec moriatur, quando penetrat albedo eius ad exteriora, ita vt ipsius intrinsecum fiat extrinsecum, simile argento in albedine: quando fecerimus illud, inuenimus virtutem eius tingentem, remanentem, & maioris tincturæ & penetrationis: ita quod non diuersificatur à colore argenti puri in aliquo: imò refertum est tinctura, & est magis completæ albedinis. Talis enim putrefactio est generatiua: quia generat tale, qualis ipsa est. vnde Senior: Scias quòd non fit generatio absq; corruptione: vnde studeas in putrefactionem. Et Turba philosophorũ: Hęc putrefactio est maxima, & maximum attrahit arcanum.

Dicitur etiam separatio elementorum, vt præmissum est in calcinatione prima: in ipsa verò separantur elementa, terra, scilicet, aqua, aer & ignis. Terra ibidem relinquitur, vt alia tria elementa in ea

valeant radicari, si ipsa non esset, elementa fundamentum non haberent, super ædificandum domum nouam Thesaurariam. Nã propriè separatio elementorum, est segregare heterogenea, quæ sunt accidentia: & coniunctio elementorum est cumulare homogenea, hoc est, quæ sunt de natura humidi radicalis. Vt in libro Turbæ philosophorum scribitur: Cõuertere elemẽta, est humidum facere siccum, & fugiens fixum.

Dicitur etiam contritio ratione densitatis, vel duriciei. Nam omne quod densum & durum est, non est tingens, neq; penetrans: Id o oportet conteri, vt subtilissimum fiat & penetratiuum. vnde in Turba cum omnia puluis facta sunt diligenter, est contritum. Et notandum est, quòd duplex est cõtritio: vna vulgi, & fit manibus artificum. De ista dicitur, tere in die & assa in nocte. Secunda est philosophorum, & fit igne decoctionis. Vnde Turba: Hæc autem contritio non fit manibus, sed fortissima decoctione. Et Kaled minor: Ignis omnia terit. Et Elbo Interfector dicit: Nihil aliud feci, quàm contriui & dealbaui. Et Senior: Non valet congelatio, nisi fiat puluis. Et Turba: Ideo oportet filios doctrinæ illam rem absque timore comburere quousq; cinis fiat. Et scito, quod optimè miscuisti, eo quod ille eius recipit spiritum vitæ. Et hæc contritio multo-

tiens

tiens apud philosophos, vocatur lapis cum cursore, mortarium cum pistillo.

Dicitur etiam decoctio ratione duræ & tenacis terræ. Nam omne durum & tenax vocat decoqui, vt melius & leuius seu nobilius fiat. Quare dicit Alfidius: Scito fili, quòd non indiges multis nominibus sed vno tantùm nomine, quod est Aqua, vnaque actione, quod est Coquere, & decoctio naturaliter: ideo fit vt rei pluritas remoueatur, & munditia in sui maneat decoctione, vt Auicenna testatur dicens: Quanto plus inhumatio est vehementior, tanto plus erit ab eo corruptio remotior. Amplius considerando decoctionem, post decoctionem in aqua, & remouendo corruptionem, reseruamus remouendo aquam, quotiescunque tincta fuerit, donec nihil maneat tincturæ. Vnde Turba, Coquite in aqua sua 40 diebus: deinde aperietis, & inuenietis æs in argentum viuum versum: abluite ipsum coquendo, donec sua priuetur nigredine, & fiet æs vmbra carens. De hac decoctione dicit Auicenna: Quòd si nigra aduenerit, erit adusta apud decoctionem. Et Senior, si remanserit in eo nigredo, tempore suo morieris præ dolore: quia corrupisti quidquid operatus es. à tali regimine cauendum est. Sed coqui debet, vt Turba philosophorum attestatur, dicens:

Coquite eum continuè, donec coaguletur: ipſo enim coagulato maximum fit arcanum. Coquite illum lapidem coagulatum, quouſque fiet ſimilis mugræ marinæ: tunc aqua ipſum imbuite permanente, quouſque eius appareant colores. Hæc aqua in decoctione maximè imitatur naturam. ideo facit ei ſimile. Ait enim Albertus, quòd inter omnes artes, Alchimia plus naturam imitetur, & hoc propter decoctionem eius, & augmentum: quia decoquitur in aquis metallinis igneis, id eſt, rubeis maximè habentibus de forma, & minimè de materia. Nam aliæ artes imitantur naturam ſimilitudinariè: Alchimia verò mera veritate. Ideo ipſa non eſt debilior natura, quia ars ſiue artifex tantùm ſibi miniſtrat, ipſa verò naturaliter operatur & perficit, vt dicitur in Seniore de aqua diuina, Quòd non ſit ſatus, neq; naſcitur in futurum, qui hanc ſcientiam poſſet complere ſine natura, natura quidem quæ celitus eſt indita rebus & infuſa.

Dicitur etiam aſſatio, ratione humorum peccantium ipſius corporis, vel ratione ſpiritus qui deſtruitur, & fugit propter aſsiduationem aſſationis à corpore, vt Kaled minor dicit: Et ſuaui iteratione ponuntur tibi, vt doceat ipſum pati ignem. Et Auicenna: Si volumus quod fiat bona

com-

commixtio eius, tunc aſſamus ipſum igne æquali: & hoc eſt, vt conteramus ipſum & ponamus in vaſe vitreo, & ponamus in vaſe teſteo vitreato, & lineamus illud vas luto ſapientiæ, & exiccemus ipſum. Et iterum ſubiungit, modus vnus eſt aſſationis cum rebus adurentibus, & facientibus peruium, vt Turba dicit: Notifico huius artis inueſtigatoribus quod Corſufle eſt compoſitio, & quòd eum oportet aſſare, vt ad perfectionem peruenias: tunc corpus tingit. Aſſatio ideo dicitur & inuenta eſt, vt humiditas rei accidentalis leui igne exiccetur ac deleatur. Et eſt notandum, quòd tam corporis quàm ipſius ſpiritus fit exiccatio in aſſatione. Et eſt maximè cauendum, ne ſpiritus qui corpus exiccat, & à corpore exiccatur, fiat volatilis: nam ſi volabit à corpore, corpus perfectum eſſe non poteſt. Et talem exiccationem docet Auicenna dicens: Sed cum hoc habet bonitatem, quod non aduritur ſuper ignem omnino, ſed calefit, &c.

De alijs modis operationum
Cap. XXI.

Excuſamur ergo, ne laboremus in aduſtione calcinatiõis. habemus & ſcimus quòd cũ

eo fit præparatio & non cum alio. Vidimus itaq; in primo, rei eius exiccationem, & destructionem acuitatis ab eo fore necessariam, ita vt calefiat, quod puluerisetur aut frangatur.

Dicitur etiam renouatio. Causa arefactionis conuersa, est fimus & lutum sapientiæ. Nota, renouatio philosophorum fit ideo, vt terra sicca semper roretur aqua permanente, vt fluat. & hoc innuunt philosophi per talia verba: Fimus, id est, terra, siue corpus, semper est de quarto in quartum diem renouandus.

Dicitur etiam rectificatio corporum, & spirituum ratione imperfectionis, eorum diminutionis & immundiciei aut superfluitatis eorum. Nam corpora quæ sunt humore nimio abundantia, ideo sunt nimis mollia inductibilitate, & facillimè liquescentia in igne, vt plumbum, Stánum, Magnesia. Hæc autem multotiens ponuntur pro spiritu, qui est (aqua metallina causa molliciei) aqua philosophorum: spiritus sunt molles vt aqua. Vnde Morienes, Tactus eius mollis, gustus dulcis, pondus graue: Ideo dicitur, ponite plumbum cum plumbo, stannum cum stanno: Natura enim natura lætatur & gaudet: quia propinquitatem habet cum ea. Alia verò sunt deficientia humore, vt argentum, aurum, ferrum, cuprum. & hæc pro

corpore

corpore calcinato intelliguntur: De his loquitur Geber, Si quæris corpora duræ fusionis mollificare, in principio suæ cerationis lentus ignis adhibeatur. Ignis enim lentus est humiditatis conseruatiuus, & fusionis perfectiuus. Et si quæris mollia indurare corpora, fac vt eius humiditas consummetur, & fusio perficietur. Inueniemus enim quòd nisi omne superfluum, siue per medicinam, siue per præparationis modum auferatur ab imperfectis corporibus, nō perficiuntur: scilicet, vt coletur ab eis causa superflua, & terreitas immunda: Ita quod de commixtis nō separetur in fusione post proiectionem medicinæ.

Et est notandum, quòd omnia corpora vnum habent significare per totum ratione imperfectionis eorum, vt dictum est. Nam Turba philosophorū dicit, Quòd Corsufla est compositio omnium corporum, & inuidi eam omnibus nominibus nūcupati sunt, Nummi, vel æris, stanni, ferri, vel plumbi, quousq; ab illo remoueantur colores, & fiat Elixir.

Et est sciendum, quòd non est via rectificandi corpora prædicta in natura integrè & completè absq; tinctura nostra: quæ est semen mundum, multam habens benedictionē. Et hoc testatur Turba: Dicit enim Senior, Scias, quòd non sit aliqua tinctura pfecta

absq; lapide hematite rubeo, qui lapis deponit omnem rubedinē, & purgat seipsum. Et quando tu videris in principio operis, quasi grana rubea, & in congelatione velut oculi piscium, & quasi piperata nigra, spissa, scias te iustam semitam ambulasse: Sin autē, omnis operatio frustrabitur & cassetur, testāte Alberto, qui dicit: Qui albis dealbant, & citrinant per citrina, eadem metalli remanente spicie, censentur deceptores.

Est præterea hoc intelligendum de spiritibus: sunt enim quidam, qui dicunt, se scire mercurium coagulare, uel à corpore extrahere: alij arsenicum, auripigmentum, sulphur, cæterosq; spiritus minerales firmando dealbare, nec non per salia mundata, siue aquis acutis, aut oleis inceratiuis artificiosè perfectis, corpora imperfecta, & spiritus se asserunt rectificare. Horum omnium operatio nihil aliud est, quàm noxium & infortúnium: quia præparant id quod non habet tincturam, ex omni re quæ tendit ad nihilum. Tinctura autem philosophorum est in rebus incombustibilibus. Nam ars in parte cōcedit fieri colores, alterationes, & transmutationes debiles, fructus tamen ex eis nullus consequitur: quia natura nil ex his prædictis ad Elixir, siue tincturam perfectā operatur, & hæc superius prudens & discretus opifex subtiliter indagare potest. Nā philosophi

losophi posuerunt quinq; differentias, per quas eorum tinctura siue Elixir album & rubeum integraliter componitur ac completur, sine ipsis nulla tinctura poterit esse. Prima est superflua euacuare: Secunda medicinam in album & citrinum colorem alterare: Tertia fusionem metallicam præstare: Quarta talem fusionem in igne perpetuare: Quinta debitum pondus omni metallo infuso ministrare. Et hæc quinq; possunt esse in numero ternario, scilicet, mensura, numero & pondere: quæ sunt perfectio omnium rerum necessariarum.

Deinde sequitur tertia pars huius operis, quæ ab Hermete Rege Grecorum, & patre philosophorum sic describitur: Portauit illud ventus in ventre suo. Hanc partem vocant philosophi distillationem, siue clarificationem. Post quam ergo res est calcinata humore liquabili, & denominatiuo priuata, deinde à terreitate ignea soluta; necesse est ipsam distillare, id est, clarificare, & aeris diaphanitatem & perspicuitatem deportare. Nam distillatio dicitur rei cum perspicuitate clarificatio: & hæc distillatio est complementum totius serenitatis operis cum claritate. Et fit tribus aut quatuor, aut quinque, aut sex, septem, octo, aut nouem,

vicibus, vel duodecies, quod eſt vltimum. Poſt vltimam vicem diſtillationis, ſequitur quarta pars, quam Hermes ſic nominat: Nutrix eius eſt terra. vel vis eius integra eſt, ſi verſa fuerit in terram immobilem: & hác intitulant ſapientes, Coagulationem, & finem rei, ſiue fuſionem perfectam. Et hoc vult Auicenna cum dicit, Quando ponimus ipſum vltima vice in Kinnam lutatam luto ſapientiæ, cautè conſtringimus caput eius: poſtquam aſſauimus rorem eius, ſicut dicemus poſtea, inde ſublimamus medicinam donec aſcendat: & ponitur in tegulam, quandoque ſicut ſtannum, quandoq; ſicut ſal, lapidem, quandoq; Sicut Chriſtallus, poſtquam ſublimauerimus ipſum ab eo: & ipſæ egrediuntur cum rorationibus & experimentis actiuis, & fuerint nobis vitæ ante experimentũ cum cogitatione ſubtili vel vehementi & lõga. Peruenit ergo ad nos tinctura alba & mũda à rebus quibus indigemus. Et hęc de modis & vijs operationis Elixiri. aut tincturæ philoſophicæ, dicta ſufficiant. Et ſi quid minus lucidè occultando dictum eſt, hoc in libello in quo librorum eſt perfectio, ſagax lector naturam inueſtigans, per eius percurſum, occurſum & recurſum, & per ſcripta philoſophorum antiquorum, plenius poterit indagare, &c.

De

De effectibus huius medicinæ siue Tincturæ. Caput Vltimum.

Quinto & vltimo prosequendum est, de virtute, nobilitate, & effectu huius laudabilis tincturæ philosophicæ: quæ turris fortitudinis est à facie inimici. Et sciendum, quòd antiqui sapientes quatuor principales effectus siue virtutes in hac gloriosa thesauraria consolatrice & adiutrice scientia repererunt. Primò dicitur corpus humanū à multis infirmitatibus sanare: Secundò corpora imperfecta metallica restaurare: Tertiò lapides ignobiles in gemmas quasdam præciosas transmutare: Quartò omne vitrum ductile facere, siue malleabile.

De primo consenserunt omnes philosophi, quòd lapis hematites perfectè rubificatus fuerit, non solum facit miracula in corporibus solidis: sed etiam in corpore humano: de quo non est dubidum. Nam omnem infirmitatem ab intra sumendo curat, ab extra sanat vngendo. Dicunt enim philosophi, quòd si datum fuerit de eo in aqua vel vinio tepido paraliticis, phreneticis, hydropicis, leprosis, curat eos. Alij sapientes dicunt, quòd guttam rosaceam sæpe elidit vngendo: hinc etiam passio cardiaca

ca, ethica, iliaca, colica, icteritia & morbus Ægidij cum epilepsia, & omnes species febrium, per eam curantur sumendo. plerumque arthetica per eam curatur vngendo: & quicquid est in ægroto stomacho hoc tollit: & omnem fluxum humorum peccantium stringit, & consummit potando, vel vngendo: omnemq; melancoliam siue mentis mæsticiam ieiuno stomacho sumpta reuellit: Est etiam infirmorum oculorum optima sanatrix: Nam omnem fluxum lachrymarum stringit: lipposos attenuat, ruborem depellit: pellem vel tunicam delendo mollificat: Granum, tela, albugo, & hugo, cornu, vngula, catharacta, inuersio palpebrarum, æstus, tenebræ, ac oculorum inflaturæ. Hæc omnia per medicinam hanc philosophicam facillime curantur. Cor & spiritualia confortat potando: dolorem capitis mitigat in temporibus vngendo: præbet etiam surdis auditum, ac omni dolori aurium succurrit inflaturis: neruos compactos rectificat vngendo: dentes corrosos restaurat lauando: fœtorem anhelitus dulcorat. sanantur etiam per eam omnia genera apostematum vngendo, aut emplastrando, aut puluerem siccum intromittendo: vlcera, vulnera, cancros, fistulas, Noli me tangere, Antraces, serpigines, Impetigines, atraciones, scabies, pruritus & tinea per eam sanantur: ci-

catrices

catrices per eam planantur: ita vt caro noua regeneretur: vinum corruptum & acidum, si permiscetur reparatur: Calculus inde soluitur si bibatur: venenum expellit sumendo: Occiduntur & vermes si impuluerisentur: Capilli subuillosi per eam vngendo remouentur: rugas in facie & omnes maculas in facie delet vngendo, & faciem iuuenilem spondet mulieribus: in partu sumpta auxiliatur: fœtum mortum emplastrando educit: vrinam prouocat: coitum excitat & auget: ebrietatem prohibet: memoriam inducit: humidum radicale augmentat: naturam vigorat, nec non alia bona multa corpori humano ministrat: quia hæc medicina est super omnes medicinas Hyppocratis, Galeni, Constantini, Alexandri, Auicennæ, & aliorum doctorum artis medicinæ: præstantior in odore, sapore, virtute & effectu. Et est notandum, quòd hæc medicina semper est medicinæ apotheticæ ad morbum deputaræ permiscenda.

De secundo scribitur, quòd omnia metalla imperfecta transmutat: hæc enim transmutatio est satis manifesta: nam omne quod est argentum facit aurum in colore, substantia, perseuerantia, pondere, ductibilitate, liquefactione, duricie & mollicie.

De tertio scribitur, quòd lapides in gemmas preciosas transmutat, vt superius allegatum est in libro Sextario, vbi dicitur, quòd lapides Iacincti, Coralli rubei & albi, smaragdi, Crisoliti, Saphyri, ex ipsa materia formari possunt, Et in carta Sacerdotum traditur, quòd ex cristallo carbunculus siue rubinus, aut Topacius per eam fieri potest, qui in colore & substantia excellunt naturales. Hic verò lapidibus, & alijs quibus infusa fuerit hæc medicina, præstat virtutem naturalem sua nobilitate, ita tamen quòd colores deputati ad ipsos admisceantur: Nam omnem lapidem siue gemmam liquefacit & demollit.

De quarto Scribitur, quòd vitrum reddit malleabile immiscendo quando liquefacit. Nã hæc medicina est conuertibilis omnẽ in colorẽ: alia verò sunt experimenta artifici sagaci cõmutanda. In Chronicis antiquis Imperatorũ legitur: quòd Imperator quidã maximum præliũ cum Soldano triũphante cõmisit, ꝑ qđ multi nobiles exercitus imperij in paganismũ sunt deducti, inter quos erat ꝓtonotarius imꝑatoris homo ꝑdoctus, cui dã Sarraceno, q & maximꝰ erat philosophꝰ in terra sua pro summa custodia assignatus, & multo tempore ab eodẽ detentus, quadã die motus misericordia Sarracenus ille, aduocãs Protonotariũ, dixit ei. Vis reuerti ad

terram

terram natiuitatis tuæ? qui respondit, vtiná domine, seruus tuus gratiá inuenisset in oculis tuis. Cui philosophus: Misereor tui, fac quod volo. Ait ille, Domine mi paratus sum ad omnia. Cui philosophus, cum reuersus fueris in partes agnitionis tuæ, supremo domino tuo, qui terrestris vester Deus est, dices hæc verba: Magister & dominus meus, cuius fui proprius, vobis dicit salutem. cuius dominium & magisterium vobis postea declarabo. Postea facias apportari omnia genera metallorum, quæ liquefacies, & hũc puluerem quem tibi do intromittes: quoniam omnia vertẽtur in aurum verum. Hoc facto, cristallum liquefacies modo prædicto, & puluere immerso, mutabitur in rubinum. postea vitrum liquefacies, & de prædicto puluere immerso reddetur malleabile. His omnibus visis & completis dices, Hæc est maiestas domini mei dilecti. Postea declarabis magisterium meum: leprosis immũdissimis dabis puluerem in potu tepido, qui mox ibunt cubatum, & sudario aliquo cooperiantur: hi ex toto citissimè sanabuntur, ita vt ipsi non super terrá, sed super pennas ventorum ambulare videantur. Nunc ergo vade in pace, & comple desideriũ meũ. Abijt autem Protonotarius gaudens & exultans, & omnia in veritate inuenit, prout à domino suo audiuit, prædicto supremo pon

tifici & Imperatori demonſtrauit, & ſic probata eſt medicina philoſophorum coram pontifice ſummo, & imperatore, regnantibus illis temporibus, habere virtutem curādi infirmitates hominum, & tranſmutandi metalla imperfecta, lapidesque in gemmas precioſas, ac vitrum reddere malleabile. habet hæc medicina glorioſa, quam omni inueſtigare fideli & pio præſtare dignetur Deus omnipotens, vnigenitusque filius Dei dominus noſter Ieſus Chriſtus, qui cum patre & Spiritu ſancto viuit & regnat vnus Deus per infinita ſeculorum. Amen.

ROSI.

ROSINVS AD
EVTHICIAM.

INtraui die quadá domũ ſenioris Habielſam cauſa viſitandi ipſum, & ſedi ad dexteram eius: & erát ibi duo viri, quorum vnum cognoſcebá, alium verò non. Et cum loquuti fuerunt ante præſentiá meá de Arte, & percepi per illud quod quæſiui; quod inducta fuerat ſuper eos ars, & obſcuratum verbum, neſcientes id quod cõſiderant in dictis ſapientum, & erant in ſtupore. Conuertit ad me ſocius faciẽ ſuá ſecurus amicitia, & dixit mihi. Qualis eſt ſapientum intellectus hîc? Recipe plumbum, & quod aſsimulatur plumbo: & recipe azoc & quod aſsimilatur azoc: & hîc eſt ordo ſcientiæ quam cognouerunt Aegyptij, & Aenigma eius, & ratio, & virtus, & largitas, hîc ſunt quatuor, quorum duo manifeſta ſunt: nominauit enim plumbum, & quod aſsimilatur eo. Quæ ergo ſunt iſta quatuor dixit, & hęc verba Sapientum habent obſcuritatem, & ſunt ex Sophiſmatibus Sapientum dixit? Quomodo eſt hoc? dixi. Voluit per hoc Sapiens duo tantùm, quæ ſunt maſculus, eorũ

occultorium occultum & fœmina,& adiunxit verba significantia quatuor,& non intendit nisi duo.dixit,quomodo est hic,& ipse dixit,quatuor:& expetiuit verba Sapientum. Secunda vice dixit,non intendit per hoc dictum nisi duo tantùm : & ille Sapiens dixit: quatuor,& tu dicis duo.Dixi ei in his verbis sicut prædictum est,est obscuritas sapientis & Sophisma in hoc loco,& si voluissent quatuor per eos ex quibus componitur masculus & fœmina,dixissent. Recipe aquam & ignem,& cõmisce,& constituat vnumquodque ex duobus.Deinde fac quatuor vnum, veruntamen sapiens dixit,(fac quatuor vnum) Recipe plumbum,& quod asimilatur plumbo.deinde repetiuit & dixit : Recipe azoch , & quod asimilatur azocht : vnde hæc & his similia ex dictis eorum celant scientiam ab hominibus , intellige : & confido in Deo meo vt intelligas hoc dictum sapientis.Huius exemplum dixit:Accipe plumbũ: & plumbum apud eos est nomen ex nominibus masculus , nominauit enim masculũ, & tacuit nomen fœminę.Et dixit,quod asimilatur plumbo, & fœmina asimilatur plũbo:quia ipsa ex eo,& ipsum ex ea.Deinde dixit secũdò: Accipe azoch , & quod consimilatur azoch:azoch autem est fœmina,nominauit hic fœminam.& tacuit nomen masculi:& dixit,& quod asimilatur azoch , & nomina-

minauit hic masculum: quia nominauit illũ in principio sermonis, planè vt desit dubitatio sermonis, & tamen valet hoc verbum ac si dicas: Accipe Adam, & quod assimilatur Adam, nominasti hic Adam, & tacuisti nomen fœminæ seu Euæ, & non nominans eã, quia scis quòd homines qui sunt tui similes in mundo, sciunt quod, illud quòd tibi assimilatur est Eua. Deinde repetis secundò, vt eos minus obscuretur sapienti & intelligenti: ac opinantur multi quòd intendas in hoc loco cum dicis, quatuor dixisti, accipe Euã & quod assimilatur Euæ, nominasti hic fœminam quæ est Eua, & tacuisti nomen Adã: quia nominasti ea semel, & ab ipso incepisti, & non potest esse dubium cauillanti. Et illi inceperunt inspicere vnus in alterum, & stupor apprehendit nos super hoc, quòd eis explanaui. Et simile, hinc quòd dixerunt, commisce calidum frigidum: & fiet temperatum nec calidum nec frigidum, & commisce humidum cum sicco, & fiet temperatũ nec humidum nec siccum. manifestum hoc dictum est super quatuor, & generantur ex his duo, videlicet masculus & fœmina, masculus est calidus & siccus, fœmina autẽ frigida & humida: quæ quando coniuncta fuerint, iam commixtum est calidum cum frigido, humidum cum sicco: & hoc non est dubium intelligenti. Et sustinet hic intellectus nomen sa-

pientis, quod habeat hunc alium modum quem tibi demonstraui, de igne & aqua, aere & terra: & est alius modus ex præparationibus, & est sicut dictum Ioseph, Commisce ignem & aquam, & erunt duo. Commisce aerem cum terra, & erunt quatuor: deinde fac quatuor vnum, & peruenisti ad illud qd vis, & tunc fiat corpus non corpus, & debile super ignem non debile, & apprehendisti sapientiam. Fac ergo secundum quod dixit Ioseph, super eo, & præparator harum rerum à principio vsque ad finem. est aqua calida & fixa honorata, & illa est quę manifestat tincturam in proiectione, & nisi illa esset, non esset intentio alicuius sapientis in aliqua radice sapientiæ. Et ipsa est mediatrix intra cōtraria. Est ipsa, est eadem primum, medium & vltimum. Intellige hoc quod tibi demonstraui, & scito modum verbi, & ipsa manifestat tincturam. Talis enim solet esse improbitas sapientum & Sophisma, & fortè ipsi adduxerunt nomen in vno sensu, & sub ea est alius. & ego spero quòd apparebunt verbis: quia innuit vobis multa de secretis illorum & sophismatibus, & Deus tribuet vobis prosperitatem. Si verò apertus fuerit die aliqua ex scriptis sapientū modus alicuius. hic homini non aperietur nisi legenti librum in carmina nostra. explanaui enim tibi & omnibus fratribus meis, quicquid obscurauerūt philo-

philoſophi pro poſſe ſuo, & clamauerunt pro patribus & filijs, & comprehendi in paucis paginis, & ipſi expendunt in multis paginis ſepultum tropicis, & magis obſcurioribus inuoluunt, quod intelligentia intelligentiæ apprehendere nuſquam valet. Ego autem vt permaneret memoria mea, priſcorum ſedi ſolitarius, conſiderans libros antiquorũ, & quærens à quibuslibet nobiſcum conſedentibus ſcientiá hanc inquirentibus, quos cum alloquerer non intelligebant me: habebant enim præ manibus libros, quæ deſcribunt eis Alkabric Alkakir, id eſt, ſpecies vel res vanas quas noſcunt quibus occupantur: & hæ ſunt res, quę deterrerent ipſos occupatos, & ipſi incumbunt ſuis quæſtionibus, ac deuiant à veritate ignorantia excœcati. Cum autem vidi te & vultum tuum illic ſecũ, per illud quod innuit, & expoſui ex ſecunda apprehenſione tui intellectus, cõuerti faciem meam ad te, & explanaui tibi ex eo, quòd concluſerat ſcientia mea in pectore meo, vt cognoſcas animam ſcientiæ, & locum ſecreti, & diuidas inter me & homines erroribus & vanitatibus incumbentibus, eo quòd legiſti in libris aliorum, & quod locuti ſunt, & adduxerunt ex verbis Sapientum antiquorum, modernorum, & quorum appetuntur. Quorum nullus auſus eſt exponere literam vnam ex dictis antiquorum philoſo-

phorum, sed tamen posuerunt in libris suis secundum quòd procurauerunt Sapientes, nec aperuerunt ex illis aliquem sensum. Est autem opus vt cum sapiens sui, aperta mihi certa sunt, & nouerim occulta, & exponam verba sapientum & perueniam per illam expositionem ad veritatem ac manifestationē eorum post manifestationem, vt manifestaretur studentibus in ea, & aperiatur fastidientibus, & patiētibus, & fugientibus in his, quæ præ manibus habent ex ignorātia. Sed quando non explanabo aliquod ex eis, erūt libri mei sicut libri Sapientum, & verba mea verba sua, velut accepi nomen illorum & mihi attribui, & hoc est inconueniens & dedecus illi qui facit sic. Quæ autem est vtilitas legenti meum librum, vt quòd alij occultauerunt, appropinquet intellectui occultorum successorum meorum secundum omnibus in aperto velatis significationibus intellectui occultorum, & velatum, in hoc sit apertum & celatum. Est autem apertum studiosis & sapientibus ac intelligentibus, quod nisi fecero, non manifestabimus industriam nostram: perconteris, & erunt dicta mea tanquam proposita sine administratione & vtilitate, &c. Scias præterea, quòd multi occupantur in præparatione sulphurum eorum, & in sublimatione Arsenicorum eorum adustibilium & corruptibilium, secundum manifestum

nifeſtum quod audiunt; & nudum quod legunt & cognoſcũt illam veritatem ignorantes. Sulphur enim & ſulphura, & auripigmẽtum ſeu auripigmenta, ac zandarich, illa omnia ſunt nomina aquæ diuinę, foliatæ, humidæ: cuius dealbatio eſt præparatio eius per ſublimationẽ, quæ eſt diſtillatio, donec fiat alba, lucida, in qua nõ ſint ſordes. Hęc eſt ſublimatio ſulphuris & zandarich. Etiam ablutio corporis & reductio aquæ ſuper illud; tam diu donec non remaneat in eo aliquid ex anima, quæ eſt tinctura, quod non aſcendit cum ipſo ſpiritu. cumque acceperis animam, & omnia in iſta aqua & nihil remanſerit ex ea in corpore, tunc abluiſti corpus à ſordibus ſuis. Innuit per hoc totam extractionem totius ab eo, vt liberetur cinis à cinere mundus, in quo non ſit pinguedo, quæ prohibeat ipſum ab operatione, redit ſecundo ad locũ ſuum. Similiter dictum eſt, ſicut prædixi tibi in corpore & corporibus ſecundum quod exemplificaui tibi in ſpiritibus & ſpiritu, & in anima eſt vnum corpus partiũ, & tunc dicitur corpora ſecundum partes, ſed prius eſſe vnum ex vno. Qui autem aliud dixerit, ignorat ſcientiam: quia ſcit nec corpus, nec corpora, nec ſpiritum, nec ſpiritus, nec animam, nec animas, nec cognoſcit lapidem, nec ex quo eſt, nec percipit ordinem operis aliquo modo, & eſt cauſa: Quia ex

qualibet illarum salsatarum incorporatũ est corpus vnum: propter quod dixerunt simili ter corpus vnum & corpora, & propter hoc hunc esse ex illis: spiritus & anima multiplici operatione est lapis & non lapis. Hic est lapis quem asimulant sapientes artis lapidi Aquilæ: est enim lapis Aquilæ, lapis cognitus: & est lapis in eius ventre lapis qui mouetur, per quem significauit apud ascendentẽ & cinerem extractum à cinere. Similiter est lapis, in cuius ventre est lapis qui mouetur, quomodo cum soluunt, prodit ex eo aqua sua, quæ erat congelata in eo, & mouetur ascendendo & exaltando ad aera. Significant per hoc spiritum & animam, quæ est in ventre eius: & hic est lapis in cuius ventre est lapis, & remanet fęx ex qua exiuit illud ascendens immobilis: deinde apparet ex ea postea anima eius, & est cinis cineris, quem nominauit Marian congelatum coagulans, aquam eorum in terra eorum: magnificauit hunc cinerem. & hic est fermentum, & fermentum fermenti auri vulgi, & foliorum eorum. Et hoc est fermentum eorum corporũ ad quæ reducuntur ea: & cinis est fermentũ aquæ, quę est aurum illorum, ideoque nominauerũt hunc cinerem Fermentum fermenti, & per hoc ignorant aquam suam, magis ponit, & quod dixit Rosar. si fundetis corpus: Nõ intendit hîc per fusionẽm ignis, sed signi-

ſignificat ſolutionem eius, vt fiat argentum viuum ſapientum, & extrahuntur ab eo flores eius. Et hic eſt lapis, de quo dixit Aros regi, Si cognoſcéret, quantum habent operis, lucrarentur per ipſum multum. Dixit Sapiens, Accipite res animarum ſuis, & exaltate eos ad altiora loca, & metite eas cacumine montium ſuorum, & reducite eas ad radices ſuas: & hæc ſunt ſua verba manifeſta, in quibus non eſt inuidia nec obſcuritas, veruntamen non nominauit res quæ ſint: per montes autem ſignificauit cucurbitas, & per cacumina montium alembica. Metere autem secũdum ſimilitudinem, eſt recipere aquam illarum per alembicum in recipiente. Reducere verò ſuper radices eſt ſuper hoc, à quo prodeunt. Et nominauit cucurbitas montes, quia in montibus inuenitur Sol & Luna: ſic etiam in his montibus, qui ſunt cucurbitæ, generantur Sol & Luna eorum, & in ipſis fit, & illę ſunt minores foliorum & auri eorum, & in ipſis manifeſtat eius pręparationem: & hoc totum eſt ad ſimilitudinem, & eſt mirabilis & pulchra ſimilitudo, nec vult per montes homines, nec intendit per altiora loca capita hominum, nec quod de ipſis metitur, ſunt capilli, ſicut dixerunt quidam gloſſatorum, & laborauerunt in capillis, & conſumpſerũt pecuniam ſuam, & dies ſuos in inquiſitione vanitatis, ſed ſapientia eſt di-

gnior etiam, nobilior & altior, quàm illud quod opinati sunt, & perueniunt homines per hoc ad vanitates. Et sunt qui dixerunt, quòd ars hæc, est ex ouis, & capillis virginis, ac vrina & sanguine, felle & spermate, & alijs talibus, & ex mineralibus diminutis, cõbustibilibus, corruptibilibus, & ad nihilum venientibus. Falsum dicunt, cùm quidam ex infirmitate rationis suæ fecerunt ex virgine & vrina, quod absit à sapientia Dei gloriosi & sublimis, vnde attexerũt ignorantes in funiculis. ignorans ignoranter ferit coloquitidam, & sperat inde mel comedere: sed quando quod separauerat non viderit, redit ad cogitationẽ suã, & extendit eam & dicit, hoc est ex infortunio. Et si diceretur sibi, ouis pepit homines, aut grana tritici fructificant galbanos, aut palma portauit mala granata, aut volatilia pariunt pisces, responderet, falsum dicis: non generant res nisi similia, aut fructificãt res, nisi fructus suos. Nam omnia ista prædicta designant aquam eorũ: & aqua eorum est fermentum corporum: & corpora sunt terra eorum, etiam postquam denigrantur ista per præparationem ignis. Vocant ipsum nomine ignis nigri, sicut in denigratione secunda, Carbonem montis & picem, antimonium, Alkali, & salem Alkali, & Markasitam, Magnesiam, & argentum viuum extractum de Cambar, & cinerẽ suũ

&

& calcem, & vitrum, & aquam mũdam, quæ mundata eſt à tenebris, & à materia nigredinis. Ars Aſtronomiæ & Phyſices legentibus patens eſt. Ars verò noſtra non niſi à ſapientibus ſciri poteſt. Qui igitur non liquefacit, & coagulat, multipliciter errat. Denigrate igitur terram, & ab ea ſeparate eius animam & aquã. Poſtea dealbate & inuenietis quod quæritis. Dicitur vniuerſaliter, quòd qui terram denigrat, & album ignem diſſoluit, donec fiat ſicut gladius denudatus: & qui de albato rei animam induxit, totum: quia in rapido igne figit. & poſtquam liquefactum fuerit, fœlix dici merebitur, & ſuper mundi circulos exaltabitur. Explicit, & qui ſciat, ſciat quæ dixi, & cætera.

SECVNDVS AD *EVTHICIAM.*

SPECVLARE figuras initio libri nominũ, & meditare quare hîc poſui. nihil enim eorum poſui, niſi ad eorum quibus eget comparatio. Iſta eſt ſecunda expoſitionis epiſtola nominum alienorũ Roſini ad Euthiciam, & eſt per quæſtiones & reſponſiones. Illa enim ait, Quid eſt ſulphur incombuſtibile? Reſpondet, Eſt illud quod aduerſus ignem pugnat, & ipſum ſuſt

nuit, & argenti viui Cambar, id est, humiditatem suscepit. Quare philosophus sulphur incombustibile scilicet nuncupauit. Quid est Cambar? aqua mixtum à permanenti, nã priusquam permixtum & coniunctum aduersus: Narra igitur mihi, quare dixit Hermes in libro suo omnium bonorũ Clauem vel philosophorum librum nuncupauit? Respondet, Eo quòd qui inspicit in lib. Hermetis, vbi climata descripsit, terras, regiões, montes, metalla, spiritus, aquas, pulueres & eorum sapores: aquas, & eorum vires, artis compositionem, his intulit, & alia inutilia interposuit, scientib. eá ab arte discutere, hanc maximam scientiam agnouit, veras naturas aquarum, virtutes homines ignorauerunt, & ea quæ in eis sunt optabilia. Ideoque inquit omnium bonorum Clauem esse. Et verum quidem est. Illa dixit. Quare vocant vaporem spiritum & animam esse? Respondit, Scito quòd Bilonius ante alios dixit, Spiritum humidi esse nigri, ventris immaculatũ, & homini comparauit. dixit enim hominem esse humiditatem, sicut & spiritum, similiter hoc opus, quod philosophi celauerunt, est vaporis arcanũ, & aqua, id est, spiritus. Sublimatio est extractio cineris, à cinere vapor enim non vertitur: & non dixit vapor, quousque spiritum in ipsum ingrediatur tingẽs & fortis. Huc aduersus ignem bellator, qui

ex fortiſsimo extractus eſt. Et illa quidem ſignificat: Hermes enim dixit, Ponite ſſ. in pecia ſpiſſa, & pone eas ad coquendum in igne. Reſpondet. Notandum quod philoſophus humorũ materiæ nuncupauit. ſ. id eſt, Spiritum extractum, & vas petiam, & naturam ſpecies, eo quòd natam germinet & floret, & ex ea vena illum exit: ergo prima, ſ. ſignificat ſpecies, ſecunda, ſ. ſignificat ſpiritus. Quare Democritus ait. In humiditate ablue, & ablue humiditatem quouſque eius nigredo ingrediatur. Ad quid philoſophi pecuniæ nigredinem illam nigredinem vocát, nulli verò veſtrum auis vultũ. Illa dixit: Diuerſitas nominum errare me facit. Reſpondet: Ne cogat te errare quod vides, miſce ſic cum humido, quouſque anima ſpiritum, ſcilicet conceptum deſiccat, & ſugat in ſuo vẽtre: quia anima à ſpiritu exiuit, & anima à ſpiritu viuit. Si igitur velis Euthicia ea quę tibi narraui certificare, accipe alumẽ marinũ, id eſt, Spiritum humidum: deſicca, id eſt, in puluerem ſublima, putrefac, vt modo liberetur à fęcibus, & abluta humiditate, ſcilicet ſupplete aquoſa, tenue eſt, id eſt ſubtile: exinde terram extrahis, id eſt, fige, & caue ignem in regimine aquæ. namque inimicus eſt, quouſque ſibi ipſis placabiles fiant, ſcilicet per fixationem. Et ſcias quod ſi ignem & aquam facias eſſe concordes, id eſt ſpiritum volabi-

lem fixum feceris, scilicet mare humidum opus tuum Deo fauente emendatur. Et scito quòd non comburitur simul sapulo, verùm paulatim, id est, non figitur simul totum vno regimine. Et quid quod dicit cóburitur? id est, figatur ipsum, in humorem occultetur: nam cum figitur, humor occultatur, id est, spiritus quousque fumat totum & simul incidat, id est fixum fuerit: & quanto magis coquitur, tanto magis inspissatur, scilicet continens & contentum, quousque inde vnum fiant, quæ sunt nostrum æs. Amplius autem oportet prioris decoctionis ignem leuem esse: hoc est in primo, quádo volatile adhuc totum est, quousque igne vtatur, & implacabilis fiat. Deinde ignem paulatim augmenta: quia quanto plus decoquitur. tanto plus figitur, &c. Et illa. Patefac igitur quod Syrnas philosophus ait, quod res èst vna in qua sit totum quod operaturũ est: quod nisi insit, nihil inueniatis. Respondet. Iam tibi demonstraui, quod qui in hanc artem ingreditur, nihil adinquirit, quàm res in aurum vertere, tu aurum nisi aurum in aurum ponas, id est fermentum præparatum, & in lapidem philosophorum positum, nihil habes ex eo quod à Paulo multum exit. Et illa. Si mundi habitatores hæc scirent, eorum aurum vtiq; multiplicaretur. Respondet. Ecce tibi notificaui. Et illa. nihil mihi tũ ꝓfuit. Respódet,

propter

propter tuam ignorantiam & insipientiam, huius regem qualiter proxima immiscentur apta, non inconuenientia. Et illa: Cur aerem philosophus narrat complexionem? Respondet. hoc ad compositionis comparationem posuerunt. Et illa, Qualiter hæc descripserunt? Respōdet: Nisi duobus tenuissimis humidis cōtinens fuerit aliquid quod ea placabalia faciat, pereunt, & ignem fugiunt, & coctionem sustinere nequeunt: & nisi decoctionem sustinuerint, nihil ex eis vtile procedit, eo quod siccitas humiditatem diligit, & calor frigus. Similiter Lunę & Stellarum splendor ex Solis est lumine, maximè verò, & propriè Lunæ, quæ magis ex Solis lumine sumit: quare nocte lumen eius multiplicatum est. Similiter omnia ex radice sumunt vires. Et illa. Expone igitur mihi quid sit hîc miles victor duorum roboratus, multi pręcij & intentissimi roboris. Respondet: Ille est perforans corpora. Et illa. Qualiter corpora perforat? Respondet: Erat enim corpus, deinde illum limatio in animā vertit, cum cæteris animalibus: quare velociter corpora perforat cum ei obuiat: & est albus apparitione, rubeus experimento. Et illa: Qualiter fit rubeus? Respondet: Iam tibi significaui eum esse marem qui elicus lunam duxit in vxorem, quam nonnulli putant aurum esse prætiosissimæ connexionis, cuius

congelatum nunquam dissoluitur, neq; vestigia delētur, quod Deus sanctis philosophicis & electis largitus est. Scito quod natura cepit comparē vt inimicum. Et illa, Quid est natura quoq; extraneum. Respōdet: Natura est venenū. Et illa, Quæ propinquitas est inter ea? Respōdet, Dimitte, ne quęras à me eorum propinquitatē, verum huius rei perfectionem. Si quid huius rei interponis erras. Et illa, Necesse est vt dicas. Respondet, propinquitas in terra existens est, quod sulphur putrefactum fortissimum est, & aduersus ignem pugnans, quod continet & continetur: ex his namq; coniunctis color preciosis. exit, & nunquam potest sulphur quod naturaliter fugit postea fugere. At illa, Quare hoc? Respondet, Eo quod perforauit eū anima similiter & perforauit & mixta est animę tinctura corpori, & corpus animá continuit & naturale fugere prohibuit. Et illa, Expone igitur mihi Rosine dicta tua, scilicet quod artis auri arcanum fit ex masculo & fœmina: masculi autē dispositionē nobis in plumbū demonstrasti, fœminæ verò dispositionē in Auripigmento nobis dicturus es. Respōdet Etiam accipe Zandarich, & plumbo misce, tunc fœmina Masculi vim recipiens lętatur, eo quod fœmina masculo roboratur, masculus verò, tātum animā sumit, & dominā vertit. cum igitur ea cōmisceas, in vasculo pone

vitreo & Ethelie tere & aceto, & coque per dies ſeptem ac arcanũ ne fumiget cuſtodi, & dimitte quouſque alteretur. Et illa, Expone igitur mihi quid boricis maximam vim habet cum cibatur & deſiccatur: iam vtique dixiſti numinoſum quouſque in pulverem vertatur, & imbue aceto, & coque quouſque acetum deficiat per &c. His peractis inuenies ipſum coruſcantem marmoribus ſimilem: tũc congela & coque quouſq; boricis tota vis diruatur. At illa, fortè hoc eſt, quod philoſophus ait, quod cum bene diruitur, maximum exinde fit arcanum. Reſpondet, Etiam illud eſt quod Democritus ait, in plumbo coque ipſum, quouſq; rubeũ fiat, & pone ei deſuper de coagulo: ipſum diminuit, trituratur vel augmentat, eo quod ☾ poſt 123. dies diminuitur & in 2 augmentatur. Hic igitur eſt initium & finis. Et illa, Expone igitur quod dixiſti mihi. Reſpondit: Ecce tibi modum in ferro deſcripſi, Accipe ergo ipſum, & duc in lanimas ac acerrimũ acetum operare quouſq; laminę confringũtur, & totum ferrum incinerẽ vertatur. Item notandum quòd hoc eorum ferrum viribus eſt duorũ, maſculi vtiq; & fœminę, cui maxima vis eſt: nec reor philoſophũ ferrũ voluiſſe, verum rẽ ferrũ nuncupauit. idẽ namq; ait, Noli ponere de opere tuo, niſi de hoc ferro; ſecundũ autẽ tuũ nõ dirigis propoſitũ, quod

est ferrũ, Et illa, Notũ sit quòd philosophus Borinem plumbum nuncupauit, eius autem incenditur albedo, & sic lapis frangibilis lapis dicitur Abelis, qui commiscetur aceto & fit lapis, eo quod opus nostrũ est, & in eo est masculi vis & fœminæ. Sequitur calcinatio corporis. augmenta ergo eius ignem, quousq; totum diruatur, & eius strepitus auferatur, & fuit spiritualis, & misce sulphur incombustibile, & coque per dies quousq; arefiat, & humor consumetur, & postea deseruit esse corpus: ipsum cũ aceto imbue, & fiet iccir. rursum imbue & coquę, & vasis os claude ne acetum consumetur, & coquæ per cẽtum quinquaginta dies, & inuenies iam peractum. quid in eo est, mas & fœmina, alia vis. Item illas partes per se dealbant, eo quod altera est anima, altera corpus: & anima cum corpore incarceratur. ab eo in corpus vertitur, & cum moritur fit spiritualis, & anima vocatur stamnum quod sic fit spirituale, tum cum corpore moritur: cum autem fit spirituale, & imbuitione & decoctione regitur, tingit nummum & vertit in solem. Et illa, Expone quod dixisti: quia nisi candidetis rubeum minimè facietis. Respondet. Libenter: duæ namq; sunt naturæ rubea & candida, rubeum igitur dealba, & album in rubeum verte, Hic lapis multis modis fit, nonnulli tamen eorum vires eius
ignorant

ignorant, qui operantur hunc lapidem, inſpicere cum ea quę ex mortuis extrahuntur metallis, quæ quidam philoſophi Cor ſolis nuncupant. Et illa. Quid eſt Cor ſolis? Reſpondit. puluis. Et quid eſt puluis continens & contentum? Et quid eſt cõtentum? Reſpondit, Lapis qui non eſt lapis, quod prius à me quæſiuiſti Et illa, Quis eſt maſculus ex eis? Reſpondit. Rubeum. Et illa, Quis fœmina? Terra nigra. Et illa, Faciunt ne illa, vt alijs non indigeam? Reſpondit. Oportet te habere emendationem. Et illa, Qua indiget emendatione? Reſpondit. Continente, Et illa: Quid eorum eſt fortius? Reſpondit. Lapis qui non eſt lapis, fortior eſt altero inimico: rubrum verò eſt fortius illo, quod ſua fortitudine ſocios roborauit. Et illa, Quid eſt continens? Reſpondit. Illud fugans eſt, quod ſuos ſocios fugientes facit. Et illa, Qualiter eos fugientes facit? Reſpondit, cum eos in ſpiritus vertit terrenis ab eis ſeperatis. Et illa, Qui colores ſunt his ſupereminentes in corpore? Reſpondit. Albedo. Et illa. Vnde venit illa Albedo? Reſpondit, Non ex vna parte tantummodo ſcilicet ſuplete, reiteratione, verùm ex pluribus. Et illa: Forte ipſa eſt, quæ aurum in nummos vertit, quia operis emẽdatio eſt albedo. Reſpondit, Hoc eſt eius initium & non perfectio. Et illa, Amplius adde mihi

describendo, Respondet. Est lapis in se gloriam habens & colorem. Et illa. Vnde venit eius color? Respondit, Ex eius intensissima amaritudine. Et illa. Vnde venit eius amaritudo & intensio? Respondit. Ex eius metalli impuritate. Et illa. Nunquam eius color rubeus supereminet? Respondit. Etiam. Et illa, nunquam, etiam & igne calidior? Respondit, Ignis ad respectum illius est tanquam aqua ad respectum ignis. Et illa, Igne ne est fortior? Respondet, non. Et illa, Quare ergo asseris eum ignẽ esse fortiorem? Respõdet: Eo quod ignibus, sibi ipsis obuiantibus alter alterum comedit. Et illa. Vis eius hæc æstus patens hominibus? Respondet, non. Et illa. Quare ergo ipsum ignis roborauit? Respondit, eo quod anima ignis in anima eius occultatur. Et illa. Hic igitur lapis spiritualis est, Respondit, non nosti hoc, quia spirituale spirituale roborat, cũ eius sordes, & eius superfluitates comedit & separat ex eo? Quod dixit ignem eum roborare, Pone igitur augmentum mihi notum. Respondit, libenter, Nonne vides qualiter Petroleũ si manibus tangatur non comburit, si verò igne tangitur, nihil tangit quin comburatur ipsum. Et illa. Lapis igitur qui videtur non comburit nisi igne? Respondit. Etiam quemadmodum Petroleũ, nisi igne.

Et illa, hic ne lapis omnia cõburit? Respondit: Non, in ea etiam plures sunt vniuersales & naturales vtilitates, quarum maxima est in hac arte. Et illa, Expone mihi quid hæc terrena fugientia vertit. Respondit, Illud est vapor. & quid est vapor nisi minimum eo quod ignem sequestrauit, ne flores comederet à suis fructib. quos practica fructura priuauit & asperitate superante eorum colores decorauit? Et illa. Quomodo factum est? Respondit: Eo quod secum mansit, cuius vires non comedit. Et illa, Comedit ignis aliquid ex ea? Respondit: etiam comedit eius sordes & immũditiem, in eo existentem. Et illa, Quæ immũditia erat in eo? Respondit, Qua homines ipsum vilipendunt. Et illa, Cur ipsum vilipendunt? Respondit, Eo quod eius tincturam perficientem ab immunditia eius sibi nocentem sequestrare nequiuerunt, sed eius, quod in eo est vtile acceptio, & noxij expulsio, eos fugauerunt homines, et á ipsum tegunt, nec vsq; modis, nemo tamen perficit tegenti, nisi eius immũditiẽ ab vtilitate sequestraret, & vnicus est definitione, compositione verò minimè, Et ideo factus est vnicus, eo quod natura in se se rerum coadunat. & factus est vnicus, quia in fine prioris operis coniunguntur, & fiunt vnũ, quę nomina & hoc vnicũ emendat sublime, illud quod sua bona dedit sua prodi-

galitate, & optat commixtionem sui vaporis magno desiderio, & optare ipsum fecit sulphuris sulphuri obuiatio, Et. Illa, Nonne illa sulphura sulphuribus continentur? Respondit, etiam. Quid illud est, natura natura lætatur, & natura naturam superat? Respondet. Iam ipsum totum habes, & peractum est tibi quod demonstraui per hęc verba natura natura gaudet, & natura natura continetur, totum his breuibus verbis philosophus rationē habentib. opus peregit. Vbi reiterat dicta, in prima compositione moritur & dirimitur, & eius color in nigredinem vertitur. & dicit ibi, quod nullus est lapis, qui generetur in arte, nisi hic, quem philosophi ex rebus suis composuerunt. Ecce potentes lapides, colores demonstraui, quod videtur tibi sufficiens & dixit, cauete ne tingens anima vos fugiat: quia debet misceri corpus. Et dicit, & bene tum regimen ipsius coapta, & ignis quantitates in altera compositione. & dicit, anima, & Corsufflatur colla auri, fermētum auri, semen auri, & flos auri est, aqua sulphuris per ethel à cinere extracta, & cū anima corpori miscetur, fugere nequaquam poterit, & cum à sua transmutabitur natura corpus fiet. Et tunc hoc intellige, cum dicitur: Vertit corpora in corpora & incorporea, per hoc non quia idem intellectus est, & hoc non initio erit, sed in fine erit. incor-

pora

pora corpora fiunt per aquã per quam mũdificantur, & etiam corpus ſpiſsitudine priuát. Et illa: Nihil inuenimus agere vt ignis; excepto eo quòd ſit ex aqua ſulphuris, & vocatur Falla, & noſtrũ eſt fortius omni igne. Item de lapidibus hæc res prout ignis agit & operatur, & nihil ea melius: quare Maria venenum ignis rem ipſam nuncupauit. Et illa. Hæc igitur res nomine corpore carentes, poſt hæc corpora fiunt, in principio intelligo. & dicit: Eorum autem omnium rerum à me deſcriptarum, quas nondum vidiſtis, titulus vtiq; ſulphuris eſt. Omnia quoq; alba deſcripta, ſicut aqua ſulphuris & magneſię compoſitæ dealbatio fit ſulphuris albo, & albo compoſito, cum dealbatum fuerunt hæc nomina compræhendit. & ſcito quod acetum aqua & omnis humor, quam philoſophi nuncupauerunt diſſoluendi vim habet, liquefacere verò ne quid, ſed tinctura & plumbum aeris liquefacit & congelat. Rẽſpondit. Eo quod in hac aqua multa ſunt cõadunata, quæ ad corpus liquefaciendum, & ad perfectionem perueniendum, ſi bene regis, eam aquam roborant. Et illa. Ergo expõne mihi quæ dixiſti, quod ex omni ſuppoſita re, cuius rei homines conantur inuenire, perficiunt & emendationem, quouſq; perficiat fit opus: & per ipſum. Reſpõdit Tu quęris ea de quibus ſperabam philoſophorum

t

dicta tibi satisfacere, tibi tamen à me quærē
ti exemplū positurus sum. Ad æris plumbū
faciendū omnimode, quod nequaquā à me
quærere proposuisti. Et illa, nō quęsiui, quia
omnia ex eo oportet fieri & per ipsum, volo
tamē vt posteris exemplū sit: dic ergo potius
Respondet, In principio tibi ex lignis. artifi-
ces enim in ligno vel in lapide fissuram inue
nientes ex puluęre illius ligni aliquid acci-
piunt, & collæ miscent, ac exinde illam fissu
ram implent vel lapidem, & fit eius color si-
bi similis, ita quod nemo videns ipsum ab-
horreat. Carbunuta verò hominibus eueni
entia probi medentur philosophi carnem
capiētes & sanguinem, vel stercus hominis,
quibus illa medētur & curant. Cæterùm na-
uium possessores suarū nauiū tigna earū re-
gūt gumma lapidū, & lapidarij cùm in vno-
quoq; lapide foramē inueniūt, illius lapidis
farina cum colla illud implent, tunc fit sibi si
mile. Item similiter molendinarij sua regunt
molendina: accipiunt enim aliquantū de la-
pide molendini, & terunt, & colla conficiūt,
deinde ei cōiungunt. similiter quēlibet lapi-
dē regētes ex eo aliquantū terūt & collę mi-
scent similē habenti colorē. Similiter vasa fi
guli componentes, cum quædā vasa eis fran
gūtur, terunt igitur figuli fractiones, & collę
miscēt, deinde solidant. similiter omne opus
existens in terra ex ēa cōlla & per ipsūm fit,

ec in nostro opere oportet eos qui plumbū æris regunt, terere & collæ miscere, quæ plū bo æris conuenit, deinde accipiunt florem æris cui simile quid conantur tingere. Ego autem volo exempla tibi multiplicare: Inspi ce satores qui seminant, quicquid eis ex.* Et illa: Quem cum de aqua viua interrogassem te de proprio, & epistolā mihi scripsisti non parum obscuram, volo à te quærere ea quæ intellectus meus penetrare nequit. Respōdit, Quęre de quolibet. Et illa, Quare phi losophi artem ponentes operum, opus tincturæ nobis eam nuncupant? Respondit, vt vulgus seducant, ac magis errare faciant. Et illa, Quid dixerunt, pone in aceto laminā ex duobus existentem corporibus? Respōdit, hoc dictum est pro laminis, nec vllo ab eis nuncupato, Iccir namque significat Democritus autem ait, in arte auri, quod dragantū solum vertit aurū in rubiginem. Et illa, Cur ergo Ebur & lapides narrant, ac ossa? Respō dit, Iam didicisti quod super hoc respondi: notum habeas, quòd aqua viua fictum nomen est: venenum eorum, quod est aqua sulphuris, eò quod aqua eorū cū illa coquitur cum corpore corpus penetrat: quare ipsum venenum nūcupant, eo quod ineat per corpus philosophorū, vt venenum per corpus hominum. Marian autem hanc aquam narrans ait, Congelate terram aqua graui, hoc

autem ſit in prima compoſitione. Dico autem tibi, quod aqua ſulphuris eſt aqua viua à plumbo æris extracta, quæ omnia liquefacit & congelat. Primo namque omnia decoctione diſpoſuit, deinde congelat, alieno non ingrediente ei. Et ſcitote quod hæc aqua continet omnem tincturam ſibi mixtam. Similiter illa gumma, noſtra eſto aqua viua. Et illa. Hæc aqua viua eſt ne vnica? Reſpondit: Nō, Ideoq; in omni opere ipſam tincturam nominamus, videlicet inter lignorum communium, eburis oſsium, cutis, pili & figuli: his enim omnibus illam viuam nuncupamus aquam, eo quod vbicūq; ponatur ingreditur, perforat & mundificat. Et nomina ei diuerſa poſtquam compoſita eſt de ſuis ſpeciebus, & decocta impoſuerunt, & vocatur gumma. Accipite gumma ſpinarum & Amigdalarum, & intro vrinæ lactis ac herba maximè in qua nihil aliud quam crocus eſt ſublimis, eam miſcete. Non ne vides qualiter Hermes gratia trinus teſtatus eſt, gummā eſſe compoſitionum: eius namque compoſitio eſt: & prius opus per agentes, eam cuſtodiunt: cum verò libet ei tincturam miſcent, & exinde propoſitum operantur. Et ſcito quod ſpiritum Lunæ, & omne album ex plumbo æris componitur ex ſpeciebus (ſpiritibus) miſcetur, deinde regitur, & exinde tinctura extrahit, quæ eſt

est lapis nitidus macula carens, quo nihil est fortius: & suis speciebus (spiritibus). Ait Agadamon: Nolite Chymiæ nostræ plura imponere ne extinguatur. Iam igitur significaui artem gummæ per se existere sigillatim, & eam esse compositam, eiusq; confectionem oportet sigillatim fieri. Ideoq; tibi significaui, quòd ipsi fortè ipsam custodiunt regimine peracto priore: cum verò ea opus habent, eam scilicet continentem, miscent tincturæ. id est, contentum eius cui volunt simile quid agere. Et scito similiter, nisi gumma humori misceatur, comburit & comburitur, ideoque prisci philosophi eam humori leuiter coqui iusserunt: quousque leuiter ex inde anima cingens operi nostro conueniens extrahatur. Et scito quod ipse vniuscuiusq; lactis terræ, ac cuiuslibet albæ creaturæ nomine, ipsum nuncupauerunt humorem. Principio autem tibi, vt cum eam coquis, ponas cum Lamina humorem, quantum eam cooperit, & coque leuiter, quemadmodum philosophi tibi iusserunt, quousque eam facias gummam peractam incombustam & inuiolatam. Fella est fictum nomen aquæ Sulphuris, aquæ verò sulphuris, est similiter fictum nomen: qui potest his fellib. per quadraginta dies corpus putrescere, quousque coquendo alteratur, facit venenum tingens, quod nunquam de-

letur, facite venenum fellibus florem, & scitote quod si ignem facias intensiorem herbarum combures flores. flores coque aqua maris, ne solis calore comburantur. Si autem partem coquas indelebiles flores fiũt. Et scito quòd mare nostrum rubeum omnium marium est tingentius, & quod venenũ cũ coquitur & putrescit ac tingit, omne corpus perforat, quod philosophi omnes lapidis nomine nuncupant Iacinthi, Smaragdi, mechæ & terra. Hoc igitur frater arcanum ex gumma fit philosophorum, & non est ex venis prout putasti. Iam frater tibi demonstraui gummam lapidis & elementa habentis, quorum colores diuersi sunt: qui quanto magis coadunantur & reguntur, tãto magis in vnum vertuntur colorẽ, quem philosophus omni nomine nominauit. Recipe ex in mari existentium omnium cœli volatilium, & omnis terræ lapibus. Et illa. Expone igitur mihi quod dixit, Sputum Lunæ, & gumma sunt compositum. Respon. Hoc à sapientibus nouimus cum dicunt: Accipe spiritum lunæ ac gummam, ac simul liquefacite: postquam autem liquefiunt, non iusserunt nos rubra facere, verùm eorum flores extrahere asserunt. et á eam liquefiunt apud coniunctionẽ ipsam, sunt arcus aquæ colori bus pulchriora, & omnẽ continent colorem eis illatũ. Cum enim coadunantur, fit vnus

eorum

eorũ color. Suſcipe qđ Democritus poſuit in epiſtola quarta: in ea nãq; terrã ſulphuris aquã poſuit, quæ ex æris plũbo extrahitur. Aſſerit etiã quod nihil fit niſi ex ipſa. Sputũ igitur Lunæ & gũma cõpoſita ſunt. Et illa, Nõnulli quidẽ dicũt qđ oportet res accipere coctas. Reſpõde eis q hoc dicũt, Cur igitur philoſoph. non inquit in ſuo ope, accipere argen. viuũ rubeũ & in corpore Magneſiæ cõgela, magneſię inquã rubeæ? Et illa, Verũ dixiſti & optimè. Reſponde nõnne vides qualiter ait, Accipe argen. viu. & in corpore Magneſiæ congela? Et illa: Verum dixiſti & optimè. Reſpõdit: Nõ ne vides qualiter ait, Accipe arg. viu. & ei corpore Magneſiæ congela? Illa autẽ magis nouit quid dixit, & quod agere ſe oportet. omnia tibi expoſui, & qđ in vno loco cauſa inuidię celaui via metus, in alio loco huius epiſtolæ tibi expoſui, & nihil dimiſi obſcurũ, & qud ipſis ſignificãt nominib. patefeci, ita vt hoc arcanũ nõ inſipientib. patefiat. Et illa: Expone igitur mihi, Cur philoſophus poſtquã nummũ aureũ nominaret, æs nũcupauit? Reſpõdet, vt ſcias quod æs apud ſe eſt rubeũ, & nũmus & aurũ. Igitur apud ſe eſt aurũ, nec fœmina. Reſpondendum non, ſed nomen fictum, Et illa: Nummus igitur quid? Reſpondet: Non eſt nummus niſi ficto nomine. Et illa: Æs igitur? Reſpõdet: eſt æs verum cũ dealbatur, & fit rubeum. philoſophus namq; cum deal

batum eſt, & eum rubificatum eſt, aurum ipſum dixit. hoc autem æs quamplurimi ignorant: qui verò ipſum nouerit, machinatur in regendo, quouſq; confectionis colorem exinde in Iccir operetur, & auri nunquam colorem in Iccir auro & nummo miſcetur. Et illa, Expone igitur mihi quod dixiſti, quòd philoſophi duos modos in libris ſuis poſuerunt:. Vnum verum, Alterum verò falſum. Reſpondet: Notandum quod ad verũ deſcribendum nunquã verbum vnius poſuerũt, quin plurima cum eo falſa ponerent, & ſimulatis nominibus ipſum transfigurarent: quare neminem inuenimus merum verbum poſuiſſe à falſo denudatum, excepto hoc cum inquit, Scitote quod nulla tinctura fit vnquã niſi ex rubeo lapide. Cæteri autem philoſophi hũc lapidem diſsimulauerunt nummũ, paucos eum liuidum, rubeum, colorem pomorum, coloratũ floris, viridem, citrinũ, croceũ, & nigrũ, & omnibus noſtificarũt coloribus. Et illa, Quam ſtudioſius hũc lapidẽ celauerũt? Reſpõd. ipſe eſt clauis operis. Terrã autẽ celauerunt multiplicatione nominũ, ſicut & lapidẽ, inquientes eſſe arenã, eo quod ipſa eſt, qua colores ex ſuis extrahuntur elementis. Optimum æs apud nos eſt. rei & qui noſcit æs rei inſua anguſtia moritur. Abſconde igitur ipſum ſimiliter, ſi queas, & ſcito, quod forte melius eo quod in venis ſuis

exigerit,

exigerit. Et inſpice Fella auro mixta & minus ipſa, namque quę tuę compoſitionis perfectio ſit, rem tibi demonſtrat. Et ſcito quòd niſi aliquantum ſit huius naturæ, in vnoquoq; Felle quo huiuſmodi ęs in terra vtũtur, nõ habebit robuſtum ſplendorem, nec permanentem. Oportet te igitur in vnaquaq; compoſitione exinde habere quod ipſum decoquit. Et ſcito, quamuis roborare oportet te argentum viuum, accipere, & cum ſulphure coquere: & ſi vis, pone de ipſo in vitreũ vaſculum, fluet, abſorbet. Statim autẽ tibi narraturus ſum, in proprio loco qualiter abſemet operatur. Miſce igitur abſemir arg. viu. & ſulphur (magnum enim quid operatur, & potiſsimum ſi argentum viuũ de ſtanno fuerit) tunc primum argentum viuum ſecundũ arg. viuum cenſetur. Et ſcito, quòd Mors mathe non fuit ex Ioue. Nemo igitur ſapiens iactat ſe ſcire plumbum æris, colorem æris & ſcutum, quæ non alteratur, neç diſſoluitur, nec variatur. Hoc igitur eſt quòd Maria ait, Congelate lac fici in gummum. Coagulatur enim prout coagulum lacte roſarum: & putreſcit per plures dies, nec te tædeat. Et ſcito quòd res quæ dealbantur æs, intrinſecus, & extrinſecus ſunt, quæ ipſum tingunt intrinſecus & extrinſecus: quare ſcilicet deſcripſimus in venerabilibus libris noſtris, de primo ad Sarrantanta, & alijs nihil aliud niſi ve

rum posuimus. Et illa: Igitur expone mihi quòd dixisti, neminem philosophorum inuenisse, qui eleuatū in affirmatione vno nomine nuncupauit. Resp. Nunc & hoc ipsum dico, æs tamen corpus magnesiæ argentum viu. ipsum vocant. Et illa, in hoc igitur est verum? Respondet minimè. Et illa. Quare? Respondet. eo quòd ista nomina sumpta sunt, ab his qui in eo composita sunt speciebus; eo quòd arg. viu. non fit, nisi ex corporibus liquefactis. Ideoq; Democritus ait, Cambar & arg. viu. ex corporibus extractum. Et illa. Expone mihi aquam sulphuris mūdam, quę est omnia. Respondet, Iam tibi notificaui, quòd si aquam sulphuris aptè opereris aurū exinde facies, aurum inquam purpureum, quòd est intētionis perfectio. Et illa: Quid igitur philosophus ait, quodlibet corpus dissoluere, & omne corpus tingere? Resp. Aqua sulphuris munda, quòd tingens est & tinctura. Et illa, Qualiter tingitur? Respon. Tingitur in putrefactione. Quomodo autē tingit? ait, coque ipsam in igne stercoris. Tingens igitur & tinctum per ipsam fit, in qua est tinctura cuiuslibet corporis. Certum igitur habeas, quòd nulla tinctura fit vnquam, nisi per aquam sulphuris mundetur.

FINIS.

ROSINI AD SARRATANTAM EPISCOPUM.

VENERANDE pater, aures inclina & intellige dicta mea, ſcilicet quod materia omnium metallorum, eſt arg. viuum decoctum, & imperfectum in ventre terrę, calore ſulphureo decoquēte, & ſecundum veritatem ſulphuream in terra diuerſa procreantur Metalla, cum ſit eorũ primordialis materia vna, & eandem naturaliter, ſola actione, videlicet, maiori & minori, adueniente, vel non adueniente cum temperantia: & in hoc omnes philoſophi concordant. Et hoc demonſtrabo tibi: quia omnis res eſt & fit ex eo, in quod reſoluitur, vt glacies cum mutatur, mediante colore in aquā mutatur, ergo prius fuit aqua: ſed omnia metalla vertuntur in aquā arg. vi. ergo prius fuerunt arg. viuum. modum autem quærendi, eos in arg. viu. inferius demonſtrabo. Hoc poſito ſoluitur, opinio eorum qui dixerunt, ſpecies metallorum tranſmutari non poſſe, verum eſt vt ipſi dicunt, niſi primo reducantur ad eorum primam materiam. Reductio

verò eorum in primam materiam est facilis, ergo transmutatio etiam possibilis. Patet hoc. nam omne crescens vel nascens multiplicatur, vt patet in hominibus, animalibus, arboribus: quia sicut ex vno grano mille grana procurantur, & de vna arbore infinita ꝓcedunt, & diuersę fiunt arbores, etiam sic mineralia multiplicantur cum in terra nascuntur.

Ex prædictis patet subtili intuitu, philosophũ verum dixisse in suis verbis obscuris, licet autem dicat, quòd lapis noster est ex quatuor elementis, & ipsum elemento comparant, vt postea ostendetur. Qualiter autem ibi quatuor elementa sunt, dixerunt quòd lapis noster est ex corpore anima & spiritu, & verum dixerunt. nam corpus imperfectum comparant corpori perfecto: quia est infernum, & aquam spiritum dixerunt, fermentum verò animam dixerunt: verè spiritus est, vt suprà dictum est; quia corpori imperfecto vitam tribuit, quam prius non habebat, quamuis imperfectum videbatur, tamen ei vitam tribuit, & in meliorem formã producit. Et nisi corpora vertãtur in non corpora, vel non corpora in corpora, nondum operandi viam inuenistis. In hoc verum dixerunt: nam primum tempus fit aqua, hoc est, argentum viu. & sic fit incorporeum: deinde fit corpus. Et quidam conuerte

uertere naturas, & hoc eſt verũ. nam in noſtro magiſterio primò facimus de groſſo gracile, de corpore ſpiritum, & poſtea de humido ſiccum, de aqua terram, & ſic conuertimus naturas, & facimus, & quòd inferius infertur ad ſuperius, vt ſpiritus fiat corpus, & corpus fiat ſpiritus, & ſic in principio operis noſtri in ſolutiõe laboramus, & illud quod eſt inferius ad illud quod eſt ſuperius, & totum vertitur in terrã. patet ergo quòd lapis noſter eſt ex quatuor elementis. Eſt autem corpus, anima & ſpiritus & aqua lapis noſter, vt dicunt philoſophi, & fit in vno vaſe, & verum dixerunt. nã totum magiſterium noſtrum fit cum aqua noſtra, & ex ea. Nam ipſá corpora ſoluit, vt dictum eſt, non ſolutione prout credunt quòd vertatur in aqua nubis, ſed ſolutiõe vera philoſophica, vt vertitur in aquã ex qua fiunt metalla, & tunc ipſa calcinata, & in terram redacta, ipſá eadem corpora in cuius rem transfertur, & eã in ſe incærat, ſubſtantit, & dealbet ac mundificat Latonem iuxta verbum Morieni dicentis: Quoniam azot & ignis, Latonem abluant ac mundificant. Laton autem eſt immundum corpus, azot arſenicum deſtillatũ, & corpora diuerſa coniunguntur, præparata modo prædicto, coniunctione tali, quòd non poteſt ignis potentia vel actu ſeparare, ab ignis combuſtione. Et eorum mutatiõ iſt

eisdem sublimat corpora, non sublimatione vulgari, quam intendunt idiotæ credentes, quod sublimare est superius ascendere, & ideo recipiunt corpora calcinata, & miscent superioribus sublimatis, scilicet mercur. arsenico, & faciunt per ignem fortem sublimari corpora: & ascendere cum spiritibus, & dicunt corpora esse sublimata, cum suis delusi: quia inueniũt ipsa postea immunda. non enim est nostrum sublimare, sursum ascendere, & de crasso & corrupto terram facere nigram & impuram. Vnde sublimare apud nos idem est, quod subtiliare, quòd totum facit aquam nigram. sic ergo intelligo sublimationem: quia multi in hoc facere decepti. aqua enim Mercurij dicitur, qui mortificat & viuificat, & apparere facit colores nigros in mortificatione, dum terram in aquam conuertit, & postea apparent multi colores ante dealbationem: Quorum vnus est finis, scilicet albedo: in cuius procreatione, aqua corporis fermentati. Ideo infiniti colores apparent, tot quod in mundo excogitari non possunt. Quidam vocant ipsam æs vnum, Eximundus in Turba, & Morienus. Scitote quòd nulla sit tinctura sine ære nostro, & infinita posuerunt nomina, ne ab incipientibus perciperentur: quocunque autem modo ipsum vocarunt, vnum & idem est apud philisophos.. Et dicit Morienus: quòd scientia

ſcientia noſtri magiſterij aſsimilatur ordini creationis hominis. Nam primo ibi eſt Coitus. 2. Conceptus. 3. Prægnatio. 4. Ortus. 5. Nutricatio. Hoc vnum faciam te intelligere, quoniam ſperma noſtrum eſt argent. viu. Cum terra coniungitur corpori imperfecto quæ terra noſtra dicitur: Quia terra eſt mater omnium elementorū, quem coitum appellant, dum terra incipit aliquantum retinere de arſenico ſecū: tunc dicitur cōceptio cum maſculus agit in fœminam. Et hoc eſt quòd philoſophi dixerunt: Quoniam magiſterium noſtrum non eſt niſi maſculus & fœmina, ac ipſorum coniunctio, adueniente aqua, id eſt arſenicum, in terra creſcit multū & augmentatur, & euenit, quando terra eſt dealbata, tunc prægnatio appellatur: quia iā eſt prægnans. Deinde fermentū tangit cum corpore imperfecto præparato, vt dictum eſt, quouſque fiant vnum corpore, ſpecie, & aſpectu, & tunc dicitur Ortus: quia tunc natus eſt lapis noſter, qui vocatus, eſt rex à philoſophis, vt in Turba dicitur: Honorate regem noſtrū ab igne veniente, diademate coronatum, & educate vſque ad perfectam ætatem: cuius pater eſt Sol, mater verò Luna pro corpore imperfecto: Solem verò pro corpore perfecto. & ſequitur nutrimentum, vt magis augmētetur, quanto plus nutrire tur in lacte ſuo & ſpermate, ex quo fiunt a-

bunde, imbibetur verò arsenicus sæpe ac sæpius, vtq; bibat duas partes, & hoc sufficiat.

Descendamus ergo ad practicam. Dixi ergo tibi quòd omnium primò debent corpora ad primam materiam reduci, quod est primum opus. Accipe ergo libram vnam, ita quòd sit limatura munda, & misce decem libras cum arsenico, terendo, & incerando cũ sale modico, quousque totum sit amalgama. Postea in alienis cũ aqua sua benedicta terram in aquam resoluit continuis destillationibus, donec tota fuerit resoluta in arg. viu. Hoc vocant primum opus. Secundum opus sequitur, & fit sic, Aquam hanc pone in vase fictili super ignem lentum, donec videas insuper sic in nigredinem apparere, quàm remoue subtiliter quanto melius poteris, ita coque & nigredinem tolle, quousque appareat nihil nigredinis, sed aqua appareat clara. sic habes terram & aquam. Sequitur tertium opus & fit sic. Accipe terram istam, pone in vase vitreo, & superfunde de aqua benedicta, id est, quousque nihil emineat, vt natet super eum quatuor digitis, coque eam leni igne per vnum diem, & iterum aquam imponét, coque sic deinceps quousque terra fiat alba & clara, & hoc est quod philosophi dixerunt. Hæc terra cum aqua sua putrescit & mundificatur, quæ cum putridę fiũt auxilio Dei totum magisterium dirigitur,

tur: quia mundificatur & dealbatur, vt dictũ est: quæ cum prædicta terra mediante calore inspissata fuerit, decoquas cum forti igne in cucurbita cum forti alembico superposito, & terra in fundo remaneat calcinata. Nunc autem de fermento, quocunque volueris quartam partem sui adde, id est, si fuerit lib. 1. corporis imperfecti ex fermento, sit quarta libræ. Fermentum verò est Sol & Luna, & non sunt alia fermenta. Et fermentum sic solutum, & terra factum sicut corpus imperfectum, eodem modo & ordine præparatum simul cõiunge, & imbibe cum aqua prędicta per nouem dies vel plures, & tere cum aqua sua, & imbibe & coque vt prius, & hoc toties reitera, quousq; duo corpora in vnũ reducantur, quod perpendes quando color non variatur. Demum sequitur quartũ opus quod sic fit. Iterũ ergo tere eam & desuper funde aquam prædictam per se paulatim, quousque bibat dum bibere possit, semper eis dando nouam aquam. nam in ista cõiunctione corpora & spiritus miscentur, & vnum fiunt cum eis, & conuertitur in naturas ipsorum: sic fermentũ coniungitur cum corporibus prædictis mundatis: quòd autẽ non prius coniungitur, propter eorum immunditiam & grossitiem ac in eis crescit, & suum augmentat numerum.

Num reuertar, pater Reuerende, ad prędi

cta singulariter applicando super dicta philosophorum antiquorum, & verba ipsorum obscura in parabolis abscondita, vt indices verba ipsorum philosophorum, & intelligas eos vera protulisse. Nam primum verbum nostri sermonis seu operis, est in primam materiam reductio: & illud est quod philosophi vocarunt solutionem, quod est artis fundamentum, vt dicit Morienus, Nisi corpora solueritis inuanum laboratis. de qua solutione loquitur Parmenides philosophus in Turba: sicci qdá olei solutioně audiětes: & (nő ergo solutio philosophica est imbibitio aquę, sed corporum in aquam cõuersio, vnde procreata fuere, vt gelu vertitur in aquam liquidam, ex qua primò fuit. Ecce per Dei gratiá iam habes primum elemětum, quæ est aqua ipsius corporis in primam naturam redacta.

Secundum verbum est, quòd fit terra. & hoc est quod philosophi dicũt: quia ex grossitie aquæ terra concreatur. sic habes aliud elementum, quod est terra.

Tertium verbum est, quod præcessit terræ mũdificatio, de quo dicit Morienus. Hæc terra cum aqua sua putrescit & mundificatur, & tum munda fit auxilio Dei. De qua philosophus dicit in Turba, Iunge siccum humido, siccum est terra humida, aqua. Ecce iam habes aquam & terrá, id est terram dealbatam cum aqua.

Quartum

Quartum verum eſt aqua, quę poterit ſub limari euaporato, in aqua ſublimatione affinatur ipſa terra, cum prius eſſet inſpiſſator cum aqua, & coagula, & habebis terram, aquam & aerem. & hoc eſt quòd philoſophus dicit in Turba, Ipſum dealbatum ſubito igne ſublimate ipſum, quouſq; ex eo extrahatur, ſpiritus q in eo viget, qui dicitur Anſer Hermetis, & pullus Hermogenis: tunc remanet terra calcinata in profundo, quæ eſt naturæ igneæ. Et ſic habebis in prædictis præparationibus quatuor elementa, hoc eſt terra & ignis. De illa terra calcinata quæ eſt puluis, de quo tractat Morienus: Dicens cinerem qui eſt in fundo ne vilipendatis, eſt quidem in inferiori loco, ſed eſt terra corporis tui, quæ eſt permanentium finis.

Poſtmodum cum prædicta aqua fermentum pone, quod philoſophi animam vocāt: & hoc ideo quia corpus humanum ſine anima nihil eſt, imò eſt ſicut terra immunda abſque fermento, id eſt, eius anima. Nam fermentum ipſum corpus imperfectum præparat vt diximus, & ad naturam ſuam conuertit, & non eſt niſi Sol & Luna.

Iſtis appropriatis planè ſicut iſta Alus dominatur corporibus, & ipſa ad ſuas naturas conuertunt, & ideo fermentum dicũtur ſecundum operationem in eodem corpore: introducatur quæ eſt eius anima. Et hoc eſt

quod dicit Morienus: nisi corpus immundum mundaueris, & in eo animam miseris, nihil de magisterio direxisti. Igitur fit coniunctio fermenti cum corpore mundato, & tunc spiritus cum eo figitur, ac gaudet cum eis: quia natura grossa subtilis est facta. Et hoc est quod dicit Constantius in Turba: spiritus non coniungitur corporibus, nisi putrefacta fuerint & denudata, & per has coniunctiones maxima apparent mirabilia, ac omnes colores qui in mũdo excogitari possunt, quibus corpus imperfectum coloratur coloratione firma fermento mediáte: quod fermentum est anima & spiritus, mediante ea anima & corpus coniunguntur, & ligantur simul cum eo in colore fermenti: & sic vnum cum eis, id est arsenicum in terra. Deo gratias.

INCIPIT LIBER SECVNDVS.

SEQVITVR quomodo termini per similitudinem intelliguntur. Et scias prius quòd contritio & dealbatio est necessaria, vnde quibuscunque modis res dealbantur & conteruntur, vel subtilian tur, vel diuiduntur, vel separantur, vel quibus operationibus hæc fiunt, vel per quas res

res ab illis modis, operationibus & rebus receperunt similitudines. Et quia quædam res purificantur per distillationem, vt per alembicum aquæ: quędam per sublimationem, vt spiritus: quędam per solutioné, vt sales: quędam per ablutionem, vt panni: quædam per cõbustionem, vt calx: quædã per diuisioné vt metalla ab inuicem per cineritium: quædam per colationem, vt per pannum vel filtrum, vnde cum dicitur sublima, vel aliquid istorum intelligas, tunc quòd debes dealbare per modum illum, de quo dicitur, seipsum soluit, seipsum abluit, seipsum congelat, seipsum dealbat, &c. quæ seipsum facit. & hæc est inspissatio earum, vel natura adinuicem & earum humiditatem, vt non extrahantur, vel disipentur, vel ab eis per fumum dissoluátur, sed coagulentur: & hoc fit per suũ dissoluantur, sed coagulentur valde, absconditur à philosophis.

Quascunque actiones autem nominant intellige semper hæc fieri, actione caloris ignis certi, qui non facit sublimare: quia ita lenis est: nec debes aliquem fumum naturaliter eleuare, ꝓpter sui debilitaté, vnde si talis est, vt quasi eleuat nec eleuet bonũ est. Et quascunque res nominant, per quas ista fiunt, scilicet albatio, contritio, semper intelligere debes naturas hæc facere, vel esse qui hæc faciunt, & illas esse etiam modum oc-

cultum philosophorum, per quam conseruantur humiditates, & non dissoluuntur abinuicem, sed coagulantur. Nam se conseruát ab igne, & se coniungunt, dealbant, & coagulant. scias hoc, & hæc est doctrina generalis, scilicet de modo, actione & rebus huius artis, & ad omnes libros huius scientię intelligendos ad faciendũ Iccir: scias hoc. Sequitur de operationibus: Calcinatio vno modo fit ad sponsalitium, ad fermẽtum, ad corpus, nisi quod in calce Lunę ad fermentum non debet esse res rubea, & fermentum est de albo, & ideo est per albũ, & calx partis ad fermentum. Ad eam non conuenit incerare, neque sublimare, neque indurare. Lauatio est vt dixi subtiliare naturam, & non partes ingrossare. Induratio est exercitiatio: qa postquam ibi est multa humiditas, aufertur cum magna fortitudine siccitatis, & sequitur lęuationem. Et inceratio sequitur lauationem & indurationẽ, quæ fit cũ sale Ammoniaco soluto, & aquam lapidis sub fumo. Sublimatio sequitur incerationẽ, & fit cum quatuor spiritibus, sicut in alijs corporibus, & non mittitur in isto arg. viu. nec in alijs, sed cum sulphure auripig. sale am. alkali, ac corpore taliter aptato, de vnoquoque tres libras. Postea sequitur solutio, & fit cum sale ammõ. alkal. solutio de sale gemmæ, & solutum leuatur cum aqua salsa & dulci, donec fiat nitidũ &

clarum

clarum ac purum, vt debet esse. Tres res debes mittere in solutionem, rem quæ humectat, quæ diuidat, & quæ lauet, & cũ illis fac omnes solutiones: scilicet humiditatem, lauationem, fusionem, calcificationem, indurationem, cerationem, & sublimationem: intellige hîc illas res vnam esse in essentia, tres tamen in actione. Et solutionem finis sequitur operationis: quia omnia complẽtur per hoc, & est vltima de omnib. operibus. Scias præterea quomodo non recipiant se inuicẽ nisi sint optimè mundata: non enim recipit spiritum corpus, nec spiritus corpus, ita qd spirituale sit corporeum, & corporeum spirituale, nisi vtrunque eorum sit ab omni sorde optimè & perfectißimè prius defecatum: sed cum mundata fuerint, amplectuntur se, & fit ex eis operatio perfecta, & erigũtur corpora à spiritibus in examinatiõe, & spiritus tenetur ac ligatur cum corporibus super ignem. Qui hoc secretum ignorat, ab opere manum suspendat, donec ipsum sciat: quia nõ habebit suo proposito finem antea quàm valde nota.

Vnde dico tibi, quòd hæc res est vna, vas solum, coctio sola. iunge corpus animam, & coque donec moriantur: quia dicit philosoph9, Qui mecũ moritur, mecũ ponitur: ergo spiritus cum corporib. debẽt simul mori, & de spiritu & de corpore fit lapis, per deco-

ctionem noſtram cuius vna pars multas phi loſopho congelat. Nota ſpiritus & anima cũ extrahũtur à corpore, corpus remanet mortuum, redde ſibi animam ſuam, ac tũc ruũt. & ſcias quòd mortui reſuſcitati perpetui ſunt. Item Sol & Luna præparata ſunt, fermenta metallorum in coloratione. Et ſcias calcem ſolis in aquam reſolutam, & cum ſpiritibus congelatam, metalla prę cæteris partibus in colorem tingere. Nota etiam quanto aquæ cum quibus ſpiritus imbibuntur, ſunt magis acutæ & penetratiuę, tales meliores ſunt. Item omnis putrefactio fit in humiditate, & omnis terra cum aqua putreſcit. Item multę ſunt calcinationes, ſed melior eſt cum argen. viu. & igne, id eſt cum aqua uitæ dum ablutus eſt, vt in primo dicitur, venenum mortiferum: ita multæ ſunt imbibitiones, ſed melior eſt arg. viu. ſcilicet quando corpus redactum eſt in arg. viu. Dicitur etiá ſanguis. Item Mercurius eſt ſpiritus & anima, & quádo animam ipſius extrahes, ſublimabis ipſum vſque ſit ſicut ſal, & tunc eſt ſpiritus: quia anima, id eſt, humiditas receſsit. ſi ſoluatur, poſt congelationem remanebit in eo humiditas: id eſt vera ſolutio metallorum fit cum primario, in quo aurum in arg. viu. ſolues. illa eſt terra aqua corporis, & in illa putrefiunt corpora, & dominus lapidum eſt Alocinem & vitriolum. Quando corpora cal-

ra calcinantur & ſoluuntur cum ſpiritibus ablutis, & coniunguntur, tunc fit cõiunctio, firma. Nota quod corpus conuertitur in animam, & anima in ſpiritum: collige ergo ſpirirum, & animam, & adde quando neceſſe eſt, & cum ipſum ſolutum eſt corpus, tunc non requieſcit ſpiritus, niſi coniungatur cum eo corpore à quo extractus eſt ille ſpiritus: tunc enim tempore eſt elixir perfetiſs. & dirigitur in formam fugitiui. & cum nigrũ ad hunc modum peruenenerit, ditatus eſt per hunc effectum ſpiritus, ſicut Lapis ferrarius de quo ignis excutitur. Corpus ergo ſolutũ congela, quod pulchrius eſt omni re mũdi. Et nota, quod corpus nõ deſtillatur, niſi prius ſoluatur: quia aquam ipſius non ſeparatur ab eo, donec ipſum perfectè dealbet, vel rubificet. Multas vias probaui, antequã ad veritatem perueniſſem, ſed permiſi eum in tãtum ſiccari, & non potui eum plus ſiccare in die, quàm ter.

EXPLICIT. II. PARS.

ROSINI DE DIVINIS Interpretationibus.

PRimo ſciendũ, quatuor eſſe modos principales elementorum, adinuicem conuertendi, ſoluere abluere, reducere & figere. Sol.

uere eſt groſſum in ſimplum facere : ablue-re, obſcurum in lucidum reddere. Reducere humidum ſuper ſiccum, imbibere, figere volaturum, ſuper corpus ſuum dominare.

Soluere ergo eſt diuidere, corrumpere, & naturam primá facere. Abluere eſt in humiditaté deſtillare, calcinare. Reducere eſt incerare, impregnare & reſublimare. Figere eſt deſpõſare, ſoluere & regulare. Primũ genus ergo operis Lapidis eſt diſſoluere, ſecũdũ deſtillare, tertiũ calcinare terram & dealbare ſublimando, quartũ reſoluere, deſtillare, calcinare, & recoagulare: vnde ſcire cum Mercurio ſublimare, non eſt aliud niſi cinis qui dat quod non habet. Vel aliter, cum humidum radicale de auro extrahit, non eſt aliud niſi cinis qui non dat quod nõ habet: quia ſublimatio tegit artem ſicut palea granum. Et nota quòd ſulphur & ſulphura, auripigmentum & aurepigmenta, & zandaric, iſta omnia ſunt nomina aquæ diuinæ, id eſt, Mercurialis perfectorum corporum, foliatæ, mundæ: cuius dealbatio eſt præparation eius per ſublimationem quę eſt deſtillatio, donec fiat alba lucida, in qua nõ ſint ſordes. & hæc eſt ſublimatio Mercurij, & zandaric. Sed ablutio corporis eſt reductio aquę ſuper illud tádiu, quod nõ remaneat aliquid in eo de anima quæ eſt tinctura, quod nõ aſcendat cũ ſpiritu. Cum ergo acceperis

animam,

animã, & anima in ista aqua & nihil remansit ex ea in corpore, tũc abluisti corpus à sordibus suis. Innuit ꝑ hoc philosophus, totã extractionẽ totius ab eo, vt liberetur cinis à cinere mũdus, in quo nõ sit pinguedo quæ ꝓhibeat ipsum ab operatione, QVI ME MISERCVLAM, id est, me habẽtẽ materiã Mercurialem & lunarem, offenderit, scilicet ignis incensione & aqueitate mea, id est, mansione domus meæ dispersesit, id est exhalare fecerit, do plagam in faciem suam, id est, læsionem, quæ edentatos facit, & multas infirmitates generat per fumum per quem fugam capiet, id est, ab opere cessabit. vbi significat euitare ignis nimiam incensionem: quia in eo Mercurius est spiritus, qui si exhalauerit, totum opus cessabit. Et qui me habentem Lunarem & Mercurialem materiã de loco meo, id est, de corpore ęris abstulerit, id est, sublimare fecerit, vi, id est, per vim putrefactionis & solutionis, ac dilectum meum, id est, pingnedinem solarẽ mecum, id est, eum humiditate Lunari vinculauerit, id est, in vnum corpus coniunxerit, SAGITTA EX PHARETRA NOSTRA, id est, ar. viu. corporis nostri vindicabunt, id est, regenerabunt nos in vitam per quam non erit vltra mors. Nota sermonem sapientis, cum dicit, Seruus rubicundus candidam duxit vxorem, & per

coniunctionem omnem, progeniem superabit. Rasis, Quando hoc oleum, rub. & argen. viu. in vnum sunt, non peruenitur, donec: Sol & Luna, coniungantur per eam mixtionem vniuersalem. Et Rasis: Iungite masculũ serui rubei filium sororis suæ odoriferæ, & vobis artem gignent: & nolite eis alium iũgere. Nota de aquila quæ habet aures extensas in pedib. & dicitur in sermone vindicabũt: sicut moritur, & dirimitur eodẽ modo, reuelatur & regeneratur, vt dicitur, in Turba & spiritus: Dominium præter dominũ, seu excessum mobilitatis nostræ: id est, reuelatus scilicet, transmutationis. vnde Morien. Omnis festinatio in hoc opore procul pellatur. Et Rasis: In hoc negotio si agẽdi difficultas ac tędiosa fatigatio opificem negligentem efficiat, ipsum expectato gaudio priuat, spem suffocat, efficaciã interimit: vnde vehementia cauenda est. Ideo dicit se propter excellentiam materiæ mutationis nostre inclusę, incarceratæ, obstructi vndique lento telo, & æquali armati fuerimus, id est, de corpore propagationis nostræ, id est, patre & matre, Sol & Luna: qui enim roborãt, ad puguam telis subseruientes fermentum eundem sibi sunt, peribunt, corrumpentur, & morientur.

Fermentum. n. idem est quod corruptio Latinè, vt in Turba dicitur: anima à corpore

separatur

ſeparatur, & erit corpus ſuum anima, id eſt, tinctura in materia & coloribus vilibus delitescit naturaliter: quia de natura ſua vilia ſunt, & in luto ac ſterquilinio latere volunt & ſola operatione omnium prætioſa ſunt: ſcilicet his coloribus, & humiditate animali, & pingnedine ſolari denudati fuerimus, & balneati, id eſt, mundati donec ſecundũ, Seniorem nihil de tinctura in corpore remaneat, quod non aſcendat cum ſpiritu humido, qui madefecit ea. Tunc.n. perfectè ablui ſti corpus. Vnde Raſis, Summe cauẽdum, ne in elemento, quid alterius elementi ſit relictum, quia hoc reliqua omnia Elementa corrumpere ſolet : & ſiccum corpus bene Lotum eſt, tunc animæ noſtræ, id eſt, tinctu ræ mortuæ in corporibus noſtris, & extractæ, & extinctæ in terra apparebunt, id eſt, manifeſtabuntur. lucẽtes, n. potentiæ albedi nis & rubedinis in aquam alba. vnde Senior præparator perduxit ipſam, ad iſtam præ parationẽ decoctiõis, C. albedinẽ, ſit certus illum perueniſſe ad terminũ, qui eſt tingens & penetrãs. Raſis, Eum ignis cẽdorem lacti ſuſcipiat, nulla ſuſpenſionis ambignitas relinquitur: vnde oportet, quod fecibus vilib: induatur, id eſt, nigredine ſumma in principio operis apparente, quæ eſt Ethel eius, vt dicitur in Turba, huiuſmodi autẽ viliſsimũ qui eſt, q a in vicis, & plateis eiectus inueni-

tur, & pedibus in sterquilinio cõculcatur, & est carissimus : quia sine eo non operatur natura naturas, cuius spiritus ferebatur super aquam, cum omnia ex eo faceret. Lapis ergo noster aqua est, vnde Rasis in lib. Lum. Supernacuè ergo videtur tibi illud designare, & nominare, quod nũquam à te recedit: quia si tu morieris tecum moritur. & hæc aqua est principium operis, quod non præcedit aliud, & sunt tres terræ sicut exponit Senior. Posset etiam tertiò exponi sic: Licet fęcibus vilibus, id est, Veneribus nostris denudati fuerimus, balneati, abluti in aqua nostra, ex qua sunt ipsa prius animæ nostræ mortuæ, id est, ingrediens in corporibus nostris: apparebunt, id est, quod intelligatur de nigredine prima summa. Tunc sequens versus exponatur de albedine prima, propterea tribus in compositionibus, & Elementis scilicet, pro tribus terreis sit. & si infonte auri vel argẽti, Mercurio in qua natura fit aurum & argentum. Baptisati, id est, mundati & abluti vsq; ad lactis candorem fuerimus. Et spiritus, id est, sulphuris corporis nostri, id est, æris philosophici cũ patre, id est, Sol, qui est planetarum Rector, & celi viator: eum filio, id est, quinta essentia, scilicet aqua philosophica : in cœlum, id est, ad superiorem partem alembici ascenderit, & descenderit, id est, per sublimationem & destil

lationem

lationem clarificata fuerit. Animæ noſtræ, id eſt, tincturæ, reminiſcuntur, id eſt, fiunt aqua vitæ bene præparata corpore, mortua viuificans: ex qua procedunt Margaritæ, Lapides pretioſi, & Coralli. & ſic habes primam partem totius operis.

Sequitur ſecunda pars quæ ſic fit: Terra Margaritarum, id eſt, terra aquæ pretioſæ & luminoſæ, cuius lux oculos perimit quod omnis lux & color adornat, vt dicit aſsiduus Senior, dum tangit aliam terram. ſi terram foliorum, id eſt, veſtium: folia enim ſunt cooperimentum arborum, & aqua noſtra eſt veſtis terræ aquæ noſtræ. vnde ait quidam ſapiens: Si nudus aſcendit in cœlum, & corpus meum Lunare, amabile, candidum, id eſt, albiſsimi ad modum coruſcantis marmoris, ac ſalis albiſsimi, relucebit, tinget primum opus completum, ſcilicet albedinis: quia cum ad hunc terminum peruenerit, facit quis de omnibus corporibus Lunam. Dein tangit terram tertiam, id eſt, auri terram cum dicit, Corpus verò dilecti mei, ſcilicet ſolis, delectabile, rubicundum, roſeum relucebit. Vnde Raſis Libro Lunarum: Quod dictum eſt, totius exordium radicum firmat, & cũ perfectũ fuerit Iupiter & Saturnum, ſuperiectum in optimam Lunam conuertit. vnde Morienus ad Kalid. 2. termino. Poſt

hoc dissipa illud, cuius interiora respiciens, & si in eo album remanserit, bene firmatum fixum & fusile, iam duas terras collegisti. q̃d si omnes thesauros vendidisses, opus hoc recõpensare non posses, cuius vna pars 1000. corporis in optimam Lunam conuertit. Et in Turba: argento magistraliter albato, omnia albantur. magnesia cùm albatur non permittit spiritus fugere: quia natura naturam continet in se. Aliter posset exponi, scilicet de imbibitione & contritione, si sic in fonte auri & argenti, id est, in aquam vitę baptisati fuerimus, id est imbibiti & contriti: & sic in vniuersali tingeret opus album & rubeum. sed prima expositio est melior. Deĩn tañgit secundam terram in spirituali: quia per prædictos versus descripsit lapidem philosophorum, scilicet, aquam viuam ex qua liquebat terram corpus mortuum ex duabus naturis compositum homogenum, scilicet Solis & Lunę. Ideo dicit, scilicet parentes, id est, duæ naturę: vnius generis dilectionis, id est Sol qui parẽtes sunt terra mortua, ex qua ꝓcessit proles solares in aquá, scilicet in spiritu humido, sc. parentes dilecti mei, id est, proles de vitæ aqua gustauerunt, significat contritionem, imbibitionem & exiccationem. Et lacte meo lactatati fuerint, significant aliam imbibitionem & exiccationem. Et in aluo meo inebriati fuerint, id est, imbi-
berit

berit multum eius per continuam imbibitionem & reiterationem decoctionis & cõtritionis, donec plenissimè candidetur. Et in lectulo eorum nupserint, id est, in vase suo commixti fuerint per nimium quod in vnam coeant naturam, per quod sc. ignem exiccantem generabunt filium Lunæ, qui totam parentelam præualebit: quia Sol & Luna de se non tingunt. Hic verò natus, plenus est secundum Socratem tinctura. Et in hoc patet completio operis primi, quod secundum Socratem nil aliud est, nisi opus mulierum, scilicit coquere, & ludus puerorum, scilicet patientia & otium: quia calore in vltimo versu descripto, perficit tertiam terrá operis, donec imbibatur totum, & in terrá veratur. & hęc est terra Solis: dicitur ergo si dilectus meus, id est, terra dealbata, q̃ est aurum sapientũ, vt dicit Senior, de qua dixerunt, Aqua nostra non est aurum vulgi sed hic lapis dilectus albedinis de rimule, id est, aqua rubræ petrę, id est, oleo solari potauerunt, & de fonte matris suæ, id est, aqua mercuriali Lunæ gustauerint, significat reiterationem contritionis, assationis, imbibitionis lonę. Subdit, & vino rubro, id est talore, & oleo affinis nostri, id est, solis vnius generis existentis mecũ inebriatus, donec totũ opus vertatur in terram. & in lecto suo, id est, vase suo, mihi amabiliter accubuerit,

id est, coniunctus fuerit: quia natura gaudet natura propter conformitatem naturarum, & in amore meo scilicet Lunari sperma suum, id est, pinguedinem solarem. CELLVLAM MEAM, id est, corpus meum, scilicet Lunare subintrauerit, id est, in vnam naturam & in vnum contentum mixtum scilicet forti & vniuersali mixtione & complexione complexionentur, & vaporabiliter se concipiant. Et ero pręgnans ac tempore in eo pariam filium potentiss. id est, Elexir infinitæ virtutis.

EXPLICIT LIBER PRIMVS Rosini de deuinis Interpretationibus.

INCIPIT SECVNDVS.

NOTA quod prius dixi, quòd spiritus corporis nostri cum patre & filio perficitur: quia dicit Rasis Libro Lũ. Lapis noster cũ mundi creatione nomen habet, qui est trinus & vnus. vnde Hermes, Fiducia philosophorum in duabus rebus consistit, quibus adiungunt tertiam. idem philosophi vocarunt ipsum imparem. In nullis verò corporibus Mercurius mundior & perfectior

Nota

Inuenitur

inuentur, quàm in his tribus Sole Luna & Mercurio vulgi. Vnde Senior, nihil generat res ex se, nisi ex eo quod est de se & specie sua, quod est homogeneum ipsius. Similiter Adam & omne genus humanum, & omnis res conuenit in suo propinquo & simile sibi secundum speciem. Incipe ergo in nomine domini, naturam eius cognoscere. est enim materiæ suæ quod est in eodem & de eodem, nec ingreditur aliud super eo quod non sit ortum ab eo, & est radix eius. Similiter Mercurius est ab eo, & hoc est à quo extrahitur, & est in eo & ex eo scilicet aqua frialis. Lapis ergo noster est aqua congelata; id est, Mercurius cõgelatus in Sole & Luna, & repugnat igni quando est fixus. Et resoluitur quando est fixus in aquam suã, ex quã cõponitur in genere suo. Vnde Hermes. nõ cõuenit rei nisi quod est ꝓpinquius & in natura sua, tunc generabitur proles similis sibi; & statim subiũxit: Humiditas eius est ex dominio Lunę, & pinguedo à dominio Solis; & hæc duo sunt ei coagulũ, & semẽ mundũ: ideo dicit Aristotele. Aqua nõ cõglutinatur nisi cum simile sulphure sibi, nec inuenitur in re aliquid simile sulphuris sui, nisi qđ est ex ea. similiter summa animalium & terræ nascentium nullo alio subgrediente putrescunt & corrumpũtur, dein germinant & fiunt talia similia illis ex quibus habuere radi

☉ ☽ ☿

cum ſecundum ſpeciem ſuam. Et propter hoc vt dicit Senior, vt mirabilia immittãtur & exeant à ſua radice, ſed redeunt ad illud vnde fuerunt, & ex quo ſunt, nec conuertuntur ex hoc ad aliud. Ei qui dicit ad filium dicit vnum in loco contrario contraria. conclusio fuit. Principiorum naturalium principijs ſibi ſimile generantium per naturam actione caloris diuturni & continui diu reflexus in ſe, & ſaparabiliter commixtus, congelatur in metallum, cuius eſt in vaſe, & ſecundum ſpeciem ex qua eſt radix eius. Et in ratione intentionis inuenta fuit artis poſſibilitas: & actus ignis eſt infinitus vt in Seniore dicitur. Hinc homines nominauerũt arſen. Veneris nominibus vulgi animam portatam in aqua ſua: & vocarunt Venerẽ albã & rubeã, non tamẽ eſt. Venus ſua facit operationes eius. Satisfecerunt vulgò dicẽtes, Venus noſtra nõ eſt ſulphur vulgi quod comburit, & comburitur cõbuſtione ignis ac corruptionis, ſed Veneris ſapientum album comburitur combuſtione albedinis & rubedinis, quæ combuſtio eſt dealbatio tota totius operis: vnde duo ſulphura & duo ar. vi. dicuntur & ſunt talia, quod vnum & vnum dixerunt, & ſibi congaudẽt, & vnum alterum continet. Sequitur ratio in arg. vi. Zenõ philoſophus dicit, Scias quòd ipſum

eſt

est facere & suo, & deus creauit ex eo omnes numeros. ipsum est origo earum, & est æreum ignis fugitiuum, sed cum in igne steterit, facit mira opera & alta: & ipsum solum est spiritus viuus, & in mundo talis non est, qualis ipse est: & ipse penetrat omne corpus, intrat ac leuat, & excellit omnia corpora. Ergo cum se miscuerit alicui corpori ipsum viuificabit, illummabit, & transmutabit de statu in statū, de colore in colorē dum cum eo mixtum fuerit & coniunctum, & ipsum erit fermentum corporis illius: & tunc erit totum Iccir ob albedinem & rubeū: & ipsum est aqua perennis, aqua vitæ & virtutis, & herba mundificans & lauans. Et ipsum est fors animalium, qui biberit ex eo viuet in ęternum, & ipsum colorem recipiet & est corporū medicina, & ipsum facit corpora colorum receptiua, mortificat & viuificat deo volente, desiccat & humectat, calfacit & refrigerat, & facit opera contraria secundum suum continentem. cum viuum fuerit, & cum mortuum fuerit, habes quædam opera specialia vt deaurare, sed cum mortuum fuerit solutum habes maximū. Et ipsum est serpens seipsum luxurians, seipsum imprægnás, & in die vna parturiens, & suo veneno cuncta interficit animalia & corpora, & ignis fuerit, & interficit om-

nia in breui & longo tempore. Et ipsum est fugitiuum ignis, expectat tamen ignem per artificia sapientum cum cibatur cum igne, donec expectet, & fiunt ex illis opera mira: ergo cum tingitur tingit, cum coagulatur coagulat, cum solutum fuerit soluit. Aliud seipsum albificat vt vrina, & ad finem rubescit. Et ipsum acumine suum acutum amarificans, & ipsum est medium inter amarum & acidum: est aqua non fluxibilis ad ignem mollificatio: est congelatio facta leni igne inducens Crystallinam substantiam albam vel rubeam. Sequitur literarum operationum cum suis causis explicatio, quas quære apud Gebrum.

Calcinatio ergo est corporum & spirituum corruptionis eorum destructio. destruitur enim in eis omnis sulphureitas defœdans & comburens, quæ sine ignis vehementia deleri non potest alia causa: quia omne genus calcinati est facilioris solutionis, quàm non calcinati. calcinantur mollia vt Saturnus & Iupiter, facilius quàm dura vt Mars: & de. Ideo dicit Dàtius præparate corpora & soluite ea, ac ex illa aquam imbibite spiritus ablutos: tunc ipsi spiritus submerguntur in corpora, & corpora in spiritibus, & sic figuntur corpora cum spiritibus firma fixione. RASIS, Conuertite corpora in aquam, & ex ipsa terra tunc fa-

ctum

mum eſt totum. Alpharinus, Quando corpus purgatum eſt prius & calcinatum, tunc coniungitur cum ſpiritibus ablutis, tunc ipſi ſpiritus ſublimati & fixi illud firmant. Galienus, Præparate corpora & purgate à nigredine in qua eſt corruptio, donec album fiat album & rubeum: tunc ſoluite ambo in aquam ſcilicet ſpiritus & corpus: & congelate ea, & ſic proijcitur ſuper corpus ablutum.

Solutio eſt per humidum & frigidum, vel per calidum & humidum, rei ſiccæ in aquam reſolutio. ſoluuntur autem corpora vt ex eis fiat aquam per quam incerantur ſpiritus & figantur. vnde omne hoc magiſterium fit quatuor modis, aut vt ſolues corpora & ſpiritus firmes: ſpiritus autem debent firmari cum aquis corporum. Soluuntur alia de cauſa corpora & ſpiritus, vt cum aqua ſpiritus ſint coniuncta aquæ corporum, ita in vnum coagulentur coadiuuentur & firmentur, ne vlterius queant ſeparari: Et iſta ſolutio vniuerſalis facit quatuor Elementa in vnam redire ſubſtantiam, firmam & fixam: quando verò ſoluuntur ambo, ſcilicet corpora & ſpiritus, tunc fit commixtio vicina & particularis, quam adhuc ſeparare poteſt ignis. ſoluũtur ergo ſpiritus duobus modis cum oleo cõgelationis

tartari ſcilicet ſuper lapidem: alio modo per aquá ſalis ammon. Eſt & alia ſolutio per calorem ignis. Et nota, quòd plus valet ſolutio ignis, quàm alia: quia quoque per ignem diſſoluitur in aerem: ſolutiones verò corporum fiunt ſimiliter vt ſpirituum, vt flos æris, atramenti, ceruſæ, minij, &c.

Deſtillatio, id eſt, per alembicum, & eſt optima: fit, vt aqua & olea in aſcenſione ſua per vapores magis purificentur & confortentur à prauitate & omni corruptione, ne vlterius puterfiant. Alio modo oleum deſtillatur, vt amittat humiditatem aduſtiuam, vt expertus ſuum in oleo Laurino. dicitur reſtitutio. pinguedinis eſt deſtillatio, donec maná nat incombuſtibilis, & quanto ſæpius deſtillata fuerint, tanto melior erit eorum tinctura. per filtrum deſtillamus vt aquæ crudæ, vel res ſolutæ non poſsint putrefieri, nec ſecus ab eis ſeparari, niſi per filtrum vnde ſpiſſum remanet, & omne purum deſcendit, vt fit in auripig. vel arſen. propter eorum oleitatem. Et nota quod corpus non diſtillatur niſi prius ſoluatur, quia aqua ipſius non ſeparatur ab eo, quouſque eum perfectè dealbet, vel rubificet. per multos enim annos probaui antequam ad veritatē veni. Et nota, quòd vitrum frigidum nunquá depones ín caldarium, vel aquam calidá, & contrà ſcilicet calidum vitrū in aquam

frigidam

frigidã, alioquin statim frangeretur. & quando vis excipere vitrum, permitte antea infrigidari. In fermentatione maximè cauẽdum est de vasis, ne frangantur. Et nota quòd nisi corpus putrescat fructum non facit. nam primò oportet fieri putrefactionem, siue solutionẽ, postea destillatur, nec aliquod corpus credas fieri, nisi prius per putredinem resoluatur.

Incerantur corpora & spiritus, cum ex priuatione liquefactionis in ingressu non habeant, mollificentur & fluant, & ingresionem habeant. in nullis autem hęc humiditas creatura propinqua inuenitur, & facilius quàm in Venere & arsenico. Modus est, vt toties super partem cerandam multiplicetur eorum sublimatio, donec in ea humiditate manentes fusionem bonam præstent, nec fit hoc ante eorum mundificationem perfectam ab omni re corrumpente: quare bonum esset, vt eorum olea prius figerentur, vt suprà dixi de coagulatione aquarum. Coagulatio verò fit, scilicet aquarũ earum, vel oleorum igne lento cãdelarum paulatim augendo, donec coagulentur. Spacium coagulationis est 3. dierum, & ignis die ac nocte continuari debet. In his ergo consistit tota operatio magisterij. Nota, quando anima coniungitur corpori, corpus cito consumitur, & mutatur in aliam substantiã: quia prima eius operatio-

ne est nigrum, in 2. magis lucidum, in 3. adhuc magis clarum, ac sic vsque ad 15. vices soluendo & coagulando: & in quamlibet cõgelatione caue ne aliquid sentiat de sale, sed ipsum laua iterum & iterum. Et nota quòd cum diuisa elementa & mundificata commixta fuerint, tunc si eorum particulam ordei instar super laminam ignitam posueris, si fluit & tingit suo colore superficiẽ laminæ, bonum est, si non scias aliquod nocumentũ accidisse in solutione: quia non bene solutum corpus non habet aptitudinem intrandi. Causantur.n. hęc vel ex breuitate temporis, vel ex debilitate caloris fimi. Si penetrat sed nõ ꝓfundè fit hoc ex paucitate aeris. nã anima corpus ingrediẽs per omnes eius venas velociter currit, vt vnguentum: si verò volat pars eius, fit hoc ex multitudine spirituum, nõdum fixatorum. si autem prosternatur fluens, tingens, penetrans in profundũ totam laminam, nec euolans, sed relinquat caliginem fumi, hoc est ex modica clarificatione elementorum separatorum. Dispone ergo substantiam aeream per discretionem, scilicet in corpore communis terræ, & substantiam terream secundum humiditatẽ aeris, & calorem & siccitatem solis vel ignis lenis, donec conueniant & coniungantur: & tunc adiunge eis duas virtutes operatiuas aquam scilicet ad album, & ignem ad rubeũ

& ideo

&ideo fili oportet te habere duplicem terrã imbibitam, vnam scilicet cum aqua & aere, ad albedinem, & aliam imbibitam aere aqua & igne elementali pondere, scilicet ad rubeum. tunc habebis optata Deo annuente.

EXPLICIT LIBER *DEFINITIONUM Rosini.*

MANDO. Hic est lapis non lapis, habet animam & sanguinẽ & ratiõem similem duobus. Sic dixit Mahomet, Lapis qui est in hoc ope, necessarius de animata re est, hunc inuenies vbique in planitie, in montibus, & in aquis omnibus: habentque eum tam diuites quàm pauperes, estque simul vilissimus, carissimus, crescit ex carne & sanguine quàmpretiosus omni cognoscẽti illum: ex illo possunt congregari exercitus, & interfici reges: ex illo honorabis quẽ volueris & inhonorabis. laudetur ergo Deus. Item. Dealesi Hermes dixit. Ego qui exaltatus sum super omnes circulos mundi, vidi quatuor facies natas, habentes vnũ patrem. Quarum pars vna est in mõtib. alia in mari,

pars verò tertia in foſsis: quarta in cauernis. hic neſcit linguam illius, pater harum adiunxit eas ad vnum, cum ſe inuicem vidiſſent, locuti ſunt vno ſermone dicentes: Eamus quæſitum quatuor elementorum naturas, quas de ventre terræ fœminæ adducunt. Itẽ Maſſarai, Immunditia eſt in hoc lapide propter quam ipſum homines vilipendẽt, & tenent quod non poſsint eam ſequeſtrare. Idẽ ex hoc lapide naſcitur arg. viu. quem vocant multis nominibus. Item locus iſtius eſt 4. elementa, & ſpiritus. 4. ianuę. 4. & claues quatuor, quarum vna eſt ſignum, ſcilicet oſtenſio aquæ per alembicum. Item hic lapis non lapis, proiectus eſt in res, & in montibus exaltatus eſt, & in aere habitat, & in flumine paſcitur arg. viu. quem vocant multis nominibus, & in cacumine montium quieſcit: cuius mater virgo eſt, & pater non concubuit. Idem lapis in ſterquilinijs calcatur pedibus, & ſæpe ſtulti fodiunt, vt eum extrahant, & non poſſunt eum inuenire. Et ille lapis aſsimilatur lapidibus minerarum & plãtarum, & conuertibilis eſt in quemlibet colorem, ſ. alb. rub. citr. & in ſe continet 4. elementa, ſ. artificialia, ſ. aquam claram, flauã, rubeam viridem, citrinam. & dicitur minor mũdus, non quòd ſit microcoſmus, ſed quia mũdus regitur per ipſum, vnde Geber Sarracenus contriuit, & dealbauit eum 33. diebus in aceto de-

to destillato. Et scias quòd philosophi acetum vocabant sal alkali, & distillatam vrinã, quo euacuato diuide elemẽta, diuide ipsum æqualiter & proportionaliter contritione perpẽsa. Ita vt non sit in eo diuisio, nec repugnantia, & habebis propositum domino cõcedente. Mitigo philosophus, Lapis noster quamuis ab hominibus & animalibus pedibus conteratur, tamen propter suam industriam hominis Geberi, à sapiẽtibus adamatur, & dicit industriam: quia sit industriã hominis Geberi. Item Malus philosophus, Hic lapis est subtus te, quantum ad obedientiã: suprà te, quo ad dominium: ergo à te, quantum ad scientiam: circa te, quantum ad ęquales. Aristotel. Ego nominabo lapidem nostrum, est terminus ani: est enim ouum philosophorum quod inest in putrefactione & purificatione. Diuide ergo ipsum in 4. elementa, quæ diuisio fit duobus modis, id est, sine corruptiõe Solis & Lunę: & ista diuisio est vniuersalis quantum ad intellectum: sed secunda diuisio diuidit ipsum in speciales õperationes. quando ergo habueris aquã ex aëre, & aerem ex igne, & ignem ex terra, & quodlibet horum per se diuisum, plenè habebis artem.

Sume ergo ex lapide vbique reperto, qui vocatur Rebis, & nascitur in duobus montibus, ex quo volantes spiritus in uanum su-

munt, & non recipies ipsum nisi recentem cum suo sanguine, cuius cibus est ex sanguine, & moratur in ære: & si hic lapis non esset aereus, vel aereæ naturæ, non coniungeretur Mercurio, nec ei commisceretur, nec ingrederetur ipsum: sed quia similes sunt commiscentur & coniunguntur, adeo vt ignis non separet inter eos. Recipe ergo lapidem Rebis, id est, binas res, scilicet humidũ & frigidũ, siccũ & calidũ. Vnde Rasis & Morien. Quod ergo secretum expectabis in humoribus euanescentibus, ex quibus gignit filios, lapis noster cal. & sic. vnde versus: Dant rebus montes dracones in terraque fontes. Recipe ergo hunc lapidem animalem, id est animam in se habentem, scilicet Mercurialem sensibilem, id est sentientem præsentiã, & influentiam magnesiæ, & magnetis, & calaminarem, ac apicem per motum localem, prosequendo & fugãdo vegetabilem, id est, vim suam in naturam inditam, communicãtem suo generi, multiplicantem virtutem influentiæ, vt radix stipiti, sine herbis mineralem: quia de minera extrahitur. Vnde quidã malè intelligentes philosophos dicentes: Hic lapis talis est res, quæ in te magis fixa est, à Deo creata, & tu eius minera es, ac à te extrahitur, & vbicunque fueris tecum inseparabiliter manet, putabant hinc esse crines hominis, sanguinẽ, stercus, & sed fatui sunt

cum

eum dicunt in eo fixa est, id est, ibi habes suã scientiam, & non in alia re. Et vt homo ex 4. elementis est compositus, ita & lapis, & ita est ex homine, & tu es eius minera, scilicet per operationem: & de te extrahitur, scilicet per diuisionem: & in te inseparabiliter manet, scilicet per scientiam. Aliter in te fixa, scilicet in Mercurio sapiẽtum: tu eius minera es, id est, in te est conclusa & ipsum occultè tenes, & ex te extrahitur, cum à te reducitur & soluitur: quia sine te compleri non potest, & tu sine ipso viuere non potes, & sic finis respicit principium & contrà. Nascitur in duob. montibus, id est ex Venere & Mercurio per asiduitatem decoctionis naturæ; ex quo iuuamentum sumunt & omnia volatilia, scilicet corpus & spiritus: non fixa ab eo sumunt colorationem, & fixationem. nõ capias eum nisi recentem & præparatũ cum sanguine suo, id est Venere nõdum fuso, vel bene præparato, cuius tibi est ex sanguine; id est vita vel operatio eius est ex Venere viua, moriatur in aere, scilicet per ignis eleuatiõem siue sublimationem & purificationẽ: & si hic lapis non esset aereæ naturæ, id est, eiusdem præparationis non coniungeretur Mercurio, non esset perfecta & firma operatio eorũ, sed quia similes sunt duo ambo pręparati miscentur & vniuntur, vt ignis non separet inter eos.

Separabis ergo philoſophiam, per hanc doctrinã croceum ab albo, rem pretioſam, à vili, donec 4. elementa ex vna re proueniant: & iterum 4. in vnum concurrant: quorũ radices ſunt aqua, & ignis. appoſita verò ſunt terra, & aer: vniuerſa verò ex vno fiunt: & rurſus 4. vnum: 4. ergo ex vna re ſic fiunt: primò aqua, ſecundò oleum, tertiò ignis, quartò terra. Ex iſtis 4. ita compoſitis & mũdificatis, vt fluant ſine fumo & combuſtione, vt permaneant, ingrediantur, & commiſceantur corporibus metallorum, fit Iccir compoſitum.

Et nota, quòd terræ præparatæ quarta pars, ignis verò vna ſumenda, & cum ea miſce olei prædicti duas partes, & tere in paſtam. Quidam dixerũt 7. partes terræ, alij 12. & verum eſt, primum tamen melius. Alij dixerunt, quod vna pars terræ tingit 20. Alij quòd vna pars terræ dupli tingit duplũ ſui ſeptupli, & ita oſtendit tibi pondera, compoſitionem, & quod eſt melius, & quod eſt prius: fac quod volueris, regimen tamen vnum eſt & operatio vna.

Poſtremò notandum, quinque eſſe neceſſaria huic operi, id eſt, eſt corporum & ſpirituum calcinatio, ſiue ſublimatio ſc. calcinatæ rei in aqua reductio fit per potentiam fimi, vel etiam per calorem ignis, & dicitur ſolutio 3. Eſt deſtillatio ſcilic. per alembicum deſcen-

descensio, 4. est inceratio, scilicet rei siccæ coniungens vnguentum solutum quo nostrum perficitur magisterium. est pater mirabilium, & nubes nubium, & ipsum disputat cum auro, & conclusit ei dicens: Disceptabis ne mecum? Ego sum dominus lapis expectans ignem. Respondit Mercurius, verum dicis, sed ego te genui, & extrahis originem ex me, & vna pars ex me viuificat multas de te: quia tu es auarus per cōparationem ad me. si quis enim vinxerit me, fratri vel sorori meæ viuet, & gaudet, & ero sibi sufficiens, si viueret annos 100000. & ego sum totus absconditus, sapientum & muto omnia corpora in Lunā cū arsenico, & postea in Solem cum sulphure. & in me latet scientia. sublima ergo ipsum & erit fixus ac tinget decem partes Veneris. Item nota, spiritus corpora ingredi non possunt nisi purgata, & non ingrediuntur, nisi aqua ducantur. Ideo dicit Dantius, præparate corpora & soluite ea ac ex illa aqua imbibite spiritus ablutos: tunc ipsi spiritus submerguntur in corporibus, & corpora in spiritibus: & sic figentur spiritus fixissima fixione: vnde Rasis, conuertite corpora in aquam, & illam aquam coniungite aeri, id est spiritui, scilicet Mercurio, & ex illis duobus iterum fac aquam, & ipsam terram, & factum est totum. Galienus dicit, præparate corpora &

(aliqs) coniunxerit

purgate à nigredine, in qua est corruptio, donec fiat album & rubeum, tunc soluite ambo in aquam, scilicet spiritus & corpus, & coagulate, & sic proijcite super corpus ablutum. Quando corpora & spiritus soluũtur, tunc fit solutio vniuersalis, quæ facit & quatuor elementa, & reddit in vnam substantiam firmam & fixam: quando verò non soluuntur ambo, tunc fit mixtio vicina, & particularis, quam adhuc separare potest ignis. Nota quando anima coniungitur corpori, corpus cito consumitur, & mutatur in aliam substantiam, & post primam eius operationem fit nigrum. In secunda verò magis lucidum. In tertia verò iterum magis clarum, donec ad quindecim solutiones & coagulationes perficiatur, & in qualibet coagulatione caue ne aliquid sentiat de sale, sed laua eum perfectè. Item tali modo potest omnes spiritus augmentare in sublimatione. Recipe de Mercurio sublimato, & tere cum eo medietatem sui Mercurij crudi, & sublima cum speciebus suis receptis, & prius sublimati. Item imbibe Mercurium sublimatũ cum aqua Saturni, vel Iouis, vel Lunę, quod melius est, toties, donec currat super laminam: vna pars tingit ei partes Veneris purgati in veram Lunam.

In nostro magisterio est spiritus & corpora: inter spiritus quidam sunt fixi, vt essentia

calā-

salaminaris talck, &c. quidam non fixi, vt arg. viu. arſen. auripig. Venus, ſalarmo. & ſi ſpiritus per fumum euaneſcunt, nec ſuſtinere poſſunt. & ſunt aliæ ſpecies retinacula ſpirituum, de quibus fiunt aquæ acutæ, vt ſalia & alumina, in quibus ſoluuntur ſpiritus ſublimati & purificati, vt ſimul cum ipſis ſoluti coagulentur & figantur: quidã verò ſunt quę ſoluuntur in aquam, & cum ipſis fit inceratio corporum ac ſpirituũ, vt ſunt vitriolũ & atramenta. Sed ſcire debes, quæ ſpecies ſint meliores, ad artem pertinentes: quia multi ſunt qui minus valent, ſecundum meam experientiam, & perderẽtur labores & expenſæ, & tinctura cum eis inficeretur: quare relinquenda ſunt ea.

Sunt ergo hi 4. ſpiritus principales in arte noſtra, arſenic. ſalarmon. quia ſine ipſo nõ ſoluerentur, nec ingrederentur ſpiritus: ipſe enim ſoluit & figit omnes ſpiritus, penetrat omnia metalla, & mollificat ea. Et ſcias verum eſſe, quod experimẽto didici: quia non eſt neceſſe tibi alium ſalem comparare. vtere ergo eo in omnibus operibus tuis: ſed hoc ſcias, quòd per ipſum nec dealbantur, nec rubificantur corpora, neque tranſſubſtantiantur, ſicut per alios ſpiritus, ſed ipſe tãtum dat introitum alijs ſpiritibus: permixtis verò & coniunctis coadunationibus & perſeuerationibus ipſe recedit, 3. ſpiritus

eſt Mercurius, cuius diffinitionem, & naturam habes copioſè apud Gebrum. Eſt materia metallorum cum Venere alba vel rubea & eſt.

FINIS.

INCIPIT LIBER DIVINARVM INTERpretationum & definitionum.

RECIPE lapidem qui eſt niger albus, rubeus, citrinus, & auis mirabilis, qui nigredine noctis & diei claritate ſine alis volat: ex amaritudine namque in ſuo gutture exiſtente, coloratio accipitur, à ſuo verò cruore mera aqua accipitur, ſicut dixit Alexander. Recipe lapidem 4. colorum fili. Recipe volatile volans ſubmerſum, & à ſua rubedine quæ ipſum interficit, extrahent ipſam: ab ea repelle vt fiat vnum, & tibi maneat non volando in regionibus, ſed volatu eleues illud, & à radio extrahe ſuam vmbrã: ac ſordidum, quia nebula ei ſupereminens coinquinat, & à luce retinet quaſi conanguſtatur, ac à ſua rubedine cõburitur. Recipe ergo hanc ſuperiorem aquam corruptam quẽadmodũ ignis, Latõ cineris eſt vnꝰ, quoniam ſe ab eo ſequeſtrat quouſque rubeus

æris vitrificetur, fit tibi ſocietas certa, caleſcit & tibi quieſcit. Fili notum habeas, quòd aquæ prius erat in aere, deinde habitauit in terra, redde eam tu ad ſuperiora & per ſuos terminos non ineptè omnia coniuncta: deinde ſuo ſpiritui rubeo priori elemento niſi parte eam coniunge. Item Hermes, Recipe lapidem nigrum, lapidem de montanis Indię, quod eſt intus mitte foras, & quod foras eſt mitte intus. Vnde Raſis, fili contemplare altiſsima montana, quę ſunt à dextris & à ſiniſtris ac aſcende illuc: ibi lapis noſter inuenitur, & in alio monte, qui fert omne genus pigmentorum & ſpiritus vel ſpecies, ibi ſimiliter eſt. Morienus: Conſcendite alta montana arboribus conſita: quia ibi lapis noſter inuenitur, & abſconditus eſt. Item Hermes, A Capite lapidem mixtum, croceum album, & comminuite eum ac ſeparate album à croceo. Idem, Recipe lapidem benedictum, comminuite & lauate lapidẽ rubeum, de quo extrahitur, qui inuenitur in montibus, & maximè aliquando in cloacis veteribus. Et nota quod natura in principio ſuæ originis intendit facere Solem vel Lunam, ſed non poteſt propter Venerem, corruptum argentum viuum, commiſtum, vel propter terram fœtidam: quare ſicut puer in ventre matris ſuæ ex corruptio-

ne matricis contrahit infirmitatem & corruptionem caussa loci per accidens, quamuis sperma fuerit mundum, tamen puer sit leprosus & immūdus causa matricis corruptæ, & sic est de omnibus Metallis imperfectis, quæ corrumpuntur ex Venere, & terra fœtida. Documentum huius rei quod ex Mercurio & Venere generentur Metalla est: quia etiam ex his duabus rebus naturaliter factis, idem potest fieri artificialiter, vt testatur Morienus. Sciendum ergo est, in veritate scientiam Alchimiæ esse diffusam per multos libros & capitula, & in multis speciebus & mineralib, capillis, ouis, & cæt. & infiintis nominibus nominata, cum tamen non sit nisi vna, cuius principium super finem suum respicit, & suus finis super suum principium: & vbicunque fuerit, & quibuscunque nominibus nominetur, non est nisi res vna, vnde versus: Ac ars vnā rē poscit, quod quiuis bene noscit: hanc rem aptant, plura tamen hæc res est. Tantum vna similiter hæc ars non multis eget expensis, nec magno labore. vnde Morienus: Omnis res quæ magno emitur precio, in hoc opere mendax, & inutilis inuenitur. Quare ergo dicuntur tot species necesse esse in arte, si tantùm vna res est? Soluit Morienus, Eius radix est, vna qui dat & innouat eius colorem.

Sulphur

Sulphur eſt quartus ſpiritus, cuius naturam quęre apud Gebrum: ex eius vapore inducatur arg. viu.

Roſini practica Explicit, vel Liber Definitionum.

INCIPIT PRACTICA *MARIAE PROPHEtiſſæ in Artem Alchimicam.*

CONVENIT Aros philoſophus, cum Maria Prophetiſſa ſorore Moyſi, & accedens ad ipſam honorificauit eam, & dixit ei. O prophetiſſa, audiui ſiquidem multos de te, quòd albificas lapidẽ in vno die. Et dixit Maria, Vtique Aros, imò & in parte vnius diei. Dixit Aros: O domina quando erit illud, quòd tu aſſeris opus Mariæ? Quomodo albificabimus, deinde addemus nigrum? Dixit Maria: O Aros, nunquã non de parte iſta mortuæ ſunt gentes? An ô Aros non noſti, quòd ſit aqua vel res quæ albificat Hendragem? Deinde reſpondens di-

xit ei Aros, Ita vt dicis est, ô domina in tēpore longo. Respondit Maria, Hermes dixit in omnibus libris suis, quod philosophi albificant lapidem in hora diei. Dixit ei Aros, ô quàm illud est excellens. inquit Maria, Excellentissimum est hoc apud illum qui ignorat. Dixit Aros, ô Prophetissa, si sūt apud homines omnia 4. elementa, dixit compleri possent, & complexionari, & coagulari eorū fumi, ac retineri die vno, donec impleant cōsequens. Dixit Maria, ô Aros, per Deum si non essent sensus tui firmi, non audires à me verba hæc, donec compleret dominus cor meum, gratia voluntatis diuinæ. Veruntamen, Recipe alumen de Hispania, gummi album, & gummi rubeum, quod est kibric philosophorum, & eorum sol & tinctura maior, & matrimonifica gummi cum gummi vero matrimonio. Inquit Maria, Intellexisti Aros? vtiq; domina: Dixit Maria, fac illa sicut aquam currentem, & vitrifica hanc aquá diem laboratam ex duobus zubech super corpus fixum, & liquefac illa per secretum naturarum in vase philosophiæ. Intellexisti nos, ó domina. Vtique dixit Maria. Custodi fumum, & caue ne fugiat aliquid de illo, & isto mensura igni leui, sicut mēsura calidi tatis solis in mense Iunij vel Iulij, & morare prope vas, & intuere cura, quomodo nigrescit & rubescit & albescet, in minus quàm in

tribus

tribus horis diei, & fumus penetrabit corpus, & spiritus constringetur, & erunt sicut lac incerans & liquefiens & penetrans: & illud est secretum. Dixit Aros, Non dico, quod erit hoc semper. Dixit ei Maria, Aros, & mirabilius est, de isto quod non fuit apud antiquos, nec accessit ad eũ per medicationem. & illud est, Accipe herbam albam, claram, honoratam, crescentem super monticulis, & tere ipsam recentem sicut est in sua hora, & illa est corpus verum non fugiens ab igne. Et dixit Aros. Nunquid ille est lapis veritatis? Et dixit Maria, vtiq;. Verumtamen nesciũt homines hoc regimẽ cũ velocitate sua. Dixit Aros, & postea q̃d? Dixit Maria, Vitrifica super illud Kibrich & Zubech (alias Zibeic) & ipsa sunt duo fumi complectentes duo Lumina, & proijce super illud complementum tincturarum & spirituum & pondera veritatis, & tere totum, & pone ad ignem, & videbis de ipsis mirabilia. Totum regimen consistit in temperie ignis. O quam mirum, quomodo mouebitur de colore in colorem in minus quàm in hora diei, quousq; veniet ad metam rubedinis & alborum: & deice ignem, & dimitte confrigidari & aperi, & inuenies corpus margaritale clarum, esse in colore papaueris siluestris, mixtum albore, & illud est incerans, liquefiens & penetrans, & cadit eius aureus super in

millia & ducenta. Illud eſt ſecretum occul-
tum. Tum procidit Aros in faciem ſuam. Di-
xitq; illi Maria, Leua caput tuum Aros: quia
abbreuiabo ſuper te rẽ, vt illud corpus pro-
iectum ſuper monticulos clarum, quod non
capitur putrefactione vel motu. Recipe &
tere ipſum cum gummi Elſaron, & cũ duo-
bus fumis, quia corpus comprehendificens
eſt gummi Elſaron, & tere totũ, Approxima
igitur, quia totũ liqueſcit. ſi proieceris ſuper
ipſam vxorẽ, erit ſicut aqua diſtillans, & quã
do pcutiet ipſum aer, cõgelabitur, & erit cor
pus vnũ, & proijce de ipſo, & videbis mira. ô
Aros illud eſt ſecretũ occultũ ſcoliæ. Et ſci-
as qđ prædicti duo fumi ſunt radices huius
artis, & ſunt Kibris albũ & calx humida, ſed
corpus fixũ eſt de corde Saturni cõprehen-
dificans tincturá, & campos ſapientiæ, ſiue
ſcoliæ. & philoſophi nominauerunt illa mul
tis & omnib. nominib. & acceptũ de monti
culis eſt corpus clarũ, & albũ. & iſta ſunt me
dicina huius artis, pars cõ paratur, & pars in
uenitur ſup mõticulos: & ſcias Aros, quod
ſapientes non nomiauerũt illud cãpos ſiue
ſcoliæ, niſi quia ſcolia non cõplebitur niſi p
illud, & in hac ſcolia non ſunt, niſi mirabilia.
Intrant namq; & in illa 4. lapides, & ſuũ re-
gimẽ verum eſt ſicut dixi: & illud eſt primũ,
ſcoyare Ade & Zethet, per illud allegoriza
vt Hermes in libris ſuis Scoyas, & ſemp lon
gificauerũt philoſophi ſuũ regimẽ, & ſimula

uerunt

uerit opus p qđlibet, q d nō oportet facere illud opus, & faciūt magiſtrū in vno anno, & hoc nō niſi occultatione ignorantis populi, donec firmatū ſit in cordib. eorū & in ſenſib. qa ars nō cōplebitur ꝓterquā in auro, qa eſt ſecretū Dei magnū: & q audiūt de ſecretis noſtris, nō verificāt ea ꝓpter eorū ignorātiā, Intellexiſti Aros? Aros dixit, vtiq;, ſed narra mihi de iſto vaſe ſine quo nō cōplebitur opus. Dixit Maria: Iſtud eſt vas Hermetis, qđ Stoici occultauerūt, & non eſt vas nigromāticum, ſed eſt menſura ignis tui. Cui dixit Aros: ô domina obediſti in ſocietate Scoyari: ô ꝓphetiſſa an inueniſti in ſecretis philoſophor. qui poſuerūt in libris ſuis qđ aliquis poſsit facere artē de vno corpore? Et dixit Maria: vtiq;, qđ Hermes nō docuit, quia radix Scoliæ eſt corpus indolabile, inſanabile & eſt toxicū mortificans omnia corpora, & pulueriza tea, & coagulat Mercuriū odore ſuo. Et dixit, Ego iuro tibi per Deū æternū, quod illud toxicū quādo ſoluitur donec fit aqua ſubtilis, non curo qua ſolutione fiat: coagulat Mercurium in Lunā cum robore veritatis, & incidit in ſolium Iouis, & Lunificat ipſum in Lunā. Et in omnibus corporibus eſt ſcientia, ſed Stoici propter eorum vitæ breuitatem & operis longinquitatē hoc occultauerūt, & hæc elemēta tingentoria inuenerunt, & ipſi increuerūt ea, & omnes philoſophi docent illa præter vas Hermetis,

quia illud eſt diuinum, & de ſapientia domini gẽtibus occultatum: & illi qui illud ignorant, neſciunt regimen veritatis, propter vaſis Hermetis ignorantiam.

SEQVVNTVR VERSVS.

Maria mira ſonat breuiter quod talia tonat.
Gummis cum binis fugitiuum figit in imis.
Horis in crinis tria vinclat fortia finis.
Maria Lux roris ligam ligat in tribus horis:
Filia Plutonis conſortia iungit amoris,
Gaudet in aſſata ſata per tria ſociata.

EXPLICIT LIBER MARIAE
Sororis Moyſi.

LIBER SECRETORVM ALCHEMIAE

compositus per Calid filiũ Iazichi, translatus ex Hebræo in Arabicum, & ex Arabico in Latinum, incerto Interprete.

Præfatio de difficultate artis.

GRATIAE sint Deo omniũm creatori, qui nos conduxit & recoluit, & docuit, & intellectum & ſcientiã nobis dedit. Niſi Dominus nos cuſtodiret & conduceret, eſſemus ſine cuſtodia, & ſine doctore tanquam erronei, imò huius mundi nihil ſciremus, niſi ipſe nos doceret, qui principium eſt, & ſcientia omnium, ſua potentia & bonitate ſuper populum. Qui dirigit & erudit quem vult, & reducit ſua miſericordia ad viam iuſticiæ. Miſit enim nuncios ſuos ad tenebras, & vias explanauit, & ſua miſericordia repleuit ſuos diligentes. Scias frater, quòd hoc noſtrum magiſterium de lapide ſecreto, & officium honoratum, eſt ſecretum ſecretorũ Dei, quod cœlauit ſuo populo, nec voluit vllis reuelare, niſi illis, qui fideliter tanquàm filij

filij meruerunt, & qui eius bonitatem & magnitudinem cognouerunt. Qui enim secretum Dei postulat, necesse est ei hoc secretũ magisterij plus quàm aliud. Et sapientes qui illud assequuti fuerunt, aliqua de ipso celauerunt, & aliqua reuelauerunt. Sic enim inueni sapientes antecessores, in hoc conuenientes in suis libris honoratis. Vnde scias, quod discipulus meus proprius, Musa, honorabilior omnibus apud me, in ipsorum libris multum studuit, & in opere magisterij laborauit, vnde aggrauauit ipsum eiusdem compositio, & in ea multipliciter dubitauit, & ignorauit similiter rerum compositionis naturas. Et supplex ac humilis pro ipsa, à me explanationem petijt, & directionem eiusdem. Ego autem eidem nihil in ea respondi, nec volui discernere, sed præcepi ei, vt libros philosophorum legeret, & in eis quod à me petierat, indagaret. Ipse verò abiens, legit plusquam centum libros, prout inueniri potuit: libros videlicet veridicos, secretos, nobilium philosophorũ, & in eis quod petijt, non potuit inuenire, qui tunc remásit ideo stupefactus, & quasi extra mentẽ positus, etiam per annũ continuè in ea perscrutando. Ex quo igitur discipulus meus Musa, qui inter philosophos, in gradũ & modũ sapientiæ meruerat computari, sic in compositione eius dubitauit, & hoc ei cótingit in ea, quid

de obscuritate Authorum

quid

quid faciet ignarus, vel insipiens, rerum naturas non intelligens? neq; rerum complexiones cognoscens? Cum autem hoc viderē de meo discipulo prælecto, & charissimo, motus pietate, & dilectione eiusdē, quin etiam nutu & voluntate diuina, ædidi hunc meum librum in obitu meæ mortis, in quo prætermisi dicere quædā, quæ antecessores philosophi retulerunt in suis libris. Et dixi quædā quæ ipsi cælauerunt, & nullo modo dicere, aut referare in scriptis suis voluerūt. Et explanaui, & exposui quædam, quæ ipsi cooperuerunt suis dictis obscuris & figuratis: Et vocaui hunc meum librū Secretorū Alchemiæ. In quo nominaui quicquid necesse est inquisitori huius scientiæ, siue magisterij, iuxta linguā eius intellectui cōuenientem, atq; sensui inquirētis. Et nominaui in hoc libro, quatuor magisteria magis alta, & meliora, quàm sapientes fecerunt. Quorū sunt Elixir, vnū minerale, & aliud animale, alia verò duo residua sunt mineralia, & non sunt elixir vnum, quorū est artificium lauandi, quod vocāt corpora. Alterū quidē est, facere aurum ex azot viuo, cuius factura & generatio, est secundū generationē siue ordinē generationis in mineris, in corde & interioribus terræ existētib. Et hæc quatuor magisteria atq; artificia, explanauerūt sapiētes in libris suis de cōpositiōe huius magisterij,

Sed de eis defuit multum, & de eius operatione noluerunt in libris suis ponere, vel si inuenit, non potuit intelligere, & nihil grauius inuenit quàm illud. Et ideo dicam in hoc meo libro, ipsam, eiusque factum. Qui ergo hunc meum librum legerit, legat aliquid geometriæ, & eius mensuras addiscat, vt clibanorum fabricam rectè componat, nec modum eorum excedat, per augmentũ vel diminutionem, & quantitatem ignium: sciat & modum siue etiam gradum vasis operis. Similiter videat & cognoscat, quid sit radix penitus & principiũ magisterij: & est eidem, tanquam matrix animalibus, quæ in ea generantur, & capiunt creationem pariter ac nutrimentũ, quod prædictum est. Nisi res magisterij inueniat sibi idoneũ, destruetur factum atq; opus eius, & eius operarij quæsitum non inuenient, nec ipsa res proderit in effectum generationis: quia cum non inuenerit causam generationis, siue radicẽ, & ipsam caliditatem, continget in operationibus casus destructionis. Hoc idem in quãtitate ponderum est contingens, quæ cum disconuenit in composito, partibus quidem eiusdem naturæ terminum transcendentibus, per augmentum vel diminutionem, destruitur cum ea proprietas compositi, & fit effectus compositi cassus atq; vacuus. Et ego ostendo tibi vnum exemplũ: Nonne vides

des quòd in ſapone, cum quo panni abluun tur & mundificantur, & fiunt albi, generatur in ſui recta cōpoſitione hæc proprietas, pro pter æqualitatem, & rectas cōpoſitiones, & debitas compoſiti, quæ participant in longi tudine & latitudine: vnde propter hanc par ticipationem conuenerunt, & tunc appa- ruit quod erat in ea de veritate ad factum, & nota fuit inde virtus quæ prius latebat, quã vocant proprietatem, & eſt virtus ablutio- nis, in compoſito generata. Cùm verò quan titas ipſius compoſiti tranſcendit ſuum ter- minum, & per additionem vel diminutio- nem, tranſgreditur ipſa virtus æqualitatis terminum, & exit ad contrarium, ſecundum diſtemperantiam compoſiti. Et ita in com- poſitione noſtri magiſterij intellige.

De quatuor magiſterijs artis, ſcilicet, ſo- lutione, congelatione, albificatione, & rubificatione. Cap. I.

Et incipio dicere artificium maius, quod vocant Alchemiam, & certificabo dictum meum, & nihil celabo, nec tacebo hîc dice- re de eo, niſi illud quod nõn conuenit dice- re, nec eſt nominare. Dicimus igitur, quod artificium maius, ſunt quatuor magiſteria, prout dixerunt ſapientes, videlicet, Solue- re, Congelare, Albificare, & Rubificare. Et hæ quatuor quantitates ſunt participes,

quarum duæ similiter sunt inter se partici-
pes, similiter & aliæ duæ. Et vtraq; harum
duplicium quantitatum habet aliam quan-
titatem participem, quæ est maior quanti-
tas particeps post has duas. Et volo dicere,
pro ijs quantitatibus, quantitatem natura-
rum, & pondus medicinarum, quæ soluun-
tur & congelantur per ordinem, nec intrat
diminutio, nec additio. Sed hæ ambæ, scili-
cet solutio & congelatio, erunt in vna opera
tione, & vnum factum meruerunt, & hoc an
te compositionem: Sed post compositionē
ipsarum opus erit diuersum, sed hæc solutio
& congelatio, quas nominaui, sunt solutio
corporis & congelatio spiritus, & sunt duo,
& habent vnam operationem. Quia spiritus
non cōgelantur, nisi cū solutione corporis,
& similiter corpus non soluitur, nisi cum cō
gelatione spiritus Et corpus & anima, quan
do coniunguntur insimul, agit vterq; eorū
in suum socium, factum sibi similem. Et exē
plum est huius, aqua & terra: quia aqua cum
terræ coniungitur, conatur ad soluendum
eam cum sua humiditate, & sua virtute &
proprietate, quæ in ea sunt, & facit eam sub-
tiliorem, quàm prius erat, & reddit eam sibi
consimilem: nam erat aqua subtilior terra.
Et similiter facit anima in corpore, & eodē
modo inspissatur aqua cum terra, & fit con-
similis terræ in densitate, quia terra spissior
est

eſt aqua. Et ſcias, quòd inter ſolutionem corporis, & congelationem ſpiritus, non eſt differentia temporis, neq; opus diuerſum, ita quòd ſit vnum ſine alio, ſicut non eſt inter aquam & terram in ſua coniunctione pars temporis diuerſa, quòd cognoſcatur, vel veſperetur vna ab alia, in eorũ operationibus: ſed eorũ eſt vnus terminus, & vnum factũ: & vna & eadem operatio circuit ſuper ipſa duo, & ſimul, antè compoſitionem. Et ideo dixi ante compoſitionem, ne putet, qui hũc librum legerit, & audierit ſolutionem & cõgelationem, vt dixi, quod ſit compoſitio quã nominauerunt Philoſophi, quia ſic eſſet in errore ſui facti, & ſuæ ſcientiæ. Quia compoſitio in hoc artificio ſeu magiſterio, eſt cõiunctio ſiue matrimonium cõgelati ſpiritus cum corpore ſoluto, & eorum cõiunctio, & eorum paſsio eſt ſuper ignẽ. Nam caliditas eſt eius nutrimentum, & anima nõ dimittit corpus, nec cum eo coniungitur omnimoda coniunctione, niſi per mutationem utriuſq; à ſua virtute & proprietate, & poſt conuerſionem ſuarum naturarum. Et hæc eſt ſolutio & congelatio, quam prius philoſophi vocauerunt. Et ſcias, quòd hanc ſolutionem & congelationem iam cælauerunt ſapiẽtes, & loquuti fuerunt in ea ſubtili ratione, ex dictis obſcuris & coopertis, vt ſenſus inqſitoris ab ipſorũ intellectib. elongaretur. Et hoc

esto exemplum dicti philosophorũ cooperti & obscuri in eis. Vngite folium cum toxico, & verificabitur in eo vobis principiũ officij, siue magisterij eiusdem. Et, Operamini corpora fortia cum iure soluto, quousq; vtrumq; eorum conuertatur ad suam subtilitatem. Similiter & dictum Sapientis in eisdem est: Nisi conuerteritis corpora in subtilitaté, vt sint subtilia, & tactu impalpabilia, non dirigetur vobis quod quæritis. Et si trita non fuerint, reuertamini ad operationẽ, quousq; teratur, & fiant subtilia: quod si hoc feceritis, vobis quod cupitis dirigetur. Et hoc modo plura verba talia de eis posuerũt. Nec vllus probantium potuit attingere vlla tenus hoc factum talis cælamenti, quousq; apparuit ei bona aperitio documenti ostensiua, remoto dubio præcedenti. Et similiter nominauerunt compositionẽ, post solutionem atq; congelationem. Postea etiam dixerunt, quod compositio non completur, nisi cum matrimonio & putrefactione. Et iterũ ipsorum dictũ postea docuit pro solutione & cõgelatione, & diuisione, & pro matrimonio & putrefactione & cõpositione. Et hoc est, quia compositio, rei est origo & vita. Nisi enim esset compositio, non produceretur res in esse. Et diuisio est separare partes compositi. & sic separatio fuit sua cõiunctio. Et dico quod in corpore non morabitur spiritus,

tus, nec in eo erit, nec cũ eo vllatenus remanebit, quousq; ipsum corpus habeat ex subtilitate & tenuatiõe, vt habet spiritus. Et cũ iam ipsum attenuatum fuerit & subtiliatũ, & exierit à sua densitate, & spissitudine ad tenuitatem, & à grossitie & corporeitate ad spiritualitatẽ, commiscebitur tũc spiritibus subtilibus, & imbibetur in eis, & sic vterq; euadent vnum & idem, & non separabuntur, sicut nec aqua mixta aquæ. Ponatur quòd duæ quantitates participes, quæ sunt in solutione & congelatione, maior sit anima, & minor sit corpus: postea adde quãtitati, quæ est anima, quantitatẽ quæ est in corpore, & participabit quantitati primæ, & erũt in virtute participes solummodo, & operare eas, sicut operati fuimus, & inde habebis quod cupis, & verificabitur tibi linea, sicut dixit Euclides. Postea accipe eius quantitatem, & scias eius pondus, & adde ei de humiditate, quãtum possit bibere, cuius humiditatis nõ habemus hic pondus determinatũ. Postea operare eas operatione dissimili, primo videlicet imbibendo & sublimando: & hæc operatio est illa, quam vocãt albificationẽ, & vocãt eam Yharit, id est argentũ, & plumbũ album. Et cum iam albificabitur hoc cõpositum, adde ei de spiritu quantum est mediũ totius, & reduc ad operationem, quousq; rubefiat, & erit tunc de colore alsufir, quod est

nimis rubeum, & assimulauerunt eum sapientes auro. Et effectus huius ducit te ad dictum Aristotelis, qui dixit suo discipulo Ardę: Lutum quando albificatur, nominamus ipsum Yharit, id est, argentum: & quando rubificatur, nominamus ipsum Temeynchũ, quod est aurum. Et albedo est, quæ tingit cuprum, & facit eum Yharit. Et illa rubedo est, quæ tingit Yharit, id est argentum, & facit eum Temeynchum, id est, aurum. Vnde qui poterit soluere illa corpora, & subtiliare, & albificare, & rubificare, & vt tibi dixi, componere imbibendo, & ad idem conuertere, consequetur magisterium, & faciet factum, quod dixi, sine dubio.

De rebus, & instrumentis huic operi necessarijs, & oportunis.

Cap. II.

Et oportet te scire vasa in hoc magisterio, scilicet Aludela, & sapientes vocant cœmeteria, seu cribratoria. quia in eis diuiduntur partes, & mundantur, & in eis perficitur & cõpletur, depuratur res magisterij. Et quodlibet horum habeat Clibanum sibi conuenientem, & vtrumq; eorum habeat similitudinem & figuram operi competentem. Et iam omnia nominauit, & modum & formam eorum docuit Mezleme, & plures philosophorum in libris suis. Et scias quòd sapientes in hoc

hoc conuenerunt in suis dictis, & celauerũt per signa, & fecerunt inde plures libros, & instrumenta, quæ sunt necessaria, in his quatuor prædictis. Et sunt duo. Vnum est cucurbita cum suo alembico: & alterũ est aludel, quod est bene factum. Et similiter quæ sunt eis necessaria, sunt quatuor. Et sunt corpora & animæ, & spiritus, & aquæ: & ex his quatuor, est magisterium, & factum minerale: Et sunt explanata in libris sapientum, & abstuli ab hoc meo libro, & nominaui in eo, quod non nominauerũt philosophi. Et qui aliquantulum intellectus habuerit, sciet quæ sunt illa. Et non feci hunc librum ignaro & nescienti, sed composui ipsum prudentibus, & sensum & sapientiam habentibus & scientibus.

De naturis rerum ad hoc magisterium pertinentium. Cap. III.

Et scias quòd philosophi nominauerũt ea pluribus nominibus. Vnde quidam eorum nominauerunt ea mineras, et quidam animale, quidam autem herbale, et quidam per nomen naturarũ, hoc est naturale. Alij quidam vocauerunt ea quibusdam nominibus ad libitum, secundum quòd eis videbatur. Etiam scias, quòd earum medicinæ sunt naturis propinquæ, prout dixerunt philosophi in libris suis, quòd natura propinquat

naturæ, & natura assimilatur naturæ, & natura coniungitur naturæ, & natura submergitur in natura, & natura dealbat naturam, & natura rubificat naturam: & generatio cũ generatione retinetur, & generatio cum generatione vincit.

De decoctione & eius effectu.
Cap. IIII.

Et scias, quod philosophi nominauerunt in suis libris Decoctionẽ. Et dixerunt, quod faciant decoctionem in rebus. Et illud est, quod eas generat, & mutat à suis substantijs & coloribus ad alias substantias, & ad alios colores. Et non transgrediaris, quod dico tibi in hoc libro, & procedes recte. Respice frater semen, quod est in vita hominum, qualiter in ipsum operatur Solis caliditas, quousq; exit ex eo granum, & comedunt homines, & alia animalia. Postmodum operatur in ipsum in homine natura cum sua caliditate, & reddit carnem & sanguinem. Et nostra operatio magisterij est sic. Vnde nostrum semen, quod à sapientibus est sic, quod sua perfectio, suusq; processus est ignis, qui est causa vitæ & mortis, qui non tribuit ei vitam, nisi cum intermedio, & sua spiritualitate, quæ non commiscentur nisi cum igne.

Iam verificaui tibi veritatem,
quam uidi atq; feci.

De

De subtiliatione, solutione, coagulatione, & commixtione lapidis, & eorum causa, atque fine.
Cap. V.

ET scias, quòd nisi subtiliaueris corpus, quousque fiat aqua totum, non rubiginabitur, nec putrefiet, & non poterit congelare animas fugaces, cum tetigerit eas ignis: quia ignis est qui eas congelat, cum auxilio ipsius ad ipsas. Et similiter præceperunt philosophi soluere corpora, & soluimus, vt adhæreat caliditas eorum profunditatibus. Postea redimus ad soluendum ipsa corpora, & ad congelandum post eius solutionem, cum re quæ ei appropinquauit, quousque cõiungamus omnia cõmixta bona & idonea commixtione, quæ est quantitas temperata. Vnde coniunximus ignem & aquam, & terram & aerem; & quando commiscuit se spissum cum subtili, & subtile cum spisso, remansit alia cum alijs, & conuersæ fuerunt suę naturę pares, cum prius essent simplices, quia pars est generatiua, addit & tribuit suã virtutem in subtili, quod est aer: quia adhæsit cum suo consimili, & est pars generationis. Vnde accepit potestatem ad mouẽdum & ascendendum. Et potuit frigiditas in spisso: quia amisit caliditatem, & exiuit ab eo aqua, & apparuit res super ipsum. Et exiuit

humiditas aſcendẽdo, & ſubtile aeris, & cõmiſcuit ſe cum eo: quia eſt ſuum conſimile, & ſuæ naturæ. Et quando corpus ſpiſſum amiſit caliditatem & humiditatem, & potuit ſuper ipſum frigiditas & ſiccitas, & comminuerunt ſe ſuæ partes, & diuiſæ fuerunt, & non fuit humiditas quæ coniungeret ipſas partes diuiſas, elongauerunt ſe partes. Et poſtea pars quæ contraria frigiditati, quia continuauit, & immiſit ſuam caliditatem & ſuá decoctionem ipſis partibus, quę ſunt terræ, & in eis ipſius poſſe valuit, ſiue potuit, & habuit dominium & victoriam ſuper frigiditatem, & latuit frigiditas, quę prius erat in corpore ſpiſſo per victoriam caliditatis ſuper eam, conuerſa fuit pars ſuæ generationis, & facta fuit ſubtilis & calida, & conata fuit ſiccare cum ſua caliditate. Et poſtea ſubtile, aſcenſor naturarum, cùm amiſit calorem accidentalem, & accidit ei frigiditas, tunc conuerſæ fuerunt, & inſpiſſauerunt ſe, & deſcenderunt ad centrum, & coniunctæ ſunt naturæ terreſtres, quæ ſe ſubtiliauerunt, & conuerſæ fuerunt in ſuam generationem, & imbiberunt ſe in eis: & coniunxit humiditas illas partes diuiſas, & conata eſt terra ſiccare illam humiditatem, & obſedit eam, & prohibuit, ne exiret ab ea, & apparuit quod erat abſconſum ſuper eum. Et non potuit humiditas ſeparari retentione ſiccitatis. Et ſimiliter

liter inuenimus, quod quicquid eſt in mundo, retinetur per ſuum contrarium, vel cum ſuo contrario: ſcilicet caliditas cum frigiditate, & ſiccitas cum humiditate. Poſtea cùm quilibet eorum obſedit ſuum ſocium, commiſcuit ſe ſubtile cum ſpiſſo, & factæ fuerũt illæ res vna ſubſtantia, ſcilicet ſua anima calida & humida, & ſuum corpus frigidum & ſiccum. Poſtea conata fuit ſoluere & ſubtiliare cum ſua caliditate, & ſua humiditate, q̃ eſt ſua anima. Et conata fuit claudere & retinere, cum ſuo corpore quod eſt frigidum & ſiccum. Et ſic ſuper hoc circuit & conuertitur officium huius. Iam aſſerui tibi veritatẽ, quam vidi & feci, & præcepi tibi, vt conuertas naturas à ſua ſubtilitate, & ſuis ſubſtantijs cum caliditate & humiditate, quouſque conuertantur ad aliam ſubſtantiam, & alios colores. Et non tranſgrediaris quod in hoc libro dicitur, & procedas rectè in magiſterio prout cupis.

De fixione ſpiritus. Cap. VI.

Et ſcias, quòd corpus cum commiſcet ſe cum humiditate, & ipſum inuenit ignis caliditas, conuertitur humiditas ſuper corpus, & ſoluit ipſum, & tunc non poteſt ſpiritus ab eo exire: quia imbibit ſe cum igne. Et ſpiritus ſunt fugaces, quouſque corpora cum eis commiſcentur, & conantur pugnare cũ

Notate: igne, & eius flamma. Et parum tamen conueniunt istæ partes, nisi cum operatione bona, & continuo & longo labore: quia naturæ animæ est tendens sursum, vbi centrum animæ est. Et quis est ille ex probatoribus, qui valeat duo, vel diuersa coniungere, quorum centra sunt diuersa, nisi post conuersionem naturæ earundem, & mutationem substantiæ, & rei à sua natura, quod est graue quęrere? Ergo qui potuit conuertere animã in corpus, & corpus in animam, & commiscere cum eo spiritus subtiles, tinget omne corpus.

De decoctione, contritione, & ablutione lapidis.
Cap. VII.

Et scias illud, quod est multum necesse in hoc secreto atq; magisterio, est decoctio, cõtritio atq; cribratio & mũdificatio, atq; cum aquis dulcibus ablutio. Vnde qui aliquid huius operatus fuerit, mundificet ipsum bene, & abluat atque mundificet ab eo nigredinem, & tenebras quæ apparent super ipsum in eius operatione. Et corpus subtiliet, quanto plus poterit, postea miscebit cum eo animas solutas, & spiritus mundos, quousque sibi placeat.

De

De quantitate ignis, & eius commodo & incommodo. Cap. VIII.

Et cognoscat similiter quantitates igniũ, & commodum rei huius, & incommodum eiusdem, prouenit à commodo ignis. Vnde dixit Plato in suis sermonibus, in libro suo: Ignis addit perfecto commodum seu profectum, & corrupto incommodum seu corruptionem. Vnde cum fuerit eius quantitas bona idonea, proficiet, & cum multiplicauerit in rebus, vltra modum corrumpet ambo, scilicet perfectum atque corruptum. Et hac de causa oportuit sapientes mittere medicinas suas super Elixir, ad prohibendum & remouendum ab eis combustionem ignium, & eorum caliditatem. Et dixit Hermes patri suo: Pater timeo ab inimico in mea mansione. Et dixit: Fili, accipe canem masculũ Corascenen, & caniculam Armenię, & iunge in simul, & parient canem coloris cœli, & imbibe ipsum vna siti ex aqua maris: quia ipse custodiet tuum amicum, & custodiet te ab inimico tuo, & adiuuabit te vbicunque sis, semper tecum existendo in hoc mundo & in alio. Et voluit dicere Hermes, pro cane & canicula, res quæ conseruant corpora à combustione ignis, & eius caliditate. Et sunt illæ res aquæ ex calcibus & salibus, quarum fa-

ćturæ inueniuntur in libris ſapientũ de hoc magiſterio. Et aliqui ex ſapientibus nominauerunt eas, aquas marinas, & lac volatilium, & his ſimilia.

De ſeparatione elementorum lapidis. Cap. IX.

Inde oportet ô frater, quem Deus honoret, vt accipias lapidem honoratum, vel preciosum quem nominauerũt ſapientes, & magnificauerunt, & abſconderunt, & celauerunt. Et ponas ipſum in cucurbita cum ſuo alembico, & ſepara eius naturas, hoc eſt, quatuor elementa, terram, aquam, aerem, & ignem. Et ſunt ea, corpus & anima, ſpiritus & tinctura. Et cum ſeparaueris aquam à terra, & aerem ab igne, ſerua vtrumque duorum per ſe, & accipe quod deſcendit ad fundum vaſis, & illud eſt fęx, & ablue ipſam cum igne calido, quouſque auferatur eius nigredo, & recedat eius ſpiſsitudo: & albifica ipſam albificatione bona, & fac ab ea euolare additiones humiditatum, & tunc cõuertetur, & deueniet calx alba, in qua non erit obſcuritas tenebroſa, nec immundicia, nec contrariũ. Poſtea redi ad naturas primas, quæ aſcenderunt ab ea, & mundifica eas ſimiliter ab immunditia & nigredine atque contrarietate: & reitera ſuper eas multotiens, quouſq; ſubtilientur, & purificentur, & attenuentur. Et cum

cum hoc feceris, iam misertus est tibi Deus. Et scias frater, quòd hoc officium est vnus lapis, super quem non intret Garib, id est, aliquid aliud. Cum eo operantur sapientes, & de eo exit, cum quo medicatur, quousq; cōpleatur. Nō cōmiscetur cum eo aliquid, nec in eius parte, nec in toto. Et hic lapis inuenitur in omni tēpore, & in omni loco, & apud omnem hominem, cuius inuentio nō aggrauat inquirentem, vbicunque sit. Et est lapis vilis, niger & fœtens, nō emptus precio, & sine aliquo non existit leuis in pondere, & vocant eum Origo mūdi: quia oritur sicut germinantia. Et hæc est eius reuelatio, atque apparitio inquirenti.

De natura lapidis & eius origine. *Cap. X.*

Accipe ergo ipsum, & operare ipsum, vt dixit philosophus in suo libro, quando nominauit eum sic: Accipe lapidem non lapidem, vel qui non est lapis, nec est de natura lapidis. Et est lapis, cuius minera generatur in capite montium, & philosophus voluit dicere montes pro animali. Vnde dixit, Fili vade ad montes Indiæ, & ad suas cauernas, & accipe ex eis lapides honoratos, qui liquefiunt in aqua, quando commiscentur ei. Et illa aqua est ipsa videlicet, quæ sumitur ab alijs montibus & illorum cauernis. Et sunt fi-

li lapides, & non ſunt lapides, ſed nominamus eos per ſimilitudinem, quam habent ad eos. Et ſcias quòd radices minerarum ipſorum ſunt in aere, & eorum capita in terra, & quando euelluntur á ſuis locis, audietur, & erit rumor magnus, & vade fili cum eis: quia cito euaneſcunt.

De conmixtione elementorum ſeparatorum. Cap. XI.

Et incipe compoſitionem, quę eſt circuitio totius facti: nam compoſitio non erit, niſi cum matrimonio, & putrefactione. Et matrimonium eſt, commiſcere ſubtile cum ſpiſſo. Et putrefactio eſt aſſare, terere, & rigare, quouſque commiſceantur inſimul, & fiant vnum: ita quòd non ſit eis diuerſitas, nec ſeparatio de aqua mixta aquæ. Et tunc conabitur ſpiſſum retinere ſubtile, & conabitur anima pugnare cum igne, & pati ipſum. Et conabitur ſpiritus ſubmergi in corporibus, & fundi in eis. Et oportuit hoc eſſe: quia corpus ſolutum, cum commiſcuit ſe cum anima, commiſcuit ſe cum ea, & cũ omnib. ſuis partibus, & alia in alijs intrauerunt cum ſua ſimilitudine, & conuerſa fuerunt vnum & idem. Et ideo oportuit, quod accidat animæ de commoditate, & de durabilitate, & permanentia, quæ accidit corpori in loco commixtionis. Et ſimiliter ſpiritui in hoc ſtatu

vel

vel permanentia animæ & corporis, conueniens fuit accidisse. Quia spiritus cum commiscetur cum ea cum labore operationis, & commixtæ fuerint partes eius cum omnibus partibus aliorum duorum, quæ sunt, videlicet anima & corpus, tunc conuersa fuerunt; spiritus & alia ambo; vnum quid, & indiuisibile; secundum substantiam integram, cuius saluæ fuerunt suæ naturæ, & conuenerunt suæ partes, vnde cum obuiauerit istud compositum corpori soluto, & ipsum consequuta fuerit caliditas, & apparuit super faciem eius quod erat in eo ex humiditate, & liquefactũ fuerit in corpore soluto, & transiuit in ipsum, & commiscuit se cum eo, quod est de natura humiditatis, incendit se, & defendit se ignis cum eo. Vnde cum tunc ignis voluerit cum eo suspẽdi, prohibebit eum apprehendere se, id est, adhærere cum spiritu admixto aquæ suæ. Et ignis non adhęrebit ei, quousque sit purum. Et similiter aqua, ex sua natura fugit ab igne, & quando ipsam consequitur ignis, & vult eam auolare, & sic fuit corpus causa retinendi aquam, & aqua causa retinendi oleum; quod non comburetur nec consumetur. Et fuit oleum causa retinendi tincturam: & fuit tinctura causa faciendi apparere colorem, & causa demonstrandi tincturam, in qua non est lumen, nec vita. Vnde hæc est

Oleũ Mirabile

vita recta & rei perfectio, & Magisterij. & hoc est quod quæsiuisti. Scias igitur & intellige, & inuenies quod quæris, si Deo placuerit.

De solutione lapidis compositi.
Cap. XII.

Sed postea philosophi subtiliauerunt se ad soluendum ea, vt bene se commiscerent, corpus & anima. Nam omnia quę simul sunt in contritione & assatione, & rigatione, habent vicinitatem & colligationem adinuicem, ideoque potest ignis assumere naturã à debiliori, quousque deficiat & euanescat: & similiter reuertitur super partes fortiores, quousque remaneat corpus sine anima. Vnde quando sic soluuntur & congelantur, accipiunt partes adinuicem, partes suas magnas videlicet atque paruas, & fuit hoc ex eis cõplexio, & est eorũ assumptio, & sic cõuersa fuerunt illa duo vnũ & idem. Et quando sic fuit, assumit ignis ab anima, quantum assumit à corpore, nec addit nec diminuit, vnde fuit per ea perfectio. Ex eo necesse est ei capitulum proprium in scientia Elixiris, scilicet dictum, de soluendo corpora & animas simplices. Quia corpora non intrant super animas, & erunt retinacula eis, & excusabunt eas ab omni opere sublimandi, figendi, atque retinendi, & commiscendi, & his similia

milia, nisi cum mundificatione prima. Et scias quòd solutio non trãscendit hos duos modos: aut enim est extrahere interius rerũ ad suam superficiem, & erit pro hoc solutio, & est exemplum ad hoc, quòd argentum est frigidum & siccum in sua apparẽtia, & quando apparet suum interius, est solutum: quia est calidum & humidum: Aut dicta solutio est corpus acquirere humiditatem accidentalem, quam non habebat, & addit suam humiditatem cum ea, & ideo soluunt se suę partes, & erit pro eo solutio.

De coagulatione lapidis soluti. Cap. XIII.

Et dixerunt aliqui ex sapientibus: Congela in balneo congelatione bona, quam tibi dixi, & est sulphur luminosum in tenebris, & est hyacinthus rubeus, & toxicum igneũ, & interficiens, & est Elixir, quod super nullum remanet: & leo victor, malefactor, & ensis scindens, & tyriaca sanatrix, vel sanans omnem infirmitatem. Et dixit Geber filius Hayen: Quòd omnes operationes huius magisterij sub sex contineantur rebus, quę sunt fugare, fundere, & incerare, & dealbare, vt est marmor: & soluere & congelare. Et illud fugare, est fugare & remouere nigredinem à spiritu & anima. Et fundere, est liquefactio corporis. Et incerare, est propriè corporis

& eius subtiliatio. Et dealbare est fundere cito corpus propriè. Et congelare, est congelare corpus cum anima præparata. Rursum fugare cadit super spiritum & animam : & fundere & dealbare, & incerare & soluere, cadit super corpus : & congelare cadit super animam, & intellige.

Quòd vnus tantùm sit lapis, & de eius natura. Cap. XIIII.

Dixit Bauzan philosophus Græcus, cum interrogauerunt eum: Nunquid germinans potest fieri lapis? Dixit sic: Duo scilicet primi lapides, lapis alkali, & lapis noster, qui est vita illi, qui ipsum scit, & eius factum. Et qui nesciuit & non fecit, & non certificabitur quomodo nascatur, aut putabit lapidē: aut qui non comprehendit super omne quod de modis huius lapidis dixi, iam parauit se morti & pecuniam suam perditioni. Quia nisi hunc lapidem honoratum inuenerit, non consurget alius suo loco, & non vincent naturæ super ipsum. Eius natura est caliditas multa cum temperamento. Vnde qui ipsum sciuit, iam docuit ipsum, & qui ipsum ignorarit, non docuit ipsum. Habet autem proprietates & virtutes multas. Nam ipse mundificat corpora ab additionibus accidentiū ægritudinum, & conseruat substantias saluas, ita quod non appareant, neque videatur in

eo

eo turbationes cõtrariorum, nec fugimentũ ſui vinculi. Hic eſt enim ſapo corporũ & eorum ſpiritus, & eorum anima: quando cõmiſcetur cum eis, ſoluit ea ſine detrimẽto. Hic eſt vita mortuorũ, & eorum reſurrectio, medicina conſeruans corpus, & purgás ſuperfluitatem. Et qui ipſum ſciuerit, ſciat, & qui neſcierit, neſciat. Nam huius officium non conſurgit pręcio, nec aſſociatur venditioni, ſeu emptioni. Intellige eius virtutem & valorem atq; honorem, & operare. Et dixit quidam ſapiens: Non eſt tibi datum à Deo hoc magiſterium ſolum pro tua audacia, fortitudine & calliditate, ſine omni labore. Nam laborant homines, & Deus tribuit fortunam hominibus. Adora ergo Deum creatorem, qui tibi tantam gratiam ſuis operibus benedictis voluit exhibere.

Modus operationis lapidis ad album. Cap. XV.

Cum ergo volueris hoc magiſterium honoratum facere, accipe lapidem honoratũ, & pone eum in cucurbita, & cooperi cum alembico, & claude eam bene cum luto ſapiẽtiæ, & dimitte exſiccari: quod ſic facies, quotiecunq; claudes cum luto ſapientię, poſtea mitte in ſtercore calidiſsimo: deinde diſtilla bis eum, & pones ſub eo recipiens, in quod diſtilletur aqua, & dimittes ſic, quouſq; tota aqua diſtilletur, & exſiccabitur humiditas,

& poterit ſiccitas ſuper eũ. Poſtea extrahes eum ſiccum, & ſeruabis aquam, quæ diſtillauit ex eo, quouſque tibi ſit neceſſaria. Accipiesq; corpus ſiccum, quod remanſit in fundo cucurbitæ, & teres ipſum, ponesq; in vaſe Chalcofolario, cuius quantitas ſit ſecundum quantitatem medicinę, & ſubhumabis eam in ſtercore equino humido excellentiſſimè calido, ꝑut poteſt, & ſit ipſum vas clauſum bene cum pila & luto ſapientiæ, & ſic dimittas ipſum eſſe ibi. Et cum noueris quòd voluerit infrigidari ſtercus, parabis aliud calidiſsimum, & in eo pones dictum vas. Sic facies cum eo quadraginta dies, renouando ſępe ſtercus calidum, cum neceſſe fuerit, & ſoluetur medicina in ſe, & fiet aqua ſpiſſa, alba: & cum ſic eam videris, ſcias eius pondus, & adde eidem quantum eſt medietas pōderis ipſius de aqua, quam prius ſeruaſti, & claude tunc ipſum vas cum luto ſapientiæ, & iterum reduc ad ſtercus equinum calidum: qa in eo eſt humiditas & caliditas, & non omittas (vt prius diximus) renouare ſtercus, cũ infrigidari inceperit, quouſq; compleantur quadraginta dies. Quia tuuc medicina congelabitur in ſimili quantitate dierum, quib. ſoluta fuit prius. Poſtea accipe eam, & ſcias pondus eius integrè, & accipe quantitatem eius de aqua, quã prius formaſti, & tere corpus, & ſubtilia, & pone aquam ſuper ipſum.

Et

Et iterum remitte in ſtercore equino calido, per vnam ſeptimanam & dimidiam, & ſunt decem dies, tunc extrahes, & inuenies corpꝰ iam bibiſſe aquam. Poſtea tere ipſum & pone ſuper ipſum de ipſa aqua, quantum prædictum eſt. Et ſubhuma eum in ſtercore, & dimitte ibi per alios decem dies. Poſtea extrahe, & inuenies ipſum corpus, quod iã biberit aquam. Poſtea, vt prius tere, & pone ſuper ipſum de prædicta aqua, iuxta quantitatem prædictam, & iterum ſubhumabis in ſtercore prædicto, & dimittes ibi per decẽ dies, & poſtea extrahes. Et ſic facies quarta vice, tũc cum iam quarto complebitur hoc, extrahe & tere, & ſubhumabis eum in ſtercore, quouſq; ſoluatur: deinde extrahe, & reitera adhuc ſemel, quia tunc eſt origo perfecta, & iam compleuit ſuum factum. Tunc verò cum ſic fuerit, & adduxeris rem ô frater, ad hunc ſtatum honoratum, accipe ducentas quinquaginta drachmas plumbi vel ſtanni, & funde ipſum. Deinde cum liquefacta fuerit, proijce ſuper ipſum vnam drachmam de Cinnabari, id eſt de hac medicina, quam adduxiſti ad hunc ſtatum honoratũ, & hunc ordinem altum, & retinebit ipſum ſtannum ſeu plumbũ, ne euolet ab igne, & albificabit ipſum, & extrahet ab eo ipſius detrimentũ, & eius nigredinem, & conuertet ipſum in tincturam permanentem perpetuò. Deinde

accipe vnam drachmã de istis ducẽtis quinquaginta, & proijce super ducẽtas quinquaginta stagni aut latõis, seu cupri, & cõuertet ipsum in argentum melius quàm de minera, & hoc est maius quod facere potest, & vltimum, si Deus voluerit.

Conuersio prædicti lapidis in rubeum. Cap. XVI.

Et si volueris hoc magisterium ad aurum conuertere. Accipe de hac medicina, quam (vt dixi) adduxisti ad hunc statum honoratum, & ad hunc ordinem altum, põdus vnius drachmæ, & hoc secundum modum exempli tui superius dicti. Et pone eã in vase chalcofolario, & subhumabis eam in stercore equino per quadraginta dies: quia soluetur: postea dabis ei ad bibẽdum aquã corporis soluti, primò quãtum est medietas sui ponderis, postea vsquequo congeletur, subhumabis in stercore calidissimo, vt prius dictum est. Deinde per ordinem facies in hoc capitulo auri, sicut fecisti superius in capitulo argenti. Et erit aurum, & operabitur aurum, si Deus voluerit. Custodi fili hũc librũ secretissimum, & non ponas ipsum in manus ignorantium, secretum secretorum Dei: quia perficies quod volueris.
Amen.

LIBER

LIBER TRIVM VERBORVM KALLID *acutißimi.*

DE QVALITATE LAPIDIS *philosophici. Caput primum.*

LAPIS iſte de quo fit hoc opus habet in ſe omnes colores. Eſt enim albus, rubeus rubicũdiſsimus: citrinus citriniſsimus, cæleſtinus, viridis, grauis. In lapide iſto ſunt quatuor elementa. Eſt enim aquaticus, aereus, igneus, & terreus. In lapide iſto in occulto eſt caliditas & ſiccitas, & in manifeſto frigiditas & humiditas: oportet ergo nos occultare manifeſtum, & id quod eſt occultũ facere manifeſtum: illud autem quod eſt in occulto, ſcilicet caliditas & ſiccitas, eſt oleum, & iſtud oleum eſt ſiccum: illa ſiccitas tingit & non aliud, quia alkale & non aliud tingit. Illud quod eſt in manifeſto frigidum & humidum, eſt fumus aquoſus corrumpens: oportet ergo vt illa humiditas & frigiditas ſit compar caliditati & ſiccitati, ita vt non fugiat ab igne: quia inter illam frigiditatem & humiditatem eſt vna particula calida & ſicca: oportet ergo quòd frigidum & humidũ

recipiant caliditatem & ſiccitatẽ quod erat in occulto, & fiant vna ſubſtantia. Illa autem frigiditas & humiditas eſt fumus corrũpens & aquoſus, de quo dicitur, quòd humiditas aquoſa & aduſtiua corrumpit corpus & tingit in nigredinẽ. Iſtas ergo infirmitates oportet deſtruere in igne & per gradus ignis.

De lapidis ipſius proprietate. Cap. II.

Hic eſt liber Trium verborũ, liber lapidis precioſi, qui eſt corpus aereum, & volatile, frigidũ & humidum, aquoſum & aduſtiuũ, & in eo eſt caliditas, ſiccitas, frigiditas, & humiditas: alia virtus eſt in occulto, & alia in manifeſto. Quòd vt illud quod eſt in occulto fiat manifeſtũ: & illud quod eſt manifeſtum fiat occultum per virtutẽ Dei, & caliditatem, vt ſiccitas. Dicunt enim philoſophi Perſæ, quòd frigiditas & humiditas aquoſa & aduſtiua, nõ eſt amicabilis caliditati & ſiccitati: quia caliditas & ſiccitas deſtruit frigidum & humidum aquoſum & aduſtiuũ virtute diuina. Et tunc mutatur ſpiritus iſte in nobiliſsimum corpus, & nõ fugit ab igne, & currit vt oleum, quod eſt tinctura viua multiplicatiua, ponderatiua, coloratiua, declaratiua, conſolidatiua, pulcherrima, ingreſsiua, preſeruatiua, atq; perpetua, frangitiua, & eſt tamen Sol precioſus.

De

De occulta caliditate & siccitate in humido & frigido existentibus.
Cap. III.

Opus mirabile trium verborum, est opus lapidis preciosi, in quo est frigiditas & humiditas aquosa & aduitiua, & in eodem occulta caliditas: & sic illud quod est de tribus verbis legitur & aliter à quibusdam intelligitur, vt omnes clarè & apertè non intelligant causam in tribus verbis. hoc inquiritur in humido & frigido, in quo est occulta caliditas & siccitas, & hoc scire nos oportet, vt faciamus de manifesto occultum, & de occulto manifestum, & istud occultum est de natura Solis & Ignis, & est preciocissimum oleum omnium occultorum, & tinctura viua, & aqua permanens, quæ semper viuit & permanet, & acetum philosophorum, & spiritus penetratiuus: & est occultũ tingitiuũ, aggregatiuum & reuiuificatiuũ: quod rectificat & illuminat omnes mortuos, & surgere eos facit, postquam non fugit ab igne eius caliditas & siccitas. Sed frigiditas aquosa & adustiua fugit ab igne & destruit se.

De conuersione spiritus in corpus & corporis in spiritum.
Cap. IIII.

Vt igitur oĩa manifestemus, scilicet occul

tu:n:huius humidi & frigidi ſpiritus iſte ver tatur in corpus, & hoc corpus in ſpiritũ, & iterum ſpiritus iſte fiat corpus, & tunc facta eſt amicitia inter frigiditatem & humiditatem & caliditatem & ſiccitatem. Vnde dicũt philoſophi Perſæ, quòd mirum eſt, quomodo hoc fiat, ſed virtute Dei fieri poteſt cum molli temperamento & moderatiuo termino ignis. Et huius longitudinis dierum duorum & ſeptem. Nam à tribus duo intelligun tur, & à duobus quinq;, tria non intelligun tur. Et hæc ſunt tria verba precioſa occulta & aperta, data non prauis, non impijs, non infidelibus, ſed fidelibus & pauperibus à pri mo homine uſq; ad vltimum.

De planetarum & eorum imaginum operibus in Mercurio exiſtentibus. Cap. V.

Dico ergo quòd in Mercurio ſunt opera planetarum, & eorum imaginationes in ſuis locis, ſicut in fœtu ſuis partibus & temporibus operantur. Nam in fœtu primo menſe cum ſemen à matrice acceptũ eſt, Saturnus operatur congelando, & conſtringendo ſua frigiditate & ſiccitate ipſam materiam in vnam maſſam. Secundo menſe operatur Iupi ter ſua caliditate digerendo in quandã maſſam carneam, quæ embrio vocatur. Tertio menſe

mense operatur Mars, agens in materiam, & sua caliditate & siccitate diuidit & sequestrat illã massam & membra disponit. Quarto mense Sol, vt dominus immittit spiritum & sic incipit viuere. Quinto mense operatur Mercurius, qui foramina & spiracula facit. Sexto mense Venus disponit, & ordinat supercilia & oculos, testiculos & similia. Septimo mense Luna sua frigiditate & humiditate laborat ad expellendum fœtum. & si tunc nasceretur viuere posset, si verò nõ nascitur tunc debilitatur. & iterum Saturnus octauo mense sua frigiditate & siccitate incipit operari, tunc constringendo ipsius fœtus acceptionem in matrice, & si tunc nasceretur viuere nõ posset. Nono mense Iupiter iterum operatur, & sua caliditate & humiditate iterum nutriẽdo reducit vires ipsi fœtui: & sic completo nono mense nascitur, & bene viuit. Et hæc sunt verba vera. Aqua fœtum tribus mensibus in matrice conseruat: ignis totidem custodit. Aer quoq; tribus mensibus fouet: qui totidem complet qui fouetur sanguis in vmbilico, qui ingrediebatur preciosus ad maternas cõdescendentes mammas. Ibiq; post partus angustias niuis candorem assumit. Infanti verò nunquam patebit egressus, quousque aereos flatus exhauriat. Egressus tandem os aperit & lactatur.

De obseruatione planetarum in opere Alchimiæ. Cap. VI.

Ab istis tribus mensibus oportet nos intelligere, te cum acuto ingenio scire, & componere ac extrahere duo: nam à duobus nō intelliguntur tria: sed ab istis tribus intelliguntur duo & septem: Vnde omnes qui cupiunt scire hanc artem acuant ingenium suum ad aperiendum thesaurum ex tribus verbis, in quibus occultatur tota præparatio & virtus lapidis, in quo est caliditas & siccitas, quæ siccitas est oleum viuum, & tinctura viua, & est siccitas tincta & profunditas tincturarum, & hoc est calidum & humidum coniunctiuum. Omnes autem à principio hoc videntes cognouerunt de verbo, quod dictum est, & qui audierunt de tribus verbis mirati sunt valde, quorum hęc est expositio: quia sic à principio conceptionis vsq; ad natiuitatem infantis, quilibet planeta suo loco dat imaginem virtute diuina sic creante: ita ego Rachaidebi dico: & verum est, quòd in omnibus operibus alchimicis quilibet planeta suo loco suam facit imaginem usq; ad complementum operis: & tunc nascitur Alchimia artificiosè. Sed si verius dicam naturaliter nascitur secundum omnes planetas sicut Deus ostendit protoplasto hominis naturaliter habens naturam omnium tincturarum:

ćturarum: & sic nascitur Mercurius habens in se quatuor elementa, & naturas omnium tincturarum secundum suos gradus: & in hoc opere Alchimiæ multi errant, & pauci perueniunt ad finem. Nam in hoc opere est saltus Lunæ, & circulus Solis, ad gradus tres. Primus debilis, Secundus firmus, Tertius perfectus. & termini tres: Primus, quando Sol intrat in ariete, & est in sua exaltatione: Secundus quando Sol est in Leone. Tertius, quando Sol est in Sagittario. Circulus autem Solis est viginti octo annorum. XIX. annorum in his mineris, & alijs qui in tabulis Alchimiæ sunt, completur Alchimia. Nã numero saltus Lunæ inuenimus gradus, à nouem gradibus usq; in duodecim gradus, & ab vno in duos gradus CLXIII. vsque ad XXIIII. & c. VII. in circulo Solis inuenimus. Intellige ergo quia secundum istos gradus completur opus Alchimiæ.

Expositionis trium verborum. Cap. VII.

Redeamus nunc ad expositionem Trium verborum, in quibus tota ars consistit. Aqua enim dicitur tribus mensibus fœtum in matrice conseruare. Aer tribus mensibus fouet. Ignis totidem custodit. Hoc totum dictum est de Mercurio per similitudinẽ. Et verbum istud & sermo iste, & terminus obscurus, est apertus ad intelli

Cyclus Ois. annorum. 28. Cyclus Inæ annorum. 19.

Circulus mag. habet Grad. 3.0 3.

gendum verum. Nam & alia natura eſt in muliere prægnante, & alia in Mercurio: tamen per ſimilitudinem caloris qui in matrice inuentus eſt: æſtimatus eſt ignis qui eſt triginta duorum graduum. Vnde iſtud tertium verbum de quo dicitur, ignis totidem cuſtodit, obſcurum eſt, & multi errant in eo, & intrant terram regionem neſciētem, quia à trribus accipiunt duos gradus, & ab iſtis duobus gradibus extrahuntur reliqui gradus, & in 32. particulis Craticulæ partitur libellus: et in iſtis gradibus expletum eſt verbum tertium totum, de quo dicitur totidē. Primus gradus complet aquam et aerem. Secūdus gradus complet totum hoc quod diximus et totidem. et hoc eſt donum Dei.

De gradibus ignis. Cap. VIII.

Philoſophus Regis Perſarū et principis Romanorū dixit, Ita diuide tria verba in duas partes, et iterum iſtæ duæ partes diuidātur in duas partes, et ſuper illa duo diuidantur 32. gradus, qui ſunt termini ignis, et dicūtur particulæ ignis; et hæc inueniūntur à portionibus archæ quæ diuiditur in 32. partes, et dicuntur almec, Omnes iſti gradus ſparguntur ſuper primas duas partes, quæ ſunt termini duo, et partiti in 4. partibus 32. gradus partiuntur, ſicut primus gradus eſt particula ignis vna albechir, et eſt ſola et ſim-

plex

plex, & dicitur quaſi nulla, & quòd eſt leuis ignis, & cum iſto igne incipimus comprehendere Mercuriũ ad rubeum, cùm ad mortem ducunt magiſtri Perſarum per ſubtilitatem ingenij, & ita complentur verba duo in 6. maenchen. Poſt hæc expletur verbum tertium, quod eſt obſcurum, & in quo multi errant, & perdunt ſenſum ſuum. Philoſophus Regis Perſarum dixit, diuidamus iſtud per medium. Medietas eſt ex tribus maenchen, & iſta medietas regitur cum duobus gradibus, qui ſunt duæ particulæ ignis, & ita expletur iſta tria verba in 22. maenchen, & hic eſt primus terminus & eſt ſine errore. Secundus terminus eſt de 16. maenchen, & regitur cum octo ignis gradibus. Tertius terminus eſt de 20, maenchen, & regitur cum 16. gradibus, id eſt particulis ignis. Quartus terminus eſt de xxiiij. maenchen, & quatuor diebus, & regitur cũ xxxij. ignis gradibus, qui ſunt particula ignis. ~~Raxit Ae-~~dianus, & omnes philoſophi Perſarum, Laudetur Deus, & ſanctum nomen eius, quia hoc dictum eſt de temperato igne ſuper verbis tribus de natura mulieris impręgnatæ, ad exemplum ignis quod oportet in Mercurio. Diuiduntur omnes iſti duo termini, qui libet per medium, quia ambo ſunt. xxiij. manahen. & 7. diethen: & in fine primi termini aperi theſaurum, proijce quod inueneris,

quòd si salierit, & fumum emiserit super rũbeam laminam, nondum factum est. Reduc ergo ad ignem de 16. qui habet in se octo ignis gradus: & iterum aperi thersaurum, & pone super rubentem laminam, & vide si salierit & fumum fecerit, quia nõdum factum erit. Reduc ergo ad ignem de xx. qui habet in se 16. gradus: Iterum aperi thesaurum, & si adhuc fumum fecerit, nondum coctum erit. Reduc ergo ad ignem de xxiiij. maenchen. & quatuor diechen, qui habet in se xxxij. gradus ignis, & modò factus erit fusibilis preciosus lapis viridis, siue aureus, siue ialneus, siue rubicundus. In hac hora laudetur Deus & sanctum nomen eius, quod est benedictum super omne nomen de hoc suo sancto dono.

Libri Trium verborum Kallid Rachaidibi philosophi finis.

TRA-

TRACTATVLVS ARISTOTELIS DE PRACTICA Lapidis philosophici. incipit.

CVM omne corpus, secundum philosophum, aut est elementum, aut ab elementis generatum, nostro magisterio summè necessaria est generatio: ipsa autem non nisi ex quatuor naturis quæ sunt quatuor elementa consistere potest. Elementa verò quatuor sunt, aer, aqua, ignis et terra, sine quib. generatio omnis priuatur effectu. Elementorum nanq; duo sunt lapidea, & duo aquatica: lapidea quidem sunt ignis & terra, aquatica verò, aer & aqua. Eorũ quoq; duo sunt amica, & duo inimica. Terra & aqua sunt amica: ignis & aqua sunt inimica.

Fac ergo pacem inter inimicos, & totum habebis magisterium. Sed pacem inter elementa facere non potes, nisi per conuersionem eorum ad inuicem. Ea autem ad inuicem bene conuertere est bene possibile. Quia vt dicit philosophus: De aptitudine omnium elementorum, est vt mutentur ad inuicem. Nam ignis mutatur in aerem, & aer in aquam. Sic ignis mutatur in aquam, & aqua in terram, & èconuerso.

Conuerte ergo elementa, & quod queris inuenies. Nam nostra compositio vt dicit Morienes, est naturarum mutatio, & earum calidi cum frigido, humidi cum sicco admiscibilis connexio. Aquæ enim frigiditas, & ignis caliditas, aeris humiditas & terræ siccitas adinuicem concorditer ligata, integrum scilicet primum constituunt generatũ. Sunt nanq; elementa, vt dicit philosophus, circulariter cõuersiua. Et ideo generantur & corrumpuntur adinuicem, sed hoc quod non nisi operatione & regimine perficitur.

Modi verò operationũ sunt quatuor, puta, lapidis dissolutio in aquam spiritualem, lapidis separatio in statum spiritualem, lapidis reductio in terram naturalem, & lapidis desponsatio in calcem spiritualem.

Lapidis dissolutio fit per contritionẽ: lapidis separatio ꝑ distillationẽ: lapidis reductio per incerationem: despõsatio per fixationẽ.

Primus igitur gradus nostri regiminis siue operis est dissolutio lapidis in aquã spiritualẽ, vt dicit philosophus. Quoniã primus modus preparationis est, vt lapis fiat Mercurius. Ipse enim est primum corpus operans in grossis rebus, vt reddat eas ad modũ suũ. Si enim dimitteret res grossas in sua grossitie, & non subtiliaret ens, non dissolueretur lapis, neq; putresceret. Et ideo si aliud beneficiũ non haberemus à Mercurio, nisi quòd

corpora

corpora reddit subtilia ad sui naturã, satis deberet nobis sufficere. Accipe ergo filiũ tuũ charissimũ, & sorori suæ albę æqualiter coniunge: propina illis poculũ amoris, quia beneuolentiæ consensus res rebus adiũgit. Superfunde illis mulsum donec inebriẽtur, & in partes minimas diuidãtur. Veruntamẽ memoriter teneas, qđ omnia mũda cõueniunt mũdis, alioqn sibi filios generãt dissimiles.

Et ideo vt dicit Auicenna, Primum quod debes facere in ope, est quod sublimes Mercurium: deinde mitte in Mercurio mundo munda corpora: hinc cõtere, coque, reitera, & ne tędeat te hoc facere. Cum verò videris nigredinẽ in aquæ superficie apparentem, collige eam cautè, & repone ad partẽ, sciens pro certo iam lapidẽ tuum in parte dissolutum esse. Aquam verò totã distilla per pannum, quod in eo reperies dissolutũ, reliquũ ad recoquendum repone, donec totũ in fuliginis modum nigrescat. Hęc omnia fiant tẽperato igne primi gradus calido & humido. Si enim nimius calor affuerit, nigredinẽ in ruborem conuertet, & calor festinæ rubedinis est signum cõbustionis. Et ideo si bene rexeris originẽ artis, erit caput corui: in illa nanq; corpus dissoluitur, & in primã sui materiam redigitur. Et illud ideo, quia corpora non alterantur nisi prius in primam materiã reducãtur. Et ideo vt dicit Plato, indiges,

quod in solutione eorum labores, vt grauioribus partibus abiectis, opus cum leuiorib. compleatur, Quod quidem fit per sublimationem. Iugula ergo filios tuos, & sanguinem eorum recipe, carnes verò proijce canibus, ne latrent super te. Et illud ideo, quia sanguis est anima, & anima est vita, & vita lapis noster est. Nihil enim lapidi nostro cõuenit, quod viuum non fuerit, & cælũ aeris non petierit. Conuerte ergo lapidem tuum in sanguinẽ, & sanguinem in aerem, & aerẽ in terram, & totum habebis magisterium.

Secundus gradus nostri regiminis est lapidis separatio in statum spiritualẽ: quę quidem separatio fit per elementorum diuisionem, & plenam eorum depurationem.

Depuratio separationis vt dicit Rasis: Naturas lapidis est in quatuor elemẽta diuidere, & ea singulariter p distillationẽ mũdare. Nã ignis extrahit, quod interiorib. cõsistit. Comedit enim sordes lapidis per distillationẽ, & subtiliat ipsum per aeris leuigationẽ, & ideo lapis noster in quatuor elemẽtis diuiditur, vt magis subtilietur, & à sordib. melius depuretur, & vt firmius postea cõiungatur: sed qa putrida vt magis digesta leuius diuiduntur. Elementorũ diuisionẽ debet putrefactio pcedere necessariò, vt dissoluátur in illo partes elemẽtales, & sic aptior postea ad extrahendũ per quatuor elementa reddatur.

tur. Accipe ergo vt dictũ eſt diſſolutũ, pone in cucurbitá, & ſuperfunde puluerẽ nigrum ſuperius collectũ: claude cum alembico ſuo & recipiẽte, ne poſsit euaporare: da ignẽ ſubtus lentiſsimum per menſem philoſophicũ, vt magis obſcœnum fiat & corruptum.

Nam vt dicit philoſophus: Corruptio eſt ſubſtãtiæ rei putrefactio, ex vaporis retẽtione, & ignis actione. Si enim per aera diſpergatur, minimè putreſcit. Claude ergo vas tuum ne reſpirare poſsit, peracto autẽ menſe philoſophico, diſtila ſuauiter quatuor elementa, puta aquã, terrá, aerem & ignẽ, quodlibet ſeorſum ponendo. Veruntamẽ optimè caueas, ne in eorũ ſeparatione nimio igne tincturá cõburas. Secretũ nanq; eſt, vt dicit Raſis, elementa ſubtiliter præparare, vt ſint tuta ab aduſtione in omni diſtillatione, donec tinctura ſumatur ab eis. Si verò cõburatur tinctura, & eius finietur effectus. Continua ergo ſuauiter ignẽ, & recipe primo aquá egredientẽ. Ná primũ quod diſtillat, vt dicit Auicẽna, eſt aqua, ſed nõdũ eſt pura. Poſtea ſtillat ignis cũ aere mixtus. Seruentur in ſimul illa, donec diuidas, Quod verò remanet in fundo cõbuſtũ, eſt terra nigra & ſicca. Et ſic habes quatuor elemẽta in parte ſeparata, ſed nõdũ depurata. Primũ ergo elemẽtũ eſt aqua pura, frigida & humida in natura, q̃ quidẽ eſt ſepties diſtillãda, & erit ſplẽdida & cla

ta, alba vt cristallus. In humatio autem in fine inter posita inter distillationes multum iuuat, vt ad perfectæ rectificationis signum melius deueniat; quod quidem signum est splendor, cristallina serenitas absq; fecibus, nisi fortè albis. Feces verò quas facit aqua in rectificatiõe sua, omni vice separa, & repone cum terra superius collecta. Aquá verò rectificatá serua ad partẽ, quoniá ipsa est Mercurius philosophorũ, sal armoniacus faciens matrimoniũ, aqua vitæ abluẽs latonẽ, & cũ ipsa soluuntur spiritus & coagulãtur, incerantur & figuntur. Secundũ verò elementũ est aer, igne adhuc mixtũ, existens in se calidus & humidus. Pone ergo ipsum in cucurbita cũ aqua vel cinere, dans subtus ignẽ, donec distillauerit totũ. Quod verò distillatur, est aer, oleũ, sulphur, arsenicũ, alumẽ, anima, aurũ & tinctura, & quod in fundo remanet, est ignis siccus & rufus, tẽdẽs ad nigredinẽ & rubedinẽ, quẽ ponas ad partẽ. Rectificatio aũt aeris eadẽ est, sicut rectificatio aq̃, & eadẽ signa amborũ. Quæ quidẽ in humido distillando septies habet fieri, vel donec ad cristallinã pueniat serenitatẽ, absq; fecib. nisi fortè albis. Feces verò quas fecit aer in sua distillatiõe omni vice collige, & cũ supradicto igne ad partẽ repone: aerẽ aũt vt dictum est rectificatũ reserua deorsum, bene obturatũ, cuius signa sunt gutta, & spissior aqua, calor

lor inteſior, & leuitas aerea: quã ſi ipſum præ dictæ aquæ miſcueris, ſupernatabit. Et ideo dicitur aer, oleũ, pinguedo, & vngentũ, adeps & butirũ, qđ colorat, figit, & indurat res humidas, qđ colorat lapides nõ bonos, qđ etiá redigit mulieré in maſculũ, & leproſum efficit mundũ, ac dentes concutientes facit ſtabiliri. Tertium quoque & quartum elementum ſunt ignis & terra, quæ vt dicit Raſis, propter abbreuiationé temporis inſimul ſunt præparanda. Et ideo etiam vt bona ſit eorum commixtio, & non confundatur præ paratio, & ne adurantur ſuper ignis pugná, & vt vnus aliud bene tingat: & ideo præparare eos bene inſimul eſt magis ſaluum & magis propinquum. Accipe ergo elementa terræ & ignis, coniunge & tere, & calcina bene accenſo igne: recipe cautè aerem in illis remanentem, quia vt dicit Raſis; Aer qui à terra tardius ſeparatur precioſior habetur. Cum verò bene fuerit calcinata, & ab omni aere vacua, erit coloris pallidi, habilis ad prægnationem. Si verò ſpiritus in ea remanſerit, ſubnigra manebit, & minus bene operationi conuenit. Et ideo vt dicit Plato, Oportet te pro poſſe tuo ſeparationem elementorum exercere, donec non remaneat aliquid de ſpiritu in corpore, niſi quòd nõ ſentiatur. Et ſignum huius erit, cum nihil à corpore euaporauerit. Cum autem ſe-

paraueris omnia elementa quatuor, ſeparatione recta erit appropriatum aeri, lucidum & tingens, & corpus ſiccum ſuper quo vincit ſubſtantia terræ. Conſequere ergo omni tempore partem cum parte, & ſerua ſingulariter eorum vnumquodque, & hoc eſt elementorum ſeparatio recta, & depuratio completa. Quoniam nullo noſtro operi neceſſaria eſt aqua, niſi candida, nec aer niſi croceus, nec terra, niſi pallida & ſubalba. Tunc enim eſt habilis ad ſoluendum aqua, efficax ad ingrediendum eſt aer, ſuperabundans ad tingendum oleum. Diuide igitur lapidem tuum in quatuor elementa, rectifica ea, & coniunge in vnum, & totum habebis magiſterium.

Tertius ergo gradus noſtri operis eſt reductio lapidis in terram naturalem. Quæ quidem reductio fit per terrę contritionem, & aquæ ſuper ipſam incerationem. Inceratio autem aquæ eſt partes terræ per calcinationem priuatas humiditate in humiditatem reducere, & ad modũ terræ facere. Nam corpus ſiccum & mundum eſt congruum ad potandum: quoniam omne ſiccum appetit ſuum humidum. Liga ergo mulieri ablactanti manus poſt tergum, vt non poſsit affligere filium: appone ſuper manus eius bufonem, vt ablactet eum donec moriatur, & fuerit mulier mortua in igne, erit bufo groſ-

ſus de lacte. Pone ergo in vaſe ſuo terram ſuperius calcinatam & ſuperfunde aquam rectificatam, vt dictum eſt, coque lento igne per hebdomadam, & poſtea ſuauiter calcina decoctam materiam. Hinc ſuperfunde aliam aquam, vt prius, leuiter coque per hebdomadam, leuiter calcina: iterum repone cum noua aqua ad coquendum. Sic iugiter facito, donec terra exhauſerit decuplum ſui de aqua. Nam omnes res aquam appetunt, quoniam ipſa tam igni quàm alijs rebus præſtat alimentum, & dignum admiratione complectitur arcanum. Eſt namque ipſa in vite vinum, in oleaſtro oleum, & per ipſam in arbore fructus diuerſi generis transformantur. Sic etiam in terra noſtra ex aqua generatur, ipſa namque eſt frigida, & dicitur argentum viuum, quod in corpore magneſiæ eſt occultatum & in eo gelandum. Itaq; cum congelatur, cineri ſimilis efficitur: quia terra deſiccat, & aqua humectat. Et ideo pondus eſt vbique notandum, ne nimia ſiccitas aut ſuperfluus humor adminiſtrando corrumpat, vt videlicet tantum aſſando decoquas, quantum diſſolutio adiecit, & inhumando diſſoluas, quantum aſſando defecit. Et ideo omni vice poſt calcinationem terræ ſuperfunde aquam temperate, nec multum videlicet nec parum: quia ſi multũ fuerit, fiet pelagus conturbationis, ſi verò

parum, comburetur in fauillam. Idcirco poſtquam infuderis aquam, decoque per hebdomadam, & calcina ſuauiter terram, & ita hebdomadatim pręparabis conterendo, irrigando, & aſſando, donec totum redigatur in album. Et ſcito quòd ignis lentus in hac diſpoſitione operis ſpem ſalutis promittit: & quia terra fructum non gerit abſque irrigatione frequenti, multoties irrigare, aſſare, inhumare huius negocij effectum ſummum conſtituit. Et quæcunque emanant incommixta, ſeorſum repone, alioquin omnia corrumpis. Oportet autem terram nutriri primo paruo lacte, poſtea maiori, ſic eſt videre in infante. Et ideo ablue terram, contere & coque eam, donec de ſua biberit aqua, quantum bibere poſsit, vel donec ipſa terra fuerit ſicut paſta adhærens cum aqua. Ad hoc autem faciendum ignis & azoth tibi ſufficiunt. Et iſtud ideo, quia vt dicit Morienes: Ignis & azoth latonem imprægnant, abluunt & mundant, obſcuritatem quoque ab eo auferunt. Nam quanto magis aliquid ablutum fuerit, tanto magis limpidius apparebit & melius. Dealbate ergo latonem, & libros rumpite, ne & corda veſtra rumpantur. Coquite ſiccum terræ nigræ cum humido aquæ ſuæ, donec ſiccum bibat humidum, & totum habebis magiſterium. Quia cum aqua fuerit inſpiſſata, & coagulata, erit

terra

terra fœtu imprægnata, & ad pariendum prompta. Combure ergo ipſum igne ſicco, vt pariat filium, & cuſtodi ipſum cautè, ne effugiat in fumum. Et hoc eſt quod dicit philoſophus in Turba: Terram dealbate, & igne cito ſublimate, quouſque exeat ex ipſa ſpiritus quẽ in ea inuenies, qui dicitur auis Hermetis. Hunc cinerem ne vilipendas, quoniã ipſe eſt diadema cordis tui, & permanentiũ cinis, corona victoriæ, & coagulũ lactis. Mũdare ergo eſt ſublimare, abluere & dealbare. Nã quod ſupius aſcẽdit eſt efficax mũditia, quod verò ad ima labitur, fex & corruptio. Hic eſt ergo cinis extractus à cinere, & genitum philoſophorũ, terra alba foliata, in qua ſeminandum eſt aurum. Vnde dicit Hermes: Extrahe à radio ſuam vmbram & fęcẽ, quæ ipſum interficit, & ſeminate aurum in terra alba foliata: ſed iſtud aurum non eſt aurum vulgi, imò eſt aurum animæ, quo tingitur aurum terræ foliatæ.

Vnde dicit Calidius: Nemo vnquam potuit nec de cætero poterit tingere aurum niſi cum auro. Plato quoque dicit: Cum dixeris vnamquamque ſpeciem ex partibus operis, reduc ſpiritus ad corpus, & ſublima illud. quod verò ſublimatur ex illo erit clarũ & lucidum. Reduc ſuper illa approbatum animæ poſt hoc vt commiſceantur. Nam anima eſt vinculũ ſpiritus, ſicut corpus eſt vin-

culum animæ. Cumq; steterit per morá, vin
cet in eo illud quod est fortius, vt conuertat
totum videlicet corpus in animam, & ani-
mam in spiritum.

Quartus gradus nostri regiminis est de-
sponsatio lapidis in calcé corporalẽ, vt figa-
tur in corpe illo vnde sumptũ fuit ab initio.
Et illud ideo qa spiritus cum soluerit corp9
& animam, vt existant in forma sua, non per
manet fixũ, nisi occupaûeris ipsum. Occupa
tio verò est, vt coniũgas ipsum cum corpore
de quo pręparasti in principio, quoniá in eo
occupatur à fuga spiritus, ad supersistentia
corporis. Et ideo dicit Plato: Cum spiritus
soluerit animá simul, & corpus nõ stat fixũ:
Coniuuge ergo ipsum cũ corpore, vt gene-
ret sibi simile. Nec cõiungas ipsum cum quo
uis, vt constet ad se nisi cum eo, de quo fuit à
principio. Si feceris hoc, fit Iccir. Et scito,
quòd ab omnib. operantib. deficit propositũ
post operis complementũ, si omiserit hoc se
cretũ. Notate ergo verba, signate mysteria.
Quia spiritus cũ soluerit terrá albã foliatam,
non permanet aliquid eorũ fixũ, nisi occupa
ueris ipsum cũ corpore illo, de quo præpara
tum erat in principio. Spiritus est Mercuri9,
& corpus suũ primum est sulphur albũ & ru
beum. Ideo cum spiritus soluerit corpus sul-
phureũ in omnib. vt dictũ est superius præ-
paratũ, nõ figitur, nisi occupaueris ipsum cũ
sul-

ſulphure nouo, de quo præparatum erat in principio. Nam ſulphur albũ & rubeũ, vt dicit Ariſtot. congelat arg. viu. in aurũ & argẽtũ. Coniunge ergo opus tuũ cum corpore, vt generet ſibi ſimile, ſi hoc feceris erit Iccir ſuper alia corpora id qđ cõiungis, alioquin non figetur: quia natura non continetur niſi in ſua natura. Et hoc ideo, qa vt dicit Plato: Natura naturã ſequitur, & natura continet naturã, & docet eam cõtra ignẽ præliari. Fac ergo deſponſationẽ in virũ & vxorem, & totum habebis magiſteriũ. Sed præparatio eorũ vt dicit Auicenna eſt: Vt primò virum ex vna parte, & vxorem ex alia parte mundes, quatenus mundati à ſordibus melius cõiungantur: quoniã ſi non præparas corpora, nõ poterunt amari. Fac ergo pacem inter elementa, vt conuenienti amplexu ſe diligant. Nam acutum magiſterium philoſophorum imponit animam in calces corporum, tunc vigor ſpirituum comminuit in minimas calces plumborũ. Item quando vis mittere fermentum in Elixir, prius miſce illud cum ſpiritibus, quoniam niſi hoc faceres, non imprimeretur ſua natura in ipſis. Commiſce ergo bene fermentum cum elementis, & magiſterium habebis.

FINIS.

AVICENNA DE *CONGELATIONE ET conglutinatione lapidum.*

Caput I.

TERRA pura lapis nõ fit, quia continuationem non facit, ſed diſcontinuationem. Vincens enim in ea ſiccitas non permittit conglutinari eam. Fiunt autem lapides duobus modis, conglutinando & cõgelando. In quibuſdam enim eſt dominans terra: In aliquibus verò aqua. Aliquando enim deſiccatur lutum primum, & fit quoddam quod eſt medium inter lutum & lapides, deinde fit lapis. Lutum verò huic tranſmutationi aptius eſt viſcoſum: hoc enim continuatiuum eſt. In ripis quoque Geon viſa eſt terra, quæ videtur in lapides conuerti in ſpacio 33. annorum: De aqua autem fiunt lapides duobus modis. Vnus eſt quòd congelatur aqua guttatim cadens. Alius quòd deſcendit de aqua currenti quiddã, quòd reſidet in ſuperficie fundi aquæ illius, fitque lapis: Sunt enim certa loca ſuper quæ aquæ effuſæ conuertuntur in lapides, qui diuerſorũ colorum ſunt, & aquæ quæ ſurſum acceptæ non congelantur, quæ ſi propè alueum ſuũ funduntur, congelantur, fiuntque lapides.

Scimus ergo quòd in terra est vis illa mineralis quæ congelat aquas: Principia igitur lapidum vel fiunt ex substãtia lutea, vel viscosa, vel ex substantia in qua vincit, quæ virtute quadam minerali congelatur, vel vincit in ea terra faciens eam coagulari. Eodem modo Sal armoniacum congelatur, sed non sufficit ad salem vis terrea permutare: sed adiuuat ipsum calor. Calor autem adueniẽs coagulat ipsum virtute occulta: & fortasse fit ex terra frigida sicca, & ex aqua fit terra, cum vincunt eam qualitates terræ, & econuerso: Est autem res quædam, qua vtuntur quidã ingeniosi cum volunt rem siccam coagulare, quæ componitur ex duabus aquis, & dicitur lac virginis, quod est eius effectus certissimus. Fiunt ergo lapides ex luto per calorem solis, vel ex aqua coagulata virtute terrea sicca, vel ex aqua calida desiccata. Similiter quoque quædam vegetabilia, & quædam animalia conuertuntur in lapides virtute quadam minerali lapidificatiua, & fit in loco lapidoso vel disconuenientia subita quadam virtute, quæ exit à terra in hora terremotus quę conuertit in lapides, quod consequitur in illa hora hæc transmutatio corporum ęs animalium vegetabilium, & quæ propinqua est, vt transmutatio aquarum: Est autem impossibile quòd aliquod complexionatum totum conuertatur in vnum ele-

mentum: quia elementa & elementata transmutata ad inuicem transeunt sic in dominans. Vnde quod cadit in salinas fit sal: & quod in ignem, fit ignis: sed quædam citius & quædam tardius, secundum potentiam actiuarum, & resistentiam passiuarum. Estque locus in Arabia qui colorat omnia corpora in eo existentia suo colore. Panis propè Toratem in lapidem cōuersus est, remanserat tamen illi suus color. Sunt talia mira quia rarò accidunt, tamen caussæ eorum manifestæ sunt. Sæpe tamen etiam lapides fiūt ex igne cum extinguitur: quia sæpe contingit corpora terrea & lapidea cadere cum coruscationibus: quia ignis fit frigidus & siccus ex sua extinctione. Et in Persia cadunt etiam cum coruscatione corpora ærea & similia sagittis hamatis, & non possunt liquefieri, sed per ignem euaporari in fumum cogente humiditate, donec residuum sit cinis. Cecidit quoque apud Lurgeam frustum ferri ponderis centum Marcarum, quod prę duritia sua ferè erat infrangibile, missa tamen est eius pars Regi Torati, qui pręcepit enses inde ferri. erat autem infrangibile & infabricabile. Dicunt tamē Arabes quòd enses Alemanici qui optimi sunt, de isto ferro fiant. Cum autem ceciderit massa illa resiluit aliquotiens à terra, vt pila erat: quia composita erat ex minutis frustis cohærentibus ad inuicem

nicem ad quantitatem granorum magni mi lij. Similiter huic rei conueniat apud terrestres. Sic ergo fiunt lapides, quorum siquidē generatio vel erit subitò per magnum calorem accedētem luto vnctuoso, aut paulatim per multum temporis.

De caussa montium.
Cap. II.

Montes quoque quandoque fiunt ex causa essentiali, quandoque ex causa accidentali. Ex essentiali causa, vt ex vehementi motu terræ eleuatur terra & fit mons. Accidentali, vt ex ventis, vel aquæ ductu accidit cauatio profunda, & fit paulatim, donec fiat vasta profunditas: Exit igitur iuxta eam eminentia magna & hæc est præcipua caussa montium. Sunt etiam quædam terrę molles, quędam duræ. Molles ergo aquæ ductibus ventisque tolluntur, duræ remanent & fit eminentia. Sicut ergo fit generatio montium, sic generatio lapidum, quia aquæductus adduxit illis lutum viscosum continuè, quod per longitudinem temporis desiccatur & fit lapis, & non est longè quin sit vis mineralis conuertens aquas in lapides. Et ideo in multis lapidibus inueniuntur quędam partes animalium aquaticorum & aliorum. Montes quasi per multa tempora facti sunt, vt prædiximus, si non sunt decrescentes. Substantiæ

autem luteæ quæ reperiuntur in eminentijs non sunt de illa materia lapidea, sed est de ea quæ diminuitur de montibus, vel terrestris, vel alia substantia quam adducunt aquæ cũ lutis & herbis, quæ admiscentur cum luto montis, vel fortè antiquum lutum maris, vt est vnius substantiæ: quia pars eius fit lapis, & pars eius non, sed mollitur & dissoluitur aliqua ualitate vincente. Maris est recessus & accessus, quædam loca cauat, quædam ex tollit, & quandoque totam terram cooperuit, & inde quædam mollia abradit, quædã dimisit dura, & ipsa in quibusdam locis congessit. Mollia quoque ab eo congesta cum abscinderet desiccata sunt, & in montes conuersa.

De quatuor speciebus corporum mineralium. Cap. III.

Corpora mineralia in quatuor species diuiduntur, scilicet in lapides, & in liquefactiua, sulphurea, & sales. Et horum quædam sunt raræ substantiæ & debilis compositionis, & quædam fortis substantiæ, & quędam ductibilia, & quædam non. Et horum quæ debilis substantiæ sunt, quædam sunt sales vt quæ liquefiunt ex humido breuiter, vt alumen, calcamentum, & sal armoniacum: & quædam sunt vnctuosa nec liquescunt solo humore facilè, vt sulphur, auripigmentũ.

Sed

Sed argentum viuum eſt de parte ſecunda, quamuis ſit elementum ductilium, vel ſimile aliquibus ductilibus. Sunt autem ductilia omnia liquabilia, & vt multum non ductilia nec liquabilia, ſed non mollificantur niſi cum magna violentia. Et materia ductilium eſt ſubſtantia aquea mixta cum ſubſtantia terrea mixtura forti, & non poteſt vnum ab altero ſeparari, & congelatur ſubſtātia illius aquea cum frigore poſt actionē caloris in ipſum, quod eſt epthesis. Et erit exēplum à vino quod nondum gelauit propter ſuam vnctuoſitatem: & ideo non eſt ductile. Lapidea verò de ſubſtantijs mineralibus materialiter ſunt aquea, ſed non gelantur ſola aqua, ſed etiam cum ſiccitate, quæ alterat aqueitatem ad terreitatem: & non eſt in eis humor nimis vnctuoſus, & ideo non ducuntur, & quia coagulatio eorum eſt ex ſiccitate, non ſoluitur de facili vt multum, niſi per ingenia naturalia ſoluentia. Alumen autem & ſal armoniacum ſunt de genere ſalis: quia pars ignis in ſale armoniaco maior eſt quàm terra. Vnde & totum ſublimatur, & ipſum eſt aqua cui admiſcetur fumus calidus nimium ſubtilis, & multæ igneitatis coagulatum ex ſiccitate. Aqueitas verò ſulphureorum mixta eſt cum terra forti commixtione cum feruentia caloris, donec facta ſunt vnctuoſa, & poſtea coagulata ſunt ex frigore.

Atramenta verò composita sunt ex sale & sulphure & lapidibus, & est in eis vis mineralis aliquorum corporum liquabilium quæ ex eis fiunt, vt calcamentum, & alachar generantur ex maioribus granis atramenti, & nō soluitur nisi salsedo eius cum eo, quod est in illo sulphureo, & postea coagulatur, & illud iam accipit vim mineralem ex corporibus aliquibus. Quod ergo accipit vim ferream erit rubeum aut croceum, vt alathar. Quod verò vim æream acceperit, erit viride. Vnde possibile ista duo fieri artificialiter. Argentum viuum est vt aqua quæ miscetur cum terra nimium subtili sulphurea mixtione forti, donec in plana superficie non quiescat, & hoc est ex magna siccitate quæ inest illi, & ideo non adhæret tangenti. Estque albedo eius ex claritate illius aquæ, & ex albedine terræ subtilis quæ est in eo. Proprium eius est, quòd ex vapore sulphuris coaguletur, & fortè hoc modo gelatur per plumbum, vel ex vapore sulphuris facilè. Videtur autem quòd argentum viuum, & quæ sunt similia sit elementum omnium liquabilium: vel quia omnia liquabilia cum liquantur conuertuntur ad ipsum, tamen non liquantur priusquam calefiant, & cum liquata fuerint apparent rubea. Sed plumbum proculdubiò cum liquatur, est argentum viuum, sed non liquatur nisi calefiat, & cum li-

que-

quefactum fuerit conuertitur ad colorem conuenientem omnibus liquabilibus, scilicet igneum ruborem: & ideo miscetur argentum viuum cum istis corporibus: quia est de substantia eorum. Sed ista corpora differunt in compositione sua ab illo, eo modo quo differt argentum viuum ad sibi similia, & permixtiones quæ permiscentur cum eis donec congelantur. Et si fuerit argentum viuum purum coagulabit id vis sulphuris albi non vrētis, & id est res optima quam possunt reperire illi, qui operantur Alchimiam, vel conuertunt illud in argentum. Quòd si fuerit scilicet sulphur mundum optimum cum rubore clarum, & fuerit in eo vis igneitatis simplicis non vrentis, erit res optima quam possunt reperire Alchimistæ, vt ex ea faciant aurum. Hæc enim ipsum conuertunt. Et si fuerit argentum viuum bonæ substantiæ, & sulphur non purum, quòd scilicet sit in eo vis adurens, conuertet ipsum in æs. Argentum autem viuum si fuerit malum & non purum terreum, & sit sulphureum non mundum, fit ex eo ferrum. Stamnum verò videtur argentum viuum bonum habere: sulphur verò malum. & hæc non bene trita, sed tanquam per parua composita, & ideo non fit tale. Plumbi verò grossi argentum viuum malum est, ponderosum, & luteum, & sul-

phur eius malum eſt, mali vaporis, & fœtidi, & debilis: vnde non bene gelatur. Et artifices faciunt gelationem ferè ſimilem artificialiter, quamuis artificialia non ſunt eodem modo, quo & naturalia, nec tam certa habẽt ſimilia: & ideo creditur quòd compoſitio naturalis fiat hoc modo, vel vicina huic. Sed ars debilior eſt quàm natura, nec ſequitur eam, licet multum laboret. Sciant verò artifices Alchimiæ, ſpecies rerum tranſmutari non poſſe: ſed ſimilia illis facere poſſunt, & pingere rubeum citrino, vt videatur aurum, & album pingere colore quo volunt, donec ſit multum ſimile auro vel æri. Poſt quoque plumbi immunditias abſtergere, ipſum tamen ſemper erit plumbum, quãuis videatur argentum. Sed tunc optimè erunt in eo qualitates aliæ, vt errent homines, vt qui accipiunt ſalem, & ſalem armoniacum. Cæterùm quòd differentia ſpecifica tollatur ingenio, non credo poſsibile, & non eſt quòd complexio vna in aliam conuertatur: quia iſta ſenſibilia non ſunt differẽtia, qua permutatur ſpecies, ſed ſunt accidẽtia, & proprietates. Differentiæ autem eorũ non ſunt cognitæ, quia cum differentia ſit ignota, quomodo poteſt ſciri vtrum tollatur necne, vel quomodo tolli poſsit? Sed expoliatio accidẽtiũ, vt vaporis & coloris, põderis, vel ſaltẽ diminutio, nõ eſt impoſsibile:

quia

quia contra hæc non ſtat ratio, ſed proportio iſtarum ſubſtantiarum non erit eadem in omnibus. Hæc igitur in illam permutari non poterit, niſi forrè in primam materiam reducatur, & ſic in aliud quàm prius permutãtur: hoc autem per ſolam liquefactionem non fit, ſed accidunt ei res extraneæ.

Mineralium Auicennæ Finis.

CVIVSDAM EPISTOLAE, QVAE ALEXANDRI *Macedonum Regis nomine circunfertur, interpretatio, abditam philoſophici Lapidis compoſitionem ſapientibus acutiſsimè declarans.*

ALEXANDER in Epiſtola de arte Solis tractans ad imaginem & ſimilitudinem mũdi, breuiter dicit, quòd habeas fundari in iſta demonſtratione: oſtendit enim quod ars deriuata eſt ex creatione hominis cui omnia inſunt. Nam quemadmodũ minor mundus ex quatuor virtutibus diuerſis compoſitus eſt, ita & ars iſta ex naturis mulieris: quarum quaſdam breuiter narramus,

demonstramus, & ponimus, eo quòd maior mundus creatus est ex quatuor virtutibus naturalibus diuersis & compositis: quarum prima est appetitiua, secunda digestiua, tertia attractiua seu retentiua: quarta verò expulsiua quæ mundificatiua est: & est quinta essentia sine aliena vita, quæ alias quatuor quas tibi narraui ac descripsi gignit & vnit: quarum dispositionem exposui, & est in hac arte sicut clauis ad arcam, quam si absq; ea aperias tota dissoluitur. Est enim sicut nexus eius latera continens, quia totum rei huius magisterium ab istis virtutibus cautè scire conuenit in hac arte. Ista ars non perficitur nisi ex studētibus per vigiliam & per eius temperantiam. Quoniam sicut prius narraui eius actionis initium ex quatuor est virtutibus peragentibus, scilicet appetitiua, retentiua, digestiua, & expulsiua, quæ mundificatiua est. Quinta est scilicet anima ex lumine clarissima. Nunc autem has dispositiones specierum narremus, atq; eius potentiam exponamus. Narremus igitur quid eorum est calidum, quid frigidum, quid masculinum, quid fœmininum & per eorum colorum diuersitatem & generis differentiam non erremus nec deuiemus: eo quòd si sit differentia inter calidum & frigidum, & masculinum & fœmininum, opus nequaquam tibi perficietur, nisi in via dirigatur. Et scias

quòd

quòd nullus naſcitur abſq; mare & fœmina, & nullum germen creatur ſine calore & humore, frigiditate & ſiccitate. Virtus autem appetitiua maſculina eſt calida & ſicca: & eſt ignis continens. Virtus retentiua fœminina eſt frigida & ſicca, & eſt terra. Virtus digeſtiua ſeu alteratiua eſt maſculina calida & humida & eſt aer. Virtus expulſiua fœminina eſt frigida & humida, & eſt aqua mundificatiua. Quinta eſſentia verò eſt vita, quæ eſt propria, nec eſt calida, nec humida: nec frigida, nec ſicca: nec maſculina, nec fœminina: tamen ſi per iſtarum virtutem ad ſiccum vertatur oppoſitum eius corrumpitur. Ne igitur eam in aliquo fluuiali loco requirens ab operatione erres, eius tibi oſtendam locum. Si igitur vis aquam vitæ frigiditate diſſoluere, magis ipſam coagulas. Si verò vis aquam frigidam facere, magis ipſam calefacis. niſi quamlibet naturam virtutis ad propoſitum eius quod operaris emendes, opus corrumpis. Sciendum quoq; eſt quòd virtus appetitiua quę eſt calida & ſicca ignis confirmat. Retentiua frigida & ſicca calorē in corporibus congregat, & mollificādo coloribus mergit, & eſt terra. Digeſtiua maſculina mundificatiua, & quæ corpus mundificat, quia naturam cum rubigine excellit, deinde naturam accidentaliter imprimit, & eſt calida & humida, & eſt aer. Expulſiua

quæ mundificatiua eſt, fœminina eſt, omnē fugat immunditiam dum in eam transfunditur, transfertur in ſeipſam, & nunquā poſtea diuidi poſſunt veluti venenum in corpore funditur, poſtmodum non ſeparatur. Calida agit virtus hæc in corporibus, & eadem ſic diſponitur natura, ſuaq; eorum con gregat vnum: eſt autem frigidum & humidum, & eſt aqua. Et eſt quinta eſſentia quæ totum dirigit opus & complet, & eſt anima corpori coniuncta, quam coniunctionem quidam male in opere operati ſunt, & errauerunt inutilia pro vtilibus ſumentes. Quidam etiam tanquam directo tramite prout iuſsimus operantes diminuerunt, & ſecundum eorum opinionem egerunt, & ideo de uaſtatum eſt totum opus, ſaxumq; factum eſt: immo ſignifico tibi quòd ſi diligis opus tuum perficere, incipe prout iuſsi. Reſtat nuuc vt ſpeciebus nomina imponamus, nec à memoria recedendum eſt, quòd ea quæ operaris non lucidæ naturæ fore debent, ex quibus minor mundus creatus eſt, quæ ſuis proprietatibus tibi nuncupabo. Scias quod Sulphur eſt ignis & terra Magneſiæ, & aer fodinæ, & aqua eſt Argentum viuum, quod in corpore mergitur. Quinta eſſentia ſpiritus eſt, qui omnia viuicat & alterat, & omne germen germinat, & omne lumen accendit, & omnes fructus floret. Tali quidem guber-

natione

natione necesse est hoc opus dirigere: & scias vt dictum est, naturas congruè coaptare, & masculum feminæ, & calidum frigido, & humidum sicco: deinde aquam, spiritum, & lumen nutrire, quoniam ex diuersis naturis fundatum est opus. ex eius melancholia cōponitur corpus, & erit quãtitas eius ex igne epatis: vitio colera rubea suboritur, quo facto oportet ea quæ ad facta & operam spiritualem veniunt digeri, à quibus iungitur aer qui est sanguis fluens in omnibus venis corporis, & superueniens donec in rubeum vertatur colorem. Aqua verò est flegma quę in pectore consistit & apparet in figura aureis instrumentis, & sic deinceps illud quod tibi iam dixi virtute prędictorum omne corpus efficitur perfectum. Stude itaq; naturas istas omnes prudenter regere, & vas quoq; cum suo simili vel eius contrario in deuio cum tinchar pone, & opus tuum dirigitur prout gratiā meam tibi tribui, cum species tibi descripsi, quæ gradatim regi oportet, dōnec corpora spiritus fiant: & tunc artis sapientia operatur vt natura alteretur, & in aliā conuertatur naturam, & natura per naturā apparet. post ipsius verò naturæ accidentia necesse habes iungere duas naturas, donec ab eis naturam claram, & lucidam extrahas, quæ cum ascendit in altissima, tenetur, lucescit & coaptatur. Et scias quòd in hac arte

nihil philosophicè loquor, & est in liquefaciendi solutione super omnia cautela adhibenda, quòd ne ascendendo modum excedas, quoniam in liquefaciendo consistit arcanum totum omniũ naturarum alteratio. & scias hoc, quomodo à natura in naturam mutatur, donec substantia non fugiens nec alterans, sed fixa & cõstans fiat, ex quibus introitus coaptat nigros, quoniã pars discernitur. Et mox natura per naturam apparet. Rarum itaq; rerum fixarum naturã liquefactione coaptat, & aqua quæ à Sapientibus, aqua sapientiæ est appellata, deinde arcana quæ sunt temperata humida: quia nisi naturas attenues aquamq; illas facias, nõ colorare poterunt: sic ergo corpus aquatione humefacies. Et scias quòd albedo est in coagulatione, & quòd species spiritus, & in se inuicem emendant. Dico etiam tibi fili qui emendari desyderas, quòd non ponas in ea species crudas & inordinatas, sed putrefactas & coaptatas, ascendẽtes & descẽdentes. Ego sine dubio comperi quædã vnguenta eleuata, lucida, illuminata, & inueni in eis arcana abscondita, quæ si vtiq; bene reges, natura eorũ quæ habes occulta, manifestè apparuit tibi & apparebit, id est terra alba per argentũ lucidum & notũ. Et scias quòd corpora quędã solutione indigent, quædã eleuatione vt tingant, & lucida & illuminata fiant in quib.

omnia

omnia corpora dissoluátur. Scias etiá quod secundum naturá arcana sunt in eis abscondita: quod si regátur natura abscondita, tibi apparebunt quę Hermeti Philosopho apparuerunt, & est terra alba prope argentú. Confice ergo corpora quæ illa se sanant, cũ terra alba est, vt fixa permaneant, & superpone nē ignis eam sua flamma cōburat, sed quemadmodum ceram liquefactam liquefac ea. Et esto memor quod istud vocatur aqua intrás iterum. Igitur in artibus tuis in quib. studes martellos duos fore credas, quorũ vnus Soli, alter Lunæ debetur. postea sequũtur duo ordines quos regendos dubiũ nostro capiti satis congruè figurat. Ecce numeraui, arcanum cęleste patefeci, scientiam difficilē atq; absconditam illuminaui, perfectamq; scientiam regendi modum certificaui. Iuro itaq; quòd nihil celaui, nec alteram nec vllá speciem aliena descriptione descripsi, nec genera alienis locis imposui. Igitur si meas literas legeris & intellexeris, venies ad propositum tuum, & Deo gratias ages. Si verò cui compositio debilis & complexio breuis extiterit ad suum propositum non veniet, ignorántiæ suæ partem mihi non imponat, nec dicat me errasse, sed seipsum qui ad suum propositum non perueniet.

Interpretationis Epistolæ Alexandri Regis finis.

AVTHORIS IGNOTI, *PHILOSOPHICI LAPIDIS Secreta metaphoricè describentis, opusculum.*

EXEMPLVM scientiæ nostræ senex supra mortem, in eo sunt naturæ cöiunctæ cum cõplemento: terra, aqua, ignis eius & aer. Et omnia hęc in Saturno. Cum eo aperiuntur portæ scientiarum, sicut dicit Hermes, & præcedentes sui primi. Accipe lapidem suspensum supra mare, vt senex cera alba: super fontem, vt puer ypoquistidos. Nomen eius victor. Cum eo perime viua, & viuifica perempta, & ei sunt mors & vita, & istud & illud ex oriente & occidente. cum hoc habebis scientiam in qua pigritauerunt Arabes. Veritatem dixi tibi per eum qui fecit oriri lapidis paradisi authorem lumen vitæ. In eo sunt duo opposita simul, scilicet ignis & aqua: & istud viuificat illud, & illud perimit istud: & hoc & hoc in leone coniuncta simul, per eum qui est mors & vita veritatẽ dixi non mentior. Gumen nostrum coagulat lac nostrum, & lac nostrum dissoluit Gumen nostrum. Et post apparebit rubedo orientalis, & rubedo sanguinis. hic lapis mundus sine fętore inuenitur in locis altissimis,

cum

cum quo magnificauerunt se philosophi super omnes alios, & vaticinati sunt futura. Veritatem dixi per potestatem cœlorũ, cui non sum mentitus scienter. Homo noster antiquus, est draco noster, iste comedit caput suum cum cauda sua; & caput & cauda est anima & spiritus, & anima & spiritus sunt creati de luto, & hoc & hoc ex oriente & occidente, per expellentem nocumenta non mẽtior, quia quod dixi, vidi in ciuitate. Dealba coruum tuum si vis dealbare ipsum, cum nilo ægypti albescit primò. tunc cum Persia in secretis, & cum hoc & hoc apparebit rubedo vt papauer in eremo. per viuificantem Deum omnia non mentior. Aqua nostra abluit sordes, mundabis omnem nigredinem & obscuritatem eius, tunc subridebit dicens, quis mundauit me? qui vidit illud subridebit locutus, & veritatem dixi non mentior. Terra in oculis sunt tres oriẽs & occidens, & super eos Saturnus albus ortus est, & anima horum trium est ignis: veritatem dixi per famuliam Mahometi. Manifestabo quod occultauerunt primi non cum inuidia. Terra nostra vertit æs tuum in Argentum primò, & vltimò in Aurum inueteratur, & habebis scientiam, in qua pigritaue rũt Arabes. Denigras cum Aegypto nostro, & non cum Persia, & cum Persia siccas, quia est domus siccitatis, & cum Aegypto hume-

ctas, quia eſt domus humiditatis, & hoc & hoc albedo & rubedo ſine menſuratione, vt rubedo in moris, vel vt ſanguis dominarum. Lapis ſcientiæ noſtræ ſenex primò, & vltimò puer, quia albedo eius in initio & rubedo in vltimo cum dominio. Hic eſt Lapis cum quo titubauerunt omnes qui abierunt & mortui ſunt plurimi eorum cum dolore & triſtitia, quoniam declinauerunt ad viam dæmonum, & reliquerunt viam prudentiæ. Coopertorium equi pallium noſtrum album, & æquus noſter leo fortis, ſub pallio coopertus, & ſuper illud & illud Griffus noſter naturam gemmatam retinens. hic lapis triangulus eſt in eſſe, quadrangulus in qualitate. veritatem dixi per operatorem, dealbans & rubefaciens omnia, nō ſunt ſingularia in occulto, ſed ſunt mixta oriens & occidens ſimul iuncta ab anima omnium. Hic coniungit & diſiungit, & reiungit quando vult, lupus noſter in oriente inuenitur, & canis in occidente: iſte momordit illum, & iſte momordit iſtum, & fiunt rabidi ambo, & interficiunt ſe adinuicem, donec fiat ex eis toxicum & tyriaca. Camelus noſter albus ſeptimus eſt in numero apud philoſophos magnos Sol cum Luna Iupiter: Mars & Venus noſter in Mercurio noſtro, & Saturnus ſeptimus eorum, in quo omnes ſunt coniuncti ſimul: hic eſt ſpata, gladius, cultellus, & in

ciſorium

ciſorium ſuper ędificium. & inimicus ad manum, & vas cum adiutorio vini. Epiſcopus noſter vt color venarum, vel violarum, & anima citrina vt citrinitas, & narges vel hypoquiſtidos. Tunc lapidem in fluuio currenti per mortem omnium non mentior, exemplum noſtrum cum albo naturę. Ignis & lux in claritatis eſſentia: & ignis & lux eſt ſcintilla noſtra, & titio noſter candens, & cũ hoc & hoc inuenies ſcientiam. Veritatem dixi per unientem omnia. Scala noſtra eſt turris noſtra de terra viſcoſa, & terra viſcoſa eſt lutum noſtrum, & cerotum noſtrum ex cera & ſepo confectum: & hic & hic nauis noſtra in mari noſtro plena gigãtum. Aperui quod occultauerunt priores. Non ſum inuidus quemadmodum ipſi fuerunt: per illuminantem cuncta non mentior. Terra coràm oculis poſita oriens & occidẽs, & hic & hic narciſſus cum lilio noſtro: & hic & hic cum ſene noſtro, & ſenex noſter & vter noſter eſt corpus noſtrum: & corpus noſtrum eſt Lapis noſter quęſitus à multis: inuentus à paucis. Et iſtud expoſui ex pietate, & detexi cunctis per Deum gentium.

Authoris ignoti finis.

MERLINI ALLEGORIA

PROFVNDISSIMVM PHILOsophici Lapidis arcanum perfectè continens.

REX quidam alios cupiens superare potētes, se cōtra eos præparauit ad bellum. Cumq; vellet equum ascendere, præcepit cuidam ex militibus suis, vt daret ei ad potandum de aqua, quam plurimum diligebat. Qui respondens ei dixit: Domine quæ aqua est illa quam quæritis? Et Rex ait. Aqua illa quam quæro, aqua est à me plurimum affectata, & ipsa diligit me præ cæteris. Et ille perpendens, statim iuit, & eam detulit ei. Rex autem accipiens eam, bibit & rebibit, donec omnia membra sua repleta sunt, & omnes venæ eius inflatæ, & tunc fuit valde discoloratus. Hoc facto, dixerunt ei milites eius. Domine ecce equum, ascende si placet. Qui respondens dixit: Sciatis me ascendere non posse. Dixerunt milites, quare non potes? Respondit, quia sentio me grauatum, & doleo caput: & vt mihi videtur omnia membra mea ab inuicem diuiduntur. Iubeo igitur vobis, quod ponatis me in cameram vnam lucidam & ea constituatur in loco calido, & sic

eo cōtinuè temperato per diem & noctem, & ita ſudabo, & aqua quam bibi deſiccabitur in me, & ita liberabor. Fecerunt ergo ſicut Rex præceperat eis. Completo verò tempore, aperuerunt cameram, & inuenerunt eum quaſi mortuum. Parentes verò ſtatim cucurrerunt ad medicos Aegyptiacos & Alexandrinos præ cæteris honorandos, & adduxerunt ad eum, narrantes eis ſecundum quod Regi acciderat. Qui quidem viſo eo, dixerunt, ipſum poſſe procul dubio liberari. Et illi. Quis veſtrum erit magiſter? Reſponderunt Alexandrini, nos ſi placet vobis. Dixerunt Aegyptij, non placet nobis, immò nos volumus eſſe magiſtri. Antiquiores enim vobis ſumus, licet iuniores videamur. Alexandrini verò conſenſerunt. Tunc dicti magiſtri acceperunt Regem, & dilaniauerunt eum in partes minimas, terentes eas, & miſcuerunt cum medicinis ſuis humectantibus aliquantulum, & ita poſuerunt ipſum aptatum in camera ſua, in loco calido temperato, ſicut prius, per diem & noctem. Hoc facto extraxerunt eum quaſi ſemimortuum & adhuc habentem aliquantulum vitæ. Quem videntes parentes eius, exclamauerunt dicentes: Heu Rex mortuus eſt. Quibus medici dixerunt, non eſt mortuus. Nolite clamare, dormit enim, & iam incepit termina-

re. Acceperunt itaq; ipſum iterum & abluerunt cum aqua dulci donec ſapor medicinarum receſsit: & miſerunt cum eo iterum de eadem medicina noua, & poſuerunt eum in loco ſuo ſicut prius. Et quando extraxerunt eum penitus mortuum inuenernnt. Tunc parentes eius fortiter clamantes dixerunt: Heu Rex mortuus eſt. Quibus medici reſpondentes dixerunt. Interfecimus eum ideo, vt melior & fortior fiat in hoc mundo poſt reſurrectionem in die iudicij, quàm fuiſſet prius. Quod quidem parentes eius audientes, crediderunt eos eſſe truffatores, & ſtatim abſtulerunt eis medicinas ſuas, & expulerunt de regno. Hoc facto, loquebantur adinuicem, cōſyderantes quid deberent agere de hoc corpore venenato & mortuo. Et conuenerunt vt ſepelirent ipſum, ne putrefieret, ac eius fætor nocumentum inferret. Alexandrini verò medici hoc audientes, iuerunt ad eos, & dixerunt: Nolite ipſum ſepelire, quoniam (ſi placet vobis) reſtituemus eum ſaniorem, pulchriorem, & potentiorem quàm prius. Tūc illi ſubridere cœperunt, dicentes: Vultis ne truffare nos, ſicut & alij? Sciatis quòd niſi feceritis quod promittitis, manus noſtras euadere non poteritis. Medici autem ad hoc ſe obligantes, acceperunt Regem mortuum, ſicut alij dimiſerunt, terentes

eum,

eum, bene abluerunt, quousq; nihil de medicinis aliorum remansit, & desiccauerunt eũ. Deinde acceperunt partem vnam Salis armoniaci, & duas de nitro Alexandrino, & miscuerũt cũ puluere mortui, & impastauerunt cum parum olei lini, & posuerunt eum in camera vna, facta ad modum cruciboli inferius perforati, & sub foramen posuerunt aliud vas mundum ad modum cruciboli factum, & dimiserunt eum ibi per vnam horam. Deinde cooperuerunt eum cum igne, insufflantes donec fuit penitus liquefactum, in aliud crucibolum descendẽs inferius per foramen. Tunc Rex ita de morte ad vitam resurgens, magna voce clamauit, & dixit. Vbi sunt inimici? Sciant quòd omnes interficiam, nisi mihi obedientes aduenirent sine mora. Omnes igitur audiẽtes, venerunt coràm eo, & dixerunt. Domine ecce parati sumus vestris in omnibus obedire mandatis. Itaque ab illa hora vt antea, Reges omnes & potentes aliarũ regionũ honorauerunt & timuerunt eũ. Et quando volebant videre de mirabilibus eius, ponebant in crucibulo vnciam vnam Mercurij bene loti, & proijciebant desuper tanquam vnum granum milij de vngulis, vel de capillis, aut de sanguine suo, & sufflabant leuiter cum carbonibus, dimittebant eum infrigidari cum eis, & inueniebant lapi

dem qualem ego ſcio. De quo lapide proij-ciebant parum ſuper Saturnum purgatum, & ſtatim mutabatur forma eius ſicut ſcio. De quo poſtea ponebant partem vnam ſuper decem Veneris, & erat totum vnius coloris & bonitatis. Item aliter. Accipiebant dictum lapidem tritum, & miſcebant cum ſale, & Sole ſicut prius, & liquefaciebant eum, & proijciebant dictos ſales ſolutos in ſero caprino, & tunc fiebat optimum ad omnia. Cuſtodi frater hunc tractatum, & ſerua bene, quia truffa eſt optima inter ſtultos, & non truſſa inter ſapientes. Hæc enim eſt via Regum trium dierum, quoniam parum laboris ſuſtinentes, magnum lucrum deſyderant obtinere. Laudes Creatori maximo referamus, qui fidelibus ſuis gratuiter inſpirauit, accidentia pro velle in ſubſtantijs tranſmutare, & vt quod in potentia rebus latitat, ad actum reduci valeat ſapienter.

Allegoriæ Merlini Finis.

RACHAL

RACHAIDIBI, VERADIANI, RHODIANI, ET *Kanidis philosophorum Regis Persarum De materia philosophici Lapidis, acutissimè colloquentium Fragmentum.*

DIXIT Rachaidibi filius Zetheibidæ philosophus Regis Persarũ & Principis Romanorum. Sperma lapidis est frigidũ & humidum in manifesto, & in occulto calidum & siccum. Dicit ergo fac frigidum & humidum in occulto, & calidum & siccum pone in manifesto: & ita occultabitur frigiditas & humiditas sua, quòd non minueretur vnquam. nam si minueretur, minueretur etiam lapis. Quando ergo occultatur frigiditas & humiditas, fac occultando, vt sic componas illud calidum & siccum, quod in occulto erat & in manifesto: & ita de spiritu fiat corpus in duobus gradibus, & fiet globus & sanguis & caro. Dicit Rodianus: Sperma est album & liquidum. Liquor hic de primò globum facit in loco vbi debet quinque diebus: & recipit carnem & sanguinem, & membra & imaginem, & imaginatiuam à Deo altissimo: & venit ad ortum, & lucet & oritur in tempore suo. Qui sunt duo

gradus & ſeptem. Et modo dicimus de ſecũdo ſpermate. Dicit Veradian. de ſecũdo ſpermate, quod eſt lapis ſolus, nec eſt alius ei ſimilis in hoc mũdo, qui ſe ipſum imprægnat, & in ſe ipſo concipit, & ſe ipſum parturit, & in hoc intelligitur de vno lapide, & dicitur ſperma album & liquidum, poſtea rubeum. Dicit autem Rhodianus quòd ſperma iſtud quidam lapis eſt fugitiuus à caliditate & ſiccitate, & aereum & volatiſe, & eſt frigidum & humidum, calidum & ſiccum. Et poſtquã hoc viuum moritur à rubea morte, mortuũ iam eſt compar caliditati & ſiccitati, & ſic nõ fugit ab eo quod eſt calidum, & non fugit ignem, nec fumum emittit, nec ſonum facit, & funditur vt cæra, & eſt ſicut oleum, & eſt ſiccum quæ ſiccitas tingit tinctura rubea & alba, & ita de ſpiritu factum eſt corpus: dein de hoc corpus vertendum eſt in ſpiritum, & poſtea fiet aqua clara ſine omni turbulentia ab inferiori parte vſque ad ſuperiorem, & omnes particulæ ſuæ ſunt diuerſæ in aqua, vt non impediatur tinctura quæ eſt penetratiua & ſubiunctiua ad retinenda & contingẽdã omnia corpora metallorum: & iſta tinctura ſemper in eis permanet: & cum hac tinctura viuificantur omnes mortui vt ſemper viuant, & hoc eſt fermentum primum elementatum, & eſt ad Lunam, & hoc eſt lumen omnium luminum, & eſt flos & fructus omniũ

lumi-

luminum, quod illuminat omnia, & eſt tinctura vera & viua, rubea & alba, ac oleũ tincturarum rectificatiuũ. Da ergo ei ſecũdum fermentũ fermentatũ ab omni elemẽto elementato æqualiter, quod eſt aurũ, da ei quartam partem quod tamen prius calcinatum ſit, & in aquam ſolutum. Hæc eſt enim aqua elementata æqualiter ab omnibus elementis. Da etiam ei ſecundum fermentum, cum ſecundum dico, aſſero ſecundum retinaculum, & in eo eſt tinctura ſulphurea, & dicitur oleum retinaculorum, hoc eſt vitriolum viridiſsimum & purgatiſsimum, lucidiſsimum, quod verſum ſit in aquam. Da etiam ei aquam Safferanicam de endacuto factam vt aquam viridis æris, quę eſt venenum Mercurij, & da Mercurio de aqua laborata in ſuũ ſpiritum, quam extraxiſti de corpore ſuo, & ita mortificaſti eum, & iſta laborata ſcilicet aqua argenti viui, ita vt verſum ſit argentum viuum in aquam, quod impetuoſum ignem non fugiat, vt ſubſtantiam nõ faciat, ſed ſemper per vim maneat, & de vnoquoque iſtorum da ei tantum quantum ipſum eſt, & da etiam ei ſal armoniacum, qui eſt ſpiritus preciosus, & eſt reſolutiuus & coagulatiuus, & verſum in aquam, prius tamen ſublimatum quinque vel ſeptem vicibus, & ſit duplũ primi fermenti. Da ergo ei aquam ſiccam & calidam & iugem cum forti claratione, & ſub-

tili imbibitione ſcilicet guttam ad guttam, & ſi dares ei minus de iſtis bibimentis confunderetur. Et hoc fac ad ſolem calidum vel ad cinerem lenti caloris, vel hæc omnia ſi poſſunt fieri: & omnes iſtæ aquæ prius miſceantur per 21. dies in loco mundiſsimo & calido, & bulliant ſimul & faciant vnam ſubſtantiam. Deinde congeletur in lapidem: & iterum vertatur in aquam. Et inter hæc omnia magnam efficaciam habet Anatron, ſiue ſal nitrum, & ſal gemma, & alkali. Poſtquam ergo congelata ſunt verſa in aquam imbibātur hæc. Sed cum rubeo quod patitur longā & magnam ſitim, donec fiant duplum ſui, & atinkar in his habet magnam efficaciam. Et ſuper hæc omnia ſupernatent vncia vna de hac aqua, & aqua ſalis armoniaci viui, vt melius ſoluantur particulæ fugitiui. Secundum in rubeum colorem, vel Ialneū, vel viridem, aut cœleſtinum. Sed viridis color omnibus nitet. mitte compoſitionem in rotumba vt ſoluatur aqua clara à fundo vſque in ſuperficiem ſicut eſt mel colatum, deinde congeletur in loco congelationum in lapidem viridem, quandoque in rubeum, quandoque Ialneum, quandoque cœleſtinum, & iterum ſoluatur & congeletur bis vel ter, & eſt duplicatio, triplicatio, quadruplicatio, & ſublimatio, & acutior omnibus. Dixerunt philoſophi Regis Perſarum: Accipiamus frigidum

gidum & humidum, & aquosum mundetur ab omnibus superfluitatibus & à plumbo, & decoctione pura & multa desiccetur ab humido in sole decoctione & humidis pannis: & est pulchrius capitulum. His qui cupiunt scire mirum super omne mirum de humido aquoso frigido & adusto, dixit Kanide, quòd in vno solo igne sine aquæ temperatione factæ sunt omnes distillationes, & sublimationes, & calcinationes, & rubificationes & mortes ipsius Mercurij, & tunc facta est amicitia inter ipsum & ignem, & currit vt oleum in vno ictu: quia oleum est ingressiuum, penetratiuum & aggregatiuum, permixtiuum, coagulatiuum, perseueratiuũ (vincit n. omnẽ rem subtilẽ & omnem rem solidam penetrat) coniunctiuum, permansiuum, depuratiuum: & dicitur oleum viuum, color viuus & rectificatiuus, & omnes mortuos resurgere facit. Et est fermentum super omne fermentũ, & semetipsum impræegnat, & seipsum parit. Vnde omnes qui quærunt hanc scientiam, scire oportet omnia quomodo est, & quomodo non est, & quomodo fieri potest: & si fallunt quomodo emendare possunt: & post omnia scire oportet ea quæ circa opus sunt necessaria, & ꝓbationes claras & manifestas. Et hæc est prima omnium probationum, scilicet, vt quando iam est finis & terminus secundus, ponatur de ipso

aliquantulum ſuper ferrum candens, ſi fluat ſicut cera, & non faciat fumum, nec ſtrepitū, ſed currat per omnia, & tingat laminam ferream, vel æream, vel argenteam & figat ſe cū illis, & non timeat ignem, nec per ignem minuatur, nec à metallis ſeparetur vnquam, tunc perfectum eſt: & hæc eſt vera probatio ſuper omnes probationes. Si autem hæc ſigna non fecerit, reduc ad ignem donec ita fuerit: & hę probationes omnes fieri debent inter primam & ſecundam ſolutionem & cōgelationem. Et poſt hoc ſciendum eſt de eis quæ coniunguntur cum mortuo, & iſtæ cōiunctiones & color Safferanicus ferri euidenti, & color vitrioli, & flos æris, quod eſt venenum Mercurij, & calx ſalis, & aqua Mercurij laborata vt non fugiat ab igne, & eſt aqua viua & permanens, & eſt ſpiritus rectificatiuus & ſal antiquus armoniacus, & hæc omnia ſint quælibet per ſe ſoluta in aquam. Et poſt hæc omnia miſce & ad ignem lentū congela, & factum eſt ita corpus viuum. Et hoc corpus poſtea reſolutum eſt in aquam, & ſic fit commixtio.

Omnes philoſophi Perſæ congregati fuerunt in vno loco in montaneis partibus & erat locus ſecretus odoriferus, & inter illos multi multis modis dixerunt: ex tincturis q̄ tingunt metalla, & mutant in ſolē altū & precioſum: & ille modus tincturę qui eſt precio

ſtor in ſuperficie omnium tincturarũ, hic eſt qui manifeſtatus eſt inter eos per diuinam gratiam, ſcilicet quòd duæ particulæ comprehendant totum opus Alchimię, & prima particula ſufficit in pondus mollities. Secũda multiplicat primam in alijs mille millib. ponderum in Solem precioſum per gratiam Dei. Hoc autem ita fit, vt cum artificioſa canna ferrea proijciatur hæc Alchimia ſuper duram aquam & liquidam in igne, & eſt quędã aqua alba, & alia ſubalba & mollis, & citò diffunditur ab igne, & currit, & filia eſt rubea & dura, & oleum tincturarum, de quo nos dicimus ſic eſt, & penetrat omnes iſtas aquas, ſubintrãdo facit vnam amicitiam cum illis, & vnitatem citrinatam, ab igne non ſeparatur nec minuitur in ęternum. Præterea reminiſcamini quod ſuperius dictum eſt, ſcilicet quòd primus terminus mortificat frigiditatem & humiditatem inter tot, & quòd terminos rubificat, ſecundus terminus complet mortem primi mortui, & augmentat rubedinem, & facit maſſam ſcaliginoſam, & pineatam ſicut fructus pini lucidam, fulgentem vt folia auri: & ſpargit ſe, & tingit ſicut debet ad citrinitatem. hęc eſt rectificatio Mercurij quod eſt oleum fixum ſubtiliatiuum, quod rectificat omnia metalla corrupta, & ducit ea ad ſanitatem, & ad naturam meliorem, & hoc mortuum, ita probatur mortuum: poſt

Nota et adde
Bene.

hæc datur ei fermentum fermentatum æqua liter ab omnibus naturis: de quo dicemus, quòd est primum fermentum, id est, secundum à primò, & primum retinaculum. Postea datur secundum à secundo, scilicet retinaculum viridis in ampulla soluti: post hæc flos æris, quod est venenum, & aqua saffranica, & aqua salis armoniaci, & aqua antiqua, quæ aqua est resolutiua omnium corporum & omnium spirituum, & est congelatiua eorundem. Recordemur siquidem instrumentorũ in quibus debent fieri omnes decoctiones operum Alchimiæ, & istius quæ est prima, & est naturalis, quæ demonstrat omnes operationes Alchimiæ, quæ sunt septem, & hæc est illa quæ demonstrat omnes distillationes & sublimationes, & omnes calcinationes & resolutiones & cõgelationes, & mortificationes secundum modum artis ignis. In arte quidem Alchimiæ est vna ars quæ laborat quinque ignibus. Quorum primus est albus, Secundus faldus, Tertius viridis, Quartus rubicũdus sicut rubinus, Quintus verò complet totum opus athanor septẽ diebus & noctibus: & ita videtur inspirasse à principio septem dierum donec congeletur in fundo, & videtur quasi nigrum, rubicundum propter plenitudinem illius rubicundi coloris: & ista est firmissima operatio Alchimiæ repugnans contra ignem, & contra oẽs examina-

examinationes, & hoc est opus illius coloris qui extrahitur de phaulet vel endanicũ, interius est totus Mercurius, & est crusta phaulet: & de isto Mercurio potest fieri perfectum opus Alchimiæ & dico quòd omnia metalla interius sunt Sol & Luna secũdum omnes qui nouerunt hanc artem, & de hoc phaulet potest fieri Safferanum qui est color phaulet ad tingendum in Solem.

TRACTATVLVS AVICENNAE.

ISTVM LIBRVM DIVIdam in octo capitula vel partes.

IN primo capitulo dicam de Mercurio & eius natura, nécnon de sulphure quòd in se continet.

In secundo dicam de natura corporum perfectorum, & eorum sulphure.

In tertio dicam de coniunctione corporis & spiritus, & lapidis dissolutionem primam materiam.

In quarto dicam de extractione aquæ ex terra.

In quinto dicam de fundatione seu etiam fusione super terram suam.

In sexto dicam de modo sublimationis terræ.

In septimo dicam de lapidis multiplicatione & fixione.

In octauo & vltimo capitulo dicam de modo projiciendi medicinam, & tingendi quodlibet metallum in solem & lunam.

CAPVT I.

ARGENTVM viuum est frigidum & humidum, & Deus ex eo vel cum eo creauit omnia minera: & ipsum est aereum & ignis fugitiuum, sed dum in igne aliquantulum steterit, facit mira opera aliena.

Et ipsum est solummodo spiritus viuus, & in mundo non est tale, quale ipsum est, quod possit talia operari, qualia per ipsum operantur. Et ipsum intrat quodlibet corpus, penetrat, leuat, & excedit. Ipsum est fermentum corporum quibus admiscetur, & tunc erit totum Elixir ad albedinem & rubedinem. Ipsum est aqua perennis, aqua vitæ & lac virginis, fons & alumen de quo bibens

bens non moritur. Cum viuum fuerit habet quædam opera, cum mortuum fuerit habet alia opera, & cum solutum fuerit habet opera maxima.

Ipsum est serpens luxurians, se ipsum imprægnans, in die vno parturiens, suo veneno cuncta interficit, ab igne fugit. Sapientes autem faciunt ipsum spectare ignem, & tunc facit opera & mutationes: quia sicut mutatur mutat, & sicut tingitur tingit, & sicut coagulatur coagulat: igitur inter omnia mineralia argenti viui præferenda est generatio. In omnibus enim mineris inuenitur, & cum omnibus symbolum habet. Est autem ex terrestri & mediocri, & aqueo, vel oleo viuo subtilibus mediocriter, & spiritu multo subtili, ex aqua terrestri ponderositatem habens & motum deorsum, luciditatem, & fluiditatem, & colorem argenteum. Exit enim de terra, & in terram resilit, & nutatim se defendit, & iterum se continuat humido ex caliditate, & spiritu extincto figitur, & omnibus mineralibus commiscetur, & cui insidet firmiter adhærebit, vnde & mineralium mater dicitur. Argentum verò viuum densam manifestè videtur habere substantiam, vt monoceros, propter grauedinem sui ponderis immensi: quoniam aurum preponderat dum in sui

natura fuerit, & est fortissimæ compositionis, & naturæ vniformis: quoniam non separatur ab inuicem, in partes autem nullatenus se diuidi permittit. Quia aut cum tota sua substantia ex igne recedit, aut cum ea in igne permanet.

In eo necessariò est caussa perfectionis, quoniam ipsum solum ad perfectionis modum sufficit in vno quoque gradu, videlicet cum ignitione, propter bonam sui adhærentiam, & fortitudinem suæ mixtionis. Sed cum partes ipsius inspissantur per ignem, vlterius non permittit se corrumpi, nec per ingressionem furiosæ flammæ vlterius se patitur eleuari: quoniam rarefactionem sui non suffert propter indensitatem & adustionis carentiam, quæ fit per sulphureitatem quam non habet.

Argentum verò viuum in suis operibus manifestè ac perfectissimè ab adustione est saluatiuum, & fusionis effectiuum cum figitur. Etenim est tinctura rubedinis vberrimæ refectionis, fulgidi splendoris, & non recedit à commixto donec est. Est enim amicabile, & metallum placabile, ac medium coniungendi tincturas, quoniam commiscetur cum ipsis per minima, & in fundo naturaliter adhæret eis: quia est de natura ipsorum. Veruntamen Luna commiscetur cum illo facilius: quoniam

niam per ſuam naturam habet ipſum in ſua natura participare. Attamen non ſubmergitur in eo aliquod metallorum niſi Sol. Et ſic maximum habes ſecretum, quoniam Mercurius in ſe recipit quæ ſunt ſuæ naturæ. Aliena verò reſpuit, eo quod natura ſua plus gaudet cum natura propria quam extranea. Ex hoc enim manifeſtum eſt, maioris eſſe perfectionis in illis, quæ plus ſunt Mercurium continentia, & quæ minoris: minus, quoniam ſymbolum tenet in natura cum mineralibus. Et dedit DEVS ipſi ſubſtantiam, & ſubſtantiæ proprietatem, quam nullo modo in alijs rebus naturarum contingit poſsidere: quoniam ipſum ſolum eſt quod ignem ſuperat, & ab eo non ſuperatur, ſed in eo amicabiliter gaudens quieſcit. Ipſum ſolum cum ſit metallicum, continet totum in ſe, quo indigemus ad noſtrum magiſterium. Igitur manifeſtum eſt, quòd argentum viuum continet in ſe ſulphur ſuum bonum, quo coagulatur aurum & argentum, ſecundum diuerſum digeſtionis modum.

De natura corporum perfectorum, id est solis & lunæ, & eorum sulphure.
Cap. II.

AVrum est corpus perfectissimum, dominus lapidum, Rex & caput omnium aliorum, quod nec terra corrumpit, nec res comburentes comburunt, nec in igne minuitur, sed in eo melioratur: quia in eo humiditate quadam humectatur, nec etiam aqua alteratur. Complexio eius est temperata, & natura directa in caliditate, frigiditate, humiditate & siccitate: nec in eo aliquid superfluum nec diminutum inuenitur. Est enim creatum ex subtilissima & clarissima argenti viui substantia, & ex substantia pauca sulphuris puri & mundi, rubedinis fixæ, & clare tingens ipsam substantiam argenti viui.

Aurum tenetur esse corpus & fermentum Elixiris albi & rubei. Neque melioratur, neque perficitur seu completur nisi cum eo, & non alio: quemadmodum pasta non alio quàm suo potest fermentari fermento. Aurum est corpus durans per secula seculorum manens. Et ideo philosophi prætulerunt ipsum, & magnifecerunt, dixerunt enim quod aurum sic se habet in corporibus,

quem-

quemadmodum sol in stellis. Sol enim in suo lumine & splendore omnia vegetabilia germinat, & omnes fructus perficit. Ideo dicit Hermes: Nunquam fit tinctura vera absque rubeo lapide.

Aurum primum gradum nobilitatis tenet inter omnia corpora: quia ipsum est temperatissimum propter mixtionem, depurationem sulphuris & Mercurii. Et multum habet de virtute sulphuris, & parum de eius substantia, & econuersò multum habet de substantia Mercurij, & de virtute eius parũ. Propter quod ratione Mercurij est ponderosum, & ratione virtutis sulphureæ multum est rubeum. Et propter fortissimam compastionem sulphuris & Mercurij in sua calce, non est ita humidum in tactu & vnctuosum, sicut cætera corpora: ideo non facit lineaturas nigras sicut alia metalla, quando protrahitur super pergamenum. Sed si admiscere tur sibi argentum aut aliud metallum, tunc faciet lineaturas nigras: quia vnctuositas corporis sibi admixti tendit ad superficiem, & facit ipsum albescere & humescere: & quia partes multum profundantur ad cētrum, ideo est ponderosum magis quàm propter argentum viuum suum.

Plumbum verò ponderosum est magis ꝑpter suum argentum viuum, quàm propter consolidationem partiũ sibi debiliter adhæ-

rentium,& ideo minus inter omnia corpora est sonorosum.

Aurum verò propter fortem & tenacem cohærentiam partium suarum inter omnia acutioris soni est. Aurum quoque non aduritur ab igne sibi proportionato. Vehementissimus enim ignis consumit omnia sub lunari globo existentia. Non aduritur etiam ab his rebus quæ cætera corpora adurunt, sicut à sulphure, & arsenico. Et purgare solent ipsum artifices ad summum splendorem per lateres & salem.

Argentum habet de substantia sulpuris multum,& de virtute eius parum,& de substantia Mercurij parum, & de virtute eius multum, ideo est album: quja color sequitur multitudinem virtutis, virtus verò in vapore locata est.

Materia eius vicinior est materiæ auri quam aliquod aliud metallum, ideo faciliter vertitur in aurum. non indiget alio labore, nisi transmutando colorem, & dando pondus. Litargirium argenti præ omnibus rebus valet ad tincturam albam: quia materia eius propinqua est.

Argentum est corpus perfectum minus tamen quam aurum, & est minoris ponderis auro, & est de partibus lunæ: in humido loco corrumpitur, & eius sapor est acidus: in igne minuitur, & sulphuribus comburitur.

Auri

Auri interiora sunt exteriora argéti, & eius natura est frigida & sicca, & recipit tinctu-ram. Amplius autem aurum est corpus per-fectum & masculinũ, sine superfluitate aut diminutione, quòd si in terra solummodo liquefactione perficeretur, commixta esset Elixir ad rubeum.

Argentum verò corpus perfectum est fœmineum. Quod si im perfecta fusione perficere tur, esset tinctura ad album vel Elixir, quod non est, quia sunt solummodo redacta in na tura ad corpora perfecta. Et si ista perfecta cum imperfectis corporibus commiscerentur, non ideo imperfecta perfecta existe-rent: sed potius eorum perfectio cum im-perfectis diminueretur. Sed si facta fuerit plusquam perfecta in duplo, vel quadruplo, vel centuplo, vel millecuplo, in tantum per-ficiuntur imperfecta cum ipsis, quia natura simpliciter semper operatur, & perfectio in eis simplex est inseparabilis, nisi fortè duce-retur in fugam cum volatili: quia summa vo latilis superat summam fixi corporis. Et cũ corpus perfectum ex ~~argento~~ viuo mundis-simo, & ex tali sulphure rubeo habere possu mus ad Elixir rubeum, & argẽtum similiter ad Elixir albũ: ideo eligeremus ea ad Elixir nostrum, pro materia nostra, quia hæc duo corpora simpliciter sunt perfecta, digesta, & decocta qualitate naturali, fortiter, sine ali-

Auro

qua mundatione ingeniosa. Quare vtique cum igne nostro artificiali in ipsis operari valemus. Et quamuis natura aliquid perficit, tamen non nisi simpliciter operatur super illud quod habet. Est enim corporibus duplex sulphureitas, quædam est ex argenti viui substantia, in eis inclusa in principio suæ mixtionis, quam dicimus supereminentem. Alterum verò sulphur extraneum suæ naturæ, quam dicimus correspondentem.

Et est Notandum diligentissimè, quod istorum duorum corporum coniunctio est necessaria in hac arte, ad album & ad rubeum. Et sunt duæ rationes, quarum vna est: Cum aurum sit nobilius inter metalla, & magis compactum, perfectum & fixum, tamen si dissoluatur, & in partes minimas separetur, fit spirituale & euolans, sicut Mercurius. & hoc ratione suæ caliditatis: & tunc habet tincturam sine numero, & ista tinctura vocatur sperma masculinum calidum. Si verò argentum soluatur in aquam tepidam, nihilominus manet fixum sicut prius, & nullam aut paucam habet tincturam: est tamen promptum ad ipsam tincturam recipiendam in temperamento calidi & frigidi: & vocatur sperma fœmineum, frigidum & siccum. est ergo conueniens eorum coniunctio. Est & alia ratio, quia cum aurum & argentum

argentum quodlibet istorum per se est difficilis fusionis & liquefactionis, tamen si coniungantur, faciliter fluunt & liquefiunt, vt sciunt aurifabri, facientes consolidaturas ad aurum. Vnde si in lapide nostro esset solummodo alterum istorum duorum, nunquam per aliquod magisterium de facili flueret medicina, neq; tincturam daret. Et si daret tincturam, non tingeret nisi in quantum esset, eo quod non esset receptaculum tincturæ. Hoc totum non intelligas de Luna vulgari, sed de Luna Philosophica, vnde & lunaria dicitur. Ergo consulo vt non opereris nisi cum Mercurio, Sole & Luna. Quoniam totum beneficium artis huius in illis tribus consistit.

De coniunctione corporis & spiritus, & lapidis dissolutione in primam materiam. Cap. III.

Certum est omnẽ rem esse ex eo in quod resoluitur. Nam gelu conuertitur in aquam calore mediante. Clarũ est ergo illud prius fuisse aquam quàm glaciem. Omnia verò metalla ex Mercurio sunt generata, ideo ipsa in ipsum resoluuntur.

Primũ ergo regimẽ lapidis est ipsum dissoluere sicut grossum argentũ viuum, vt in suam primam reducatur materiam: hoc autem totũ fit per argentum viuum, eo quod

ipſum habet poſſe ſolem & lunam in eorum naturam & materiam primam redigere. Sed cum argentum viuum habet in ſe fœculentiam & aduſtionem abſq; in flammatione, & aqueitatis ſubſtantiam: neceſſe eſt ergo eius ſuperflua demere, & abſentia adimplere, ſi completam medicinam ex illo volueris facere. Terram autem fœculentam omnino oportet ſublimatione demere, & abſentia adimplere, ne liuidum in proiectione creet colorem, & aqueitatem ipſius ſimili modo delere, ne & totam materiam in proiectione faciat fugitiuam.

De cuius proprietate eſt, ſubſtantiam medicinæ ſaluare, non aduri, ſed figere, & ab aduſtione defendere. Ideo contingit ex illo creari Saturnum, Iouem, Venerem, ferrum, &c. quod ex impuritate neceſſe eſt accidere.

Eſt notandum, quòd duplex eſt materia prima. Quædam eſt propinqua, quædam verò remota: Materia propinqua eſt argẽtum viuum, remota, eſt aqua: quia argentum viuum prius fuit aqua, & poſtea argentum viuum. Verum ergo principium noſtri operis eſt diſſolutio lapidis, quia corpora ſoluta ad naturã ſpiritus ſunt redacta, quia magis fixa. Nam ſolutio corporis eſt cum coagulatione ſpiritus. Patiens ergo ſis, coque, tere, & incera, & non tędeat te hoc multoties reiterare:

terare: quia quæ imbibuntur, per aquam mollificantur. Quanto magis teris, tanto magis mollificas, & partes grossas subtilias, donec satis existat. Et hæ partes diuiduntur, cum spiritus impastantur, & omnia quæ impastantur ex toto dissoluuntur: & impastatio fit cum nimia contritione, inceratione, & assatione. Nam per contritionem, assationem & ignem, diuiduntur partes ligatæ & viscosæ, quæ sunt in corporibus. Corpora verò soluta & ad naturam spiritus redacta, nunquam separantur, sicut nec aqua per mixta aquæ. Quippe natura lætatur cùm sponsus & sponsa copulantur. Quia intentio operis nostri non est, nisi quòd eligatur purissima Mercurij substantia ex ipsis corporibus, quoniam Elixir constat solummodo ex ipsis.

Primus autem modus Solutionis & naturæ est putrefacere. Sed tamen multæ sunt species putrefactionis & corruptionis. Primum ergo principium naturale est materia sensitiua materialis, prout superius dixi.

Secundum, calor mouens ipsam materiã & putrefactionem. Signa verò putrefactionis est color niger, odor fœtidus, & materia in tactu subtilis & discontinua, ac si esset primus Mercurius. Quia calor agens in humido primo generat nigredinem, quę nigredo est caput corui, hoc est principium operis.

Item nota, quòd ingreſsio, ſubmerſio, cõnexio, coniunctio, complexio, compoſitio & mixtio idem ſignificant in hac arte. Nihil enim ſubmergitur, coniungitur, connectitur, quin & miſceatur. Quia commixtio eſt commiſcibilium per minima, id eſt, per indiuiſibilia ſibi iuncta vnio. Scias etiã firmiter, quod tota fortitudo huius magiſterij nõ eſt niſi in putrefactione. Si enim putridum non fuerit, ſolui nec fundi poterit: & ſi ſolutum non fuerit, ad nihilum deueniet.

Item ſcias, quòd in vnoquoq; opere ſunt tres dimenſiones; ſcilicet latitudo, altitudo & profunditas: & hoc manifeſtè apparet de corpore, quod viſui noſtro ſubiacet. Verbi gratia: Lapis noſter in prima ſui creatione eſt albus, & ita apparet in facie: quare dicimus ipſum frigidum & humidũ quia ita eſt. Vnde ſtudeamus, quare lapis noſter aquaticus, quia frigidus & humidus eſt, naturalis diſpoſitio dicitur corpus manifeſtum ſeu altum. Latitudo autem eſt iſta diſpoſitio media, per quam itur ad profundam diſpoſitionem. Quæ verò media eſt inter profunditatem & altitudinem, tanquam inter contenta, ſeu contraria, eſt impoſsibilis tranſitus per ea, niſi altera qualitas deſtruatur, quoniam frigida & humida eſt eius diſpoſitio alta: deſtruatur ergo altera qualitas, videlicet humiditas per putrefactionem, tunc inſpiſſa-

tur,

tur, & eius humiditas conuertitur in ſiccitatē, & ſic fit tranſitus ab alta ad mediā diſpoſitionem, quæ eſt frigiditas & ſiccitas: & dicitur latitudo, quia tenet à frigido & humido frigiditatem: à ſicco & calido ſiccitatem: ergo media. Poſtquam verò per calorē exiſtentem, frigiditas quæ remanſit in corpore tranſmutatur in caliditatem, quæ ſunt extranea: contraria eſt diſpoſitio profunda, quia caliditas eſt occultum corporis, quod optimè apparet per Ariſtotelem, &c.

De extractione aquæ ex terra.
Cap. IIII.

Poſtquam materia fuerit putrefacta, ad faciendum corpus & ſpiritum, quod tamen impoſsibile eſt fieri niſi in aere, hoc eſt per ſublimationem.

Scias ergo quòd lapis noſter diuiditur in duas partes principales, videlicet in partem ſuperiorem quæ aſcendit, & in partē inferiorem quæ remanet in fundo fixa. Et tamen iſtæ duæ partes concordant in virtute.

Et ideo philoſophus dicit: quod illud quod eſt inferius, eſt ſicut illud quod eſt ſuperius. Et iſta diuiſio eſt neceſſaria, ad perpetrāda miracula rei vnius, ſcilicet lapidis, quę pars inferior eſt terra, quæ dicitur nutrix & fermentū: & pars ſuperior eſt anima, quæ totum lapidem viuificat, & reuiuiſcere facit.

Vnde facta separatione celebrata, coniun ctione lapidis multa miracula perpetrátur. Est notandum, quamuis apud aliquos lapis noster non diuidatur in quatuor partes, videlicet in quatuor elementa in prima operatione, sicut superius dictum est: quatuor partes principales, videlicet vna quæ ascendit superius non fixa: alia quæ remanet inferiùs, quæ dicitur fixa: & terra vel fermentum, quæ totum lapidem nutrit & fermentat, vt dictum est. De illa verò parte non fixa, oportet habere in bona quantitate, & dare lapidi, qui est mundissimus, absq; sorde totus, donec totum lapidem virtute spiritus non fixi superius differat sublimando. Et hoc est quod dicit Philosophus: Ascendit de terra in cœlum. Postea ipsum lapidem sic exaltatum oportet reiterare super marmor, cũ n̄ elemento ab ipso lapide in prima operatione extracto. Elementum illud dicitur aqua lapidis. Et debet toties assari, donec subtilitate lapis iterato descendat in terram, & sic recipit superiorem vim sublimando & inferiorem descendendo, vt corporeum fiat spirituale sublimando, & cum est spirituale fiat iterato corporeum descendendo. Et sic habes gloriam claritatis huius mundi, & fugit à te omnis obscuritas & omnis inopia & ægritudo: quia sic compositus, curat omnem ægritudinem. Et hic lapis totius fortitudinis,

nis, quia nulla est comparatio huius lapidis ad alias fortitudines. Nam vincit visibiliter, omnem rem solidam perforabit, penetrabit & deuincendo conuertit.

Philosophi dixerunt, quòd sola aqua per seipsam omnia facit, omnia soluit, omnia cõgelat, omnia diruit sine alicuius adminiculo. In ipsa solent apparere colores amœni. Permutatio corporis in aquam est tinctura cuiuslibet corporis. Insuper est differentia inter tincturam aquæ & tincturam olei. Nã tinctura aquæ abluit & mundat, & tinctura olei tingit & colorat.

De fundatione seu etiam fusione super terram suam. Cap. V.

Funde igitur aquam super terram suam, & permisce conterendo, statim paulatim imbibendo; hebdomadatim decoquendo, & postea leniter calcinando, quousq; terra bibat de sua aqua quintam sui partem: Scias quod terram oportet nutriri, primò modicè aqua sua, & postea maiori, sicut est videre de infantis educatione: Idcirco multoties contere terram, & paulatim imbibe eam de octo in octo diebus: decoque, & postea mediocriter calcina in igne, ne tędeat te opus multoties reiterare, quia terra fructum non gerit absq; frequenti irrigatione. Vnde cum

aridum fit, vt multum sitiens bibit suum humidum & aqueum: & trituratio non est bona, donec terra & aqua fiat vnum & idem corpus. Ergo non suspendas manum tuam à trituratione & assatione, donec terra sit sicca & alba, quæ albedo generatur ex tali frequenti & sicca trituratione & assatione. Caueas tamē ne imbibas terram nisi paulatim, & cum longa contritione post siccationem terræ. Vnde in hoc est pondus vbiq; notandum, ne scilicet nimia siccitas vel superflua humiditas opus corrumpant. Et in tantum decoque assando, quantum dissolutio exposcit imbibendo.

Nota: Omni vice post calcinationem terræ superfunde aquam terræ temperatæ, videlicet non multum nec parum. Quia si multum, fit pelagus conturbationis: Si parum, comburetur in fauillam, quia suauiter & non festinanter, de octo in octo diebus, terram irrigando, decoquendo & calcinando, donec biberit aquam suam. Continua igitur opus multis vicibus, quia nisi per longum non videbis tincturam, neq; perfectè perficies, donec opus sit perfectum.

Studeas ergo cum in opere fueris omnia signa quæ in qualibet decoctione apparent, in mente recordare, & eorum causas inuestigare. Tres quippe sunt colores principales, niger, albus & citrinus. Cum ergo

egreditur

egreditur nigra, perfecta est, sed nondum completa.

Qualibet ergo vice vigora ignem in calcinatione, quousq; terra egrediatur alba ex ignis fortitudine. Nam sicut calor agens in humido generat nigredinem, ita agens in sicco generat albedinem. Idcirco cum terra non fuerit alba, tere eam cum aqua sua, & iterato eam calcina, quia azoth & ignis terram abluunt, & obscuritatem eius pœnitus ab eo eripiunt. Nam præparatio est cum aqua semper, & qualis sit aptitudo aquæ, talis & erit limpitudo terræ. Et quantò magis fuerit ablutio, tantò magis erit & alba terra.

Vnde quidam philosophus ait: Cum inueneris ipsum nigrum, scias hoc initium operis esse. Post verò putrefactionem rubescit non rubedine vera: etiam citrinescit: De quo quidam philosophorum ait:

Sæpius rubescit, & sæpius citrinescit, sæpius liquescit, & sæpius etiam coagulatur ante veram albedinem. Vnde alius dicit:

Seipsum dissoluit, seipsum coagulat, seipsum rubore decorat. Ante albedinem etiam fit viridis. Apparet etiam ante albedinem color pauonis. Vnde quidam sic ait:

Scias quòd omnes colores mundi qui ex cogitari possunt apparent ante albedinē, & deinde albedo sequitur vera. Quidam ait.

Vtilitas eius expectanda est. Igitur tam diu decoquatur, donec purus appareat velu ti oculi pisciū elucescunt, & tunc scias quod noster lapis in rectitudine est coagulatus. Alius philosophus ait.

Cum albedinem inueneris supereminen tem in omnibus, ratus esto, quòd in illa albe dine rubedo est occulta, & tunc non oportet illa extrahere, verumtamen decoquere donec totaliter rubedo fiat. Sed tamen inter veram rubedinem & veram albedinem citri num grisei coloris. De quo sic dicitur.

Calore ignis augmentato peruenitur ad citrinum. Et alius. Cinerem ne vilipendas, quia Deus reddet ei liquefactionem, & tunc vltimo Rex dyademate rubeo diuino nutu coronatur. Oportet te ergo hoc magisterium tentare. Nam compositio non erit sine matrimonio, & putrefactione. Et matrimonium est commiscere subtile cum spisso, & putrefacere, terere & assare, rigare quousq; cōmisceatur insimul, vt fiat vnū, & nō sit diuersitas sicut aqua mixta aquæ. Tūc conabitur spissum subtile retinere, & conabitur anima pugnare cum igne & pati ipsum, & conabitur spiritus submergi, & cum corporibus fundi.

Scias

Scias autem, cum corpus miscueris cum humiditate, & ipsi aduenerit ignis caliditas, vertitur humiditas super corpus, & soluit ipsum, & tunc non potest spiritus ab eo exire, quia imbibit se in igne, & spiritus aliâs sunt fugabiles, quousq; commisceătur cum corpore, tunc conatur pugnare cum igne & eius flamma, attamen non conueniunt istæ partes nisi cum bona temperatione, continuatione & longo labore. Antiqui verò philosophi lapidi nostro imposuerunt multa nomina, vt amalgama, vitriolum, sanguinē propter colorem rubeum, alijsque nominibus infinitis, vocauerunt ipsum ferrum, propter impossibilem fusionem. Nam istud corpus cum priuatur humiditate, necesse est corpus siccum non fluere, quod prius per humiditatem fluebat, & erat volatile. Nam necessario corpora figuntur per priuationē humiditatis, quæ à philosophis dicitur calcinatio, & rei putrefactio seu puluerisatio ab humiditate partes consolidatas, & per calcinationem spiritus iam figuntur, & fit molle durum, & volatile fixum, & sic mutatur de natura in naturam.

Turba dicit: Fiat mutatio complexionū, videlicet à frigida & humida in calidam & siccam, seu à flegmatica in colericam secundum medicos. Calore solis & leui decoctione coagulantur spiritus. Intenso verò & ni-

mio calore destruitur opus, vt ait Bonellus. Quoniam si incenderis ignem fortem ante incrementum rubei, fit quod nihil nobis prodest. Nam omnes philosophi & veri, ignem leuem asserunt fieri, & testantur propter rationes ante dictas. Inquiunt enim, quòd nos oportet suauiter regere ignem, donec sulphur nostrum fiat incremabile. Vnde de semine: Semina non oportet metere, donec tempus messis aduenerit. Philosophi hunc lapidem nostrum vocauerunt Salamandram, quia sicut Salamandra solo igne nutritur & viuit, id est, perficitur, ita & noster lapis.

De modo sublimationis terræ. Cap. VI.

Quidam magnus philosophus inquit: In fecibus est quod quæris. Recipiantur ergo feces, cum de alembico extrahuntur, & terantur fortiter, & imbibantur cum aqua sua, & in lento igne vel sole exsiccentur, & hoc multoties fiat. Nam ex tali præparatione habilitatur fumus ille ad sublimandum. Vnde dicit Geber: Ex multiplici ergo reiteratione imbibitionis & assationis, maior pars eius aqueitatis deletur. Residuum verò per sublimationem.

Accipiantur ergo feces prædictæ, & aptētur ad sublimandum, administrando eis primò

mò ignem lentum proportionabiliter maiorem, quouſq; fumus ille mundus & albus aſcendat, & ſi primò non fiat, reiteretur toties ſuper eaſdem feces imbibitio, donec ita fiant, & vltimò ſine fecibus quæ adhærent, tunc vna pars fixa contingit ex illis. Secundùm verò eius diuerſam operationem, diuerſitas medicinæ creatur, aliquando Saturnus, aut Iupiter, &c.

Nullus autem debet ſublimare terram ad opera ſophiſtica, ſed ſolummodo ad Elixir noſtrum. Et non miſceas illud quod remanet deorſum, cum illo, quod aſcendit ſurſum, ſed pone vnumquodq; ad partem: quoniam illud quod in fundo remanet, reiterabis ad ſublimandum per Mercurium incorruptum, donec totum aſcendat. Et conſidera bene quòd nunquam debes procedere ad fuſionem modò prædicto, videlicet ad lapidem philoſophicum, niſi ipſum prius ſublimes, cum nõ fiat vnio corporis & ſpiritus, niſi per ſublimationem.

Primò eſt materia ſublimanda, eſt & figenda: cum præceſſerit vnio conueniens, fixio ſequatur. Fixam autem materiam non facias volatilem, & materiæ fixæ partem vnam, & Mercurij præparati partes duas ſimul bene incorpora, poſtea ſublima, ſublimatum collige, & ſemper illud quod in fundo remanet iterato cum

nouo Mercurio contere, per modum prædictum, quousq; totum fuerit sublimatum. Nam secundum philosophum, vis sulphuris albi non vrentis congelat Mercurium. Et illud est res optima nostri magisterij, per quã fit elixir ad argentũ. Et si fuerit sulphur optimũ cũ rubore clarũ, & fuerit in eo vis argenteitatis sulphuris non vrẽtis, erit res ex qua fit elixir ad aurum Et vt tradunt philosophi fiat primo sulphur ad album ad argentum, & postea ad rubeum ad aurum, quia non fit aurum, nisi prius fuerit argentum. Quippe nulla res potest venire à primo ad tertium, nisi per secundum, quia non est transitus ab extremo ad extremum, nisi per medium. ergo non potest fieri ex nigro perfectè citrinum, nisi prius fuerit album, eo quod citrinum ex minimo rubeo & albo purissimo est compositum. Nec potest fieri de citrino album, nisi prius fuerit nigrum.

Sic aurum non potest fieri argentum, nisi prius fuerit corruptum & nigrum. Quia melius non potest fieri deterius, nisi per corruptionem sui: quoniam corruptio vnius est generatio alterius. Idcirco qui vult aurum conuertere in argentum, sic agat per corruptionem, ac argentum in aurum: quia sulphur eorum non vrens, per maiorem ignis digestionem potest fieri sulphur rubeum, quia citrinatio nihil aliud est quàm

completa

completa digeſtio. Nigredo nil quàm ablutio. Calor namque agens in humido, primò efficit nigredinem. Et calor in ſicco cauſat albedinem, nec non in albo citrinitatem & nimiam rubedinem. Fit enim ſulphur album & rubeũ ex vna metallorum materia, ad plenum depurata, modo tamen diuerſitate decocta & digeſta. Idcirco in argento viuo eſt ſulphur album, ſicut in auro ſulphur rubeum. Et omnino non eſt ſulphur tale ſuper terram, nec album, nec rubeũ, niſi quod in iſtis corporibus exiſtit. Et ideo præparanda ſunt corpora ſubtiliter, vt ſulphur eorũ, & argentum viuum ex ipſis habere poſsimus, ex quo aurum & argentum efficiebatur ſubtus terram. Quia niſi aurum & argentum viderem, dicerem proculdubiò Alchimiam non eſſe veram. Ipſa enim ſunt corpora lucentia quibus inſunt radij tingẽtes, qui tingunt cætera corpora in albedinem & rubedinem, ſecundum quod fuerint præparata. Alembicus verò & cucurbita debent coniungi, ita quod Mercurius non poſsit exire, quia nõ ſublimatur niſi virtute aeris: & ideo ſi locum apertũ inuenerit, euolat in fumo, & perit magiſteriũ. Quoniã totius opis intentio non eſt aliud, niſi vt ſumatur lapis in capitulo notus. Scias quòd hic eſt lapis quem ſciunt philoſophi, qui habet virtutes ſuper omnes virtutes lapidum, quem pone in va-

se philosophico, ad sublimandum, & cum eo sublimetur lapis, donec in vltima sublimatione purificetur.

Et iste est primus ordo, quæ prima operatio appellatur, quæ fit vt purissima & subtilissima substantia eliciatur.

Secunda est solutio, vt materia soluatur in aquam.

Tertia putrefactio, quoniam Morienes dicit: Nunquam fuit aliquid animatum, ad natiuitatem adductum, nec aliquid crescens, nisi per putrefactionem & mutationem: ita oportet fieri putrefactionem, quia corruptio vnius est alterius generatio.

Quarta est ablutio: oportet enim quòd illa res putrefacta & sordida abluatur, & mũdetur à corrumpente impuritate. Et bene dixerunt: quia quàm diu manet aqua super terram, tantò magis terra abluitur, & ceratur, ita quod ablutio & ceratio idem sunt.

Quinta est coagulatio: oportet enim qđ aqua suauiter coquendo in sole nostro in terram mutetur, & perfectè coaguletur & desiccetur, & in puluerem vertatur.

Sexta est calcinatio. Vnde scias, quòd res calcinata est magis apta, quàm non calcinata, & est simpliciter fixio. Vnde fuerunt multi philosophi, qui calcinationem dixerunt fixionem, & bene dixerunt: quia omnes isti modi sunt in sublimatone. Pro certo enim

si quis

si quis perfectè sublimat, hic totũ opus perpetrat.

Et scias quod hoc totum perficitur in vno furno, & in vno vase. Et has septem dispositiones quilibet intelligens potest perficere. Igitur non sis negligens in sublimatione. Qualis enim fuerit mundatio, talis erit & perfectio.

Modò volo tibi narrare quid sit Sublimatio.

Sublimatio est eleuatio partium subtilissimarum à partibus fixis. Partes non fixæ eleuantur per fumum, id est, per ventum: quia sicut diximus, oportet custodire ne fugiant, imò cum partibus fixis fixantur, & remanẽt, & velociorem fusionem præstant. Intelligas veram sublimationem esse quando facimus separationem partium, quæ superius eleuãtur ab hijs, quæ inferius remanent: Imò volumus quod simul suo proprio conueniant, quia in lapide nostro prius primam purificationem quæ per solutionem perficitur, non inuenimus aliquod diminutum vel superfluum.

Propter hoc dixit Geber: Cum eo sublimetur lapis, donec vltimò deueniat in sublimationis puritatem. Dixit enim cum eo, hoc est, sine alio adiuncto, vel alia extranea

re, propter hoc decepti ſunt omnes laborantes, qui ſublimant cum fæcibus & neſciunt quid faciũt: vel quis ſit lapis philoſophicus, & nihil proficiunt: quia ſublimationem philoſophicam ignorant.

Geber dicit: Eſt enim lapis philoſophorum vna medicina, in qua totum magiſteriũ conſiſtit, cui non admiſcetur extraneum, neque diminuitur, niſi quod ſuperfluum eſt in operatione amoueatur, & eſt prima purificatio, quæ per ſublimationem perficitur. Iam ſufficienter demonſtraui, quando velis facere noſtram ſublimationem, quod in noſtro lapide nil addas vel diminuas, imò totam ſubſtantiam in vaſe rato ponas, prout diximus in prima diſpoſitione, firmiter claudendo: & pone ipſum in furnum, & coapta cum cineribus ſubtus & inferius, ita quòd duæ partes vaſis ſint diſcoopertę tam diu quouſque materia diſſoluatur, & poſtea adminiſtra ignem lentum, donec maior pars in puluerem vertatur, quod fit in xxx. diebus. & quando factæ ſunt operationes quas diximus, facta eſt ſublimatio, ſolutio, diſtillatio, deſcenſio, putrefactio, ablutio, ceratio, coagulatio, vel fixio. Et ſcias quòd philoſophi poſuerunt multa talia & diuerſa nomina operationum & laborum, quæ tamen in rei veritate non ſunt niſi vnum & idem, & vnica operatione omnia ſimul & ſemel, & eodẽ tem-

tempore & labore perpetrãtur: & hoc ideo fecerunt vt esset indignis scientia obscura. Item philosophus dicit: Vt enim terra cum aqua imbuitur & teritur, & per temperatum nostri solis calorem desiccatur, & in terram vertitur tota materia, qui saltem perfectè scit facere nostram operationem. Vnde dixit Hermes pater philosophorum: Vis eius integra est si versa fuerit in terram, id est, aqua vertatur in terram.

De multiplicatione & fixione lapidis. Cap. VII.

Sequitur de copulatione pulueris, vt fructum ferant, & fructus eorum in æternũ permaneat, & docebo pulueres sublimatos figere, vt igne permanere possint, & corporibus adunari & commisceri.

Est autem fixio rei fugientis conueniens ad ignem aptatio. Causa verò eius inuentionis est, vt omnis tinctura omnisque alteratio præparetur, & in alteram mutetur naturam. Figitur autem sic: Recipe illud quod est sublimatum, & diuide illud per cucurbitas seu vrinalia, prout quantitas materiæ requirit. & signum fixionis eius est, quando materia non plus ascendit in alembicum. Vel poteris ignem vigorare excellenter, & tunc statim apparet. Vel pone de corpore super laminam ferream, si manet fixum non reiteras

Deinde recipe vrinalia prædicta æqualiter, & ponendo super furnum reuerberationis & administra primo ignem lentum cinericum, per plures dies, donec per talem ignẽ non videris plus aſcendere, tũc modicè fortifica ignem, quem continua per ſex aut decem horas, & cum nihil videris aſcẽdere ſeu eleuari, circumdabis igne fortiſsimo, quem continua donec materia ſit fixa.

Et eſt ſciendum, quod ſpiritus & anima non vniuntur vero modo niſi calore: quia tunc omnes colores qui in mundo excogitari poſſunt apparent, & tunc firmatur & perficitur opus in vno colore, ſcilicet albedine, & ibi conueniunt omnes colores. Dealbatio enim eſt operis initium, & totius corporis firmamentum. Nec deinde in diuerſos colores variatur, præterquam in rubeũ, in quo eſt vlterius finis.

Citrinatio verò eſt, quæ fit inter album & rubeum, & non dicitur color perfectus. In decoctione verò poſt albedinem non poteris errare. Nam ignis regimen paulatim augmentatur: poſt albedinem ad citrinitaté peruenitur, & deinde ad rubedinem vt prædixi. Et ſcitote quod argẽtum viuum eſt ignis, corpora comburens, mortificans, & cõſtringens vno regimine. Et quanto magis teruntur corpora & miſcentur, tanto magis habilitantur & attenuantur. Alius philoſophus

dicit

dicit: quod ignis incensus superabundans facit exhalare humidum, sed frigidum ignis facit perire opus.

Nota, regimen ignis sic secundum naturā & exemplo quatuor temporum regatur. In primò tempore, scilicet hyeme, terra concipit. In secūdò scilicet Vere producit herbas & flores. In tertiò scilicet æstate, maturantur fructus. In autumno verò, id est quartò tempore, colliguntur fructus. Vnde in opere nostro à simili in prima operatione Mercurius mortificatur, & totum opus vertitur in puluerem, & terra concipit vt in aliam vertatur naturam, vnde in ista decoctiōe fit nigra. In secunda ascendit naturam suam dealbādo. In tertia iam fructus apparēt: quia tūc apparet rubedo, quæ est in fine operis. In quarta maturātur fructus, & ex eis colligūntur. Hęc de fixatione sufficiunt.

De modo proijciendi medicinam, & tingendi quodlibet metallum in solem & lunam.
Cap. VIII.

De promisso finem compleui huic vsque, magisterium magnum, ad Elixir excellentissimum album & rubeum faciendum. Hic finaliter dicam de modo proijciendi, qui est complementum operis, & lætitia desiderata & expectata. Album verò Elixir dealbat

vſque ad infinitum,& quodcunque metallũ deducit ad albedinem perfectam. Sed ſciendum eſt, quòd vnum metallum leuius altero ad Elixir deducitur. Propinqua enim perfectius quã remota. Et cum inuenimus metallum perfectum & multum propinquum, & vitium imperfectionis excuſatur in ipſo propinquo per multum remota, quæ verò metalla multum remota ſeu propinqua ſunt in multis libris ſatis claret.

Et quia Elixir album vel rubeum multũ ſpirituale ſit,vltra naturam tamen operatur, non eſt mirum quod illud commiſcibile eſt corporis,ſuper quo proijcitur, ſolummodò liquefacit illud.

Graue etiam eſt ſuper mille millia proijcere,& illa in continenti penetrare. Quare vobis vnum ſecretum magnum tradã. Commiſcẽda eſt vna pars cum mille partibus corporis vicinioris,& hoc totum claude in vno vaſe firmiter & apto: & ponendum eſt illud in furnum fuſionis per tres dies, donec inſeparabiliter fuerit totum coniunctum.

Et illud eſt opus trium dierum: tunc ad infinitum proijcienda eſt vna pars illius corporis coniuncti ſuper mille partes cuiuſcunque corporis. Propinquiora tamen ſunt viciniora ſemper. Et illud eſt opus vnius diei ſeu horæ vel minutæ.

Eſt & alius modus proijciendi. Recipe partes

partes centũ Mercurij cum ſale & aceto abluti, & pone in crucibulo ſuper ignem: cum autem fumare incipit, proijce partem vnam ſuper has centum partes Mercurij & fit totũ medicina. Deinde pone partem vnam iſtius medicinæ ſuper alias partes centum Mercurij, ad ignem feruentem: & eſt adhuc medicina, & ſic conſequenter. In vltima proiectione tranſmutat vna pars medicinæ vltimò congelatæ, centum partes Mercurij in verũ aurum vel argentum, ſecundum quod Elixir præparatum fuerit. Item alius modus proijciendi: Pone partem vnam medicinæ prædictæ ſuper ſexaginta partes Mercurij abluti, & pone in vas vitreum, & claude vas optimè ne reſpiret, & pone ad cineres calidos per tres dies, & ſi tua medicina retinuerit Mercurium, ſcias medicinam tuam eſſe perfectam: tunc oẽs iſtæ ſexaginta partes ſunt medicina quemadmodum prima. Et per iſtum modum poteris probare excellentiam Elixiris, quod ſemper ſic eſt augmentandũ. Aliquando vna pars medicinę conuertit 50. vel 100. vel 200. vel etiam 1000. vel vſque ad infinitum partes. Et ſemper illud totum eſt medicina quod de Mercurio retinetur, & perfectè coagulatur. Modus autem operis eſt iſte, vt proijcias partem vnam medicinæ prædictæ ſuper partes 100. auri fuſi, & facit ipſum frangibile, & totum erit medicina, cu-

ius vna pars proiecta super 100. cuiuslibet metalli fusi conuertit ipsum in aurum optimum. Et si proieceris super lunam, simili modo conuertit omnia corpora in lunam. per eundem modum poteris conuertere Solem in Lunam, in Venerem, Saturnum, Iouem & Martem.

Si autem medicina vel Elixir prædictum non haberet ingressum. Recipe de lapide in prima operatione extracto, & Mercurij prędicti ana, & simul misce & incorpora, in lapide terendo, & deinde balneo distillando, vt melius coniungatur, postea desicca. Et si vis, poteris recipere aquam per alembicum, & hoc toties reiterare imbibendo, incorporando, desiccando, quousque prædicta medicina cum prædicto Mercurio præparato incorporetur: quo facto pone totum in vrinale habens fundum rotundum, & supposito cooperatorio reuerberationis, dabis ignem candelæ & cineris per gradus suos, vt suprà monstratum est. Et quando tibi videbitur, adde paulatim de Mercurio prædicto, quousque materia prædicta figatur, & efficiatur fusibilis plus quàm cera. Et sic habebis Elixir, seu lapidem verum philosophorum completum, qui conuertit Mercurium, & omne corpus imperfectum in Solem & Lunam, quo melior haberi non potest.

Epilo-

Epilogatio totius.

Dico ergo totius operis ſumma non eſt aliud, niſi vt ſumatur lapis in capitulis librorum notus, & cum operis inſtantia aſsiduetur ſuper ipſum opus ſublimationis primi gradus, vt à corrumpente mundetur impuritate. Deinde cum ipſo ſoluto ſubtilietur ipſius addimentum album vel rubeum, donec in vltimo ſublimationis modo volatile fiat.

Adhuc verò cum fixionis modis figatur, donec in ignis aſperitate totum quieſcat. Deinde verò fixam partem cum non fixa parte reſeruata per modum ſolutionis & ſublimationis volatilem facias, & volatile fixum, & fixum ſolutum: ac iterato volatile, & volatile fixum, quouſque fluat, & alteret in complemento ſolifico & lunifico certo. Et hoc modo operatur arcanum precioſiſsimum ſuper omne mundi precium precioſum, omniumque philoſophorum theſaurus incomparabilis.

INCIPIT SEMITA SEMITAE.

Et est tractatulus breuis & compēdiosus simul, & vtilis intelligenti, in quo principaliter pro parte prodit lapidem vegetabilem ab alijs penitus absconditum subtiliter intuenti.

REVERENDE pater pias aures inclina, & intellige qd Mercurius est sperma omnium metallorum decoctum, & imperfectum in ventre terræ calore sulphureo, & secundum varietatem sulphureá ipsius, metalla in terra generantur diuersa. Et sic ipsorum primordialis materia est vna, & naturaliter sola actione maiori vel minori, adurente vel non adurente diuersimodè operatur, & in hoc omnes philosophi concordant. Et hoc demonstrabo taliter: Quia certum est, quod omnis res de eo & ex eo est in quod resoluitur, & est verum exemplum & consimile. Si glacies commutatur in aquam mediante calore, ergo, prius fuit aqua: sed omnia metalla conuertuntur in Mercurium, ergo iste Mercurius est prima mate-

materia eorum. Modum autem conuertendi infrà docebo. Illo habito, soluitur opinio eorum, qui dicunt species metallorum conuerti non posse: & hoc verum est, vt ipsi dicunt, nisi in materiam primam reducantur. Reductio autem ipsorum est facilis in primam materiam, vt ostendam: & transmutatio est facilis & possibilis. Nam omne crescens vel nascens multiplicatur in sua specie, vt homines, arbores, grana & huiusmodi. Nam ex vno grano mille generantur. Ergo possibile est augeri res vsq; in infinitum. Ex prædictis apparet subtiliter intuenti, philosophos in suis libris dixisse obscura, sed vera. Dixerunt enim quòd lapis noster est ex corpore & anima & spiritu, & verum dicunt. Nam corpus imperfectum com parauerũt corpori, propter hoc quod est in firmum, & aquam spiritum dixerunt, & verè spiritus est: quia corpori imperfecto & per se mortuo vitam tribuit, quam prius nõ habebat, & in meliorem formam producit. Fermentum animam dixerunt, quod sicut infrà dicetur corpori imperfecto similiter vitam tribuit, & in sui naturam eleuat & conuertit. Philosophus dicit: Cõuerte naturas, & quod quæris inuenies. & hoc est verum: Nã in nostro magisterio primò facimus de grosso gracile, id est, de corpore spiritum, & postmodum de humido siccum, id est, de a-

qua terram & sic naturas conuertimus, & facimus superius inferius, quod fit quando spiritus efficitur corpus, & econuersò corpus fit spiritus. Itē lapis noster vt dicunt philosophi fit ex vna re, & in vno vase, & verū dicūt. Nam totum magisterium fit cum aqua nostra, & ex ea. Nam ipsa corpora soluit vt dictum est, non tamen ea solutione prout credunt ignari, scilicet quod conuertatur in aquam nubis. Et ipsa eadem calcinat, & in terram reducit. Ipsa eadem corpora in cinerem trāsformat, & ea incinerat, & dealbat, & mūdificat iuxta verbū Morienis, qui ait: Quod azoth & ignis Latonem mundificant, id est, abluunt, & eius obscuritatem pœnitus ab eo eripiunt. Laton enim est corpus immundum, azoth argentum viuum. Et corpora diuersa coniungit, præparata modo prædicto, coniunctione tali, quod nec ignis nec actus potest ea separare ab igneitatis combustione: & eorum vnum irruendo in aliud mutatio subtiliat corpora, non subtiliatione vulgari, vt idiotæ siue inexperti credentes, sic quod sublimare sit superius ascendere. Et ideo accipiunt corpora calcinata, & admiscent spiritibus sublimatis, scilicet Mercurio, arsenico & sulphure, &c. & faciunt per ignem fortem sublimare, id est corpora ascendere cum spiritibus, & dicunt quod corpora tunc sunt sublimata. Et sunt delusi: quia adhuc

huc inueniunt corpora immunda cum spiri tibus plus quàm fuissent prius. Ideo nostrũ sublimare non est sursum ascendere: sed sub limare philosophorum est de re vilissima & corrupta (à terra) alteram facere magis puram: vt cum dicimus ille est sublimatus in episcopũ, id est in digniori statu exaltatus seu positus. Sic etiá dicimus corpora in aliam. i. meliorem naturam conuersam, seu exaltatam: vnde sublimare idem est quod subtiliare, quod totum facit aqua nostra. Et sic intel ligenda est sublimatio philosophica, in qua multi sunt decepti. Aqua etiam nostra mortificat, illuminat, mundificat, & viuificat, & apparere facit colores nigros primo in mortificatione corporis, dum in terram conuertitur, & postmodum apparent multi colores, & varij ante dealbationem, quorum omnium finis albedo. In commixtione verò aquæ & corporis fermenti, id est, præparati corporis infiniti colores apparent. Et sic apparet quod nostrum magisterium est ex vno, & cum vno fit, & est ex quatuor, & ex tribus vnum.

Vnde scias pater quod philosophi mul tiplicauerunt nomina mixti lapidis, & hoc vt absconderent eum. Et dixerunt lapidem mixtum corporeum & spiritualem, & non sunt mentiti, prout sapiens intelligere potest. Nam ibi est corpus & spiritus, &

corpus tantum est spirituale in solutione, & spiritus factus est, & corporale est in coniunctione spiritus cum corpore. Et fermentum quidam vocant, quidá vocant ipsum æs.

Morienes dicit: Quia scientia nostri ingenij, id est magisterij assimulatur ordini in creatione hominis. Nam primò fit coitus, secundò conceptio, tertiò impregnatio, quartum est ortus, quintum est nutrimentum vel nutritio.

Hęc verba faciam te intelligere: quoniam sperma nostrum quod est argentum viuum, cum terræ coniungitur, scilicet corpori imperfecto quæ terra mater dicitur: quia terra est mater omnium elementorum: tunc coitus dicitur. Cumque terra aliquantulum secum retinet argentum viuum, tunc dicitur conceptio, & cum masculus agit in fœminam, id est, argentum viuum in terram. Et hoc est quod philosophi dixerunt, quod magisterium nostrum non est nisi masculus & fœmina, & ipsorum coniunctio. Adueniente ergo aqua, id est, argento viuo in terra crescit & augmentatur: quia terra dealbatur, & tunc impraegnatio vocatur. Deinde fermentum coagulatur, id est coniungitur cum corpore imperfecto præparato, vt dictum est, quousque fiat vnum colore & aspectu, & tunc dicitur ortus: quia tunc natus est lapis noster qui vocatur

Rex

Rex à philoſophis, vt dicitur in Turba philoſophorum: Honorate regem noſtrum ab igne venientem, diademate aureo coronatum, & inclinate ei vſque ad perfectam perfectionis ætatem, ſcilicet ipſum alimentando quouſq; ad perfectam perueniat ętatem, Cuius pater eſt Sol, mater verò Luna. Luna pro corpore imperfecto accipiatur, Sol verò pro corpore perfecto.

Quintò & vltimò ſequitur alimentum, quia quanto magis nutritur, tanto magis augmentatur. Nutritur autem lacte ſuo, id eſt, ſpermate, ex quo fuit ab initio. Imbibitur autem argentũ viuum, ſæpe & ſæpius, quouſq; duas partes bibat vel qd' ſufficiat.

Sequitur nunc practica.

Deſcendamus nunc ad practicam ſicut prius dixi. Debent autem corpora ad primam materiam deduci, adhoc, vt fiat tranſmutatio.

Et vltimò oſtendam tibi præmiſſorum rationem: Rogo ergo te fili, vt practicam meã non vilipendas, quia in ea latet totum magiſterium noſtrum, ſicut fide occulta vidi. Accipe precij libram vnam, & ſit limatura munda, & miſce cum quatuor libris aquæ noſtrę mundatæ, terendo, & incorporando cum ſale modico & aceto, quouſq; totum fiat amalgama. Precio autem optimè amalgamato

pone ipſum in multam quantitatém aquæ vitæ, id eſt Mercurij: & pone totum in vrina li ſuprà ignem cineris noſtri, id eſt, purgati cineris: & fac interius lentiſsimum ignem per diem naturalem, tunc permitte infrigidari, & quando inuenies infrigidatum, cola aquam trans cum omnibus quæ in ea ſunt per pannum lineum, donec pertranſeat per pannum illud, quod de corpore fuerit reſolutum, pars vero quæ non poterit exire, ponatur ad partem.

Deinde recipe illud quod remanſit in pãno, & iterum cum noua aqua benedicta reponas ad ignem cum vaſe prædicto per diẽ naturalem, poſtea cola vt prius. Et ſic toties reitera, donec totum corpus in aquam conuertatur, id eſt in primam materiam, quæ eſt aqua noſtra. Quo facto, totam illam aquam pone in vaſe vitreo, & decoque ſuper ignẽ lentum, quouſq; videas in ſuperficie eius nigredinẽ apparere: quam remoue ſubtiliter quotidie colligendo, donec totũ corpus ſol uatur in terram meram, & toties quoties melius potes, & iterum coquendo & nigredinẽ tollendo quouſq; nil appareat nigredinis, & aqua, id eſt argentum viuum appareat clara, tunc habes aquam & terram.

Deinde accipe totam terram iſtam, id eſt, nigredinem quam collegiſti, & pone ipſam in vaſe vitreo, & ſuperfunde de aqua prædicta

dicta benedicta, donec nihil emineat, & natet super eam, & coque eã tamdiu leui igne per decem dies, tere, & iterum impone aquam, & coque: sic deinceps, id est, terrá sic coagulatam & cum aqua inspissatam sine appositione alterius aquæ decoques forti igne, vt suprà, quousq; terra fiat alba & clara, Qua mundificata & dealbata, vt dictum est, aqua vitę quę cum dicta terra coagulata mediante calore leui inspissata fuerit, decoque forti igne in cucurbita forti, alembico super posito, donec quicquid aquæ ibi fuerit, descendat per alembicum, & terra remaneat calcinata. Tunc accipe de fermento quocunq; quartam sui partem, puta, si libra fuerit corporis imperfecti scilicet precij, accipias ex fermento scilicet sole vel Luna libras tres. Et illud fermentum sit solutũ, & terra factũ, sicut corpus imperfectũ, & eodem modo & ordine præparatum insimul cõiunge, & imbibe cum aqua benedicta prædicta, id est, cum aqua quæ ascendit alembicum, & coque per tres dies aut plures: tunc iterum aqua sua imbibe, & coque vt prius, & hoc toties reitera, quousq; hęc duo corpora vnum remaneant, id est in vnum reducãtur. Quod perpendes, color nõ variatur in eis. Deinde super eas fundendo aquam prædictã per se paulatim, quousq; dum bibat quantum possit bibere, semper dando eis nouam aquam.

Nam in ista coniunctione corporum spiritus miscetur cum eis & fit vnum cum eis, & conuertitur in naturam ipsorum, corporibus prædictis mundatis: Et sic germen conuertitur cum corporibus prædictis moderatis vel mundatis, quod ante non poterant propter eorum immunditiam & grossitiẽ: & in eis crescit & suum augmentat, vt in ea multiplicetur multitudine magna,

Recapitulatio omnium prædictorum.

Nunc reuertar pater reuerende ad prius dicta singulariter applicãdo super perfectiones philosophorũ antiquorum, & verba eorum obscura importabilia & abscondita. Si verò iudices verba Philosophorum, intelliges, & ita vera verba protulisse affirmes.

Primum verbum nostri magisterij siue operis est argenti viui reductio (corporis) id est, cupri, vel alij metalli, in argẽtum viuum reductio. Et istud est quod philosophi vocãt Solutionem, quæ est fundamentum artis, vt dicit Franciscus. Nisi corpora solueritis, inuanũ laboratis. De qua solutione loquitur Parmenides in Turba. Quam solutionẽ audientes ignari putant aquam nubis esse. Si autem nostros libros legissent, & intellexissent, scirent vtiq; aquam esse permanentem, absq; suo corpore, cum quo coniuncta, facta est vnum permanens. Non est ergo solutio philoso-

philoſophorum aqua nubis, ſed corporum in aquam liquidam cōuerſio, ex quo primo procreata fuerunt; ſcilicet in argentum viuum, Sicut glacies conuertitur in aquam, ex qua prius fuit. Ecce per Dei gratiam iam habes primum elementum, quod eſt aqua, & ipſius ſcilicet corporis in primam materiam reductio. Secundum verbum: Quod fit terra: & hoc eſt quod philoſophi dixerunt: Egreſsio terræ aqua concurrit. Sic habes ſecundum elementum quod eſt terra.

Tertium verbum eſt terræ mundificatio, de qua dicit Morienes: Hæc aqua cum terra putrefit & mundificatur, &c. Philoſophus: Iunge ſiccum humido, Siccum namque eſt terra, humidum verò aqua. Ecce iam habes aquam per ſe, & terram per ſe, & terram dealbatam cum aqua.

Quartum verbum eſt, Quod aqua poſsit euaporare, ſublimatione ſiue aſcenſione efficitur ipſa terra aerea, quę prius erat inſpiſſata cum terra & coagulata, & ſic habes terram, aquam & aerem. Hoc eſt quod philoſophus dixit in libro Turbæ: Ipſum dealbate, & cito igne ſublimate, quouſq; ex eo exeat ſpiritus, id eſt argentum viuum, quod in eo inuenies, qui dicitur auis Hermetis, & pullus Hermogenis, & remanet terra calcinata in fundo quæ eſt vis ignea, id eſt, igneæ naturæ. Et ſic habes quatuor elementa, hoc eſt

teria ignis, & illa terra calcinata quæ est pulnis, de quo dicit Morienes: Cinerem qui in fundo est non vilipendas, quia est in inferiori loco, & est terra corporis, quia est sperma tuum: in eo enim est diadema ordinis.

Postmodum cum prædicta terra fermentum pone, quod scilicet fermentum philosophi animam vocant. Et hoc ideo, quia sicut corpus humanum sine anima nil valet, immò est sicut terra mortua: sic & corpus immundum absq; eius fermento, id est, eius anima, nil valet.

Nam fermentum corpus imperfectũ præparat, & ad naturam suam conuertit vt dictum est. Et non est fermentum nisi Sol & Luna, tantum istis appropriatis planetis cõspirans in naturali similitudine. Et hoc est quod Morienes dicit: Nisi corpus immundum mundaueris ac dealbaueris, & in eo animam mittas, nil in magisterio direxisti. Et tunc spiritus coniungitur, & gaudet cum eis, & figitur. Quia alteratur aqua, & omnia grossa subtilia fiunt.

Et hoc est quod dicit Astanus in Turba, spiritus non cõiungitur corporibus donec a suis immundicijs perfectè fuerint denudata. Et in hac coniunctione maxima apparent miracula, quia omnes colores qui in mundo excogitari possunt, apparent, & corpus imperfectum colore fermenti, firmo mediante

mediante fermento coloratur, vt dicit Barsen. O pie pater augeat Deus in te spiritum intellectus, vt quod dicturus sum mente perpendas. Elementa enim non generantur nisi ex proprio spermate, sperma autem est argentum viuum. Sicut patet in generatione hominis, quia non est alicuius rei commixtio, nisi per sperma, & in vegetabilibus nisi semen, quãtum ad generationem & augmẽtationem ipsorum. Alij subtilius intuentes sublimant Mercurium, & figunt, & coniungunt cum corporibus, & tamen nihil inueniunt. Causa erroris est: Nam semen non potest permutari, nec prout est vel fuit, nec proficit nisi proijciatur in matricem mulieris. Sic Mechardus Philosophus dicit: Nisi proijciatur lapis in matricem mulieris, vt ipsum nutriat, non proficit. O mi pater sic habes ad votum descriptionem lapidis philosophorum.

Laus Deo.

Explicit tractatulus Arnoldi de noua Villa Papæ Benedicto vndecimo transmissus ~~1533~~. Verius anno 13.33.

CLANGOR BVCCINAE

TRACTATVS MIRAbilis, simul & attentissimus, ex quadam vetustissima scriptura excerptus.

DE LAPIDE PHILOSOPHOrum satis fideliter, simul & physicaliter omnibus philosophis edisserens:

IN nomine domini Amen. Buccinæ clangor de lapide benedicto philosophico, Qui operationis & virtutis genere mirabiliter intonat, De quo varias philosophi posuerunt sententias & scripturas. Vnde de prima essentia philosophus primus Thales Milesius dicit: Antiquissimum entium Deus, ingenitum, æternum, Vnde & Pythagoras dicit: Dico deum ante omnia fuisse, cum eo nihil fuit cum fuit. Et intellige, quod Deus cũ solus fuisset in principio creauit vnam substantiam, quam primam materiam nominamus. Et ex illa substantia alias quatuor res creauit, ignem, aerem, aquam & terram. Ex quibus iam creatis omnia creauit, tam sublimium quam inferiorum. Et sic ante omnia

alia

alia præter materiam primam, quatuor creauit elementa, ex quibus postea quod voluit creauit, diuersas scilicet naturas: Vnde Deus suo verbo creauit, quibus dixit: Estote, & facta sunt, scilicet quatuor elementa & alia. Ex ijs ergo quatuor elementis omnia sunt creata tanquam ex radice, cœlum, throni, angeli, stellæ, Sol, Luna, mare, ac omnia quæ in mari sunt, quę varia sunt, & non similia: quorum naturas Deus diuersas fecit sicut creationes, eo quòd ex diuersis creatæ sunt elementis. Nam si ex vno creatæ essent elemento, conuenientes haberēt naturas. Sed quia hæc diuersa elementa cum commiscentur suas amittunt naturas, eo quòd calidum frigido commixtum, nec calidum nec frigidū fit: humidum verò sicco mixtum, nec humidum fit nec siccum. Ideo creaturæ inde exeuntes naturas habent diuersas. Quarum creaturarum quasdam ex vno creauit elemento, & sunt angeli, quos ex solo igne creauit, & ex duobus elementis, scilicet ex igne & aere, creata sunt illa tria, scilicet Sol, Luna, & stellę. Ideo sunt angeli soli Luna & stellis lucidiores, eo quòd vno singulari quod est quartum rarius, creati sunt. Sol verò Luna & stellæ ex ignis & aeris composito sunt creati: animæ autem (vt dicunt Philosophi) quæ hodie & post, quotidie corporibus infundūtur, de nouo in vtero matris nō crean

tur à nouo, ſed ſunt creatæ ex ſolo igne ex primordiali principio vniuerſorum, & fouentur in mente & potentia creatoris vſq; ad præfinitum tempus, quando infundi debent corpori nouo, tanquam materiæ præiacenti, & hoc per medium quod eſt ſpiritus infunduntur corpori. Et à corpore non recedunt, niſi ſpiritus prius receſſerit & euanuerit: quo receſſo & euanito, recedit & anima, licet theologi dicant, quòd anima corpori infunditur, & infundendo creatur. Et Deus delectatur in hoc, quod quotidie nouas creat animas, & hoc ex prima materia. Iterum creauit Deus cœlum ex aqua & aere. Cœlum quoque ex duobus eſt compoſitum, ex altero rariorum ſcilicet ex aere, & ex altero denſiorum, ſcilicet aqua. Et ex tribus ſcilicet elementis creauit Deus volatilia, bruta animalia, ac vegetabilia. Vnde volatilia ex igne & aere & aqua creata ſunt, eo quod volatilia, & omnia ſpiritum habentia in vegetabilibus ex aere, aqua, & terra creata ſunt, vegetabilius tamen nihil ignis materia eſt. In vegitabilibus ignis elementum in aeris calore abſconditus, ſolum ineſt. Ignis autem ſpiſſus non ineſt niſi ſpiritum & animam habentibus. Ex quatuor autem elementis pater noſter Adam & filij eius, ex igne, aere, aqua, ſimul & terra creati ſunt. Et omne quod ex vna creauit

Deus

Deus essentia non moritur, nisi in die iudicij. Mortis enim diffinitio est compositi disiunctio. Incompositi autem nulla est disiunctio, vnde non est mortis & animæ à corpore separatio. Ex duobus autem vel tribus vel quatuor compositis, vnumquodq; compositum separari necesse est, quod est mortis. Et scito quod nullum compositum igne carens, comedit nec bibit, nec dormit. Et qualiter cum angeli ex igne sint creati, cur non comedunt? cum dicitur ignem esse, quod comedit. Respondetur, quod ignis simplex non comedit, verum spissus ignis. Non enim sunt angeli ex spisso igne, verum ex tenuissimo tenuissimi ignis & simplici. Igitur ex tenuissimo creati igne non dormiunt, nec comedunt, nec bibunt.

Nota quod quatuor sunt qualitates primæ, scilicet caliditas, siccitas, frigiditas, & humiditas: & dicuntur primæ qualitates, quia ex ipsis omnia componuntur elementa, & omnia elementantur, & omnia complexionantur. Et elementa sunt de simplicibus qualitatibus. Ideo posse habent conuertere & mutare materiam de qualitate in qualitatem, aliquando in siccum, aliquando in humidum, aliquando in calidum, & aliquando in frigidum, secundum quod diuisio naturæ est confortata per complexionem suorũ elementorum, vel etiam debilitata. Et quali-

tates ſunt ſicut materia elementorum, in quas ipſa ponunt ſuas formas. Suut & in eis retentæ, ſicut eius natura demonſtrat in omni generatione. Item vnum ſolum elementum non poteſt corrumpi neque generari in ſeipſo, quia non eſt ibi ſufficiens natura, quare oportet eſſe plura. Item illa natura eſt vna ſubtilis ſubſtantia, in quam qualitates elementorum intrant. Ideo illæ qualitates elementorum de illo magis ad ſe trahunt in quo plus abundant. Et ſic qualitates ſunt ſicut materia elementorum, in quas ipſa ponunt ſuas formas, & in eis ſunt retentæ, ſicut eius natura demonſtrat in omni generatione: & in ſubtili ſubſtantia condenſantur in omni generatione, & in ſubtili ſubſtantia condenſant ſe qualitates elementorum. Et ſi iſta natura non fuiſſet de ſubtili ſubſtantia eſſentiali elementorum, tunc illa impura eſſentialitas elementorum non potuiſſet eſſe & dominari in ſubſtantia. Et etiã ſi quodlibet elementum ſeorſum ſecundum ſuam naturam eſſet minerale, tunc illa ſubſtantia non poſſet eam penetrare, nec ingreſſum habere, neque colorare. Ergo propter iſtam proprietatem illud conuenit, quod ignis prædominetur in ſubſtantia prędicta elementorum, ſecundum ſuam maneriem. Hæc Raymundus.

Item corpora ſub concauitate orbis Lu-

næ à creatore condita participiant quatuor elementis, quatuor humoribus naturalibus, ſcilicet: Colera, Sanguis, Phlegma, & Melancholia: Quatuor complexionibus: Caliditas, Frigiditas, Humiditas, & ſiccitas: Quatuor coloribus principalibus, Album, nigrum, citrinum, rubeum. Quatuor ſaporibus, Inſipidus, acidus, dulcis & amarus. Quatuor odoribus, bonus, fœtidus, acutus, & remiſſus. Duobus ſexibus, maſculinus & fœmininus, ſecundum eorum tres dimenſiones, ſcilicet altitudinis, longitudinis & profunditatis.

Altitudo communis, eſt eius manifeſtũ: Profundum, eſt eius occultum: & latitudo horum medium participat. Ergo omnia corpora ſecundum has tres dimenſiones prædictas omnibus modis habent conſyderari. Idcirco corpus ſi in ſua altitudine eſt terreum, in eo eſt quid frigidum, ſiccum & melancholicum, amarum, acidum, fœtidum, nigrum, & fœmineum. Et per conſequens in ſuo profundo eſt aereum, calidum, humidum, ſanguineum, citrinum, dulce, odoriferum, maſculinum. Et ſi in vno latere eſt aquaticum, ſequitur quod ſit frigidum & humidum, album, inſipidum, redolens, fœtidũ, fœmininum. Et per conſequens in alio latere erit igneum, calidum, ſiccum, rubeum,

amarum, acutum, & masculinũ. Et hæc sunt ligamina quibus corpora omnia ad inuicem coniunguntur, quod in corporibus liquefactis clarissimè deprehenditur, scilicet auro, argento, plumbo, stanno, ferro, & sandarico. Quoniam de proprietate cuiuslibet elementi est, habere in se contrarietatem, & agere in suum contrarium.

Et nota quod quatuor sunt elementa, scilicet ignis, aer, aqua, & terra, Quia quodlibet eorum est compositum ex duabus primis qualitatibus, & non ex pluribus, sicut ignis ex caliditate & siccitate, aer ex calido & humido, aqua ex frigido & humido, terra ex frigido & sicco. Item caliditas in igne est eius qualitas essentialis, & siccitas eius qualitas accidentalis. In aere humiditas est eius qualitas essentialis, caliditas verò accidentalis. In aqua humiditas est eius principale vel essentiale, sed frigiditas est eius accidenle. In terra siccitas est eius principale principium vel essentiale, & frigiditas accidentale. Item ignis est calidus propriè & siccus à proprietate. Nam caliditas maior est in re, à qualitatibus quàm à proprietate. Ita intellige de alijs qualitatibus elementorum. Item de principio elementorum quatuor dicit Mycretis. Scito quod terra prius fuerat aqua, deinde in lapidem versa & petrosa facta est, aqua vero prius fuerat aer, deinde liquefactus

quefactus

quefactus est,& inspissatus & in aquam versus est. aeris autem principium ignis erat, quia ex igne spisso. Ignis verò principio caret, suo creatore excepto. Et nosce, quod terra corpus aquę est, de terra autem fit homo. Ignis autem tribus non desistit elementis, quo & tria persistunt. Et de elementorũ eorum gradibus dicimus. Quia ignis prout est in mixtione, est calidus in quarto gradu, & siccus in tertio. Et quia caliditas sibi inest in primo, patet, quia nil calidius eo: & quod sic cum secundariò inest ei, patet quod si esset in eo tanta siccitas, quanta caliditas, quam cito calefaceret tam cito desiccaret, quod non contingit. Et aqua frigida est in quarto gradu, & humida in tertio, quia etsi tendit in contrarium, vt possit calefieri, cum non potest congelari in siccum, sua manente frigiditate, & ita magis est frigida, quàm humida. Nota, scripsi sicut reperi, sed mihi videtur contrarium. Aer primò est humidus in quarto gradu, secundariò calidus in medio tertij, Quia humiditas obtundit caliditatem. Terra primò est sicca in quarto, secundariò frigida in medio tertij. Et ita fit circulatio omnium elemẽtorum. Ignis caliditatẽ infundit aeri, Aer humiditatem suam per caliditatem rarefactam infundit aquæ. Aqua frigiditatem suam immittit terræ per calorẽ aeris eam desiccando. Et terra desiccata

ſiccitatem ſuam frigefactam, humefactam, & calefactam infundit aeri. Itaq; recuperat ignis caliditatem ſuam remiſſam præ qualitatibus aliorum elementorum. Aer ſimiliter humiditatem, aqua frigiditatem, terra ſiccitatem ſuam. Et ſic ſecundum iſtam mixtionem fit mixtio elementorum. Eſt ergo ignis in aqua, quia eſt in aere exiſtente in terra. Et aqua eſt in igne, quia eſt in terra exiſtente in igne: & terra eſt in aere, quia eſt in igne exiſtente in aere. Et ita eſt eorum mixtio terminabilis ad quamcunq; proportionem. Item dicit Raymundus, in principio in theorica Teſtamẽti: Quia primordiale principium vniuerſorum eſt vna natura, quam Deus creauit ex nihilo, in vna pura ſubſtantia, quam quintam eſſentiam vocamus, in qua tota natura comprehenditur. De iſta ſubſtantia diuiſa in tres partes, ſecundum ſuam eſſentiam de puriori, creauit Deus angelos & cœlum empyreum, per iſtam claritatem & per veritatem participant puræ animæ cum angelis in natura, per quam participationem eſt inter illam perfecta vnio in glorificatione. Et de ſecunda creauit Deus cœlum, id eſt, firmamentum, planetas, ſcilicet Solem & Lunam, & omnes ſtellas. Et de tertia parte quæ erat minus pura, creauit Deus iſtum mũdum. Et iſtud habes intelligere, nõ ſicut tibi traditur, ſed ſicut to

tum

tum fuit creatum nſimul, ad voluntatem creatoris ſuperioris ſine aliqua ſucceſsione operationis, & ſine materia præcedēte, quæ reſpiciat ſucceſsionem generis: quia non eſſet creatio nec opus diuinum, quæ reſpicit ad creatorem dominum ent tatis, ducta ſumentificaliter pro creatione de nihilo in vera entitate ſubſtantiali. quamobrem hoc quod dixi & iam dicā, velis intelligere cum ſpiritu ſumentifico & non groſſo, nec vulgari: quia hic loquimur ad reſpectum naturæ opus, cui habes aſsimilari in noſtro magiſterio. Et ideo tibi dicimus cū ſermone exempli, vt nos intelligas bene, ſicut iá dictum eſt. Quia ſupremus creator diuiſit iſtam partem minus puram in quinq; partes. Ex vna parte puriori creauit Deus quintam eſſentiam, ſubſtantiam elementorum, quæ participat cum re cœleſti. Et iſtam diuiſit in quatuor partes: Prima purior datur igni, quem creauit Deus ex ſecunda parte de natura elementorum. Secunda iſtius pura attribuitur aeri, qui creatus eſt ex tertia parte minus pura naturæ elementorum, & tertia minus pura datur aquę, quod eſt elementum creatum de quarta parte minus pura de natura elementorum. Et quarta minus pura datur elemento terreſtri, quod fuit creatū de quinta parte minus pura totius naturæ elementorum. Et quanto natura eſt minus perfecta,

tanto magis appetit perfectionem sui, & perficitur vnum cum altero propter concordantiam suarum proprietatum cum suo quinto instrumento, quod est participans cum causa cœlesti. Item, tamen est appetitus perfectionis naturæ, scilicet generationis in corruptionem, & corruptionis in generationē: quia eius instinctius aut appetitus nō venit immediate à creatore naturæ: quod si veniret, res fieret à creatore & non à creatura, vnde esset perfecta sine destructione: & ideo cum venit instinctus à natura, ipsa non potest facere illam rem perfectam nisi perficiatur per scientiam diuinam intellectualem, sicut humana, quæ rectificatur per intelligentiam diuinam Sic per magisterium operis nostri. propter hoc potest intelligere naturam elementorum primorum, post diuisionem tertiæ substantiæ primordialiter creatam Non intelligas quòd eorum substantia sit simplex elementum quintū, sed substantia tertia vel quarta, aut secunda, aut prima, elemētata à parte quinta, quā nos vocamus primordiale, & substantiam simplicem, per quam dictæ substantię quatuor elementales elementatæ sunt, quælibet secundum suam naturam, sicut superius declaratum est. Ista quatuor elementa sic creata, restant vt pura & clara, ratione eorum claræ partis naturę, à qua erunt creata vsque ad tempus prædictū

quod

quod exiuit à natura: aut adhuc vſque ad Anathuel prius prædictum, ſed ex poſt, mortui ſunt homines & animalia, & naſcētia terræ deſiccata, cū deſtructione generationis, ducta à corruptione in generationem, & ex poſt, à generatione in corruptionem. Itaque corpus impurum reſolutū manet hoc, quod contagiauit & corrupit elementa, propter quam corruptionem omnis res viſibilis eſt paruæ durationis: quoniam natura non poteſt facere rem ita perfectam ratione ſuæ materię groſſæ & corruptę, ſicut faciebat in ſuo principio. Imò dum magis continuat ſua operatione, plus deuaſtatur ſupra naturam, imperfectione participádo cum magna corruptione propter materiam quam quotidie inuenerit minus puram elementorum: quia quod ponit nunc ad immutandum ipſam, tunc ponebat ad componendum partes firmiores ligamenti. Et per iſtam potes intelligere omne propheticum quod conſumetur in fine mundi, quando IESVS CHRISTVS venerit iudicare ſeculum per ignem, venientem de cœlo, qui ardebit totum illud quod non erit de veritate quatuor elementorum, & totum ab impuro & malo confundetur in abyſſo, & quod ignis inueniet compoſitum de virtute pura, & ipſe ſupra ſphæram requieſcet viſibiliter in ſempiternum. Et ma-

lum impurum cadet ſupra damnatos, & om nis pura ſuper beatos. Quamobrem poteſt elucidari tuæ conſiderationi, quod in fine quodlibet ibit in ſuum proprium locum, à quo primum venerat, Et intellige adhuc quod iſta propria terra quam calcàmus non eſt verum elementum, imo eſt elementata à ſuo vero quinto elemento. Nec recedit quinta ſubſtantia elementalis â corpore ele mentato de quo terra eſt formata. Sicut cor pus ſine anima, & putrefactio aſsimilata in vnum, vel materia ſine forma compoſita, ab antedicta infecta eſt, per reciprocam actionẽ ad elementa de vno in aliud. Sed in centro terræ eſt virgo & elementum verum, quod ignis non poterit ardere in die tremendo, & ſic de alijs elementis tu cum elucidatione clarè debes intelligere, & coniungere principalem ſubſtantiam, materialem, ſimplicem, quæ cum diuiſione formet formata in vnum contrarium. Cum diuiſione tibi locuti ſumus, non ſeparata ſúbſtántia ipſorum quæ eſt eſſentia quinta, & ſubtràhes omne principale elementum compoſitum. Et vt dixi terra quá nos calcamus non eſt purum elementum, ſed elementata conuenienti elementato. Quia in ſuo centro reperitur quod eſt virgo & verum elemẽtum. Sic & de alijs elementis debes intelligere. Et quicquid non erit de veritate pura elementorum

mentorum

mentorum ardebit, & totaliter annihilabitur in die iudicij. Et tunc elementa manebunt clara & pura, in terra resplendente sicut Cristallum. Et talem faciet supremus creator cum igne cæli, quousque magnus mundus reuertatur ad primam causam, scilicet omnia elementa in suam puram essentiam, quæ post modum non timebit ignem cœli, quia tunc motus supernæ naturæ morabitur in illo sine omni corruptione.

Et scias quòd tria sunt principia omnium rerum, scilicet artificiale, & est Deus conditor omnium rerum. Secundum principium quod dicitur exẽplare, manat ab ipso, quod dicitur sua sapientia. Tertium succedens principiũ, quod dicitur materia creata per ipsum, cum ipsa sapientia quæ procedit ab ipso, & est primordiale elementũ quod nos vocamus Yle, quod declarabimus tibi si bene nos intellexeris, quod etiam non est necesse quod præsumas ipsum perquirere in sua specie simplici, pro incipiendo nostram operationem. quamuis quòd sine quinta essentia non poteris ad finem deducere: Sed debes ipsum quærere in specie composita. quia sicut dixi, cum omnia elementa sint creata à dicta substantia, ab illa viuificantur ad creandum & corrumpendum, quoniam necessarium est sicut apparet per naturam. Quod cum omnis res stans sub globo lunæ,

ſit creata & formata à dicta materia quod Yle vocatur, vt de illa influatur in omni re elementali, & plus in vna quàm in alia ſicut inuenimus per naturam, & quod ibi ſpatietur & eſt ſuum ſolatium: quapropter ſis ſecurus quod nulla res mundi poteſt ſine ipſa creari nec generari: quia ipſa colligat corpus elementare in opere naturæ. Et ideo nos eam vocamus naturam, & primordiale cuiuslibet elementi, quoniam de ipſius ſimplici ſubſtantia elementa quæ ſunt materia naturæ, fuerant purè creata cum diuina ſeparatione, videlicet, aqua, aer, ignis, quę ſunt corpora elementata per dictũ primordiale ſimpliciter elementum, quod eſt in ipſis, & ab ipſo intellectu procedit.

Chronica Methaurea dicit. Quia ſpecies elementorum in ſolis terminis inuenitur, & in dicto principio, quod principium eſt primordiale rerum. Idcirco ſi talem materiam petis intelligere, ſcias ipſum eſſe purum ſubiectum & vnionem formarum, in quo retinetur quælibet forma cum poſſibilitate: quoniam fluxus & labilitas infinitas continet motiones, ſecundum diuerſitatem formarum extremarum & mediarum, quam in ipſam recipit, per aliquam ſimilitudinem cœleſtinarum receptionum, formarum extremarum & mediarum, quæ naſcitur à natura cœleſti, quæ fuit de ſua na-

tura

tura. Et per alias, comparando eam venam directione suæ posſibilitatis. Et per alios vocatur posſibilitas: quia nullam formam habet in ſe actualiter, ſed oportet formam tribuat cum posſibilitate, ſicut modo videndo videntur tenebræ, tali modo intelligatur iſta materia nil de ipſa intelligendo. Et propterea tibi ſcribitur forma mundi qualis eſt. Et illo modo elementa ſunt ordinata in mundo, à quibus quælibet res generatur modo quo apparet, per calidum ſuccedens. Hæc Raymundus Lulij. Item de igne, id eſt, de calido formali dicit. Eximidius in Turbá philoſophorum. Omnium rerum, id eſt, creaturarum initium eſſe naturam quandam, & eam eſſe perpetuam & primam, omnia coquentem, & ad formam debitam & ſpeciem perducentem. Quare dicit perpetuam & primam? Fortè aliquis intelligeret de prima eſſentia, ſcilicet de creatione, ſed non eſt verum. Sed dicit perpetuam, id eſt, ſpiritualem & primam, id eſt, digniorem omnium creaturarum exiſtentium in elementis: quia aliter eſſet falſum. Omnia digerens & coquens, informans calidũ naturale, quo omnia ad ſpecificã formam & figuram deducuntur.

De Luna philoſophica Enigmata diuerſa.

Item Ptolemeus in Almageſto dicit. Quia

ſol non calefacit terram, neque eius virtũtem terræ imprimit niſi mediante luna, quæ inter alia ſydera magis ſolis lumen & calidi tatem eſt receptiua, tanquam medium inter ſolem & terram. Quare vt dicunt philoſophi, duo ſunt impedimenta, quod vnum vir turem ſuam alteri non imprimit, ſcilicet diſtantia remota & medium interueniens Et ſic eſt ibi inter ſolem & terram, quia ſol longe à terra diſtat, & quia ibi luna mediat. Sic quoque in arte noſtra alchimiſtica, ſol tincturam ſolam non perficit niſi mediante luna, quia remotè diſtat, cum ad ipſam ſubtilitatem nondum vt tingat peruenit. & etiam propter ipſa media ſcilicet denſitatē & groſſitiem. Quare neceſſariò requiritur ibi luna, vt ipſum ſolem ſubtiliet, rarum & volatilem faciat, & eius impuritatem ſegreget. Cum ipſa magis ſuo lumine eget, & natura alijs planetis, id eſt, metallis. Ergo dicit Hermes & Ariſtoteles de Plantis: Sol pater eius eſt, luna mater exiſtit. Ergo luna mater & ager in quo ſolare ſeminariq; debet ſemen, & ſic non indigemus alio ex quo lapis noſt r & alchimia noſtra fiat, quàm ſolis & lunæ. Vnde in epiſtola ſolis ad lunam in anno ſolari quando incipit in tenuitate luna cum ſole coniungi, & ab eo illuminari, primò ait ſol: In ſorore mea luna creſcit gradus ſapientiæ veſtræ, & non cum aliquo alio ex ſeruis meis

meis. Ego enim ſum ſicut ſemen ſeminatum in terram bonam, mundam & puram, quod naſcens creſcit, & germinat, & multiplicat, & adfert lucrum ſuo ſeminanti.

Et dicit vltra ſol lunæ: Dabo tibi pulchritudinem meam, lumen ſcilicet ſolare, cum per minima coniuncti fuerimus. Deinde dicit ſoli luna: O ſol, tu mei indiges ſicut gallus indiget gallina, & ego luna indigeo operatione tua. O ſol cum ſis perfectus morib. pater luminum, dominus excelſus, & magnus, calidus & ſiccus. Et ego luna, creſcens frigida & humida; quando copulati fuerimus in æquitate ſtatus & manſione, in qua nõ ſit aliud niſi leue, habẽs ſecũ graue, in quã manſione vacabimus commanendo, & erimus ſimul ſicut vir & mulier vacantes eius generoſo partui. Tunc accipiam à te naturam adulando, id eſt, animam, & fiam propinquitate tua tenuis, & exultabimus tunc pariter exultatione ſpirituali, id eſt, ad modum ſpirituum ſublimatorum, quando aſcẽderimus ordinem ſeniorum ſuperiorum, & lucerna lucis ſcilicet ſolaris infundetur lucernæ meæ, id eſt, lunari: ex te ſcilicet ſol, & ex me ſcilicet luna, fiet infuſio lucis lumini, id eſt, commixtio luminarium, ſcilicet vinũm cum aqua: & ego ſcilicet luna, prohibebo fluxum tuum, priuſquam tu ſol indutus fueris nigredine mea colore atramẽti, poſt

ſolutionem & coagulationem meam, cum intrauerimus domum amoris, tunc coagulabitur corpus meũ, & ego in natiuitate mea ero ſol oriens, & conuertetur corpus meum in decorem ſolarem. Ad hæc reſpondit ſol lunæ: O luna ſi feceris hæc quæ dixiſti, & non veneris mihi in nocumẽtum, reuertetur corpus meum nouum, & poſtea nouam dabo tibi penetrationis virtutem, id eſt, tincturę, per quam potens eris in prælio ignis liquefactionis, & purgationis, ex quo ibis ſine diminutione, & tenebris, ſicut ſol, & non impugnaberis de cætero ſicut æs, plumbum, cum non ſis rebellis. Beatus qui intelligit in eloquio meo, &c. Virtus ſulphuris Mercurij eſt quaſi ſemen paternum, & luna mater, id eſt, propria ſubſtantia Mercurij, ſcilicet, aqueum ſubtile, mixtũ terreo ſubtili, eſt quaſi menſtruum, & hoc eſt argentum viuum, quod Mercurius à philoſophis nominatur. Cum autem Mercurius, id eſt, arg. viu. ſit radix in arte Alchemiæ, quoniã ex eo, ꝑ eum, & in eo ſunt omnia metalla, vt dicunt philoſophi. Verſus: Eſt in Mercurio quicquid quęrunt ſapiẽtes. Nam ſub vmbra ſua viget hæc ſubſtantia quinta: Propter hoc: quia ſua media ſubſtantia eſt incõbuſtibilis, vt dicit Geber: Quia omnis res huius artis eſt de eo, & cum eo: quia omnis tinctura à ſuo ſimili procedit, ſcilicet à Mercurio. Dicũt philoſophãtes:

tes: Huius aũt famoſæ ſciẽtiæ radicalia prin cipia, ſuper quę ipſa fundatur ſunt iſta ſcilicet, Quædã materia vel ſubſtantia ꝓpria argẽti viui & ſulphuris fumoſa & ſubtiliſsima, ex natura prędictorũ ſc. arg. vi. & ſulphuris per noſtrum artificium generata, limpidiſsima & clara, tanquam lachryma, in qua latet & habitat ſpiritus quintæ eſſentiæ. Non aũt eſt ſubſtantia iſta ipſum ſulphur, nec ipſum argẽtum viuum, prout ſunt in natura ſua in mineris ſuis, ſed eſt quædã pars iſtorum ſcilicet duorũ, quæ non ſunt argentum viuum, neque ſulphur, vt dicit Geber. Quę ſubſtantia prædicta, fumoſa & volatilis in propria ſubſtantia exiſtens, in aliam quam argenti viui & ſulphuris naturam fixam & firmã, quæ eſt ignem patiens & ipſum non fugiens, ſed in eo perſeuerans, figitur & mutatur. Vel quæ prius per decoctionem temperatam & continuam per magiſterium huius ſcientiæ cum alijs ad hæc conuenientibus congelatur in lapidem fluentem, figentem, tingentẽ, & in igne perſeuerantẽ. Nota quod principia huius rei ſunt duo, ſcil. materia & agens. Materia autem eſt argentum viuum & ſulphur, ſeu arſenicum, quod idem eſt. Notandum quòd philoſophi dicunt, quòd iſtud argẽtum viuum & ſulphur ſuper quod fundat natura ſuam actionem & operationẽ, eſt argentum viuũ & ſulphur deductum ſeu pro-

ductum ad aliquam naturam aqueam, subtilissimam, clarissimam, albissimam & amœnissimam, quam philosophi vocant argentum viuum, & ad quandam terream materiã subtilissimam, quam vocant sulphur, per artificium, quod philosophi mirabiliter occultauerunt. Est autem istud argentum viuum & istud sulphur vna res, & de vna re exit. Quia vna res sit, patet, quod philosophi nominant dictum argentum viuum sulphur, & dictum sulphur argentum viuum. Vnde Geber: Est lapis vnus, medicina vna, in quo totum magisterium consistit. Secundum est agens, vnde agens mouens ipsam materiam ad corruptionem est calor, qui est instrumentum mouens ad corruptionem. Et non est aliud agens in mundo. Omne corpus passibile reducitur ad sui primam materiam, per operationes suæ naturæ contrarias, quod prima materia est argentum viuum, cum ipsum sit oleum omnium liquabilium & ductibilium. Materia autem prima metallorum est vapor vnctuosus, vtriusque naturam in se habentes, scilicet Mercurij & sulphuris. Item humidum vnctuosum est materia nostri argenti viui philosophici: & substantia suæ vnctuositatis est propria materia essentialis sulphuris. Vbi aperte poteris cognoscere, quod tu non potes fixare vnum sine alio, sicut materia sine aliqua forma,

ma: quare ſtat ſulphur ſicut calor complexio nabilis in ſubſtantia argenti viui, & ſtat ibi ſicut virtus ſpermatis maſculi quod ſtat in ſemine mulieris, vel ſicut alia virtus generatiua. Hæc dicit Raymundus.

Et nil eſt mundi quod non ſit naturaliter compoſitum à ſubſtantia quatuor elementorum, teſtimonio cuiuslibet boni naturalis. & ſecundum ſuas experientias non eſt ſubſtantialiter aliud niſi ex ſulphure & argento viuo puris & mundis, incombuſtibilibus in primo puncto ſuæ creationis, & iſtud eſt principium, vel genus vel materia prima, & ſubſtantia media in quam natura infigit omnes ſuos colores, in figurando diuerſas ſubſtantias. Iſti colores veniunt per proprietatem naturæ quintæ ſulphuris & argenti viui, per inſtinctum ſuæ naturæ. Ex quibus patet quòd in omni loco noſter lapis reperitur ratione ſuarum proprietatum, & per iſtam experientiam cognoſcimus clarè, hãc primam materiam omnium rerum vniuerſalium eſſe, quæ per corruptionem & generationem formantur ſecundum ſuam compoſitionem, & ſicut in omni re de tali materia capiũt omnia mundi ſuam formam ſubſtantialem, ſpiritualem & accidentalem. Igitur in omni loco reperitur, & in omnibus reb. quia, vt dicit Raymũdus: In omnibus rebus poſt vltimam ſuam depurationem reperitur

prima materia omnium rerum in qualibet illarum, in forma Mercurij: quæ materia dicitur genus generatiuum, ens reale, terminus materialis naturæ, in quo natura capit sua principia materialia in actu generationis, quæ est primum subiectum in natura. Tunc enim species in aliam formam quam prius erant permutantur, sed nõ quidem species, sed indiuidua specierum: quoniam ipsa indiuidua actionibus sensibilib. sunt obiecta, eo quod inter se sunt corruptibilia. Species verò cũ sint vniuersales, actionibus sensibilibus non sunt subiectæ, & ideo inter se non sunt corruptibiles. Species verò argenti quæ est argenteitas non permutatur in speciem auri, quę est aureitas, nec econtrà: quia species veræ permutari non possunt, sed indiuidua specierum bene in suam primam reducũtur materiam. Quia cum forma istius fuerit corrupta & in primá materiam resoluta, tũc etiá necessariò introducitur alia noua forma, quia corruptio vnius est generatio alterius: sed quia materia nullo modo ita potest destrui quin sub aliqua maneat forma, vnde destructa vna forma metallorum, immediate introducitur alia, scilicet per trásmutationẽ Mercurij in sulphur, ad nostram operationem quam intendimus. Etiam omne indiuiduũ multiplicat formam suæ speciei, & non alterius, vt dicit Aristoteles & Raymũdus. Et ideo

deo soluta prima corporis forma per elemē-
tationem cōuersam in Mercurium, est in co-
lore subnigro, in odore fœtido, & in tactu
subtili, & discontinuata. In tali autem natu-
ra simplici insunt quatuor elementa compo
sita, separabilia, & resolubilia in aquā Mercu
rij post putrefactionem. Hęc Raymundus.

Et cum dico aqua Mercurialis, nolo intel
ligere Mercurium nudum, sed Mercurium
philosophorum rubeæ substantiæ extractū
à mineris in se habentibus materiam de sul-
phure & Mercurio. Ideo Lilium dicit: Ne-
cesse est congregare sulphur quod denigrat
corpus. Et tale sulphur dicimus aquam
esse, quæ seipsam nigrefacit, albificat, & rubi
ficat, & ipsam fixat. Ideo aqua Mercurialis
est prima materia ab omnibus metallis, &
cum ea soluuntur omnia metalla, quæ in a-
lia non possunt solui aqua. Et si metalla non
soluerētur in eorum primam materiam per
istam aquam Mercurialem, non fieret id
quod quæritur, vt dicit Aristoteles. Et hoc
opus non est opus opificis, sed naturæ, mi-
nistrante opifice & adiuuante eam. Dicit Al
bertus: Quia inter omnes artes Alchimia
plus imitatur naturam, & hoc propter deco
ctionem eius & augmentum, quia decoqui-
tur in aquis metallicis, igneis, rubeis, maxi-
mè habētibus de forma, & minimè de mate-
ria. Nam aliæ artes imitantur naturam simi-

crudum

litudinariè, Alchimia verò mera veritate. Ideo non est debilior natura: quia ars siue artifex tantùm sibi ministrat, ipsa verò naturaliter operatur, & perficitur, & ideo dicitur: Indiges quod in solutione luminarium primo labores, qui primus gradus est operationis vt fiant argentum viuum. Quia dicunt Philosophi: Nisi fiant corpora incorporea, & econuersò, nil operamini. Et non sic intelligas, quod corpus fiat simplex aqua elementalis pura: quia ex tali nullum corpus metallicum procedit, cum simplex non alteretur, neque etiam in foro naturæ persistat, sed bene compositum, id est, grossum: quia vnum solum elementum elementatum, tardam corruptionem facit, & tardam generationem in semetipso. Et propter hoc simplicia elementa modicum prosunt in arte ista: quia in ipsis non sunt essentiæ primæ elementorum, in quibus sunt virtutes quæ mutant, generant, & corrumpunt. Ideo simplicia eleméta sunt extra generationem & corruptionem, & hoc propter caussam, quia non attingunt naturalem humiditatem quæ omnia facit nasci. Etiam si reuerteretur in aquam esset tunc siccũ, per vim, non per naturá ad modum salium vel aluminũ, & sic liquaretur ad ignẽ. Etiam secũdum rei veritatem, si corpus deberet reduci in primũ elementum, secundum istos qui dicunt

quòd

quòd debet reduci in aquam, aqua non fuit primum elementum inter elementa, licet dicant & allegẽt illud Gene.1. vbi dicitur: Spiritus domini ante cœli & terræ creationem ferebatur super aquas, non sequitur ergo quod in ipsa creatione elementorum ipsa aqua fuerit primum elementum, cum elementa aeris & ignis prius fuerunt, vt dictum est suprà. licet bene in nostra operatione inter elementa visibilia quæ à nobis videntur & tanguntur, ipsa aqua sit primum elementum, vnde in arte solum duo sunt elementa formalia quę videntur & tanguntur, scilicet aqua & terra, cum virtualiter sunt quatuor, scilicet aer in aqua & ignis in terra. Quia dicit Rasis: Omnia quæ sub lunari globo inferius à summo condita sunt opifice, quatuor participant elementis, non tantùm per visum, sed etiam per effectum. Nam elementum aqueum vocamus ipsius aquæ humiditatem, aerem vocamus ipsius aeris naturã, Ignem illam virtutem quam habet qua comburit, calcinat, & corpora soluit. Terra est ipsum corpus spissum & grossum per se, & sic aqua & terra à nobis videntur & tanguntur, alia duo in hijs duobus intelliguntur. Ideo sequitur & oportet, vt in arte alchimiæ metalla primò reducantur in Mercurium, id est in argentum viuum, vnde omnium metallorum materia & sperma. Vnde dicit Geber:

Eſt Mercurius decoctus & inſpiſſatus in ventre terræ calore ſulphureo ipſum decoquente. Et ſecundum varietatem ſulphuris & ipſius mulplicationem, diuerſa metalla procreantur in terra: ipſorum enim prima materia eſt vna & eadem, ipſa tamen inter ſe differunt ſola actione accidentali, id eſt decoctione maiori vel minori, temperato vel intemperato, adurenti vel non adurenti. Sic concordantes aſſerunt omnes Philoſophi. Quoniá vnumquodq; illorum ſcilicet argentum viuum & ſulphur conuertitur primò in terream ſubſtantiá: deinde ex hijs ambabus terreis ſubſtantijs reſoluitur quidam fumus tenuiſsimus, ſubtiliſsimus & puriſsimus, propter calorem in viſceribus terræ decoctus & digeſtus, conuertitur in naturam cuiuſdam terræ, & ſic fixionem quandam ſuſcipit & in metallum conuertitur.

Nota, vltimus terminus naturæ recommendationis & tráſmutationis cocti & crudi, ſcilicet ad quam naturaliter tẽdit artiſta, eſt ſubſtantia ſulphuris non vrentis, quod cum fuerit conuerſum, eſt propinqua materia noſtri realis elixiris & puri metalli, prima natura & proxima, alterata tamen per calorem ſui corporis, ſcilicet cũ illa alteratione per quá magis propriè & propinquius poſſit ſuam ſpeciẽ & formam ſuſcipere, cũ voluntate cõcordantiæ naturæ mineralis. Et hæc

humiditas

humiditas nil aliud fuit quàm argentum viuum, erectum à corpore liquefacto intus & foris. Cum hoc argento viuo qualitates sulphuris sunt commixtæ per digestionem. Et ideo est alteratum sicut natura requirit per suum calorem sui ipsius: per conuersionem suæ naturæ est conuersum & congelatũ in sulphur, quia tu potes sentire per naturam quòd nulla alia humiditas cõuertitur magis propriè & promptè in substantiá sulphuris, quàm, in quam qualitates suimet sulphuris sufficienter sunt introductæ per ingenium naturale, quod fit per artificium, quæ humiditas est argentum viuum in forma aquę claræ, sicut lac in mammillis: & sulphur, sicut sperma in testiculis. Illud argentum viuum non habet aliquam contrarietatem quæ sibi à sua complexione veniat, quàre necesse est, quod tale argentum viuum sit nimis temperatum respectu complexionis sui corporis. Quare ergo notifico, quòd materia huius non est argentum viuũ commune, cum tota sua substátia, &c. Causa autẽ quare oporteat metallum ad naturá vaporis reducere, quia videmus omnia generari Mercurio viuo mediante, quo ipsum genitũ fuit. Verbi gratia: Homo genitus fuit à patre mediãte spermate, generat aliũ filiũ mediáte spermate, & sic de alijs: ergo natura Mercurialis est quà pascimur, & nutrimur, sine ipso náq; non est

vita animalium, nec plantarum: ipso enim semoto à re quacunq;, statim sequitur corruptio & mors, cum sit fermentum vitæ & existentiæ rerum vniuersarum, vt dicit Philosophus. Item Raymundus dicit, Quod corpus quod est principale conuertens inconuertibile, primo conuertatur, vt prius illud conuertibile in sulphuris substantiam conuertatur, & congeletur. Quia nullum argentum viuum promptius conuertitur in substantiã sulphuris quàm illud in quo sulphuris qualitates per dissolutionem sufficienter sunt introductæ: nec vllum sulphur promptius argentum viuum congelat quàm illud, in cuius substantia ipsum argentum viuum existit, naturæ & per artis ingenium iam conuersum, id est aurum conuersum in primam materiam. Tunc enim natura naturam amplectitur propriam amicabilius, gaudet ea magis quàm extranea, vt philosophi omnes clamant, natura lætatur sola eius natura, natura solam eius naturam concipit. Et Hermes: nil conuenit rei nisi quod propinquius est illi in sua natura, & generat in illa re proles similes sibi. Hoc est, Si quæris medicinã metalla generantem, de metallis erit eius origo, cum species à suo genere tingatur, vt dicit philosophus. Etiam in habentibus symbolum facilis est transitus, & non sic intelligas quod reducantur metalla in aquam ele-

mentalem

mentalem ſimplicem, quia ex ſimplici nihil fit ſed ex compoſito.

Sequitur Operis inceptio.

Huius artis quatuor ſunt regimina ſiue gradus: Primus gradus regiminis fit calcinando, id eſt, corpus primò debet calcinari. Secundus ſoluendo, quia debet ſolui. Tertius diſtillando, quia debet diſtillari vel ſublimari. Quartus igne leui congelando. Et in iſtis quatuor regiminibus & gradibus cõſiſtit recta & vera præparatio. Ideo corpus & ſpiritus Mercurij ſunt neceſſaria ad perpetranda huius rei miracula, vt dicit Geber. Et ad hanc artem ſolum duo requiruntur vt dicit Hermes. Fiducia in duabus rebus conſiſtit, quibus & tertium adiungitur. Et dicit, tres facies, id eſt, tres ſpecies vidi in vno patre, id eſt progenie. Quia dicit Morienus, quia tres ſpecies ad totum magiſterium ſufficiunt, ſcilicet fumus albus, id eſt, vis quinta, ſcilicet aqua cœleſtis, & leo viridis, & æs Hermetis, ex qua & cum qua præparant ipſum opus in principio, in medio & in fine.

Item Eximidius in Turba Philoſophorum: Per calorem temperatum extrahitur à materia metallica quoddam humidum vnctuoſum, ſubtile, terreo mixtum, & optimè purgatum, quod Elixir vocatur, quo metalla tranſmutantur. Ergo requiritur quod ca-

lor extrinſecus, id eſt, ignis artificialis vel materialis ſit calidus temperatè, ita quod nō excedat calorem intrinſecum, ſcilicet vt calor intrinſecus retineat ſecum ſuum humidū quod naturaliter ſecum trahit: quia ſi calor exterior excedit, tunc humidū vnctuoſum ſubtili terreo mixtum à forti igne euolat, nec in corpore perſeuerat. Oportet igitur quod quicquid eſt ſuperfluū, groſſum & nocuū, per virtutem & decoctionē lentam paulatim purgetur, conſeruetur, ſubtilietur. Item quælibet res mūdi, id eſt omne corpus elementatum, habet in ſe calidum radicale ſeu formale, cauſa cuius perſiſtit, & eſt eius fixum quo perſiſtit, & quo multiplicatur eius ſemen. Et hoc eſt in Mercurio eius media ſubſtantia, in auro eius ſulphur, quæ dirigunt materiam ad finem & formam, & ſpeciem debitam. Et non eſt res adeò frigida quin foueatur ſub calido, ſcilicet in ipſo incluſa tanquam radice, vt dicit philoſophus. Item Mercurij eſt terra ſua propria tinctura, ſubtilis valde, in qua ignis tam ſolis quàm menſtrui retinetur, & ſubtilis media ſubſtantia Mercurij, & onus & fundamentum magiſterij. Et eſt materia ex qua noſtra conficitur medicina, quæ ex argento viuo ducit originem, & ex illa debet creari immediatè: cui alienum noli aliquo modo introducere aliquid, niſi illud

quod

quod fuit ortum de eo in proprietate naturæ suæ : & in isto passu realiter ostenditur doctrinæ filio, quod ista materia de qua componimus medicinam non est argentum viuum in sua natura, cum iam mutatū est in sulphur: nec in tota sua substantia, cum iam extremæ partes, terræ & aquæ fuerint separatæ ab illa media substātia. Imò est lapis benedictus, & spiritus participans duabus extremitatibus. Veruntamen quamuis lapis scilicet sulphur factus sit de sui substantia media, vocatur simpliciter argentum viuum. Quia sulphur illuminat, & ab adustione conseruat, quod est sibi proprium, velut perfectionis signum. Hæc Raymundus.

Et ex vna libra Mercurij vix medium lotonē hoc est, drachmas duas habebis, quod opus in se recipit, & in eo continet ad faciendum tincturam siue Elixir: Dicit Calid. Aqua, id est Mercurius vel argentum viuum non plus ponderis adijcit vel dat corpori, nisi quantum de humiditate metallina secum habet vel in se habet, quia humiditas aquæ transit, & metallina manet. Et candida rubedo æris nostri transformat substantiam metallinam argenti viui in ruborem & in tincturam auream mirabilem.

Semē paternū, & propria substātia Mercurij est mater eius, quia eius menstruum,

quod debet deleri & deponi, & ſolum ſemẽ paternum debet ſeruari & recipi, quod, eſt eius media ſubſtantia quæ perficit & ab vſtione defendit.

Hoc ſemen Mercurij non potes extrahere à Mercurio neq; eius menſtruum, id eſt, humidum ſuperfluum ab eo deponi, niſi mediante coagulo quod tale ſemen in Mercurio coagulet & retineat, ne in humido ſuperfluo etiam recedat, vt coagulum lactis lac coagulat, & eius meliorem ſubſtantiam, id eſt eius mediam ſubſtantiam ad ſe trahit & ſecum retinet. Et ſic ſpiritus, id eſt aqua, non coagulatur niſi mediãte corpore, quod in ea ſit diſſolutum, cum corpora ſint coagulum lactis huius, id eſt, Mercurij: & tale coagulum debet eſſe aut Sol, aut Luna, in ipſo Mercurio ſoluti. Sed tamen ſolummodo Luna ad album, & Sol ad album & ad rubeum opus, quia Sol dicitur ęs Hermetis, cum philoſophi loquuntur ſolum de ære ipſorũ, id eſt, Sole, quoniam talia, vel tale ſunt, vel eſt coagulum quod coagulat Mercurium, id eſt, aquam noſtram. Quia dicit Conſtans in Turba: Nil aliud curate, quoniam duplex eſt argentum viuum, videlicet fixum in ęre, & volatile fugiens, id eſt, Mercurius: retinetq; vnũ aliud quod eſt ſui generis, & à fuga cohibet. Et hic maximum habetis arcanum. Item Raymundus dicit. Quia corpus in

in hac arte est ens metallicum, in quo virtus mineralis spiritus quiescit. Et metalla sunt id, ex quorum spiritu omnis lapis componitur. Spiritus autem dicitur mineralis virtus, in qua naturæ metallorum quiescunt. Et omnis lapis componitur ex spiritu metallorum, & ille spiritus consideratione alchimistarum dicitur Mercurius, quia dicitur prima & proxima natura considerata in hac arte, & prima metallorum materia, & habet reduci super terram adhuc, vt si aliquid de spiritu remansit cum terra, quod dictus spiritus sublimetur per sublimationem ignis tertij gradus, & conuertetur in terram foliatam, quæ dicitur quinta essentia terræ metallorum, & ab aliquibus philosophis argẽtum viuum, vel Mercurius, vel sulphur naturæ. Et terra tunc inferius manens vel puluis, dicitur fex & scoria, puluis damnatus quo non indiges, quia est puluis vituperatus, qui modica suflatione euanescit: tamen argẽtum viuum exuberatum est terra corporis, cum menstruo simul transiens per alembicum: & sulphur naturæ est spiritus metallorum sublimatus, & conuersus in terram foliatam, quæ est prima & proxima materia metallorum. Prima materia dicitur etiam terra foliata. Est autem necessarium quod spiritus exuberatus conuertatur in terram foliatam per sublimationem, vt

ſeparetur mundum ab immundo, ſubtile à ſpiſſo vel groſſo terreſtri, & vt ſpiritus viuificans trahatur ſicut viſus baſiliſci in animalibus, & ſulphur in fuſione metallorum. Item neceſſe eſt vt cuſtodias ſpiritum quintæ eſſentiæ ſi aliquid vis facere, qui dependet à prima re, ſicut forma formarum, quæ ſe poſuit in quatuor naturis honorabilibus, & vocatur anima elementorum. Et propter hoc, quia omnis forma ſubſtantialis deſcendit immediatè à re propinqua quintá, volumus quod vocetur mater omnium aliarum formarum. Et non debes intelligere quòd iſta forma vel ſpiritus ſit calida vel frigida, vel humida vel ſicca, nec maſculus nec fœmina: ſed bene debes intelligere, quòd ratione ſuæ magnæ perfectionis ipſa participat cum qualibet aliarum quatuor naturarum: quia ſine illo nõ eſſet complexio in aliquo complexionato, ſicut nos videmus manifeſtè & cognoſcimus cum certa experientia in ligamento, & cõiunctione, & commixtione quatuor elementorũ, quæ per ſuã contrariam qualitatem repugnant: quam repugnantiam dicta contraria elementa non poſſunt concordare, quod ipſa vnirentur in vnum, niſi eſſet hoc honorabile mediũ, quod vadit confusè per omnia elementa, & participat cum qualibet ſuarũ naturarũ, & facit pacem inter inimicos. Hæc Raymũdus. Virtus

tus sulphuris Mercurij est quasi semen primum, vnaq; mater. Inde dicit, pater eius est Sol, id est sulphur, lunaq; mater existit, id est, propria substantia Mercurij, scilicet, aqueũ subtile mixtum terreo subtili, est quasi menstruum: nutrix eius terra est, scilicet terreum subtile in quo habet humidum radicale. Et terra dicitur mater elementorum, quia portat filium in ventre suo, hoc tantum est dicere, id est, quod oportet eum nutrire ex pura prima substantia: & filius dicitur corpus aut terra foliata, id est spiritus & corpus mortuum, & opus quod spiritus in quo tota vis est iungitur inseparabiliter suo subtili terreo magno & suaui ingenio: iunge humidum sicco, & lætabitur, quia humidũ est spiritus & anima, siccũ dicitur terra aut corpus mortuũ. Ideo animas corporũ ingredi non possunt nisi mediante spiritu. Et opus quod manifestemus occultum, scilicet calidum & siccum, & occultemus manifestum, scilicet frigidum & humidum. Item lapis est spiritus humidus aqueus, sed Mercurius noster, id est tinctura, extrahitur ex incorruptibili grano, procreatũ virtute diuina: & pro certo hic Mercurius non est vulgaris, non enim coagularetur ita cito. Item ante omnia erit proficuum, spiritũ scilicet Mercurium, a suis superfluitatibus mundare, & ex eo substantiam elicere, in qua non est superfluam

humiditatem aqueam inuenire, nec terreã ſubſtantiam combuſtibilem opus inficientem, ſed tantummodo ſubſtantiam eius vnctuoſam aeream in qua latet ſpiritus quintæ eſſentiæ, cuius ſolius magiſtraliter eſt aurũ corrumpere, & in ſui primam materiam trãs formare: eſt autem maximum in arte ſecretum, & ab antiquis penitus celatum: ipſum enim aurum perfectiſsimè volatizat, & in ſpiritualitatem tranſmutat. Cuius operationis modus eſt, ſicut ſcis, &c.

Item tinctura eſt compoſitio lapidis, ignis, & aeris, auri vel argẽti. Vel ſic: Eſt quoddam compoſitum ex igne & aere auri vel argenti. Vel ſic: Eſt corpus tingens ortum & compoſitum à duobus elementis, ſcilicet ignis & aeris, auri ad rubeũ, & argenti ad album. Iſtæ diffinitiones ſunt prout tinctura in hac arte conſideratur, ſecundũ quas poteris notare, quòd omnis tinctura alchimiſtica neceſſario habet eſſe ex iá dictis metallis. Quia ſimile producit ſibi ſimile in natura naturaliter & artificialiter. Nam aurũ ita eſt principium omnibus artificiantibus. Qui ergo aliquid ſignificare vult, nõ quærat lapidem vel plantam, ſed ignem, qui eſt principium ignificationis. Igitur fili, ſi aliquis voluerit aurificare metaphoricè, non quærat ſulphur, vel alumẽ vel arſenicum, ſed quærat aurũ quod eſt principium aurificationis,

Tingere

Tingere eſt tingendo tinctum in ſuam naturam transformare, & ſecum ſine vlla ſeparatione permanere, vt in natura figentis, tingentis & tincti.

Lapis eſt corpus compoſitum ex quinta metallorum eſſentia. Quæ alias dicitur argentum viuum, deductum de eorum potentia in actum per magiſterium omnium principiorum huius artis.

Oleum eſt limoſitas omnium metallorum natans ſuper menſtruum poſt diſſolutionem illorum. Eſt autem neceſſarium vt corpora in oleum conuertantur, quia ſi non conuertantur in ſeipſis ſolida remanebunt, & quod quærimus non fiet, & ſequeretur priuatio omnium principiorum huius artis.

Menſtruum eſt id, ratione cuius corpora metallorum naturali diſſolutione diſſoluuntur, & ſpiritus eorum de potentia ducuntur ad actum, & ſecundum illam diffinitionem demonſtratur quod diſſolutio metallorum non debet fieri niſi cum prędicto principio: & ſi fieret aliter nihil fieret in effectu.

Elixir autem philoſophorum componitur ex tribus, ſcilicet lapide lunari, ſolari, & Mercuriali.

In lunari exiſtit ſulphur album, in ſolari ſulphur rubeũ, & lapis Mercurij amplectitur vtranque naturam albam & rubeam, &

hæc est fortitudo totius magisterij.

Item Rasis dicit, album & rubeum, ex vna radice procedunt, nullo alterius generis corpore interueniente pullulant, id est, ex sole: ipso enim sole absente, Mercurius priuatur effectu, quia ex materia & forma fit tantummodo generatio vera. Et dicitur in Floribus secretorum: Fac matrimonium inter virum rubicundum, & vxorem suam candidam, & totum habebis magisterium. Et in speculo dicitur, lapis Philosophicus ex re vili consurgit in preciosissimum thesaurum, id est, ex spermate auri in matricem Mercurij proiectum per coitum, id est, per commixtionem primam. Ideo dicit Verax: Cum componitur scilicet Sol cum suo simili, scilicet Mercurio, erit germen prægnans. Nam anima, spiritus, & tinctura, possunt tunc ab ipsis per ignem temperatum extrahi.

Item natura huius lapidis albi siue rubei talis est, quod tenet medium inter metalla & argentum viuum. Nam viuum argentum nullo modo potest cum metallis vniri sine medio, sicut anima non potest vniri cũ corpore sine spiritu, qui tenet medium inter animam & corpus, & sic tenet spiritus medium inter corpus & animam. Et propter hoc dicunt sapientes. Nostrum æs sicut homo habet spiritum, corpus, & animam: pro-

pter

pter quod dixerũt tria, & hæc tria ſunt vnũ, & in vno ſunt tria, ſpiritus, corpus, & anima ſunt vnum, & omnia ſunt ex vno. Et hæc præparatio eſt, quam vocant conuerſionem & diuiſionem, quia vertitur de re in rem, ſicut conuertitur in matrice ſemen hominis in præparatione naturali de re in rem, donec formatur inde homo perfectus, ex quo fuit radix eius & principium. Nec mutatur ab hac nec exit à radice ſua & diuiſione de re ad rem ſine ingreſsione alterius rei ſuper ipſum: niſi ſanguis menſtruorũ ex quo fuit ſemen, id eſt, ex ſanguine ei ſimili, & in ipſo facit incrementum eius. Et ſimiliter ouum ſine ingreſsione alterius rei ſuper eo conuertitur de ſtatu in ſtatum, & diuiditur de re in rem, & fit demũ pullus volans ſicut aliud à quo habuit radicem & principium. Et ſimiliter omnia terræ naſcentia, putreſcũt & mutantur, & ingreditur ſuper ea corruptio, deinde germinant & augmentantur ſicut augmenta ex quibus habuerunt radicem & principium.

Et propter hoc mineralia non nutriuntur vt exeant à radice, ſed redit ad id vnumquodque quod fuit, nec conuertitur ex hoc ad aliud. Et qui aliud dicit falſum dicit. Hæc eſt ergo conuerſio & diuiſio quam volunt ſapientes.

Item ſperma philoſophorũm eſt aqua vi- Sperma

ua, terra autem eſt corpus imperfectum. Quæ terra meritò dicitur matrix, quia ipſa eſt mater omnium elementorum. Ideo quãdo ſperma Mercurij coniungitur cum terra corporis, diſſoluitur in aquam ſpermatis, & fit aqua ſine diuiſione vna. Item totum beneficium huius artis eſt in ſole & Mercurio. Etenim ipſa in vnum coniuncta, lapidem philoſophorum conſtituunt, & tincturam habent infinitam: nam in corpore acquirit colorem ſanguine rubicundiorem. Modicum quippe talis coloris in album, id eſt, in lunam infuſum, conuertit albi magnam quantitatem in citrinum colorem. Præparatio autem harum rerum à principio vſque ad finem eſt aqua fixa honorata: nam illa manifeſtat tincturam in proiectione, & ipſa eſt mediatrix inter contraria, & ipſa eadem eſt principium medium & vltimum. Intelligens iſta, apprehendit ſapientiam. Et nota quòd illud quod non eſt bonum in corpore imperfecto, perficiatur per illud quod eſt bonum in corpore perfecto: quia corpus perfectum in ſua groſsitie permanens, minimè virtutem habere poteſt ſeparandi terram ſulphuream, à commixto imperfecto, & conuertendi ipſum commixtum imperfectum ad ſuam perfectam naturam. Neceſſe eſt ergo, quod corpus perfectum ſubtilietur antequam habeat talem virtutem.

Eſt

Eſt autem ſubtiliatum quando ad argentei-
tatem viuam eſt reductum. Et cum ipſa argé
teitas viua corporis perfecti ſit fixa, figit ar-
genteitatem viuam non fixam ipſius corpo-
ris imperfecti. Sed argenteitas viua non fixa
quę eſt in corporibus imperfectis, cum ſua
fuga & velocitate abſtrahit argéteitatem vi-
uam fixam, à corporibus perfectis, & facit il-
lam ilicò penetrare, transformare, glorifica-
re, & omnino perficere. Certum eſt enim
quòd omnis res eſt de eo, & ex eo in quo re-
ſoluitur. Sed omnia metalla reducuntur ad
argenteitatem viuam, ergo fuerunt argentũ
viuum. Et ſic ſoluitur oppoſitio illorum qui
dicunt, ſpecies metallorum non poſſe tranſ-
mutari, quod verum eſt vt aſſerunt ipſi, niſi
ad primam reducantur materiam. Tunc e-
nim habetur proprium ſperma metallorum,
ex quo metalla artificialiter generantur. ſi-
cut enim fuerunt generata metalla per natu
ram à proprio ſpermate metallorum, ita poſ
ſunt generari ab eodẽ ſpermate p partẽ po-
tiſsimè. Quia argentum viuum corporum
perfectorũ eſt fixum, cum ſit calore ſulphu-
reo in ventre terræ decoctũ actione medio-
cri ſeu temperata. Sulphureitas verò fixa, &
argenteitas viua fixa, in profundo ſubſtan-
tiæ auri & argenti ſunt ſubſtantia fixa. Et ta-
lis ſubſtantia ſubtiliſsima & puriſsima eſt, fa
cillimæ, & tenuiſsimæ liquefactionis ad mo-

dum ceræ, & est fixa super ignis pugnam. Per dictum ergo sulphur, & per dictum argentum viuum coagulant argentum viuum, & ipsum in naturam solificam & lunificam conuertunt, & etiam conuertunt omnia corpora metallica & imperfecta, ad naturam perfectam, solificam & lunificam. Ergo ex prædictis operatur ars, vt ista scientia in paucis diebus vel horis, quod natura facit in mille annis.

Nota, Omne sal fixum ponitur pro corpore vel pro retinaculo. Et tale sal extrahitur à rebus calcinatis, & sal nostrum quod est tinctura extrahitur à calce metallorum per putrefactionem, vsque totum compositum exuat suam naturam, & induat alienam.

De tali sale dicit Senior: Primò fit cinis, postea sal, & de illo sale per diuersas operationes Mercurius philosophorum. Dicit Raymundus: Ars semper indiget calce, id est, terra sua propria, in qua maxima virtus mineralis est imposita, ad indurandum Mercurium: quia ipsa semper fluit per media & extrema lapidis, ideo ea non obliuiscaris. Post modum spiritus & anima debent reddi corpori, & sic corpus resuscitari, ac spiritus & anima in corpore mori, vt verificetur dictum philosophi dicentis:

Qui

Qui mecum moritur, mecum oritur.
Quod ſic intellige, Nam ſpiritus, id eſt, Mercurius eſt animæ locus, id eſt, Mercurij corporis, & ille ſpiritus eſt aqua ſicca philoſophorum, ſcilicet media ſubſtantia Mercurij viui, qui ſcilicet ſpiritus extrahit hanc animam à corporibus perfectis. Ipſa autem anima eſt tinctura ſoluta in ſpiritu, id eſt, aqua philoſophorum. Nam ſicut tinctura vulgi portatur in aqua ſua, quæ tingit pannos, & aqua colorata currit in pannum, & tunc recedit aqua per exſiccationem, & remanet tinctura in panno. Sic quoque aqua ſapientum in qua eſt tinctura eorum reducunt ſuper terram ſuam albam benedictam ſitientem, & currit aqua philoſophorum in terram eorum, & extenditur corporaliter in illa, & terram tingit. Deinde recedit aqua ſpiritualis & remanet anima in corpore, quę eſt tinctura: quia eſt fumus ſubtilis, inuiſibilis, & non apparet effectus eius niſi in corpore. Nam totum magiſterium noſtrum fit cum aqua noſtra. Et ex eo & de ea ſunt omnia neceſſaria. Nam ipſa corpora ſoluit ſolutione vera philoſophica, vt conuertantur in aquam, ex qua ab initio fuerunt, vt dicit Socrates. Secretum cuiuslibet rei eſt vita, videlicet aqua, vt dicit Hermes. Aqua aeris inter cœlum & terram exiſtens, eſt vita vniuſcuiuſque rei: ipſa enim aqua ſoluit corpus

in spiritum, & de mortuo facit viuum, & facit matrimonium inter virum & mulierem. Etenim totum beneficium artis facit.

Et nota quod argentum viuum seu spiritus est duplex: scilicet præparans & tingēs.

Spiritus præparans, corpus dissoluit & mundificat à corrumpentibus causis, & extrahit secundum spiritum in corpore existētem & tingentem, & reducit ad seipsum corpora per dissolutionem, & eorum duritiem mollificat, corpora illuminat, tenebras & impuritatē eorum à partibus purissimis segregando & remouēdo erigit, & exaltat corpa reducēdo ea in naturam sublimē, inspirat & subtiliat dum solidū facit spirituale. Et hęc sunt beneficia & effectus spiritus seu arg. vi. præparantis corpus extrahentis ab eo spiritum tingentem. Hic autem spiritus, id est, argentum viuum primò est grossus, immundus & fugitiuus ꝓpter sulphur quod in meatibus terrę sibi occurrit & immixtum est: sed operatione artis quæ fit per distillationem & sublimationem renouatur, mundatur, depuratur, decoquitur, inspissatur ac per sulphur album & rubeum coagulatur.

Et hic spiritus præparans est duplex. Primus est vapor siccus non viscosus acedinis multæ, subtilis valde, faciem ignis fugiens, de facili, vim magnam penetrandi habens, minera corpora resoluens. Et hic spiritus ex

voca-

vocabulis in æquiuocatiõe vocaẽ Mercurius, sed Mercurius spiritus est, ergo & ipse vltimo rationis vocabulo spiritus siccus appellatur: & de tali spiritu necessariũ est vt in ampulla bene obturata secludatur, & hoc est de intẽtione Alberti. Iste enim spiritus generatur ex rebus ponticis, & ipse vocat ipsum humidum siccum igneum.

Alius spiritus præparans est in vapore humidus, non vnctuosus, sed viscosus, acedinis maximæ, mediocriter subtilis, ignis asperationem de facili fugiens, & in eo euanescẽs, vim soluendi corpora & spiritus possidens, aqua in seipso existens. Hoc etiam vult Albertus, & quam plures alij, licet sub alijs rebus. Et talis spiritus etiam vocabulo æquiuoco vocatur Mercurius, & hoc ex comparatione & similitudinaria locutione. Nam Mercurius, vt dicunt philosophi, virtutem maximam habet alterandi & penetrãdi corpora, in plano non quiescens, ignis examen non expectans, sic est de duobus spiritibus, & ratione istius ambo vocantur Mercurij. Ex istis recipe intellectum in dictis Philosophorum, & erit intelligentia leuis hic & alibi, & videbis philosophos inter se non errare sicut putauerunt multi. Et sic notandum est, quod aliud est vnctuosum, & aliud viscosum: nã ex humido viscoso generatur lapis, sed ex vnctuoso generantur metalla.

Sed ſpiritus tingens eſt Mercurius philoſophicus cum ſuo ſulphure rubeo vel albo, naturaliter ſibi commixto, in ipſa minera, & terræ viſceribus mediocriter præparato, artificis arbitrio relicto, vſque ad conſumationem perfectam. Aliud argentum viuum eſt tinctura permanens, quod à corporibus perfectis extrahitur per diſſolutionem, diſtillationem, ſublimationem, & ſubtiliationem. Et tale argentum viuum, dicitur oleum incombuſtibile, anima, & aer, & ſplendor corporum: quia corporibus metallicis mortuis & imperfectis vitam præſtat immortalē, & ea illuminat. Extrahe ergo argentum viuum ſeu lapidem philoſophicum, tam à corporibus quàm à viuo argento, quoniam vnius ſunt naturæ, & habebis Mercurium & ſulphur de illa materia, ſuper terram, de qua aurum & argentum generatum eſt in terra.

Notate et ſignate miſteria.

Item legitur in Turba, quod quidquid veritatis conſiſtit in arte Alchimiſtica, eſt iniungere ſeu coniungere humidum ſicco, & hoc ab omnibus philoſophis conceditur. Pro humido intellige ſpiritum liquidum, ab omni ſorde mundatum, & pro ſicco intellige corpus perfectum purum & calcinatum: & reuera iſtarum duarum partium operatio conſtat, vel eſt pœnitus in diſſoluere & coagulare. Diſſoluere eſt corpus in naturam ſpiritus

ritus

ritus conuertere, sed coagulare est spiritum econuersò efficere corporalem, & vt fixum fiat volatile, & volatile fixum, & obtinebis totum magisterium. Nũc iterũ de principio opis, scilicet præparationis Mercurij primi.

Nota, quod quãdo lapis noster factus est, tunc cum tota sui substantia in vase nostro pone, & firmiter os vasis cum luto magisterij claude vt respirare non possit, & rege in igne lento donec maior pars in puluerem nigrum conuertatur, quod erit in viginti vno diebus. Et ibi factæ sunt istæ operationes scilicet solutio, distillatio, diuisio, putrefactio, ablutio, ceratio, coagulatio seu fixio.

Item extractio tincturarum est primum opus, donec de corpore nil remaneat in corpore quod non ascendat cum spiritu humido, quo madificatur corpus, & in aquam vertitur claram. Primò tamen apparet nigredo, & in primo opere totum fit mundum. Secundum opus est soluere totum, scilicet corpus humidum, & fiet terra, scilicet lapis, & aqua, scilicet congelata in eo in colore picis liquidæ. Vnde necessaria est coniunctio eorum, scilicet corporis & spiritus. & quando videris in principio operis eius quasi grana rubea, & in coagulatione velut oculi piscium, & quasi piperata nigra, scias te iustam semitam ambulasse. Sin autem omnis operatio frustrabitur & cassetur, nõ quo

modo ſpiritus in corpus vertitur. Dicit Aſsi duus philoſophus : Ignis coagulatur & fit aer, aer verò coagulatur & fit aqua, aqua verò coagulatur & fit terra. Ecce in vnam naturam inimici conuenerunt, qui cum impulſantur, id eſt, coagulantur, fiunt amica: cumque rareſcunt, fiunt inimica, ſcilicet in ſeparatione elementorum. Quod ſi hanc regulá conuertas, per contrarium vertis corpus in ſpiritum. Oportet te ergo totum extenuare in terra, id eſt, terram ſpirituare, id eſt, tingétem facere, & totum peregiſti.

Vnde dicit Plato: Scitote omnis turba, quod omnis ſpiſsitudo in terra quieſcit. Spiſſum namque ignis in aerem cadit, & ſpiſſum ignis & aeris in aquam, & denſum quod ex ignis aeris & aquæ ſpiſſo coadunatur, cadit in terram.

Gratianus quomodo corpus fit ſpiritus, dicit: Terra reſoluitur in aquam, aqua in aerem, & aer in ignem, & hæc eſt via qua corpus fit ſpiritus.

Item Hermes dicit: Coniunge maſculum cum fœmina in proprio humore, quia ſine maſculo & fœmina nullus natus generatur. Item alius dicit: Quando Rex vidit aquam congelare ſeipſam, certus fuit, quod res fuit vera ſicut aſsignat voluntas quæſita ſulphuris cum Mercurio, nil aliud intelligas. Sequitur, tunc fiat in amplo vitro, & pone eum in

putre-

putrefactionem inter cineres calidos, & cineres in quibus stat vitrum in quo senex sedet, debent transire vsque altitudinem illius senis, scilicet ad altitudinẽ ventris ampullæ.

Sic dicit Rosarius, & mitte ibi stare per xl. dies vel vlterius secundum quantitatem materiæ, donec peragatur. Hoc addunt omnes philosophi in generali: quia omnis actio generalis vnum habet tempus in quo perficitur & terminatur, Vt dicit Aristoteles.

Dicit Mundus & Attamius in Turba: Et pone eum in putrefactione per quadraginta dies, id est, per xl. hebdomadas, diem per hebdomadam, sicut in vulua sperma moratur, hoc est nouem mensibus vel circa, secundum quantitatem materiæ, tunc munda ab eius nigredine. Et dicit Rosarius: Caueas tibi præcipuè in eius mundificatione à priuatione virtutis suę, ne vis actiua suffocetur in aliquo. Nam omnium terræ nascentium semina non multiplicantur, neque crescunt si vis generatiua illorum per aliquem calorem tollatur extraneum, vt dicit philosophus. Et munda per distillationem primo cum suaui igne: deinde modicè fortiori igne distilla Mercurium. Qui Mercurius animam solis vel lunæ secundum quod ibi est sol vel luna, secum portat, & non distilla ita forti igne, quod terra, id est elementum terrę etiam in distillatione transeat, scilicet suffi

cit quod ſolus Mercurius ſuperfluus qui cũ corpore non poteſt exſiccari: Et quod inferius in cucurbita remanet, eſt ſal noſter, id eſt, terra noſtra, & eſt in colore nigra, draco caudam ſuam deuorans: nam draco eſt materia in fundo remanens poſt diſtillationem aquæ ab ea, & aqua illa dicitur cauda draconis, & draco eſt eius nigredo, & draco imbibitur aqua, ſua & coagulatur, & ſic deuorat caudam ſuam. Et cinerẽ qui eſt in fundo vaſis ne vilipendas, quoniam eſt diadema cordis tui, & permanentium cinis, vt dicit Morienus: Et diſtilla ſic calore, ne corpus reducatur in ſolidam maſſam, aut nimis ſiccetur & aduretur. Et diſtilla tali igne, quod quãdo gutta incipit cadere quod ſexaginta octo, vt dicit Arnoldus, vel ſeptuaginta (aliqui dicunt octoginta) momenta ante caſum alterius guttæ numerabis, & ſi trãſcedat gutta, extrahe ignem vt dicit Roſarius.

Et ſi tardius, auge modicum ignem, & non ſequaris tuam imaginationem de fortificando igne in fine diſtillationis, ſed cum ſuaui igne. Vnde verſus ſequens: Senſibus æquato gaudet natura ſecũdo. Et ſic expecta diſtillationem cum patientia complementi.

Signum diſtillationis completę eſt, quod medium Mercurij aut magis à terra per alẽbicũ diſtillaſti quam impoſuiſti, & quod terra re-

rā remanet mollis & liquida: ſicut dicit Arnoldus: Quam terrā ſic mollē & liquidā fac in vitro bono & longo collo, & ſigilla ſigillo Hermetis, & pone in cineribus calidis.

Primò per octo dies lentè in cineribus calidis, alijs autem diebus ſint cineres calidiores: & ſtet in tali calore ad 25. dies naturales, vel ad triginta, vſque terra exſiccetur, & remaneat arida in fūdo vaſis: poſt fac agitationē vaſis cum manu fortiter & ſubitò: q̄a materia, id eſt, terra adhærebit lateribus vaſis.

Quanto magis materia fuerit putrefacta, fortius adhærebit, vt dicit Roſarius. Et ſi ibi ignis occaſu maioraretur aliquotiēs, qđ materia eſſet nimis ad inferiores partes vaſis cōculcata, tūc oporteret qđ fieret cōtritio p̄dicta in vitro cū piſtillo vitreo. Et ſic habes terram quæ prius fuit. Quia ſolum duo ſunt in lapide noſtro elementa formalia, ſc. aqua & terra, licet virtualiter in eo ſunt oīa quatuor elementa. Et vbi dicitur lapis noſter eſt ex quatuor elementis, hoc non eſt per intellectum literalem, quod ſit terra, nec quod ſit aqua, nec aer, nec ignis, ſed ſolummodo eſt vna natura, quæ continet in ſe de natura & proprietate elementorum omnium.

Item totū magiſteriū eſt hoc, diuidere elementa à metallis, & ea purificare, & à metallis ſulphur naturæ diuidere. Nā totus labor eſt in hoc & tota magiſterij fatigatio in ele-

mentorum & sulphuris diuisione. Hæc Raymundus. Sed vbi dicitur, vt Hermes dicit: Quatuor oportet te extrahere eleméta, hoc profecto nil aliud est, quàm ipsas seminarias virtutes, id est, qualitates actiuas, vel passiuas excitare, quia naturaliter exponentes quamplurimi in errores inciderunt infinitos. Et nos dicimus illam virtutem nostram spiritualem mineralem esse, quæ potest inté di & fortificari, vt pullulandi & germinandi virtus inseratur. Et volens elementa mineralia recipere, non accipias de primis nec de vltimis, sed de medijs, ad creandum lapidem: quia prima sunt multum simplicia, & vltima sunt multum grossa. Quando volueris comedere, capias panem & dimitte farinam: & quando volueris facere panem, accipe farinam, & dimitte triticum. Hoc est verbum nostrum, & doctrina philosophica. hæc Raymundus.

Item separatio elementorum est segregare eterogenia quę sunt accidétia. Et coniunctio eleḿetorum est cumulare homogenia, hoc est quę sunt de natura humidi radicalis, vt Turba philosophorum dicit. Item Raymundus dicit: Habeas patientiam in dealbatione, quia hic iacit multa tarditas.

Item nigredo est in omni putrefactione, semper maior debet esse in opere solis quá in opere lunæ, vt dicit Rosarius: Quia sol inter

ter omnia alia corpora minoris eſt ſulphuris quantitatis, maiorem autem quantitatẽ argenti viui continens, ex quo hæc nigredo procedit, vt dicit Geber.

Poſtea recipe terram nigram tritam, & imbibe ipſam cum Mercurio, ita quod ſolummodo materia, id eſt, terra cooperiatur. Aliqui volunt quod ſuper eam natet per duos digitos aut tres. Primum tamen melius: quia dicit philoſophus, ne Yeſir ſubmergatur, & ſigilla vitrum ſigillo Hermetis: vt ſuprâ: Et hoc ideo, vt actiua à paſsiuis non recedant, donec ad decoctionem perueniant perfectam. Et pone in cineres calidos ad exſiccandum. Et hoc fac ſecundò, ſcilicet imbibendo, & exſiccando, & tertiò & quartò, donec terra ipſa ſatis alba eſt fixa albedine. Caue etiam diligenter ne miſceas aquam Mercurialem impuram cum corpore mundo. Qualis enim erit liquiditas aquæ Mercurialis, talis erit & puritas corporis, per quam abluitur: & quanto magis corpus fuerit ablutum, tanto albius erit. Nam præparatione ſuæ perfectæ colorationis propter hoc fit cum aqua & igne. Idcirco ſi corpus nõ fuerit bene album, tere ipſum cum aqua, poſt iterato exſicca. Sic enim azoth, id eſt, aqua Mercurialis, & ignis, latonem, id eſt, terram nigram abluunt & mundificant, & eius obſcuritatem auferũt, vt dicit philoſophus.

Imbibitio

azoth est aqua mercurialis, Laton, est terra nigra

Nam preparatio terræ semper est cum aqua, ideo qualis erit limpitudo aquæ, talis & erit limpitudo terræ. Et hoc fiat in dealbatione terræ, & eius ablutione.

Nõ ergo tædeat te prolixitatis repetitiõis contritionis & assationis huiusmodi: Est. n. actio naturalis, quæ suũ habet motum & tẽpus determinatum, ita vt quædam in maiori spatio temporis, & quędam in minori termi nentur. Dicit Methodus: Quia in xl. diebus & totidem noctibus completur totũ beneficiũ & opus ad album, post verã purificationẽ lapidis. Quia in purificatione eius nõ potest esse tẽpus determinatum, nisi secundum qd' artifex bene laborat. Et in nonaginta diebus & totidẽ noctibus cõpletur opus ad rubeũ. Et isti sunt veri termini ad tantã perfectionẽ. Et in centũ & quinquaginta diebus & noctibus, cum fermento ad perfectionem totã. Versus, Coctio fit rerum ter quinquaginta dierũ: Dicit. n. Pandolphus in Turba, Quia corp9 in eius decoctione in quarta parte diminuitur. Et Astantius dicit, qd' corpis quarta pars diminuitur apud eius decoctionem. Et in impositione imbibitionis terrę nigrę cũ Mercurio debet precaueri de fractione vitri, vt dicit Rosarius. Vnde debet notari, quòd aqua sit calida, & etiam materia, id est terra sit calida: & cùm manu debet agitari vas & teneri in denuo calore, & iterum agi tari

tari subitò: quia materia lateribus vasis adhærebit, donec materia & totum fiat sicut lutum turbidum. Et tunc vitrum debet sigillari, & poni inter cineres calidos ad exsiccandum vt suprà, vsquequo fiat puluis siccus. Et est maximè cauendum, ne spiritus qui corpus exsiccat, & à corpore, exsiccatur fiat volatilis: nā si volauerit à corpore, corpus perfectum esse non potest: Ideo etiam requiritur vas esse sigillatum sigillo Hermetis. Quia si vas in arte nostra non esset clausum ad inclusionem spiritus, tota vis exhalaret, sicut in generatione metalli. Quia si fumus ex quo metallum generatur in terra inueniret locum apertum, expiraret, & nullum generaret metallum.

Etiam ideo fit vt actiua à passiuis non recedant, donec ad decoctionem perueniant perfectam, vt suprà ostensum est. Et tempus cuiuslibet imbibitionis ad exsiccandum est viginti quinque dies naturales, vel triginta. Sic dicit Arnoldus, licet Rosarius dicat: Si corporis imperfecti scilicet terræ fuerit vna libra duodecim vnciarum, fixatur cum imbibitionibus suis nonaginta diebus. Addunt philosophi, donec peragetur vt dictum est. Aliquando tamen fixatur in maiori vel minori tempore, secundum industriam operantis, & propter maiorem vel minorem quantitatem pigmentalium.

Intellige hæc de toto tempore imbibitionum albedinis & rubedinis. Et istá solutionem & coagulationem vel exsiccationem terræ nigræ quater reitera, & quarta vice solutione & coagulatione, id est exsiccatione istius terræ completa, remanebit hæc terra fixa & lucida nigra in fractura, & proiecta super corpora, alterat in suo colore. Et quantumcunque hæc terra pluries soluta fuerit & congelata, erit penetrabilior & subtilior in natura sua, Dicit alius: Erit ergo ordo imbibitionis terræ, aquæ reseruatæ, vnionis, exsiccationis & calcinationis quater reiterandus, & sic preciosam lapidis terram sufficienter abluisti & decoctionem administrasti. Et per hos gradus contritionis, aquæ imbibitionis, exsiccationis & calcinationis, caput corui, terram nigram & fœtidam sufficienter mundasti, & ad albedinem perduxisti, vi ignis & calcinationis, quæ apta est ad fermentationem suscipiendam, quæ fermentatio est ipsius lapidis animatio.

Dicit Socrates: quatuor decoctines fieri succesiuè, & post debet viuificari per fermẽtum, & iterum coqui. Dicit enim: Iungite illum aquæ suæ & coquite, & hoc fieri debet donec liquescat & dealbabitur: post iterum coquatur vsque deueniat ad rubedinem & suauem compositionem. Et postea iterum coquatur igne fortiori, & hæc vltima decoctio,

ctio, in qua figitur & vertitur corpus in spiritum. Et ita sunt in summa septem decoctiones, scilicet quatuor ante viuificationem, id est, fermentationem, & postea tres, quæ designantur per septem assaturas, vt etiam dicit philosophus. Æs nostrum corpus habet hydropicum, vt Naamam Syrus leprosum, propter quod quærit lauacrum regenerationis septies in Iordane, vt ab innatis passionibus & corruptionib. emundetur. Tunc habes sulphur & arsenicum non vrens, quo possunt vti alchimistę, & cum eo faciunt argentum perfectum. Gratianus dicit: Dealbate ergo Latonē, id est, æs cum Mercurio, quia Laton est ex sole & luna compositum corpus imperfectum citrinum: quod cum dealbaueris, & per diuturnam decoctionem ad pristinam citrinitatem perduxeris, habes iterum latonem eodem modo ductibilem, & ad quantitatem tibi placitam: tunc intrasti per ostium, & habes artis principium. Et tunc calcina, dissolue, & incera, & ita procede per medium, & si resuscitatum facis penetrabile, tunc ad finem peruenisti. Dicit enim Rasis, Morienus & Asiduus: Quia terra cum sit dealbata, candida, fit fixa propter fixionem lunæ, sed non fixa fixione solis, & ideo tingit in lunam. Et postea in opere est saltus lunę, id est, sublimatio humiditatis lunaris & circulus solis: Quia post extractio-

nē spiritus solaris à corpore suo mortuo, fit & animæ restitutio & corporis viuificatio.

Dicit Plato: Quia omni argento inest sulphur album, sicut omni auro inest sulphur rubeum, & tale sulphur non reperitur super terram, vt dicit Auicenna, sicut in istis duobus corporibus consistit. Et ideo ista corpora subtiliter præparamus, vt sulphur & argentum viuum de illa materia habeamus super terram, de qua aurum & argentum efficiebatur subtus terram.

Via alia practicæ. Aliqui sic faciunt cum terra.

Cum iam habes terram exsiccatam, tunc fac in vitro, & pone super ipsam de Mercurio sextam vel septimam eius partem, vt soluatur: quare prius pondera ipsam, & sigilla vitrum sigillo Hermetis ne flos fugiat, & super lento calore in cineribus exsicca & congela, & istam solutionem & congelationem quater reitera: quarta vice solutione & congelatione istius terræ nostræ cōpleta, remanebit hæc terra fixa & lucida, nigra in fractura, & proiecta super corpora alterat in suo colore, sed nō Mercurium. Et quantūcunq; pluries hæc terra soluta fuerit & congelata, erit penetrabilior & subtilior in natura sua, vt etiam supra dictum est, etiam magis tendens ad albedinem, in istis quatuor solutionibus

nibus & congelationibus. Cum verò completa erit decoctio ista quæ dicitur prima, vertendum est ad alias tali modo.

Scias pondus totius congelati, sicut sci-nisti primò per discretionem tuam, & pone in vitro, & superpone quartam partem Mercurij vt soluatur, & sigilla vitrum vt suprà sigillo Hermetis, & super calore exsicca & congela, & erit vna massa alterius coloris quam prima, nigra & clara aliquantulum. Continuatur autem hæc dispositio dealbationis post eius aquæ imbibitionem & exsiccationem, solutionem & congelationem, donec fiat alba massa, perfectæ dealbationis, in igne perseuerans, fundens, fluens, & Mercurium congelans, & perfectè retinens, & transmutans quodcunque corpus metallicum imperfectum, unificum verum.

Et si velis Elixir tuum preparatum, secunda tertia & quarta vice volatizare vel imbibere, hoc debet fieri cum quarta parte elixiris Mercurij. Attamen si maius pondus de ipsa aqua posueris super ipsum corpus quàm quartam partem ipsius, dum tamen non submergitur, melius erit, corpus dealbabit, & erit subtilius, penetrabilius, & cum maiori pondere conuertit.

Item cum aliqua res est imbibita corruptione, non potest tollerare ignẽ, nec ignis

in se potest pati corruptionem: quare necesse est, quòd lapis sit magistraliter extractus, mundatus, & separatus ab omnibus suis feculentijs corruptibilibus, antequam tu præsumas fixare eum, quousq; sit purum elemẽtum primæ rei.

Et nota quod subtilior est medicina, quę Mercurium conuertit quàm illa, quæ conuertit corpora. Vnde sciendum, quòd maior labor est in dealbando propter pondera & commixtiones, quàm in rubificando: quia post dealbationem vsq; ad rubificationem non sequitur error. Et pro rubeo faciendo dicitur, quod debet fieri eodem modo & simili regimine in omnibus, sicut in dealbando ipsius fecisti, & non debet iterum ire vt incipiatur à principio, sed tantûm vt multiplicetur: & pone tantum Mercurij per solutionem terræ & exsicàationem, sicut in dealbando, nisi quod calor sit maior. & scias quãtumcunq; plus soluitur anima cum spiritu suo non fixo, id est, aqua sua, & coagulatur, tanto plus multiplicatur, & non solum in quantitate, sed cum hoc etiam in virtute & tincturæ subtilitate, & in proiectione magnum pondus conuertet & transmutabit.

De albatiõe terrę, dicit Hali, Accipe quod descendit ad fundum vasis, & ablue ipsum in igne calido, vsq; quo auferatur eius nigredo, & recedat eius spissitudo, & fac euolare

ab

ab eo additiones humiditatum, donec deueniat calx nimis alba, in qua non erit macula. Tunc enim terra ad animam recipiendã est habilis & pura. Dealbatio enim est totius operis initium, & fundamentum: nam ex tũc errare non potes in decoctione, quia post dealbationem vterq; fugiens, scilicet anima, id est, Mercurius corporis, & spiritus, id est, Mercurius viuus, in non fugientem terram vertunt, & faciunt eam spiritualem, mundam à terrestreitate, aeream & subtilẽ. Et sic spiritus & anima non vniuntur cum corpore vero modo, nisi in albo colore: quia tunc in ipsa dealbatione omnes colores, qui hodie in mundo excogitari possunt apparent, & tunc firmantur, & in vnum colorem scilicet albedinis conueniunt.

Et nota, quòd ista diuersitas colorũ non apparet in lapide nostro nisi in cõiunctione animę cũ corpore, vt dicit Morienus. In vna tantũ vice, ignis in eo nouat diuersos colores. Anima est spiritus tingens, qui demũ à corpore alterato superatus, eo gaudet, ipso incorrupto facto: Et sic alter in alterum transit, & alter vim alterius recipit natura disponente.

Dicit Senior: Primum opus lunare est abluere, dealbare & putrefacere centum quinquaginta diebus. Et dealbatio totius, & fugatio tenebrarum ab eo. Et Flidius dicit: Sci

tote quòd totius operis initium eſt dealbatio, cui rubor ſuccedit, deinde operis perfectio. poſt hanc autem per acetum nutu Dei tota fit perfectio, quod eſt ſoluere & coagulare. Et de ipſa terra dealbata, dicit Morienus: Quia nihil cum ea facias ipſa non exiſtente fermentata. Et quia ſine fermento nulla fit tinctura perfecta, vt dicunt Philoſophi, ſicut nec abſq; paſta non fermentata fit bonus panis, ſic in noſtro lapide, cum fermẽtum eſt ſicut anima, quę corpori imperfecto mortuo vitam tribuit mediante ſpiritu, id eſt Mercurio. Quia dicit Ariſtoteles, Nil cõpletur niſi cum fermento ſubtiliato, vt ſpiritus, Verſus: Ad bonam paſtam vtaris aqua, nec non fermento: ſimili modo in lapide noſtro. Hæc tria reperies dictis philoſophorũ conſimilia. Et non eſt aliud fermentum quàm Sol tam ad album & rubeũ Elixir, & Luna ſolum ad albũ Elixir, ſcilicet aurũ vel argentum philoſophorũ, non aurum vel argentum naturæ: Vnde fermentum auri nil eſt niſi ſulphur ſuum quod album in argentum conuertit, quia illud nunquã figit, quod naturaliter fixum non eſt, nec fuit.

Item fermentum fit ex pura metallorum materia, id eſt ſulphure naturę & vapore elementorum. Item fermentum non eſt aliud niſi à ſole & Luna. Et fermentum non eſt quouſq; dicta corpora conuertantur in ſuã

primam

primam materiam seu naturã, quia expedit quod ex sole & subtilissima terra fermentum debeat componi. Quare si duo corpora perfecta nescis reducere in suam naturam primam, non poteris habere aliquod fermentorum. Hæc Raymundus.

Nota, fermentum album sic fit. Ciba vnã partem Lunæ purissimæ minutim limatæ vel subtiliter foliatæ cum duplo sui Mercurij bene mundissimè albi, terendo simul fortiter in mortario lapideo, donec Mercurius ebibat ipsam limaturam, & fiat quasi butirum, ita quod nil inueniatur de ipsa limatura: Deinde ablue hoc fermentum fortiter cum aceto forti & sale communi, bene præparato, donec acetum inde exeat clarum & bene purum, & tunc ablue sal cum aqua dulci, & aquam ad ignem exsicca. Ab hinc verò superadde ei sulphuri albi partem vnam, terendo insimul totum, donec redeat totũ quasi in corpus vnum, Deinde incera ipsum cum vna parte aquæ, & mitte ad sublimandum, &c. Sic eodem modo fit fermentum rubeum cum sole purissimo, vt suprà, licet Pandolphus dicat in Turba, quòd nullum venenum tigens generatur absq; sole & vmbra eius, quod volunt & plures alij: Quia non sit aliud fermentũ tam ad albam quam ad rubeam tincturam quam Sol. Dicit Aristoteles. Album & rubeum

ex vna radice, nulla re alterius generis inter uenıente pullulat.

Item Rosarius & Petrus de Zalento dicunt. Fermentum quod est medium coniungens, si ponitur in principio vel in medio, opus perficitur citius, nec indiget reiteratione: Non tamen dicunt hæc per abnegationem. Arnoldus dicit: Cum autem prædictā medicinam volueris fermentare, tunc solue eam in dicto humido distillato, sicut dictum est superius, donec sit aquatica vt Mercurius, tunc pone in vase super ignem in toto regimine, donec colores appareant, vt in primo regimine, donec habueris Elixir vt prius fusibilem & tingentem: & tunc duplicatus est eiusdem elixiris effectus in fermentatione, quantitate, & proiectione. &c. Quoniam in omni solutione & fixatione acquirit sibi decem in multiplicatione, ideo quantum plus soluitur, figitur, tingitur, & funditur medicina, tantum melius & fortius operatur.

Item de fermento nota. Ex perfecto nil fit, quia iam perfectū est, prout ista materia seu artificium perficit. Habemus exemplū: Panis fermentatus & coctus, est perfectus in suo statu vel esse, & ad suum vltimum finem peruenit, nec eo plus poteris fermentare: Sic est in auro, Aurum purum deductū est per examen ignis in corpus firmum & fixum,

xum, & eo amplius fermentare est impossibile apud philosophos, nisi habeatur prima materia metallorum in qua resoluatur in primam materiam, & in elementa miscibilia. Recipiamus ergo illam materiam vnde erit aurum, & mediante artificio deducitur in verum fermentum philosophorum, & mutemus hoc cum ingenio in materiam perfectam, vel in speciem corporum perfectorũ, & tunc demum incipiamus operationem. Quare multi moderni laborantes etiam philosophicè sunt decepti, quia opus dimittunt vbi est incipiendum.

Nota, aqua est spiritus corpus purgans, subtilians & dealbans. Et fermentum est anima, quæ corpori imperfecto mediante aqua vitam tribuit, quam prius non habebat, & in meliorem formam reducit. Etiam si in lapide nostro esset tantum alterum eorum, nunquam facilè flueret medicina, neq; tincturam daret, & si daret, vt Mercurius in fumum volaret, quia non esset in eo receptaculum tincturæ.

Et in hora coniunctionis maxima, apparent miracula: tunc enim corpus imperfectum coloratione firma coloratur, fermento mediante, quod fermẽtum est anima corporis imperfecti, & spiritus mediante anima cum corpore coniungitur, & ligatur cum eo simul in colorem fermenti, coniungitur

& fit vnũm cum eis: Et ſic in corpore imperfecto, primo extrahitur illud videlicet eorum purum ab impuro, ſubtile à groſſo. Deinde deſiccatur & fixatur, & erit mortuum: tunc fermentatur & reuiuiſcit per fermentum, quod anima. Quia ſi non miſces fermẽtum cum Elixir, non coloratur corpus ſicut debet, quoniam ſine fermento non exibit neque Sol neque Luna, ſed aliud quod non permanet in tinctura naturæ metallicæ, niſi præparaueris ipſum ſclicet corpus imperfectum. Coniunge ergo ipſum ſulphur, id eſt corpus imperfectum, cum eo ſcilicet fermẽto, vt generet ſibi ſimile, & fiet Elixir. Cum autem ſulphur, id eſt, corpus imperfectum coniunctum fuerit cum ſuo corpore, id eſt fermento, corpus non deſinit in ipſum aliud agere, quouſq; conuertat totum in ipſum, ſcilicet fermentum. Idcirco quando vis fermentare, miſce ſimul cum corpore, vt totũ ſit fermentum, quoniam fermentum redigit vel reducit ſulphur noſtrum, ad ſuam naturam, pondus & colorem, per omnem modum, qui erit & fermentum album ad albũ, & rubeum ad rubeum. quod patet: Quia ſi poſueris fermentum argenti cum ſulphure auri, rediget ad ſuam naturam, ſed non ad ſuum colorem. Similiter ſi poſueris fermentum auri cum ſulphure argenti, conuertit ad ſuam naturam, & non ad ſuum colorẽ & econuerſo.

econuerſo. Non ergo miſceas aquam albam cum rubea, nec econuerſo aquam rubeam cum alba, quia cum aqua alba albificabis, & cum rubea rubificabis. Veruntamen fili nõ putes hanc aquam eſſe rubeam; ſed albam in aſpectu, importans rubificandi potentiã cum effectu. Hæc Raymundus.

Cum corpus mundatum fuerit, & cum ſpiritu incorporatum & ſublimatum, tunc ambo facta ſunt vapor vnctuoſus. Et niſi corpus fiat vapor, nihil in opere huius peregiſti; cum hoc fiat mediante aqua Mercuriali depurata. Ergo dealba & ablue corpus, quia dealbatio totius operis perfecti eſt initium & fermentum. Si enim ſulphur nõ fuerit ſublimatum, ſubſtantiam ingredientem & virtutem penetrantem nõ habebit, & per conſequens ad verum Elixir non valebit. Et Mercurius vulgi dicitur ſpiritus, Mercurius corporis dicitur anima, & ſpiritus non coniungitur corpori niſi mediante anima, & econuerſo anima non coniungitur corpori niſi mediante ſpiritu: tantum ſubtilietur, vt ſit vnum cum eo, & homogenium ſicut ſuus ſpiritus eſt. Tũc enim per minima ſunt commiſcibilia, & primo recipit naturam fermenti, & virtutem tingendi.

Spiritus non cõiungitur corporibus, donec à ſuis immundicijs perfectè fuerint mũdati, id eſt donec media ſubſtantia Mercurij

& sulphuris corporis fuerint à suis mundicijs perfectè mundati: id est, horum coniunctio non est possibilis, nisi prius spirituales fiant, id est per mutationem vtriusque à sua virtute & proprietate, per conuersionem suarum naturarum coniunguntur omnimoda coniunctione: & tunc sic purgati debent in corporibus coniungi, id est, cum fermento mediante aqua, quæ facit inter ea matrimonium, id est, coniunctionem siue vnionem. Rasis dicit: Accidentia non possunt qualitates extendere, nisi fuerint substantijs sociata.

Item si vis vt fiat Elixir perfectum, atque transsubstantians, & omne corpus sibi coniunctum tingat, hoc non potest fieri nisi per solutionem suam sæpius repetitam.

Vnde quinta essentia est corpus per se differens ab omnibus elementis & elementatis tam in materia quàm in forma, tam in natura, quàm in virtute, non habens in se contrarietatem, vnde nec causam corruptionis. Hæc Thomas in compendio, Vbi ponit differentiam inter elementum, elementatum, & quintam essentiam.

Modus faciendi solutionem talis est.

Postquam lapis noster in igne est factus,

&

& ab omni forditie , id eſt, purgatus eſt ab omni impuritate. Nota, id eſt, poſt dealbationem & philoſophicam ſpiritualem purgationem ſupra memoratã. Tũc tere ipſum in puluerem ſubtilem valde in vno lapide, & in aceto noſtro cœleſtino ſolue, & ſtatim ſoluetur in clariſsimam aquam, & quaſi fontaneam. Et poſtquam lapis totaliter fuerit ſolutus vt dixi, tunc diſtilla noſtra diſtillatione, & coagula temperato calore, & vltimò calcina prima coagulatione ſecundum modum ſuum. Et ſcias quòd in iſta ſolutione lapidis vna pars multo plures partes Mercurij, vel cuiuſcunq; corporis, in lunam veram vel in ſolem, ſecundum quòd lapis fuerit præparatus, tingit. Et hæc ſolutio noſtra eſt ſecretum noſtrum. Et ſic multiplicabis lapidem, vt poſtea in capitulo de multiplicatione dicetur.

Item terra vulgi ſic ſeparanda eſt à terra philoſophicali: Accipienda eſt terra calcinata, &c. & ponenda eſt in vaſe vitreo vel vitreato, in quo ſit aqua munda & pura feruentiſsima, & cum baculo vitreo agitare debes vſq; quo illud quod poteſt diſſolui diſſoluatur. & ſcias quòd bona terra diſſoluitur & efficitur aqua alba ſicut lac, quam diſſolutam ponas ad partem, & iterum tere terram quæ remanſit inſoluta, & iniungas iterum aquam bene calidam, vſq; quo facias donec

aperte videbis quod nihil amplius potest dissolui: Cuius signum est, quod terra quæ remansit in fundo posita super lignum, nihil manet. Secundum signum, si ponatur super ignem, nequaquam funditur neq; adurit. Et postquam hæc videbis, tunc accipias totam terram tuam dissolutam in aqua prędicta, & ponas in vase vitreo, & congelabis desiccatione forti, & priusquam congelata fuerit, tunc scias te habere terram philosophicam mundam & paratam, Aliam proijcias, quia est fex & scoria: dicitur etiam terra alba. Et caue semper ne eã asses nisi fuerit sicca. Vnde Hermes dicit: Seminate aurum vestrum, in terram albam foliatam, quæ per calcinationem facta est ignea, subtilis & aerea, videlicet tantum: Seminate aurum, id est animam & virtutem tingentem, in terram albam, quæ præparatione debita est facta alba & munda, in qua non sint sordes. Ex hijs patet quod aurum naturæ non est materia fermenti, imò aurum philosophorum est ipsum fermentum tingens.

Item Hermes caput philosophorum ait: Cum naturas commiscere volueritis alchimistę, lapidem auri commiscete humori, qui est aqua permanens, suoque vasi imponite super leuem calorem quousque liquæfiat: deinde dimittitę quousque arescat aqua, & se inuicem continuat. Ipsa autem aqua

imbuta, id eſt ſiccata, ſit ignis intenſior quàm prius fuerat, quouſque areſcat, & terra, id eſt puluis fiat. Hoc autem peracto, ſcitote hoc eſſe arcani initium, ſcilicet aqua imbuere & deſiccare perfectè. Hoc verò multoties facite quouſque pereant aquæ partes, id eſt deficiant, ſcilicet quòd non aſcendat vltrà, eiuſque colores vobis appareant. Iubeo tamen vos non ſimul aquam fundere, ne ykeſir ſubmergatur, verùm paulatim, id eſt; ſepties infundite, terite & deſiccate, & ſic multoties facite quouſque ſumatur aqua.

Barſen in Turba dicit: Et aqua ſepties imponitur ei, donec bibat totum humorem, & recipiat vim imminentem igni, apud pugnam ignis, & rubigo fiat. Hermes dicit: Humectate & cōterite pluribus diebus: & hoc nouem vicibus ſoluere & coagulare præcepit, quæ per nouem aquilas deſignantur. In qualibet enim ſolutione & coagulatione augebitur eius affectus. Vnde philoſophus in Turba:

Videntes autem omnes huius artis inueſtigatores illam albedinem apparentem in vaſe, rati eſtote quòd rubor in albedinem occultatus eſt.

Tūc autē non oportet vos illa extrahere, verùm coquere quouſq; totum rubeum fiat, & ſic per plures imbibitiones aquæ, ſola-

ris requiritur, terream rubeam fore factam, etiam per maiorem ignis administrationé. Item Barsen: Præcipio illis æs aqua dealbare candida, qua æs rubeum faciunt, scilicet æs nostrum. Quare oportet quod prius album fiat antequam rubeum fiat: quia nõ est transitus de extremo ad extremum, de contrario in contrarium, nisi per medium dispensatiuum, id est, de nigredine non est rransitus in citrinũ vel rubeum, nisi albedine mediante, quia citrinitas causatur ex altissimo vel multum albo, & modicum rubeo claro essentialiter. Quare natura ostendit, quòd citrinatio est perfecta & completa digestio. Nec econuerso potest esse transitus de citrino ad album, quousque compositum conuertatur in nigrum. Nec aurum potest fieri argentum indiuisibile, nisi prius destruatur, & fiat nigrum, & corrumpatur, nec melius potest fieri deterius, nisi per corruptionem sui ipsius, quia generatio vnius est corruptio alterius. Et hoc fit cum additione rei tingentis illud, quæ nota est naturæ, & perficitur. Et tunc fermentum imponitur.

Spiritus corpus exsiccat, & à corpore exsiccatur scilicet perfectè à suo flegmate purgatus.

Nota in omni assatione & decoctione qua spiritus & corpora separantur & associantur

tur ſcire debes, quòd anima ſeparabilis à ſuo ſubiecto non commodè ſeparatur à fixo, niſi in ſiccisſione, nec viuum commodè coniungitur mortuo, niſi in humido. Sed in hijs omnibus natura non patitur ſubitas permutationes. Ideo maximè eſt cauendum, ne ſpiritus volatilis fiat: nam ſi volauerit à corpore, corpus imperfectum manebit.

Nota, Ideo fit ſublimatio, vt ſegregatis partibus purisſimis & leuioribus à fæcibus groſſorum elementorum, virtutem quintæ eſſentiæ posſideant formantem & diſponentem ad ſpeciem durabilem & perfectam. Dico autem quintam eſſentiam animam tingẽtem, colorantem, & formam puram inducẽtem, ad quam extrahendam valde neceſſaria fuit ſublimatio & ſubtiliatio: Per eam namque extrahitur vnctuoſitas arſenici, ſiue natura oleoginoſa purisſima & incombuſtibilis vnctuoſitatis, quæ ligata & commixta eſt cum fęcibus, ſcorijs, & grosſioribus elementarijs. Quia ſublimatio non fit alia de cauſa niſi vt extrahatur anima tingens à corpore, & vt vertatur in ſpiritum penetrabilem: per ſublimationem enim corpus in ſpiritum reducitur, ſcilicet cũ corporalis denſitas tranſit in raritatem. Et cum corpora ſint grauia & ponderoſa, vt etiam ſuprà dictum eſt: ſi ergo debent ſublimari, oportet quod cũ Mercurio incorporentur & ſubtilentur, & co-

quantur, donec ex eis, ſcilicet ex Mercurio, & corpore fiat vnum corpus, & non tædeat te hoc multoties reiterare: quia niſi Mercurius fuerit corpori incorporatus, non aſcendit: incorporari autem nullatenus poteſt, niſi prius in Mercurio ſoluatur. ergo recipe primam aquam ab omni corruptione ſegregatam, in qua coque rem ſuo nomine nominatam per xl. dies in vaſe ſuo, & inuenies corpus conuerſum in argentum viuum: & quando per ſublimationem fuerit priuatum ſua nigredine, fiet natura ſublimis carens vmbra, id eſt, groſſa terræ fœculentia & aduſtione. Idcirco quanto magis poteris, ipſum corpus ſubtilia, & cum Mercurio mundo coque, & cum aliquam partem Mercurij corpus in ſe hauſerit & concluſerit, ipſum ſubtilia igne cito, & fortiori quo poteris, donec aſcendat in ſimilitudine albiſsimi pulueris, in modum niuis, adhærens ſpondilibus aludel. Cinis verò in fundo manens eſt fæx, & ſcoria corporum, vituperata, & abijcienda, in qua nil vitæ habetur: quia puluis leuiſsimus, qui modica ſufflatione euaneſcit, quoniam non eſt niſi ſulphur prauum, à natura excluſum. Tunc abiectis fęcibus, itera per ſe ſublimationem albiſsimi pulueris ſine fæcibus ſuis, donec figatur, & quouſq; non permittit aliquas fæces, ſed aſcendit puriſsimã ad modum niuis, quæ eſt noſtra pura quinta

essentia, & tunc habes animam tingẽtem, & coagulantem & mundificantem, & sulphur & arsenicum non vrens: quo possunt vti Alchimistæ, & cum eo faciunt argentum.

In solari autem materia licet quædam pars albissime ascenderit, tamen in fundo remanet ignis tinctus rubore, in modum scarlati. Et illud sulphur conuertit argentum viuum in aurum purissimum & verissimum. Hæc est perfectissima compositio sulphuris albi & rubei non vrentis secũdum summam operationem philosophorum: nil enim in hijs dictis superflui & diminuti inuenies; sed quæ philosophica veritas continet.

Item si cum calcibus duorum luminarium, scilicet solis & lunæ sublimaueris Mercurium, tunc vtiliter sublimabis, & mundas cum facilitate. In illis enim est facilis operationis illarum sublimatio, per generationẽ: & collige semper tãtum solum sublimatum, qa hoc non est fixum, sed quod in medio cõsistit aludel suprà fęces, quia illud est subtilis media substantia Mercurij, ex qua nostra cõficitur medicina, quę ex argenti viui materia ducit originem. quęsitum bonum, terra alba foliata, arsenicum, & sulphur album, prima materia metallorum, hæc Raymundus: Hãc autem sublimatiõem facimus, vt corpora reducamus in naturã subtilẽ, vt sint sicut spiritus, penetrãtia & redigẽtia omne corpꝰ in so

lificum vel lunificũ verum, vel vt ea reducamus in primam materiam, ſcilicet Mercuriũ & ſulphur, & vt eorum fiat firmiſsima incorporatio, & etiam vt aſſumat perfectum colorem albedinis vel rubedinis, qui color ſine ſublimatione fieri non poteſt. Et non miſceas illud, quod remanet infundo cũ eo quod aſcendit, ſed ſegregatim vnumquodque eorum pone.

Si autem adhuc infundo aliquid de materia valente remanſit, iterabis ad ſublimandũ per Mercurium ſibi incorporatũ, donec totum aſcenderit quicquid eſt de pura eſſentia ipſorum corporum: quia ſi non feceris, non ponas ipſum in magiſterium. Alembicum verò ſit vitreum, bono luto circumlinitum, quod debet coniungi cum ſubiecto, ita vt Mercurius non poſsit exhalare finaliter: quia non ſublimatur Mercurius, niſi per fumoſitatem aeream, ſecum deferens partes corporis puriores: & ideo terra tunc in aerẽ & corpus in ſpiritum conuertitur, & denſitas in raritatem finaliter in modum aeris aſcendunt. ſic quod ratione veritatis recipiunt virtutem fortiter, & in profundum penetrãdi: & ratione perfectæ clarificationis, perfectæ tincturæ & colorationis. Vnde ergo diligenter vide vt vaſa bene iungantur, quoniam ſi inueniat ſcilicet Mercurius locum apertum, euolat per fumum, ſicque peribit &

anni-

annihilabitur operatio, & magisterium tuũ erit inane.

Sequitur de regimine fixionis.

Quomodo perficiatur sulphur album & rubeum in Elixir perfectum.

Accipe ergo sulphur albũ prædictum, & ipsum fige sup corpus suũ, albũ, fixũ & mũdatũ, id est supra argentũ. Et sulphur rubeũ suprà corpus suum rubeum, scilicet suprà aurum, vt docet Pythagoras magister Turbæ, dicens: Quod argentum viuum à corporibus, dissolutione, subtiliatione, & sublimatione extractum, nõ coagulatum in sulphur album vel rubeum, sustinens ignem, id est, vt sit fixum, nullam viam habet ad albedinẽ vel rubedinem. Prudenter ergo & discretè oportet te operari, quoniam sine fermento non poterit sol neque luna esse. Et non est aliud fermentum nisi sol & luna: nõ enim permanebit in essentia naturæ prædictum sulphur, quod philosophi dicunt Vaporem vnctuosum, nisi ipsum cum corpore suo purgato coniunxeris, vt generet sibi simile. Et etiá propter hoc vt fiat Elixir perfectũ id, quod componis. Cum autem sulphur coniunctũ fuerit suo corpori purgato, non desinit in id agere, ipsum totaliter penetrando, quousq; totum conuertat in suam naturam. Ideoque

quando vis fermentare, misce corpus sublimatum cum suo corpore optimè purgato vt totum fiat fermentum: quoniam fermentum reducit sulphur artis seu philosophicum in suam naturam, colorem, & saporem. Si enim sulphur non fuerit sublimatum, substantiam ingredientem & virtutem penetratiuam non habebit, & per consequens ad componendum verum Elixir non habebit virtutem: quia in sua permanens densitate & corporalitate, non miscebitur rebus tingendo, nec eas poterit in formam perfectè metalli transmutare. Sed cum corpus mundatum fuerit, & cum spiritu incorporatum sublimatione descendit, tunc ambo facta sunt vapor vnctuosus, & ab vrentibus substantijs spoliatus, aer subtilis, clarus, nimiæ penetrationis, anima à vitijs, & inquinamentis liberata: quia iuncta suo corpori mundato, mediante spiritu, id est aqua Mercuriali purificata, transit in ens purissimum & incorruptibile. Et nisi fiat vapor, nihil in opere huius artis peregisti. Ergo dealba, ablue, quia dealbatio totius operis perfecti est initium & fermentum. Quæ quidem dealbatio ammodo non variatur in colores diuersos, sed permanet invariabilis & immutabilis, & fige iuxta præceptum philosophorum hoc modo.

Modus

Modus figendi.

Apta fermentum, id eſt, corpus ante fermentationem, vt ſit ſolutum & calcinatum, id eſt, corpus per argentum viuum ſit ſolutum & calcinatum, id eſt, argentum viuum ſit ab eo ſeparatum & remotum, & ſit calx aut cinis puriſsimus: quoniam ſi non aptaueris fermentum, nil valebit. Et ſimiliter apta ſulphur non vrens de calce per ſublimationem, vt ſit ſimplex & viuum. Quia ſi non miſcueris in Elixir, non colorabitur corpus ſuprà quod fiet proiectio ſulphuris. Et ſi nõ mundaueris corpus quod vis miſceri in Elixir, non diriget corpus ſpiritum, neque retinebit eum. Et ſi non ſublimaueris huiuſmodi ſulphur, quod vis mittere in Elixir, erit aurum & argentum multum obſcurum.

Et ſi non mundaueris ſpiritum, non ſuſtinebit ignem, quia ipſum impurum corpori non coniungeretur per minima. Oportet te etiam multum cautum eſſe, vt facias Elixir medium inter durum & molle, quia niſi hoc ſcieris, non erit aurum & argentum habile ad operandum, ſcilicet malleandum vel fundendum. Subtilioris enim ſubſtantię & liquidioris oportet eſſe medicinam, quia ipſa ſunt corpora, & maioris fixionis & retẽtionis, quàm ſit argen. viuum, in ſua natura, ſuper quib. proijcitur. Quia dicit Euclides:

Nostrum finale secretum est habere medicinam quæ fluat ante Mercurij fugam. Cùm autem vis componere Elixir, fac calcem de illa materia cuius est corpus, & ei immitte sulphur suum, sicut suprà dixi: Si est aurum, de auro, Si argentum, de argento. Quoniam sponsalitium non est aliud, nisi vt coniũgas fermentum cum suo corpore, de quibus vis facere Elixir. Dicit enim Turba: Iunge hæc duo, id est, cineres, videlicet corporis perfecti, & sulphur album, id est corpus imperfectum ad inuicem. vnde philosophus: Illumina primò corpus tuum, & iunge cum spiritu & corpore mundo, ęqualitate, id est ęquo pondere.

De ponderibus fermenti & sulphuris & Mercurij.

Nota, quia sciendum est primò, quòd summa volatilis non superet summam sui corporis mundati, fixi, alioquin ligamentum sponsalitij verteretur in fugam spiritus non fixi, & sulphuris volatilis. Volatile non superet summam fixi cum eo vniti. Vnde dicit Plato: Si parum sulphur proijciatur super multitudinem corporis, ita vt suprà ipsum habeat potentiam, conuertit ipsum in puluerem, cuius color erit sicut color corporis super qđ proijcitur spiritus auri vel argenti. Sed quia sulphura non possunt corpora ingredi nisi

mediam-

mediante aqua, ſcilicet Mercurij, cum aqua facit eorum matrimonium: quia eſt mediũ coniungendi tincturas, id eſt, ſulphur & fermentum: Ideo in ea diſpoſitione primò ponas calcem corporis ſeu fermenti. Secundò ponas aquam, id eſt, ſpiritum. Tertiò ponas aerem, id eſt, animam, ſiue ſulphur à corporibus extractum. Et vt vtar philoſophico eloquio & doctrina: Si miſcueris prius oleum in terra, erit oleum mortificatum in terra, quoniam oleum in terram intrat, & ab ea ſorbetur. Si verò prius poſueris aquã, & poſtea oleum, ſtabit oleum ſuprà aquam: aut ſi prius poſueris aquam, & poſtea terrã, erit aqua ponderoſior terra. Cùm ergo coniungis elementa, ſcilicet aquam & aerem vt figantur in terra: Si eſt ad albũ Elixir, ſemp ſit plus de terra quàm de aliquo alio elementorum: alioquin terra non figeret ſpiritum, imò ſecum euolaret. Et hoc fieri debet, ſecundum rationem, iuxta deaquationis menſuram. Verbi gratia, ad lunare Elixir. Si eſt de aere vnum pondus & dimidium, de aqua debent eſſe duo pondera, & de terra tria debent eſſe pondera, & terræ fermentum ſit ter tantum, quantum ſit ſulphur album. Vt ſi dimidium alterum pondus fuerit de ſulphure albo, tria pondera debent eſſe de fermento, & duo de aqua, & erit Elixir completum. Et ideo hanc cautelam habeas in

compositione veri Elixir, & ita opereris, vt dictum est, vt scias quantum debeas apponere de terra, quantum de aqua, & quantum de aere ad album Elixir, & quantum de igne ad rubeum. Ratio est, quia si magis poneretur de terra quàm dictum est, mortificaret animam: Si verò minus, fieret Elixir nimis humidum, nec figeretur. Et similiter de aqua, si plus apponeretur, & esset humidum & nimis molle: si minus, esset siccum & durum, nec penetraret. Et si de aere similiter minus apponeretur, non colorarët perfecto colore: & si magis, esset in perfectione coloratum in albo Elixir.

Ad solare verò Elixir, cum sol sit calidior luna, debet esse duo pōdera terræ, tria de aere, tria de aqua, vnū pondus & dimidiū de igne: nā pondus ignis est mediū pōdus aquę. Et in hoc neq; est additio neq; diminutio.

Dicit Raymundus: Cùm volueris Elixir ad rubeum per traditionem generalis doctrinæ, doctrinam faciendi Elixir ad album resumes in exemplum. Nam hic modus faciendi Elixir ad album, repeti non oportet, nisi solum pro quolibet elementato albo, elementatū ponas rubeum, quoniam in Elixire ad rubeū. apponitur ignis vlterius, qui totum rubificat, & sublimatur vt spiritus. Pondera verò elementorum, sunt duo pondera terræ, & tria aquæ, & totidem & vnum pondus

dus & dimidium de sulphure rubeo. Primò enim ponas terram; quia participat cum fermento. Secundò ponas aquam: quia est medium inter terram & aerem. Tertiò ponas aerem : quia est medium inter aquam & ignem. Quartò ponas ignem, sed ignis per aerem figitur sicut & aqua per terram, &c. sicut scis.

Sciendum est. Quòd si lapis philosophorum purificatus adiungatur cum aliquo corpore, & qualitercunque destruatur corpus, materia lapidis semper remanet cum illa parte corporis, quæ magis est purificata secundum viam naturæ. Nam lapidis materia figit ignem, neque potest comburi: quia ipse lapis super omnem ignem perpetuus est creatus. Et ideo quanto magis in igne perseuerat, tanto plus augmentatur virtus eius in quantitate & qualitate: quia lapis philosophorum nō habet humiditatem terminabilem. & licet siccus sit in experientia, copiosus est humiditate vnctuosa in eius occulto, quæ nunq̄ potest destrui per aliquā viam. Quia si corpus cum quo commiscetur destruitur, semper remanet eius substantia subtilis vel grossa, secundū quod fuit pręparata, q̄ est vera & res fixa. Ideoq; nisi destruatur corp⁹, materia vel medicina de ipso creata & extracta semper perseuerat. Hęc Geber dicit. Alius philosophus dicit in Turba:

Sciant omnes inueſtigatores huius artis, quod Elixir quantumcunque præparetur vel ſubtilietur, totum nihil eſt, niſi poſt præparationem cum verò fermento coniungatur.

Nota de fermento.

Notandum eſt, quòd quando Elixir coniungitur cum corporibus, oportet quod cõiungatur per minima, vt dicit Albertus. Vehemens & vtilis complexionatio fieri nunquam poteſt rebus ſolidis, niſi prius ſoluantur in aquis, & tunc commiſceantur ad inuicem, & in locis calidis agente calore naturali, vel ſibi proportionabili vaporaliter ſe connectant ſpacio temporis competentis. Quia oportet Elixir primò ſoluere, poſtea corpus præparare & ſoluere, vt Elixir, poſtea verò accipere & coniungere diſſolutiones, videlicet de Elixir partes tres, & de corporib. prædictis partem vnam: poſtea oportet hoc totum congelare & iterum ſoluere & congelare, & ſic reiterare, donec totum factum ſit vnum, ſine aliqua ſeparatione, & hoc totum completur per beneficium aquę noſtrę Mercurialis: quia cum ipſa ſoluitur Elixirq; præparatur, & cum ipſa ſoluuntur & præparantur corpora. Ipſa eſt enim mundans, iũgens, diſſoluens, dealbans, & rubeum faciens.

Dicit alius: Sed quia fermentũ non poteſt

ingre-

ingredi corpus mortuum nisi mediáte aqua, quę facit matrimonium & copulam inter fermentum & terram albam: idcirco primò in omni fermentatione notari debet pondus vniuscuiusq;. Si igitur terrá foliatam albam ad album Elixir volueris fermentare, vt stabit in complemento tincturę super corpora à perfectione diminuta, tunc recipe terrę de albatæ seu foliatæ corporis mortui partes tres, & de aqua vitæ reseruata partes duas, & fermenti partem alteram dimidiam.

Fermentum autem sit præparatum vt fiat calx alba, fixa & subtilis, si ad album pcedit tua intétio: Si verò ad rubeum, tunc sit calx citrinissima auri pręparata, & non erit aliud fermentum. Ratio, quia ista duo corpora lucentia sunt, in quibus sunt radij tingentes splendidi, cætera corpora albedine & rubedine naturaliter excellendo.

Postea sapienter ponas in suam fiolam ad hoc deaptatam, & in corium suum temperatum repone vt coagulentur & fixentur, & fiet vnum corpus. Deinde iterũ solue cum tertia parte aquæ, & exsicca: & hoc reitera pluries, donec excellentissimum lapidem album per hos gradus reiterationis & præparationis præparabis albũ, fixum, stanté, per minima ingredienté corpa velocissimè fluẽté ad instar aquæ fixæ, super ignis pugná tingentem Mercurium & omnia corpora à per

fectione diminuta in verum argentum.

Et nota, quando plus vel pluries huius compleméti ordo reiteretur, solutionis, coagulationis & contritionis, tanto huius maioris exuberatione, videlicet medicinæ multiplicatur bonitas magis & magis. Nam quoties pertractaueris super ipsum lapidé eius propriam bonitatem reseruatam, toties multas lucraberis in eius proiectione super corpora partes, à perfectione diminuta. Quare philosophi laudant reiterationem vltra. Si igitur terram albam fermentare ad rubeum Elixir volueris, diuide ipsam terram albam in duas partes, vnam partem augmentabis ad Elixir album cum sua aqua alba reseruata, & sic nunquam desinit esse eius: & aliam partem pone in vitrum suum, id est in furnũ suæ digestionis, & auge sibi ignem, donec vi & potentia ignis digestionis in rubicundissimum lapidem conuertatur, veluti sicut crocus siccus, combustus. Et si volueris vt fiat tinctura rubedinis, Elixir albissimum transformans, & tingens Mercurium, lunam, & omne corpus in verissimum solem, vel solificum corpus, tunc fermenta eius partes tres cum parte altera dimidia auri purissimi præparata, vt sit calx subtilissima, cum duabus partibus aquæ solificatæ, artificialiter in vnum chaos reducens, connexione per minima, vsque ad occultum corporis, & pone

in suo

In suo vitro, in igne suo, & coque vt elucescat rubicũdissimus lapis, sanguineus, verꝰ. Illum iterum augmentabis de parte sua solificata, reseruata scilic. aqua sua solari, vt gradatim per modũ digestionis ignis fortioris ꝑcedas in eius pfectionis augmẽtatione, & cumulatione bonitatis, & reiteratione opis de parte sua reseruata, sibi suę naturę cõueniente, solificata tandẽ, vt eius bonitas multiplicetur vsq; in infinitum, dicit Raymũdus.

De modo indulcorandi lapidem cum humiditate.

In modo autem faciendi huius lapidis indulcorationem.

Sumatur lapis, & terendo imbibe illũ in vase suo, imbibitione per minima, sc. per vices, factas ad modũ roris, cũ vna & dimidia ꝑte sui: postea decoque cũ igne leui, donec prius illa fuerit in lapidis substantiam congelata: Postmodũ vigora ignem de carbonib. paulatim & paulatim, donec subtilietur ex eo quicquid resolutũ extiterit, tam de aqua sulphuris, quàm de argento viuo humido.

Tunc iterum quod sublimatum extiterit, reduc super fęces, terendo & imbibendo cũ dicto spiritu, qui magis in humiditate exuberanter abundat. Et hoc iterate imbibitione rorida, decoctione, congelatione, & sublimatione, cum ignibus suis successiuis, & diligẽ

ter cõtinuatis, scilicet cum moderamine notæ ignitionis, quam natura exigit, donec per continuam sublimationem, iterationem spirituum non inflammabilium super illas, scilicet fæces, & continuo motu totum figatur deorsum.

Cùm autem fixum fuerit secundum proportionem ignis sibi appropriati cum moderamine, tunc eo facias ignem fortem, bene continuatum per diem naturalem: secunda verò die naturali fortiorem, & tertia die naturali adhuc fortissimum, vt est ignis fundẽdi, vel quasi.

Quando voles incerare lapidem. Mittas magis de re calida & humida, quàm facias de frigida & sicca. Sed quando tu operatus fueris per intentionem fixandi, tunc mittas magis de re frigida & sicca, quàm calida & humida. Et si medicina non manet plenariè contra ignem, hoc est per defectum fixationis. Igitur succurretur defectui, vel per reiterationem solutionis & cõgelationis, vel per sublimationem partiũ non fixarum, per partem fixam, quousque capiat quietem contra asperitatem ignis. Et si tu vides, quòd illa nõ possunt fundi nisi grauitate, scilicet per defectum incerationis supple sibi, & integra ei incerationem cum oleo lapidis, guttando guttam post guttam, suprà leuem ignem in crucibulo terreo, quousque fluat vt cera, si-

ne

ne fumo. Hæc Raymundus.

De multiplicatione vel augmentatione lapidis.

Nota primum quid ſit augmentum. Vnde augmentum eſt præexiſtentis quantitatis additamentum. Et augmentum in qualitate & bonitate, eſt ipſam tincturam ſoluere & coagulare, hoc eſt Mercurio noſtro imbibere & exſiccare.

Vel ſic, Recipe tincturę pręparatę partem vnam, & ſolue in tribus partibus Mercurij noſtri, deinde fac in vaſe, & ſigilla vas, & pone inter cineres calidos, per totum, vt ſuprà expreſſum eſt, donec exſiccetur & puluis fiat. Deinde aperi vitrum, & iterum imbibe, & exſicca vt ſuprà, & quoties hoc pluries feceris, toties aliquas partes lucraberis, & vltrà tingit, vt dicit Arnoldus.

Augmentum in quantitate eſt. Recipe materiæ fixæ quæ tingit, id eſt tincturæ pręparatæ partes tres, & Mercurij Philoſophorum vnam partem, & fac in vaſe, & ſigilla vas, & pone inter cineres calidos, vt ſuprà, & exſicca vt puluis fiat. Deinde aperi vitrum, & iterum imbibe, & exſicca, &c. vt ſuprà. Et aqua, id eſt argentum viuum vel Mercurius non plus ponderis adijcit vel dat corpori, niſi quantum de humiditate metallina manet.

Hæc Calidius filius Isydori, Item multiplicatio in quantitate fit per mixtionem medicinæ in crucibulo cum argento viuo vulgi. Quod quidem argentum viuum per admixtionem lapidis conuertitur in puluerem rubeum vel nigrum, & iteratò, quod mittatur de illo puluere argenti viui super aliud argentum viuum, & iteratò conuertitur in puluerem, & sic facies reiterationes pulueris argenti viui super aliud argentum viuum, donec argentum viuum non conuertatur in puluerem, sed manet conuersum in metallum perfectum. Et hoc fit quia fortitudo medicinæ temperata est cum additione argenti viui.

Item multiplicatio tincturę non est aliud, nisi augmentatio & multiplicatio caloris naturalis, qui est sulphur non vrens in materia argenti viui, cum sit certum, quod argẽtum viuum sit materia metallorum in substantia, in qua sua claritas est infixa, quia metalla non indigent nisi natura substantiali. Et substãtia in qua tinctura sulphuris infigitur, oportet quod sit de materia seruata ab omni adustione, & defectiua totius fusionis, amabilis & placens omnibus metallis. Et ideo est necesse, quod tinctura sulphuris sequatur talem substantiam, & in illa colligatur, si vis quod sit tinctura metallorum, & dicta substantia sit talis, quod possit fixari si-

ne

ne consumatione suæ humiditatis, & sine reuersione illius in terram, & sine combustione suæ propriæ substantiæ: & totum hoc est argẽtum viuum. Quare dicitur quod illud causa perfectionis ad necessitatem metallorum, quia illud est sufficiens ad quẽlibet gradum omnium fusionum cum ignitione, sicut patet in plumbo & stanno, & hoc per bonam adhærentiam suarum partium, & per fortitudinem suæ nobilis mixtionis. Hæc Raymundus.

Modus quomodo multiplicantur medicina rubea & alba, in virtute & potestate. Quando perfeceris dictas medicinas, & de illis feceris proiectionem, duobus modis poteris artificialiter multiplicare suas virtutes:

Primus modus est: Dissolues in aqua Mercurij sui albi vel rubei, ex quibus fuerunt procreatæ, quousq; fiat aqua clara: & postmodum cum leui decoctione congeles, & cum suis oleis, inceres vero eas super igne, quosq; fluant: Certa sua virtus erit duplicacata in tinctura, cum omnibus suis perfectionibus, sicut videbis in proiectione: quia põdus quod proijciebatur super mille, tunc proijcitur super duo millia. Et in ista multiplicatione non est magnus labor.

Secundus modus multiplicandi suas virtutes est maioris precij, quia si distilles quali

bet ſpeciem illarum ſingulariter, & in ſua aqua per inhumationem, poſtmodum ſeparabis elementa per diſtillationem, in recipiendo primâ aquam, poſtmodum aerem: & manebit ſua ſubſtantia terræ fixa, tota clara in forma pulueris: reduc in illam aquâ per diſtillationem, quouſq; totum biberit, & ſit tota fixa in terra; & poſtmodum imbibe totum cum ſuo oleo & cum ſua tinctura, quouſque ſit bene fixum, & fundetur totum ſicut cera. Et de illa medicina proijce vnum pondus ſuper corpus quod volueris conuertere, & inuenies certè ſuam tincturam multiplicatam de centum partibus, per talem modum, &c.

Iterum multiplicatur medicina dupliciter.

Solutione caliditatis, vel ſolutione raritatis. Solutione caliditatis, eſt, vt accipias medicinam in vaſe vitreo impoſitam, & eá ſepelias in igne noſtro humido ſeptem diebus vel amplius, donec medicina ſoluatur in aquam ſine turbulentia. Solutione raritatis: vt ſumas vas vitreum cum medicina, & ſuſpendatur illud in olla noua ænea, cuius orificium ſit ſtrictum, in qua bulliat aqua, & orificium ſit clauſum, vt ex vapore aquæ bullientis aſcendente vapore ſoluatur medicina.

Sed nota quòd aqua illa bulliens non tan

gat vas vitreum, in quo eſt medicina, per ſpacium trium digitorum. Et ſolutio fit fortè vna die vel duobus aut tribus. Poſtquam medicina fuerit ſoluta, aufer ab igne ad refrigerandum, fixandum, & congelandum, indurandum, vel deſiccandum, & ſic ſoluatur pluries: & quantò plus reſoluta fuerit medicina, tanto perfectior erit. Et talis ſolutio eſt medicinæ ſubtiliatio & eius virtualis ſublimatio. Quæ quantò plus reiteratur, tanto abundantius & plures partes tingit.

Vnde dicit Raſis. Non dependet huius bonitas multiplicationis, niſi in multiplicatione reiterationis, ſublimatione & fixatione medicinæ perfectę. Quia quanto plus huius complementi ordo reiteratur, tanto illius exuberantia magis operatur, & augmentatur. Nam quoties magis ſolito ſublimaueris medicinam perfectam, & ſolueris, toties lucraberis omni vice ad proijciendū vnum pondus ſuper mille. Et ſi primo cadet ſuper mille, ſecundo cadit ſuper decem millia, tertio ſuper centum millia, quarto ſuper mille millia, & ſic vſq; in infinitum. Dicit enim Morienes philoſophus: Scitote prò certo, quod quanto plus ſoluitur lapis noſter, & congelatur, tanto plus ſpiritus & anima coniunguntur, & retinentur ab ipſis, & qualibet vice tinctura multiplicatur. Alio modo multiplicatur medicina per fermentationem, &

est fermentum ad album, Luna pura: & fermentum ad rubeum, Sol purus. Proijciatur ergo vna pars medicinæ, suprà duas fermenti, & totum erit medicina: & ponatur in vase vitreo super ignem, & claudatur sic, vt aer non intret, nec exeat, & seruetur, & regatur, & subtilietur quoties volueris, sicut fecisti de prima medicina, tantam virtutem recipiet vna pars secundæ medicinæ, quantum habuit vna pars primæ medicinę. Sic enim per solutionem, & fermentationem poterit medicina multiplicari in infinitum.

M. de multiplicatione in infinitum

Tripliciter lapis philosophicus multiplicatur.

Primo modo fit per reiterationem notæ corruptionis ad principium, hoc est corrumpendo lapidem per dissolutionem & putrefactionem, & per elementorum coniunctionem, & inhumationem in aere vel in terra, & per decoctiones aeris, & ignis comunis. Et hoc ad altera opera particularia, per coniunctionem elementorum cum terra foliata, & decoctione ignis communis, in humatione fimi. Item vtraq; multiplicatio fit simul, si ex medicina multiplicata in quantitate duxeris ad dictas duas rotas, & feceris sicut dictum est.

Nam quantumcunq; medicina trãsit per istas duas rotas ad finem terminationis, tan-

tum

tũ plus & multiplicatur in virtute propter materiam, qua ad tantam ſubtilitatem deducitur. Ex quo ſpiritus exiſtens in tali materia multiplicat ſimilitudinem ſuam, ſicut ſummitas ignis exiſtens in oculo Baſiliſci, ſuam ſimilitudinem multiplicat in igne exiſtente in animalibus, ratione cuius ſuffocatur calor naturalis vnius cuiuſq; animalis, ſicut lux ignis per lucem ſolis extinguitur. Hæc Raymundus.

Modus proijciendi omnium præſcriptorum, taliter poteſt experiri.

Sumatur vna pars de medicina, & decem partes Mercurij crudi purgati, ſic quod Mercurius calefiat ad ignem, vſque ad fumoſitatem. Ex tunc proijciatur medicina deſuper quæ ſtatim fluit, minima penetrando, tunc ſtato vigorato igne, Mercurius fuſus colligatur, cuius recipiatur modica pars, & tantum ſui Mercurij viui ponatur ad ignem, & probetur pondus. Si Mercurius additus notabiliter receſſerit, tunc medicina non ſufficit ad vlteriores partes. Si autem corpus in corpore notabiliter diminutum non fuerit, ſed materia adhuc fuerit frangibilis, & nimis mollis vel dura, tunc ſumatur huius iterum modica pars, & tãtum ſui de Mercurio crudo, & per omnia vt dictum eſt procedatur, donec habeatur intentum.

De proiectione medicinæ multiplicatæ in virtute.

Accipe vnam partem vel vnciam medicinæ dictæ multiplicatæ in virtute, & de illa proijcias super centum partes Mercurij, Statim cum dictis Mercurius incipiet calefieri in crucibulo, & promptè congelabitur, & cito totum in fixam medicinam, ad faciendum proiectionem super alium Mercuriū, post accipe vnam vnciam, & de illa secunda medicina, & fac proiectionem super centū partes alterius Mercurij calidi, & adhuc erit purum totum, & vera medicina: tunc multiplicasti in quantitate tuam primam medicinam, vel etiam totum, vel in parte, quam iterum poteris multiplicare per dissolutionē, & congelationem, & inhumationem, &c. Quia modum quem dixi in multiplicatione potes multiplicare in virtute in infinitum, & postea in quantitate. Proijce de medicina vltimò congelata, vnum pondus super centum Mercurij loti cum sale & aceto, & calefac super igne statim, cum videris ipsum fumare & cōgelabitur in aurum, &c. Conuertitur autem oleum, id est cum tinctura est oleum in puluerem tingētem hoc modo: Sumatur præparati olei vna pars, & fundatur suprà decē partes Mercurij crudi, ponatur ad digestionem, & statim ingreditur illud

illud oleum Mercurium talem, quod non appareat, sed erit Mercurius albus vel rubeus, secundum quod præparata est medicina ad album uel ad rubeũ, puluerisabilis & tractabilis in itinere, sine damno, qui vlterius poterit proijci, vt scis, semper super Mercurium, postea cum sale & aceto semper bene lotum.

De virtute, effectu, & nobilitate huius laudabilis scientiæ, seu tincturæ philosophicæ.

Est sciendũ quòd antiqui sapientes, quatuor principales effectus siue virtutes in hac gloriosa thesauri arca, consolatrice & adiutrice scientia reperierunt.

Primò dicitur corpus humanum à multis infirmitatibus sanare. Secundò corpora imperfecta metallica restaurare. Tertiò lapides ignobiles in gemmas quasdam preciosas transmutare. Quartò omne vitrum ductile facere, siue melleabile.

De primo consenserunt omnes philosophi: Quòd quando lapis ematites perfectè rubificatus fuerit, non solum facit mirabilia in corporibus solidis, sed & in corpore humano, de quo nõ est dubium. Nam omnem infirmitatem ab intra sumendo curat, ab extra sanat vngendo. Dicũt enim philosophi, quòd si datum fuerit de eo in aqua, vel in vi-

rio tepido paraliticis, freneticis, hydropicis, leprosis, curat eos. Alij sapientes dicunt, quòd guttam rosaceam relidit sæpè vngendo. Hinc verò passio cardiaca, æthica, iliaca, colica, ictericia, ac morbi Ægidij tum epilepsis, & omnes species febrium per eá curantur, sumendo plærunque. artetica per eam curatur vngendo, & quidquid est in ægroto stomacho, hoc tollit, & omnem fluxum humorum peccantium stringit & consumit potando vel vngendo, omnemque melancholiam siue mœsticiam mentis ieiuno stomacho sumpta repellit, omnem fluxum renaticum exsiccat. Est etiam infirmorum oculorum sanatrix optima. Nam fluxum lachrymarum stringit, lipposos attenuat, ruborem depellit, pellem vel tunicam delendo mollificat.

Tela, albugo, & hugo, cornu & vngula, cataracta, inuersio palpebrarum, æstus, nec non tenebræ, inflaturæ oculorum: hæc omnia per medicinam philosophicam facillimè curantur. Cor & spiritualia confortat potando, dolorem capitis mitigat in temporibus vngendo. Præbet etiam surdis auditum, & omni dolore aurium succurrit, inflaturis neruos compactos rectificat vngendo, dentes corrosos restaurat lauando, fœtorem anhelitus dulcorat. Sanantur etiam per eam omnia genera apostematum vngen-

do vel emplaſtrando, aut puluerem ſiccum intermittendo. Vlcera, vulnera, cancer, fiſtula, noli me tangere, antrax, ſerpigines, impetigines, ſtramiones, ſcabies, pruritus, & tinea per eam ſanantur. Cicatrices per ipſam planantur, ita vt caro noua regeneretur, vinum corruptum & acidum ſi permiſcetur, reparatur: calculus inde ſoluitur ſi bibitur: venenum expellit ſumendo: occiduntur etiam vermes ſi inpuluериſentur capilli ſub villo ſic per eam vngendo remouentur. Rugas in facie, aut omnes maculas delet vngendo, & faciem iuuenilem facit. Mulieribus in partu laborantibus ſumpta auxiliatur, fœtum mortuum emplaſtrando educit, vrinam prouocat. Coitum excitat & auget, ebrietatem prohibet, memoriam inducit, humidum radicale augmentat, naturam vigorat, nec non multa alia bona corpori humano monſtrat & miniſtrat. Quia hæc medicina eſt ſuper omnes medicinas Hypocratis, Galeni, Alexandri, Conſtantini, Auicennæ, & aliorum doctorũ omnium artis medicinæ: præſtantior in odore, ſapore, virtute & effectu. Et eſt notandum, quòd hæc medicina eſt ſemper medicina apothecæ ad morbum depellendum permiſcenda.

De ſecundo ſcribitur, quòd omnia metalla imperfecta tranſmutat: hęc enim tranſmu

tatio est satis manifesta. Nam omne quod est argentum facit aurum in colore, substantia, perseuerantia, pondere, ductibilitate, liquefactione, duricie, mollicie. De tertio scribitur, quòd lapides in gemmas præciosas trásformat, vt dictum est suprà. In libro Sextariæ dicitur, quòd iaspides, hyacinti, coralli rubei & albi, smaragdi, crisoliti, saphyri, ex ipsa materia formari possunt. Et in Carta sacerdotum traditur, quod ex cristallo carbunculus siue rubinus aut topazius potest fieri per eam, qui in colore & in substantia excellunt naturales. Hijs verò lapidibus, & alijs in quibus fuerit hæc medicina, præstat virtutem naturalem sua nobilitate, ita tamen, quod colores deputati ad ipsos admiscētur, nam omnem lapidem siue gemmam liquefacit & demollit.

De quarto scribitur, Quòd vitrum reddit malleabile in miscendo quando liquescit. Nam hæc medicina est conuertibilis in omnem colorem. Alia verò sunt experimenta artifici sagacius committenda.

Dicit Raymundus. Habet etiam potestatem dicta medicina rectificandi omne animal, & viuificat omnes plantas in tempore veris, per suum magnum & mirabilem calorem: quia si de illa ad quantitatem vnius grani milij dissoluas in aqua, & illam mittas in corde vnius vitis, ad quantitatem concaui-

tatis

tatis vnius auellanæ, artificiosè nascentur folia & flores, & boni rami in mense Maij, & sic de qualibet alia planta facias: quoniam sic reputatur miraculum & contra concursum naturæ, propter hoc, quia tales ignorãt potestatem talis rei, sed non est aliud quàm purus calor naturalis infusus in suo humido radicali, & quia natura per suum instinctum appetit multum esse, ad plus profundum cuiuslibet elementi vbi operatur, in multiplicando calorem naturalem corporis in centro, cuius ipsa est ingressa. Ideo habet potestatem rectificandi omnes, & illam virtutem fixare in illis. Et hæc est probata medicina philosophorum, quam omni inuestiganti fideli & pio volenti, præstare dignetur Dominus noster Iesus Christus, qui cum patre & spiritu sancto viuit & regnat, Deus per infinita seculorum secula, Amen.

CORRECTIO FATVORVM, TRACTATVLVS

satis Perutilis & Autenticus.

Prologus in eundem.

CVM *omnium rerum emendatio sit ipsius augmentatio* : Ideo *in multis Philosophorũ dictis scribitur, quòd per artem emendatur natura vltrà suum motum quem habuit in prima sua forma, cum nulla ars laborare potest nisi mediante natura, cum ipsa natura in arte intrinsicè et occultè laboret per artificis administrationem.* Ex *hoc sequitur, imitationem naturæ virtutis esse augmentum & laborem, ipsiusq; rei augmentationem: quoniam natura perficit suum gradum, quem naturaliter perficere potest, & illum præterire nequit, nisi per contrarium fuerit impedita, quamuis bene ars naturam non transcendit faciendo nouam naturam, per simplicem laborem.* Et *ideo dicitur quòd ars imitatur naturam, non quod nouam ædificet, sed quòd illius naturæ virtutem subtiliet.* Propter *quod incipit ars perficere, vbi natura deficit, subtilem scilicet naturam in re inclusam detegere, & ipsam manifestare.* Ex *quo minera generat metalla, tincturas tamen generare nequit, quamuis bene tincturam plenam in se occultè continet. sicut ait* Philosophus: Natura

Natura continet in se quibus indiget, & quibus perficitur, nisi quod moueatur arte, & operatione. Quare in nostro opere, ars non est aliud, quàm adiuuamen naturæ, quod patet in multis artium operibus laicorum, ubi natura primò producit lignum: secundò vstio ligni per ignem uertitur in cinerem: tertiò, ars de cinere facit vitrum, & hoc taliter est intelligendum. Si in cineribus ista prima materia vitri occultata non fuisset, ars nequaquam uitrum ex eo fecisset sine natura physica. Et sic perpende, quòd à nullis rebus elici potest id, quod in ipsis non existit. Ideo omnis species in sua specie, & omne genus in suo genere, & omnis natura in sua natura, naturaliter virtutis efficit augmentũ, & affert fructum iuxta naturam suam, & non in alia sibi contraria natura. Cum omne semen suo semini correspondet, vt dicumus, quo ad generationem. Ergo nõ generatur ab homine nisi homo, nec ab aliquo animali, nisi sibi simile. Et quo ad imitandam naturam perfectam, nõ facit aliqua ars simpliciter laborans ministerium naturæ, nisi per illius naturæ complexionem. Quoniam si aliena natura peior introducitur, immediatè ars simpliciter non imitatur naturam. Sed illæ peiores extraneæ naturæ inficiunt illã naturam, & statim non fit ex ea, quod fieri sperabatur. Quoniam omne peius laborans in aliqua arte nititur melius destruere: & omne melius laborans in aliqua arte, conatur peius perficere. Et ideo unicuiq; artifici naturam imitari volenti, necesse

est illius rei naturam cognoscere, cuius rei naturam sua ars imitatur, alias, fatuus ipse per artem veram dignoscetur.

DE VTILITATE STVDII.

Studium amouet ignorantiam, & reducit humanum intellectum ad veram cognitionem, & ad cuiuslibet rei scientiam. Ergo in primis est necessarium, per studium huius suauis operis scientiam acquirere, et per physica dicta ingenium acuere, cum in ipsis sit cognitio veritatis. Si ergo laborantes studium non despexerint, fructum inde peruenientem dulciter degustabunt. Qui autem studere adhorruerint, & tamen laborare voluerint, videant an ars ipsius naturæ sit imitatio, quam ars ipsius emẽdare debet. Quoniam impoßibile est ei, secreta philosophorum ad perfectum finem præparare. De hijs sapientes dicunt, quod ij transeunt ad practicã sicut asinus ad cœnam, nescientes ad quid rostrum porrigant, nisi in quantum sensus exteriores sine intellectu per visum & gustum ad pabulum adducit. Sic ipsi asini, sine bonis veris principijs, & fructuosis studijs, ac sine naturarũ cognitione, quærunt perficere opera naturæ, & secretum totius philosophiæ, ac opus optimum, quod hominem ornat moribus, ditat beneficijs, auxiliatur pauperibus, & corpus humanum incolume conseruat, præbens ei sanitatem, prout potest dicere de illius naturæ virtute. Et ideo omnes artis huius apicem diligen-

tes, studijs conentur insistere, & ex libris haurire veritatem, & non ex mendosis, alias nidosis, neq; fabulis fictis. Quia hæc ars non inuenitur nisi per continuum studium, & philosophorum dictorum cognitionem, aut per fidelem sciẽtem informationẽ. Nam qui in legendis libris deses extiterit, in præparandis rebus promptus esse non poterit. Item non potest de facili practicæ assuescere, cuius mens studijs theoricis renuit insudare.

DE PRINCIPIIS NATVRALIBVS HVius Artis.

Caput primum.

NON est dubitandum, hanc artem habere principia vera, cum ipsa natura corpora metallica format de mineralibus. Vnde Aristoteles quarto Meteororũ, vbi distinguit corpora mineralia in lapides, sulphura, sales. Et horum quædam sunt raræ, superbæ, & quædam illorum ductibilia, quædam nõ. Et quæ sunt illarum rationes, & causæ earum generationis, patet ibidem. Ideo non est necesse, plura hîc de illis dicere.

De duplici differentia mineralium Cap. II. Quot sunt partes mineralium. quæ originem ex Mercurio ducunt

Distinguuntur corpora mineralia specialiter in duas partes, scilicet in partem metallicam, & partem mineralem. In partem metallicam, id est, in metalla quæ originem ex Mercurio ducunt. Et in partem mineralem, quę originem ex Mercurio non trahunt. De metallis exemplum, vt aurum, Luna, Mercurius, Iupiter, Mars, Saturnus, electrum. De mineralibus exemplum, vt sales, atramenta, alumen, vitriolum, arsenicum, auripigmentum, ~~de metallis~~ quæ originem ex Mercurio ducunt. Sunt autem ductibilia & liquabilia omnia metalla, quæ originem ex Mercurio duxerunt: quia materia eorum est substantia aquea, mixta cum substantia terrea commixtione forti, vt vnum ab altero separari non possit: quare congelatur substantia aquea illa cum frigore magis post actionem caloris, & erunt ideo ductibilia seu fabrilia: & non congelatur sola aqua nisi cum siccitate terrestri, quæ alterat aquositatem, cum in ipsis humor non est vnctuosus: quia congelatio eorum est siccitate terrestri, ideo faciliter non soluuntur, nisi per actionem caloris vehementem in ipsis, secundum quòd sunt fortius, ac fortiter commixta.

Quo-

Quomodo ex Mercurio generantur metalla in speciali. Cap. III.

Rerum omnium liquefactibilium natura ex argento viuo est & sui substãtia, eo quòd propter idem argentum viuum coagulatur ex vapore, siue calore sulphuris albi vel rubei non vrentis. Vnde Aristoteles quarto Meteororum: Si sulphur album non vrens fuerit, congelat Mercurium in argentum bonum. Si verò sulphur fuerit purum cum rubore claro, & in eo fuerit vis igneitatis simpliciter non vrentis, congelat in aurum purissimum melius quàm minera produxit: quia omne siccum naturaliter bibit suũ humidum, vt in suis partibus sit continuatum. Vapor ergo sulphuris argentum viuum coagulantis, est ex substantia terrea, subtili, aerea, decocta & digesta à commixtione prima, sibi vnita actione caloris, postea eleuata, decocta, & digesta, donec habeat vim sulphuream coagulandi argentum viuum in corpora metallica. Sed quando sulphur fuerit simplex vel adurens, perfectionem vel imperfectiõem causat in metallis, sicut post patebit. Exemplum de his, quòd ipsorum prima materia sit argentum viuum: quoniam cum liquefiunt, per calorem conuertuntur in ipsum. Certum est ipsa antea fuisse argen-

tum viuum, quia omnis res de eo est, in qd resoluitur. Exemplum de glacie.

De generatione Mercurij & quæ metalla ex eo generantur. Cap. IIII.

Argentum viuum in prima sui radice est compositum ex terra alba, subtili, nimium sulphurea, cum aqua clara fortiter admixta, donec fiat substantia vna non quiescens in superficie plana, nec adhæret tangenti ratione siccitatis, quæ alterauit aqueitatem in ipso. Est autem homogenium in natura: quia aut totum remanet in igne & fixatur, aut totum euolat in fumum, cum sit incombustibile & aereum. Et hoc est signum perfectiōis. Et ideo cum prius in terra sulphurea decurrit calefactum, superius ascendit. Vnde eius natura est, vt per calorem subtilietur. Verun tamen continua sublimatione nimium depuratur, decoquitur & inspissatur, ac per sulphur album & rubeum gradatim cōgelatur. Quandoquidem sulphur dissoluitur multoties, & prius coagulatur argentum viuum sublimatum, inceratum caloris actione, donec vix in millibus annorum successiuè opere naturæ in metallum perfectum coagulatur. Ex hoc quidem in vasis mineralibus ipsa natura operatur metalla. In istis ergo operibus, naturam imitari oportet quicunq; vult

Exemplum de glacie: nam Glacies conuertitur in aquam, calore mediante; necessarium est ergo prius aquam glaciem fuisse.

vult medicinam perficere ab imperfectione perfectam: licet ipsa corpora differant compositione sua ab argento viuo, quæ ab eo generátur, eo modo quo ipsum fuerit purum, vel impurum, ex sulphure mundo, vel immundo. Si enim argentum viuum coagulatur ex sulphure puro, in quo est vis igneitatis, simplex erit aurum. Si verò sulphur fuerit malum & debile, & Mercurius bonæ substantiæ, conuertit ipsum in æs. Si verò argentum viuum fuerit ponderosum, terreum & immundum, & sulphur immundum & fœtidum ac terreum & fixæ substantiæ, fit inde ferrum, quod postea non faciliter funditur. Stagnum verò videtur habere argentum viuum bonum, sulphur verò malum non bene mixtum, ideò inter dentes causat stridorem. Plumbum habet grossum argentum viuum, malum, mali saporis & fœtidi, ac virtutis debilis, vnde assiduè per ignis violentiam corrumpitur. Sic differũt corpora metallica ab argento viuo, secundum quod ipsis inest sulphur extraneum vel adurens. Quòd sic considerátur quæ virtus sit in ipsis, cùm multa quantitas sulphuris est imperfectio, & multa quantitas argenti viui est in ipsis perfectio, cùm argentum viuum sit incombustibile & aereum, quoniam sulphur comburit & comburitur, & perfectum in omni opere impedit. Hæc sunt verba Aristotelis quarto

Meteororum : Non eſt credendum quod philoſophi in aliquo mendacio reperti ſunt: ergo ipſis ſummè eſt credendum.

De formatione mirabilium quæ originem ex Mercurio non ducunt. Cap. V.

Sunt autem minora ſeu media mineralia ſecundum quod dictum eſt, quæ originem ex Mercurio non ducunt. Et horum quædã ſunt ſales quæ liquefiunt humido faciliter, vt alumen, ſal ſimplex, ſal armoniacum, ſal lapideum, & omnia genera ſalium. Et quædam ſunt virtuoſa, nec liquefiunt ſolo humore faciliter, vt auripigmentum, arſenicũ, ſulphur, cum aqueitas ſulphureorum corporum eſt commixta cum terra viſcoſa, commixtione forti cum feruentia caloris, donec facta ſunt virtuoſa, & prius coagulata ſunt ex frigore. Atramenta verò compoſita ſunt ex ſale & ſulphure & lapidibus, & creditur in ipſis vis mineralis aliquorum corporum liquabilium, quæ ex eis fiunt, vt calcantum, & olocari ager : qui generantur ex maioribus granis atramenti, & non ſoluuntur, niſi ſoluatur ſalſedo cum ipſis quæ eſt in ipſo ſulphure, & prius congelantur in frigore. Et illud iam accipit vim mineralem ab aliquibus cor-

corporibus, naturaliter in terris existentibus. Quod accipit vim ferream, erit rubeum & terreum, sicut olocar. Quod autem vim accipit aeream, hoc erit viride calcantum. Vnde posibile est ista duo, scilicet olocar, & calcantum ab ipso generari, cum tamen hæc omnia prædicta participant in vi minerali cũ metallis. Sed corpora metallica ex ipsis artificialiter fieri non possunt, cum sint alterius naturæ, & cum metallis ex prima materia ꝑpinqua, scilicet cum Mercurio originem nõ duxerunt, sed ex argento viuo. Non nego quin cum ipsis metalla possunt purgari aut dissolui, vel forma sophistica per ea introduci, ad decipiendum homines, propter quod plumbi nigredo abstergi potest, veruntamẽ plumbum, semper manet plumbum. Sic artifices possunt facere congelationes per ea, id est, extrahere humidum ex Mercurio cum rebus siccis, vt videatur Mercurius coagulatus, sed illa coagulatio est pessima. Vnde Aristoteles: Sciant Alchimistæ, se species rerũ permutare non posse, sed similia illis facere possunt, id est, tingere rubeum citrino, vt videatur aurum, & album tingere colore quo volunt, donec fiat multum simile argento. Vt hij qui coniungunt stannum, cuprum & Mercurium, & inde faciunt argentum sophisticum. Et fit etiam purgatio per mineralia in metallis, & non est imposibilis, & contra

hæc non ſtat ratio, ſed contra verum aurum & argentum, quod nequaquam in natura & arte fieri conceditur, niſi per corporum in primam materiam reductionem. Sic ſpecies rerum tranſmutari poſſunt, vt prius Ariſtoteles ſubdit. Et hoc non fit per ſolam liquefactionem, ſed per congelati Mercurij reſolutionem, cum ſui ſpiritus admixtione corpus in Mercurium transformatur.

De differentia generationis ſulphuris vulgi, & ſimplicis, & Mercurij.

Cap. VI.

Cum dictum ſulphur cauſans metalla, eſt elemẽtum metallorum cum Mercurio, nũc pono differentiam in Mercurij generatione, & ſulphuris, licet bene ex vtraque parte cauſent metallum, ſcilicet Mercurio eſſentiali & ſulphure ex parte accidentali. Tamen illud ſulphur adhuc eſt duplex, viuum ſcilicet & vrens. Viuum cauſat metalla, quamuis adhuc bene differunt vnum ab alio, ſecundum quod plus exiſtit viſcoſitate terræ infectum, cum tamen ſulphur ſimplex viuum, cauſans aurum & argentum, non eſt niſi vapor calidus & ſiccus, generatus ex puriſsima ſiccitate terreſtri, in qua omnibus humoribus prædominatur ignis, & illud dicitur

Alias. Cum iam dictum sit quod Sulphur in metallis est impedimentum. hinc & ut patet

iam

sit

tur elementum cum Mercurio metallorum. Sed generatio sulphuris vulgi, differt à generatione Mercurij, vt suprà dictum est: quia aqueitas sulphuris vulgi, est commixta cum terrestreitate viscosissima, cum feruenti calore, & facta sunt vnctuosa. Sic generatio Mercurij differt in parte secunda à generatione istius sulphuris, cum sit generatum ex terra subtilissima, alba, sulphurea, cum limpidissima aqua, quoniam transparet admixtione fortissima, ita quod vnum ab alio separari non potest, donec non quiescat in superficie plana, nec adhæret tangenti propter siccitatem terræ, quæ alterauit aqueitatem ratione fortis commixtionis, & ideo est elementum cum sulphure simplici omnium ductibilium, vel propè simile est aliquibus ductibilibus. Et ideo propter concordantiam aliquo modo ipsorum in generatione commiscetur sulphur Mercurio, & vnum alterat in natura. Quare vnumquodque corpus metallicum in se sulphur expressè habere dignoscitur, cum liquefit calore ignis, ibi apparet Mercurius, & sulphur, Mercurius in substantia, sulphur in colore, & in cute rubea superius natante. Sic propriũ est vnius, quod sit adhærẽtia alterius, cũ vnũ sine alio in metallum generari non potest. Et in quantum sulphur est magis simplex, in tantum magis gaudet & cohæret Mercurio simplici & mũ-

do, ac fortius cum altero coniungitur, & sic perfectiora tunc ex ipsis generãtur metalla.

Quæstio.

Cum generaliter philosophus loquatur, quòd sulphur coagulat, dicendũ quòd non. Quia omne sulphur vulgi secundũ philosophũ, metallis est extraneũ & contrariũ. Auicenna: Non intrat in magisteriũ quod non est ortum ab eo. Quia semper inficit & denigrat, & corrũpit, quocunq; modo per artificiũ pręparetur. Est. n. ipsum, ignis infectus, ergo fusionẽ impedit. Si verò calcinatur, in terream redit substantiã, vt puluis mortuus. Quo ergo modo potest alijs vitã inspirare? Habet. n. duplicem superfluitatem, sc. inflammabilẽ substantiã, & terream fœculentiam. Igitur per hæc considera sulphur vulgi non philosophorum esse, cum sulphur philosophorum sit simplex ignis viuus, alia corpora mortua viuificans, & ea maturans, ita quod naturæ defectum supplet, cum ipsum sit superfluæ maturitatis, secundum quod in natura sua sit perfectum, ac per artificium magis ac magis depuratum. Vnde Auicenna: Tale sulphur non reperitur super terram, nisi in quantum existit in istis corporibus sole & luna, & in alio, quod est illud, quod nulli dicitur, nisi ex parte Dei sibi reueletur. In sole autem perfectius: quia magis est digestum & decoctum.

Quo-

Quomodo possibile sit minora metalla, artificialiter fieri metalla. Cap. VII.

Sed quia in præcedenti capitulo determinatum est, minora metalla artificialiter impossibile fieri metalla, propterea hic restat fore probandum. Primò sic, quia minora metalla de prima metallorum materia, quæ est Mercurius, non sunt generata: quia generatio eorum cum generatione Mercurij in primis differunt in forma, in natura, in compositione, ideo etiam fieri metalla non possunt: quia rerũ vnius speciei, vna est materia prima, & sperma ex quibus generantur.

Prima pars antecedentis patet, quòd minora metalla non sunt generata ex Mercurio, quod est causa, quia semper manet in prima materia metallorum, & non extranea sulphura. Vnde Aristoteles & Auicenna: Ideo si deberent fieri metalla, oporteret quòd primò transirent in primam materiam metallorum. Sed quia artificialiter hoc fieri non potest, ideo minimè ex eis metalla fieri possunt. Sic patet prima pars, antecedentis satis declarata.

Secundò ad idem. Quia minora mineralia principium metallorũ artificialiter fieri non possunt, quod est Mercurius: ideo etiã medium & finem non pertingunt, quæ sunt

metallum, & tinctura quam tenet: quia nutrimentum in homine per generationem non potest fieri homo, nisi prius conuertatur in sperma, & sic additũ suo simili nou⁹ generatur homo. Sed quia minora metalla à metallis sunt extraneæ naturæ, quamuis bene in aliqua vi minerali participant, & debilioris sunt virtutis, & adustibilia, ideo natura metallica eo non gaudet, sed respuit, & seruat ea quæ sunt suæ naturæ. Exempli gratia, Si aqua miscetur terrę, separantur ab inuicem, quia terra petit fundum cum sit grauis & sicca, aqua superficiem, & nequaquam artificialiter sic possunt coniungi, quod istæ naturæ contrariæ stent in vna natura coniunctim. Bene quidem aqua potest abluere & mundare terram, sed quod siccitas terræ artificialiter mutetur in aqueum humidum, credi non debet, licet terra madefiat aqua. Sic minora mineralia possunt coniungi cum metallis, & ea purgare, & aliquo modo nouam formam introducere, sed cum ipsis permanere, & illud immaturum maturare, natura non concedit. Quare fatui, vt diuersá negocia & sophisticá, ad decipiendum homines adducunt, scilicet res improportionabiles, quæ nec materiam dant, nec eam etiam recipiunt: Scilicet secundinas, oculos animalium, testas ouorũ, crines, sanguinem hominis rufi, Basiliscum, tam artificialẽ quá na-

naturalē, vermes, herbas, radices, ſtercus humanū. Multi.n.fatui laborauerunt, & adhuc laborant in hijs rebus vegetabilibus & ſenſibilibus, vbi nihil tamen veritatis inuenerūt, ſed quaſdā humilitates, de quib. indicamus inſcijs, vt euitare poſsint deceptiones. Nam ex hijs reb. poſtea dicendis, longo tempore extraxerūt qđ appellabant arg. viu. artificiale, & olea, & aquas, quas nominauerūt quatuor elemēta, videlicet aquā, aerem, terram, & ignem, & ſalem armoniacū, arſenicū & ſulphur, & auripigmentū, quod emiſſent meli⁹ in foro, & citius perfeciſſent. Quæſierunt etiam in rebus vegetabilibus & ſenſibilibus, humore carentium, & ſiccorum combuſtibilium & corruptibilium tincturā, quam non habent. Hij verò damnificati ſunt damno aparēti. Et iſtę ſunt rationes: Capilli humani, cerebrum, ſputū humanū, lac mulierū, cruor humanus, vrina, ſtercus, embrio, menſtruū, & ſperma, oſſa mortuorū, oua gallinarum, & ſimpliciter in omnib. animalibus brutis, piſcibus & volatilibus, vermibus, & carnibus, ſcorpionib. bufonib. baſiliſco naturali & artificiali, in quo maxima trufa eſt. In teſtudinibus, & ſuccis quarundā herbarū, & florib. arborū, & ſpecialiter in hijs, videlicet herba lunari & ſolari, quę dicitur toxicū, & in omnibus in quib. finxerūt nomina ad placitū ſuū, ſecundū metalla decipiētes ſe & alios, volē-

tes cum pessimis rebus optimam perficere, & naturæ defectum cum talibus adimplere, in ijs nullam virtutem imaginantes veraciter, nec scrutantes, volentes stercus seminare & metere triticum, quod visui videtur impossibile. Vnde dicitur. Si quæ homo seminauerit, hæc & metet. Ergo si stercus seminat, merdam quoque & metet. Quare nõ est mirum quod vix vnus inter mille, aut nullus de talibus perficit. Semina aurum & argentum, & afferẽt tibi fructum millesimum, cum labore tuo, mediante natura: quia ipsa solum habet quod quæris; & nulla alia res mundi, cum alia omnia vt fœtida, & naturæ cedunt per ignis assiduitatem, & examen. Sunt & alij Alchimistæ in mineralibus minoribus laborantes, scilicet quatuor spiritibus vt in sulphure vulgi, arsenico, auripigmento, & sale armoniaco, volentes ex hijs tincturam perficere, sed hoc facere non possunt, vt patet per diffinitionem tincturæ. Quia tingere non est aliud quàm tingendo tinctum in naturam suam transformare, & secum sine vlla transformatione permanere, & docens naturam contra ignem præliare. Nam tingentis & tincti natura concordat. Exempli gratia. Si ex auro vel argento tinxeris plumbum, vel stannum, vel aliquid aliud tale, hoc concordat in naturis: quia originem ex vtraque parte ex Mercurio duxerunt, ma-

turum

turum immaturo coniungitur, vt immaturum secum in tali via perficiatur. Sed cum isti quatuor spiritus sint alterius naturę cum metallis, vt sufficienter prius dictum est, ideo si tingere debent, Quæro vtrum debeant conuertere, vel conuerti? Si conuerti, tunc tinctura non est, vt patet per diffinitionem. Si conuertere, ergo tingendo conuertit in suam naturam quæ est terrea, natura metallicæ naturæ extranea, ideo metallum tingendo facere non possunt. Quia autem tingendo conuertit in suam naturam probatur: Quia omne generans generat sibi simile. Sed quia hic tinctura quatuor spirituum generans est, terra igitur generabit sibi simile, quod est terreum sicut ipsum. Sic & istam tincturam & omnem aliam quæ non inuenitur in proprietate naturæ despicias cum alijs vijs extraneis: quia in ipsis non est aliud quàm rerum consumptio, temporis perditio & laboris, cum omnia alia apparentia sunt, & non existentia metalla, quæ per minora mineralia vel consimilia fuerint laborata. Ergo stultum est quærere in re, quod in ea non est, & cætera: vt in rebus fœtidis & vstibilibus quærere aurum & argentum, &c.

Iterum de sulphure philosophico simplici non vrente.

Cap. VIII.

Numero * Philosophi subtiliter sunt imaginati, quomodo in istis corporibus perfectioribus sulphura illa elicere possent, & ipsorum qualitates per artem purgare, vt hoc haberent in arte mediante natura, quod in ipsis antea non apparuit, quamuis plenariè & occultè prius habuerunt. Et hoc nequaquam fieri concedunt sine corporis solutione & in primam materiam reductione, quod est argentum viuum, ex quo facta sunt ab initio. & hoc absque vlla permixtione rerum extranearum, quæ extraneę naturę lapidem nostrum non emendát, quoniá nihil conuenit rei, nisi qđ propinquius est ei, cum sit medicina simplicis ac virtualis naturæ, ex aqua mercuriali ꝓducta, in qua aurum & argentum prius sunt soluta. Exempli gratia, Si glacies ponitur in aquam simplicem, soluitur in ea per calorē, & redit in primam substantiam aqueam, & sic aqua tingitur ex virtute etiá occulta quæ fuit in glacie. Si autem glacies non resoluitur per calorem in aquam, non coniungitur aquæ in qua iacet, nec illam aquam tingit sua virtute quę in ea antea coagulata fuit, ex parte specierum. Sic eodem modo si corpus non resolueris in Mercurium, cum Mercu-

rio

rio occultam virtutem ex eo habere non potes, ſcilicet ſulphur digeſtum & decoctum per opus naturæ in minera. Sic enim lapis eſt vnus, vna medicina, quæ ſecundũ philoſophos dicitur Rebis ex bina re, ſcilicet ex corpore & ſpiritu, albo vel rubeo, in quo multi fatui errauerunt.

Quomodo ſulphur rubeum eſt in ſole, & album in Luna.

Cap. IX.

Cum dictũ ſit quod ſulphur Philoſophorum rubeum exiſtat in ſole, per maiorem digeſtionem, & ſulphur album in Luna per minorem digeſtionem. Vnde Philoſophus: Citrinatio non eſt aliud quàm completa digeſtio. Nam calor agẽs in humidum, primò generat nigredinem, & agens in ſiccum cauſat albedinem: quam albedinem ignis, ſi tráſcendit agens in eo, mutat in puriſsimam citrinitatem. Hæc omnia in calcinatione plũbi attẽdi poſſunt. Etiam dicit Philoſophus. Quia iam actu vnumquodq; perfectorum corporum ſuum bonum ſulphur cum Mercurio contineat, ſcilicet aurum aureum, & argenteum. Ideo ſulphur album per citrinũ eſt aurum. Quamobrem ſulphur in eo eſt ſulphur rubeum, id eſt, ignis ſubſtãtia, qui hoc album plus digeſsit. Et ſic ſulphur album &

rubeum ex vtraq; parte exiſtit in ſole. Quare ignis eſt perfectio eius, & in igne generatum eſt. Et ideo amicabiliter gaudet natura ſuæ igneæ naturę. Vnde aliquę res extraneę hoc in corporibus cauſare non poſſunt, cũ ars non ſit aliud mediante natura, niſi decoctio & digeſtio illius naturæ per ſimplicem laborem. Exempli gratia, Mane cum ſurgo, & video vrinam meam albam, iudico me parum dormiuiſſe, tunc repono me iterum ad dormiendum, & accepto ſomno, vrina citrinatur. Et hoc propter maiorem digeſtionẽ caloris naturalis in me exiſtentem. Sic ſequere naturam per artem, ſimiliter decoquere, digerere, maturare ſubſtantialiter, cũ iam in actu natura contineat in ſe ignem naturalem quo maturatur. Hoc aliæ res non habent, ideo dare non poſſunt. In Luna nõ eſt niſi ſulphur album ſimplex, non tamen digeſtum ſicut rubeum, nec ſic à nigredine priuatum per actionem caloris, quem in ſe naturaliter continet. Sed ignis ſpecies eſt obtecta & occultata, agens in ea plus per artem quàm per naturam. Et ideo non eſt impoſsibile quòd ars mediante natura hoc plus digerat & perficiat, cum naturaliter intendat perfici, ſed per ſe non poteſt, niſi moueatur arte & operatione. Sed iſti labores, vt credo, non perueniunt ad hominem duræ ceruicis. Et ideo non fit verum aurum, niſi fiat

ita

ita digestum & decoctum, vt melius melioret peius. Quia omnium philosophorum intentio est, cũ meliore peius perficere. Quod fatui contrariè intelligunt: quia cum peiore melius perficere nituntur. Et hoc quærunt in re, quod nunquam fuit in illa, scilicet aurum & argentum in rebus adustibilibus, vt suprà dictum est.

Quod in alijs ægris corporibus non est vtile hoc sulphur quærere, quia ibi non est. Cap. X.

Queri non immeritò potest, vtrum ex alijs ægris corporibus, hoc sulphur album & rubeum ad tingendum Mercurium elici possit: Dico quod non, quia prius dictum est, quod non est aliqua res maioris temperantiæ, quàm in istis duobus corporibus reperitur, quibus insunt radij tingentes, cùm prius dictũ est, quod ægra corpora in se contineant sulphur fœtidũ & adustibile, & non virtualis naturæ, sicut in istis, &c. Cũ omnis ars non valeat, nisi præhabita natura, quá sequatur. Posses tamen cum minorib. mineralibus purgare metalla, quib. purgatis tamen adhuc non habent auream & argenteam naturam in se: quia digestio & decoctio aurea nõ fuit in illis, sicut in alijs, nec sulphur ita maturũ. Et ideo ipsis immaturis succurẽdũ

est cum maturis vt maturentur. Igitur non tingunt sed tinguntur, quia tinctura auri & argenti proportionabilem naturam habet cum ipsis scilicet immaturis vel imperfectis, quia originem ex Mercurio traxerunt. Ex his manifestè patet quod minora mineralia tingere non possunt, quia corpora metallica imperfecta, quæ non conueniunt cũ auro & argento ex parte Mercurij maturi, tingere non possunt, nec naturam auri vel argenti infundere. Et ideo non est tingendũ nisi cum illis quibus inest virtus tingendi. Tinge ergo cum auro & argento, quia aurũ aureum tribuit colorem & naturam. Quare omnia alia despicias, quibus non inest virtualiter seu naturaliter virtus tingendi, cum in ipsis non sit fructus, sed solum perditio rerum & stridor dentium.

Quomodo aurum curet infirmitates hominum & ægra corpora metallorum. Cap. XI.

Cum autẽ inter vulgares & Philosophos aurum formam teneat, quod in prima sua dispositione manens, lepram curet, & plures alias virtutes habeat, hoc autem est propter eius completam digestionem, quia excellentia ignis in eo agens, omnes malos humores consumit in corporibus ægris existentibus tam ex causa calida quàm frigida.

Sed

Sed hoc argentum facere non poteſt, quia tantam ſuperfluitatem ignis non habet, nec tantum eſt digeſtum & decoctum naturali maturitate. Tamen iſto non obſtante, ignei tatem occultè & virtualiter habet, ſed non ita plenè, quia adhuc ignis non facit tales qualitates elementales ſicut in auro. Et ideo argentum in ſua prima diſpoſitione manens non curat lepram ita potenter, niſi prius per artẽ digeratur, quouſq; habeat gradus ſummos auri in omni maturitate: quare alia ægra corpora metallica minus curant infirmi tates, ſecundum quod magis differunt in im perfectione & maturitate ab eis, & ex defectu ſulphuris infecti, & fœtidi, & vrentis, ex quo, generatione & coagulatione ſua facta ſunt ab initio, & ideo non curant. Cum ergo aurum tãti vigoris ſit apud vulgares, & hoc in ſua prima diſpoſitione manens, quare nõ mirum, ſicut expertum eſt, ſi aurum in medi cinis per artis miniſterium ſequentis naturam redigatur, & eius virtus ſubtilietur per digeſtionem decoctionis, & qualitatum purgationem, quod multas ſeu omnes ægritudines habeat tunc curare. Quod patet per Arnoldum de Villa noua peritiſsimum medicum, qui dominum Innocentium Papam cum hac medicina ab infirmitate, cæteris medicis incurabilem liberauit. De ſene facit iuuenem, & reuiuiſcere facit, ſeruat ſani-

tatem, corroborat naturam, & omnem ægritudinem corporis expellit: venenum à corde declinat, arterias humectat, contenta in pulmone dissoluit, breuiter totum corpus habile reddit. Est ita preciosum quòd nullus habet exsoluere, & ita rarum quòd nullibi poteris reperire: ergo, &c. O fœlix scientia cum sciente, qui eam habet, incomparabilem thesaurum possidet, in salubri constellatione natus est, & in hoc seculo super omnes ditatus, coram Deo & hominibus honoratus: quia non per vsuram & fraudem vel falsis mercimonijs, & pauperum spoliationem, nec per subditorum oppressionem, sicut iam potentes mundi ditantur: sed per laborem manuum & industriam ingenij hic thesaurus acquiritur: ergo beatus. Philosophi veritatem cognouerunt, ideo eam scientiam posuerunt super naturæ motum, & modum eius imitantes, nunquam aliquis philosophus repertus est mendacium posuisse, licet obscurè locuti sint, & hoc propter eius nobilitatem fecerunt. Aliqui scribunt in libris suis mendosis & altercatis. Caue tibi ab odore eius, ne te interficiat. Ecce qualis medicina & contrarietas, quæ cum sanare debet, inducit mortem. Non est mirũ, quod res intoxicatiuæ ex venenis compositis, hæc facere possunt. Videte fatui quomodo vestra opera differunt ab opere naturæ,

Quare

Quare fatigamini in huiusmodi rebus altis ad quas venire non poteſtis taliter laborando, niſi miraculoſe eueniat, vt accidit beato Ioanni, qui de virgultis fecit aurum. Dico vobis qualis eſt medicina, tale fit & aurum. Cum res fœtidas ſeminatis, merdam metetis. Reuertimini ad viam veritatis propter vos metipſos. Conſulo vobis ſtudere, dicta ſapientum reuoluere, ex quibus veritatem elicite, non caſualiter ad opus accedite. Nõ aduertatis Recipe recipe, hoc & hoc, neſcio quid, & fac taliter, neſcio qualiter, Inſtrue me hoc, & ego docebo te illud. Sic deceptus alium decipit, & ſic totus mundus per tales eſt defraudatus. Cœcus enim ſi cœco ducatum præbeat, ambo in foueam cadunt. Vbi enim videris, recipe, cogita quòd ſignificet decipe, mutato r. in d.

Quæ particularia ſunt perficiuntur in hac arte. Cap. XII.

Vniuerſaliter omnibus intuentibus ad quos præſentes deuenerint ſermones, declaro. Quia in totius artis ſerie non ſunt niſi duo particularia, quæ particulariter perficiuntur ſecundum philoſophos & naturam. Primum particulare, tam in albo quàm in rubeo exiſtit in Mercurio, ſine adminiſtratione medicinæ perfectæ. Quamuis bene corpus cũ quo perficitur in ſe occultè ipſius

tincturam continet, veluti natura requirit.

Primum, quod in eo particulariter perficitur ex vtraq; ſpecie rerum eſt illud. Cum Mercurius ex prima materia omnium metallorum compoſitus ex terra nimium alba, ſulphurea & aqua clara. Et ideo, albedo terræ tranſparet limpiditatem aquæ, & eſt color in eo albiſsimus, vt docet experientia. Et continet in ſe ſulphur bonum maturum & mundum, tunc poſsibile eſt ex eo particulariter fieri ſolem & lunam. Philoſophus: Admiſceatur per artificiũ alijs corporibus metallicis, quia eſt de natura eorum, & ipſa generata ſunt ab eo. Et ideo per artificium fieri poteſt; vt imitetur naturam digeſtam in illo, vt cum eis perficiatur. Et ſic quibus complectitur metallis fit ſimile illis, ſine aliqua admixtione extranea, Cum ſimpliciter natura gaudet ſuæ naturæ, & non per aliquod extraneum. Sed cum ſole fit Sol: cum Luna Luna: cum Venere Venus, &c. Cum vnumquodq; mittit in illud vim ſuam, & etiam quia in ſe continet ſuum ſulphur bonum & immaturum, quod per artem maturatur. Quare alia metalla coagulata & infecta per ſulphur aduſtibile particulariter ſicut ipſum, Sol & Luna fieri non poſſunt. Prima ratio eſt: Si enim Mercurium transformarent, & admiſcerent cum ſole & Luna, tunc ipſorum Mercurius haberet in ſe illud

præhabitum

præhabitum ſulphur malum. Et ſi purgare-
tur, tunc in tantum purgari nõ poſſet, quod
reduceretur in Mercurium, ſicut ante talem
ſimplicitatem. Nec etiam poſſet corpus per
Mercurium in eo diſſolui. Et cum diſſolui
non poſſet, tunc etiam vim ſeratam in illud
mittere non poſſet, ſed naturalis ex vtraque
parte ſeratis, vnumquodq; in examine ab al
tero ſepararetur, cum in ſe non haberet na-
turam perfectam occultè, cum qua propriè
per ipſorum ſolutiones perficere poſſent.
Sed cum ſemper ipſis neceſſarium ſit medi-
ante arte, vt alia corpora perfecta ipſis ſub-
uenirent cum ſua natura, quę naturaliter eſt
perfecta. Secundò ſi inſoluta adiungerentur
corporibus perfectis, minus aurum & argẽ-
tum fieri poſſent, cum naturaliter per conge
lationem ex vtraq; parte naturæ earum ſera
tæ ſunt, & cum non eſt medium aperiens il-
las naturas, admittendum vnam vim in a-
liam, tunc coniungi non poſſunt coniun-
ctione naturali, ita vt redeant in Mercuriũ,
quę ex vtraq; parte per originẽ duxerunt, &
ideo per vehementiam ignis ab inuicem ſe-
parantur per combuſtionem naturæ im-
perfectæ, vt bene cernitur. Ideo cum con-
iungere volueris; facias Mercurium per
Mercurium, qui diſſoluit & aperit naturas
ſæparatas, vt ſimpliciter vnum poſsit tran-
ſire in aliud, & perfectum mittere vim in

Sed Vniuersaliter non

imperfectum, vt secum perficiatur. Et isti sunt labores viæ particularis. Et sic particulariter aurum & argentum fieri possunt. Non quod Mercurius crudus dissoluit corpora, & reducit ea in primam materiam suam siue naturam: Sed Mercurius corporum hoc facere non potest, & hoc propter cruditatem sui sulphuris, quam in prima sua generatione habuit. Sed Mercurius crudus ex aqua clara ab initio factus, ille crudum semper appetit corrodere, & primo quod suæ naturæ vicinius est, scilicet aurum & argentum, &c. Sed alter Mercurius ex corporibus congelatus hoc facere non potest, quia per congelationem illud crudũ sulphur, quod antea fuit in eo, est alteratum in natura, non corrodit sicut primum, nec seratum aperit. Et ideo vna vis non mittitur in aliam, sed vnum quodq; per se manet. Bene quidem fluctualiter sunt coniuncta, sed naturaliter ex vtraque parte sunt serata. Quare per examen, & asperitatem ignis imperfectum comburitur, perfecto manente, quia vna natura alteri succurrere non potest. Sed cum argento viuo crudo hoc facere potest, scilicet naturas reserare & aperire, vt vnaquæq; res vicina, sit suæ naturæ adiuuamen. Ideo si dissoluitur argentum, inueniet argenteam naturam: & si aurum, inueniet auream: si plumbum plumbeam, &c. per ipsorum

psorum sulphur congelatur. Vnde Philosophus, Sed non alia corpora quæ suam naturam non participant, sicut tu quæris in multis fœtidis rebus & immundis. Et ideo particulariter possibile est ex vtraq; parte ex eo fieri aurum & argentum, & in alijs corporibus non, vt audiuisti.

NB

Nota, duplex est solutio corporũ in Mercurium, per Mercurium, & in aquam Mercurialem. Prima solutio requiritur ad particularia. Secunda ad vniuersalia.

Prima solutio corporum in Mercurium non est alia, nisi resolutio, id est, per solam resolutionẽ seratum aperitur, propter ingressum naturæ vnius in aliam, & ista resolutio est in particularibus.

Secunda solutio est in aquam Mercurialem, & fit vniuersaliter. Et illa fit, non per solam dissolutionem sulphuris immaturi in Mercurium, sed per putrefactionem corporis & spiritus in humido. Cum putrefactio omnium naturarum ad inuicem ligatarum est solutio & separatio. Et sic partes ligatæ ab inuicem separantur, & vnaquæq; pars ab alia: & hoc fit per separationem & solutionem elementorum, quæ in generatione Mercurij sunt connexa, scilicet aquæ & terræ. Et eædem partes dum purgantur in natura per conuersionem coniunguntur, & plus se diligunt propter eorum mũdifica-

Putrefactio in Ignē nō naturali & naturali. est resolutio Corporis ☉

tionem, quam antea in natura. Sed hæc ſeparatio fieri non poteſt in corporibus niſi per ſpiritum, ſic ars tranſcendit naturam in vna via, licet artificialia bene ſubitò fiant, quæ tamen antea naturaliter prolixa fuerunt. Non tamen credas, quod hæc ſint elementa vulgaria, ſcilicet aqua nubis vel conſimilia. Sed frigidum & ſiccum terra, frigidum & humidum aqua, humidum & calilidum aer, calidum & ſiccum ignis. Et ſic ſunt in naturis elementorum. Tamē nequaquam ars poteſt partes connexas in generatione ita ſeparare, quòd ſimpliciter in elementa quæ fuerunt tranſmutentur, cum prima natura vnam qualitatem mutauit in aliam, taliter ars ſeparare bene poteſt, vt humidum à ſicco, frigidum à calido. Sed tamē vna qualitas adhuc de naturali commixtione poſsidet naturam alterius in aliqua parte, & per hæc poſſunt per artem viceuerſa coniungi, ſicut diuiſa ſunt. Si illud non eſſet, quòd vna qualitas participaret naturam alterius, ſcilicet aqua naturam terræ in frigiditate, aer naturam aquæ in humiditate, & ſic de cæteris. Tunc ſequeretur, quòd naturale opus eſſet totaliter deſtructum, cum ſimplicisſima eſſent elementa ſicut antea fuerūt. Ante Mercurij generationem ars deſtruxiſſet naturam à capite incipiens, ſcilicet ab auro & argento, vſq; ad principium,

id

id est, argentum viuum. Et vltrà ista principia simplicium elementorum, secundum quòd antea fuerunt, ante Mercuni generationem: ita remotè in arte est impossibile. Si esset possibile, tunc sequeretur, quòd de nouo extra primam materiam Mercurium metallorum, ars componeret elementa, & viceuersa ars generaret Mercurium sicut destruxit, quod impossibile est artificialiter fieri. Bene quidem ars destruitur à capite vsq; ad pedes, id est, Mercurium à pede ędificans vsque ad caput in subtiliori forma cum substantia naturæ, quæ antea fuit, ars concedit. Sic diuiduntur species rerum cum in aliam formam quam antea fuerunt, transmutantur. Vt testatur Philosophus dicens: Sciant artifices alchemiæ, species rerum permutari non posse (quod quidem verum est) nisi in primam materiam transmutentur vel cõuertantur, id est, in argentum viuum.

Et vltrà hoc non consulit. Secus fieri est impossibile.

Mercurij

O felix scientia cum scientie, qui eam habet incomparabilem Thesaurum possidet, et in salubri constellatione natus est et in hoc seculo super omnes ditatus, coram Deo et hominibus honoratus, qui non usuram et fraudem vel falsis

Desunt multa Capita

De secundo particulari, quod est in Luna.
De Sophisticis particularib.
De Via Vniversali
Ergo beatus.

LIBER DE ARTE CHIMICA INCERTI *Authoris.*

DE GENERATIONIBVS *Metallorum in Visceribus Terræ.* *Caput I.*

OMNIVM rectè Philosophantium eadem est opinio atq; sententia: cūcta Metalla vapore sulphuris ac argento viuo generari. Quoniam cum pinguedo terræ calefacta, aquę substantiam adinuenerit aliquantulum globatam, eandem tum virtute naturali, tū corporum cœlestium radijs atq; conatu cœli, secundum puritatem aut impuritatem vtriusq; aurum, argentum, cuprum, stannum, ferrum & plumbum, corpora illa speciosissima in venis terræ consolidauit.

De natura & arte. Cap. II.

Sunt autem duæ in hac mundi testudine causæ effectrices, natura & ars. Natura quotidie nouas producit res atq; generat: Ars verò illarum rerū similitudines per conceptum in se imprimens, naturæ vestigia lineationesq; miro modo prosequitur. Ita vt si in

genium hominis in quibuſdam aliquando non opituletur, ipſam naturam ab operatione ſua palam eſt defeciſſe. Ars etenim naturam, adiumẽto naturę nonnunquam corrigit, ſupplet, & quodámodo (præſertim in hac magnifica mineralium rerum diatribe) ſuperare videtur. Quod à priſcis illis philoſophis iamdudum in memoriam eſt conſecratum. Duo ſunt philoſophorum genera. Quidam naturam duntaxat per ſe inueſtigantes, virtutem ac potentiam quam habẽt res ſublunares, tum ab elementarijs qualitatibus, tum à cœlo & ſtellis, literarum monimentis tradidere, vt ſunt Medici: Et quidam alij, qui animantium naturas, arborum, herbarum, metallorum & lapidum prætioſorum deſcripſerunt. Alteri longè quidem ſplendidiores, non ſolum naturá, ſed ipſum deniq; naturæ arcanum, eiuſq; penitiora adyta, ſagaciſsimè ac argutiſsimè penetrantes, veriori vocabulo philoſophi nomen ſibi vſurparunt. Sed quia natura ex duobus ſulphure & Mercurio cuncta producit metalla, nobiſq; ſuperiora corpora ex eis generata cum inferioribus reliquerit, certum eſt, diligentes eadem ex tribus ſuis operationibus cõficere, & inferiora corpora ad naturam & perfectionem corporum ſuperiorum deducere poſſe.

Refellit opinionem quorundam in hac Arte, & ponitur ars philosophica verbis paucißimis.

Cap. III.

Et quoniam apud plerosq; philosophiæ studiosos concessum est, ipsa metalla sulphure & Mercurio generari, arbitrati sunt nonnulli, sulphur & ☿ cum sint metallorũ radix & materia, accipi debere, & tantisper decoqui, donec in corpus metallicũ essent cõglutinata. Isti quidem si profundius in naturæ sanctuarium descẽdissent, ad huiusmodi stolidas opiniones neutiquam deuenissent. Quamuis enim sulphur & ☿ quodámodo metallorũ radix ante primam coagulationẽ fuerint, modò tamen non sunt, cum ad aliã naturam sint deducta: vnde relinquitur, Ex ipsis non posse fieri aliquod corpus metallicum. Cum item ignoretur vinculũ, quo Venus & Mercurius in debita proportione coeant. Quare nõ sunt accipiẽda ea, sed potius id, quod ex ipsis in ventre terræ est plenè decoctũ, & illud quidẽ purissimũ, cuius simile cõperies in natura vegetabili. Manifestũ est cunctas arbusculas, flores & herbulas, ex aqua & vnione terræ subtilis progigni. Et si arborẽ aut herbam producere coneris, non terrã aut aquã capies: sed potius id quod ex ipsis est, veluti surculũ aut semen, quæ terræ omnium parentis gremio commissa,

&

& ſuæ naturæ alimento enutrita, luminisq́ſolaris vibratione euocata, in ſpeciem arboris & herbæ ad ſuperficiem terræ debito tẽpore erumpunt. Pari modo ars ea diuina, ſemẽ è corpore perfectiori docet eximere, qđ terræ philoſophicæ per artem præparatæ, immiſſum, & calore temperato in puluerem album aut rubeũ iugiter decoctum, inferiora corpora ad naturam ſuperiorum traditur conuertiſſe.

Nota.

Ponit, quare philoſophi hanc artem quæſierint, quid eos ad hoc mouerit, & ſoluitur ea quæſtio, Quare ſpiritus in metallis nõ poſſit ſibi ſimile propagare, cum cuiuslibet rei ſpiritus, ſit generationis author. Cap. IIII.

Cauſam autem potiſsimam, quare priſci illi philoſophi hanc ſcientiam indagarint, inſpirationem Dei alacriter aſſerimus. Videntes enim philoſophi cũctas res vegetabiles, animalesque, tum cæteras res ſuo quodam ſpiritu ſe multiplicare, & ſibi ꝑducere, trãſmutationemque fieri in hoc mundo inferiori per aerem, qui longo tempore ſingulas res corrumpere videretur, naturamque alterius ſe motibus alterare, ſuborta eſt inter eos hęc quæſtio, Quare, videlicet, ſpiritus in metallis non poſsit ſibi ſimile propagare, cum ex

vno surculo multi coalescerẽt, & ex vno granulo innumera penè grana sese multiplicarent. Decretum est tandem diuino oraculo, spiritum eum crassiori cohiberi materia, qui si sublimatione quadam ad ignem secernatur, secretusque in sua sede cõnaturali cõseruetur, tanquam seminaria virtus, præter omne falsum, possit sibi simile generare. Ex hoc cogitarunt philosophi, corporibus inferioribus perfectissimi corporis lucem & nitorem inducere, cum inuenissent metallica corpora solum penes decoctionem aut maiorem aut minorem inter se discrepare, omniumque metallorum Mercurium fuisse primam originem, cum quo metallicum auri Mercurio extrahentes, aurum ad naturá primam reduxerunt. Quæ quidem reductio cum sit facilis & possibilis, conclusum est à philosophis, transmutationem in metallis facilem & possibilem esse. Et cum primigenij illi philosophi, aurum ad naturam primam reduxissent, influxu cœlesti vsi sunt, nè rursus metallum efficeretur, quale prius erat. Deinde naturam eius purificabant immundum à mũdo separãtes. Quo facto eam rem, philosophorum lapidem transmutantem vocitarunt. Propter cuius confectionem diuersæ operationes à diuersis philosophis sunt inuentæ, vt cõpleretur artificio id quod à natura esset relictum, cum natura ipsa semper

prona

prona sit ad sui ipsius perfectionem.

Pertractat. Quid sit lapis philosophorum, & agit primo de eius prima parte. Cap. V.

Et quoniam philosophi eam peritiam miris verborum inuolucris, figurarumque vmbraculis adeo obscurè declarassent, dubitatum est à quamplurimis, de philosophorum lapide. Quid nam sit, & de quibus conficiatur? Quod si aures diligenter arrigere velis, Lapidem in duas secamus partes. Primam eius partem solem terrenum dicimus, quod mihi tum prisci philosophi, tum recentiores testimonijs suis liquido astipulantur in Turba: Sine sole terreno opus philosophicum non perficitur. Cum omnes asserant, nullam tincturam esse veram, sine ære suo: quia in ipso est sulphur sapientum purissimum, in quo natura sagax continet sementem suã. Et quemadmodũ sol, viuacissimos & penetrantes radios in hunc mundũ elementariũ diffundit & transuerberat: Sic philosophorum lapis, ex auro solis, vt ita dicã, filio, philosophica operatione compositus in alia metalla sese conspergit, eaque sibi virtute, colore & pondere equiparabit in perpetuum. Et quia in auro sunt omnia metalla, aurum merito ante alia accipimus. Cum etenim au-

rum vel argentum ~~errare~~ creare voluerimus, necessarium est eadem accipere. Ex homine generatur homo, ex arbore arbor, herba herbam producit, & leo leonem, cum quælibet res secundũ suæ naturæ contemperamentum, quam complexionem vocant, sibi simile generet & producat: verius tamen philosophi aurum vel argentum non creant: sed natura operantis ingenio mundificata.

Agit de lapidis parte secunda, vbi spiritus gloriosissimæ virgini Diuæ Mariæ comparatur.

Cap. VI.

Secundam lapidis partem Mercurium viuum dicimus. Qui cum sit viuus & crudus, corpora ipsa soluere perhibetur: quia in profundo naturaliter adhęret eis. Hic est lapis sine quo natura nihil operatur. Vnde nobis philosophi consulunt, vt non operemur nisi in sole & Mercurio, quæ iuncta lapidem philosophorum constituunt. Quis ergo Mercurij merita laude prosequi sufficit, cum ipse sit solus qui aurum tenue faciat: & qui tanta polleat potestate, vt ipsum solem ad naturá primam possit redigere? quam potestatem nulla res in hoc mundo habere dignoscitur. De ipso Mercurio ita dicitur: Est in Mercurio quicquid quærunt sapientes. Mercurius solem foliatum destruit omnem, hunc soluit,

uit, mollit, animam de corpore tollit. Si sublimetur aqua vitæ tunc generatur. Si quis ergo ex te quæsierit, Qui nam sint lapides? Respōdebis: Solem & Mercurium esse lapides philosophicos. Isti verò lapides sunt mortui super terram, & nihil operantur, nisi quod industria hominis eis administratur. Auri similitudinem profundam. Cœlum Æthereum fuit omnibus hominibus occlusum, vt omnes homines ad infernas sedes descenderēt, & ibi detinerētur perpetuò. Sed Christus Iesus Ætherei Olympi ianuam aperuit, & iam Plutonia regna patefecit, vt animę eruerentur, cū in vtero virgineo Spiritu sancto cooperante, ineffabili mysterio profundissimoque sacramento conciperet Maria virgo, id quod erat excellentissimū in cœlis & in terra: & tandem nobis progenuit mundi vniuersi Saluatorem, qui sua exuberantissima benignitate, omnes peccato deditos saluos faciet, si sæpe peccator ad eum se conuerterit. Mansit autem virgo illæsa, atque illibata: vnde non immeritò gloriosissimæ diuæ virgini Marię ęquiparatur Mercurius. Virgo etenim est Mercurius, quia nunquam in ventre terræ aliquod corpus metallicum propagauit, & tamen nobis lapidem generat, soluendo cœlum, hoc est, aurum, aperit educitque animam: quam diuinitatem intellige. portatq; eam in ventre suo aliquantulo tem

Notab.^c ☉. ☿. ☽ (3. 1. 2.)

Audi:

Cum ante Maria

pore, & tandem in corpus mundificatum tẽpore suo transmittit. Vnde nobis puer, hoc est, lapis nascitur, cuius sanguine inferiora corpora tincta in aureum cœlum salua reducuntur, & permanet virgo Mercurius sine labe, qualis antea fuerat vnquam.

Decernit quare philosophi hanc peritiam occultarint, vbi ponitur laus artis, & inuehitur in Phomasticem Zoilum.

Cap. VII.

Quare autem philosophi hanc scientiam per similitudines recedentes Allegoriasque obscuras posteritati, & sapientiæ filijs commendarint, præcipuã ponit causam Hamuel in Seniore. Vt attribuerent eam Deo glorioso, qui reuelaret eam cui vellet, & prohiberet à quo vellet. Etiam Rasis in librum Luminum refert. Si enim omnia secundum quod se habent enodare velim, nullus vltra prudentiæ locus esset, cum insipiens sapientisæquaretur. Legitur etiam in fine Turbæ: Nisi enim nomina multiplicarentur in arte philosophica, pueri sapientiam nostram deriderent. Quare illos non magni facimus, qui diuinam eam peritiam cauillantur esse adulteram, à qua celeberrimi philosophi omnem omnium penè rerum notitiam, tanquam olim à Policleti statua statuarij fabri artis suæ furta & fila solebant accipere, absurdissimũ

itidem

tidem foret suspicari, antiquos illos venerabilæ autoritatis philosophos, in hac præsertim rerum naturalium diatribe, aliquid falsitatis memoriæ commendasse, qui summam operam veritati inquirendæ semper accommodarũt, licet ad fidei naturæ salutifere sublimitatem summumque diuinæ essentiæ fastigium non ascenderint. Quis ergo nisi Zoilus hanc scientiam non laudet, eamque singulari fauore non prosequatur? A qua cunctæ penè detractorum artes sunt deprompte: à qua tot colores arti pictoriæ multum idonei sumpserunt exordium. Taceo artem monetariam: taceo eruditam eam medicorum destillationem, qua virtus, quam essentiam quintam vocant, elici solet. Quid de vasis illis æneis dicam? quibus fulmina & tonatio apud mortales citari solent, si modo aduersus Christianæ fidei sacrilegos hostes eis vterentur? Est preterea scientia lapidis adeo sublimis atque magnifica, vt in ea tota penè natura totaque rerum vniuersitas, tanquam in quodam liquido speculo conspiciatur. Habet etenim se instar mundi minoris, vbi sunt quatuor elementa & quinta essentia, quam cœlum vocant, in quo sedem posuit alia quædam nobilissima essentia, quam philosophi quidam omnipotenti Deo (cum pace loquor) sanctissimæ atque indiuiduæ Trinitati, soliti sunt comparare. Quæ nec sit de

natura cœli, nec de naturis elementorum, eamque nomine peculiari animam mediam naturam vocitarunt. Et quemadmodum Deus mũdi faber, vbique adest in hoc mundo maiori: ita hæc essentia, quæ Dei appellatione censetur, vbique est in toto mundo, id est, vitro philosophico. Et sicut omnipotens Deus immẽsus est & infinitus: sic ea res quasi innumera videtur in sui similis procreatione vsque ad finem extremum mundi maioris. Tunc enim natura generatiua ab omni re procreatili auferetur. Ex quibus verbis naturę peritus colligere potest, lapidẽ multas partes tingere posse, quibus etiam multę aliæ difficultates dilui possunt. Valeat ergo Aristarchus Theologus, qui diuinarum se literarum interpretem fateri non erubescit, & hanc naturæ à Deo conditæ peritiam, qua Deus magnificentius atque sublimius, post Sacras literas huic mundo cõtulit nihil, suis impudentissimis conuitijs non veretur incessere. Dic mihi per Deum immortalem, quid est iniquius? quàm vt oderint homines quòd ignorant. & iam si res mereatur odiũ, quid demum est futilius? quid abiectius? quæue maior est deliratio ac vecordia, quã eam damnare sciẽtiam, in qua nihil prorsus olfeceris? qui nec naturam, nec naturæ maiestatem, nec proprietatem, nec occultas metallorum operationes vnquam didiceris?

Cro-

Crocitat ac blaterat itidem Iurecõſultus ac Forenſis ille Rabula philoſophiæ oſor maximus, qui ex miſerorum lachrymis venalis linguæ malleo numiſmata ſibi cudit: qui ſacratiſsimos legum præteriens; per ambages gloſſematum totum mundum ſuis dolis eſt perſecutus. Sed quid ſannas & Satyras perſequor? Maneant ſalebroſi iſti homines eorumque pediſſequi in ſua opinione perpetuò, qui nihil ſapiunt quod caſtum, quod iucundum, quod feſtiuum, quod denique ſe ductum ſit à vulgari diſciplina: quique nihil inclitum & celebre, ſed quippiam forſan gregarium è nigellis Cadmi filijs ſunt conſecuti. Sed quorſum hæc? Ego hanc lapidis philoſophorum indaginem mihi familiarem ſelegi, eamque ſæpius appello, totius philoſophiæ occultę, aut Magiæ (haud quidem ſuperſtitioſæ ſed naturalis) Mineruã vnicam, atque Margaritam præcipuam. Videtur tamen opinione indoctorum longè degenerare à ſtudio meliori, quod à voluntate diuina, decretum eſt & conſtitutum.

Cap. 8. & 9. tractant de prima oĩm rerũ essentia, & discutitur hîc, Quid sit natura, quid aĩa, media natura, quid anima mundi. vbi maximus ille error philosophorum, ponentium mundum esse animal, confutatur: & differitur, quòd tantùm sit anima humana, participatu cuius brutalis anima videatur existere, & quod sol sit oculus mundi, & cor cœli. Cap. VIII.

Libet nunc, candide Lector, aliqua de naturæ secretis è penu tum philosophico, tum theologico in medium depromere. Cum viderim multos è veteribus, tum etiam recentioribus ipsi naturæ indagandæ multum insudasse, quæ toti Academiæ atque palestræ philosophicæ vsui futura, nemo nisi mentis exors, inficias ibit. Sed hîc paulò altius repetenda sunt naturæ cunabula. Non afficiaris ergo tædio, si aliquanto fecero digressum lõgius quàm huius fortè sit instituti.

Glorisissimus Deus omnium rerum opifex, & inenarrabilis author, ante mundi exordium nullo indigus, sed ipse sibi sufficiens atque in profundissimo suæ diuinitatis sacrario semper permanens, ex vberrima sua bonitate volens res ab æterno cognitas pro dire inesse, earundem in principio essentiam

quan

quandam creauit, crudis, vt ita dixerim, lineamentis, adhuc ineffigiatam, quam Moses ille, quem philosophiæ philosophorum fontem ac primarium Antitiste appellare libet, modo terram inanem & vacuã, modo abyssum & aquam: Anaxagoras verò Chaos confusum. Alij matrem mundi, fundamentum atque naturæ vultum ritè appellarunt. In cuius gremio cum omnes res indiscretæ atque indigestæ consisterent, neque formis ꝓprijs essent conspicuæ, spiritu Dei interueniente hunc mundum visibilem, secundum mundi intelligibilis exemplar & similitudinem graphicè & ad amussim Dandalius cõditor expressit atque descripsit. Hinc cœlum ipsum in sublimi suspensum rutilis ignibus fabërrimè decorauit, motumque eius & astrorum ita composuit atque digessit, vt per arcam cœli mirabili ratione decurrerent ad efficiẽdas succedẽtium sibi temporum varietates: vtque res inferiores motu ac lumine suo calefacerent, fouerent, & in essentia conseruarent. Propterea res inferiores superioribus, vt ouum gallinæ fouendum, vt fœminam viro fœcundandam supposuit. Quibus à primordio seminales quasdam rationes inspersit, vt sese acceptis oportunitatibus perpetua, vt ita dicam, fœcunditate atque prole multiplicarent. Fabrefecit autem Deus hãc mundi compaginem harmonia quadam, at-

que musica sibi inuicem proportione cognatam, vt quæ sint in mundo superiori, in inferiori quoque sint, sed modo terrestri: quæ itidem sint in inferioribus, etiam in superioribus visantur, modo quidem cœlesti & secundum causam. Ad quod fortè, opinionem Anaxagoræ ponentis, quodlibet esse in quolibet, applicare posses. Quare congruum est Deum cuncta moderari & implere quæ creauerit. Nec ideo Deum omnia implere dicimus, vt eum contineant, sed vt ipsa potius contineantur ab eo. Nec arbitrandum est, ita Deum esse in omnibus, vt quæque res pro modulo suæ portionis eum posſit capere, vtpote maiora maius, minora minus. Sed ita Deus omnia implet, vt non sit aliquid vbi non sit. Et ergo intelligimus eum intra omnia, sed non inclusum: extra omnia sed non exclusum. Ideo interiorem, vt incircumscripta magnitudine sua, omnia concludat. Quare diuus Dionysius ait: Omnes res affirmari posse de Deo, cum sit author & gubernator. E diuersò, omnes res negari de eo verius, cũ nihil sit de his quę condidit. Quod mihi etiã videtur esse gratius & certius, cum ob variabilem huius mundi decursum, tum propter inuestigabilem altiſsimæ diuinitatis abyſſum. Posuit etenim Deus maximum interuallum inter se & res creatas. Est autem DEVS immensus quidem, & ineffabilis,

inex-

inexcogitabilis, non intelligibilis, suprà omnem imaginationem, suprà omnem cogitatum, suprà omnem intellectum, suprà omnem essentiam, innominabilis, solo silentio in corde prædicandus, potentissimus, sapientimus, clementissimus, pater, verbum, Spiritus sanctus, altitudo incomprenhensibilis, Trinitas impartibilis, essentia immutabilis. Cuius imago est omnis natura, quamuis intentiuus est oculus. Qui omnium creaturarum vnitas est, & cardo omnis, & vnus, qui est omni potestate validior, omni excellentia maior, omni laude melior. Quem diuus Plato in ignea substantia habitare posuit: Intelligẽs, videlicet, inenarrabilem Dei in se ipso splendorem, & circa se ipsum amorem. Quem alij spiritum intellectualem asseruere & igneum, non habẽtem formam, sed transformantem se in quæcunque voluerit, & coæquantẽ se vniuersis. Qui ratione multiplici quodammodo creaturis suis annectitur. Rursus ea sua infinita æternitate ac omnipotentia excedens feruido amore, sincera fide, & spe solida, mentibus hominum expiatis insinuari possit, qui sit benedictus per omnes chiliadum chiliades.

Diximus paulo antè Deum esse innominabilem, quem proprio nomine Arithmeticam Martianus Capella salutasse dicit, cum septingentos decem & septem numeros cõ-

decst[...] plicatis in eos digitis Iouem ſalutabunda de promeret. Sed quid nobiliſsimus ille numerus ſibi velit, eiusque in membra ſua reſperſio, nouit Arithmeticus, non qui artem numerandi mercatoriam, ſed proportiones inquirit. Hoc in numero omnes numeros, omnemque proportionem, tum Muſicam tum Geometricā deprehēdimus. Adde aliq̄d magis arduū. Nomē Dei in his numeris offendi quā exactiſsimè. Cuius nomē ſacroſanctū & in æternū adorabile in hac tēporis plenitudine quinq; literis adnotatur. Cum tēpore naturæ tribus, legis verò quatuor ſcriberetur. Dicimus p̄terea Deū habere omne nomen, q̄ppe cū ſint oīa in ipſo & ipſe in omnib. vt infrà diſputabitur. Et tamen nullum nomē, cum diuinæ maieſtati non poſsit nomen idoneum attribui. Quantum autem myſterij atque neruorū numero in ſe habeat, Pythagoricos belle calluiſſe facilè crediderim, qui alium Palladem, alium Dianam, alium Patrem, alium matrem, alium denique virilem, alium fœmineum nominabant, aptaruntq; numeralis ſcientiæ conſultiſsimi Monadem opificij Deo: Diadem aut dualitatem materiæ: formis ipſis Triadem, virginem: tum homini eiusque vitæ Hexadem & Heptadem. Enneadem verò omnib. creaturis haud abs re pulcherrimè accommodarunt. Cæterùm, vt ad inſtitutum redeam, audi Dionyſium

reci-

recitantem. Deum esse in omnibus, vel, omnia esse in Deo, sicut numeri sunt in vnitate, sicut in centro sunt omnes recti lineæ circuli. Et sicut membrorum vires sunt anima. Quoniam sicut vnitas omnium numerorũ communis mensura, fons est & origo, omnéq; numerũ in se vnicè coniunctũ cõtinẽs, multitudinis oĩs est principiũ. Sed oĩs multitudinis insons, semp eadẽ & immutabilis: Sic pari modo res creatæ se habẽt circa creatorẽ. Et quemadmodũ anima humana indiuidua rectrix extat sui corporis, & tota toti corpori eiusq; cuiq; parti præsens, ita similiter Deus in hoc mũdo vbiq; est, eumq; implet & moderatur iugiterq; cõseruat, per virtutẽ q̃ rebus creatis quotidie de perenni fonte spiritus sui impluit liberaliter. Vnde ritè per quandã similitudinẽ animę naturæ Deũ aut Dei virtutẽ, qua oẽs res sustinet. Animã mediã naturã, aut animã mũdi appellamus. Non qđ mũdus ipse sit aĩal, qđ à Christianę philosophiæ vestibulo, partĩ in Metaphisica christiana, partĩ in hac lapidis cõsideratione explodere licet. Sed illã filo orationis tersiori contexere persuadet naturæ sublimatas, hic pedestri sermõe incedere placuit. Eamq; mundi animam præcipuè in sole collocamus. Nihil etenim est in ipso firmamenti circulo, præter animam, quod maiorem Dei similitudinem præ se feret, quam ipsum lu-

Anima vel media Natura

men. Cum quælibet res tantum ſibi, vt ita dixerim, Dei vẽdicet, quantum capax eſt luminis. Et cum nihil ſit oculatius ſole, multi ex Platonicis Orpheum in hoc potiſsimùm imitati, Solem, mũdi oculum nominarunt. Quoniam in eo tanquam in quodam lucidiſsimo ſpeculo cuncta viſerentur, atque ſeſe oſtenderent. Huic Heraclitus cuncta dicit noteſcere. ſi ſolem è mundo ſuſtuleris. Quid eſt noſtrum corpuſculum, ſi deſit anima? Nulla ibi contrectatur vena pulſatilis, ſentiendum nullum ineſt iudicium. Nullus in eo vitalis halitus, aut vlla ſpiratio. Quare etiam nonnullis viſum eſt ſol ẽ cor cœli nuncupare. Quoniam ſicut in corde viuus extat fons ſanguinis, cætera humani corporis mẽbra humefaciens & irrigans, motumq́ue vitalem infundens: ſic in ſole videtur eſſe omnium rerum tum inferiorum, tum ſuperiorum vegetatio & conſeruatio: Quoniam vitam & calorem inferioribus quodammodo inſpirat lumine ſuo. Eſt autem lumen actus quidam ſimplex, cuncta ad ſe viuifico calore conuertens, cuncta permeans entia. qualitates eorum virtutesq́ue ducens per omnia ac tenebras caliginesq́ue diſpergens. Quare in medio conſidet Phœbus aurea coma fulgente, tanquam Rex & Imperator mũdi ſceptrum, & gubernaculum tenens: cui omnes cœleſtium ineſſe virtutes, non ſolum Iambli

chus,

phus, ſed & multi alij confirmarũt. Et inquit Proclus. Ad ſolis aſpectum omnes omniũ cœleſtium vires congregari in vnum atque colligi, quas tandem in hunc mundum inferiorem per eius ignea ſpiracula credimus, diſſeminari. Hoc tibi etiá vel maximo argumento eſſe poteſt. Sole ad nos vergente terram herbeſcere atq; pubeſcere. Abeunte verò deflorere. Sed de naturæ infantia nonnihil commentandi voluptate capior.

De natura. Cap. IX.

Naturam vim quandam eſſe rebus inſitam ex ſimilibus ſimilia procreantem aſſerimus. Generat enim natura, cunctas res, au get, alitq;. Quare omnium habet in ſe nomina rerum. Animal eſt à natura, lapis, lignum arbor, & corpora quæ vides ſunt à natura eiusq; retinaculo. Natura eſt ligamentum elementorum virtuſq; commiſcendi, quæ in qualibet re huius mundi ſublunaris elementorum mixtiones efficit, formamq; ſuæ ſpeciei congruam impreſsit; per quam ea res à quauis alia re diſtinguitur atq; ſegregatur. Nec eſt natura alicuius coloris, omniũ tamẽ colorum particeps & effectrix: nullius etiá ponderis aut qualitatis, omnium denique qualitatum rerumq; fœcũda genitrix. Quid ergo eſt natura? Deus eſt natura, & natura Deus. Sic intellige. Ex Deo oritur aliquid

proximum ei. Eſt ergo natura ignis quidem inuiſibilis, à quo Zoroaſter cuncta eſſe genita docuit: cui Heraclitus Epheſius aſtipulari videtur. Nónne ſpiritus Domini, qui eſt amor igneus, quum ferebatur ſuper aquas, edidit eiſdem igneum quendam vigorem, quum nihil ſine calore generari poſsit? Inſpirauit Deus rebus creatis, quum diceretur in mũdi genitura, Creſcite & multiplicamini, quandam germinationem, hoc eſt, viriditatem, qua ſeſe cunctæ res multiplicarent. Vnde quidam profundiùs ſpeculantes, omnes res dicebant eſſe virides, quum eſſe viride creſcere dicatur, ac coaleſcere, eamque viriditatem Naturam vocitabant. Sed Ariſtoteles inquit, Ignorato motu ignorari naturã, quum modò ſit volatilis & in continuo motu generationis, augmentationis, alterationisque, quæ tandem in extrema mundi calce ſtabilis erit, atq; fixa. Quoniam tunc eam generandi virtutem potentiamq; Deus à rebus auferet, & in reconditiſsimo ſuæ omnipotentiæ theſauro vbi ab æterno erat, collocabit. Hanc ergo generandi virtutẽ rerúmque conſeruationem Animam mundi vocare libuit: non quòd mundus ſit animal, vt Platonicæ rationes, & etiam aſtrologorum Arabum, Aegyptiorum, Chaldæorumq; teſtimonia comprobare videntur. Poſuerunt etenim Philoſophi mundũ eſſe animal cœ-

losque

losque ac stellas esse animalia, & animas rerum esse intelligentes, mentem participantes diuinam. Insuper cuilibet rei Deum aut animam quandam præesse, omniaque plena diis esse Democritus & Orpheus & multi Pythagoreorum sunt opinati: quibus statuerunt diuinos honores, præcesque & sacrificia dedicarunt eisdem, & diuerso cultu venerabantur. Præterea omnes eiusmodi animas reducebant ad vnam animam mundi. Similiter deos omnes ad vnum referebant Iouem. Hoc Aristoteles Aristotelicúsque Theophrastus: hoc Auicenna, Algazeles: hoc Stoici, omnesq; Peripatetici confitentur, ac summo opere comprobare sunt conati. Hinc omnem gentilitatis errorem: hinc Poetarum figmenta: diabolica sacrificia, & immolationes sacrilegas emanasse non ambigo: hinc Ægyptia tellus animalia quædam, & alia monstrifica portenta in Larariis suis coluit & adorauit. Qui ergo Ethnicorum philosophiam vanam esse non dixerit? quæ hoc vulgatissimo errore aliísque multis est miserrimè labefactata. Vbi mihi visi sunt Philosophi Pelidibus puellisque simul limi puteum magnum perforatis vrnulis haurire satagentibus.

Eos tamen venia dignos iudicare possumus, quum ipsis nondum illuxerit vera lux, IESVS Christus Saluator noster. Quare

Christiani philosophi, cuius authoritas est grauior iudiciumque certius, interest, quæcumq; ad fidei naturæ sacramentum facere videntur, tanquam ab iniustis hæredibus possessa, ad Catholicæ ecclesiæ septum deducere, Virgiliano more. Qui aurum se colligere dicebat ex stercore Enniano. Apicularum item more, dum suauiores Hynerti intrehible flores generandi mellis gratia exuxerint. Quis non intempestiuam Pici Mirandulani necem lachrimis non madefaceret? quem nostris seculis Parcæ sorores singulariter inuiderunt. Qui si vitæ munere aliquandiu functus esset, laceram eam philosophiam atq; mendicantē, expunctis erroribus, nouo candore concinnasset. Legitimam tamē philosophiam quisq; summa laude decāret: cuius natura aut mundus est fundamentum, quæ mores & virtutem homini præscribit. Quę tibi lactantes primæ lanuginis annos corrigit, & vitæ lineamenta tuæ. quæ naturæ interpretationem & abstrusissimarum ob oculis rerū inuestigationem sibi vendicat. Dignissima quidē cui diuinarum & humanarum rerū disceptatio deferatur. Per eā mundi penetralia terrasq; tractusq; maris, cœlumq; profundum, quantū possumus diuina gratia, & naturali lumine perquirimus. Ipsa decernit cœlum astrorumq; innumerabilem multitudinem: tum aurico

mi

mi solis iter triuiæque labores. Hæc vias sy
derum radio describit.

Hæc docet Aeoleos folles ventiq; susurros.
Hippotades sceptro quos domat ille suo.
Cur titubet terræ moles, quid Iridis arcum
Efficiat, canasq; niues, rigidamq; pruinam.
Quid generet roré, fulgur q̃d cõcaua nubis.
Vellera quid terræ gibbos fulmẽq; trisulcũ.
Quid glomeret imbres, vitrea quid grando:
Quæ sint auri, quæ semina ferri. Vnde sæua
tonatio. Vnde aquarum perennium fontes
sibi sumant initia. & cætera id genus. Eam
philosophiam perdiscant teneri iuuenes la-
ctantibus annis, fabulasque aniles Philoso-
phorum vbique deuitent. ponentium mun
dum esse animal, ipsumq; innumeris consta
re animalibus, eisq; diuinis. Quid futilius?
quid ineptius? Quid etenim est dicere, So-
lem animatũ, aut alia corpora cœlestia esse
animata, mentemq; participantia diuinam,
quàm labi ad malam hæresim & abominabi
lem idololatriæ perfidiam? Neque conce-
dendum est (diuo Augustino teste) globos
illos sydereos, quibusdam propriis animis
viuere, eisq; intellectualibus atque beatis.
Ego certè scio, tantùm animam humanam
lucem esse diuinam ad imaginem verbi cau
sæ causarum primi exemplaris creatã, sub-
stantia sigilloq; Dei figuratam: cuius chara-
cter est verbum æternum, participatu cuius

animam eam brutalem è naturę gremio depromptam, subsistere credimus tenuem animæ rationalis similitudinem modicumque vestigium præ se ferentem: quemadmodum viuæ vocis Echo imago est & simulachrum. Sed de anima vegetali cæteri riderint. Admittunt Theologi Doctores intelligentias orbium motrices, non quòd ipsos orbes informent, aut sensibiles, iuxta D. Hieronymi sententiam, intellectualésue reddant, sed vt assistant eos mouendo. Licet & ij orbes possent esse diuina voluntate iubente propria ratione volubiles. Voluit tamen omnipotẽs Deus ex ineffabili bonitate sua huic mundanæ fabricæ secundas causas præesse, vt quicunq; se ipso moueat. dẽt etiam cæteris mouendi potentiam. Vnde etiam animabus humanis angelos in custodiã deputauit: licet & ipse primariè eas custodiret. Non est tñ arbitrandum huiusmodi intelligentias ex necessitate voluẽdis sphæris accommodatas, quasi nõ possent proprio rotatu versatiles. Cũ quidã solliciti homines ex ære, aut orichalco machinã eã cœlestem consimiliter effingãt in meditullio terrã stabilientes. Dein de consequẽter cætera elemẽta tũ orbes syderum & cœlorũ rotulis quibusdã affigunt, quibus planetarũ motum, & cœli faciem ad amussim conantur exprimere. Sunt alij scrupulosi homines, qui machinas horarias tum

molas quaſdam molendinarias perpetuò verſatiles fabricare nituntur. Quòd ſi homo poteſt diuinam rationem ęmulari, quis non exiſtimaret globos iſtos ſydereos propria virtute non poſſe rotari? Sed quid de vana aſtrologia dicam, quam Picus noſter in omni genere diſciplinæ famigeratus ſuperioribus diebus validis rationib. eneruauit? Dic mihi, quid omnia in cœlum refers Aſtrologe? quid de naturis aſtrorum, & ſignorum, & motibus planetarũ comminiſceris? Qui nullo pacto, nec minimę cuiuſdam rei terrenæ vires & proprietatem augurari queas? Quid ſydera & ſtellas metuas, aut potius mentiris? qui ne terreum aliquod corpuſculum menſione complectereris. Quid magis ridiculum? quid eſt abſurdius, quàm in cœlo nono, aut decimo, tales figurationes, ac linearum imagines, aut figuras cœli octaui ex multiuaga ſtellarum applicatione ſorte deprehendere? Quid virtutis habere credis huiuſmodi imagines imaginatas? Quid triplicitates? Quid ſyderum eorũ aſpectus? & cætera id genus folia inania veritatis aut virtutis præ ſe ferant? licet huiuſmodi motus & naturæ ſtellarũ variæque rerum inter ſe adaptationes viderentur habere aliquid ſignificationis: mihi tamen ita perſuaſi, hominem non poſſe ea probè dinoſcere, niſi miraculo quodam ſibi cœlitùs oſtendatur.

Picus Mirandula.

Hinc

Hinc diuus Hieronymus Aſtrologos & Genethliacos ita deridet: Hi ſunt qui eleuant ſe aduerſus ſcientiam Dei,& omne quod geritur in ſeculo, fictam ſibi ſcientiam pollicētes: referunt ad ortus ſtellarum & occubitus. Hi ſunt qui vulgò appellantur Mathematici, & ex aſtrorum curſu lapſusque ſyderum, res humanas regi arbitrātur. & cùm ſalutem aliis promittebant, ſua ignorabant ſupplicia. Ego quum adhuc eſſem in Agrippa ciuitate, de Aſtrologis ita luſerim: Illis quidem Aſtrologis, meo iudicio, ſolet accidere, quod Thaleti Mileſio olim vſu venit: qui quum è domo ſpectandorum ſyderum gratia exiret, in ſubiectam foueam cecidiſſe fertur. Qui quum rem ridiculam cuidam aniculæ faceret, ab ea deriſus in ædes cum ludibrio eſt reuerſus. Quare Chriſtiane homo, cuiuſmodi ſtolidos Aſtrologiæ cornicationes, eiusque filias Geomantiam, Hidromantiam, Piromantiam, Necromātiam, Haruſpicinam, & multa id genus alia deliramenta cum gregariis æmulis vltra montes Caſpios in æternum exilium relega. Et gloriam omnipotentis Dei Domini tui noli creaturis ſuis attribuere. Videamus nunc quam naturam Philoſophi petierint.

Quid

Quid Philosophi, & qualem naturam desiderauerint, vbi spiritus æthereus animæ currus perhibetur.

Cap. X.

Quem Philosophi lapidem quærunt, est spiritus inuisibilis & impalpabilis. est tinctura & spiritus tingens. Quem alter quidem spiritus visibilis atq; palpabilis in penitissimis visceribus abdidit. Ita pariter Philosophi eundem spiritum sub ænigmatum velamine inexplicitum nobis reliquerunt. Lapis ille est, quintum à quatuor segregatum. Est ligamentum elemẽtorum, medium atq; vinculum, quod elementa auri fecit esse concordia, & quod sulphur & Mercurius in aluo terræ in corpus metallicum conglutinauit. Et quia tale ligamentum, quod est in terra, quũ sit inuisibile, haberi nõ possit, quæsiuerunt ipsum Philosophi in corpore perfectiori. Petũt ergo Philosophi naturam eam generatiuam, quę metalla generare poterit, vt eam mundificent, & in tinctura reddant potentiorem centies millies, magis q̃ prius in natura firma fuerit. Eamq; viuum ignem, viuum aut ignẽ naturæ, aut animã mediam naturam vocabulo secretiori appellare consueuerunt. Et quemadmodũ Medici hominem in corpus, spiritũ & animã discriminãt, pari modo Philosophi lapidem suum in eas

partes ſunt partiti. Modò ſpiritus eſt vita animę, anima vita eſt ſpiritus. Rurſus illa duo vita ſunt corporis. Etiam ſpiritus nodus eſt animæ & corporis, & tanquã æthereus animæ currus vehiculumq́, quod virtutem animæ per totum corpus diſſeminet. Poteris etiam intelligere, cũ Philoſophi aſſerunt, lapidem ex corpore, ſpiritu & anima cõſtitui quatuor elemẽta corporis. Aqua etenim eſt ſpiritus: itidem aer: ignis medius, vt ita dicam, eſt ſpiritus: terram nõ ſpiritum, ſed corpus dicimus, quoniam aliorum elementorum retinaculum eſt, materia atque ſedes.

Docet ſolutionem eſſe neceſſariam, per quam ſpiritus generatiuus è corpore ducitur.

Cap. XI.

Tale autem ligamentum nõ poteſt facilè haberi, propter fortiſsimã ipſius auri compactionem, niſi per ſolutionẽ, quæ huius nobilis ſcientiæ fundamentum eſt, & principiũ, in qua cõſiſtit totius naturæ arcanũ. Ipſa eſt huius rei theſaurus: ipſa eſt quæ erigit pauperem de ſtercore, & comparat eũ regibus & principibus. Vnde quærunt Philoſophi, quare ſoluantur corpora, hoc eſt, aurũ vel argentum. Reſpondent ipſi, vt ſeparetur purũ ab impuro. Ad hoc enim ſoluitur corpus, vt terra ipſa in profundo poſsit mundificari.

Quod

Quod natura nõ potuit, quia simpliciter operatur. Et in ea mundificatione deletur impedimentũ tincturæ, ita vt innumerè possit sibi simile propagare. Quod si fieri debeat eã sui similis propagatio per spiritũ, quũ omnis spiritus sit generationis author, & crassiori cohibeatur materia, necessariá solutionem dicimus, per quá aurũ viuum, & (vt ita dicam) spirituale efficiatur, & in primá naturam, hoc est, in spiritũ aquæ & vaporé terræ reducatur, vt tandé habeatur sulphur, & ☿ apud nos, è quibus in ventre terræ sunt metalla generata. Perfecta autem solutio est, quum spiritum & animam auri separaueris. Sed quoniam aurum apud Philosophos corpus est temperatissimũ, æquales habés partes calidi, frigidi, humidi, & sicci. Ideo ipsum difficilius propter paré elementorũ concordiam atq; proportioné, corrũpi potest, atq; dissolui, Oportet ergo fieri discordiá in elementis per contraria eleméta. & hæc discordia facit corporis solutioné & mortificationem: qua facta fit naturæ mundificatio, quæ tñ nõ potest fieri sine philosophica elemétorũ separatiõe. Elemẽta verò corporis separari debẽt, ita vt natura generatiua maneat in flore & germine. Quòd si qs eũ floré cõbussorit, atq; eleméta ab inuicẽ separauerit, sperma generatiuũ perderetur, nec ea posset aliqua creatura amplius cõiungere, vt generẽt.

Hæc eſt veriſsima Philoſophorum conſideratio: ſi quis ſecus ex propria phantaſia conſideraret, ſtultus quidem eſt naturalis: quia contra naturam falſò ſillogizat.

De occultatis in arte diſputat, & de triplici ſeparatione. Cap. XII.

Sunt autem tres ſolutiones filij ſapientiæ in opere philoſophico. Prima eſt crudi corporis: ſecũda terræ philoſophicæ: tertiá in augmentatione ponimus. Sunt itẽ in ſolutione hæc tria abdita, pondus, menſura temporis & ignis. Quare ſi pondus Mercurij & auri, menſuramq; temporis quá diu fiat ſolutio, atq; ignẽ temperatum cognoueris, ſolutionem habes: quæ fieri debet in furnello ſecreto, & vitris paulò maioribus. Vnde inquirendi ſunt diuerſi ignes, & tá variæ partes in vitris ponendę, vt tandẽ diuina gratia dotatus eá offenderes. Oportet etiá in hoc præclaro opere dies, menſes & annos Philoſophorum dinoſcere. Aſſerũt Philoſophi te in tribus diebus naturalibus facere periculum, ſi bene operatus ſis. Quòd ſi ingenio viuaciori fueris, inquiũt, te in 24. horis cognoſcere. Ipſi in philoſophia duas noctes & tres dies ſtatuerũt. Obſecra Deum opt. max. vt diem vltimũ rubeũ videre dignus ſis. Ponũt ſimiliter Philoſophi tres philoſophiæ claues, ſolutionẽ, coniunctionẽ, atq; fixionem. Aut ſi profundè intellexeris, tres ſeparationes.

nes. Primò fit ſeparatio animæ à corpore p ſpiritũ. Secundò crimina ipſa, quæ ſeſe in ſolutione oſtẽderint ab anima & ſpiritu ſecernuntur. Poſtremò ſpiritus ab anima ſeparabitur: & hoc in naturæ fixione contingit: vt infrà & hîc tibi tanta ſecreta dixerim, quod nõ credi poſsit. Ego duas claues in toto philoſophię ambitu fideliter aſſero. Altera quidem quæ corpus aperit in varias claues poteſt diſtribui. Quęcunq; n. res aurũ ſoluerit, atq; in ſpiritũ reduxerit, clauis dicitur: quãuis vna duntaxat inter alias ſit clauis potentiſsima & naturalis, vt 8. cap. ſcripſi. Et talis res dicitur lapis. Altera clauis quę claudit, & ſpiritũ tingentẽ retinet, & coagulat, terrã ſolam dicimus, quã cuncti Philoſophi Principem lapidẽ vocitarunt. Sed de capite corui dicimus alacriter oẽs à principio mũdi Philoſophos tã modicũ habuiſſe, qđ vix credi poſsit. Miſelli tñ Philoſophaſtri eã nigredinẽ, q̃ ex ſupfluitate Mercurij & corporis in ſupficie apparet, caput corui ſunt arbitrati.

Agit de praxi lapidis, de eius prima ſolutione, atq; ſeparatione, vbi arcanum illud naturæ alioqui abſtruſiſsimũ ſapientiæ filio in aprico ponitur, in quo Lucifer è cælo labitur.

Cap. XIII.

Tempus eſt nunc fili, ſapientiæ calamum

ad praxim conuertere, vbi quenq; philoso-phiæ deditũ imprimis monitũ velim, omnia genera saliũ, aluminũ, & aliarum multarũ & peregrinarũ rerũ vana esse, nec aliquid mo-mẽti aut efficaciæ prę se ferre. Similiter cun-ctas vulgares solutiones, sublimationesque cõmunes, esse labores adulteros, & nihil ad verã & naturalẽ Philosophorũ scientiã perti-nere. Quare eos homines circũforaneos ef-fugiendos censeo, q totũ fermè mundũ suis dealbationib. aut rubefactionib. deceperũt, in quib. nulla philosophiæ vena calet, quiq; potius pseudophilosophi sunt iudicãdi, cũ apud Philosophos nihil veritate sit anti-quius: nihil turpius falsitate atq; deceptio-ne. Quò fit, vt pauciores sint Philosophi, q̃ forsan credidisti. Nunc in praxim descenda-mus, quã in duo partiemur opera. In primo erit mẽtio de solutione prima, & separatio-ne distillationeq;. In secũdo agemus de con iunctione & fixione, vbi de augmentatione secretissima habebitur consideratio, quã in nullo libro mundi inuenies. Sed hìc in vni-uersali gradus opis lubet interferre. Primò etenim cõponimus, cõpositũputrefacimus, putrefactũ soluimus, solutũ diuidimus, diui sum mundamus, mundatũ vnimus, & sic cõ pletur opus. De his verò particulati nostra laborabit oratio. Arbitrãtur aũt Philosophi, in lapidibus praxi minus q̃ 12. partẽ ☿ acci

pi de-

pi debere. Etiã apud eos corporis soluti periculum est, si per pellẽ eius fieret cõpresſio.
Putabãt itidẽ nonnulli è recentioribus, solutionẽ posse fieri tẽpore breuiori, si prius solius auri ꝑ molã quandã, aut mortario fieret diuturna cõtusio, aut cõtritio. Depuretur ergo primò ☿ cũ sale cõmuni parato, aut alia quauis re idonea, vt eius subtilisſima substãtia haberi posſit. Huius aquæ purificatæ aliquot partes perbellè commisceãtur cũ vna parte solis purisſimi in folia, aut tenues bracteolas ducti, & ponãtur in ampulla vitrea longiori, panniculis atque crucis signaculo obstipata, & operiatur vitrũ cineribus, ad aquæ superficiẽ, deturq; ignis leuisſimus, ne aqua ascẽdere videatur, sed viua apud aurũ remaneat, & seruetur quasi in trutina. Is calor æquilibris, quoad in aqua Mercurij sup exudet terra quædam vaporosa & subtilis, q̃ in colore mirabili solet cognosci qñ sit extrahẽda. Fulget aũt sulphur ipsum iridis instar, ꝑ aquas, nõ tñ secundũ omnes colores, quẽadmodũ iris in hoc mundo maiori. Stat ipse iridis arcus medius in pura, liquida & fluente aqua, & medius super terrã. Hinc tota sulphuris ꝓprietas, eiusq; naturalis similitudo ꝑ iridẽ exprimitur: nec cõspicitur in cœlo iris, nisi sole fulgẽte: quã etiã pluuia solet succedere. Venientib. aut nebulis, aut nubib. opacis, sol ipse, similiter arcꝰ iridis occul

tatur. Iridem Physicis sic explicare placuit, quando imago Solis humidam & cauam nubem, densamq;, instar speculi colorat, & medietatem orbis eius intersecat, quod ad hãc diuinã & mirabilem peritiã nostrã propius accedit. Non est tamen opinandum sulphur ipsum nigrescere cũ ipsum extraxeris, vt nõ nulli putauerunt. Extracta tandẽ Venere, aquã in qua est anima Solis, aut Mercurij auri metallicus distillabis calore lento, vt inter guttã & guttã 60. momẽta recẽseri possint. Et vocatur aqua illa destillata, aqua nostra viua, quæ viuificat omnia corpora, & est ex duab. naturis cõposita: intellige spiritũ, animam fermentũ, quoniã spiritus animę sedes est, eiusq; retinaculum, vocaturq; hæc aqua nominib. multis, acetũ acerrimũ, luna, fœmina, sperma vel mẽstruũ fœmineũ, cœlũ, Mercurius, capilli rubei hominis: hoc est, spiritus solis, i. auri. sulphur verò dicitur corpus, sol masculus, sperma masculeũ, terra & Mercurius. Sũt aũt hę destillationes necessariæ. p quas depuratur Mercurius ab omni feculentia terrestri, & cadit Lucifer: hoc est, immunditia & terra maledicta è cœlo aureo. & hîc fit separatio criminis ab anima, vt in c. 12 disputaui. Audi similitudinẽ arduã: Cœlum, hoc est, aurum fuit in primordio purum, sed quũ solutum esset, ostendit corruptionem. Ergo primũ malũ in cœlo fuit, cũ adhuc cor

ruptio

ruptio aut Lucifer esset, quo lapso, cœlũ est mundificatum. Ita vt nullus angelus iam è cœlo aureo labi posit. Quòd si lucifer in se animam mediam naturam aut Deum habuisset, nullo pacto ad inferos detrusus esset.

De praxis parte secunda disputat, vbi de igne & coloribus secretior habetur disputatio & soluuntur hæ quæstiones, An cœlum descendere debeat ad terram, vel terra ascendere ad cœlum: Vtrum spiritus ire debeat cum anima in cœlũ, vel, an ambo manere debeant infrà cœlum: vbi spiritus angelo comparatur, qui cum anima humana in corpus videtur descendere. Cap. XIIII.

Restat nunc pars altera philosophicæ praxeos, longè quidem difficilior, longè sublimior. In qua omnes ingenij neruos, omnia denique mentis curricula multorum philosophorum elanguisse legimus. Difficilius etenim hominem faceres reuiuiscere, quàm mortem appetere. Hic Dei petitur opus. Maximum quidem mysterium est ~~errare~~ animas, atque corpus inanime in statuam viuẽtem confingere. Putas ne esse viuacis ingenij animam ad spiritum, tum spiritum ad animam, rursus illa duo ad corpus reducere? In hoc nostro ~~corpore~~ scire conuenit, quãtum

creare

opere.

ſpiritus, quantum anima, & quantum ſit corporis. Porrò quantum animæ mediæ naturæ ſit in ſpiritu, & quantum in corpore, vt hac quaſi duas naturas ſibi congeneas atque cognatas in debita proportione coniungas. Coniungere ergo debemus duas aquas, ſulphur auri ac eius Mercurij, animā & corpus, Solem & lunam, maſculum & fœminā, duo ſpermata, cœlum & terram, & duo vt ita dicam, argenta viua. & ex iſtis argentis viuis fit viuus Mercurius, ex quo ſolo dicunt philoſophi, lapidem ſuum conſtitui, quod miſelli homines de Mercurio crudo ſunt hallucinati. Is verò Mercurius eſt omnia metalla, maſculus & fœmina, & monſtrum Hermaphroditum in ipſo anima, & corporis matrimonio: quam ego ſolutionē & philoſophorum putrefactionem voco. Terra auri ſuo proprio ſpiritu ſoluitur, quod in his proportionibus deprehendes. Corpus debet ſolui in medio aere ſubtiliſsimo. corpus item, propria caliditate & humiditate ſoluitur: vbi anima media natura in calore nigredinis vbiq; in toto vitro principatū tenet, quam naturæ nigredinē caput corui, aut ſolem nigrū priſci philoſophi nominabāt. Vnde quidā hanc propoſitionē afferebat in mediū: Tres circulos circuitu, vidi tres ſoles in firmamento habētes tres facies, ſolē nigrū videlicet, ſolē albū & rubrū. Vocabatur etiā ea nigredo omniū

rerum

rerum nigrarũ nominibus, postquam cũcti mundi colores, qui ingenio cõcipi possunt, solẽt apparere, qui tandẽ ad albedinẽ veram tanquã ad centrũ & cardinẽ referuntur. In albo sunt oẽs colores, & ex ipso cęteri, vt ita dixerim, colorari vidẽtur. Album & nigrũ sunt ipsa natura colores, & q̃dẽ extremi: ex quorũ multiplici ad se inuicẽ cõmixtione ꝓportioneq; medij quos dicũt colores, suboriri credimus. Opinamur etiã ex albi & nigri cõfusione quandã cõflari rubedinẽ. Eam verò albedinẽ appellamꝰ lapidẽ albũ, solem albũ, lunam plenã, lunamq; calcinatã, argentũ album, terrã albam fructuosam, mũdificatam & calcinatã, calcẽ albã, & sal metallorũ, corpusq; calcinatũ, & alijs plerisq; nominib. nũcupamus. Dicitur insuper terra viua & sulphur viuũ albumq;, quando anima introducta est, in corpus, & impedimentũ est remotum. Hic quæstionem hanc soluimur, vtrum terra debeat esse aerea aut ignea. Vtrumque simul dicimus. Quod si solum ignea existeret, combureretur in cinerem mortuorum. Si verò solum aerea, volatilis effecta in tingendis metallis euanesceret. Sed de igne quo fit terræ solutio, quid memorem? Vide calorem in terræ visceribus, quem sola natura ministrat. vbi quasi nullum videris deprehendere, qui tum à calore solis instigatus in montibus metalliferis ascendendo

De Igne cum quo fit Solut

& descendendo multis cubitis vbique aquam spissiorem coagulet, & vnà cum pinguedine terræ in vnum corpus associet. Sed cum natura vix nonnunquam in quingentis annis suas operationes efficiat, & nobis non sit tributa tanta vitæ vsura, nec vltra elephantum, aut ad annum, quem aiunt, Platonis, detur viuere. Philosophus igni gradum maiorem attribuit, quo naturam ducem tempore breuiori æmuletur. Propterea eum singulari ingenij beatitate pollere iure dixeris, qui tibi ignem naturæ congruum posit ostendere. Ignem suum naturalem philosophi balneum, aut solem suum, aut fimum equinum vocant: quem alij aut ligno, aut alia quauis materia, nos verò carbonibus furnello præsertim ad hoc aptato conficimus. Solet præterea lapis in triplici vase fictili componi, quo lentior igniculus haberi posit, calori inquam gallinę, dum ex cubat oua, quamsimillimus. Et eo calore draco, hoc est terra auri, se ipsum mortificat, quando elementa & spiritus de se dat. E diuersò seipsum viuificat, quando spirtus rursum ad se acceperit. Quare comparatur Iesu Christo qui se ipsum morti pro nobis obtulit voluntariè, & sese postea per resurrectionis gloriam propria virtute vita restituit amplius non interiturus. Dicimus hoc etiam in loco, draconem de se expuere omnem ob-

scuri-

Fimum

ſcuritatem, & venenum, & poſtea imbibere & dealbari. Et quoniam ſuprà cœlum cum terra debere coniungi diximus, oritur hæc quæſtio: An cœlum deſcendere debeat ad terram, vel terra aſcendere debeat ad cœlũ. Certum eſt terram non poſſe aſcendere, niſi prius cœlum deſcenderit. terra autem in cœlum ſublimari dicitur, quando ſpiritu proprio ſoluta tandem cum eo vna res efficitur. Hac ſimilitudine tibi ſatisfaciam. Filius Dei delapſus in virginem, ibique caro figuratus homo naſcitur, qui cum nobis propter noſtram ſalutem veritatis viam demonſtraſſet, pro nobis paſſus & mortuus, poſt reſurrectionem in cœlos remeat. Vbi terra, hoc eſt humanitas exaltata eſt, ſuper omnes circulos mundi, & in cœlo intellectuali ſanctiſsimæ Trinitatis eſt collocata. Pariformiter cũ ego morior, anima adiuta gratia & meritis Chriſti ad fontem vitalẽ remeat, vnde deſcẽderit. Corpus in terram reuertitur, quod tãdem depuratum in extremo mundi iudicio, anima è cœlo labens, ſecum perducit ad gloriam. Cæterùm quia congruum eſt animam ad cœlum aſcendere, aliud quoddã dubium ſeſe ingerit. An ſpiritus videlicet cum anima tranſire debeat ad cœlum, vel an ambo manere debeant infrà cœlum? Diximus ſpiritum eſſe animæ retinaculum in iſto mundo, ſed cum lapis ad albedinem fixa

peruenerit, erit alius mundus priore longè excellentior, vbi spiritus manebit in medio, Anima in cælo, Et corpus in fundo. intellige terram esse cœlum animæ. E diuersô, animam esse cœlum corporis. Et quia spiritus animam in solutione labefecerit, ambo faciunt pœnitentiam, & purgatur anima per spiritum & similiter corpus. Anima defecata solum in cœlum conscendit, & abit spiritus cum suis criminibus. Quod si is spiritus apud animam & corpus manserit, perpetua ibidem esse corruptio, nec fieret elementorum recta concordia atque parilitas. Hunc spiritum angelo congruè in quibusdam æquiparare poteris, qui cum anima humana (quando in punctum cordis medium & exinde per vniuersas corpusculi partes infunditur) solet descendere. Fingimus item corpus, spiritum & animam, loqui per modum dialogi: dicente spiritu ad animam. Ego ducam te ad æternam mortem, ad inferos, & ad domum tenebrosam. Cui anima, Anime mi spiritus. Quare ad eum sinum non reducis, à quo me adulando exceperis? credebam te mihi deuinctum necessitudine. Ego quidem sum amica tua, ducamque te ad æternam gloriam. Sed putat corpus quod viuificando gloriosum efficit. Cui spiritus. Faciam certè, sed miser ego abire cogor, cum te super omnes lapides preciosos

Sc: ad spiritū

con-

constituero beatamque fecero. Quare te ob secro, cum ad regni solium deueneris, mei aliquando memor existes. Cui corpus tandem gratias egit innumeras, quod essentiam sibi dederit excellentissimam, per quam Deum tanquam in speculo est intuitum, promisitq; recordaturum, primasq; ei partes in regni solio congratulatur,

Explicat hanc propositionem, In vmbra solis est calor lunæ, & in calore lunæ est frigus solis. similiter quo pacto cognoscitur in luna quando sol fulgere debeat. Quid est vmbra solis & lunæ? Et quod necessarium est solem & lunam, similiter cælum & terram coniungi, & de Aurora citrina meminit.

Cap. XV.

Diximus capite præcedenti, solem & lunam debere coniungi. credimus te sapere quid sol, quid denique sit ipsa Phœbe. Cinthia, id est, luna, Phœbum solem aperit. Phœbus sororem, id est, lunam suam claudit atq; coagulat. In ipso solis & lunę cõiugio hác propositionem intellige, In vmbra solis est calor lunę. Et in calore lunę est frigus solis. Enimuerò quando humiditas lunæ calorem & lumen à sole acceperit. Sol in lunam intrare

dicitur, quo intrante incrementum luna suscipit atque calescere incipit. Sol verò frigescere & humescere: quoniam aquam ad se acceperit, & calorem siccitatemque perdiderit, ex quo luminis exors obtenebrescit. Cum autem luna in solem ierit, sol ipse reuiuiscere incipit, atque fulgescere: quia lux ei redditur, & luna splendore viduata gracilescit & inumbratur. Vnde solis vmbra frigiditatem & humorem lunæ, vmbram verò lunæ diem assero. Deme ergo vmbram à sole, & tota lux eius vbiq; dispergitur. Non tamen opineris lunam à sole posse capere lumen vno horæ punctulo, sed paulatim & paulatim corpus soluitur. In principio quando soli Phœbe est cõiuncta, ab ipso incenditur: qua incensa paulatim ante noctem mediam fulgere conspicitur: quando verò orbe toto plena extiterit, totam noctem solet nitore suo perfundere. Qua rursus decrescente, atque à lumine hebescente, Phœbi calor vigere incipit. Vbi liquido cognosces in luna quando sol splendere debeat, si scriptorũ meorum mentẽ deferens, introrsum animo peruadas, licet & alio ingenio intelligi possit. Cum luna hoc est lapis albus citrinescere aut rubescere ceperit, solis fulgentis est indicium. Principium rubedinis aurora est, auroram citrinam quis non diceret? Tithonia, id est, aurora cõmuni huic videtur esse man-

cipata

cipata numeri, vt aerem perroret atque rapidum Phaethontis, id est, solis iter, luce prima demonstret. Vbi tandem fuluus Eous fundit oculatam Nabathęo cardine lucem, quæ anima videtur. Quod autem vt suprà disputatum est, solem in lunam ire: deinde lunam in solem sit necessarium, duo in cœlo impedimenta inter media deprehendimus Venerem & Mercurium; quibus ablatis eorum mirabilis erit coitio, qua facta luna non perdet amplius lumen suum, sed fulgebit luce propria. Et sol identidem. Aderitque dies vltimus mundi prioris, post quem sequitur alius mundus, atq; alia vita, vbi erit aut dies perpetuus apud superos; aut apud inferos vmbra perpetua. Descendetque ignis cœlo, & rursus ad cœlum aureum conscendet, id est tinget imperfecta.

De ipsa lapidis augmẽtatione tum priscorum philosophorum tum Neotoricorũ. Et inducitur tantum vnum esse diem, & vnam noctem. Rursus septem dies à septem dominis mundi. Cap. XVI.

Placet nunc fili sapientię, lembum eum philosophicum ad portum felicem appellere: age ergo remos: expande vela, da vẽtum celerem & fœcundum, portus salutaris est

petendus. Postquam lapis noster factus est albus, filium nostrum generatum dicimus. licet modo puer homo sit perfectus, corpore & anima consistens, non tamen aliam prolem generare potis est, quin prius suæ naturæ alimento educetur, donec ad ætatem generationi maturam perueniat. Accepimus à priscis illis philosophis, qui sola natura sunt operati, aquam suam viuam in partes duas esse partitam. Qui cum ad albedinem fixam cum altera parte aquę peruenissent, eandem cum altera parte reseruata, aut etiam solo fortè igne rubefecerint. Alij in lapide rubro: quia ad supremum gradum ascenderit, & per se augeri non possit, labores quos antea confecerint rursum sunt auspicati. Soluētes eam rubedinem cum altera parte aquę reseruatæ. Ipsam ad primam, vt ita dixerim, essentiam denuò reduxerunt: laboraruntque penè in omnibus sicut à primordio, sed maiori quidem tum ignis tum laborum industria: & hanc repetitionem veriorem, aut maiorem augmentationem crediderunt. Quare etiam tempore prolixiori in lapide peragendo vsi sunt primi philosophi. Quem minores natu atq; posteri, anni curriculo soliti sunt absoluere. eadem re vt album lapidem quo in lunā tingere velint spermate lunari per totū, aut ei addendo alios spiritus, albos videlicet, è Ioue & Saturno per sublimationē eductos augmen-

augmentauerint. Quin etiam lapidem albũ spermate solari aut spiritibus alijs rubellis è Marte & Venere augmentando rubefecerint. Et hoc haud abs re factum esse existimes, quádo eiusmodi inferiora corpora multum tincturæ in se habeant. Quod si perfectius ex eis corporibus exemeris, & corpori perfectiori addideris, totum effici perfectũ quid ambigitur? Et dicuntur huiusmodi corpora inferiora spiritus, cum dicimus, solue corpus, hoc est lapidem factum, & adiunge spiritus. Vocantur itidem pueri cum dicimus, Pueri ludunt cum lapide, quádo ipsum maiorem pondere & virtute fecerint. Vnde etiam in alijs laboribus vrinam puerorum quatuor annorum scimus esse aquam, quatuor inferiorum corporum, quæ cum sit dicta aqua fortis philosophorum. Aurum soluere dicitur, ex quibus lapidem quendam creari non imus inficias. Mineralem lapidẽ trifariam distinguimus. Philosophorum lapis ex solo auro solaque natura conficitur, & is est sublimior, qui omnes ægritudines curare à philosophis perhibetur. Alius simplex lapis est, quando sola radix & sulphur auri aut argenti in fine spiritibus inferiorum corporum augmentatur. vbi hæc pondera: Vnum ad tria, vel duo ad septem in Minori Turba posita discuntiuntur, solo sulphure indigẽs aut aureo aut argenteo. Ad sulphur

aureum tres rubelli ſpiritus. Ad argentum verò tres albicantes reducuntur. Modo duo ſunt ſulphura, & ſeptem ſpiritus, è quibus nouenarius ille numerus excreſcit atq; colligitur. De quo plerique in hunc vſque diem ſtolidè ſunt commentati. Tertium lapidem omnium metallorum ſulphura cum ſuis ſpiritibus conſtituere dicimus. lapidem partes innumeras poſſet tingere. apud Philoſophię conſultiſsimos, ita decernitur: Quemq; ſpiritum eſſe mulplicabilem, ſed nullum corpus. Et cum lapis noſter factus ſit maximè volatilis, atq;, vt ita dicam, ſpiritualis, totusque igneus, & diuturna decoctione in igne enutritus, atq; per multijugas ſolutiones & coagulatiões ſępius repetitus. Quid ni crederes eum lapidem innumeras partes tingere? ſi emunctis naribus naturę rationem eiusque dotes mirificas introrſum olfeceris. Quo plus enim ſolem album ſolueris, & iteratò coagulaueris, eo plus tinges. Quanto item plures fœminas vir acceperit, eo plures habebit ꝓles. Et quidã philoſophus ita inquit: Si tincturam dederis, tinges quomodo volueris. Quod etiam in frumentarijs aut ſemine videre licet, cum ex vno granulo multa producantur: ex quibus ſępius repetitis, opima tandem ſeges ſolet exurgere. Nec hoc minori argumento erit, ſi ſoli & luna prius cõiunctis pueros, hoc eſt, inferiores planetæ

addidè-

addideris, & planetæ ſunt domini mundi, quæ totam hanc molem regunt. Quid refragetur, lapidem ex omnibus metallicis compoſitum, totum mundum non poſſe tingendo rubefacere? Manifeſtum eſt etiam de lapide ex ſolo auro. Quoniam ſol aliorum planetarũ eſt dominus, & cæteri planetę ab eo capiunt fulgores aureos. E quibus elici poteſt, tantùm vnum eſſe diem, vnamq́ue noctem tota ætate mundi. Rurſus ſeptem dies à planetis ſeptem, eosq́ue dies vnum diem: quoniam vnus eſt ſol. ſplendor ſolis dies eſt, quo luceſcente, fugit à te omnis ærumna atque calamitas.

Quaſdam proportiones obſcuras in libris Philoſophorum huius Diatribæ poſitas explicat. *Cap. XVII.*

Pythagoras ille Samius cùm auditores ad collegium ſuum erudiẽdos acciperet, in primis hoc præceptum eis tradidiſſe fertur, ne quid ex his quę in eorum ſcholis tractabantur in vulgum emitterent. Quare auditores ſuos quinq; annorum curriculo fecit obmuteſcere, vt neque interrogare præceptorem de his rebus, neque inter ſe differere liceret. Quem morem conſecuti Pythagorei, tandẽ memoria labente cœperunt ea, quæ à præce

ptore didicerant, tum de primis rerum prin
cipijs,tum de rebus diuinis literis commen
dare, ita vt ſecretaria earum rerum medul-
la in numerorum ſacramentis deliteſceret.
Quod etiam Platonem feciſſe, qui per ſimili
tudines recedentes Mathematicasque figu-
ras pręceptiones ſuas abſtruſerit, indicio eſt
eius epiſtola, quam de natura primi entis ad
Dionyſium ſcripſit. Scribendum eſt, inquit,
per ambages & ænigmata, vt ſi fortè mari
vel terra iactari librum contigerit, qui lege-
rit non intelligat. Hoc etiam Poetis fabulan
di locum dediſſe arbitror, quo ne res ſubli-
mes ad plebem ignobilem deuenirent, ſub
fabellarum extraneo cortice ſuauiſsimum
philoſophiæ victum intus reconderent. Le-
gimus Ægyptios, vt dogmata ſua haberent
in ſanctuarijs, literis ignorabilibus, hoc eſt,
quibuſdam animalium figuris, ipſa occultaſ-
ſe, vtpote, naturæ ſignaculum. Si bene memi
ni, vultur erat effigiatus. Draco in circulum
ductus caudamque ſuam mordicans, anni
currentis imaginem figurabat. Nonne qui-
dam curioſiores cuilibet rei propriũ chara-
cterem nituntur aſcribere, quo eius rei oc-
cultior eſſet annotatio? Eo fit vt priſci illi
philoſophi hanc diuinam artem ſub verbis
obſcurioribus tradere cenſerent. Cauſam in
capite ſeptimo reperies. Quare putauerim
frugi & operæ precium eſſe, ſi tibi tanquam
filio

filio philosophiæ, quasdã propositiones obscuras explicarem, è quibus facillimè alias tibi obiectas excutere queas. Dicunt philosophi, lapidem suum vbique offendi, in montibus & cauernis. Ex ea propositione malè intellecta, mihi persuasi oēs errores emanasse ad posteros, qui in sanguine ouis, capillis, & cæteris rebus vanis & extraneis sunt operati. Eam sic intellige. Quemadmodum sol ipse cœlestis, vbique est in hoc mundo maiori per radios suos: ita sol iste terrenus, id est, aurum, vbiq; est in toto vitro, id est, mundo minori. In montibus, id est, capite vitri. & cœlo, atque cauernis, id est, in fundo vitri & terra. Dicunt lapidem nasci in duobus montibus. In cœlo monte, & terra, intellige in vitro. Præterea asserunt lapidem suum esse in omnibus rebus, id est, in omnibus metallis, quæ eorum res sunt. Lapis item est in omni re, id est, natura est in omni re: & quia natura habet omnia in se nomina, & natura est totꝰ mundus. Ergo lapis habet multa nomina & dicitur esse in omni re, quamuis vna sit ꝓpinquior q̃ in alia, cum philosophi solã naturam generatiuã metallorũ efflagitẽt. Vnde dicũt, diuites. i. perfecta corpora, sicut est aurũ & argentũ, habẽt eam naturã vt pauperes. i. imperfecta metalla. Est tñ perfectior & in igne permanẽtior auri vel argenti natura, q̃ in cæteris metallis. Etiã philosophi rem fixã & p-

manentem quærũt, q̃ totũ mundũ regat, vtpote solẽ aut lunã. vnde antiquitus solẽ, mũdi dominũ vocitabant: in quo est vita ad sapandũ omnia, qui diem motu suo efficit, atque noctẽ, totumq; mundũ suo fulgore illuminat. Quare dicit sol: Ego sum lapis. vel, In me est lapis. Dicunt etiã philosophi. Opus lapidis esse opus mulieris, & ludũ puerorũ. Mulier nonnunquã terra est, aliquando Mercurius, q totũ opus videtur pficere. pueri ludunt cum lapide, hoc est, elemẽta tria cũ terra, vel inferiora corpora ludunt cum lapide aureo, quãdo ipsum in fine augmẽtauerint. Similiter pueri ludũt cum lapide & pijciũt, hoc est, Ignari & imperiti proijciũt in fundo terrã ipsam, qñ sublimationẽ fecerint. Cõpararũt aliq philosophi opus lapidis creationi mũdi. Similiter, generationi hoĩs & eius naturalitati. Posteriores verò philosophi nõ solũ hãc peritiã verbis recentib. Sed etiã imaginib. depictis abdiderũt. Vidi ego depictã filo pulcherrimo, viginẽ nudã, ætate viridẽ, coma eburnea, oculis fuscis, albicantibus rubentibusq; genis, cuius papillæ erant lacteę & admodum teretes atque tornatæ. Eratque ea virgo toto corporis candore adeo insignis, atq; omnib. naturæ dotibus adeo venustè decorata, cõtinuata, vt regio thalamo dignissima cẽseri posset, quã etiã cuncti philosophi, tum prisci, tum neoterici deperirẽt.

Qualem

Qualem Venerem, aut Iunonem, aut aliam quamuis venuſtam puellam, aut iuuenculam Poetæ ſolẽt deſcribere. Habebat autem ea Nympha in manibus pẽdulis faces duas ardentiſsimas, & ſub pede eius dextro lapis erat aureus, è cuius gremio aureus quidam fons in multas venulas excurrebat. Sub leuo pede lapis erat argenteus, argenteam de ſe flammã euomẽs. Depingebatur à dextris Titan ipſe, radiis ſuis vndiquaq; ſcintillans. A ſiniſtris depicta erant cornua Phœbes. ferebantur hinc inde quædam auiculæ, partim ad aera ſurſum, partim ad terram deorſum. A tergo virginis coaluiſſe vides arborem variis pomis & floribus grauidè refertam, quam vitæ arborem in horto Paradiſi conſitã putares, ſi modò eius gratiam & viuacitatẽ delibares. Deſcribitur in Tiara philoſophica Hermes omniũ Philoſophorum facilè Triumuir, in Cathedra ſedens, ſuper genibus geminas tabulas ſeruans. In quarum altera delineabantur, tum globus Solis, tum Phœbe cornicularis: ſub quibus duæ aues in circulum ductæ mutuo ſeſe glutientes, conſiſtebãt: quarum altera ſuperior alata, altera ſine alis depingebatur. In tabula altera depicti erant tres circuli verſicolores, in quorum medio imago erat Lunæ, ad quam duo Soles, alter radium vnum, alter duos diuerberabat, volabantque circũ Her-

metis Cathedram nouem aquilæ habentes in pedibus arcus extenſos, è quibus ſagittæ pennatæ emittebantur in terram. Nonne ſcientiam noſtram Vlmannus quidam, diui Franciſci ordinis frater Minor, miro artificio in lingua vernacula ac populari contexuit: atque per Chriſti paſsionem veriſsimam eſſe comprobauit? Vbi viſitur imago illa biformis, partim maſcula, partim fœminea, monſtrum illud androginum Imperatoriæ maieſtatis ſceptrum in manibus geſtans. & pleraque id genus alia in Philoſophorum libris conſpiciuntur.

Oſtendit quòd lapis omnes ægritudines curare potis ſit, quum omnis natura ſit in Sole, & Sol in natura, & præſertim in lapide. Caput XVIII.

Quòd verò lapis omnes ægritudines curare queat, de his omnium Philoſophorum libri ſunt referti. Ratione tamen naturali id oſtendere pro virili portione ſtudebo. Omnis natura eſt in Sole, & Sol in natura: ergo ſpiritum eius aucupari poſſumus in omnibus, & præſertim in auro. Et quando natura eſt ægrota, ille lapis ſanat naturam. In auro propagãdo maximè elaborauit cœlum, ſimiliter Sol ipſe, & Iupiter. Sol quidẽ ei cunctas ſuas dotes indidit. Propter igneã

eius

eius virtutem atq; ſplendorem. Iupiter autem, quem vitæ patronum Medici vocant, temperantiam & elementorum æqualitatem ei infudit. Ab his dotibus adeo incorruptibile factum eſt aurum, vt nullus ignis in eius ſubſtantiam, aut virtutem corrumpendo agere poſsit. Accedit ad hęc auri ſolutio, & naturę eius purificatio, atq; longa in igne enutritio, à quibus mirabilem & prope diuinam ſortitum eſt operationẽ. Quòd ſi eo lapide in eſculentis, aut poculentis in pondere grani ſinapi veſcereris, vitę oleum & igniculum cœleſti ſuo vigore, in æqualitate conſeruaret, elementaq; tui corporis in pace & fœdere colligaret tẽperaretq;. Quibus temperatis, anima elementis duaretur, & homo incolumis ſemper exiſteret, vſq; ad eũ finẽ, quẽ omnipotens Deus homini propter inobedientiam primi parentis inſtituit. In corpore Chriſti tãta erat elementorũ affinitas, tantaq; colligatio, quia nulli crimini obnoxius erat, tum propter mirabilem eſſentiæ diuinæ vnionem, quod nũquã fuiſſet mortuus naturaliter, niſi hominis redimẽdi gratia, propter quem & natus eſſet, voluntariè mortem appetiiſſet. Age illi gratias perpetuas te creanti, te præcioſo ſanguine ſuo ab infernis ſedibus redimenti, teque hoc tanto munere donanti, quo ſanitatem atque vitam diuturnam in fœlicitate tranſigeres.

propter quam præcipuè lapis noster est petendus. Taceo diuitiarum vbertatem, quæ homini confertissimè ac copiosissimè per hanc artem exuberant, aurum potabile, vel aureum liquorem habens. Si in aqua vitæ è vino Maluatico expressa, aut alio quodam Phalerno, id est, vino nobili, lapidem eum solueris.

Praxim philosophicam repetit, vbi diuina ea lapidis peritia breuibus sententijs tota contexit sæpiusculè. Cap. XIX.

Masculinum præcium foliatum aut limatum compone cum Mercurio in duodecima proportione se habente ad præcium. Pone ad ignem lentum, & continua eum, quoad in Mercurio corpora soluente supereminęat Venus natans, quod extrahe, donec nihil corporis in fundo remaneat: & habes primam partem operis philosophici. Secunda pars operis est sulphur, ipsum pone in vitro sine aqua, & aquam corporis, in qua est anima Lunę destillando. Hanc aquā iunge sulphuri, & permitte vt multis viribus vnum cum altero quandoque surgat, quandoque deprimatur, donec Venus aquam suam conceperit, quod fit in colore albissimo. & habes elixir ad album. Tertia pars operis est,

Habi-

Habitam terram albissimam forti igne citrinabis: deinde vi ignis rubificabis. & est elixir ad rubeum.

De alio modo operandi. Adhuc peritiam eam diuinam breuibus, & cum miro ingenio comprehendere lubet. Solue corpus, accipe sulphur, mundifica ipsum, sublima spiritum, iunge spiritum cum sulphure, & habebis artem philosophicam. In omni perfecto opere alchimico, quantumcunq; etiam exiguo, spiritum & sulphur auri habere est necessarium. Spiritus tingit colore aureo. Sulphur dat pondus aureum, atque coagulat. Si altero careret, opus nihil efficeres. In Venere auri philosophici totum naturæ arcanum inquiunt delitescere. & dicunt verissimum. Quare coagulum nominari solet, quum dicitur, Accipe coagulum à corpore, & habes magisterium, quo non est maius in natura. Similiter mundifica coagulum, & & dele impedimēta, & tinges. Sed quia pannus immundus sulphuri non comparatus, mundificari non posit absque aqua: sic sulphur naturam sine aqua nō abluitur. Abluere est soluere, soluere est purificare, aqua est Mercurius, ipse est clauis: solus aperit corpus, & albificat sulphur, quo albato recedit cum immunditia. Ego te singulari eruditione vigere dicerem, si eam amouere poteris. Ipse est impedimentum & mors æterna.

Quare nõ ibit in cœlum, vt suprà in 14. cap. insigniter demõstraui. Et dico tibi p Deum creatorẽ cœli, quod est vnum de secretis maximum. Amplius ipsa lapidis scientia nihil est aliud, q̃ terrę aut naturæ purificatio. Nec est alchimia aliud, q̃ naturę purificatio. Non potest terra à sordibus suis defecari ac purgari, nisi per medium aquá ad se acceperit. Et hoc totá artem breuibus complectitur, si naturá intellexeris. plura his similia per te ipsum diuina gratia poteris deprehendere. Lauda Deum per omnia secula seculorum.

FINIS MEAE CONSIDERATIONIS. *Vicesimum caput nunc sequitur.*

Ponit quæstiones factas à Necromantico Illardo ad Diabolum, de lapide Philosophorum. Caput XX.

Necromáticus quidam, nomine Illardus, in prouincia Catilania has fecit quæstiones ad diabolum. Quæstio 1. Vtrum possit fieri Philosophorum lapis ad conuertẽda imperfecta metalla in Sole & Luna igne iudice? Respon. In auro sunt omnia metalla essentialiter cũ suis terris in colore multiplici. Ex terra eius cũ essentia sua conficitur lapis, q. sua natura omnẽ immunditiá aufert, & proiectus

iectus ad imperfecta fixat ea ꝑpetuò. Quæst. Quid & qualis est ea essentia? Resp. Est anima media natura, quæ permittit vnâ formâ conuerti in aliam. Quæst. Quo pacto agit anima media natura? Respon. Omnes angeli aut homines nó possunt introrsum per intellectus suos acutissimos vllo pacto eam videre, aut cõprehendere. Quoniã hoc Dei proprium est, qui suæ maiestati hanc seruauit. Quæst. Potéstne homo eũ lapidem conficere? Resp. Quicquid Deus creauit, proprietatem habens, possibile est homini vt in id agat: sed valde difficile est lapidem cõficere, tñ confici potest. Quæst. Anima media natura habétne corpus? Resp. Color auri est corpus animæ mediæ naturæ. Quæst. Quo pacto potest color de auro separari? Respon. Anima media natura cum calore suo & humiditate diuidit & coniungit ambo simul. Quæst. Color auri est albus aut niger, aut cuius generis? Respon. Est albus ad visum humanum, sed spiritu est cyaneus. Quæst. Quo pacto, & è quibus fit color? Respon. Natura facit eum ex pura terra & pura aqua. Quæstio. Est color in omnibus metallis? Respon. Non solùm in metallis, sed etiam in omnibus elementis est color absconditus. Quæst. Cuius virtutis est lapis? Respon. Lapis depurare potest omnia corpora metallica imperfecta ab omni lepra, vt

2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.

Deest in Germanico exes.

ſint perpetua, vſq; ad iudicium extremum. Corpora humana ſanat ab omni ægritudine vſque ad mortem naturalem. Quæſtio, 11. Qualis & quæ res eſt anima humani corporis? Reſpon. Eſt ignis viuus cœleſtis vitæ, & habet in ſe animam mediam naturam. Ab anima media natura vocatur Deus, creator omnium rerũ quæ ſunt in mundo. Quæſt. 12. Habuítne Virgilius lapidem? Reſpon. Non ſolùm ipſe habuit lapidem, ſed multi Philoſophi habuerunt eum, & ſcripſerunt de eo multifariam obſcuris nominibus, & multis operationibus. Quæſt. Quomodo & quare 13. appellatur lapis? Reſpon. Ego dico tibi, lapis eſt nomen eius, & non eſt mihi data libertas tibi aliquid manifeſtandi amplius. 14. Quæſt. Quanto tempore poteſt lapis ad finem deduci? Reſpon. Duodecim menſes ſunt neceſſarij à primo die inceptionis. In triginta diebus terra ex Saturno generatur, vel natura terræ facit creſcere Saturnum. In centum diebus creſcit argentum viuum in aqua. In ſexaginta diebus completis creuit aër ex Ioue. In aliis diebus anni creſcit ignis à Sole. In puncto anni anima media natura de cœlo deſcendit in hãc terrã, & mortificat ſuperiores & inferiores poteſtates. Imago multiplicis victoriæ ad conſumendũ bellũ in corde ventris eorum, vſq; ad ignis iudicium perpetuum. Non amplius tibi dicam.

FINIS.

INDEX IN TOMVM Primum opusculorum Alchimiæ.

A

ABIssus mundi 627
Abluere 179.314
Ablutio 248.249
Ablutio corporis 314
Ablutio operatio quarta 458
Abluendum quousque 34
Absemir 297
Acetum quid dicatur 184.191.333
Acetum Alchimistarum 12. philosophorum 189. acerrimum 90
Actus quid 324
Actio generalis 129.
Adam ex quatuor elementis 482
Aer sapientiæ 217. aer quid 185. aera cur media inter cœlum & terram 2 aer calidus & siccus 2. aeris spißitudo 2
Aenigma 269.390. ænigma de vipera 163. de pisciculo 162. de radice 162. de mercurio 164 de coniugio 164.165. ænigma 137 138.140.164 4.16.& deinceps
Aenigmata de luna 495
Aes 114.116. æs 295. vmbra cur 100
æs nostrum quid 7.61

æs tinctum tingere 42
æs aqua fieri 110
æs quàmdiu coquendum 32
æs combustum 8.87
æs & aqua nostra quamsimiles 238
æs arenam dici 32. æs philosophorum 38.39
æs album 46.84.129
æs humore inspiratum 109
æs animam & corpus habere 46
æs vt soluendum 193. æris flos 46
æris corpus vt regat 40
agens in alchimia 500
Aegyptiorum mysteria 662
Aegyptiorum dicta 30.112
albar æris 149
albechir 348
albedo vnde 285
albedo initio quærenda 85.92
album mundum quid 190. album humidum 19
Alchemia quid dicatur 353.670
mater 213. philosophiæ Minerua 625
virginis pictura adumbrata 617.618
vt inuenta 617
sanatrix ægritudinum 578. & deinceps. transmutatrix metallorum in argentum & aurum 580 vt naturali scientia consonet 211
naturæ imitatrix 254. pauperum cōsolatrix 220
à Geometria & Arithmetica obscurata 209
cur corpus ægrotum habere dicatur 213

Alchi-

Alchimia quanto tempore compleatur 383
alchimiæ fundamentum 499. 642, radix 498
clauis 80. mysterium cur Deus cælauerit 62
veritas in quo consistat 526
quatuor regimina 509
instrumenta 60. 141. 452
alchimiæ scientiam diffusam 342
alchimiæ instrumenta 60. 141. 452
alchimiæ quinq; ignes 452
alchimiæ quatuor gradus 569
alchimiæ insudandum 202
alchimiam problematis 217
alchimiam habere principia 585
alchimiam magis naturam imitari 503
alchimistam quid noscere oporteat 82
alchimistæ deceptores 596
alchimistæ cur principium in fine tractarunt & econuerso 53
alchimistæ qui fugiendi 646
alchimistarum libri 37. opera 129. finis 119
alembic philosophorum 246
alkasal 236
allegoria 420. & deinceps
allegoria de homine 15. de gallo 125
de spongia marina 154. de pisce 153. 154
de vipera 153
alzum siue alzon 64
alocines 312
alus 307. alumen 218, 405

alumen ex pomis 44. alumen crudum 229
alumina quid agant 217
aludel 21.246. aludela 352.359
amicitia inter aquam & aerem mansura 2
anatron 428
Anathuel 491
Androginum monstrum 666
angeli lucidiores luna & stellis 481
angeli ex vno tantùm elemento 4
angelos ex igne factos 77.78
anser Hermetis 307
antimonium 105. antimonium inuidi dixêre lapidem 24
anima 113.478. anima quid 195.441
anima est vita 290. anima quæ dicatur 307. anima humana 637
lumine clarissima 410. anima tingens 66
anima mundi 631.634
anima & acetum quid dicatur 86
anima quot nominibus dicatur 196
animæ ex quo creatæ 481.482
animæ sulphura 122
animæ retinaculum 653. animæ cum corpore coniunctio 329
animantia ex quibus elementis composita 78
annus vt diuidatur 13
anni partes 210
apparitio lapidis 368
aqua quid 185.412
aqua

aqua 253. aqua nostra à philosophis nominata 50.321.648. aqua permanens 97.7.15.16.17.81.97.115.183
aqua vitæ 139.218. aqua vitis 57
aqua viua 291.292. aqua intrans 415
aqua maris 184. aqua philosophica 183.188
aqua pluuialis 1.. aqua nubis 477
aqua mercurialis 183.503
mercurij 302. mundana 238
sapientiæ 217
simplex 183. sicca 272
sulphurea 66.293. sulphuris 147.148
auri 33. 114
im t.. n. naturam 254. vt puluis fiat 32
vt conglutinetur 323
aqua quæ corpora soluit 302
aquæ diuinæ nomina 314.273
aquæ permanentis vis 16.96. aquæ diuisio 189
aquæ spissum 3. aquam fieri 214
aquas effusus in lapides conuerti 400
aquila 316
arbor mirifica 139
arbor philosophorum 159.249
arborum succositas 272.273
arcanum quid dicatur 202
arcanum 17.45.48. preciosißimum 467
arcanum naturæ 642. arcanum cœleste 415
occultatum 15. maximum 49.98.212
arcani initium 36

arcana Pythagoreorum 662
arena 114. 115. arena maris 138
argenteitas fixa 521
argentum viuum quot nominibus dicatur 231
argentum viuum quid 203. 412. 462
argentum viuum duplex 512. 524
argentum viuum triplex 230. 231
argentum viuum ab hominibus extractum 131
argentum viuum igneum 122
argentum viuum 511. argent. viuum ignis 230
argentum viuum temperatum
ex pluribus confectum 507
134
argentum viuum de masculo 52. 84
argentum de sulphure quantum habeat 440
argent. viuum vt in sulphur conuertatur 508
argent. viuum ferri 123. igneum 126
argent. viuum alchimistarum 567
argent. viuum vt cum metallis vniatur 518
argent. viu. auripigmentum 41
argent. viuum quot nominibus dicatur 48
argenti viui plures acceptiones 526
argentum & stannum non conuenire 101
argent. viuum coagulare 21. 22
argentum viuum quantum ponderis corpori tribuat 511
argent. viuum corporum perfectorum 521
argent. viuum aqua 230
argent, viuũ combar 123. 133. 134. 136 138. 46. 54
argentum viuum quartum 132

argenti viui compoſitio 407
argenti viui natura 434. argenta viua duo 650
Ariſtotelis liber 70. præceptorum 209
Ariſtotelis ſententia de vegetabilibus 207
Arisleus philoſ. 1. Arislei ſomnium 159
Arithmeticus 306
Aros philoſophus 343. ars ex quibus 276
debilior natura 408
quibus egeat 30,112
ars numi 99. ars ſolis 409
ars philoſophica 616
ars alchemiæ Dei donum 201
ex quibus citò operatur 522
ars aſtronoma naturam imitari in rebus perpetuis 639
artis beneficium 520
principium 324. fundamentum 11
artis alchimiæ virtutes & effectus 577
artem in tribus verbis conſiſtere 38[illegible]
artem qui ſcire poßit 277
artem ſcire cupientibus quid agendum 382
artem calce propria ſemper indigere 522
artem vnam rem poſcere 342
in arte duo requiri 509
artes ablegandæ 640. artificium maius 353
Artiſtæ plurimi vt decepti 194
arſenicum maſculum dici 233
aſſatio vnde inuenta 254
Aſtrologiæ vanitas 639

astra ignea 2
atramenta ex quibus composita 590.465
augmentare 569. augmentum quid 569
augmentum in quantitate 569
auis Hermetis 397
aurora 656
aurum quid 438. quale corpus 643
aurum philosophorum 235.236.237.550
aurum vt fiat argentum 552
aurum numosum 132. aurum fermentum elixiris 438
aurum igne non vri 440
aurum purpureum 298. vt fiat argentum 456
aurum in rubiginem vt conuertatur 83
aurum in venenum vertere 43
aurum singulare apparens 218.219
aurum potabile 669
aurum rostri 67. aurum coralli 67
aurum soror gummæ 188
aurum apparens 217
aurum cur lepram & alios morbos curet 604
aurum fermentum 67.134.135. auri verba 188
auri virtutes 604.605.666.667
auri & argenti substantia 521
auri interiora argenti 441
auri complexio 438. auri flos 81. 86
auripigmentum 123
aurificationis principium 516
Authoris sententia 195

azot quid 308

B

Balgi allegoria 57
Basilisci & lapidis similitudo 225
bellum irritare 135
Beya 160
bonum plurium nominum 67
boritis 19.20

C

CHaos confusum 627
Chalco solarium vas 374
calcinatio 310. quorum 326
calcinatio prima 143.244. secunda 244
cur fiat 345
calcinatio philosophorum 243.244
calcinatio operatio sexta 458
calcinationes multæ 312
calidum naturale 169. radicale 510
calor præcipuum agens in Alchimia 500
calor in humido 457. in sicco 457
calor æquilibris 647
cambar 278.183.50.52.56
camelus noster 418
canis Corascenis 365
canicula Armeniæ 365
caput corui 189.645
carbumata 290
carta sacerdotum 264
cautio 15.42. cellula mea 322

Chelidonia 142
christiani philosophi 626
Christi & lapidis allegoria 653
chronica Methaura 494
Chubul 46.129
cinis preciosus 52
cinis à cinere 248
citrinatio quid 462.456..552.601
circulus solis 383. clauis 278
clauis operis 7.296
clauis prima solutio prima 646
coagulum 669. coagulatio 260
coagulatio vt fiat 329
coagulatio duplex 44
coagulatio operatio quinta 458
coagulationis spacium 329
in coagulationibus à sale cauendum 338
coctio quàm longa 534
cœlum ex quo 482. ex quibus compositum 78
ex quibus substantijs creata 488
cœlum hoc est aurum 648
cœli creatio 5
cœmeteria 358
colera 413. coleræ virtus 224
colla auri 48 131
colores principales 450
extremi 561
apparentes in regimine lapidis 105
combustio sanguinis similis 28

com-

comburere quid 63.146
combustilia quæ 240
commixtio quid 446
compar rerum 174
comparatio coniugi 125
complementum quot diebus fiat 210.463
complexiones quatuor 48
complexionum mutatio 453
compositio quid 45.149.456
compositio nostra 388
compositio duplex 67. compositum 113
igne carens 483. ex elementis 79
composita ex amicitia componi 79
composita naturas deponere componentium 80
conformitas in trinitate chimica 197
congelare 372
congelare terram 291
coniugium 132
coniugium solis & lunæ 655
coniungere 650. coniungenda quæ 650
coniunctio elementorum quid 532
contentum 285
conterere 52.114.133
continens 285. contractus quid 45
contraria vt in vnam naturam coalescant 528
contritio philosophorum 52.114
contritio 252. duplex ibidem
coopertorium equi 418
coquere 298

coqui vt debeat 253.254
conuersio 519 conuersiones vt fiant 179
corallus 256
corallus philosophorum 256
cor 231. cor solis 28.97. cor cœli 632
corsufle 27.29.84.255.257.108.109.112
corpus quid dicatur 23.105.195.196
corpus siue anima 32
corpus nostrum 419
corpus quot nominibus dicatur 196
corpus in animam conuerti 313
corpus 23. nominibus & amplius appellari 196
corpus vt spiritus fiat 528. non multiplicabile 660
desideratum 18. quando distillctur 313
vt debilitandum 33. vaporem fieri 547
terendum 35. quando subtiliatum 520.521
corpora duo 222
corpora soluere 361
corpora corporibus tingi & figi 135
corpora in non corpora verti 300
corpora incorporea fieri 66.112. 504
corpora vt consideranda 485
corpora lucentia 457
corpora metallica ex Mercurio 169
erea ex corruscatione cadere 402
mineralia vt different compositionē 407
corpora metellica arte fieri non posse 591
corporum solutio 444.611.
corporum ligamina 486

corpo-

corporum sulphureitas duplex 442
corruptio quid 392
corruptionis natura 2
corui caput 389. 648. coruum dealbare 417
Craticulæ libellus 384
creatura omnis ex elementis 4
creatura vnius essentiæ 483
creaturæ ex tribus elementis 5
creaturæ ex duobus elementis 4
creaturæ cur diuersas habeant naturas 481
creaturarum diuersitas et varietas vnde 6
creata omnia ex vna essentia 6
cribrare Hermetis 52. cribratoria 358
crocus philosophorum 101. 155. cucurbita 359

D

Dandalius 617
Dealbare 372. dealbare duplex 36. 117
dealbatio 462. operis initium 442
decoctio 253. 360 in decoctione cur adhibenda 252
decoctiones quatuor 536. item septem 537
depuratio 390
Dei nomen 630
Deus ante omnia 4. Deus est natura 633. 634
Deus 629. & eius attributa ibidem
Dei creatio 77. Dei munus excellentiss. 37
Dei maximum donum humanæ naturæ datum 624. Deum innominabilem 629
Deum omnia implerere 628
de Deo omnia affirmari posse 628

de Deo omnia negari posse 628
in Deo vt sint omnia 63
Deos omnes ad Iouem referri 635
densi nil sublime 77
Diades 63
dialogus lunæ & solis 497.498
spiritus, animæ & corporis 654
dicta maiorum sequenda 3
dies est splendor solis 661
diethen 385
dimensiones tres 485
dispositiones septem 459
dissoluere quid 526
in distillatione corporum cautela 123
distillatio 328 quotuplex ibidem
distillatio 259. quot fiat vicibus ibid.
distillatio philosophorum 259
distillationes necessariæ 648
distillationis completæ signum 529
diuisio lapidis necessaria 447
diuisio 356.519
doctrina generalis 310
draco noster 417.484
draco in circulum ductus 662
draconis ænigma 58
ductilia liquabilia 405
ductilia & liquabilia quæ 586
duo quid 41

Ebmich

E

EBmich 129
Ebsemeth 46
ebsemech 189
echo 638
elementum solũ non generari aut corrumpi 484
elementum liquabilium quod 406
elementum primum 306.392
elementum secundum 306.392
elementum tertium 307.392
elementum quartum 307.392
elementum primum lapidis 176
elementum aqueum quid 508
elementa quatuor creata 4.38.172
elementa naturas dici 3
ex primis qualitatibus composita 483.686
amica 387. inimica 387
vt commisceantur 62.& coquenda ibidem
aquatica 387. lapidea 387
formalia duo in lapide vt intelligatur 531
elementa duo in arte 505
elementa morte separari 78
in die iudicij 493. vt conflagranda 491
elementa circulariter conuersiua 388
elementa conuertere 63. conuertendi modi 313
elementa simplicia cur Alchimiæ non conducant 504. elementorum substantia 489
mater 515. raritas 245
materia 171. extractio 583

elementorum spißitudo 75
separatio 251.252.300.531
elementorum mixtio 488. commixtio 368
affinitas in corpore Christi 667. circulatio 487
aptitudo 387. coniunctio 532
elementorum & quintæ essentiæ differentia 548
ex elementis omnia 79
Elsaron 346
elixir quid dicatur 454.509. elixir nostrum 24
elixir ex quibus 178. elixir vt crescat 192
perfectum vt fiat 548. maturum ad tingendum 191. infinitæ virtutis 322. spirituale 46. vt cum corporibus coniungatur 564
vt compleatur 141.242. calcinatum 190
elixiris compositio 517.183
elixiris excellentia vt probetur 465
elixiris ad rubeum confectio 562
elixir componentia 25
Episcopus noster 419
enses Alemanici 402
etheel 124
ethelia 8.22.50.51.129.131.132
ethelia quid 85. alba 87.104. ethelia teri 30. fieri 40.46.48. etheliæ 81. ethel 310.125.126
Euclidis dictum de Secretis 65
Exermich 64. Eximidius Phil. 8

F

Facies quatuor unius patris 331
Falla 299

fella

fatui Alchimistæ 596.598 fella 293.297
fermentare ad rubeum 566
fermentatio quid 536
fermentum quid 305.308.306.18.469.557.478
fermentum auri 135.442
fermentum fermenti 274
fermentum ad rubeum 443.565
fermentum ad album 443.565
fermentum est anima corporis imperfecti 545
fermenti dosis 564.569
ferrum omne bonum 258
ferrum è cœlo cecidisse 402
festinatio propellenda 316
fex quid 513.554
fimus 256
finem ante principium cur tractent Alchimistæ 135
figendi modus 559
fixio 247.460. vt fiat ibidem
flegma 413
flos auri 131. flos corporis 643
flores secretorum 518
flores indelebiles 294
fœmina 285. fœminæ spiritus 235
frigidum omne 3
fugare quid 371,372

G

Garib 367
Galeni sententntia de Chimia 240

Geber Saracenus 332. cuius filius 371
Geldum 142
Genethliaci irrisi 640
generatio est motus 174
generatio vt fiat 410. 411
generatio fœtus & lapidis 141
gentilitatis error 635
germen corporis 643
glaciei exemplum 600
gradus operis tertius 384. 394
gradus primus regiminiis 388
gradus secundus regiminis 390
gradus regiminis quartus 298
gradus terminus 385
gumi quid. 14. 15. 94. 95. 111. 183, 184
gumi aureum 217
guma Scotiæ 30. 111
guma mas est 188
guma auro fortior 95
guma nostra 232
gumæ plures 232

H

HArforetus 162
Harmonia mundi 627. 628
hermaphroditum 650
Hermes philosophus triumuir philosophorum caput 36
Hermetis sententia 210
Hermetis verba 241 Hermetis numus 429

Herme-

Hermetis Anser 307. pictura 665
documentum 218
Hermogenis pullus 307
Heptades 630
Hexades 630
homo antiquus 417. homo ex 4. elementis 5.78
hominis spiratio 28
hominis partes interiores quot 222
hominis & lapidis comparatio 335
humiditas quid 88.507. vbi 243
humidum omne 3
humidi significatum 326
humidorum differentia 124
humores quatuor 485
Iccir quid 327 326
ignis quid 186.115
ignis rarior 74. ignis niger 276
ignis lentus principio 85.257 396
ignis spissus 482
ignis immoderatus cauendus 222
ignis elementorum rarior 3
ignis artificialis qualis 510
ignis auri purpurei 218
ignis viuus naturæ 642
ignis tinctorum 218
ignis natura 634
ignis gradus 384. ignis elementum 482
ignis regimen 463
igne principio carere 487

ignem esse aquam 23

ex igne solo quod est non comedit aut dormit

ignes quinque Alchimiæ

ignium quantitas 36

imago biformis 66

immunditia lapidis 33

impedimenta actionum 49

impedimenta quæ auferenda 657

inceratio & cur 245.246.310.337

incerare 371. 372. *incerantur quæ* 329

incerandi modus 329

incremabile 247

induratio 310

Indorum & Babiloniorum sententia de ceratione lapidis 76

ingressus 250

initium rerum 1

intellectus dicti illius: Qui mecum moritur, mecum oritur 523.524

interuallum inter Deum & creaturas 628

inuidere non est sapientis 21.102

Ioan. Pici Mirandulæ mors dolenda 636

Iouis operatio 380

iris vt fiat 647

irudo 43

iudicare per ignem 491

K

KArnech 142

Kenkel 142.88

Kibrich

brich philosophorum 344
nna 260
uhul 57

L

Abor maior in dealbando quàm rubificando 540
vbi maximus 531
c virginis 18?.218.401
pis quid 515.517. lapis rex 303
pis duplex 372
pis non lapis 30.87.331.332
pis honoratus 366
pis cuius naturæ 335
pis 87.114. ex quibus constet 17.168.300
ex quo gignat 168
pis in duas partes diuiditur 390.394.619
pis ex quatuor elementis 301.186
pis vt crescat 197
pis vt minor mundus 409
apis de animata re est 331
apis veritatis 345. quot differentijs cõpleatur 259
apis ut puluis optimus 25
apis philosophorum medicina 460
apis Aquilæ 474
apis fortitudinis 448. lapis vnus 500
apis homini comparatus 223.224
apis Benedictus 511
apis noster trinus & vnus 322
primò albus 446

lapis noster aqua 318. congelata 323
lapis est vita 390
lapis philosophorum cui parti adiungatur 563
lapis mineralibus comparatus 226
lapis omnicolor 377. virtuosus 454
lapis kubul 12
lapis Tyrius 19. 99
lapis cur nominetur 97
lapis à Deo quibus concedatur 372. donũ Dei 119
lapis est ligamentum elementorum 641
lapis tertius 660
lapis cur pelagus nominetur 62
lapis fixus 189
lapis alkali 372
lapis cur sulphur dicatur 229
lapis numosus 106
lapis semini humano similis 220
lapis vt incerandus 508
lapis quater soluendus 189
lapis quàmdiu coquendus 9. 12
lapis fermentatus 190
lapis vt dulcoretur 567
lapis quo regendus 25
lapis aqua fieri & econtrà 16
lapis vt inspissetur & rarescat 73
vt terendus 12
lapidis & pulli generatio 912
lapidis proprium nomen obscurum 68
lapidis varia nomina 16. 68

lapidis

nomina præcipua 123. generatio 529
lapidis natura 372.367. mortua reuiuiscit 27
lapidis initium 98
alimentum 473.377.75.76. elementa quatuor 336. materia obscura 95
lapidis definitio 168.170
lapidis variæ descriptiones 150
lapidis primum elementum 179
lapidis pars prima. 619. pars secunda 206
lapidis primum elementum 176
lapidis proprietas 372
lapidis & hominis comparatio 335
lapidis similitudo & veneni 226
lapidis & spermatis in creatione 28

Reliqua de L. & M. per errorem reiecta sunt ad finem Z.

M

Mundi rex & imperator 632
Mundi oculus 632
mundi nostri principium 1
mundum esse animal 634
mundificatio 477. naturæ 643
Musa discipulus 350
mysterium maximum 649

N

Naaman Syri exemplum 53
Natura quid dicatur 494.495.633
natura 1. naturæ, id est elementa 3
natura rerum 71. natura vna duorum 26

natura vna re contenta 133.115
natura & humiditas fit aqua & lapis 32
natura generatiua metallorum 641
natura corruptionis 1
natura quomodò cecidit releuari 83
natura omnis in sole 666
natura mercurialis 507
natura occulta congelari 32
natura ignis 634
naturæ principium 501
naturæ cunabula 626
naturæ vis 144
terminus 506. admiratio 83
arcanum 642
naturæ plures descriptiones 633
naturæ vt commisceantur 550
naturæ mult[illegible]icantes 238
naturæ magisterij 359
naturas quatuor in cœlum ascendere 43
naturam natura lætari 9.66.82
naturam naturis obuiam ire 82
naturas commisceri 36
nigredo quid 457
nigredo prima 147
nigredo maior 532
nigredo cuius rei signum 33.34
nigrum 142. nigrum duplex 237
nomina lapidis cur multiplicata 151
nomina per similitudinem posita 241

nomina

nominare res 309
nominare actiones 309
nubes nubium 337
numeri Arithmetici vt intelligendi 210
numerorum mysteria 630
nutrire quid 198
nutriri 250
nutrix eius est terra 260
nutrimenti author 162
numus 98. numus varius 81
numus vulgi 41. 48. numus aureus 295
numus philosophorum intentio 49
numi Hermetis 136
numi quatuor sunt elementa 128

O

Occisio 249
Occupatio 398
odores quatuor 485
officia mutua corporis, spiritus & animæ 196
oleum quid 517
oleum philosophorum 154
oleum preciosissimum 379
oleum incombustibile 526
opus trium verborum 379
opus trium dierum 464
opus primum 304. vt fiat. opus primum lunare 441
opus secundum 527. & vt fiat 304
opus tertium vt fiat 304
opus quartum vt fiat 305

opus non varium 117
opus mulierum 10.13.321
opus lapidis eße opus mulieris declaratur 664
operis initium 243.462
operis principium 144.444
operis caput 27
operis intentio 445
operis diuiſio per tempora 13
operis modus 54.135
operis ſecretum 10
operis ſecunda pars 319.668
operis pars tertia 668
operis prolixitas 534
operi quinque neceßaria 366
operatio vna 311
operatio prima 458
operatio inſortunata 258
operationis termini 534
in opere conſideranda 9
operationes quæ 310
operationum modi 388
operandi breuis modus 669
operandi lapidis ad album modus 374.375
opuſculorum 375
orbium intelligentiæ 638
origo mundi 367
ortus 303
oui ſimilitudo 224
exemplum 75

P

Panis in lapidem conuersus 482
Parabola 68
paria combinanda 25
particularia duo in hac parte perfici 607
pater mirabilium 337
pater eius est sol 243.244
patientia opus 219
pax inter contraria 6
pax inter elementa 399
pelagus 343
perfectionis signum 247
permutationis corporis 449
Persarum philosophorum de tincturis disputatio 450
philosophica expetenda 637
philosophiæ Minerua 625
philosophiæ tres claues 644.645
philosophiæ osor iureconsultus 925
philosophi christiani 636
philosophi Persæ 378
philosophi malè intellecti 334
philosophos dissentire verbis, cõuenire sententia 16
philosophorum genera duo 615
philosophorum congregatio 1. scopus 117 intentio 49.167.35. tẽpora 644. consideratio ib fiducia 322. mos in describendo lapide 296
philosophorum aqua 29
ignis naturalis 652

philosophantium 545
Phlemæ virtus 224
planetarum opera vbi 380. operationes 207
plumbum quid 406.46
plumbum cur ponderosum 439
plumbum sapientum 143
plumbum & acetum principia lapidis 92
plumbum rubeum initium operis 229
plumbum sapientum 11
plumbum rubeum 239. album 238
plumbum cum plumbo ponere 238
plumbi compositio 407
in plumbo vita mortua 240
pondera elementorum in lapidis confectione 562 & 563
prægnatio 305
portauit ventus in ventre suo 259
præparatio 519
præparationis primus modus 388
præparandæ res 178
practicæ altera pars 649
primum opus 39 304.314
primum verbum 306
principium primum naturale 445
principium omnium creturarum 73
principia rerum tria 493
processus ad lapidem 184
propinquitas inter quæ 20
proijciendi modus 575.576.464

propo-

propositiones obscuræ elucidatæ 662
Prothonotarij historia 264.265
puer homo perfectus 658
pugnam irritare 120
pullus Hermogenis 307
puluis 285. spiritualis 111. impalpabilis 106
purificari res 309
putrefactio maxima 20.100
putrefactio vt fiat 53. putrefactio 251
putrefactionem, elemẽtorum putrefactionem præcedere 390
Pythagorica tertia synodus 1
Pythagoræ primum præceptum 661

Q

Quartum opus 305
Qualitates primæ 483
quæstiones necromanticæ de toto precessu lapidis cum responsione 671.672
quintæ essentiæ spiritus 516
quinta essentia elementorum 492
quinta essentia ab elementis differens 548
quintam essentiam quid vocemus 488.489
ex quatuor elementis omnia 481

R

Randerich 48
Rarum 414
rectificatio 392
reducere 179
rectificatio corporum 251

reducere 314
reductio vt fiat 394
Rebis 333.334
regere pariè 148
regimen Alchimistarum vnum 219
regimen quo corpora figantur 54
regimen vnum, verba plurima 38
regimen figendi corpora 136.137.138
regimen totum quibus fiat 33
regimen ignis 463
regimen faciendi lapidis 103
regiminis primus gradus 388
regiminis secundus gradus 390
regiminis quartus gradus 398
reiteratio laudatur 566.573
renouatio 256
res vna 500. res cruciata 147
res philosophorum quæ 663
rerum initium 495
rex lapis 303.472.473
rex vt oritur 197
rex vt nutriendus 192
rubedo 146
rubedo in plumbo 12
rubor ex nigredine 65
rubor in albedine absconditus 146
rubor duplex 236
rubedinem in albedine occultari 65
rubigo quid 46

rubiginem conuertere 58
rubiginem in venenum conuertere 134

S

Sagitta ex pharetra nostra 315
Salamandra 454
ſal commune 228
ſal armoniacum 228
ſal aromaticum 405
ſal alkali vnde 227
ſal nitrum 428
ſal vrinæ 228
ſalem Alembrot 267
ſal noſtrum 227
ſal fixum 522
ſalia duplicia 227
ſalium proprietas 222
ſal ſatura 222
ſaltus lunæ 137.383
ſandarach 151
ſanguis 312.228.413
ſanguis eſt anima 390
ſanguis menſtruus 273
ſanguis vbi inueniatur 96
ſanguinis virtus 224
ſapientia occulta 1
ſapientum dictum 42
ſapo corporum 373
ſapores quatuor 485

ſatis album 117. ſatis nigrum 35.117
ſatis rubrum 35
ſatis rubeum 117
ſatis album 35
Saturni ſplendor 145
Saturni operatio 380
ſcala noſtra 419
ſcientiæ alchimiæ exemplum 416
ſcientiarum portæ 416
ſcopum alchimicum quis attingat 196
ſcolia 346
ſcoria quid 513
ſcutellæ 221
ſcribendum cur per ænigmata 662
ſecretum 391. ſecretum magnum 464
ſecretum noſtrum 549
ſecretum ſecretorum 238
ſecretum operis 10
ſecretum cuiuslibet res eſt eius anima 523
ſecundum opus 39.304
ſemen paternum 512
ſemen à Mercurio vt extrahatur 512
ſenioris verba 208
ſententia ſapientum 71
ſententiarum diuerſitas in opere philoſoph. 242
ſeparatio elementorum 532
ſeptem ad duo addi 188
Serentis exemplum 292
Sericon 149

ſer-

ſerpens ſeipſum impragnans 149
ſermo typicus 219
ſerpens 184. *ſerpentis frater* 183
ſerpertis ſoror 183
ſeruus precioſus 26. *ſerui rubei natura* 108
ſexus duo 485
ſigna bona lapidis 258
ſiccitas alchimiæ 245
ſimilitudo prolis cum alchimia 211.212
ſimilitudines non eſſe proprietates 203
ſimile ſimi li generari 26.174
ſal vnus verus 169
ſol quid ſignificet 303. *ſol mundi oculus* 632
ſol planetarum rector 318. *cœli viator ibidem*
ſol & luna & ſtellæ ex igne & aere compoſita 77
ſol fructus perficit 439.
ſol ex quo generetur 496
ſol pater, & luna mater 496
ſol ſolus cur non tingat 496
ſolis circulus 383. *ſolis operatio* 381
ſolis & lunæ coniugium 655
ſolis flos 81. *ſoles tres* 650
ſoluere 179.314
ſolutio 476
ſolutio vniuerſalis 338
ſolutio ex natura 184
ſolutio perfecta 643
ſolutio noſtra, ſecretum noſtrum 549
ſolutio per diſcordiam fieri 643

ſolutio neceſſaria 185. & eius operationes 186
ſolutio duplex 572.573
ſolutio philoſophica 306
ſolutio philoſophorum 45
ſolutio 327
  quid faciat ibidem
  alia 328
Solutio & congelatio una operatione fieri 354
  355.
Solutio ut fiat 361. 362
Solutio, operatio ſecunda 458
Solutio 310.
  operationis finis 311
Solutionis res tres 312
Solutionis primus modus 445
in Solutione lapidis quid cauendum 190
ſolutiones ſapientiæ filiæ 644
ſoror prima 222. ſecunda & tertia ibidem
ſorores tres 222
ſpecies non permutari 502
ſpecies incorruptibiles 502
ſphæra materialis 638
ſperma 175
ſperma q̃uale 425
ſperma lapidis 425
ſperma philoſophorum 519
ſperma proprium metallorum 521
ſpermata duo 173
ſpermata vt commiſceantur 175

ſpiritus

spiritus quid 195.642.113
spiritus quid dicatur 513
spiritus duplex 524.233
spiritus generationis author 643
spiritus qui mercurij dicuntur 525
spiritus fugiens 124
spiritus est mercurius 389
spiritus siccus 525
spiritus viuus 325
spiritus Domini 634
spiritus quintæ essentiæ 516
spiritus animæ & corporis dialogus 654
spiritus vt in corpora vertãtur et e cõuerso 379.380
spiritus vt corpora ingrediantur 337
spiritus præparans 524. duplex ibidem
spiritus tingens 526.642
spiritus humidus 32
spiritus duodecim nominibus dici 196
spiritum multiplicabilem, sed non corpus 660
spiritus septem 660
spiritus beneficus 524
spiritus principales 339
spiritus fugaces vt fixentur 364
spiritus in aquam conuertendi ante sublimationem 187
spirituum retinacula 339
spißitudo initiorum 3. spißitudo vbi sit 528
splendor corporum 526
sputum lunæ 57.87.130.294

ſputum boletorum 45
ſtannum & argentum non conuenire 101
ex ſtanno cuprum facere 239
ſtellæ igneæ 2
ſtudij vtilitas 584
ſtultum quid 599
ſubſtantia diuiſa 488
ſuſtantia fixa 248
ſubſtantiæ quatuor 590
ſublimare quid 302.247
ſubimatio quid 459.310.246.278
ſublimatio duplex 247
ſublimatio 553. cur fiat ibidem
ſulphureitas fixa 521
ſulphur quid 412
ſulphur philoſophorum 188
ſulphur philoſophorum rubeum vbi ſit 601 &
album 602
ſulphur philoſophorum quid ſit 248.594
ſulphur quod mercurio melius cohæreat 593
ſulphur incremabile 454
ſulphur incombuſtibile 12.130
ſulphur fugiens 132
ſulphur viuum 651
ſulphuris vapor 587
ſulphur in luna 602
ſulphur coagulare vt intelligendum 594
ſulphur album & rubeum 399
ſulphur rubeum 218.601

sulphur nigrum 218. sulphur denigrans 65
sulphur album & rubeum 457
sulphur tàm album quàm rubeum vbi inueniatur 517.518. eius natura ibidem
sulphuris mos 49
sulphuris & mercurij generatio 592.593
sulphuris compositio 407
sulphuris perfectißima compositio 555
sulphuris perfectio 60
sulphuris proprietas 647
sulphuris aqua 44
sulphura duo 660
sulphura multa vnum sulphur 45
sulphura animæ 41
sulphura sulphuribus contineri 35.49.117
synodus tertia Pythagorica 1
synonima in arte 446

T

TAlk 339
Temeynchum 358
tenebræ vt videantur 495
terra quid 185.505
terra quæ matrix 520
terra elementorum mater 472
terra non elementum sed elementata 492
terra elementorum mater 303
terra vbi verum elementum 492
terra spißior elementorum 3
terra argentea 217

terra foliata 515
terra calcinata 307
terra spißior 74
spiratio vnde 109
terra alba 217
terra inanis 627
terra viua 651
terra Aegyptiaca 146
terra solis 176
terra vulgi vt à philosophicali separctur 549
terra Mercurij 267
terra Lunæ 167
terra sapientiæ 217
terra vt dealbatur 540
terræ solutio quo igne fiat 651
terram in cœlum sublimari 653
terram denigrare 150
terram spirituare 528
tertium opus 304
Thabritis 160
theologus inflatus 624
theriacæ & lapidis similitudo 226
thesaurus ex tribus verbis 382
thucia 234
tingere quid 517
tinctura vt vocetur 221
tinctura 129
tinctura ex quibus 123
tinctura vt fiat 42.298.247

tinctura permanens 528
tinctura sapientiæ 218
tinctura vera auri 237
tinctura quibus vita & quibus mors 105
tinctura non sine plumbo 12
tinctura nulla sine rubro lapide 439
tinctura philosophorum vbi sit 258
tinctura quantæ præstantiæ 83
tincturæ fixæ 48.130
tincturæ multiplicatio quid 570
tincturæ tres definitiones 516
tincturam non fieri absq; plumbo 91
tincturarum extractio 527
tinctorum herba 157
tingens in infinitum 247
triades 630
tria ad vnum addi 188
tyria 60.61
tyrius color 233.142.144.88
tyriaca philosophorum 153.164

V

Vapor vnctuosus 500
Varietas in opere nulla 35
vas vnum lapidis 220
vas quando aperiendum 192
vasis quando cauendum 329
vegetabilibus vt ignis insit 5
vegetabilia quos respiciant planetas 204.206
venenum 183

venenum 215.116
venenum sapientum 17
venenum mortiferum 312
venenum quid 43
venenum diuidendum 191
venenum siue aquam diuidere quid 191
veneni tingentis generatio 17
venerari regem cum sua vxore quid 108
ventus meridionalis 52
venus nostra 324. veneris operatio 381
verbum primum 306
verbum secundum 477
verbum tertium 477.384.306
verbum quartum 477.307
verba tria preciosa 380
verborum trium liber 378
verborum trium expositio 383
veritatis natura vna 66
vestis tenebrosa 19.99
vetula extenuata 218
via regum 424
virtus expulsiua 411
virtus digestiua masculina 411
virtus retentiua fœminea 411
virtus appetitiua masculina 424
virtus quinta 432
virtus spiritualis & mineralis 532
virtus sulphuris Mercurij 515
virtutes & effectus alchimiæ 577. & deinceps

visio Arislei 159
visibile paruæ durationis 492
vitæ quæ 224
vita mortua vbi 240
vita mortuorum 373
vitriolum philosophorum 229
vituli vrina 212
viua cuncta mori 27
viuificatio 250
Vlmanus Franciscanus 666
vnctuosi & viscosi differentia 525
vnguentum philosophorum 155
vnum quid 41.148.149
vnum in Alchimia 148
vnam rem nihil alienum admittere 184
vnum decem nominibus nominari 149
vnum compositum esse 39
vnio spiritus & animæ vt fiat 462
volatilia ex quibus creata 482
vrina 184. vrina tauri 228

Y

YHarit 358
Yle 493
yxir 23.38

Z

ZAndaric 273.314
Zendrio 46.129
zubech 345

lapidis virtutes 372.668
lapidis eleuatio 367. processus breuis 177
multiplicatio 574. lapidis regimen 18.89.142
compositio 336. coagulatio 371
solutio 370. duplex 371
lapidis tres termini 35
humiditas vnde 323. purificatio 534
lapidis & mercurij disputatio 337
lapidis perfectio 18.99
lapidis magisterium ad album 374.375. ad rubeum 376
lapidis scientia quid 670
lapidis gradus 383. vasa 652
lapidem esse, in omnibus rebus declaratur 663
lapidem esse ex quatuor elementis 531
lapidem quatuor esse naturis 135
lapidem quatuor habere naturas 45. ex aqua generari 186
lapidem quis ignoret 273
lapidem offendi in montibus declaratur 663
lapidem quis agnoscat 273
lapidem vbi non prodest magnificè appellari vbi prodest celari 68
lapidem vt Aristoteles nominarit 333
in lapidem extraneum non ingredi 184
de lapide contraria affirmari 68,69
in lapide quæ sint 184
à lapidis materia quæ reijcienda 646
lapides ex luto 403. vt fiant 493

lapi-

lapides marini 146
lapides quot modis fiant 400
lapides preciosi vt ab alkimia fiant 264
lapides ex vegetabilib. fieri hora terræmotus 401
lapidum principia 141
in lapidibus animalium partes 403
Laton quid 301. 537
lauatio 310
latitudo 446
lectulum suum 321
libri Alchimistarum 37
ligamentum elementorum 641. 642
liquefactio corporum 246
liquabilium principium 243
elementum 406. *substantia* 587
litargyrium 440
luciferum cadere 648
ludus puerorum 10. 13. *declaratur* 664
lumen quid sit 632
luna quid significet 303
lunæ saltus 383. 537
lunæ sputum 44. 57
lunæ operatio 381
lunaria 443
lux vera Christus 635
Maenchen 389
Magister Maior 213
magisterium nostrum quid 303
magisterium totum 390. *in quo* 500

magisterium acutum philosophorum 399
magisterium in pace consistere 387
magisterium lapidis cui simile 303
magisterij alchimici summa 295
magisterij necessaria 364
in magisterio duo præcipua 338
magisteria artis quatuor 353
magnesia 116.129.134
magnesia alba 84.98.222.263
marian 274.291
margarita præcipua 625
martech 46.129.147
martec 85
Martis operatio 381
Maris splendor 48
mas philosophorum 188
masculinum corpus 235
masculinum precium 660
mater mundi 627
mater elementorum 515
mater eius luna 244
materia quid 494
materia vna 486
materia omnium metallorum 299
materia prima duplex 444
materia prima metallorum 500
materiam coagulari & calcinari 194
matrimonium quid 450
medietas 385

medicina vna 508
medicina subtilior 546
medicinæ nostræ materia 510
medicinæ super elixir ponere cur 365
medicinam dupliciter multiplicari 572.574
melancholia 413. melancholiæ virtus 224
melius vt deterius fiat 456.552
menstruum 511.517
mercurius quot nominibus dicatur in lapide 185
mercurius quid 515.513.175.312
mercurius philosophorum 522.227
mercurius duplex 175.176
mercurius prima materia 468
mercurius lapidis materia 168
mercurius pater lapidis 157
mercurius masculinus 175
mercurius sperma metallorum 468
mercurius fœmineus 175
mercurius ex quibus compositus 171.172
mercurius viuus 650
mercurius decoctus 506
mercurius clauis 669
mercurij generatio 588
mercurij virtus 498
mercurij anima 523
mercurij præparati potestas 184
mercurij primi præparatio 527
mercurij operatio 381
mercurij maximi virtus 525

mercurij beneficium 388
mercurij laudes 62.620
mercurij & lapidis disputatio 337
mercurium sublimare 389
mercurialis natura 171.507
metallum corruptum 228
metalla vt generentur 614
metalla omnia ex mercurio 443
metalla diuersa cur in terra creentur 506
metalla minora mercurio non generari 595. non posse fieri mercurium ibidem
metalla minora cur metalla fieri non posse 595
metalla imperfecta 237
metalla ab argento viuo quid differant 589
metalla omnia in quæ reducantur 521
metalla elixiri propinquiora 464
metallorum principium 169
metallorum generatio 274
metallorum nascendi modus occultatus 174
metallorum prima materia 500.505
metallorum finis 169
metallorum efficientes causæ 614
metallorum species vt transmutentur 299
metallorum species vt conuertantur 469
metallorum reductio in primam materiam 469
metere 275
Monades 630
mons Mambracus 213
montes vt fiant 403.404

mor-

montes id est cucurbita 275
montium & lapidum generatio 403
morbi qui per elixir curantur 261,262.263
mors quid 6
mortis definitio 6.483
mortificatio 249
mortuos suscitari 312
masculus 285
mineralia multiplicari 300
mineralium diuisio 506
mundus minor ex quibus compositus 409

Inserenda suis locis.

Alchimiam imperfectè viuere 249
aqua menstrualis 339
arbor philosophorum 22
ars gumæ 293.295
ars vt perficiatur 410
atramentum philosophorum 224
elixir quid 265
entium antiquißimum 480
figere 179.314
fundere 371.372
fundamentum Alchimiæ 499
fundamentum artis 18
generatio in animalibus 173
ignis liquor 24
imbibitionis tempus 535
intentio philosophorum 49

parabola festiua alchemiæ 213. & deinceps
practica alia 538. & deinceps
Patiens assequetur artem 3
præparatio rerum 520
phaulet 452
philosophorum lapis 642
pueri 260.659
putrfactio prima 329
putrefactio operatio tertia 458
sulphur naturæ 40
tincturarum differentia 449

FINIS.

+
Nomina Autor.

Halj.
Morienus.
Senior.
Filidius.
Aristoteles.
Raymundus.
Landolphus. t.
Rosarius
Petrus de Zalento
Arnoldus.
Rasis.
Thomas.
Hermes.
Barsen - t.
Pythagoras.
Euclides
Plato.
Geber
Albertus.
Merlemi.
Mahomet
Mitigo
Malus.